



## Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

## Richtlijnen voor gebruik

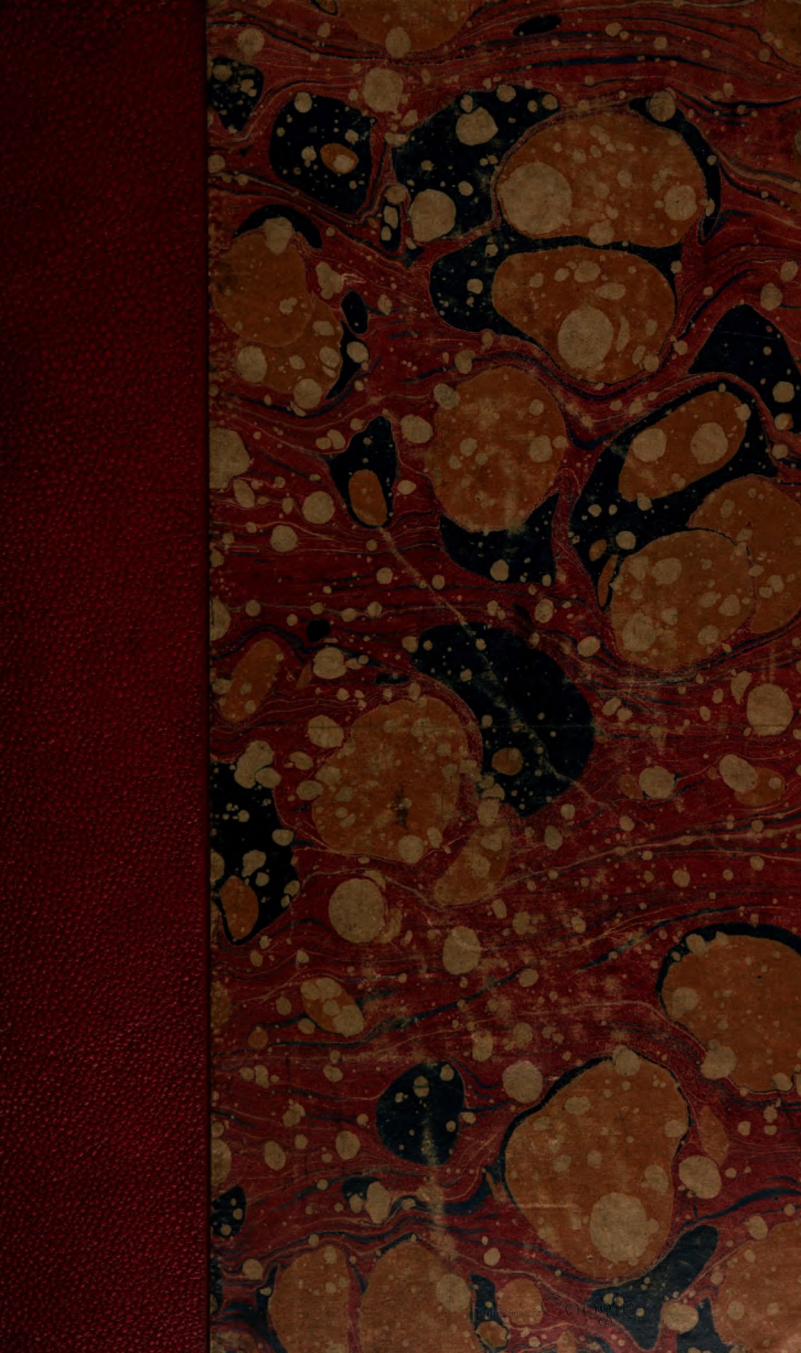
Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

## Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>



DOQUESNE FONTEYN  
GAND  
83, rue des Champs

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK GENT



900000150268

Digitized by Google



B. 2. 1971





Donné à la Bibliothèque  
de Gand par m. François  
Jean Pierre. Aye.

Gand le 4 janv. 1810.

---

Obstructa est multis difficulta-  
tibus omnis cognitio. CIC.

Alle Wetenschap is opgepropt  
met moeytelykheden. KIK.

---





## B E R I C H T.

Si tamen à memori Posteritate legar,

'T is wel, soo de Nae-néven  
My lésen nae myn léven.

**A** L L E N *uygêver en drukker van Boeken, by  
soo oer vooft iemand het gedacht héft van dese Bladjes  
te laeten ofte doen herdrukken, worden gebéden aen  
dese Spel-kunde niets te veranderen; want het is daer  
in, dat de eygenschap van dit Werkske bestaet.*

*Op kénen en kennis van Taalen geslaefde betemkin-  
gen, tot verbetering ofte uytbreiding van myne grond-  
stellingen, daer by vdegen, sal aen de Tael den selven  
kennis doen, die ik voorgesad heb, van haer tot de vol-  
maektheyd op te voeren, waer toe sy alle bekwaemigheyd  
héft: ik spréke van het West-vlaemisch: het Hollandsch  
en Brabantsch syn te ver afgewéken van de rechtschâ-  
pene Tael-wetten, om dat oog-wit soo gemakkeelyk te  
keroyken: sy hebben eene strék-spraak ingevoerd die  
véle meer ongelykheden en verwerringen, als onse strék-  
spraak, aen héft, bóven dat der Hollanderen uytpraak  
meer aen een jamerende gesang gelykt, als aen manne-  
tael.*

In peregrinum sonum Lingua corrumpitur, & ex-  
ternis vitiis sermo Patrius fordidatur. D. HIER.

*D'uytspraak word door eene vrémde galminge bedor-  
ven, ende de Land-tael met uytheemsehe vlekken ver-  
vuyld.*

# TYD-VERDRYF.



Onderfoek op de Néder-duytsche  
SPRAEK-KONST,

Met de noodige Lessen op de néder-duytsche  
VERS-MAEKERYE,  
KORT GESEGD

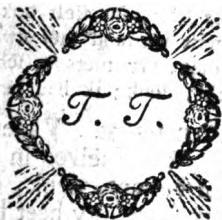
De Schóle der Schól-meesters

E N D E

Oefen-perk der Dichters,

*Doorsaejd met Stukskes van allerhande stach  
soo ten voorbélde voor alsnog onbedrévene  
Schryvers, als tot voedsel en vermaek  
des geests voor alle stach van menschen.*

DOOR VAELANDE VAN IEPER.



---

IN 1805. EN 1806.



• *Den Oirschryver tot syn Boekske.*

**G**AE, Klad-boekske, uwen gang, gae, onbedachten rékel,  
Gae by de Boeken, daer gy sult, als eenen krékel  
By 't snatrig vógzeldom, in krékel-aensien staen :  
Keer wéder, lossen dwerg : maer neen; het ding wilt gaen,  
Het lust hem, door de locht in-vryen togt te swéven :  
Gy had met meedre rust by my in huys gebléven  
Bevryd van opspraek en van d'angels van den nyd :  
Uw onbefonnen geest kon hier nog mer'er tyd  
Gesaege, geschaefid, geslaad een ander wéfen krygen,  
Dat gy dan spréken mogt, waer dat-ge nu moet swygen :  
Gy had voltógender, en ryker in Hieraed  
Van spreuken aengedost, gepronkbéld óver straet ;  
Nu sult-ge als eenen kluts het graew ten schimp geraeken :  
Gy wét niet, dat de kleers 's mans prys en aensien maeken ?  
Kóm eens soo boersch en rond by die syn van den stof,  
Schoon dat-ge syt heel niew, 'k wed, dat-se uw beste stof  
Voor oude voppen, en verhakkestukte leuren  
Beschauwen, en wel haest voor achterdoeken scheuren.  
Sulks is aen meer gebeurd, die onbefuysd van sin  
Te kroeg, soo, net als gy, de weiretd vloogen in :  
Daerom let op uw stuk met uwe kinder-prullen ;  
Leer uw A B berd eerst, en pap met lépels smullen :  
Gy meynt te syn heel schoon en keurig opgetooyd,  
Om dat uw witte beffe is naer den swier geplooyd ;  
Maer siet uw wammes ayt den bréek, en uwen kolder  
Gaet soo recht af, als eenen gével van den folder :  
Neen : gy moest syn gelint, gestrikt, gestipt, gekruild  
Als eene kermis-pop; dan waert-ge als man gehuld ;  
Of wel word boer of beir, dat stelt ook mans ter eeren.  
Loop, plompaerd, wilt verstand met uwe schande leeren ;  
Maer, wat u óverkómt, my niets te schulde leyt,  
Word gy mishandeld, denk ; ik had het u voorseyt.

**MEDICE, CURA TE IPSUM.** Vader, gy hebt schoon  
prédiken ; breng eerst uw selven in schik : is't dat ik  
misacht worde ofte berispt, denk, dat het wel uwe  
schuld is : al wat ik segge, gy heet het praetjes, prul-  
len, beufelingen, wisjewasjes : als gy my, Vader, soo  
ohtteert, hoe wilt gy, dat vremde my eeren ? Waerom  
en hebt gy my niet *Mynheer mynen Soon* genoemd,

en my leeren *Papa* seggen? Waerom niet, als'er my wat praetelinge uyt den mond rolt, met den kop knikken, en seggen: *dien Jongen héft verstand!* ende als ik verdaesd stae en niet wéte wat seggen, *Papa*, waerom segt gy dan niet; *hy is nu in syn klappen niet; maer den Jongen is syn genoeg.* Waerom?... (*den Väder.*) Ach! stop smoel, Jongen; hebt gy verstand, de verstandige sullen het bevroeden; hebt gy geen, het kan vél helpen, dat gekken u achten: als eenen eere-lyken Smaus stras-steen voor diamant verkoopt aen eene Christene, d'onkundige verblyd haer tot dat sy daer méde voor den dag kómt; dan keert den koop in schimp, die meer en meer groeyt, als sy daer méde haer meer en meer onder de menschen begéft. Swyg dan stil, Jongen, en duyk u.

(*Den Jongen al stil.*) Klap, wat gy wilt, ik gae met myn naeytje voord.

---

Ne placeant Stultis, quorum sunt omnia plena  
Carmina non multis nostra placere volo:  
Sat mihi sunt pauci Lectores; est satis unus;  
Si me nego legat, sat mihi nullus erit.

*Die wilt aen allen man behaegen,  
Moet ook aen Sotten hukde opdraegen:  
Een kleyn tal Lésers my vernoeget;  
Jae ik vernoege my met eenen;  
En soo dit lésen niemand voegt,  
'K ben ook te vré met geenén.*

---

*Tot de West-vlámíngen.*

**H**ET is nu het tyd-stip, dat het Néder-duytsch eenen hoogen trap van luyfter gaet bereyken, met in syne oude eygendommen hersteld ende in d'uytvoering verbéterd te worden, ofte geheel gaet ontaerden.

De Geleerde hebben óverlang verdriet genómen in de verkeerde ende kinderachtig opgetooyde beuselspreuken, in de met botte verwaendheyd misvrongene

vi.  
ende hardlydende vergefochte woorden der waen-  
wyfe; jae zelfs in d'onvolmaekte ende onftandvastige  
spelling ende ryming van véle, zelfs van Geleerde;  
maer tot hier toe is da saek onbemiddeld gebléven.

Het Hollandsch Lands-bestier, op 't vertoonen van  
ftekere *Professoren*, kómt van de Tael aen eene vaste  
ende onveranderlyke spelling te hechten van iedereen  
te volgen. Sékerlyk het inzicht is good.

Hebben die *Professors* niets anders gedaen, als voor  
iedere van hunlieden stellingen een diep onderzoek te  
ondernemen op den oirsprong en eygendom van het  
voorgehouden, op den stryd ofte óvereenkómt met  
broeder-taelen, op den stryd ofte óvereenkómt met  
haer eygen - selve, op verkortinge van het géne te  
lang was, op besnoeyinge van het géne verwerring  
baeren kon, op het opklaeren van duysterhédén en  
dobbelsinnighédén, op de soetlydendheyd sóo in onrym  
als in rym-werk, sy hebben buyten tégenség een schoon  
stuk werks afgewéven.

Maer hebben sy slechts een' ondoorsocht ende onge-  
rédend gestel aen den dag gebragt, enkelyk hunnen  
inval ende drómen voor grond - slagen voorwendende,  
het sal maer eene hersien - schim, een eygensinnig be-  
dunken syn, allen dag door eenen geleerden Tael-  
kenner om ver te werpen, het welk vervolgens de  
tael en spel - kunde in meerdere gebrékelykheyd en  
wanorden sal storten; ik vrees voor haer verderf.

*Juramus in verba Magistri.*

Maer willen die West - vlaemsche Land - saeten, de  
welke genoegsaemen blyk géven van bekwaemigheyd,  
sich aen bewysen onderwerpen, ende de suyvre vlaem-  
sche Tael, wel de bekwaemste om door vaste gronden  
alle andere Taelen t'óverschryden, in haeren val onder-  
steunen, ende van den dood - angst in haeren laetsten  
snik redden, sy kan nog 't hoofd opstéken; ende, is sy  
min onder vrémde Volkeren uytgebreyd, sy sal in sich  
den roem der gelykvormigheyd ende de sterkte der  
gegrondheyd besluytende, alle andere spracken konnen  
trotsen; want geene is volmaekt.

Ach! Néderlandsche Minerva! wat hebt gy verlooren

zen **MARIA-THERESIA**, die wérgáloose vriendin der Wétenschappen, ende óvermilde koefter - heldin der Vrye Konften. Onder haer, door Des Roches, stond het Néder-duytsch eenen berédenkavelden stand te bekómen. 'T is voorby.

### *Nópe ofte bewég - réden van den Schryver.*

Het mag aen véle vrémd schynen, dat ik my onderwinde met de West - vlaemsche geletterde hunnen **A B Boek** te leeren, die sy van kinds gebeente al geslét en opge - éten hebben : maer het ménigvuldig verschild in 't stellen van een woord van den eenen Schryver tot den anderen, jae van den selven tot syn selven, héft my bedwongen, ten eynde dit ongeval te stutten (indien het stuttelyk is) énige wetten vast te maeken, die my den tyd toeliet op te soeken en te óverwégen.

Ik vertrauwe, dat al de weireld dit niet sal afkeuren; dat waer bynae soo vrémd, als al de weireld méde te hebben : de gesinten der menschen syn soo eens niet, om het een te durven hópen, ofte het ander te moeten vreesen.

Soo men op mynen raed eenen vaststaenden grond in de Schryf-konst wilt invoeren, waer nae sich geheel het Land soud voegen, soo soude de eersleerende jeugd vél eer de **Lés-en-Schryf-konst** opleeren, den selven klank altyd ende óveral met de selve boek - staeven moerende uytgeprint syn : het soud aen de géne andere Taelen bevlytigen een groot gemak bybrengen in 't opstellen van hunne te vertolken Voorschriften, séker synde hoe sy een woord in hunnen Woorde - boek moeten soeken; waer sy nu al dikwils moeten dólen, **B. V. van curs langs uyre**, nae *ure* en *uere* : ofte moede van soeken, den sin moeten onderbróken laeten; ofte, dat nog erger is, hem eenen verdraeyden sin géven.

Ook en soud eenen vrémdeling soo seer niet vertraegd worden in 't leeren, waer't dat hy alles vond in de **Woord - bóeken**, soo als in het géne hy elders lést : maer nu by *leyden* soekt daer by *lyden* moet hebben;

viii.

*bedelen* soekt, dat is *schooyen*, daer hy *bedeelen* noodig hadde; *teer* (pek) vind, daer hy *teeder*, *tanger* hoefde enl. : soo vind hy eenen verbeesten sin, verliest den moed, en kweekt eene kleynachting voor de spraek en die - se spréken.

Syt óvertuyd door *de deure der Taelen* van COMENIUS, gedruykt te Gent 1675, daer vind ik *saeken*, *saeccken*, en *saken* : *uyt*, *uit*, en *vyt* : *blykelycker* en *treffeliker* : *by* en *voorbi* enl.

Siet OGIERS, druk van Antwerpen in 1715, *sonc* en *roosen* : *costelycke* en *kost* : *geleghen*, *ongeleghen*, en *ongheleghen* : *ia* en *ja* : *begeiren* en *sweert* en duysend meer.

In POIRTERS Weireld-masker, Antwerpen 13. druk, vind gy *Coninck* en *Koningen* : *teghen* en *tegen* : *iaeren* en *baren* : *sich* en *sig* : *sweiren* en *steert* enl., enl.

J. J. SCHIPPER, t'Amsterdam 1641, segt : *stralen* en *straelsen* : *ooghen* en *oogen* : *longkrovwen*, *Fontkrovwen*, *Juffrouw* : *slinx* en *uytwerkzelen* : *vrind*, *vrund*, *oriend*, en *oriendt* en andere maer te véle.

Overtuyg u in CATS Ouderdom in den jaere 1751. tot Amsterdam gedrukt : *Staaten* en *Hage* : *na*, *naar*, en *Wassenaer* : *Baekverkoper* en *verkoopen* : *dezen* en *desen* : *Turkschen* en *Engelze* : *leelyk* en *heerlik* : *yet* en *iet* : *vuur* en *vier* : *mach* en *mag* : *bloim* en *bloem* en wat des meer is.

De goddelyke Wenschen door DE HARDUYN kómen te voorschyn : *geest* en *gheest* : *stadt* en *gheluyt* : *sulcx*, *Turcks*, en *grootelyckx* : *douck* en *boeck* : *gerechtigheydt* en *waerheydt* : *uyt* en *wt*.

Syn alle dese te oud, om u te bewégen, siet FEITAMA te Amsterdam in 1753, welken ik voor seer goeden Schryver erken; ik slaeg blindelings synen *Henrik den Grooten* ópen, vinde my aen syne 16. bladzyde, en daer *grazend*, *waereld*, en *welvaart* : verders 16. bladzyde *oreesselyke*, en 41. bladf. *te oreezen* : *elders wapent*, *ghaate*, en *halen* : *heir* en *geweer* enl.

J. VAN VONDEL selve is noch suýver noch verschoonelyk, gelyk in den loop van 't Werkske sal te sien syn.

12.

Het is niet alleen eene verwerrelde Spel-kunde, die onse Tael laekbaer maekt; maer tot hier toe de Spraek-konst-boeken vinden sich vol faelen, verweeringen en gebréken; ook en syn sy het onder hun niet eens. Geen wonder; sy sullen het nooyt syn, voor aleer \* DEN GULDEN GROND-SLAG DER MÉNIGVULDIGE VOCALEN sal aenveird syn; ende voor elken besonderen *Vocaal* ofte Klinker eenen besonderen stempel, ofte andere vastgestelde wyse van uytdrukken sal gevonden worden.

Dit heb ik in dit Werkske, soo vél mógelyk, uyt de goede réden gehaald voor myn gebruyk, ende voor alle West-vlámíngen, die moeds genoeg hebben, om gerédenérde grond-slagen voor opgenómen swang den voorstap te géven.

Ende om dese stellingen in de handen te duwen van myne Land-genooten, die anderssins nooyt gedacht van Spraek-konst ofte grond-slag der selve souden gehad hebben, heb ik voorgehad het nuttig ook aengenaem te maeken, ende vóór middel gekósen, dese Bladjes, ten getalle van 38. *Numéros*, onbegrepen dit voorafgaende, ende het laetste, alwaer den Blad-wyser sal syn, te doorvlechten met geestige ende ernstige Dichtjes tot allen mans gerief.

Men sal hier het gewónelyk orden ofte schik der Spraek-konsten niet ontmoeten: ook géve ik niet voor eene Spraek-konst aen het licht te brengen; maer alleenelyk dusdaenige bemerkíngen ende redenkávelíngen, waer onder véle nievers elders te vinden, de welke eenen Spraek-konst-schryver kunnen bestieren, ende allen Néderlander de grófte mislágén kunnen doen vermyden.

Hier sal men ook die opgetooyde en kronkelsteirtige woorden ende seg-wysen niet ontmoeten, die tégenwoordig maer al te kwaelyk opgedischt, enkele *Latinismen* en *Galicismen* synde, de Tael verbafteren ende by de ménigte onverstaenbaer maeken: siet hier-van een belacchelyk schets getrokken uyt eene *Gazette*

---

\* Sie N.º 14.º bladf. 5, De vremde Taalen hebben gelyke leering noodig.



2.

van Antwerpen : *Den doorzigtkundigen grond van dien Vrede komt te worden voorgesteld onder een nieuw oogpunt : dat een zeker getal van groote Mogentheden hunne Heerschappye grondvestigd tot zoo verre van te bezitten Keyzerryken of Koningryken van eene hemels- breedte en van eene standbaerheyd, de welke zouden maaken onverwinnelyke zamenstelzels, enf.*

Wat is toch *doorzigtkundigen grond, nieuw oogpunt, onverwinnelyke zamenstelzels*, en alle dien rim-ram van woorden en sprék - wysen, die het Néder-duytsch nooyt gekend héft ? Vind gy sulke tael in de ontelbaere drukken, die Antwerpen in voorgaende eewen aen de weireld gejong héft ? Gy sult misschien seggen, Mynheer den Nieuwsblad - schryver, men wilt nu soo plat niet meer schryven gelyk voortyds : maer uwe seg - wysen syn nog platter, en daer by frydig aen den goeden gewónelyken schik der woorden, behalven dat dese nog meest oneygen en onverstaenbaer syn. Daer moet niets meer als soo een volksgemeen Schrift syn, om den eygen aert van eene Tael te bederven, ende, gelyk de schoonigheyd van iedere Tael bestaet in haere suyverheyd ende eygdommen, soo is eene Tael die de selve verliest, méde verlooren.

Men sal hier inlyven véle noodige grond-stelfels van de Vers-maekerye; door de vergelykinge van goede en slechte Versien, en de verbéteringe van dese, selfs voor gemeene verstanden den weg baenen, om met kennis van saeken de groffte faelen te kunnen ontwyken.

De gronden van ieder slach van Dicht - werken voor te dienen, laeten tot nu den tyd, en de engheyd van dese Bladjes niet toe : in 't Latyn en in 't Fransch syn sy genoeg te vinden; siet *Aristoteles, Horatius, Ars Metrica, Boileau, Rollin, Joannet, Marmontel, Voltaire* en andere. Die dese taelen niet magtig syn, kunnen alsulke Lés - lievers te raede gaen, die daer in ervaren hun voor tolken sullen dienen; ofte de Boek-handelaers onderhooren; mógelyks vind men'er ook in 't Néder-duytsch.



DEN SCHRYVER SORTGT VOOR SICH SELVEN.

QUI SIBI NEQUAM, CUI BONUS?

Goede Vlamingen, gy wét wel, dat men hier te lande voor het beginfel van een Werk, goed of niet, ettelyke Lof - tuytingen nae den kop des Schryvers werpt : wel! dat is my ook gelukt; en ik ben'er al te feer méde gediend, om mynen eygen lof niet te doen drukken; jae soo feer, dat ik, waer het faeke niemand anders het gedaen had, het foud felve gedaen hebben, niet tegenftaende den fchrik voor dit fchoon Verke :

Dum de te loqueris, gloria nulla tua est.

Daer is : Proprio Laus foetet in ore.

Eygen Lof \* Is maer ftof.

OORDEEL ÓVER DIT WERK VAN \*\*\*  
RECHTS - GELEERDEN.

**S**IER hier het puyk van Werk, Mélanders, Tael-beminders, Leerlingen, Leeraers, der Geleertheyd onderwinders, Soo 's fchryvens groot verfchil u fomtyds twyflen doet, Hier is den rechten grond, waer-ge u op steunen moet : Ons half verfléte Spraek, onféker, dor en duyfter, Krygt hier op 't onverwagts een nieuwen ftrael van luyfter; **VAELANDES** licht brékt aen en dryft de wolken voord, Waer onder onfe Tacl in 't donker lag gefmoord : Hier was het felve woord wel felderley gefchréven; Daer moest-me in 't fpréken een verfcheyden uytgalm géven, Schoon op de felve wys het woord gefchréven ftond; Daer was de helft wél Franfch in eenen vlaemfchen mond. **VAELANDE** gaet het ftuk van ftip tot ftip verleggen, En-wat hem hier van dunkt, ons mildlyk óverfeggen : Hy doemt het vél verfchil in 't ftellen van elk woord; Hy leert ons wetten van de Rym-konft nooyt gehoord; Hy weirt gebróken Franfch, hy weirt het kwaclyk fpréken; Hy némt de fchande af van de Tael met haer gebréken, En, égt ons door dit Werk te tuygen fyne jonft, En 't Land gonégentheyd, en yver tot de Konft, En 't fchynt, hy wilt aen ons nog felve dank betuygen, Soo wy met aendacht 't merg fyns aerbeyds willen fuygen; Hy vreeft flechts, dat den haet tot naedeel van de leer ( Voor fích en vreeft hy niet, hy fmaed verganklyke eer )

Syn swarte braek-gal in de herten sal verbreyden  
 En hun door afgunst, twist en tégenspraek verleyden :  
 Maer soo men my geloofst, men stelde nyd te kant,  
 Men prees hem voor den dienst gedaen aen 't Väderland,  
 Men hielp syn vier tot nut der Wétenschappen strekken,  
 Op dat ons Nae-geflacht met ons niet vind' te gekken,  
 En dat ons d'eere b'lyv', dat wy in onsen tyd  
 Het waer, het goed, het schoon erkennen sonder nyd.

## Klink - dicht aen den Hoofd - schryver.

*Ik wéte u eenen Lof, VAELANDE, toe te schryven,  
 Als ik aendachtiglyk die aerdig Werk doorloop;  
 Lof, die gy wel verdient, en die den meesten hoop  
 Logt sonder myn vermaen had laeten onderblyven :*

*Het Werk en prys ik niet, dat sal van selfs beklyven  
 En lof genoeg ontfaaen, wanneer het sal te koop  
 Van Kenners opgesocht staen naer een nieuwen doop,  
 Om wyd en wyder 't breyn des Tael-genoots te styven :*

*Dat gy ten onderwys wilt tyd en geld bestéén  
 Aen sulkt suer Werk, dwingt my in uwen Lof te tréén;  
 Verdrietig Werk voor die aen meer sich kan bestéden :*

*Wat is't, op Maet-réek, Woord, en Boek-staef stil te staen,  
 Als, voor geselschap met doods-beendren om te gaen?  
 Gy deed het toch voor ons : dat dank ik u op hédén.*

P. D. P.

A E N \* \* \*

## OP SYN AENGENAEM EN LEERING - VOL T Y D - V E R D R Y F.

**G**Y duykt u, maer men kent u wel,  
 En al wie kent het Letter - spel  
 Kan sich aen 't Raedfel niet misgiffen :  
 Men toonde my een valschen naem,  
 Gelyk véle andere in uw kraem,  
 Om uwe Lésers te doen missen :

Maer 'k sag terftond wie gy-moest fyn;  
 Een wel gemaest Poëte-swyn;  
 Ik wete u anders niet te naemen;  
 Want waer ik snyde, of waer ik trek,  
 Ik vinde sout, of vinde spek,  
 Of vinde sout en spek te saemen.

Nu syt VAELANDE of wie gy wilt,  
 Dewyl gy hebt myn Schrift bedild,  
 Ik lach met uw diepsinnig praeten:  
 Nooyt Schryver, schoon hem vél ontbrékt,  
 Hoort dat men hem van faelen sprékt,  
 Of hy sal den Berisper haeten.

Nogtans, als ik het seggen moet,  
 Singt myne Nymph nu goed en soet,  
 Daer sy te kikken plagt of janken;  
 Kent sy nu bétren trant en swier,  
 Is laewigheyd verkeerd in vier,  
 Ik heb het aen uw Werk te danken.

Te danken? neen: 'k herroep myn woord;  
 Eenieder wét, of héft gehoord,  
 Dat ik moest uwe Bladjes koopen:  
 Vier Oordjes 't Blad, 't is wel vél geld:  
 Maer wat gedaen? 't is nu geteld:  
 'K wil 't léven daerom niet ontloopen.

*J. D. G. uwen Hert-vriend.*

Nu den lossen toom gevierd hebbende aen myne ydelheyd, ende myne sels-liefde gestreeld voelende, schoon niet voldaan, waer in ik gelyk ben aen véle; sels aen groote Mogenhdén, wiens heersch-sucht geene paelen kent, laet ik ulieden wéten, goede ende lieve Lésers, dat ik sedert het ontfangen van de voorenstaende Stukskes, benévens nog andere, eenen duym in 't ronde gevet ben. Syt gylieden beniewd my te kennen, besiet maer alle kaeken; aen de bolligheyd der myne, sult gy sonder missen besluyten, dat ik het ben. Vaert wel, en lést, en vaert wel! hoort nog een woord:

210.

lêsen is voor iedereen niet genoeg, soo ik klaerelyk in  
ettelyke myner Lêseren ondervonden heb : daer syn'er ,  
die wel behoorden daer op te blokken (*studeeren*) ende  
hunne herflenen te slypen : soo dan GY, lês ; GY, blok ;  
GY, blok niet, lês niet, en VAERT ALLE WEL.

*Men kan de Deuntjes van dese Sangerye niet beter  
beginnen, als met het*

## GEBOORT-LIED VAN CÆCILIA

Vermaerd op Heyligheyd en Sang-konst,

*Loffe oversetting door Pat. IGNATIUS LE DIEU van Ieper,  
in syn leven Jesuit.*

**S**Ang-engels, Sangren-steun, het sy gy syt te vinden  
Op Sorgvlieds sang-priest, of op den top van Pinden,  
'T sy-ge in 't hoogdraevend Hof der Roofs-broers verblyft  
Steds bezig tot nieuw werk de snaeren op te winden, -  
'T sy-ge onder Sions linden  
Een hémel-soete vreugd door uw gesang bedryft.

Had ooyt een Sangers wenschen by u' een klein vermógen,  
Kómt keden, kómt met spoed de Sang-sael ingevlógen,  
Tot ons op desen stond een gunstige oogte keert :  
Wat lot! wat heul! wat feest! nooyt blydere wy sagen,  
Nooyt fullen-we onse dagen  
Met hóogre jonsten van den Hémel syn vereerd.

Laet Tromp-en-Harp-geschat de wyde locht doorvaeren,  
Steelt op een soet geluyd van allerhande snaeren  
En singt een geestig Lied op uytgedichten trant;  
Vandaag is eene Maegd gebaerd, die door haer leven  
Sal 't menschedóm luyter géven,  
God lóven in 't gespel van haer geleerde hand.

Van nu af haer gekryt een vreugd-lied schynt te wesen :  
Staet dag-son op, 't is meer als tyd te syn geseen,  
Schiets aen een hellen gans, dit Kind de weireld toon :  
Met lélien en lauwrier kómt, liefsters van goe daeden,  
Tot dese feest gelaeden,  
Omfrengelt haere wieg met eene Maegde-kroon.

Siet, hoe in armen bey Gods Engel houd gevangen  
Dit liefste Kindeke, hoe hy het kust de wangen,  
Hy stelt CÆCILIA van nu als Sang-meesterfs;  
'T schynt dat hy, haere siel door goddelyk voorweten  
Alree synde afgemeten,  
Haer vroege Deugden singt in een bly sege-vers.

Dit is de schoone Maegd, die nae verloop van jaeren  
Sal Nasos minne-konst heldhaftig tégenvaeren,  
Vertrappelen sal sy den Liefde-god-en-lust:  
Phyllis, en Amaryl, sy sal u ook doen schaemen,  
En uwe dertle naemen  
Affienlyk maeken door geheel de Roomsche kust.

Maer sy! sal syn vermaerd door een reyn maegdlyk léven,  
Dat geené wellust ooyt sal wesen onderhéven,  
Haer liefdes oogwit sal ver bóven d'aerde gaen;  
Den Min-god, die sal vier in haere siel ontféken,  
Sal sonder aerd-gebréken  
Heel Heylig syn, en in en naer alle eewen staen.

Sy sal vóor 't vleesch-genót de Maegde-bloem verkiesen,  
Jae selfs in 't Bruygoms-bed de selve niet verliesen:  
Sy sal door tyd-verloop en ryp verstand bekwaem  
Uyt een dankvloeyend hert verkonden aen de volken,  
Doen dringen door de wolken,  
Gods nooyt volsongen lof en Christi weirden Naem.

Dit is geen ydlen raes, of waen van losse sinnen,  
Haer aensicht toont van nu wat geest sy voed van binnen,  
Getuyge sal ook syn haer suyvren Bruydegom,  
Met wie-se in echten band sal léven sonder smetten,  
Terwyl sy hem de wetten  
En schand ontleeren sal van 't dólend Heydendom.

Niet als by fabel-sang den Harpenaer van Tracen  
Syne égade uyt de hel gehaald héft; die eylaessen!  
Eer sy nog bóven was van het viel in den pool,  
Om dat hy door de min tot haer te seer gedrégen  
Omkykende onderwégen  
Verbrak de rayge wet van Plutós rechterstoel.

✠

Gy sult, Valériaen, tot geene Afgóden keeren,  
 CÆCILJA uwe Bruyd sal u wel béter leeren  
 En vaster in 't Geloof; gy niet hervallen sult;  
 Sy sal u 's hémels sael voorby de sterren toonen,  
 Daer God u bey sal loonen  
 Met syns selfs-wésentheyd, die alle hert vervult.

✠

Wat vlammen van Gods min sal-se in u doen ontblaeken,  
 Toen s'oytgestrekt voor 't Kruys een kruys-gebed sal maeken,  
 En toen uyt haere borst sal schieten sucht op sucht:  
 Of haere handen sal de hémelen aanbieden,  
 Als om daer in te vlieden.  
 Wyl d'Engels haere béde opvoeren door de lucht.

✠

Valériaen, hoe groot sal uwe Bruyd niet schynen,  
 Wanneer den Kóning haer met peirals en rubynen,  
 Jae met syn heel besit, met Ryks-staf ende Kroon-  
 Sal trachten t'syner wil en godloosheyd te trekken,  
 En sy daer mé sal gekken,  
 En al die jonsten sal versmaeden met den Troon.

✠

Hoe groot sal sy niet syn, toen sy de hals-gedingen,  
 De haeken, 't vier, en 't rad en vrede sulteringen,  
 Toen sy het sweird en byl ontscheid op hals en hoofd,  
 Sal achten eenen niet, jae met een groot verlangen  
 Voor weldaed sal ontfangen  
 De selfte dood uyt min voor 't géne sy gelooft.

✠

Soo sal CÆCILIA Almachium verwinnen  
 Door Gódes hulp, soo sal sy stieren haere sinnen,  
 Dat haere siel ontlyfd God kóme in reynigheyd,  
 Daer sy belauwerkrant, bestafd met hémel-palmen  
 Sal d'onbeschryfbre Psalmen  
 Ed 't Hoog-lied singen voor het Lam in ewigheyd.

---

Men vind-se te koop by den uytgéver LAURENS DE VARVEN  
 in 't Kassel-stræetje binnen Ieper.

# TYD-VERDRYF

N.º I.º



*Multa licent fingi Pictoribus atque Poëtis.*

Aen Schilder- konst en Dichters praeten  
Word óveral veel toegelaeten;

Verschoon ook, Léser, wat ik sing,  
En seg : 't is Dichters raeteling.

---

**M**EN bied hier de Land- genooten eene versaaem-  
linge van kleyne Letter- stukskes aen tot eerlyk tyd-  
verdryf ( den bóog mag niet altyd gespannen blyven )  
onder den naem van Praetjes : het had ligt gewéest  
een hoogluydende opschrift te versinnen; maer hoe  
véle slechte dingen pronken niet met schoone tietels!  
dat de géne, die sich hebben laeten vangen aen de  
labbererye van den hoogdraevenden dichter Le Plat  
hunnen *Virgilius in 't Nederland* insien, sy sullen geen  
ander bewys noodig hebben.

Men waerschuwt den goeden Léser, dat'er tusschen  
het een praetje en het ander geen gemeens is : dus,  
ieder praetje een voltrokken stukske maekende, die  
een heel praetje héeft, hoeft geen ander, om een vol-  
maekt werkske te besitten : elk is op syn eygen.

Sy sullen bestaen in de **BORGER- WACHT;**  
**TOOVERAERS; ADAM EN EVA; 't SCHERF-**  
**VAT; den BOURGONDISSCHEN WYN; de**  
**RAUWE KLEEREN, Klucht- spel in een deel;**  
**BIER VLIETINGE IN BRAND; d'INNEMINGE**  
**VAN 'TACHTER- KASTEEL; den DUYVEL;**



( 2 )  
AERM - VOET, geschiedenis van 't jaer 8104; de  
HERBERG, en meer andere, met kleyne Tusschen-  
praetjes en Toemaetjes.

---

DEN LAETSTEN SNIK

D E R

WEST-VLAEMSCHE SPRAEK,

*Misschien de suyerste die men vindt, en bekwaem van  
wels schoonigheden, waert dat onse Land-genooten  
de selve behertigden.*

Dit sal bestaen in eenige invallende óverwégingen,  
sonder schik, waer onder sommige aen de Tael-lievers  
vréemd, en sommige misschien aengenaem sullen voor  
kómen.

*Nec virtute forens, meritis fama que priores,  
Quam lingua Belgæ, si non offenderet unum  
Quemque Poëtarum lima labor, & mora.*

Wilde eens ons volk nae wetten hooren,  
En sich aen vyl en schaef niet stooren;  
Het Néederduytsch misacht, gelaekt,  
In korten tyd waer min mismaekt.

---

EERSTE ÓVERWÉGINGE NÓPENS DE  
SPEL - KONST.

**D**'Onnoodige, en ouds tyds by ons onbekende  
boek-staef Z is uyt dese Spel-konst gebannen, dewyt  
het gebruyk der sachte staef S béter gegrond is, eade  
maet door vérdóolde rédenkaevelinge verftéken.  
Het gebruyk, schoon bynae nu algemeyn, kan tégen  
bewyfen niet op.

# BORGER-WACHT.

*Quod non es, nolis, quod potes, esse velis.*

Syt dat gy kónt, niet dat gy wilt;  
Die anders doet, sich selven brilt.

**D**A T nu Hannibal nog leefde,  
Voor wien Rómen eens soo beefde,  
Waer nog Hercules in 't veld,  
Souden wonder staen verfeld,  
Als sy maer hier binnen kwamen,  
Van die helden eens vernámen,  
Die gewápend tot den tand,  
Spyt Mars ofte Rhadamant,  
Hunne stad en wal bewaeren,  
Dat geen Turken of Barbaeren,  
Noch geen Duytschen knével baerd,  
Schoon hy waere nog gepaerd  
Met den Potlink en de Kaesen  
'T minste soude durven naesen  
Aen de stad of haer geschot:  
Máchten heel den hoop *capot*.  
Onse Borgers dat syn mannen,  
Als sy maer den haen aenspannen:  
Syn ten minsten alsoo goed,  
Als voor desen was \* **CLAEY HOEDT**:  
Want daer was hier laetstmael eenen,  
Vry wat meer als een gemeenen,  
Die by nacht op schild-wacht stond;  
Alwaer een op syn *affront*.  
Soo hy docht, hem kwam al snypen,  
Tot aen synen post bekruppen,

\* **NICOLAUS HOEDT**, geboortig van Yper, een seer vermaerden *Canonis* onder Lodewyk den XIV. Francken Koning.

Riep en tierde wonder straf;

Maer geen mensch hem antwoord gaf:

'T was geen wonder; wel bekéken,

'T schilderhuys had moeten spréken;

Want hy sag het in de maen

Vobr een Duytsch of Switser aen:

Hy leyd aen, en trok den haene,

Tsa morbleu! schikt gy te \* gaene?

Maer den schieter heel vervaerd

Snelde seif ver achterwaert.

— Holla! hoe! soud ik gaen loopen?

Neen! staë vast! hy sal 't bekoopen;

Schoot, en maekte groot gedruys

Door en door het schilderhuys.

Hoe! seyde hy; wilt gy niet vallen?

'K geéf u straks nog vyf ses ballen;

'K sal u leeren, stouterik,

Swichten eenen man als ik.

Korts daer nae kwam nog een ander,

Als een tweeden Alexander

Effen op den selven post;

Maer dien vent heeft niet gelóft,

Dan een luttel broek-*fusyén*:

Niemand mag sich daer af vleyen,

Het is ieder éven naer,

Als men is in groot gevaer;

Want hem docht in 't klaer der maene

Volk te kómen langs de baene;

'T waeren ruyters naer syn best

Ievers van een brémd gewest:

Dan hy riep wel vyf ses keeren,

Qui va là? wilt wéderkeeren,

Retirez, n'avancez pas,

Ou, recevez le trépas!

Niemand sprak, dan gink hy béven,

Want hy vreesde voor syn léven,

---

\* Gaene is béter te lyden als nae te volgen: in ernstige verhandelingen moet het geheel uytgebannen syn, soo wel als graven en staanén by sommige Hollanders.

Volt de locht met groot gekarm,  
 Riep, *allarm!* *allarm!* *allarm!*  
 Nae de wacht en de gebueren;  
 Stad-verraeders, oss. beglueren,  
 Willen klimmen op den wal,  
 Komt met haesten! spoeyt u al!  
 'T schéelde niet of had soldaeten,  
 Post, geweir in brand gelaeten;  
 En als't al was ondersocht  
 'T géen hem had in schrik gebrogt,  
 'T volk, dat hem docht aen te dringen,  
 'T waeren takken, die vergingen  
 Door den wind, die daer toen was:  
 En dien vent sag op het gras  
 Daer de scháduwe van roeren,  
 Sag haer aen ... soo ... voor Pandoeren  
 Besig met het stout bestaen  
 Van de wallen te verraen.

Holla! neen! gy sult het laeten  
 Als'er syn voor wacht soldaeten  
 Sulke Borgers, boom en stat,  
 Nu ter tyd gy komt te laet  
 Want de waekers niet en slaepen,  
 Sy staen altoos scherp in wapen  
 Schreewen, schieten met gedruyde  
 Tegen boom en schilderhuys.  
 Dat geweld, en al dat schieten  
 Dé geheel de stad verschieten,  
 En men tierde aen allen kant,  
 Of elks huys al stond in brand:  
 Moeders uyt haer bedde vliegen,  
 Kinders schreewen in de wiegen,  
 Honden grimmen op de kat,  
 Mannen krūpen in sen gat,  
 Meest, die by de kan en glāsen  
 En by 't grootje vier meest raesen:  
 Maer den Slot-vóogd riep: ras!voord!  
 Dobbles wacht aen iedre poort.

Men kwam dan die wacht aflossen,  
 Die met stakken net als bossen.

Waer men in doet kruyd en loot  
 Om te schieten stokke-dood,  
 Waer sich Turken aen verslokken.  
 Tets! 'k seg *bassen net als stokken*,  
 Dien met snap-haen sonder haen,  
 Désen sonder pan daer aen,  
 Erger als by vlaemsche boeren;  
 Daer en konde 't slot niet roeren,  
 Daer 't ontfiteek-gat, wat men klopt,  
 Bleef geheel door roest verstoppt.  
 'T was nochtans een wakkre bende,  
 Die een Capiteyn aenwendde,  
 Om met meerdre sorg en moed  
 Te gaen staen voor stads behoud  
 En den vyand te gerieven.  
 Désen Capiteyn hiet Lieven,  
 Eenen man, als eene wolk,  
 Die te midden in het volk  
 Meer dede als een vyftig andre,  
 Déed-se rullen op malkandre;  
 Spyt Marlbrouck en synen lof,  
 Niemand, die hem overtróf  
 By de potten en de glazen  
 En in flesschen uyt te blaesen,  
 ô! Hy was den rechten man,  
 Wie is't, die aen Lieven kan,  
 'T sy in stad of ope velden.  
 Lieven, naer den sin der helden,  
 Tot syn volk met kloeken moed  
 Dese destige aanspraak doet.  
 „ Eer wy trekken in de werken,  
 „ Vrienden, 'k moet my wat versterken;  
 „ Laet ons gaen in désen kroeg;  
 „ 'K hoor wel daer is tyd genog;  
 „ 'T is al stil ontrent de vesten.  
 Van den eersten tot den lesten  
 Seyden, dat is goeden sin:  
 Gingen soo de herberg in.  
 'T was 's nachts twee, en somer-tyden,  
 'S waekers broeck-band kwam in lyden,

Schoon een dapperen soldaet :  
 Want hy sag, 't was waer in daed,  
 Eene heir-schaer, die de wallen  
 Plotfelings stond aen te vallen,  
 Hy hoort klaer het krygs gebied;  
 Maer verstond de taele niet.

Eerst sy voegden sich wat néder;  
 Stelden sich dan in geléder :  
 'T was nu séker, 't ging voor goed,  
 Niemand meer die twyflen moet :  
 Eenige den loop-gracht maeken;  
 Andere op de klif geraeken :  
 Wat gedaen in dat verdriet ?  
 Schieten ? maer syn roer docht niet :  
 Toch dien vent in véle saeken  
 Snédig, docht ik sal 't wel maeken,  
 Poef! paf! déed hy met de kéel;  
 En 't bevrocht al éven véel :  
 Lieven half in slaep gesópen  
 Hoort het, schreewt : wy syn bekrópen,  
 Mannen! riep hy met geweld  
 Ras! het praemt : elk sy een held;  
 Vliegt naeh schutterye en wallen;  
 Canoniers! spaert geene ballen,  
 Elk moet hier den vroomsten syn :  
 'K géve dry stoop brandewyn  
 Aen die durft den eersten tréden :  
 Hier en dieat geen langre réden;  
 Maer de daed, ó maets, de daed!

Lieven als een kloeken maet  
 Loopt al wagglen nae de wallen :  
 ó! Wat sullen'er gaen vallen  
 Van den vyandyken hoop!  
 Die niet loopen konde, kroop  
 Om méde op den wal te raeken.  
 Een met beenen styf als staeken  
 Rolt van bóven pederwaert.  
 Maer den Hopman onvervaerd  
 Riep : kloek mannen! aen het lossen,  
 Dat wy onse stad verlossen

Van dien óvergrooten nood.  
 Lievens' boed in gramschap schoot,  
 Lieven swoer al by den donder  
 En hy seirde 't loot van onder  
 En het kruyd daer bóven op :  
 Volt de panne tot het sop ;  
 Hy legt aen, soo wat al béven,  
 Trekt : flik!... dat was daer een léven!  
 Nooyt een Veurnambachtschen stier  
 Bulderde met sulc getier :  
 Honderd duysend *sacramenten!*  
 Tien millioenen *elementen!*  
 Duyvels! honderd hellen vol!  
 Vloekte Lieven meer als dol.  
 Had die schóte konnen lukken,  
 'T vyands heir was heel aen stukken,  
 'T waér met heel den hoop gedaen :  
 'K heb een dobbble schoot gelaen.  
 Volt de pan wéer : wéer aen 't schieten.  
 Flik!... dat moet den man verdrieten :  
 Jae 't verdroot ; schreewt styf en sterk,  
 Maets! het is hier toover-werk :  
 Komt, wy gaen hier niet uytrechten  
 Noch met waeken noch met vechten,  
 'K wéet het korter afgedaen,  
 Laet ons al den kroeg ingaen,  
 En op niew eens lustig drinken.  
 Mannen luysteren als vinken ;  
 Jae, dat is seer wel bedacht  
 Roept eensklaps geheel de wacht.  
 Siet-me onse aerme stad verdelgen,  
 Best, dat wy wat nat doorswelgen,  
 Eer wy óverrompeld syn.  
 Drank versoet toch alle pyn.  
 Dan gedronken en aen-'t kouten.  
 — Wel! ik heb'er tien gesouten.  
 — Ik! ik schoot'er tien om vern.  
 — Ik trof eenen in de stern.  
 — Ik schoot neusen af en teenen.  
 — En ik eenen vyf ses beenen.

— En ik ... Maer het Meyssen kwam

DAAR HET MEYSSSEN. JAAR DE

— Wéet gy wat ik daer vernam :

HEEL DE WACHT

— Wat, wat? hoe is't met de saeken?

Souden-se in de stad geraeken?

HET MEYSSSEN.

— Waerom niet? als het hun past,

— Ach wat grooten overlast,

Seyde Lieven, gaen wy lyden!

Dat voor ons manhaftig stryden,

Hoe sal 't gaen met onsen roem.

Meysje, ik vrees voor uwe bloem :

Die verraeders, die barbaeren,

Duyvel-broeders, tooveraeren,

Sullen u... ('T MEYSSSEN.) Ach! fotten praet!

Swygt, wat stil, en my verstaet,

Gy zyt haenen, die moogt kraeyen:

'T is hoogtyd het gars te maeyen,

'T krygsheir, dat gy hebt gesien,

Syn ses maeyers en nog tien,

Die soo vroeg ten aerbeyd kómen,

Mids het werk is sengenómen :

En men hoorde van dien keer

Nooyt van geenen vyand meer.

*Door den Dichter BORTEMAN, gewesenen Scholmeester  
t' Yper.*



### KNEEP - DICHT.

- Fop miek den Dicht, en Lobben seyde hem op;

Hy docht sich schrandren man, en seyde, dat stuk is

't myne :

'T is waer; hy had den Dicht voor geld gekocht van

Fop :

'T géne iemand koopt voor geld, dat heet met recht

het syne.



## DE CAPUCYNEN IN BRAND,

'K wil seggen den brand van het Wéef-kot der E.E.  
P.P. Capucynen 't Jper in 't jaer 17.

DOOR \* \* \*

*Nulla fata loco possis excludere.*

Te laet komt magt, sorg en verstand,  
Wyl 't Wéef-kot heel is afgebrand;  
Het nood-lot heeft steeds d'overhand.

**L** Ofweirde Borger-plicht wat richt gy niet 'al' uyt?  
'T betaelde is niets by 't géne uyt vryen wille spruyt!  
Waer met dat édel faed de herten syn beséten,  
Daer word gevaer en last als jokspel doorgebéten,  
Daer siet men geen verschuil van frauweling of man,  
Elk rept, elk vlyt, elk streeft, soo hévig als hy kan.  
Een eewigstaenden blyk syn d'édelmoede helden  
Die veld-heer Gédeon in synen tocht versélden;  
Wat déde een kleynen hoop niet in dit vréemd geval,  
Waer af te geener tyd de rucht - maer swygen sal.  
Wat vrocht het Frauw - geslacht het vaderland ten bestem,  
Dest Spanjaerd tot verwyte, op Maestrichts oude vesten?  
Waer sy, door eygen suchte vergaderd in een heir,  
Sich kweten dag op dag als mannen in de weir;  
Soo-dat men heeft geteld tot achtién honderd lyven  
Gefneuveld in 't beleg: wat dreef den moed der wyven,  
Toen sy tot Amsteldam 't veld-stormers, bods gequys  
Verwoed bejégenden en dreeven uyt Gods huys.  
Soo is't, nooyt tong en kan de daeden al vermelden,  
Nooyt lof, of eer, of prys naer weirdigheyt vergelden  
De diensten voor 't gemeent gelukkiglyk verricht  
Van die beswangerd gaen met lieve Borger-plicht.  
Dit syn gewillige, dit syn de kloeke borsten  
Die nae 't gemeync.-best in alle daeden dorsten,  
En die hun lyf en vlyt, naer hun den nood lokt aen,  
Nooyt kunnen évenmensche te pande laeten staen.

Alwaer, hémels yver-vier, verliefd op 's lands welvaer,   
 Dryft uyt te swakken schachs om 't aerdrak t'openbaeren,   
 Wat eên menschen-lievend en behulpzaam herte kan,   
 En hoe die dengel meest wóont by den geringen man,   
 In 't midden van den nacht, toen vee en menschen slaepen,   
 En menige in de waen van dweepery betraepen   
 Het heyl, waer hunnen geest in wakken dag op spéekt,   
 Door Dróm-gods lógentael naer 't wesen uytgebéeld,   
 De storm-klok onvoorziens geraekt aen 't nayre klippen :   
 'T gedróomde waengeluk en slaep te saem ontslippen,   
 Alle ooren luyfserich : 't is Onraed in de stad,   
 Benauwde sidderen en kruypen in een gat :   
 Lathertige verstaen, door 's wackers kópen buyse,   
 Hoe 't vier de stad verteirt, maer vcr van hunnen huys,   
 Sy stryken sich wéer néer op 't sachte lédekant,   
 Om laeter met gemak te sien waer 't heeft gebrand :   
 Nieuwgiere leenen d'oog, maer wagten hunne handen t   
 En 't onbeléefde slach, weird dat hun huys sou branden,   
 Vermonden, brand dat brand, en bluffen wie het lukt :   
 Boosaerde sijn verblyd : Domheeren wel gerust.

Maer siet, eên grooten hoop van dienstberende sielen   
 Ontspringen uyt den slaep, en, als volseykde kietlen   
 Ontbonden en voor wind vast bruyfen séwaert in,   
 Soo vliegen-se uyt hun bed, en op een wenk of mia   
 Krik, krik, paf, paf, pardocf! de deuren vliegen open,   
 En kletsen seffens toe : de straeten staen bekrópen   
 Van 't braeffte van het volk, die leel, die half gekled,   
 Die blootbeens, die schier naekt, om eerst te sijn geroed,   
 En sommige voorfien aendoffen hun al loopen.   
 Wat is'er? brand? alwaer? aldaer : met gansche hoopen   
 Straks daer nae toe : terwyl wéer andre wel beraen   
 Om eemers, leer, of spuyt recht nae het Stad-huys gaen,   
 D'aleerste raeken voord op hun geswinde stappen,   
 En vinden hun ontrent de Vaders bruyne kappen.   
 Deene al de volbrug op gekómen sien véel goed,   
 Goed, slecht, ter venster uyt hui vliegen in 't gemoed :   
 Sy draegen elk om 't seerst in d'óverstaende huysen   
 Al wat de bange vrees soo seldhem déed verhuysen,   
 Eên aemtje lekkren wyn uyt een verholen sacht   
 Word door de kloosterlien sorgvaldiglyk gevluucht.

Een hoop van slydewaert gesákt, sien langs de stratten   
 Nae sinte Pieters Kerk der Vaders heyl'ge Vaten   
 Gedrógen, door den schrik, met schaersche eerbiedigheyd,   
 Daer torst men in eenen stoel hun gigtige Overheyd.

Wy, die van noord en oost schrap kwamen aengetogen,  
 Syn op bericht en spoor de Kauwe eerst ingevlôgen,  
 Waer 's Vaders wêef-kot toonde een yfelyken brand.

Ach! mannen, riep men ons, bied een hulpsaeme hand;  
 Wy staen hier sonder volk, de schel der Capucynen  
 Héeft lang geklipt om hulp, en weynige verſchynen;  
 Men wekte, wie men kon, men spaerde geen gerucht  
 Met kloppen op elks deur, en roepen 't brand! vlucht, vlucht!  
 Men schreeuwe op toorenwacht, men liep nachtwaekers soeken,  
 Maer d'eene syn in slaep, en d'andere in schuyl-hoeken;  
 'T was al een kleyn baet; daer kwamen by goe kans  
 Een handvol jongeren, en weynig rappe mans:  
 Toch, dank de wondre kracht van 't bruyne Vaders kloksje,  
 Het, vrouwevolk ontweek; véle in haer onder-roksje  
 Met slechts een wambays en boom-wollen-manteltje aen,  
 Sag men, om hulp te doen, van d'eerste en schrapste staen.

Dan héeft de buerschap-klok véel mannen opgerôpen,  
 Soo dat wy meer en meer alleengskes durfden hopen:  
 Ten laetsten d'Onraed-klok wierd op sint Maertens \* g'hoord:  
 Nu komt'er van al-om met drommels manschap woord:  
 De Heeren Overheen, Brandbaesen, knaepen gaedren,  
 Biermans met ton en boom, en kleyne spuyten naedren...

Terwyl dit hier en daer wanschiklyk word verteld,  
 Wy zyn in groot getal reeds aen het werk gesteld,  
 De Volle-ſtraet staet wol in twee bescheyde schaeren  
 Van aen den Yper-ſtroom tot waer de vlammen waer en  
 De ſcultjes vloogen al van hand tot hand gejaegd;  
 Men ſiet hoe reeds den rook véel wâterdampen draegt,  
 En hoe de bitse vlam was voor een deel gewéken,  
 Wanneer de groote spuyt den tocht kwam onderbréken;  
 'T was wel de moeyte weid, haer tuyg was onbekwaem.  
 Had het den brand belieft nae 't vyandyk allaem  
 Te wachten, mógelyks men had het gaen vermaeken:  
 Dan 't wierd te kant gesteld: wy woord met onse saeken:  
 'T was als een staege béek verhéven van het land,  
 Die hand by hand verliep en spoelde door den brand.  
 Wat kan den yver niet? wy riepen nog om putters:  
 Een Overheyd, die praekt voor een der beste stutters  
 Des brands, héeft ons voorsien van scheppers op ons woord:  
 'T werk vloog al van te voor, 't vliegt nu nog dobbel voord.  
 Niet min rept sich elk aen de hof-sy met het wâter,  
 Waer ménig vrouwemensch de handen en 't gesnâter

---

\* G'hoord is meer te verwerpen, als nae te doen.

Al even dapper roert; sy syn soo kloek als Roen,  
 Sy twisten tot haer eer om 't meeste werk te doen.

Wat aensicht toont gy nu, kostlingen, stads brandknechten,  
 Die verre van 't gevaer helpt een geléder vlechten  
 Van semer-langers, en nog aen den lichtsten kant?  
 Der vrouwen vloed bedryf keert uwe hulpe in schand.

Kloek, mantien! riep'er een in 't héen en wéderstreven,  
 Volberd een korte wyl, het vier is aen 't begéven:

Nu ligt het al te hoóp, 't gebuerschap is uyt nood:

De vlam is nu gebluscht: nu syn de houten dood.

Wy schieven uyt het werk, wyl andere al de kólen

Doorsnuffen, of geen vonk sich ergens hond verhólen.

Soo word een grooten brand op een goede uer geituyt.

Ik néem myn beurte waer, en gae eens in en uyt

Sien, hoe men dit gevaer soo spoedig héeft gestolpen,

En spreure met gemak wie helpt of héeft geholpen:

De handen, schoen, en kleers syn my een klaer bewys.

Aen den geringen man behoort den grooten prys.

Ik néme een weynig uyt van ampt-verplichte Heeren,

En nog een kleyn getal, die willig helpen keeren

Het onkeyl, schoon in goed wat bóven het gemeen;

Ik seg een kleyn getal, en mislyk syn'er geen.

Komt, fiet, ongueren hoop, die gaet nae vréemde stédén

's volks winste tégen recht soo dwaeselyk bestédén;

Ontbeirt gy burger-min, komt, leert wat ramp u staet

Te schrikken, synde ontbloot van défen toeverlaet;

Soo eens d'invwoonders dol u nae Bourgondje fondén,

Nae Ryffel, nae Parys, nae Duynkerk of nae Londen

In brand of lévens-nood, hoe stond gy dan en sien,

Gy die soo dom veracht en krenkt uwe Ambachts-líen?

Gemeeynte, moedig volk, bekwacm tot groote dingen,

Die lof op lof verdient, en niemand hem te singen

Sich onderwínden wilt, betoofd van hóop op loon,

Terwyl men groote streelt, die ménigmael, ó hoon!

Verdruckers van het land, meer laster ende vloeken

Verdiénen, als wel lof of eere-naem in boeken,

Kacht uwe weirdigheyd, en kwyte myne plicht,

Daer ik met eerbied u toewyde défen dicht.

Néemt my ten besten af, ó weireld-groote hanffen,

Heelich-sieke, die het al naer uwen wil doet danffen,

Gy ryke heet op geld, schuw voor bermhertigheyd,

Kerk-lieden véel te licht door vleyery misleyd,

Laet my niet kwælyk staen, dat ik by kracht van réden

Dwendig óvertuygd, in die geringe léden

Den grond van myrs behoed ontdek, dat ik hun acht  
 Trots allen ydlen waen en opgetooyde pracht.  
 Valle ik in put of floot, wie sal voor my sich waegen?  
 Bréke ik een been op straet, wie sal my huyswaert draegen?  
 Wie schutten, word ik ooyt van boeven aengerand?  
 Wie redden uyt gevaer, staet myne wóonste in brand?  
 Het waere wel gewagt nae opgepronkte poppen!  
 Nae luye slemper-broers! nae hoog verwaende koppen!  
 Het waere wel gewagt nae al die vuylenis,  
 Die meynt, dat eenig mensch iets min als sylien is,  
 Die houden als voor schand de leden eens te bukken,  
 Of met gereykte hand een kind ter sy te rukken,  
 Een stoel te haelen voor een mensch in swymens nood,  
 'K laet slechtre dingen daer; sy schaemden hun ter dood.  
 Voor sulke diensten, die ik achte als helden-daeden:  
 Wat is een held? die sot, lichtveirdig, onberaeden  
 Stéen tot puynhoopen maekt en landen heel verwoeft?  
 Neen, gy syt helden, gy die jaerlyks cenen oegst  
 Van groote werken doet, met alle slach van lieden  
 Bereyden onderstand en vlytig hulp te bieden;  
 'T word weynig ingesien; maer die wéerlydsche plicht  
 Verdient een hoogen lof in wyseliens gesicht.  
 Is't noodig, dat men gaet den Saracéen bestryden?  
 Is't rocmbaer, dat men brengt den Mexiaen in lyden?  
 Is't heereylyk een land, dat onder lasten sicht  
 En mort en saemen rot in brood-noods ongenucht,  
 Te dempen met geweld van wapenen en straffen,  
 En hun rechtveirde klacht met vreedheyd t'óverblaffen?  
 Is't heylig, synen broer te moorden om Gods wil  
 Die synen Kóning steunt, om tydelyk geschil  
 Gekant met 't Roomsche hof? Is't prysbaer haet te draegen  
 Op alle Geestlykheyd, hun aensien te belaege  
 Met blinde raeserny, om dat een heerscher-vorst,  
 In Godsdienst niet te puyk, nae hun vernéring dorst?  
 Sulks schynt al groot, en ver 't gemeyn voorby te rukken;  
 Maer is'er grootheyd in, 't syn groote schellemitukken!  
 Laet cik in vréde, en helpt d'ellendige met vlyt;  
 Wéet, wie gy syt, dat gy dan 's weiselds grootste syt.

T. T.

## TWEEDE TAEI-ÓVERWÉGING.

**D**E Néderlanders konnen ook de franfche boek-ftaef C miſſen, gelyk fy nu genaemd word; maer niet wel voor H, waer fy eene K is : dus C die *ca* moet heeten, ofte K, die ook *ka* heet, is eene en de ſelve boek-ftaef door twee verſcheyde ſtampels uytgedrukt : daer uyt is gevolgd, dat onſe oude Voorvaders, waer fy *kk* noodig hadden, ſeer gerievelyk beyde die *figuuren* gebrotykten, als in *verſwacken*, *recken*, *ſocken*, enſ. : het welk ſéker een gemak in 't ſchryven géeft, want men héeft eer *ck* als *kk* geſchréven. In 't drukken is daer geen verſchil in.

Die ſelve oude Voorſaeten en ſeyden niet een *o b o Boekſke*, maer een *a b Berdeke*.

De Grieken hadden inſgelyks de ſelve wyſe, ſchryvende hunne kappa ſoo wel C als K en *x*, en ſoo wel K en *x* als C. Dus by hun K, *κ*, C, waeren alle dry het ſelve.

De Latynen hebben ſich anders niet als van den ſtempel C bediend, die altyd den klank van onſe K hadde; want niemand moet denken, dat de Latynen *gerdo*, *gynovia*, *degem*, *caſar*, enſ. ſeyden; maer wel éker *kordo*, *kynovia*, *dekam*, *kaiſar*. Hadden ſy *degem* geſeyd, ſy ſouden ook *decanus* geſeyd hebben, en niet *dekanus*. Van hun woord *kenrum* (en niet *genrum*) hebben onſe Ambachts-lieden nog het woord *kenraen*. Hadden de Latynen *Caſar* geſeyd, wy die dat woord van hun geleend hebben, ſouden ook *Caifer* en niet *Keyſer* geſproken hebben.

Verders, wy ſelve tot den hédigen dag behouden nog den ſtempel C, by my *ca* genoemd, in de *geaspiereerde K*, dat is, *K* door den borſt-médeklinker *H* beademd ende verſacht, ſchryvende *ach*, *ſchelden*, *beſchinken*, *beſocht* enſ., daer wy ſouden mógen *akt*, *shelden*; *berhinken*, *beſakht* ſtellen : ſchoon ik die niet aanraede.

Komt die waernehmung u vreemd voor, goedjonstigen Lésér, sy is niet min gegrond. Toch onwys soude doen; die in 't lésen eenig verschil soud willen maeken tusschen *skhelden* en *schelden*; daer is geen, niet meer als tusschen *daer* en *daar*.

De præterita *befocht*, *gevocht*, *verdacht* enz. voorkomende van d'infinitivi *bezoeken*, *werken*, *verdenken*, dienen tot bewys, dat *ca* en *ka* de selve boek-staeven syn.

*Gevocht*, *gedagtenisse* enz. met *g* wil ik niet schryven, om reden dat die woorden niet spruyten uyt *wegen*, *gedengon*; maer uyt *werken*, *gedenken*.

Mynen *regel* is de *G* te bewaeren in alle, die medege-spannen met *G* hebben, als *gewicht* van *wégen*, *dragt* van *draegen*.

Alle andere die geene gespannen met *G* hebben, schryve ik om redens met *ch*, als *gesicht* van *sien*, *gericht* van *raaken*.

Besluit uyt al het geseyde, dat *C* en *K* het selve syn; dat *decken* soo goed geschréven is als *dekken*; en dat men *C* voor *H* gebruykt, voor *K* mag gebruyken, en over al elders *K*.

Wilt iemand seggen, dat *ch* by ons luyd, gelyk *chi* by de Grieken en *chet* by de Hebreewen; ik segge, dat die *figuren* in die twee taelen, de *K* en *H* in eenen kronkel by een getrokken syn, gelyk de *ts* in de hebreewische *tsade*, en in de hoogduysche *tsed*. Dan twee staeven in eene *figuere* uytgedrukt en maeken geen nieuwe staeve, 't is maer eene wyse van schryven.

Tot voordere bemerkinge dient, dat het onbedacht soud syn, waer maer eene *K* noodig is, eene *C* daer voor te voegen: als in *saacken*, *gemack*; *saeken*, *gemak* vergenoegende.

## E T N D E

Men vindt se te koop by den uytgêver LAURENS DE VAREBE  
in 't Kassel-stræetje binnens Ype

# TYD-VERDRYF.

N.º 2.º

*Requis est: Artes, si de eis soli artifices judicarent;*  
D. HIER.

*Vriend, let hier op den Titel niet,  
Maer wem in acht des Boeks bedied:  
Want gy de Koop niet, swyg, of wel ik worde gram;*  
Ne sutor ultrà crepidam.

**M**EN voorsiet wel, dat hier oude dingen staen ver-  
druyd, ende sommige nieuwigheden voorgehouden te  
worden: jae, Lésér, het oude, dat men maer met  
alre meest verwildert heeft sonder grond-reden, enkelyk  
om dat het nieuw is, sult gy (met genoegen, denk ik)  
tegen de vernieuwers beschermd sien; ende waer't dat  
ik eens nieuws in te brokkelen had, ik soud de pen in  
de hand niet genomen hebben. Dat nieuws is niet ge-  
vonden, de waerheyd heeft het geput uyt de Nature,  
en is een middel, om eene Konst aen geduerige ver-  
andering te onthefsen. *On ne remonte point au principe*  
des Letteren Schryver; men graeft niet diep genoeg;  
men bauwt op het sand, ende het werk blyft onge-  
grondvet.

Had ik maer tot de alom-bekende ende onvoldoende  
dus myne bespiegelingen voordeset, hy had my  
ook al toegepast het gene hy, II. Band, 52. Brief, ver-  
dyt: *On ne met dans le reservoir d'esprit que ce qu'on*  
*en retire;* 't is maer geven het gene gy genomen hebt.  
Voor vast had ik maer uyt enige gefindheden uyt-  
getrokken het gene my best aenstond, ende maer geleyd  
dat gene alreede geleyd was, ik soud maer een nieuw  
stuk by verheyde Werken by een gezapt hebben



sonder verdiensten, sonder voord-rukking ter volmaektheid der Tael : nu sal men voor 't minst moeten bekennen, dat hier voorgesteld word, het géne nievers elders te vinden is.

## DERDE TAELOVERWÉGING.

**D**E Néderlanders kunnen en moeten ook de boekstaef X missen, niet verschillende van *ks*. Dus *ondanks* is het selve van *ondanx*. Belacchelyk is het *ondankx* te schryven, en nog belacchelyker *ondanckx*; maer daer van syn onse Land-genooten wédergekeerd.

*Paulatim ascendimus Urbem*. Romen is op eenen dag niet gebauwd; maer ik ondervinde, dat men véel eer een Romen kan optimmeren, als eene Tael in schik brengen.

Met Q kan ik het nog korter maeken; ik sie die ónnoodige boek-staef in de nieuwe drukken niet meer verschynen.

Dus onse vlaemsche médeklinders syn sestien, B, D, F, G, H, J, C of K, L, M, N, P, R, S, T, V, W. Daer achter kunnen kómen Ç, Q, X, Z, om eygen naemen, en uytheemsche woorden te stellen. Daer by is te bemerken, dat J en W, soo wel voor klink-letters (*vocàlen*) als voor médeklinders (*consonanten*) kunnen aensien worden, by middel van de selve met den volgenden klinker tot eene *diphthong* te maeken; dus *jaegen*, *jongen* luyden net gelyk *jaegen*, *jongen*: maer daer uyt volgt verwerring, als den volgenden klinker *e* is: by voorbèeld *iegens*, *iemeni*, *ie* voor *gy*, gelyk: *ie bent*, *bent-ie*; de réden is, dat dien *diphthong* gelyk soud syn aen de lange *i* van *ievers*, *ieder*, *iemand*, *sienen*, *dies*, *oriefen* enl. Dus blyft het hédendaegsch gebruik van *jégens*, *jémini*, *je*, *jongen*, *jaegen* en alle andere van dien aerd met J te schryven stand houden.

Gelyke redenkavelinge heeft plaets nópende U en W.

BRIEF.

GOEDEN VRIEND,

U zegt my :

*Maer Friend, maer Friend, wat gaet u over? wat doet gy doen met uwe Lees-boekskes? als ik aen uwen winkel sag TYD-VERDRYF saech, ik woude dat gy Pylen, Kaerten ofte Loto-berdekes verdriften: en 't syn Boekskes! ach aermom! wie sal uwe mede synen tyd verslyten? behelfen sy niets dan vlyden; de volwassens sullen-se verwerpen: bevatten sy wat kruymen; de kinders fullen-se niet verstaen, ofte niet mogen lesen. Wiet gy niet dat men niets moet wiff, dan wat Fransch; en medeß nog fransch-fransch? Latyn is nu Hebreewsch geworden, en Klaamsch is Schotsch. Indien uwen ketsel daer uyt syn moet haelen, gy sult donkelinne mageren huitspot doen. Sijk voordeels, dat gy ingenomen syt van een onverschaffelyken lust, om aen uwe Broeders praetjes te vertellen. Dat kan al medegaen; maer het geld, dat gy daer in gaat schieten, en sult gy niet weder ophalen. Peys beter en vaerwel.*

Woe sal ik hier op antwoorden anders, als dat ik uwe bytkomst weet, dat is, van Snuyf-winkel te doen uwe Kaffé te verkoopen: myne Boekskes sullen uwe eerste sakske-papier syn. Maer lacchen u niet; dese kleine onderneminge en is niet gedaen op uwe baet-sucht; dat weer ik van te voor, en dat u den Ophelder my voorseyt, dat het mis soude hielden; mynste uyt eer-sucht, dewyl ik den Schryver van elk werkske naeme, en deers laete die hem toe-ly doelt alleenelyk, om de nederlandsche spraek,

ende naementlyk de West-vlaemſche nog wat te onderſteunen, is het mógelyk; ofte ten minſten om eenige weynige Land-ſpraek-lievers ſtoffe van óverleg te verſchaffen; ende mógelyks eenen blokkers geeſt te nopen, om eene diep-doorſochte Spraek-konſt met de réden, als ook berédeneerde Dicht-konſt aen het licht te brengen, het gene ik vruchteloos van óver vyftig jaeren verwagt heb. Wées hier méde te vréden en vaerwel.

Om niet altyd van Letters te ſpréken, houd men den Léſer hier een kleyn ſchets van Dicht-konſt voor, in afwagtinge van naeder bewys.



## D I C H T - K O N S T , OFTE VÉEL EER HÉKEL-DICHT

*Tégen het werk aan BALLÉE, te Brugge wytgegeven.*

D O O R : Fungar vice cotis, acutum  
Reddere quæ ferrum valer, exors ipſa ſecandi.

*Ik Welſteen, ſchaon een plompen klomp,  
Jae bot en lomp,*

*'K beſtae nogtans my z'onderwerpen  
Het ſnédig ſtael, om 'z op te ſcherpen.*

**W**IE wilt den lauwerkrans der négen Suſtren winnen,  
Moet op de dichtery vaſt ſetten ſyne ſinnen,  
Hy moet in d'eenigheyd Apol te raede gaen,  
Daer léeft, daer kweekt de ſiel van alle ſorg ontdaen :  
Hy mag ook in ſyn bed ſoo lang niet blyven draelen,  
Tot hy word opgewekt van hooge ſonne-ſtraelen ;  
Maer met den dâgeraet moet hy al ſyn aen 't werk ;  
Dan is den geeſt heel locht, dan is 't geheugen ſterk.  
Het gaet ſoo doorgaens niet ; nogtans om in het dichten  
Met eer en Muſen-lof iet treflyks te verrichten,  
Daer word al meer verſocht, als ménigen wel peyft,  
Al meer als ſotten klâp en ſnorkery vereyſcht.

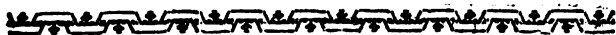
Men vind hoe Maro vrocht fomwylen heele nachten,  
 In een goeden schik te brengen goe gedachten;  
 Maar Placcus, die naer schyn maer enklyk schoer den aep,  
 Noch om het wel te doen verspeelde synen slaep;  
 Had Nab maer een woord naer eenig lief te schryven,  
 Althoon de liefde helpt een minnaers penne dryven,  
 Hy steet hy onvermoeyd een vierde pond-deel wachs,  
 Dat het iet mogt syn 't géén lésens weirdig was.  
 Voorwaer, al die met roem op den Parnassus draeven,  
 Syn mannen die hun werk staeg schaeven en herschaeven;  
 Het is hun niet genoeg, dat sy daer eenen hoop  
 Van kreppe verffen sien gesméten als ter loop,  
 Waer in men véel bemerkt den rym-slag valsch te wésen,  
 Waer een seg-wyfe ligt, niet soo sy plagt voor désen,  
 Maer slecht en heel mismaeckt, om dat een vréemde tael  
 Op diergelyke wys doet een bekwaem verhael:  
 Hes is hun niet genoeg 't getal van lettergrépen  
 Te hebben afgeteld, en die te sien vernépen;  
 Sy willen dat elk woord, en ieder lid van 't woord  
 Vloeye uyt des lésers mond, en ligge soo 't behoort.  
 Daer mé uog niet te vréen sy gaen nog voorder soeken,  
 Hoe alle letters staen vervoegd in hunne boeken;  
 En soo dese ergens syn te hard by een vergaerd,  
 Het géne hoogelyks stryd met der dichten aerd,  
 Die sacht en soet moet syn, en, dringende langs d'ooren,  
 De siel moet kittelen, de herten moet bekooren;  
 Soo sy die hardigheyd bemerken in den klank,  
 Sy soeken dag op dag, jae eene wéke lank,  
 Om sulks te béteren met woorden te herschikken:  
 Want voor een vreden klank de teedere ooren schrikken.  
 Gebeurt het dat een woord word sus en soo betwist,  
 Sy houden 't een voor goed, en 't ander voor gemist,  
 Sy swichten éven seer geduerig te herhaelen  
 Een en het selve woord: en rékenen voor faelen,  
 Als een gelyken klank te véel in d'ooren knaegt:  
 De braeve laeken ook als men hun vooren draegt  
 Dry woorden ofte vier, die éven véle gelden,  
 Soo men de selve sack kan met èèn woord vermelden:  
 De snége doemen selfs een schoon geseyd gedacht,  
 Wanneer dat schoon geseg word t'onpas aengebragt:  
 Wie 't onderaerdsche ryk van Pluto wilt asmaelen,  
 En mag geen groene dréef, noch soete nachtegaelen,  
 Noch mueren van cristael, noch helder sonnelicht,  
 Noch édél bloem-gewas ons wenden voor 't gesicht.

Soo ook wie wilt iet schoons en aengenaems vermelden,  
 Doe dat met aengenaeme en schoone woorden gelden,  
 En niet gelyk dien man, by wien den roem en lof  
 Van vorst Agricola, door Famas mond \* *seer grof*  
*Alom word uygebromd* : ey fiet, hoe *grof* en *brammen*  
 Voor lief basuyn geschal als een oud bier-vat bommen!  
 Vlucht, vlucht, al wie de pen wilt handelen met eer,  
 Vlucht sulke faelen toch, of wel schryft nimmermeer.  
 Wagt ook, u door den hoop soo ver te laeten slepen,  
 Dat-ge uwe verffen maekt op sêkre lettergrêpen,  
 Terwyl den soeten klank van rym-slag en van maect  
 Door 't óverhaspelen geheel verlooſen gaet.  
 Men vond de verffen uyt om d'ooren te vermaeken,  
 Te streelen hert en geest : nu syn't heel andre saeken,  
 Men peyst nu, dat men maekt ict schooner als gemeen  
 Wanneer men verffen sticht, die sich soodanig schein,  
 Dat men geen rym-slag hoort, geen maete kan bemerken,  
 Daer is niets gek in 't land, of dat syn gekke-werken!  
 Waer toe dient maete of rym, mag het niet syn gchoord?  
 En 't géne een dappre siel nog 't allermeeste stoort,  
 Is, dat die gekke lien, die sich Poëten denken,  
 Den opgedichten sin soo jaemerlyk verkrenken,  
 Dat het nooyt sin geleek : in onrym 't waer een schand  
 Te sprêken op die wys in moeders tael en land.  
 † *Léser*, kan'er goed in sulke grillen wesen?  
 Den sin is soo beleyd, dat men geen vers durft lésen  
 Dat men geen slag en merkt; en 'tonrym deugt geen sier;  
 Wat nemen wy hier uyt? dat sy, die sulken swier  
 Invoeren in de konst, niet syn als rechte narren,  
 Wien Vondels schoonighéen het doffe breyn verwarren  
 'T syn aepen, die noch Vlaemsch noch Hollandsch wel verstaen,  
 En, wat een Batavier hun vooren héeft gedaen,  
 Of 'twel of kwaelyk is naepoetsen sonder réden;  
 Al wat maer Hollandsch is, voor hun 't syn kostlykheden,  
 'T is hun een pronk-sieraed. Hoe is men soo verblind!  
 Men onder Schryvers daer ook goede en slechte vind.  
 De groote Schryvers self vervallen in gebrêken,  
 Wie durft my Vondel, ook hoe groot, daer vry af sprêken?  
 Men seyde van Homéer, hoe hoog syne eer-kroon hing :  
 † *Den goeden man viel ook wel eens in sluymering.*

\* *BALLÉE* Bladsyde 50.

† *Quandoque bonus dormitat Homerus.*

Dus wat gy schryft of niet, Dicht-lievers, in het schryven,  
Soekt, sif, maekt oogmerk, schryft om wéer uyt te wyven,  
En schryft en vryft soo lang, tot gy het kaf weg vant,  
Soo sult gy Dichters syn met lnyfter in ons land.



## VIERDE TAEI-ÓVERWÉGING.

**B** Eminde Vrienden, ik hebbe de médeklinters op festien gebragt, niet om myn gevoelen alleen te doen gelden; maer om myne spel-konst aen te wysen: nu vinde ik geraedig een woord te spréken van de dobbelgalmers, *Diphthongen* geheeten, om ulieden kenbaer te maeken, dat de lange klinkers, schoon niet twee letters uytgedrukt, als ae, aa, ee, ie, oo, ue of uu, uu of uy, by ons niet min als dobbele galmers en syn; maer enkelyk lange klinkers, by gebrek van genoegsaeme onderscheydene stempels, met twee letters opgediend. Dobbele galmers ofte *diphthongen* syn; ay, aey, auw, ey, ieu of iew, oey, ooy, enf.

Een groot deel der Néderlanders hebben de lange u, met uy ofte ui bekend, tot eenen dobbelen galmer gemaekt, uytsprekende *euy*: het waer te lang hier te onderzoeken, of sy daer in niet mis en slaegen: altyd is het séker, dat de West-vlaemingen dat gebruyk niet moeten aennemen, de lange u, 't sy hoe de selve uytgedrukt word, meer gegrondvest synde, ende aen onse Land-genooten eygen. Hebben wy Brabanders en eenige Hollanders tégen ons, wy hebben duytische streken, Swéden, Dénemarken, en hooge Oost-néderlanders met ons. Laet ons dan voor *huys*, *buys* enf. blyven *haus*, *bäus* seggen, en niet *heus*, *beus*; *ui* ofte *uy* voor eenen langen klinker, en geenslins voor diphthong houdende.

De les van d'enkele galmers (*vocaelen*) die ménig met verwondering sullen lésen, word verschóven tot een ander N.<sup>o</sup>

# A D A M E N E V A

Door den Dichter **GLAUDE DE CLERCK**  
Yperling.

*Et documenta damus, qua simus origine nati.*

Soo d'oude fongen,, Soo piepen de jongen :

Dat is ; dat - me onder Man en Vrouw  
Gelyk in Vader Adams tyd,  
Niets anders fiet, als liefde en vlyt  
'Tot dienstbaerheyd in groote trauw :

'T is liefde al wat men fiet en hoort,

'T is vriendelykheyd, 't is vleyery,

'T is streeling en liefkoosery :

'T is waer, het is altyd niet van de selve voort.

**T**OEN Adam was geschâpen  
Hy leerde wakker gaepen,  
Hy docht den gaep moet gaen,  
Of wel den knap moet staen :  
Had hy dat niet gewéten,  
Hy had niet kunnen éten ;  
En, mids syne ydle maeg,  
Hy stond nae spyse graeg ;  
Sey ; Eva wil my kloeken  
Met Gendsche boek - weyt - koeken',  
Of hael my tot myn aes  
Een stuk Hollandschen kaes,  
Ik voel den honger nypen,  
Aen myne gorgel - pypen ;  
Loop ras, of ik moet dood  
Van grooten hongers - nood.

De vrouw had wel gelooopen  
 Hollandschen kaes hem koopen,  
 Maer sy wift op dat pas  
 Nog niet waer Holland was.  
 Sy docht, ik sal wel maeken  
 Dat het geen rook sal smaeken;  
 Een vranwtje mag den man  
 Bedriegen, waer het kan.  
 Dus op een ommeckyken  
 Kwam sy met kaes aenstryken;  
 Sy kon gefwindig gaen,  
 Want had geen plunjen aen.

Dus Adam nam den roofter,  
 En op den vrouwe-trooster,  
 Ik meyn den lolle-pot,  
 Hy braedde heel 't beschot.

Een laeker sal hier gekken;  
 „ Wat deugd kon Eva trekken  
 „ Soo naekt, met eenen pot  
 „ Te sitten? syt gy sot?  
 „ Had sy nog roks gedraegen!...  
 „ En wilt niet voorder vraegen,  
 'T is klaerder als de son,  
 Sy warmde, soo sy kon.

Dus Adam gaende banken,  
 Daer vloog, om God te danken  
 Soo iet uyt synen mond,  
 'T géne Eva niet verstond:  
 De vrouw en had niet konnen  
 Gaen wónen by de nonnen;  
 Haer ouders hadden 't lam,  
 Toen het syn wasdom nam,  
 En jeugdig was en groene,  
 Self seer gehad van doene;  
 Dus was sy ongeleerd:  
 Had weynig ook verkeerd,  
 En bot in hóofsche tréken  
 Sy wift maer vlaemsch te spréken;  
 Edoch, wyl in den grond  
 De wéet-begeirte stond,



Gy sey, 'k soud geirne wéten;  
 Wat prévelt gy voor éten?  
 Den man sey, 't is latyn.  
 — Latyn? het kan wel syn;  
 Maer wat is het te seggen?  
 — Dat kan ik niet uytleggen  
 Sey Adam, maer gewis  
 Het schoon en édel is;  
 Myn Oom ( God denk syn sieltje )  
 Die koster was van Wieltje,  
 Héeft het my soo geleerd.  
 Dien man was weird geëerd!  
 Dat was een man der mannen,  
 Een herisepan der pannen!  
 Een hoofd als eenen van!  
 Nooyt sag gy sulken man:  
 Hy dronk soo graeg jenéver!  
 Hem jonne den Algéver,  
 Dat hy getaefd mag syn  
 Met een glas brande-wyn.

Terwylén dése réden

En Adams schiet-gebéden,  
 Daer schoot in 't vrouwe-mensch  
 Een óverheeten wensch,  
 De gaef van den Algéver  
 Te proeven in jenéver;  
 Toch miek voor haeren man  
 Nog geen gewag daer van.

Den kaes was nu gebraeden,  
 Den man soud sich versæden;  
 Hy ras syn mes uyttrok,  
 En sneed een goede brok.

\*K hoor den berisper spréken:  
 „ Waer was dat mes gestéken  
 „ Wyl hy was naekt in daed?...  
 Wat brilt my uwen praet  
 En al die snége knépen?  
 De messen al geslépen  
 Toen groeyden, naer ik gis,  
 Aen rysers of aen lisch.

Want men véel wonderhédén  
Meld van den hof van Eden,  
Gelyk gy sult verstaen,  
Laet my maer voorder gaen.

Tot waer ben ik gekómen?  
Gy die het hébt vernómen  
Waer op liep onsen praet?...  
Hoe 't-wyf had een pataet  
Op haeren pot gebakken?  
Neen. Hoe-se uyt Adams sakken  
Des avonds 't geld uyt nam  
Als hy van drinken kwam?  
Dat was een néel der nélen!  
Al sy hem \* wauw bestélen,  
Dit diende niet gedaen  
In 't kómen, maer voor 't gaen.

Wat kon dien Adam tuyten?  
Versoop al fyne duyten,  
En dat nog 't ergste was  
Hy storte ménig glas,  
En kwam soo te bevlecken  
Syn wambays met roo plekken  
Door 't storten van de kaer:  
D'erf-smette komt'er van  
De kinders nae syn sterven,  
Die 't goedje kwámen erven,  
ô! Waeren heel ontsét  
Door 't sien van smet op smet.

Dat moet ik niet verhandlen:  
Myn sinnen syn gaen wandlen,  
Ik wéet niet waer ik ben...

Dan Eva d'aerme hen  
Docht dank voor dit onthaelen:  
By haeren man te haelen,  
En voor den kaes en wyn  
Eens braef gekuft te syn.  
„ Hoe wyn? dat kan niet wésen;  
„ Voor Noë, nooyt volprésen,

---

\* Wauw voor wilde; *Dichters voorrecht*

„ Den wyn - stok had geplant ,  
 „ Daer was geen wyn in 't land ;  
 „ Gy mist , soo ik wel meyn , hier .  
 Wel was't geen wyn 't was kleyn - bier ,  
 Ik stoor my daer niet aen ;  
 Laet gy dat al maer gaen .

Den kaes was dan gebraeden ,  
 Hy sou den buyk gaen laeden ,  
 Maer hy kreeg grooten kak ,  
 Soo hy de hand uytstak .  
 Hy ley den kaes dan wéder  
 Wat op de kólen néder ,  
 En spoeyde nae 't vertrek :  
 Maer fiet , het dak was lek .  
 Geduerig kwam den régen  
 Daer door op hem geslégen ,  
 Soo dat hy niet en kon  
 Het werk , dat hy begon ,  
 Naer synen wensch voltrekken :  
 En Eva stond en gekken .  
 Hy vluchtte dan van daer :  
 Sy riep hem spotwys naer ,  
 Wat gaet gy , laeke ! maeken  
 Met uw gepynde kaeken ?  
 Spoey gauw in eenen hoek ,  
 Of 'k vrees voor uwen broek ;  
 Blyft gy hier langer draeyen ,  
 Gy zult u fraey begaeyen ,  
 Loop , loop , 't is meer als tyd . . .  
 Maer Adam héeft uyt spyt  
 Syn kolder afgestéken ,  
 En sonder een woord spréken  
 Gevuld den lolle - pot .

Wel Adam word gy fot ?  
 Verlieft gy dan de réden ?  
 Wie sag ooyt sulke séden ?  
 Gy sellerméntschen gaey ,  
 Besie , dat staet nu fraey !  
 'T vier is als weg gestólen :  
 Waer kryg ik wéder kólen ?

Daer is tot myn groot kruys  
Geen oortje geld in huys.

Houd smoel, gy stout gesichte !  
Sprak Adam, en hy lichtte  
Syn rechtte hand om hoog.

De vrouw op dit vertoog  
( 'T was toch soo goede vrouwe )

Sey, hoe ? gy siel, rabauwe,  
Gy stemper, luyfêbol,  
Gy teunen, droogen grol,  
Gy durft de hand opheffen ?  
'K sal u soo drommels tressen,  
En klaewen als een kat ;  
Begin gy, roer maer wat !

Den man docht half verwésen,  
Ik sal den wyften wésen,  
En swygen dâsen keer,  
Of sy swygt nimmermeer.  
Toen sprak onse eerste Moeder ;  
'K geloof het wel, gy loeder !  
Meynt gy dan, dat ik sal  
In alle voorgeval

Gelyk een slecht-hoofd swygen ?  
En stuypen ende nygen  
Voor soo een vuylen boer ? . . .

Wat is't van boer, gy h . . . r ?  
Sprak Adam straf in tooren :  
Docht ik wel ooyt te hooren  
Soo ongegrond verwyd ?  
Peys eens, wie gy wel syt,  
Gy vuyle léger-brokke,  
Die ik nam aen de knokke  
Om Godswil van de straet,  
En bragt tot sulken staet  
Met u voor wyf te trauwen,  
Het géen my wel mag rauwen :  
Had gy my niet ontmoet,  
Gy soud nu lang voor goed  
Gaen bédlen uwe brokken,  
Of rot van spaensche pokken

Gy waert nu lang in nood,  
 Of in een gast-huys dood.  
 Terwyl hy dit al seyde,  
 Vrouw Eva bitter schreyde,  
 Schold haeren lieven man  
 Voor alles, wat men kan  
 Het leelyk te bedenken :  
 Kwam gy my trauw te schenken  
 Gy vuylen snottebaert,  
 'T was dat gy seker waert  
 Geen andere te krygen ;  
 Wil vrylyk daer af swygen :  
 Is't niet een groot geluk  
 Voor my, met sulc een stuk  
 In egt te syn getreden,  
 Die tot myn naekte leden  
 Noch wambaëys, nochte rok,  
 Jae geen de minste brok  
 Met eeren kan beschaeren ?  
 Hy komt met vyge-blaeren !  
 Wat blaeren ? 't is maer een,  
 En sie, 't is nog te klein :  
 Voorwaer 't is een mooy ding,  
 Om liedjes af te singen :  
 Had gy nog eene koek  
 Beschaerd van neteldoek ;  
 Maer heen ; 't syn aarme blaeren :  
 Het doet den tooveraeren,  
 Dat gy, gy onverlaet,  
 Nog spréekt van uwen staet !  
 Ik moeste my te schaemen  
 Van met u te versaemen,  
 Daer ik van sulken stam,  
 En gy van boeren kwam ;  
 Wat was ik onbedreven  
 Soo loslyk trauw te géven  
 Aen een soo lompen vent,  
 Een vlégel, die niet kent,  
 Hoe men met heussche swieren  
 Een edle vrouw moet vieren ;

Maer ach! 't is nu te laet!...  
 Sy huyldé bóven maet  
 Met woorden half gebróken,  
 Vermids sy ongevróken  
 Soo véel verdraegen moest :  
 Had sy hem lustig poest  
 In wéerkeer durven géven,  
 Dat had gewéest haer léven :  
 Maer men wist tot dien tyd  
 Alleen maer van verwyt;  
 Het vechten en het wonden  
 Was nog niet uytgevonden,  
 Ten minsten in de daed :  
 Maer of in Evas raed  
 Het niet en was beslóten  
 Eens braef te vuyfte-tóten,  
 Gansch' niet beschréven is  
 In de geschiedenis.

Dus om het kort te maeken,  
 Den man scherpt syne 'kaeken,  
 Hy néemt den kaes ter hand,  
 Voert hem nae synen tand;  
 Hy docht, 'k sal haer maer laeten  
 Wat gréfen en wat praeten,  
 Is sy verstoord, in draey,  
 Dat sy haer selven paey.  
 Hy byt, want, hoort nae réden,  
 Hy had geen brok gesnéden,  
 Ik heb daer in gemist :  
 Want men alsnog niet wist  
 Van messen noch van schaeren;  
 Vulcaen met syn gevaeren  
 En mieken in den hof  
 Van Eden, nog geen stof;  
 Sy waeren nog in Swéden,  
 Daer sy dan leertyd déden :  
 Dus bid ik u te mael  
 Vergest my dese fael.

Maer ben ik niet een hannen?  
 Dat ik dede, als die mannen,

Die fuylen van de Konft,  
 Aen wien Apollos jonft  
 Soo mildlyk is gefchonken,  
 Dat men hun fiet bedronken  
 Eens of tweemaal ter wéek,  
 Of meer, wanneer de béek  
 Voor niets is aen het vloeyen;  
 Die als Apollos koeyen  
 Soo fuygen, dat door 't fop,  
 Het hayr bergt op den kop:  
 Dat ik my kon gewennen,  
 Als fy, nooyt fael te kennen,  
 Te spotten met die fift  
 De miffen uyt een fchrift,  
 Soud ik niet wyfer fchynen?  
 Jae féker; by konynen  
 En leewen, fo men hier  
 Vind by den Groenffelier.  
 'T is waer, die kleyne wichtjes,  
 Boileau met fyne dichtjes,  
 En Taffo, die foo wat  
 Met verskes héeft beklad,  
 My fouden feer begekken:  
 Maer 'k foud het niet aentrekken,  
 Ik hield my met de bend  
 Die geen mislagen kent.  
 Ik vande nu in 't fchryven  
 Soo véel wérf uyt te vryven;  
 Dan waer het altyd wel:  
 Al had het heel geftel  
 Noch hoofd, noch feirt, noch beem,  
 Noch fy, noch kant met epen,  
 Al waer'er vers noch fia  
 Die eynd had of begin,  
 Wy fouden alles houden  
 Voor goed en wel gevonden:  
 O! 'T is een goeden vond!

*Het vervolg op N.º 3.*

Men vind-ic te kóóp by den uytgéver LAURENS DE VAEVER  
 in 't Kattel-ffraetjé blinend Yper.

# TYD-VERDRYF,

N.º 3.º

*Aut prodessè volunt, aut delectare Poëtae.*

Den Dichter tracht in alle saeken  
Te stichten of vermaeken.

---

**D**EN uytgéver deser Bladjes vond sich in een geselschap, waer hem verscheyde en verschillige gevoelens aengediend wierden: den eenen seyde, dat de deuntjes van die Boekskes, genaemd *Tyd-verdryf*, hem eens seer aengenaeme uere hadden doen slyten: eenen anderen seyde; 't is nog al soo en soo: eenen derden trok de schouderen op seggende; het beteekent niet véel. Den uytgéver vraegt my daer op, wie naerst het wit schiet. Ik antwoorde hem, dat MARTIAEL van óver twee duysend jaeren de saeke beslist heeft. Soo dan, seg ik hem, voldoe aen heel de weireld met dit

## KNEEP-DICHTJE.

Hier sult gy nu iet goeds in vinden, dan iet slechts,  
Dan iet van 't midden-slach, iet rechts, iet seверофитs;  
Toch, Lésér, wíl daerom noch werk noch insicht vloeken;  
'T word alles soo gemaekt, men vind geene andre boeken.

*MART. 16. Knepe, 1. Boek.*

---

*Vervolg van Adam en Eva.*

Gy Muisen, wilt terstond  
My sulk verstand instampen:  
Soo niet; toen gy de krampen



Der moer gevoelen sult,  
 Néemt acht op uwe bult;  
 'K sal u verkeerde brokken  
 In wédervraek doen slokken . . .  
 Ó! Ó! Ik ben verhoord.  
 Goe vrienden, van nu voord  
 Peyst niet, dat myne sotheyd  
 Nog sal van myne botheyd  
 Belydenisse doen,  
 Of faelen sal vergoën.

Dan, Adam valt aen 't byten,  
 Hy byt om sich te splyten,  
 Hoe hy meer vringt en trekt,  
 Hoe meer 't stuk kaes sich rekt.  
 Houd hy sterk met de handen,  
 Het vliegt uyt syne tanden;  
 Als hy den tand wel sluyt,  
 Het spaest de handen uyt.  
 Een hond, die met behaegen  
 Een steenwe sit en knaegen,  
 Doet ook een sulc geweld.  
 Den man word heel onsteld,  
 Want hy vergaet van honger;  
 Hy vloekt, dat syne \* longer  
 Opswilt als eene pad.

Vrouw Eva, die daer sat,  
 En nog niet had ten hoelen  
 Vergèten het krakkeelen,  
 Schiep slood uyt dese saek  
 Een heymelyk vermaek;  
 En, daer sy sat en huylen,  
 Sit nu en kókermuylen,  
 En peyst, 't is wel besteed.  
 Maer hy die geene beet  
 Daer af en kondé knaegen,  
 Begon syn vrouw te vraegen  
 Wat slach dit was van kaes:  
 Sy sey, myn lieven bats,

\* Longer is *legrisch*; het rechte woord is *longe*.

( 1 )  
Het is oprichten, switler.  
Hy stuerder ende bitter nas,  
Sey niet een groot geraes,  
'T is vuylen koeven-kaes,  
En heeft hem, als gemeten,  
In haer gesicht gesmeten;  
Daer hy gaf eenen klap  
Net als een leren lap.  
Gy hekke! sey den Vader.  
En sy riep; gy verrader!  
Gy beul, gy doogeniet!  
En op dat woord, sy schiet  
Den lolpot; nu versch kak-huys,  
Hem effen op syn bak-huys,  
Soo dat hy met den st . . . t  
Daer heel belabberd stond.  
Hy had haer in duyst brokken  
Het lyf van een getrokken;  
Maer, mids hy niet en sag,  
Sy vluchtte met gelach.

Wyl hy sich af ging wasschen  
Aen de Phisonische plasschen,  
De vrouwe logt van aerd  
Liep weg te veldewaert;  
Sy docht, ik sal dien buffel  
Wel draeyen eenen fuffel,  
Waer ik maer hier of daer  
Een jongeren gewaer.

Wyl sy in kwae gedachten  
Een kansje soud af wachten,  
'T Serpent, een slim gebroed,  
Al stuytten wonder soet  
Déed synen galm als swemmen  
Eene onder andre stemmen  
Van *Kuyper gae gesel*  
Ging uyt'er maeten wel.

Vrouw *Iva* ging wat naeder,  
Sy docht, hier is den vader  
Van vragden en vermaek.  
Let, Baes, op uwe sack,

Het sal'er hier gaen spannen :  
 Maer hy, dien flechten hammen!  
 Laet 't vrouwe-mensch in 't wild  
 Al loopen, waer sy wilt ;  
 Noch wilt haer niet eens wenken ;  
 Hy kon het niet bedenken,  
 Dat men op synen kop  
 Nog iet kon setten op,  
 Het géén hy tot die dagen  
 Nog niet en had gedraegen,  
 Hy was dan wel geruft.  
 En Eva wel beluft  
 Om sich van hem te vréken.  
 Sy gaet den loer aenspréken,  
 En segt, myn weiden heer,  
 Myn man verdient niet meer  
 Dat ik . . . Nae véle réden  
 Van gister en van héden,  
 En ik en wéet niet wat,  
 Seyd Eva; mynen schat . . .  
 Hoe schat! dat wilt iet seggen  
 Ik kan 't u niet uytleggen,  
 Dat gaet my bóven 't vel;  
 Sy bloosde wéet ik wel.  
 Myn schat, sey de goe vrouwe,  
 Op wien ik my betrauwe,  
 Ik heb een vréemden lust,  
 Ach! kon hy syn gebluscht!  
 De Slang sey, wil maer sprékan,  
 Daer sal u niets ontbrékan.  
 Ach! segt sy, myn vermæck  
 Is op jenéver-smaek.  
 Den eem van myn vuyl verken  
 Kon van dien spuns verwerken,  
 Soo ik vernam, mis-slaegs  
 Ontrent een ælster daegs.  
 ô! Sey de slimme beeste,  
 'K ben van de selve leeste,  
 Gelyk dien Koster-paem  
 Gy siet hier désen boom

En fyne vruchten hangen :  
 Wil eene fruyt - bot - langen ,  
 En éten met 'er vlyt ,  
 Gy sult in korten tyd  
 Soo véel jenéver swilgen ,  
 Als water vocht de wilgen .  
 Maer Eva stond verbród :  
 Sy sey , 'k heb een gebod ,  
 Dat my verbied te proeven  
 Wat wilt gy u bedroeven  
 Daer óver , seyde het spook ;  
 Dien Man verbod my ook  
 De hand daer aen te stéken ;  
 Maer 'k lach met sulke tréken ;  
 'T is dat hy 't lieve nat ,  
 'T welk dése vrucht bevat  
 Voor sich alleen wilt houden .  
 Toen sey vrouw Eva ; *fouden ?*  
 Vergéeft my dat kwaed woord ,  
 'T géén sy bragt effen voord ,  
 Soo het hier is gespróken :  
 Had sy , *foud* hy ontlóken  
 'T waer béter vlaemsch gewéeft :  
 Maer , die het schrift doorléest ,  
 Sal lichtelyk bemerken ,  
 Dat sy in Vondels werken ,  
 Of in Cats suyver blad  
 Niet véel gebládert had .  
 Het is nochtans een wonder ,  
 Want Adam was besónder ,  
 Een grooten yveraer  
 Der Rédenryke schaer :  
 Men sag dé gilde - dagen  
 Hem synen hoed - troes draegen  
 Door stad , van 's morgens vroeg ,  
 Schoon ménig burger loech  
 En dikwils 's avonds laete  
 Men hoorde tot op straets  
 'T wyf , die met groot gedruys  
 Den duyvel mick in huys ,

Om dat den man een 't dichten  
 Bleef 's avonds met de lichten  
 Verkiffen synen tyd,  
 Dien hy met méertiren vlyt  
 Moest by syn wyf besteden.  
 By loo! het wyf had reden,  
 Misschien dat d'aerme siel  
 Het bed te koudrig viel  
 Om lang alleens te slaepen.

Dan om wéer te betraepen

'T vervolg; van myne réen

Daer ik ben afgetréen;

'T Serpent met syne tréen

Wist so wel te bestéen

'T bedriegelyk verhael

Van syne lógentael,

Dat uyt dien valschén hoofde

Vrouw Eva vast geloofde,

Dat wie die vrucht maer at

'T jenéver - hat besat :

Voor 't lest moet sy maer wéten,

Hoe met die fruyten t'éten

Sy dan jenéver kreeg.

Het spóok niet langer sweeg,

Maer sey, het kan niet missen,

Gy sult jenéver pissen

Soo dikwils gy dit ooft

Sult éten afgeróoft.

Soo gauw de vrouw dit hoorde

De boomvrucht sy doorbeorde

Et atse grétig op

Voor een jenéver - kop.

Maer daer mé niet te vreden,

Gaet in haer selven treden,

Docht, soo ook mynen man

Jenéver pissen kan,

'K sal my dan eens verheigen

Met óvergroot teugen,

En in d' myne pyn

Eens lustig weedig syn.

'T is nu de dronke loone  
 Om Adam al te doene ;  
 Sy gaet'er dan op-uyt  
 Voorfien van 't aerdig fruyt ;  
 Sy staert als eene valke,  
 Speurt hem op eene balke,  
 Waer hy fat met gemak  
 En smoorde krul-tabak.

Hy had op andre tyden  
 Het rooken moeten myden,  
 Vermids dien vuylen bras  
 Voor jofvrouw Eva was  
 Te boerfch om te verdraegen,  
 Sy wierd daer af geflaegen  
 Met de lufche oore-pyn.  
 Nu riep-fe ; 't mag wel fyn,  
 Myn Adam, wil niet myden,  
 Ik kan den rook wel lyden,  
 Myn léven ik en was  
 Soo frifch als op dit pas.  
 Ik heb daer iet gevonden  
 Den fmaek van alle monden,  
 Nooyt fchonk de heete lucht  
 Een aengenaemre vrucht ;  
 Gy vind'er alle fmaeken,  
 Waer menfchen ooyt nae haeken ;  
 'T is, mynen lieven man,  
 Al wat men éten kan.  
 Soo haeft hy met behaegen  
 Syne oogen had geflaegen  
 Op d'aengepreéte vrucht,  
 Hy fchiet een grooten fucht,  
 Segt ; wat hebt gy bedréven ?  
 Berooffter van ons léven ;  
 'T is het verbóden noft !  
 Waer aen gy al gelooft,  
 Seyd Eva, aen die prullen !  
 Wilt daer op nae maer fculpen  
 Van défe lekkre knol ;  
 Ik sweir, dat défe bol

Meer fappen heeft alleene,  
 Als d'andere in 't gemeene,  
 En dat sy, ver van kwaed,  
 Het al te bóven gaet  
 In goeden smaek en krachten.  
 Ik sal my daer af wachten,  
 Seyd Adam, daer ik wéet,  
 Wat ons is aengeséed;  
 Ik wil't soo niet verbrodden.  
 Tut! tut! al slechte vodden,  
 Al kaelen, sey sy wéer,  
 En sette sich ook néer.  
 Myn lieven man moet wéten,  
 Dat ik reeds heb geéten  
 Den krop tot berstens vol  
 Aen ménig versche bol;  
 En sie, ben ik bedorven?  
 Ben ik de dood gestorven?  
 Geloof niet al te slecht  
 Al 't géne men ons segt:  
 Dat soet bevallig duyfke  
 Bied hem hier op een snuyfke;  
 Sy wist wel, wat dit mul  
 Vermogt op haeren smul.  
 Jae men vind in syn léven  
 Heel nieuwelyks beschréven,  
 Dat hy om eens voor niet  
 Te snuyven, geirne liet  
 Syn hals éene uere hangen.  
 Sy wist waer mé hem vangen;  
 Sy segt; gryp toe, snuyf op!  
 Hy duwt op eenen knop  
 Van syne lynen kiele:  
 Hy nam'er by mer siele  
 Voor 't minst wel éen half-loot;  
 Want had de duymen groot.  
 Vrouw Eya heel doorslépen  
 Docht u zyt gy gegrepen,  
 Nam dit gevallen waer,  
 En sey; myn laste paer,

Vrees niet te syn vermēten ,  
Ik sal'er eerst van eten ,  
En daer aen sult gy sien  
Het krachteloos verbien.  
Sy byt : hy staet en gaepen :  
Sy stelt met - een de traepen  
Van haer bevalligheer ;  
Om welke en andre reēn ,  
En tōotjes tusschen beyden  
Sich Adam liet verleiden ;  
Hy nēemt eene ooft - bol aen ,  
En wilt - se onwys beraen  
Door synen slok - darm jaegen :  
Maer soo hy syn behaegen  
Wilt scheppen in de vrucht ,  
Hy gaept met eene vlucht  
Om 't lok - aes t'overbyten ;  
Ay ! door 't wyd ópen - splyten  
Van 't onder - kinnebak ,  
'T gevrichte segt : krak klak !  
En smyt sich uyt de panne.

Had gy die fotte tjanne  
Die Eva daer sien staen ,  
Gy had u schier bedaen.  
Wie docht op sulke traepen ?  
Den aerd - man stond en gaepen ,  
Onmogendē den mond  
Te sluyten op dien stond.

Met wyfen en met woorden  
Die hy moest half vermoorden  
Den man om hulpe riep.

Met - een de vrauwe liep  
Den wonde - meester haelen.  
Sy vind hem te Bengaelen ,  
En siet , 't was bruyloft daer.  
Den meester , die de snaer  
Gewaar wierd , segt , goe vrauwe ,  
Drink eens op myne trauwe ;  
Hy schinkt daer op een glas  
Van besten hippocras ;



Sy raeken onder 't drinken  
 Aen 't praeten, singen, klinken,  
 Sy peyft voor défen keer  
 Op man noch fruyt- en bol meer.  
 Den man die soo geëerd was,  
 In leute heeft gekeerd was,  
 En Adam staet en gaept,  
 Wyl Eva dronke slaept.

Als Adam met verlangen  
 Wierd van den nacht bevangen,  
 En geen heel-meester kwam,  
 Noch geene vrouw vernam,  
 O! Riep hy, jonge knaepen,  
 Leert u niet te vergaepen  
 Soo los en dommelyk  
 Aen 't sorglyk huwelyk :  
 Waer aen den onbedréven  
 Denkt alle heyl te kléven,  
 En meynt, dat allen lust  
 Daer wóont in volle rust :  
 De bruyloft kan vermeyden,  
 De bruyloft kan verleyden ;  
 Maer 't is een loofse vreugd,  
 Den ingank, die de jeugd  
 In 't huwelyk doet tréden :  
 En laes! hoe véle réden  
 Van angst en fwaerigheyd  
 Den mensch aldaer verbeyd!  
 'T is daer dat roofen bloeyen,  
 Maer die in doorens groeyen;  
 Elk word het aen syn paer  
 Als ik op nu gewaer.  
 Ik ben hier in het lyden;  
 En Eva, in verblyden  
 Met punch of warmen wyn,  
 Maekt ergens 't dronke swyn :  
 Dus die u wilt begéven,  
 Om in den echt te léven,  
 Let wel op zerd en fin  
 Van 't voorwerp uwer min.

( 71 )  
Laet gy u loos betraepen,  
Gy sult, als ik, staen gaepen;  
Wat doen dan met de dā?  
'T beste is te swygen stil.

## GRAF-SCHRIFT

### VAN GLAUDE DE CLERCK

*Bier-voerder en Bron-schryver van dit  
bovenstaende Dichtje.*

Te sien in den gével van Pastors kapelle aen de  
west-byde van de Lente-markt t'leper.

*Stas. I. Sar, waar toe sulken drift?*

*Eyl! lees toch eens dit opgeschrift.:*

*Hoor, GLAUDE bygenaemd DE CLERCK*

*Sprekt u hier aen uyt desen Serk.:*

*Hy, die u op het Schauw-tooneel*

*Met Liedren, Klink-dicht, en Rondeel,*

*En Reden-rym-ryk klucht-vermaek*

*Soo dikwyls heeft gewoird den saek,*

*Slaept nu, laas! maar de siel van hem*

*Roept nog misschien om Réquiem;*

*Bid gy toch, dat den goeden man*

*Nu hy het self niet doen en kan,*

*Die alles, wat hy heeft verbeeld,*

*Voor u soo wel heeft uytgespeld,*

*Voor God oök in den jongsten dag*

*Syne eyge rol wel spelen mag.*

R. I. P.

Was GLAUDE een goeden Dichter, die syn Graf-  
schrift verfind heeft, was eeterlyk niet te verstecken.

Dien **GLAUDE** van fyne kindsheyd af sprak alles, selfs in den gemeynen handel, in Rym, waer af de Maer met tyd soo verre liep, dat den beruchten Dichter **CATS** uyt Holland eene reys nae Ieper gedaen heeft, om dien vermaerden gebooren Dichter te sien ende met hem in gesprek te kómen.



## VYFDE TAEI-ÓVERWÉGING.

**S**Prékende van den Heer **JACOB CATS**, wiens geleerdheyd, werkfaemheyd en deugden niet genoeg kunnen geprefen worden, men doet hier bemerken, dat'er in de vlaemfche verfferye twee tranten in aendacht moeten genómen worden; den eenen van **Vondel**, die fterk en hoogdraevende is; den anderen is dien van **Cats**, die fachter, flauwer en gemakkelyker is, ende geheel gelyk aen den franfchen vers -trant.

Die maer eenen dier twee tranten keuren wilt, is, ofte onbekwaem om fich aen twee te gewónen, ofte door eygenfianigheyd vervoerd: iederen trant heeft fyne fchoonigheden en eygendommen: uyt te leggen waer in die beftaen, ende in welke verhandelingen dien of defen den voorkeus verdient, waer hier te lang: men laet dat aen de kenners.

Eenen derden trant foud kunnen fyn, die, van deffe twee gemengeld, fachter is als dien van **Vondel**, en kloeker als dien van **Cats**: dusdanig fyn de treffelyke **Schriften van de Broeders DE BRAND, van WELLEKENS, van BRUIN in fyn SOELEN** en andere.



# DE BROEDER-MOORD VAN CAÏN

*Fratrum quoque gratia rara est.*

Wat schande, dat de Broeder-moord  
Word onder 't menschendom gehoord!

**Y**SLYKE schildery, gy bréekt my moed en hert!  
 'K ben ook een mensch : kan ik bestaen, en sonder smert  
 'T rampsalig voorval der twee eerste weireld-broers  
 Beschauwen? Caïn! seg, waerom besiet gy noersch  
 De dank-offranden van dien Abel, die u viert?  
 Hy eerstelingen slaacht, en gy Gods autaeer dliert  
 Met d'eerste vruchten, die u veld of boomgaard géeft;  
 Gy hebt den akker, is't dat hy de weyden héeft;  
 Wées dan te vréden, en loon min met wédermin.  
 Neen : ruygen Caïn graeft en spit met tégenfin,  
 Siet aen voor luyaerdy syn broeders itaegé sorg  
 By dage en nachte, die stelt ruste en lyf te borg  
 Voor lam en schaep; segt; wat beschik is, dit?  
 Ik werk voor son en dauw, wyl Abel lédig sit  
 Of aen een koele béek, of in een versche wey :  
 Nog schynt den vaddigaord den liefsten van ons bey!  
 Komt hy by Adam, hy word by de hand gevat;  
 En Eva koesfert hem, of sy geen andren had;  
 En Thirza hangt hem aen de léen of aen den hals;  
 Gy syc my Méhala om synent wille valsch :  
 Sie ik ook niet, hoe God, die men rechtveirdig noemat,  
 Hem liefst by voorkeus, wyl hy myne offranden doemt!  
 By nyd de vrekheyd is aen Caïn ook gevest;  
 En verre van den Heer te jonnen 't allerbest;  
 En verre van met vreugd te sien syn broers geluk;  
 Brand-offert 't slechtste, en siet syn broeders heyl met druk :  
 'T valt hem al hard. Ook God den kenner van 't gemoed,  
 Gerust in offer-spys, verwerpt 't geen Caïn doet,  
 Syne offerande om 't hert : en Abels offer-toog  
 Schagt, den rook met geur slygt draed-recht hémel-hoog.

'S brpers hoogmoed lyd soo wel als syne affonstligheyd ;  
 Den haet ontsleekt, en ( als een vier, dat sich verbrayd,  
 Wanneer het door den wind een strooyen dak versteint )  
 Hy wint siel en gemoed, van die sich des geneirt,  
 Blaest-aen de vraek, en doo van boosen togt in togt  
 Heeft haestlyk heel den mensch gevangen, en verknocht  
 In syne boeyen, dol vervoerd, verblind, verdoofd,  
 Van licht en teugel-band der reden gansch beroofl :  
 Soo is't beschoren met boer Cain, die vast lyd,  
 In syne vrede met sich self by nachte stryd,  
 By dage mymert op het veld, sucht, kropt, vloekt, weent,  
 Nu heel bewegten en vermorwd, dan weer verstoend ;  
 Trekt eyndlings 't vreed besluyt der gruwbre Broeder-moord.  
 Sal God, aen wien alleen 's menschs leven toebehoort ;  
 Sulk schelm-stuk duldten, en door 't spits van vrede daen  
 Soo schandig-laeten den rechtweirdigen verlaen ?

Maer! God is't al : 't is ons te swygen, synen wil  
 En oordeel-t'eeren en te volgen stom en stil.

'T aenbréken van den dag roept Cain nae syn werk ;  
 Maer Abel bid, en looft den Schepper styf en sterk.

Den lassen vleyer sal wéer Adam, en voor al  
 Aen God behaegen, segt den vreeddaerd : neen! ik sal,  
 'T is tyd, my vast ontmaeken van dat haetelyk gesicht.  
 Kom, segt hy, Broeder, gaen wy buyten naer elks plicht.

Onnooslen Abel licht van vreugdén opgevat  
 Gaet met den booswigt, reeds in 't hert met bloed bespat,  
 Omhelst den valschaerd; segt : myn siel in God verblyd  
 Beségent d'uer, ó Broer! daer gy my vriendlyk syt :  
 U achte, ontie ik, u bemin ik uyter hert,  
 Ó Broeder! op my wett verdriet, noch leet, noch smert;  
 Als ik den trooft van uw geselschap en gesicht  
 En liefde weirdig ben : hoe is myn hert verlicht,  
 Dat gy my selve soekt, ó goeden ouditen Broer!

'K ben uwen slaef; en roem, dat ik dien eer-naem voer :  
 Al wat ik heb is 'tuw, wat wilt gy, seg het, toch!

'K staé u ten dienst; voor al en spaer geen geyte-fog.  
 Myn weirden Väder, lieve Moeder, elk om stryd,  
 Ons rangre Sisters, elk om 't seerst en 't meest verblyd,  
 Gaen thans vergéten al den ouden tégenspoed,  
 Nu lang beknauwd, beweend, en vry te hard gehoet,  
 Had niet de misdaed een Almógenden getergd.

By dies den boosen syn verwoede stóornis bergt.  
 Sy syn den akker opgetreden... Grooten Heer!  
 Ó God! hond in! wat sag! keer God, ach! ach! keer, keer!

'T geweld, 't sal kwaelyk gaen! ach! Cain! Cain, maak  
 Uw vreed bestryt! peys, booswigt, op de vruak,  
 Die God sal nemen óver dit onnoosel bloed!  
 ó Beir! ó vreedén wolf! ó tygerins gemoed!...  
 'K hoor Abel roepen, ach! ach! Broeder, doe gena!  
 Vergéef my., niet om my; om myne wédergá,  
 'Sis uwe Suster; en om Váder, Moeder; ach!  
 Ach! Broeder, spaer hun leet! 'k vergéve u allen slag;  
 'K sal u beminnen en omhelfen als te voor...

Maer wee! het is vergéefs: den laetsten slag op 't oor  
 En slaep des hoofds soo gauw, als heftig en verwoed  
 Hem toegebragt, verseld van eene béek van bloed,  
 De hel ten prys, doet den ellending, die reeds stond  
 En slysbollen, met den Naem Gods in den mond,  
 Ter aerde storten; fiet! hy valt! 't gezicht vergaet  
 Met d'aensicht-verf! hy snikt! hy sterft! 't is al te laet...

Gods vriend is dood!... Natura sucht en treurt:  
 Alsoo het weirloos lam word van den wolf verscheurd,  
 Alsoo de ringel-duyf verbéten van de valk.

ó Dag! by 't nae-krooft eeuwen lank met swarten kalk  
 Te teeknen, vloeken, en met afkeer en met schrik  
 Te melden! ó beroerte! ó gruwbreu oogenblik!  
 My dunkt de dood-stem nog vervolt de droeve lucht!  
 Myne oogen schémren, 't hayr ryft op, de spraek my vlucht,  
 Ik ys, ik schrik, ik schróom! wat ben ik? dood of dom?  
 ó Gruwel! ó verwyf! ó vlek voor 't menschendom.

T. T.

## SESDE TAEL - ÓVERWÉGING.

**I**N den aenvang van dit Werkske ik vraegde my,  
 waerom ik den médeklinker *f* soo wel niet uyt en  
 bande, als *X*. Indien *X* niets anders is, als *ks*, seyde  
 ik; *F* verschilt ook niet van *ph*, *F* anders niets synde,  
 als de beademde *P*.

Voor eerst men soude het soo kunnen houden, en  
 soo wel *phaelén* schryven, als *faalen*: daer uyt kómt,  
 dat sommige Schryvers *filosófis* schryven, en andere  
*philosóphis*. **Maer**

Ten 1. Men kan in d'uytspraek verschiit maeken, de *P* in *phi* meer laetende hooren, als in *fi*; het géne in *X* en *ks* geene plaets héeft.

Ten 2. Wy hebben de gemakkelyke boek-staef *F*, daer *X* moeyelyker uyt de penne kómt.

Ten 3. Onse woorden, dikwils al te lang, souden nog uytgestrekter worden: by voorbéeld: *hephphen*; hoe langer en hoe moeyelyker is dat niet, als *heffen*.

Dése syn de réden, waerom ik my van *F* bediene in de vlaemsche woorden; maer in de géne van het grieksch afkómen, behoude ik *ph* om hunnen oorsprong aen te duyden. *Fynen Philosoph.*

Men kan nog opwerpen, dat men soud konnen *hepphen* schryven, gelyk men *lacchen* schryft, den adem-letter doende beyde *pp* bekrachtigen: maer, waer *lagchen* niet soo wel, als *lacchen*? segt men niet, wy *loegen*? de *g* van *loegen* moet ievers van daen kómen.



## K N É E P - D I C H T.

'K ging eens by winter - tyd des avonds om tien ueren  
Tot Ieper óver straet met eenen der gebueren,

Wy roemden op de stad vermids 't lanteirne licht  
By d'oude Kleeder - markt blonk hel in ons gesicht :  
Maer in de Sterre - straet de lampen óver - duyfter,  
Verfonden op den muer ter nauwer nood wat luyfter:

Al was de straet niet breed, de lichten dicht by een  
Van wéderfyden, toch geen frael den grond bescheem:  
Hier op rees ónder ons een wéder - sydsche vraege :  
Dit syn, sey mynen maet, Lanteirnen \* om by dage.

---

\* Om by dage gesien te worden uyt ydelheyd : eer stads  
Weerschyners in gebruyk waeren.

---

Men vind-se te koop by den uytgéver LAURENS DE VARVER  
in 't Kassel - straetje binnen. Yper.

# TYD-VERDRYF.

N.º 4.º



Vervolg der Praetjes, alsook van den laetsten  
snik der West-vlaemsche spraek.

---

*Nec virtute forent, meritâ famâque priores,  
Quàm linguâ Belgæ, si non offenderet unum-  
Quemque Poëtarum limæ labor, & mora.*

Wilde eens ons volk nae wetten hooren,  
En sich aen vyl en schaef niet stooren;  
Het Néderduytsch misacht, gelaekt,  
In korten tyd waer min mismaekt.

---

## SÉVENDE TÆL - ÓVERWÉGING.

**W**I E kan met my genoegsaem verwonderen, dat alle volkeren, geslachten en eewen soo véle geleerde Mannen voordgebracht hebben, ende dat men in de Spraek-konst-boeken, schoon dikwils geleerde sijn daer méde bemoeyd hebben, de waere grond-slagen der Taelen niet vind : kan men met ópene oogen en aendchtig oordeel sien, dat men alle taelen wilt schryven met vyf ofte ses klink-letters (*vocàlen*) waer af de sesde by véle eenen waeren dobbel-galmer (*diphthong*) is met den naem van klinker? soo stellen de Brabanders a, e, i, o, u, y. Welke laetste boek-staef sy *ey* heeten: dat bewyft, dat niet eenen Schóol-meester in Brabant de siel van eenen enkel-galmer ofte klinker, nochte van eenen dobbel-galmer kent; anderssins sy soude



g by hun genaemd sy onder de dobbel-galmers moeten rekenen, ende niet onder de klinkers van enkelen galm.

Syn'er dan meer als vyf ofte ses klinkers?... In de boeken tot hier toe neen: maer wel in den mond.

Wat is de nature, den aard, de eygenschap van eenen klinker?... Eer ik antwoorde,

Gy moet eerst in acht nemen, dat de spraek werk-tuyg-kundig (*méchanique*) is: dat dat werk-tuyg bestaet in de borst, kèle, tonge, mond-hémel, tanden, lippen en neus: dat verscheyde van de genaemde deelen te saemen moeten werken, om het minste stipke der spraek te uyten, de borst alleen uytgenómen: vervolgens dat de borst alleen spraek-deelen kan uytgalmen sonder hulpe van andere deelen.

Dit wel begrepen synde, soo antwoorde ik nu op de voorgestelde vraege, dat de klinkers syn, een enkel, eenig, ongemengeld geluyd uyt de borst gehaald, het welke men gelyk, onveranderd, ongemengeld kan galmen en uythouden soo lang, tot dat den adem begéeft: ende dat geschied met de enkelste, ongemengeldste, gemakkelykste uytademinge mógelyk. Dit kan een iegelyk gemakkelyk by sich selven ondervinden in *a, e* ens.: die begint *a* seggen, blyft onveranderd *a* seggen soo lang hy wilt, ofte soo lang den uytstrek syns adems het toelaet; dit zelfs al soude den spréker syne stemme meermaels verheffen en laeten daelen.

Hier uyt vloeyt dit groot gevolg, van alle echte schóol-meesters wel te bemerken, dat, soo véle enkele, gemakkelyke, verscheydene klanken uyt de borst kunnen door de kélé vloeyen, sonder dat eenig ander spraek-tuyg-deel medewerkt, sonder dat het spraek-tuyg op dien galm gesteld, in 't minste roert, soo véle waere ende echte alleen-klinkers in de nature syn.

Anders is het met méde-klinkers en dobbel-galm-klinkers, waer het spraek-tuyg noodsaekelyk roeren moet, om-se aen den dag te brengen.

Hoe véle alleen-klinkers vind men dan?... Die wéetgierige vraeg verdient wel antwoorde; ende men sal de leergierige daer op voldoen; maer het is nu tyd een Tusschenspel te géven.

La gloireur ne m'a pas emu, Pour exalter un inconnu  
 Des vers pompeux ou style lupidaire,  
 Chantant d'un ton humble & vulgaire  
 Je rends hommage à la Vertu,

D. O. M.

ONDCHTENISSE VAN DEN SEER EERWEERDIGEN HEER  
**BRUNO DU BEAUREPAIRE**

van BRULL, Pastor van de sacrale Kerke van  
 S. NICOLAUS TERPER, overleden den 5. January 1805.  
 in den ouderdom van 46. Jaeren en 15. Dagen,  
 begraven tot DICKBUSCH.

Hier ligt dien grooten MAN soo kleyn in eegene oogen;  
 Hier ligt, die aerm om God schiaers twee paer Hemden had;  
 Die Christi leer getrouw, een enkel Kneed besat;  
 Dien goeden Heider, uyt wiens mond nooyt woorden vloogen  
 En sy God, Liefde, Vre, Geduld, Verdraegsaemheyd,  
 En nimmer kwaelyk nam, wat hem ook wiert geseyd;  
 Als broers tegen broers of klagte of smaed uyspooogen,  
 Als sijn afkeerde, wat een onbedachten sprak;  
 Die se vernooeylyk vrocht; die leefde soo hy prak,  
 De Grootte vluchte, om sich by Kleyne te vertoogen;  
 Die vol van liefde i' geld, het geen hy 's morgens wou,  
 Uytdeelde aen aarme lien voor 't ondergaen der son.  
 Hier ligt Hy, die se vier besongde om hun te droogen,  
 En selve nat en koud en moede ging te bed;  
 Die hongrig i' geringst, dat men op tafel set,  
 En vreesde spaersaem nam; en wat men mogte poogen,  
 Die alle lekkerny verfoeyde in spysse en drank;  
 Die had het noch geduerd nog vyftig Jaeren lank;  
 Die had den lyster van sijn Kerspel sich verhoogen  
 En sijn geminde Kudde in hulp en troost voldaen  
 Sien dieper in de deugd mer sult een Voorbeeld gaen;  
 Hier Hy, die Meester is, en wilde niet gedooget,  
 Die soo volmaekte Deugd bleef langer ongelooed,  
 Die teg by sich was, se nu hoog by God gekroond.

R. I. P.

Gem... Opgedr... door Piet. B. Koff. van S. Nic.

St. Marya Parochie

# LOT-BRIEFKES

## VOOR DE DRY KÓNINGEN FEEST.

Vier Vaders des huys - gesins hebben désen winter malkanderen by beurte eene Kóning - feest gegeven, óveral in een geselschap van twaelf menschen, met besprek, dat elk moest twaelf nieuwe Kóning - briefkes in vers maeken: het moesten dan vier Dichters syn.

*By den eersten waeren :*

### KÓNING EMANUËL.

Aensiet my kleyn en aerm in cenen kouden stal;  
Maer wéet, dat ik het Al als Heer gebieden sal.

### MARIA.

Ik sie myn Soogling aen met moeders liefde en vreugd;  
Maer ik aenbid hem ook als God en bron der deugd.

### JOSEPH.

Is hy myn Voesser-kind, hy mynen onderdaen,  
Voor wie de Seraphins staeg néergebógen staen?

### ANNA.

Het is niet vruchteboos, dat ik ooyt Vruchtbaer was;  
Den Hémel dauwt, myn Stam bloeyt op, God is 't gewas.

### ELISABETH.

Maria, lieve Nicht, daer is 't geheym verbreyd;  
Nu syt gy Moeder Gods, soo ik U heb voorseyd.

### MATHUSALEM.

Syt gy dat godlyk Kind van d'Englen aengediend?  
Néem dese Duyf en Lam, en syt der Landslien vriend.

### JASPAR.

Groot Kind, een Kóning self, die U voor Kóning houd,  
Bied U met ootmoed aen een schat van suyver Goud.

### MELCHIOR.

Groot Kind, die heel dit Al door uwe Godheyd hecht,  
Keur dese Wierook-gift van uw verworpen knecht.

## BALTHAZAR.

Groot Kind, en weyger niet 't geschenk, dat ik U doe,  
Dées Mirrhe met myn hert behoort U eygen toe.

## SCHALK-NAR VAN JASPAR.

Mynheer, waer toe soo véel, géef eer 'de helft aen my.  
Dat Kind en kent geen goud, maekt liéver jappen bly.

## SCHALK-NAR VAN MELCHIOR.

Om nu 'k beklaeg-me niet van een soo verre reys  
Myn léven sag ik nooyt dusdaenig Kroon-paleys.

## DERDEN SCHALK-NAR.

Syn wy dan sot, soo ver te kómen om een Kind?  
Geloofst men, dat-me in 't Ooft geen kinderen meer vind?

*By den tweeden waeren :*

## K Ó N I N G.

Ik ben Kóning, jae mynsyke!  
Nu is Holland swaer bevreesd;  
Lodewyk van Vrankeryke  
Was by my maer eene beest.

## S O T.

Soud'er iemand wel soo bot syn,  
Te betwisten my den prys?  
'K seg, en 'k wil alleene Sot syn,  
Of ik smoor my onder 't ys.

## A R T S.

Twyfelt iemand van de gasten  
Of sy soo is ofte niet;  
Dat-se maer den pols laet tasten,  
Aenstonds géef ik haer bedied.

## STUDENT ofte BLOKKER.

6! Dat blokken op de boeken  
Is een duyvelinne kraem;  
Maer op taerten, kraekers, koeken,  
Daer toe ben ik heel bekwaem.

## L I E D - S A N G E R .

Vrienden, hoort een Lied verklaeren,  
 'T kan u dienen voords tot les:  
 Stille wat; 'k moet eerst de snaeren  
 Smouten met een stoop vyf ses.

## D I C H T E R .

'K schryve drómen, 'k schryve grillen,  
 'K win, en vlucht, en maek capot:  
 'K sal op 't laest nog moeten willen,  
 Dat-se m'aensien voor half sot.

## K U Y P E R .

Ik kan binden en ontbinden  
 En men loont my wonder slecht:  
 Kon den Pastor dat uytvinden,  
 Hy kreeg wel tien dobbel recht.

## M U L D E R .

Wy syn eereyke lieden  
 En verdienen wel ons brood;  
 Ook en sag men nooyt geschieden,  
 Dat een Mulder stierf van nood.

## B A K K E R .

Schoon ik bak met heele sakken,  
 'K blyf nog altyd éven ryk;  
 Maer dat ik kon hoofden bakken,  
 Dan won ik het geld als slyk.

## W E I R D .

Daer! God ségene u, goevaere,  
 Toets eens van dat versche vat:  
 Seppen. bráng'et uwe kaere,  
 Sie, sy wáterbekt nae. 't nat.

## H A N S - W O R S T .

Hier is 't pakske *Roert-de-billen*;  
 Héeft'er iemand 't gat vernaeyd,  
 'K wed, dat hy met een paer pillen  
 T'avond synen broek vol draeyt.

**BIER-BRAUWER.**

Hoppe-fappeke, édel drinken,  
Grond-en-hoek-sleem van 't verstand,  
Eer men wist van Nectar schinken,  
'T was al bot en dom in 't land.

*By den derden waeren :*

*Kóning.*

●Kóning spelen is myn deel,  
Maer 't is Kóning lek-platteel.

*Bot-fatsoen.*

'T sy met tuyt of met kaproen,  
Ik ben altyd Bot-fatsoen.

*Staets-bedienden.*

Den Minister slaeft hem mat,  
En hy héeft het aen syn gat.

*Kaelen Jonker.*

Lappers soone speelt den heer  
Net, of het waer synen keer.

*Tutteraere.*

Ha! voorwaer ik ben den vaere,  
Maer 't is vaere Tutteraere.

*Lekke-broer.*

Brandewyntje soet fenyn,  
'T léven sonder u baert pyn.

*Dienst-meyd.*

Onse Maerte speelt de Maert;  
Katten syn van Katten aerd.

*Pronk-vrouw.*

Onse Vrouw speelt Mevrouw,  
Of sy 't waer van kous en mauw.

*Vryster.*

Ik heb oogen eener kat,  
De verlicfhayd woont'er wat.

*Ydel-boofd.*

Om te werken altyd siek,  
Anders frisch als eene blick.

*Wyn-muyle.*

Dat ik trekke wys of gek,  
Als ik maer de flesche trek.

*Bier-buyk.*

'K ben een fellen oorlogsmán,  
Bloed! wat kan ik in de kan!

*By den vierden waeren :*

**K Ó N I N G.**

Ik dank u, Herders saem, en lieve Herderinnen,  
Dat gy my défen dag tot uwen Kóning kranst;  
Hier íy geimult, gelekt, gefongen en gedanst;  
Myn Ryk duert mógelyks niet lang, laet ons beginnen.

**M O P S den Sotten.**

Daphne is myn lief, en Ariadne myne uytverkooren,  
En Cloris myne beminde, en Eglé myne bruyd;  
Maer kómen Ceres en Bacchus voorén,  
Ik schoppe Daphne, en Ariadne, en Cloris en Eglé ter deuren uyt;  
Want sonder bóter-ham-in, en pot-uyt  
Aerm Mopsje waer verlóoren.

**F I L A N D E R den Verliefdén.**

Kom, soete Galathé, laet u myn lot genoegén;  
Terwyl my Bonte en Blaer met melk en bóter vet,  
Word staeg myn hupplig vee met ryke wol bsfet;  
Dit schenk ik met myn hert; wil u met my vervoegen.

**G A L A T H É de Dubbe.**

Filander soekt my staeg, ik soeke staeg Filander,  
Nu schenkt hy my een ooft, nu ik hem eene blom;  
Hy kust my, ik kus hem; nog wéet ik niet waeróm;  
Ik wil hem niet, noch wil ook niet dat hy verander.

**C E R E S de Priesterinne.**

Kom, graegen Akkerman, gelaen met offeranden,  
Juycht uw Goddinne toe, en wieroekt haer Altaer:  
Hy vind sich sékerlyk al hoog verplicht aen haer,  
Wie dankbaer óverlegt den schat der Koorne-landen.

**THYRSIS den Wanhópigen.**

Draeg, Boom, op uwe schors myn liefde en myne dood :  
 „ Voor désen schoonen Boom sag Thyrsis eerst Clorinde ,  
 „ Voor désen schoonen Boom hiet hy haer eerst Beminde ,  
 „ Voor désen schoonen Boom stierf hy van minne-nood.

**CLORINDE d'Onverbiddeleyke.**

Of Thyrsis smeekt of niet, my reeds waent syne bruyd ,  
 En of hy in den nacht kómt voor myn deurtje spélen  
 Hy wafelt den swarten moor ; 't lang werk sal hem vervélen ;  
 'K seyde eens de min vaerwel, en blyf by myn besluyt.

**LAURE de Welbedachte.**

Waer syt gy Damon nu, Leander en Philinte ,  
 Dry minnaers, die ik eer, eylaes! te los verstit ;  
 Ach! kwam'er éenen maer ter hulp in myn verdriet ,  
 'K sey, top! en waer uog bly, al hiet het volk my kwinte.

**PALEMON den Ervaren.**

Wat is het een geluk en vreugd getrouwd te syn ,  
 Geen dag, geen oogenblik of lévert duyft vermaeken ;  
 Het huwlyk is voorwaer de beste saek der saeken ,  
 Riep ik uyt, eer ik was verknocht aen kwaede Tryn.

**PAN den Schuyfelaer.**

Baert dan een boere-riet soo véel vermaek en nut ?  
 Soo ménigmael ik piep, de Schaepkes door 't vermeeyden  
 Verkwikken al soo wel, als door het grás der weyden ;  
 En verders ben ik self voor tyd-verdriet besclud.

**LODIPPE de Tooveresse.**

Is hier een Herders-kind, dat door de minne blaekt ?  
 Of tracht nae moeytjes goed? is synen hond gestólen ?  
 Myn konst voor kleynen prys ontdekt hem het verholén  
 En brengt hem tot het wit, waer hy nae doelt en slaekt.

**THESTYLIS de Oolyke.**

Kom Lyntje, kom Jamyn, kom Hylas, siet ons Lamke ,  
 'T is séven wéken oud, en 't is nog maer soo groot !  
 'T drinkt uyt myn békerke, en het éet myn bleefkes brood ;  
 'T is jaemer, dat wy ook niet hebben een kleyn Ramke.





## KÓNING - FEEST - LIED

*Oer etselyke jaeren door eenen Bakker gemaekt in den tyd, dat den Stuyver-dans op de Scherm-sael bóven de Vleesch-hal in swang was, de Gilden véel woerden, het Vaegevier van sint Maertens verkocht wierd, ende een werk, 't géne de hel in spot keerde, aen den dag kwam onder den naem : Le Ciel ouvert à tout l'univers.*

*STEMME : De la Bulle Unigenitus  
Il n'est plus de créance.*

1.  
**O**M nu myn buykske is wel gesmeird,  
Myn kéeltje is wel begóten ;  
Soo iemand nu een Lied begeirt ,  
De pypen syn ontfóten ;  
Ik voel de deugd aen myne borst ,  
Een goed glas Bier verslaet den dorst ;  
De Kraeyen stélen nóten ;  
De kruym is sachter als de korst ;  
Margo houd véel van tóten.

2.  
\*T is nu atomme Kónings-feest ,  
\*T syn beesten die hem trekken ;  
Ons Katte-jong spoog synen geest ,  
\*T was van te véel te lekken ;  
Eet vry maer kaes nu sonder brood ,  
Voor 't Vaegevier daer is geen nood ,  
Jan Paepman sonder gekken  
Kocht het ; waer ook de hel nu dood ,  
Hans sou syn beentje rekken.

3.  
Den Stuyver-dans gaet op de maet,  
De Taerte ligt te bakken ;  
Den Vasten-avond vroeg en laet  
Verlicht de swaere saken ;

Den Woekerman is heel in pyn,  
Soo 't nog eens Gilde-dag moet syn,  
Hy mag *ducaeten* kakken,  
Syn geld is uyt, en jofvrauw Lyn  
Komt met haer mans *kafakken*.

4.  
Den Opvaer die in 't hooge vliegt  
Heeft voorrecht om te stelen;  
Den wulp die synen vaer bedriegt,  
Dingt om leer-op te spelen;  
Den Kwésels geest is op den loop,  
Den Pater dient haer goeden koop,  
Wat vind men sotte nélen!  
Krygt sy wat soentjes op den hoop,  
Het sal haer niet vervélen.

5.  
De weireld gaet nu op en af,  
Gelyk de winden vliegen;  
'T Beggyntjes poorte kraekt heel straf;  
Schyn-deugden ons bedriegen;  
Den Aermen draegt den meesten last,  
Op hem den hond het meeste bast;  
De Nonnen Kers-nagt wiegen;  
'T jeukt hem die aen de krauw is wast;  
Het kost niet véel te liegen.

6.  
Voor 't laetst wie Kóning is van 't kot  
'K wensch hem voor grooten ségen,  
By nacht in sté van in den pot  
In 't bed een heelen régen;  
Elk die dit wéet, en daer mé lacht,  
Doe ook soo véel den naesten nacht,  
Wat is daer aen gelégen?  
'T is immers 't géen den Sanger tracht,  
Want hy is u genégen.



## ACHTTSE TAEI - ÓVERWÉGING.

**U**YT het géne hier vooren gefeyd is vloeyt, dat'er niet alleen vyf, maer véle méer klink - letters fyn in de nature : daer is ook uytgeleyd, hoe men de felve vinden kan ; te wéten, met het fpraek - getuyg (*orgaen*) te doen een enkel geluyd géven fonder eenige bewéginge van eenig deffels deel ; welk geluyd onverminkt lang kan uytgehouden worden.

Nu volgt'er te bemerken, dat den mond wyder ópen gehouden word om den eenen klinker uyt te galmen, als om den anderen. Nu vereyft het orden der faeken, dat men - fe op ry brengt van de minfte ópeninge des monds opklimmende trapwys tot de meefte ; ofte in tégenfin van de meefte tot de minfte.

Het gebruyk van ouds is te beginnen van eene meerdere tot eene mindere monds ópeninge ; gelyk te sien is in *a ; o ; i ; u*. Soo is het rédelyk , dat wy die wyfe onderhouden, midt het in fich heel onverschillig is.

Hoe véle fuyvere enkele klinkers vind men dan ?

**ANT.** Daer laetende wat andere taelen foud konnen betreffen, daer fyn'er elve in 't West - vlaemfch , waer onder ons kleyntje *i*, als in *in, fin, minder* enf. nochte ons kleyntje *u*, als in *dus, fufter* enf. niet gerékend ftæen.

Wat men van *i* en *u* by ons vaft ftellen moet, fal by dieper onderfoek laeter blyken.

Naemt die elf *vocálen* ofte klinkers.

**ANT.** Ik kan dat heel wel doen met den mond ; maer niet op het papier by gebrek van genoegfaeme wéfens ofte *figueren* om de felve affonderlyk uyt te drukken : ik fal - fe nochtans, foó ik beft kan, vooren ftellen : *ae of à ; ei ; ee ; é ; ee ; y ; oo ; ó ; ou ; oo ; uy ; ui ;*

se ofte uu. *Ei, y, ou, uy* syn op onse West-vlaemsche wyse uyt te galmen, wel geruist in de verkeerde wégen door sommige Hollanders en Brabanders ingegaen.

### Van *ae* ofte *à*.

De wydste mond-ópeninge verschaft ons *ae* ofte *à*, ende is vervolgens den eersten in de réke der klinkers.

*à* Is in de natuer en in d'uytspraek gelyk aen *ae* ofte, soo als sommige Hollanders eene goede eew herwaert gedróomd hebben, gelyk aen *aa* : maer in het schryven men gebruykt *à* ten eersten in die woorden, de welke eene lange *a* aennémen, voordkómende van eene korté ofte scherpe *a* : B. V. *dàgen* van *dag*; *slàgen* van *slag*; *dàken* van *dak* ens. Ten tweeden in woord-léden met eene lange *a*, de welke nooyt uyt noodwendigheyd *ae* moeten verdraegen, gelyk in *dàgen* het meertal van *dag*, waer door het verschilt van het werkwoord *daegen*, het *daegt*; hy is voor den rechter *gedaegd*; in *wàgen* (ry-tuyg) waer door het verschilt van *waegen* (sich in gevaer begéven) *wàpen*, *geschàpen* ens. : want keert en wend die woorden soo gy wilt, *à* blyft altyd : anders is het in *noodsaekelyk*, om dat men *saeke* segt; in *eueldaeden*, om dat men *daed* moet schryven; in *gedraegen*, om dat men hy *draegt* moet stellen. Het is altyd goed verschil in de woorden aen te toonen, als sy verschillige stam-genooten hebben; soo blyven de *familien* der woorden te béter van elkanderen onderscheyden. Dus *ae*, *aa*, *à* syn een en het selve in den mond; sy verschillen maer in 't schrift om de rédenen geseyd.

Uyt het bóvenstaende héeft den letterkundigen Léser alreede gevat, dat wy eene korté *a* hebben, die ook heel wel scherpe *a* mag heeten : B. V. in *dat*, *knap*, *sak*, *verfwakkinge* en duyft andere.

# AGRIPPAÏSTEN

OFTE NIEWE TOOVER-SCHÓLE,

Heymelyk opgerecht binnen de Stad . . . . , voerende  
voor gewaende Kenfpreuk ALPHA ET OMEGA,  
bygenaemd *Schat-visschers wys de Ste*, duer gehad  
hebbende van 1760. tot 1763.

Door Meester RAMAULT, wylent Dicht-meester der Reden-  
ryke Gilde van S. Anna t'leper.

Divitiæ non sunt argenti pondus & auri,  
Virtutes veras accipe divitias;  
. . . . . Virtus post funera vivit.

*Goud, silver, syn den rykdom niet,  
Alleen de deugd dien roem geniet;  
Goud, silver, met de dood vergaen,  
De deugd blyft nae het leven staen.*

**D**AT nu eens d'Egyptenaeren,  
Die wel eer by Moyses waeren,  
Als hy ( by elk een bekend )  
Syne roede in een *Serpent*  
Déde door Gods magt verkeerem  
Voor den Kóning en Hof-haeren,  
Wéerom kwámen herrewaerts,  
Schoon de grootste Tooveraers,  
Die door magt van Hans den *Diabel*  
Wierden méde haest *capabel*,  
Om van hunnen stok eer lang  
Ook te maeken eene slang;  
Kwam nu d'oude Tooveresse,  
Die wift, 'k wéet niet door wat lesse,  
Samuël, tot Sauts straf,  
Te doen ryfen dyt syn graf;

Kwam nu Faustus, véle jaeren  
 'T puyk van alle Tooveraeren ;  
 Souden byster staen verfeld :  
 Maeyke Naffes, nog verfeld  
 Van Nostradamus en andre,  
 Van Merlin, Perrin, Cassandrè,  
 Souden by ons tooverdom  
 Alle staen als lam en dom.  
 Circe, Colle, met Lodippe,  
 Kóbakoek ook, en Xantippe,  
 Tooveressen, die de konst  
 Door een milde duyvels jonst  
 Wisten ; want sy naer haer willen  
 Alle spookten déden drillen,  
 Springen, danffen op haer woord :  
 Mids sy waeren soo *accuord*,  
 Al te doen naer haer begeiren,  
 Als sy souden hun besweiren,  
 Om te brengen geld in huys ;  
 Maer 't was altyd sonder kruys :  
 Schoon het haerlien geld mogt schynen,  
 'T moest ras uyt de hand verdwynen ;  
 Want, al wat den duyvel bied,  
 Is bedrog, en anders niet.  
 Of de valsche Muntenaeren  
 Souden voor de Tooveraeren  
 In de knisse van Vulcaen  
 Valsche munte moeten slaen,  
 Om hun volk daer méde t'aesen :  
 Toch dit syn al viesevaesen ;  
 In de hel en is geen geld,  
 Dat hier goed kan syn geteld.  
 Maer Agrippa héeft wat inne,  
 Dat nu béter staet te sinne  
 Voor die hebben tooverlust :  
 Dat hem niemand meer ontruff,  
 Daer is rykdom nu te winnen  
 Voor die wilt die konst beginnen,  
 Want Agrippa schrandren man  
 Wyft, hoe men de duyvels kan

Door befweiring en door vloeken  
 Véle schatten op doen soeken,  
 Soo te wáter, als te land,  
 En doen brengen by der hand.  
 Dese konst en duyvels trekken.  
 Wisten'er véle op te wekken  
 Hier in eene vlaetsche Stad,  
 Al verhongerd nae dien schat :  
 'T was een volk van kaelaerds bende.  
 Ingesétene en bekende,  
 Bacchus vrienden, slemper rot,  
 Minnaers van den lekké-pot,  
 Afgestelde Ryks-commisfen,  
 Wégens deugd onweird te pryfen,  
 Uytgeschudde winkeliers,  
 Penne-lekkers, bankroutiers :  
 Andre daer nog by gerópen,  
 Die het hadden al versópen,  
 En gejaegd door 't kéle-gat,  
 Uytgeboerd, en achter nat ;  
 Légaerds, die het werk ontsagen,  
 En die vluchtten voór de plaegen  
 Van den aerbeyd uyt het huys,  
 Als den duyvel voor het kruys :  
 Maer by potten, flesch, en glásen  
 Tot des morgens sitten raesen  
 Sonder geld, was hun begeirt ;  
 Gaet en fiet by weird en weird,  
 Wat daer nog staet te betaelen ;  
 Konnen't by den duyvel haelen,  
 Als hy komt eens van de ree  
 Met de schatten uyt de see.

*Het vervolg op N.º 5.º*

---

Men vind-se te koop by den uytgéver LAURENS DE VARVER,  
 in 't Kaffel-straetje binnen Yper.

# TYD-VERDRYF.

N.º 5.º

Sufficiat unicuique probare sua, & aliam  
non capere. D. HIERON.

*Isy u genoeg, dat gy al 't uwe keurt voor,  
godd;*

*Smael daerom niet te seer op 't gene een  
andren doet.*

## NEGENDE TAEL - OVERWEGING.

**I**K heb op het voorgaende N.º myn gedacht te  
kennen gegeven nopens den eersten alleen - klinker,  
die kort door *a* uytgedrukt word; maer lank door *ä*  
ofte *ay*; volgens de omstandigheden; het gene my  
bewéegd héeft om beyde die wyfen een te nemen, is  
het verschil, dat'er is tusschen *daeken* en *däken*; *vaeten*  
en *väten*; *saegen* en *sägen*; enz. Sie hier, beminden,  
Léser, eenige staeltjes voor -

## TOEMAETJE.

De Duyven *daeken* de *däken* met haere pootjes.  
De Viischers *vaeten* den Abberdaen in nieuwe *väten*.  
Wy *saegen* het bul in twee, dat wy in den bosch *sägen*.  
Die 'savonds in den kelder *bräken*, lägen 'snachts en  
*braeken*.  
Sy *lägen* achter de haeg, om ons *laegen* te leggen.  
De Boeren *stäken* hier *staeken* in den grond.  
De Put-maekers doen niets liever, dan *gräven* *graeden*.



Deze voorbeelden sijn genoeg, voor die defentgron-  
 slag goedkeurt en gewillig aennéemt; en tienmael  
 meer waer niet genoeg voor die van een ander gevoe-  
 len is: ook en is myn insicht niet aen andre dwang  
 te setten; maer alleenelyk myn gevoelen op te geven  
 te hunner bespiegeling.

Bemerk, dat het schrabbeke, 't welk ik boven  
 rellé, nochte *gravis* nochte *acutus* is, aengesien het by  
 ons geen galm teeken ofte *accent* en is, om den toon  
 des galms te verhoogen ofte velegen; maer enkelyk  
 dient, om teeken te geven, dat *a-lank* is. Soo hebben  
 de Hoogduytschers hunne lange *a* aengeduyd door *h*,  
 haen uytprékende gelyk wy haen ofte haan.

*Accent* voordkómende van *accantare*, versterkt het  
 géne ik op N.º 1.º tweede Tael overwéging gestaefd  
 hebbe, dat *C* en *K* het selve stelfel sijn: het is bevoe-  
 gelyk voor *akantus* wat langer *akantus* te leggen,  
 het sryd *akentus* te maeken. Audoënus, seer geleerd  
 in grieksch en latyn, schryft by niet *Kephás* voor  
*Cephas*?

*Ultimus in solyma Kaiphas fuit urbe. Sacerdos,*  
*Ut paribéat, Romá primus in urbe Kephas.*  
 Lib. 3. ad vocem *Petrus*.

Overwéeg pok *cissa*, *callianf.*, waer van wy *kisse*  
 en *kadden* hebben, en oordasleerend

K N É E P - D I C H T.

Den Heer van Ossenhoop, naarvolgens sijn verstand,  
 Héeft eene Bibliothéek de beste van het land;  
 Daer vind gy, met den geest en sinne kan versterken,  
 Som wat in Fransche, Spaensche, als Oort-rynsche merkan,  
 Al seer val gaest en keest, dat, wie hun oedek beher:  
 Wel in den ghel, met een streep gestoffen waard:  
 Maar syt gy hard van hóofd, komt uwen dorst orytessen:  
 Moeheit van Ossenhoop en is nog niet darskaerd,  
 Schoon hy ter Bibliothéek dag uyt dag in verkeert:  
 Wét sake, mist niet; 'tis een Bibliothéek van Klesschen.

( 2 )  
Vervolg van het Praesje, overende voor,

opfebrift

# AGGRIPPA ISTEN.

Stie het voorgaende N. 150 n. 1.

Dus die bande van k was sacken  
Hebben saem een rot gaen maken  
Eene gilde van saer-op  
Plat van tessche, groot van krop  
Hebben saemen raed geslaegen  
Om Agrippa nae te jaegen  
Om door syne Toover-konst  
Te bekómen jonst op jonst  
Al moest men de siel versloopen  
Laet ons gaen Agrippa koopen  
Men déed neirftig ondersoek  
Waer te vinden was dien boek  
Twee voornaeme in Holland trekken  
Om dien hekle-boek tontdekken  
Waer men oordeelt, waer of mis,  
Dat de school van satan is  
Daer en nys meer andre boeken  
Hebben te gaen ondersoeken  
Welken duyvel ryk in list  
Uyt de see de schatten rifcht  
En voor syn getrouwe vrienden  
Geld by hoopen wíet te vinden  
Op te saemelen in nood  
Hun te brengen in den schoot  
Grand Albert sey syne saeke  
Witgeest had ook syne saeke  
En den seutel Salomons  
Leerde, hoe men op den donsi  
By millioense kon ontfangen  
Cassiet heeft hun die langgen  
Met de hulp en koester-bron  
Van den geest Aration

Op het lef, naer onderfoeken  
 In meer andre Toover-boeken,  
 Gryp-Agrippa wyft hun aen  
 Asmodëus. Nu wel aen!

Laet ons broeders af gaen méten,  
 Hoe men geesten vast moet spéten,

En befweiren onbefchrómd,  
 Tot dat Asmodëus kóomt :

Op ons woord en luyde Remmen  
 Sal men doen dien duyvel fwemmen,

En doen duyken in den grond,  
 Als doyt vifch of water-hond.

Wilt Agrippa maer gelooven,  
 Die noch kan noch fal verdooven;

Wy fyn ryk genoeg voord-aen,  
 Alles fal naer wenschen gaen :

Laet ons de gebéden leeren,  
 Om met duyvels te verkeeren ;

Laet ons fuypen nacht en dag,  
 Sy betaelen ons gelag ;

Laet ons hun getraawheyd sweiren :

Riepen alle : geiren, geiren :

Hebben het met eed gedaen,

God soo véel als af genaen.

Hachtige om aen geld te raeken

Wilden gaen een proeffruk maeken,

Dochten, dat fy door dit werk

In de konft nu waeren sterk :

Eens fyn fy met rappe fchréden

'S avonds byten fted getréden

Dicht by Pópring in een bofch,

Waer fy peysden, vry en los,

Dat den duyvel op hun fpreken

Soude kónien aengefpreken,

Om te vraegen heufch en ras,

Wat dat hun beliefte was,

Sy beginnen konne faeken

Met een grooten kring te maeken,

Dobben kring óp fynen rand ;

Daer in fchryven fe in het fand

Pas nae de vier weireld-oorden  
 Heylig-schendig dese woorden :

*Ho Theos, Athanatos, Kyrios en Agios,*

Met wat kruyssen en wat vaenen,  
 Om de hellings op te maenen;  
 Ook het béeld van een *Serpent*  
 Op wit maegde-*parkement*;  
 Teekens die de geesten dwingen :  
 Téunis kwam in 't-midden springen.  
 Met de keirffe van géel wachs :  
 Andre ontstaken éven ras  
 Kóolkes tot de soen-offranden,  
 Om den Benzoin te branden,  
 Styraz, wierook, al van keur;  
 Men moet sien door goeden geur  
 Sulc braef volk te vriend te krygen.

Maer het géne ik nog moest swygen,  
 Duyvels déden mans, kruys, vaen  
 D'eere van de fotten aen.

Daer nae volgens toover-swieren,  
 Stelden't yslyk op een tieren,  
 En beswoeren elken geest,  
 Asmodéus allermeest.

Door 't geruchte boomen, blaeren,  
 Schier al in benauwdheyd waeren;  
 D'ommel-perffen daer in 't rond  
 Sprongen schier al uyt den grond;  
 Al de dieren, haefen, vossen  
 Liepen weg by heele *grossen*;  
 Het gevógelt door 't gerucht  
 Nam al méde haeft de vlucht;  
 Al de boeren, kinders, vrouwen  
 Waeren nog in meer benauwen,  
 Sprongen al ten bedden uyt  
 Op dit schrómelyk geluyd.  
 Póperinge klopt *allarme*,  
 Alle man vericheen *plein d'arme*;  
 Ach! heer Gyben was belaeen;  
 Men had in syn gat gebracn

Verkens eyers by *dofynen*,  
 Soo was hem het hert vol pynen  
 Seggende, 't is nu gedaen,  
 Mynen Key moet nu vergaen!

Sy gaen voort in 't *conjuréren*;  
 Maer géén duyvels *comparéren*,  
 'T was al verre hóg van daer;  
 Want de geesten allegaer  
 Al te vast al ronken siepen,  
 Dochten, wyl de makkers riepen,  
 Schreéwt onnooflaers aen ons gat,  
 Gaet, soekt selve nae den schat.

Siet gy wel, Agrippaïsten,  
 Al uw doen en tooverlisten  
 Syn om niet, daer 't duyvels rot  
 Houd met u den schimp en spot:  
 Want de schatten te gaen haelen  
 Uyt de see, syn rechte kaelen;  
 Niet een duyvel waer soo sot  
 Van te volgen sulc gebod:  
 Wilt gy dat sy al versluypen,  
 Die te gronde sou den kruypen?  
 Wilt gy maeken 't gansche rot  
 Van die bullebaks *capot*?  
 Of wilt gy de see bederven,  
 Al den visch van schrik doen sterven?  
 Ofte dwers door 't natte sand  
 'T hiel-volk jaegen nae hun land,  
 En het see-vocht langs die gaten  
 Tot den swavel-poel doorlaeten,  
 En alsoo het vier uyt doen,  
 Om met koussen en met schoen  
 Van ha voort de schoone steden  
 Van den hémel te betréden?  
 Of slechts met een kwésel-pak  
 God te dienen met gemak?  
 O! Dat syn al herffen-schimmen,  
 Die in gekke bollen klimmen,  
 Want dat sulks heer duyvel kon,  
 Hy soud terder als de son

Syn geëerd en aengebēden; den troon  
 Vorsten, Raadsheers, Kerke-leden,  
 Borgers, Boeren; elk om 't meest  
 Brande wierook voor dien geest; al  
 Hy alleen soude hulde ontfangen.  
 Fluks sag-me aen den hemel hangen  
 Met groot letter opgesteld; en  
 " HUYS TE HUEREN VOOR HALF GELDE.

Neen! Agrippa heeft gelogt;  
 Gy syt al te maal bedrogen;  
 'T is, het gēne nimmer was, dat  
 Geld te haelen uyt den plasch;  
 'T soude Neptunus wel verzelen,  
 Dat de duyvels kwamen stelen,  
 Al de schatten uyt den vloed;  
 Want het is syn eygen goed,  
 Dat hem véelmaels word geschonken,  
 Als'er schēpen syn verdronken;  
 'K raed u, nikkers, waegt het wat;  
 Hy snyd u den steirt van 't gat;  
 God Neptunus, baes der baeren,  
 Meester der verdronke waeren,  
 Soud versuypen spook voor spook;  
 Al de duyvels, en u ook.

Als nu d'opgewekte Boeren  
 Durfden van naeby beloeren,  
 Wat voor spooken of geweld  
 Hadden heel de buerte ontfeld;  
 Kortes Schaeper seyde al sweiren  
 'T syn *caposon*, die begeiren  
 Met den duyvel om te gaen.

Véle waeren seer belaten  
 Om soo vrēnde en nayre saken;  
 Maer den Schaeper, loofse saken,  
 Sey; waer in syt gy beducht?  
 Het is maer een dwaes gerucht,  
 'T syn sou wat verwaete sotten,  
 Die uyt nood te saemen rotten,  
 Of uyt degenietery.  
 Dat is een broek-schynary

Hoort nae my; wy syn gevêle;  
 Helpt my wat, dat ik hun spêle  
 Tot een welverdiende toets  
 Eene selleroentsche poets.

Jémini! sey moedet Nelle,  
 Dat de spooken uyt'er helle  
 Hun bysprongen in den nood,  
 Ay! wy waeren alle dood.

Slachte réden, beste moeder,  
 Sey boer Kortes Lammer-hoeder,  
 'K lach met al dien ydien praet:  
 Segt men ook niet óver straet,  
 Dat de Schaepers kunsten wéten?  
 Ik heb tyd en geld verslétén,  
 Heel den lande door gesocht,  
 Oude Schaepers uytgekocht  
 Sterk beroemd op vrénde grépen,  
 Als in swarte-konst doorslêpen,  
 Dat-se om geld of wel uyt jonst  
 Een kleyn staeltje hunner konst  
 Souden eenen lot-mast leeren:  
 Maer-nae wenden en nae keeren,  
 Seyden alle, lieven maet,  
 Tut! uw ondersoek verlaet,  
 Wy en wéten niet met allen;  
 Maer terwyl de nélen kallen,  
 Ons besien als tooveraers,  
 Wy wel maeken wat gebaers,  
 Wy wel doen aen 't volk gelooven,  
 Dat wy 't maene-licht verdooven;  
 Dan staen nélen als vergruyft,  
 En wy laochen in den vuyft.  
 'T syn hier ook al sulke markten:  
 Men gelooft aen toover-partén  
 En het is al beufelry.  
 Komt! 'k wil al de spookery  
 En de spookén mé verdryven:  
 Géeft maer bessens aen de wyven,  
 Dat-se stout en onvervaerd  
 Met des bessén opperwaert

Al gelyk den bosch intréden,  
 Gylien volgt op haere schréden,  
 Gy met vorken, gy met spaen,  
 Om in nood hun by te staen :  
 Ik gae voor u altemaels  
 Met de lange kruys-net pael,  
 Eenten bondel hooy daer op  
 Als een grooten duyvels kop,  
 Die ik sal in veunse stéken,  
 Soo gedaen, soo aengestréken,  
 In het donker en van ver  
 'T was als 't hoofd van Lucifer,  
 Of van nog een andre hel-beest ;  
 Nooyt sag toovraer sulken kwel-geest.  
 Ook en héeft den Schaepers list  
 Syn uytwerkfel niet gemist ;  
 Soo de Tooveraers dat ságen,  
 Stonden elk om 't meest verflágen,  
 Désen swoer pardi parda,  
 Dien riep Tjesus Maria ;  
 Daer twee dry in onmagt vielen ;  
 Véle toonden hunne hielen,  
 Maekten sich alsoo ter foek ;  
 Andre volden hunnen broek.  
 Als de wyven dit aenságen,  
 Sy begonden-se op te jaegen,  
 Met de bestems was het woord,  
 Ook sy deden't soo 't behoort :  
 Alle die sy achterhaelden  
 Het met hals en kop betaelden,  
 Of wel vielen in den gracht  
 Half geraeybraekt, half versmacht.  
 Denkt, hoe sy syn wéergekómen  
 Met die slágen, schrik en schrómen ;  
 Vol van schaemte en dollen spyt,  
 Vreefende voor swaer verwyt.  
 Toch sy steunden hun vermógen  
 Op Agrippas valschen lógen,  
 Lieten liever hun al vlaen,  
 Als hem eenmael af te gaen .



Bleeven hopen geld te krygen  
 En soe diep sy te bedygen,  
 Sleemten, brasten heel den dag,  
 En den weerd bleef met 't gelag.  
 Sy beloofden magt van kaelen,  
 Peyfende hem te betaelen,  
 Als de wissels uyt de see  
 Souden kómen : maer, och wee!  
 Als het eens de Heeren wisten,  
 Sékren nacht sy hun al visten,  
 Waer sy sáten in den wyn,  
 Die nú nog vergoed moet syn.  
 Men héeft hun ( 't was om te vetten )  
 In de muyten vast doen setten ;  
 Daer lag heel het toover-rot  
 Elk in één bysonder kot :  
 Wilden daer hun ook geneiren  
 Met de duyvels te besweiren,  
 Dat sy souden hun ontslaen,  
 Uyt de vangenis doen gaen :  
 Maer 't was wéer al moeyt verlooren,  
 Doove duyvels als te wooren ;  
 Schoon sy mæken groot gedruys,  
 Al de duyvels bleeven t'huys.

Had gy hun dan eens sien kyken  
 Met de neusen lank, als pyken,  
 Dat die konst was sonder kracht :  
 Want Agrippa, soe geacht,  
 Was geweind uyt hunne handen,  
 En verwésen om te branden  
 Door Beuls handen by 't schavot,  
 Waer het gansche toover-rot  
 Moeste sien hun léerstuk blaeken :  
 Had gy hun sien muylen maeken,  
 Wyl Agrippa door de vlam  
 Haest tot aen den hémel kwam ;  
 Wyl men tweel, de meest-ervaeren  
 Van al dese Tooveraeren,  
 Braef de ruggen héeft gesmout  
 Met het ys van berken hout !

Daer N *Alpha*, hun beginnen  
 Al verkeerd in d'oeve klinken;  
 'T eynde is *Omega*, 't bestryt  
 Een groot deel ter poorten uit,  
 Die als balling moeten loopen,  
 'T broodje s'nder geld gaen roopen,  
 Aechtslagloos, van elk versmaed;  
 Want men wyft hun op de straat  
 Schier met vingers allegaere:  
 Siet I-nog eenen Tooveraere!  
 Ieder schuwt hun als *venyn*,  
 Schaeft sich van by hun te syn:  
 'T is als of die nayre spookten  
 Naer des duyvels adem rooken:  
 Wis, hy s'heyd altyd, voor dank,  
 Van syn volk met schimp en stank;  
 Anders kan hy hun niet geven  
 Nimmer mensch in iemands leven  
 (Hoe hy was des duyvels vriend)  
 Die van gelde wierd gediend;  
 Want hy is roch maer verraere:  
 Den vermaerdsten Tooveraere  
 Kreeg van hem voor syne traaw,  
 Slechts een eeuwig nae-beraaw.  
 Vast gaet, al die God verlaeten,  
 Syn Gebod en Godsdiens't haeten,  
 En den duyvel hangen aen,  
 Moeten voor den duyvel gaen.

---

## TIENDE TAEL - OVERWEGING.

### *Vervolg der Klinkers ofte Vocalen.*

#### Van *ei*.

**D**E wydste openinge des monds levert ons den klinker *e*, soo in het voorgaende N.<sup>o</sup> geseyd is: de minste mogelyke verminderinge van openinge des

monds lévert ons den tweeden klinker *ei*, by sommige door *de* en *ee* uytgedrukt, en by de Franschen *è fort* *ouvert* geheeten, als in *suprême*, en volgens een groot deel van Duytschland door *eh*, als is *gewehr*, *begehren*. (Andere duytsche stréken seggen *gewêr*, *begêren*.)

Bemerkt, Néderduytschen, dat gy van *ei* geenen dubbelen galmer en móogt maeken seggende *ey* voor *ei*, volgende het verbafterd en onkundig gebruyk van hédén; maer gelyk onse Voorouders het ons geleerd hebben, ende gelyk de Franschen het uytspreken in *Raine*, *peine*, *jeine*, *haine* enf.

Bemerkt insgelyks, dat het maer eene wyse van sich te doen verstaen en is, dat de Franschen de *è* van *blème* enf. *e fort* *ouvert* en wy *wyd-ópene e* noemen; daer *ei* niet meer eene *e*, als eene *a* is.

Eenen Tael-geleerden sal my seggen, is *ei* geene *e*, hoe kómt dat de Latynen den gelyken klinker *ei*, door *η* uytgedrukt by de Grieken, door eene *e* uytgedrukt hebben, *ἑκατόμβη* overstellende *Homerus*, *ἑκατόμβη*, *hecatomba*; *ἡμισφαίριον*, *hemisphaerium* en duysend andere?

ANT. Gelyk by ons; uyt aermoede van genoegsaeme *figueren*, om elke boek-staef haere besondere *figuers* te géven. Hadden sy ryk genoeg gewéest in gedaentelingen, sy souden hunne *ei* door *e* niet uytgedrukt hebben.

Bemerkt daer by, dat het gevoelen der diepe Tael-onderzoekers is, dat de Latynen alle hunne lange *e*, die van de grieksche *η* voord-kómen, *ei* ende niet *e* hieten; dat sy *eremita* ende niet *eremita* seyden, schoon sy maer *eremita* schreeven. Maer dat daer gélaeten, hier vallen wy in eene andere aardigheyd: hoe sal men nu de korte *ei* uytdrukken, aengezien *ei* altyd schynt lank te syn?

ANT. De korte ofte scherpe *ei*, word by ons, sonder dat wy het peysen, door *e* uytgedrukt: dus *het*, *vel*, *snel*, *uytset*, *word*, *part* enf., syn soo véle stelsel-grépen met de scherpe *ei*. Trek eens *word* lank, word het niet *weird*? trek *part* lank, word het niet *peirt*? In tégendeel seg eens *keirt* (van *keiren*) heel kort, word het niet *kert*? *peirt* heel kort, lyd het niet *teirt*?

Waarom my eenen man, die van redenkavelen weet, opwerpen dat onze taal de by my soo geleide klinkstaaf *ei* missen kan, by middel van *paerd*, *waerd*, *staer* te seggen, in stede van *peird*, *weird*, *steird* enz.

Antw. ten 1. Dan soude de scherpe *e* nooyt konnen lang uytgedrukt worden, eygendom, die alle alleenklinkers noodig hebben.

Ten 2. Het gebruyk onser *ei* is te oud en te algemeen; 't is enkelyk by bedorvene straet-spraek, dat men 't in sommige plaetsen niet hoort.

Ten 3. Hoe sal men dan *keiren* (uyt-kuyfchen) *keiren* (botermilk maeken) *teiren* (de teirlucht hebben) *swaeren* (vloeken) en menigvuldige andere uytdrukken? Sullen wy mischien *kaeren*, *taeren*, *swaeren* seggen en schryven? God behoede ons voor sulke dolinge.

Ten 4. Syn wy soo sterk in grond-wet, om niet *paerd*, ofte gelyk aen sommige nog schooner ende geleender schynt *paard*, te seggen, als *peird*? Seggen de Hoogduytische *pfard*, *pfarde*? neen sekerlyk; sy seggen *pferd*, *pferde*, de *e* lanklaem getrokken, ende uytgesproken gelyk by ons *ei*: *die pfeirde*, *de peirden*. (Want wat men in het leeg-duytisch doet ofte niet, het Hoog-duytisch moet toch altoos onsen toevluucht wesen.) Ofte sal men *heird*, *veirdig*, enz. moeten afschryven, om *haerd*, *vaerdig* te seggen, daer de Duytsche *die heird* en *fertig* schryven, en op onse wys *der heird*, *feirdig* seggen? ende, 'ten waer het overgroot gebruyk van het woord *aerde*, souder de gene *airde* seggen en geschreven hebben, voor het gene in het Hoogduytisch *erde* heet, niet moeten gaen voor de gene *aerde* seggen? alsook die van *weirld* maeken, voor de gene, die om by kleyne groot te schryven, *waerld* seggen?

Ja soud ik moeten Boeken, die by menigte syn, in alle oorden des Néderlands gedrukt, aenhaelen, waar den klink van onse *ei* ook door *ei* aengemeld is; maer dat soud konnen lank en verdrietig voorstellen: groote ende aendachtige lesers moeten het bepalen hebben; andere mogen my op myn woord

gelooven. Een Brabants werk sal voor staeltje dienen:  
 OGIERS, gedrukt ten jaere 1715, gebruykt *ez* in de  
 woorden, waer wy *ez* bésigen.

## OOGSLAG OP DEN TYD

ONTRENT HET EYNDE DER 18. BEW

*In den fin van den Eerw. Heer  
 anderen, Siel-yveraer van het Kerspal  
 van den II.*

DOOR . . . . . EOSTER ALDÆR.

*Tegen de gens, die het al voor hun salven hebben, en  
 niets afte te roeynig door den Armen.*

*Omnia prætereunt, præter bona facta dierum.*

*Ey! hoe vergankelyk is dt het aerdſche goed!*

*Hoe dwaes, hoe kindſch is hy, die hier het goad niet doet!*

*De En. oogſlag op den tyd heeft gansch myn hart bewogen  
 Wat ſiet, d'ete eew al volk onweirdig het vermogen,  
 Onweird den ſchat, die hunne laede dicht beſluit,  
 Vervroſen herten! ſtrang en gierig op een duyt,  
 Om in den droeven nood van koude en hongers plaegen  
 Een ouden ſtok, of wêew, of ſieken r'onderſichtaegen,  
 Maer om in lekkernye, in ſemp, in overdaed,  
 Spyt nood en dieren tyd, te braffen vroeg en laet,  
 Men vind-ſe wel ontcoyd; dat gaet ſyn volle ſchrèden,  
 Men geeft den diſch en elk gerecht ſyn volle ledon.*

*Door Arme verſtaedmen niet bekende liyaerds, nochte  
 ſchandelyke dronkaerds. Deene willen niet werken, om den  
 koſt te winnen; d'andere verkwiſſen het gewin, 't gene laer  
 den koſt konde beſorgen.*

Niet om den nooddrak, want daer toe behoeft niet veel;  
 Maer om den gladden buyk en innelyke keel  
 Met uitgefochten smak tot meer en meer te nooden  
 En 't lyf met d'bermetfel door brassery te dooden  
 Het schynt, dat welkheit, pracht, en ombermhertigheid  
 Nu hebben alle vleesch aen handen vastgeleyt  
 Ons Ouderen voorheen, meer mensch als wy, te psoyen  
 Met hutsot, kouds schael, kaes, ham, wat verkens-brayen  
 Een stuk gesprongen vleesch, voom't best een schaepe bot  
 Voorsagen 't eetlyk hert van bôtary vleesch en hout  
 Waer syn-  
 Soe menig vorder hout 't aerm volk uyt-médelyden  
 Aftelden aen de deur? Waer, die een man of dry  
 Jae twaelf onthaiden nérgeset aen kunne sy,  
 Of selve dietden aen den disch met groot behagen  
 Uyt mensch-liefde, en om God soen offer op te draegen  
 Eylaes! sy syn niet meer: den tyd, die 't al verteirt  
 Héeft vook een slechter saed een goeden struyk geweid  
 Door dollé pracht verwoerd, door trots-sacht aengedevend  
 Sy kwitten 't gien haar God verleent om weg te géven  
 'T en sy met sotten kost men is niet meer voldoen  
 Men houd nog sa nog maer! eer sou den  
 En tweemaal klimmen, en in sich wée tweemaal daelen,  
 Een ding is waer; dat men daer toe geen kost bespaert;  
 En van den hilden mah tot by den giedrigaerd,  
 Men fiet in disch-gerecht noch kleyn noch groot ontbréken  
 De wynen vloeyen er als uytgestorte béken;  
 Het is van eer tot leest een fraegen overvloed  
 : By dies den aermen mensch syn graegen hunger bôes  
 Met brood en wáter, of by suk met voose knollen  
 Gebraeden appels, of pbraeten, niet ten volten  
 Gesden, by gebrek van een aerm stökske hout,  
 Ham lekkernyen syn, blood sonder sou of saout  
 Soo véle mōden die nooyt vifch of vleesch en smaeken,  
 En konnen het gemoed der ryke slemper raeken!  
 Wee achtende eew, wee u! laet de gelykenis  
 Des hēwe Wét op u, voorwaer sy laet niet mis  
 Den ryken Brasser met wellusten övergōten  
 Héeft éven soo als gy den Lazer uytgōten,

Sag: niet saer, maer sou over lands-gewōnte, gelyk de  
 Franschen prov seggen.

En, 't geen het aerm geteynt kon helpen uyt gebrek,  
 Dat heeft hy net als gy bereyd voor synen bek,  
 Men hoorde ook hem als u niet als van spysen spréken,  
 De wynen keuren schier van ticnerhande stréken,  
 Terwyl den Lazer, als den aermen onser stad,  
 Geen schraelen kuyt en dronk, misschien geen water had.  
 Och! of er geene van gebrek gestorven waeren!  
 ô Ryke sokkers! gy verslaekt de moordenaeren;  
 Bedriegt u niet; gy hebt moorddaedig néergeteyd,  
 Die gy versterven laet door onbermhertigheyd.  
 Gedenkt gy niet het woord onsaelbaer uytgesproken,  
 „ Gy hebt my niet gelaest, myn naektheyd niet gedóken?  
 Gedenkt gy niet den Man, die lag op Sion's baen  
 Door roovers ongenae mishandeld en ontdaen?

Men roept den dooven aen! sy spotten met sulck praeten,  
 Geen reden kan hun doen hun oude gangen laeten:  
 Maer reden, vatten sy wat reden is? ay my!  
 Hun wysheyd is bepaeld op slemp, spel, goychelry.  
 Toeh Gods rechtveirdigheyd sal daer af reden vergen,  
 En hun oft hun geslacht in 't kort grammaoedig tergen;  
 Het vier van syne vreak sal hun vervrósen hert  
 Doen smiltén, en hun wéelde uytwisselen met smert.

## K N E E P - D I C H T.

*Sryk-uyt vol schuld maest gaen een Wissel-brief betaelen,  
 Het geld was opgesmeird, men wist het niet waar haelen;  
 Dies hield men raed, hoe men het stuk beleyden \* sauw;  
 Den winkel was vol Waer; die gaf Sryk-uytjes vrouw  
 Den inval, dat men 't goed soud meest doen weg belanden:  
 Men pakt, als kaks om 't nae Jaer-markeén toe te senden.  
 'Thuys is geruymd; men roept 't Schuldeyffchers. z. l. by een;  
 Mynheeren, siet, de schae kómt ulien in 't gemeen:  
 Al wa'er is in huys uyt teerheyd van geweten  
 Wy laeten 't al; de schuld sy dan daer mé gekwéten.  
 Hoe kan soo nutten raed, een vrainwbreyñ swak en taer,  
 Soo ras versinnen? Jae; maer 't was den derden keer.*

• Niet licht nae te volgen.

Men vindt se te koop by den uytgever LAURENS DE VARVER  
 in 't Kassel-strættje binnen Yper.

# TYD-VERDRYF.

N.º 6.º

*Ereditio est nosse rerum differentias, & posse  
quumquodque suo designare nomine.*

COMEN. JAN. LING.

*Geleerd syn, is der dingen onderscheyd  
kennen, ende elk met synen besonderen  
naem kunnen uytdrukken.*

---

## Voor-reden van dit sesde N.º

So is het dan volgens het oordeel van dien geleerden tael-liefhebber de geleerdheyd dienst doen het onderscheyd, dat'er is tuschen letters, woorden, naemen en saeken, te onderzoeken en soo veel mógelyk te bevestigen.

Het tegenstaende dese waerheyd, ik vinde my bevangen den tael-soekenden Léser eens voor altoos te waarschuwen, dat ik het met uytleggingen, bewysen, en geschiedde voorbeelden kort moet maeken; anders dat my tyd en papier souden ontbréken.

Wat den goedjonstigen Léser my wat op myn woord te vergeve, als ik in 't vervolg kort sal afbréken, ende te verhoeden, dat een werk in heel blad, soo dik als de *Legende van Ribadineira*, niet soud vergenoegen, om ieder bladzijde uyt te putten: ende sulck uytgestrekt werk te stellen, is myn voornemen niet; schoon my toe geens stoffe ontbréekt.



## ELFSTE TÆL - ÓVERWÉGING.

**B**Emerk, Lésér, dat ik de letter-grépen, die met klinker ofte dobbel-galmer eyndigen, *lausere* noeme, als : *wy, gelyke, ménige*; *wy, ge-ly-ke, mé-ni-ge*. Ende *ónlausere*, die met eenen médeklinker eyndigen, als : *daer, schenden, doordringen*; *daer, schen-den, door-drin-gen*.

### Van *ee*.

Den dærdan klinker in orden, te wéten naer *a*, en *ei*, volgt *ee*.

By gebrek van genoegsaeme stempels moet ik hier nog, om my wel te doen verstaen van de leerende *Tael-bemimmers*, lange uytlegginge géven.

Ten 1. Die *figure e*, in eene letter-grépe, die ik scherpe *hete*, is geene *e*, maer dient om de scherpe *ei* uyt te drukken. Sie het voorgaende N.º

Ten 2. De lange *e* word bynaer algemeynelyk door *ee* uytgeprint : dese *ee* is geenen dobbel-galmer, maer eenen verdobbelde klinker, om de langde der stelliel-grépe aen te duyden.

Lieden véle Schryvers tot schande onser tael-genooten in gelyke omstandigheden nu *e* en dan *ee* schryven, ende dat ménigvuldig, óvervloedig, oneyndig; dat bewyft, dat'er sékerder grond-slagen ten nutte der tael moeten gevonden worden.

• Dat eynde wensche ik te bereyken; maer strele my daer óver niet : want waer het niet eenen onlydelyken spyt voor West-vlaenderen, dat eenen West-vlaering; ende voor séker slach van Ieperlingen, dat eenen Ieperling die eer behaelde? Wanneer doen Tydgenooten recht aen eenen Schryver tyd-en-stad-genoot? wat? alle penen moeten daer tégen schryven; alle tongen daer tégen schreewen.

Boven de lange *ee*, ende de scherpe *ei* door *e* afgemaeld, hebben wy eens duytsre *e*, ménigvuldig te

vinden op het eynde der woorden, 't sy de eynd-grépe *laeter* ofte *niet*. Dese vind men op het eynde van *lange*, *ends*, *scherpe*, *eene*, *sachte* enf. : dese is aen de *fransche stomme e* niet ongelyk. Men vind - se ook in het laetste woord - lit van *bóven*, *hebben*, *vinden*, *woorden*, *lauter* enf. : ook in de laetste en naelaetste grépe van *wandelen*, *Vlaenderen*, *Pinkstaren*, *dondersche*, *westersche*, *liggende* enf. : nog eens in de naelaetste syllabe van *Ieperling*, *wesantlyk*, *schrikkelyk*, *bogwys* enf. : daer en bóven in 't eerste woorde - lid van *gaen*, *befocht* enf.

Die duyftere e het woord eyndigende is soo flauw, dat sy van allen daer op volgenden klinker in de *verffers* moet opgeflokt worden, dat is, dat sy niet mag gehoord worden, soo véel als of sy'er niet stonde. B. V. *alle aerdche* : *welde* en *schat* : men mag maer léfen *alle aerdche* : *weld* en *schat*.

" Het welbewust gemoed, dien troon in 't hert gesticht,  
 " Waer voor alle aerdche wælde, en schat, en eer-glans fwicht.

Selfs in onrym mag die flauwe e in 't spréken verdoold en achtergelaeten worden.

Mer vooren staet tot *schande onser taal-genoosten*, men mag heel wel léfen : tot *schand onser taal-genoosten*.

Niemand moet besluyten uyt het géne geseyd is van de duyftere e, dat sy in de geméet - ofte - vers - kunde niet voor flauw dient : in ménige voorvallen dient die e, die uyt sich soo sacht is, voor eene sterke letter te staen; gelyk wy laeter klaerder sullen uytleggen. Sy staet voor een staeltje : in het woord *bulderende* is de e d'eerste steiffel - grépe sterk, de dry volgende e's duyftere; en toch doet men in vers de laetste op staen nae voor sterk dienen. Soo segt CLAES BRUIN.

Schoon 't noorden is verseld met bulderende vlaegen.

## K N É E P - D I C H T .

*Wet niet, Lukkaerd, wat gy toch hebt te bedryven,  
 't gy soo véterley Jonkvrourwen brieven sand :  
 vrage, ik taste; maer 'e blyft-me echter onbekend;  
 't wet ik, dat niet eene goyt peyft om wéer te schryven.*

## TWAELFSTE TAEI-ÓVERWÉGING.

Van *i*.

**H**ier syn wy gekómen tot aen de West-vlaemsche *i*. Onse *i* is niet anders, als de korte *e* door *i* uytgeleyd, om dat d'eerste Tael-stichters van alle de verschillige útgalmingen geen gewag genoeg gemaakt hebben, en nog min genoegsaeme *figueren*, gedaenten, ofte stempels uytgevonden hebben, om-se alle bescheydenlyk uyt te drukken.

Vraegt gy my, waerom onse Voorouders de korte *e* niet door *e* uytgedrukt hebben; ik doe u bemerken, dat ik kóme van aen te wysen, dat de korte *ei* door *e* uytgedrukt word: dan *e* en kan de korte *ei*, en te saemen de korte *e* niet syn.

Seg nu eens *een* heel kort, is het niet ons woordeke *in*? seg d'eerste grépe van *beenen* heel kort, word het niet *binnen*? met de tweede grépe van *gemeenden vriend* kort af te snakken, is het niet *geminden vriend*?

Misschien sult gy seggen, soo moeten dan de West-vlámíngen hunne wyse van spréken veranderen, gelyk sommige Boere-kosters, en sommige Schóol-vrouw-nonnen somtyds betracht hebben. Houd! stae! hoor!

De menschen syn niet gemaakt om sich naer letters te schikken; maer de letters moeten sich naer de menschen schikken.

Bedorvene straet-spraek moet voor alle goede spraek ruymen; maer stréek-spraek héeft recht sich te bewaeren en verdédigen: soo véel te sékerder, als die stréek-spraek op goede gronden steunt, ende de tael ofte versacht, ofte sonder verharden verkort, ofte lautert, dat is, soo in 't schryven als in 't spréken onder alle woorden het meest mógelyk verschil stelt.

Voor een staeltje, is het niet schoon te kunnen verschillen in 't schryven als in 't spréken tusschen *is* ( est ) *ys* ( glacies ) *eis* ofte *eirs* ( anus ) ende *eysch* ( *postulatio* ) 'tis ( het is ) Thys ( Matthias ) teis ( eenen deufigen ) teys ( honden ) wis ( eene wisse ) wys ( deugdzaam ) weis ( bier-weisse ) weys ( den genitivus van *wey*; den sieken héeft weys genoeg. )

Iemand segt, men kan de *ei* ofte soo genoemde wydbopene *e* door *êe* ofte *ê* uytdrukken, en dan soud *ei* voor *ey* kunnen geschreven worden. Wel nu; men sal dat laeter in overwéging némen.

Hier mangelt maer èene bemerkning, dat *i* 't woordelid eyndigende als by ons *y* luyd : B. V. Améliä, bésië, kélië, mésië voor mugge enf.

Dit kan eene uytnéming syn in den grooten grondslag; maer hoe véle algemeyne grond-slagen vind men sonder uytsonderingen?



## K N É E P - D I C H T.

*Den Arts op dat hy mag versoeten uwen stroot  
Door eenen scherpen kuch geduerig schrael en rood,  
Schryft u àmandel-melk, en taert, en slemperys  
Van hönning voor, en wat het slemper kinderslach  
Kan paeyen: en nochtans gy kucht nog heel den dag:  
Nóó, dat is geen en hoest, dat is maer lekkernye.*

## A N D E R.

*De maer loopt, Misgetrouw, hoe mooy gy myne Dichten  
Voor d'uwe voorgéeft, en uyt roem-sucht i'allen kant  
Opset, en singt tot blyk van uw bekwaem verstand;  
Tóel kómen-we in gesprek; laet ons de saek africhten;  
Hoor, dat u vry de wesp van op te seggen stéek,  
Ik maek, dat u daer roe geen voor-raet en ontbréek,  
Dat het myne syn, ik sal u Dichten wéven  
Hoe véel gy wilt, tot uw gerief, uyt enkle jonst  
Maer wilt gy duyken, dat-se syn van myne konst,  
Looft-se af, ik laet-se u dan voor d'uwe vooren géven*

*Den Mommer ofte Gemaskerden.*

Saemenspraek tusschen KALLE, MANTE  
en twee BORGERS.

Pecuniæ obediunt omnia.

*Het eert al 't Geld,, Van Kind tot Held.*

**K**ALLE.  
KYK! wat stoot gy my, gy klunten?

EERSTEN BORGER.

Ruym de baen, met uwe trunten!

KALLE.

Néem! wat stuykt dien andren gek?

TWEEDEN BORGER.

Seird dan voord, of wel maek plek.

KALLE.

Ey, ey! syt gy dan al fortten,  
Eenen hoop van wilde Schotten?

Wel, wie duyver hoort'er af,

Soo te stikken! hoor, pif, paf!

'K hoor niets, als de deuren kletsen,

En het volk de straet op dretsen,

Oud en jong 't is al te been.

Mante! Mante! staet een kleen,

Ey! wat mag dat al bedieden?

Seg, waer loopen al die lieden?

En gy ook met hun te gaer?

MANTE.

Kalle, swyg, het is voorwaer

Om een allergrootste reden:

Maer ik heb geen tyd op heden,

Mynen rykdom hangt'er aen;

Ke, kom liever mé gegaen.

KALLE.

Mante, sie nog heele hoopen:

Ay! sy gaen my omme loopen;

Waeye! blyf nog wat, by my,  
Steen my wat.

M A N T E.

Maer aerme pry,

'K moet die schoone *Maskeraede* . . . .

K A L L E.

Mante, Mante, *kameraede*,  
Help my tégen désen drom,  
Of voorséker 'k moet nu om.  
Kyk! heel finte Pieters-bóven  
Kómt daer vinnig aengestóven,  
Mante, om nu het is gedaen:  
Ach! waer vluchten? of waer staen?

M A N T E.

Ook, als sy, om 't seerste loopen.

K A L L E.

Maer wat is'er? Geld te koopén?

M A N T E.

Jae, men kout van geld en goud,  
Maer ik wéét nog niet waer 't houd;  
'T schynt, daer schatten syn te haelen.  
'K wil u wel in 't kort verhaelen  
Al, soo ik het heb gehoord:  
Kóm, hier onder dése poort,  
Daer sal niemand ons bessanden:  
En al soud ik my verbranden,  
Voor u missen myn geluk,  
'K sal het lyden sonder druk;  
Gy syt toch een suyker-muyle.

K A L L E.

Jae, 't en sy wanneer ik pruyle,  
Of nog op een andren keer,  
Mante, raed en riek wanneer.  
Maer dat sulks u niet bekommer;  
Seg, wat is het van dien Mommer?

M A N T E.

Kalle, nooyt en sag gy dat;  
Van syn hóofd tot aen syn gat,  
'T is al goud, dat men siet blinken;

K A L L E.

Van dat goud , dat men riekt stinken ?

M A N T E.

Neen , neen , Kalle , waerlyk goud.

K A L L E.

Jae , jae , Mante , waerlyk koud.

M A N T E.

'T moet wel goud syn , goud naer wenschen ,

Wyl hem alle , alle , alle menschen

Loopen éven grétig naer ,

Huysgefinnen heel te gaer

Kómen schichtig uyt geschóten ,

Kerken , huysen syn geslóten

En elk trekt de selve lyn ,

'T wilt al by dien Mammaerd syn :

Véel van d'eerste syn *Prélaeten*

Ondermengd met *Advocaeten* ;

Krygs- en - Borger - óverheyd

Drómen sonder onderscheyd ;

*Passors* , *Priors* en Kanunken ,

Swarté , en witte , en spikkel - Munken ,

Lollebroers en sulke soort

Dryven al malkandren voord :

Swarte Nonnen en Beggynen

Ook al in den hoop verschynen ;

Het is wonderlyk om sien

Al die mengeling van lien :

*Apothekers* en *Doctoren*

Loopen t'midden van die flooren ;

Edellien en Appelwyfs

Maeken saemen veel gekyfs ,

Elk om d'eerste by te wesen

De Visch - kraeyen nooyt volpresen

Doen , af loópende ook een woord ,

Dat men het tot *Popring* hoort .

'T syn alleen de *Kroegens* ,

Die t'huys dullen en saemtieren ;

„ 'K wilder dat die *Mooch* nyl nyl

„ Waere levendig gebract , hangt te stit

„ Of gefruyt in Beelatus panne!  
 „ Hoe! *fac* . . . ! niet een enkle kanne,  
 „ Niet een enkle pinte bier?  
 „ Syn dat dagen naer den swier?  
 „ Het syn dagen om te raelen!  
 Weird Slokop feird al de glafen,  
 Klibklab kan en stooop in gruys,  
 Bruyd syn wyf uyt deur en huys;  
 „ Gy en sult - me niet meer soppen;  
 En hy geeft - se vyf ses schoppen,  
 Ik en moet niet seggen waer:  
 'T aerne wyf was 't best gewaer.

Maer syn wy wel wys, goe Kalle?  
 Laet het u syn ten gevalle:  
 Sie, wy staen hier slechts getween . . .

K A L L E.

Neen, 'k en wil niet; 'k segge neen;  
 'T is geen tyd nu iet te waegen.

M A N T E.

Ba! gy schreewt al voor de slagen;  
 Ik en peys nu daer niet op;  
 Wat ryft u dan in den kop?  
 'K wil maer seggen, waerom loopen  
 Wy soo wel niet als die hoopen?  
 Waerom, wyl sy alle gaen,  
 Blyven wy getween hier staen,  
 Mislyk ons geluk verklappen?  
 Laet ons saemen derwaert stappen,  
 En gaen seken 't Mom - gesicht.

K A L L E.

Mante; soud het niet al licht  
 Syn, om gekken te betraepen?  
 Toch ik wil daer op niet slaepen,  
 Laet ons saemen derwaert gaen.

M A N T E.

Gauw al gauw! wat komt daer aen?  
 Sie! hy komt pas aengestréken.  
 Wel wat volk! sie, hoe - se stéken,  
 Hoe - se stuwen op malkaer?  
 Wel! wat schromejke schaer!



Sie! hoe d'eene d'andre fleuren!  
 Hier staen rampen te gebeuren,  
 Want 't gedrom is al te dicht.

## K A L L E.

Maer waer blyft het Mom-gezicht?  
 'T is daer! 't is daer! . . . wel hoe schoone!  
 Waer op sit hy daer den toone?

## M A N T E.

'T is een troon van enkel goud,  
 Of van klinklank, die hem houd:  
 Hy sit hoog, en word gedrengen  
 Van twaelf mannen met den dégen,  
 Van die dégens, my verstaet,  
 Die nooyt déden iemand kwaed;  
 En het is waerachtig 't beste.  
 Hoor! een schee met een geveste  
 Is voor hun vol-op genoeg.

Ieder dje de Mom ooyt droeg  
 Gaet gedoft in syde kleeren  
 Met *galonnen* op de geeren,  
 Ofte wel op iedren naed,  
 'T geen beduyveld schoone staet  
 By een wyf met *engageanten*.

Sie! besie syn lyfs-trauwanten  
 In het purper en in 't rood,  
 'T is geen kleyn-bier, suykerloot!  
 Om dat lastig rood te draegen  
 In een gulden koetsse-wagen,  
 Elk van hun trekt volgens slach  
 Honderd daelders dag voor dag;  
 Sulke eens, sulke dry vier keeren;  
 'T is niet véel voor sulke heeren;  
 En als-ge op den aerbeyd siet,  
 'T is waerentig half voor niet.  
 Niemand kent hun wédervaeren,  
 Véel sterven jonk van jaeren;  
 Waer van kómt, dat het soo past,  
 Als van óvergrooten last?

Achter kómen opgestreken  
 Van sléep-draegers dry vier réken . . . . .

In fyn laeken al gekleed,  
 Met *galon*, van fyd bereed,  
 Achter, voor, op alle naeden :  
 En de veften fyn gelaeden  
 Met *galowen* breed en grof  
 Tippig naer den fpaenschen fnof :  
 Dat fyn gâften ! dat fyn keirels !  
 Ryk gekleed, en net als peirals,  
 Jonk en kloek, en frifch ter déeg ;  
 Maer, natuerlyk, lekker, léeg,  
 Hoofdig, wild, en uytgelacten.

Naest tréed eene gild foldacten,  
 Rechts en links een dobbel ry  
 Met een kaene en *paraphuy*,  
 Roode kousfen, gele broeken,  
 Kin en hals in dikke doeken,  
 Een fwart kleed, en witte vefst,  
 Groenen hoed, en voor het lef  
 Elk een tors-knaep, eene maerte,  
 Hy met wyn, en fy met taerte,  
 Soute tong, berookte vleefch,  
 Alles naer der krygslicns eefch.

Kalle, om foo, 'k wil ook gaen vechten  
 Onder fulke gilde-knechten,  
 'T maekt'er helichen dnyvel goed :  
 Jae, by loo ! ik hebbe moed,  
 'K fou daer een der kloekfte uytmunten.

## K A L L E.

Mante, fwyg van fulke trunten :  
 Gy foud my dan laeten ftaen ?  
 Of wel, laet my méde gaen  
 Om den voorraet-korf te draegen.

## M A N T E.

'K ben te vréen, laet ons het waegen.

## K A L L E.

Mante, maer hoe raeken wy  
 Door den drang daer dicke by ?

## M A N T E.

Volg my ; 'k sal geduerig stéken  
 En allengs den hoop doorbréken : . . .  
 Soo, . . . 't gaet wel, . . . volg my maer op.

## K A L L E.

Mante, 'k sie al synen kop ;  
 'K sie hem heel tot aen de teenen ;  
 Wa ! wat héeft hy schoone beenen ,  
 En wat syn sy dik en sterk :  
 En syn kóussen syn een werk  
 Van 't puyk van lionsche syde ;  
 En de klinken op de syde  
 Syn van 't fynste goud in draed :  
 En syn schoen van *incarnaet*  
 Hebben peirels op de kanten ,  
 En voor gespen diamanten  
 Van een aldersnelste strael ;  
 Wa ! hoe blinken - se altemael !  
 Sie, syn broek van roode paene  
 Met de son, en met de maene,  
 Elk gestiktrop eenen bil ,  
 'T géen Minerv met haeren bril  
 Van licht - straelen wist te stikken ;  
 Rondom silvre sterren bliken  
 Over heel den broek gesaeyd :  
 Soo de locht by nachte laeyt ,  
 Als der jongens vingren tintlen ,  
 En d'*estaminberdets* pintlen  
 Met een huyverigen swier  
 By een dobbel grootje - vier.  
 Sie, syn witte mooren veste , . . .  
 Neen, ik ben gemist ; de peste !  
 S'is van silver heel gesméed ,  
 En op 't konstigste beléed  
 Met verf - bloemen naer natuere,  
 Niet door borstels van Parture ,  
 Niet door varven hier gemeen ,  
 Maer van syn gemorsfeld steen ;

Diamaneen en Saphieren  
 Syn de minste, door wiens sieren  
 'T godlyk werk is uytgevrocht;  
 'T is een bloem-hof, die voor locht  
 Héeft de blauwe tafta-voering  
 Van syn kleet, die soo door roering  
 Als door glans vry ongemeen  
 Wolken schynt, die onder een  
 'T sómer-wolke-swerk doorswéven;  
 Konfte wist daer in te wéven  
 Véel kasteeltjes leeg en hoog  
 Tot verwondering der oog.  
 'T buyten-kleet is van hermynen,  
 Al met kneuvels van fluwynen  
 Aen de randen afgeset:  
 Goud-draed oogskes, als een net  
 Over heel het kleedfel loopen,  
 Fyne steentjes op de knoopen  
 Blinken heel dat goud-net door;  
 En de knoppens van yvoor  
 Elk een aerdryks ryk verbéelden,  
 Dit in aermoe, dat in wéelden,  
 Maer al véle meer in schyn,  
 Als'er waerlyk wéeldig syn.

Wel! hoe staet syn hoofd te blinken!

'T is wat anders, als de klinken.  
 'T Mom-gezicht is eene son:  
 Sulken glimp had Phaëton,  
 Toen hy voer syns vaders wagen:  
 Sag-me ooyt sulke hayren draegen?  
 'T is een fynste peirle-stof,  
 Die door konft van hoogsten lof  
 Dun als véfels is gesponnen,  
 En daer door schakeering wonnen  
 Van een uysterlyken glans.

Sie, daer by de kruyn des mans  
 Staet verdfierd wéergaloos schoone  
 Met een diamante kroone,  
 Ieder als een kinder-vuyft;  
 Bóven een karbonkel-knuyst

Als een kinder-eirs-gat dikke.

Mante, voel, myn hart gaet tikke,

Als ik sulke kostbaerheyd

Sulken glans sie uytgebreyd.

'K laet rubynen en saphieren,

Die al synen troon verdieren,

Onyx, en pyroop te mael

Met smaragden en koraal.

Ey! wat mantel! heel uyt plaeten

Van hollandsche goe *ducaeten*

Door Ceriez maer versch gesméed,

Die wel achtien ellen méet,

En soo goed plooyt als syn laeken;

Soo wist het den man te maeken,

En nog is - se een vinger dik.

Mante, mogt-je'er gy of ik

Rechts een elleke van shyden;

ô! Wy souden ons verblyden!

ô! Ik dropk, man, als ooyt beeft

Op dées Vasten-avond feest.

Maer wat swiert hy met de handen?

Mante, let eens op de panden

Aen syn beyde syden vast;

'T syn twee sakken van damast;

Overhands ik sie hem hellen

Rechts en links : nae de gesellen

Wyfen, dreygen met de hand,

Dat sy souden gaen van kant;

Maer hoe meer ik hem sie swaeyen,

Hoe sy dichter hemwaert draeyen :

Ho! oey! Mante, hond my vast,

'K val in onmagt! ...

#### M A N T E.

Wat gedacht!

Wy syn verre van gevaeren.

#### K A L L E.

'K wenschte dat wy naeder waeren,

Hy smyt geld naer allen man,

Dat, soo véel hy grypen kan.

Sie! wat groote goude plaeten!  
 'T syn wat anders als *suugeten*,  
 En de minste keer voor keer  
 Syn *quadrupels* of nog meer.

## M A N T E

Hoe! kwae druypers, swyg dan, *Kalle*,  
 Sloor, in allen voorgevalle  
 Druypers en syn goud nog geld:  
 'T is een ongemak, dat kweilt . . .

## K A L L E

Hoe kont gy soo aevrechts meynen?

'T syn vierdoble *souvereynen*,  
 En is dat geen goud misfchien?

Mante toe, laet ons besien,

Om nog naeder te geraeken.

Ay! reeds myne ribben kraeken

Van 't gestommel en 't gedrom.

Jae! nu vatte ik wel, waerom

Al die Opmans en Soldaeten,

Al die Raedslien en *Prblaeten*,

Tromlaer, Koning, Paus, en Boer

Hier foodsienig syn in roer;

Waerom de Mévrouwen nygen,

De *Barons* en Broodloons hygen,

Kooplien vallen op de knien,

Nonnen door de sprinkels sien

En 't kabaes uyt vensters hangen;

'T is al uyt om goud te vangen,

Geestlyk, weireldsch, groot en klein:

Goud-sucht is hier algemeen.

Maer wie mag dien Mommer wesen?

Sag men sulken ooyt voordésen?

Sédert onsen aerdbal staet

Liep'er sulken ooyt op straet?

'K laet de kostelyke kleeding,

En de schoonheyd der uytreding;

Maer dat werpen van dat goud

My in mynen gével houd;

Sag ik het niet voor myne oogen,

Myn verstand soud nooyt gedooogen,

Dat men sulks voor waerheyd \* hiel.

Maer! vriend Mante! by myn siel!

Laet ons alle praetjes staeken.

Ook aen schyven sien te raeken;

Kryg ik maer myn voorfchoot vol,

\*K werde d'uwe, lieven snol,

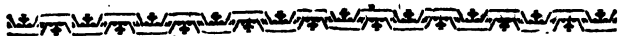
\*K sal daer af de helft u géven,

En wy sullen saemen léven,

Kermis houden ons getween,

Wel getrauwd tot dat wy scheen.

\* *Beter is hield, om dat het van houden voordkómt, welk houden in oude tyden waerschyuelyk houden geseyd wierd, naer 't Engelsch to hold.*



### Toemaet op de 12. Tael-óverwéging.

**D**IE niet door eenfydige vooropvattingen ingenómen syn, moeten bekennen, dat sy wel *e* voor onse *i* by Schryvers gevonden hebben, als : *es, is; emmers, immers; enkel, inkel; ben, bin; enf. : en in heel véle oorden hebben hooren spréken, indien sy buyten moeders keuken hunnen voet geset hebben, al was het maer tot Gent gewéest.*

Die te Meenen aendacht op de spraek gemaekt hebben, moeten ondervonden hebben, dat den klank der West-vlaemsche *i* daer in vollen ségenprael is; men segt daer niet, gelyk t'Yeper, *wynden, vynden, kynderen* enf., maer *winden, vinden, kinderen* met den selven klank, die wy aen *i* géven in *winnen, vinnen, kinnen* enf. : en my dunkt, al waer het maer om gelykvor-migheyd wille, dat wy in alle sulke woorden den Meenenschen klank souden moeten aennémen. Waer-om moet *i* anders luyden in *winden* als in *winnen*? en hoe rymt *winden* met *beminden*, als wy onse wyse behouden, die ik aensie voor straet-spraek.

Men vind-se te koop by den uytgéver LAURENS DE VARVER in 't Kassel-stræetje binnen Yper.

# TYD-VERDRYF.

N.º 7.º

*Tempus flendi, tempus ridendi.*

Tyd van kluchten, tyd van fuchten.

**D**iepsinnigen Léser, gy kent de weireld; alles gaet op, en af; alles heeft synen tyd: nu is't al vechten en moorden; dan is't al juychen en krioelen: nu is't al lotteballen ende met gemaekte bakhuysen mommen (sonder te spreken van de mommers met hun natuurelyk aensicht); dan is't al kriepen en kreunen, fuchten en duchten, boeten en béternis belóven: hier is't begraven; daer is't bruyloft vieren: vandage is't *magere vigilie*; morgen is't vetten *duplex*: den hémel wint'er by, en de helle en verliest het niet al; sy houden maer beurte: immers alles is wisselvallig op dit ons klein aerde-balleke; God wéet, hoe het in andere aerde-ballen (dwael-sterren ofte planeeten genoemd) toegaat: wy sullen het wel wéten; ... als't God belieft: nog een duwtje tégen den locht-bal van Blanchard, en wy syn in Saturnus; ... voor 't minste. Dan, wy hebben nu ettelyke kluchtjes gehad, wy gaen nu voor ses weken ons daer af spennen: ik heb die goede meyninge van u, goedaerdigen Léser, al is't dat gy op ledige uren wat verset soekt, dat gy in ernstige saeken niet min voldoeninge sult vinden: laet ons dan veertig dagen vasten; maer nu, wat maekt dat in eenen tyd, dat'er soo véle Broeders geheele jaeren door hebben leeren vasten ... *par force*. Laet ons dan vasten, wy sullen met Paeschen wéderom aen de Vollaerd-stuyten sullen, en gefóden en gebræden éten. *Omnia tempus habent, & habent hic omnia tempus.*



# TYSCHE SPERDIJT Tusschen - praetje van het woord IEPER.

*'Tis dwaesheyd, segt Bangius, de vruchten van de  
suycke te hael gezonden synde, de vormusse en  
garstige akers te willen eten.*

**V**rienden hebben my gevraegd, waerom ik eerst  
Iper en laeter Ieper heb doen stellen. Ik heb in  
't Latyn gesien *Ipra, Ipra, Ipra, en Ipretum*; in  
't Franck *Ipre, Ipre, en Ipres*; in 't Nèderduytch  
*Iper, Ipre, Iperen, en Iperen*. Ik heb ook gelezen,  
dat Ieper synen naem gekregen heeft van de menigte  
van Iepen boomen, die men in de streek, waer dese  
stad gebauwd is, vond, toen het land noch wild en  
bosch was. Dat geloof ik soo veel te gemakkelyker,  
om dat de Latynen *Ipretum* seggen, het welk eenen  
Iepen - bosch beteekend; soo seggen sy *Quercetum*,  
*Palmetum*; enz.

Dat de Iepen boomen hier gemeen waeren verdient  
geenen tegenleg, dewyl men se nu nog in menigte  
vind; 't is selds jaemer, dat die kweeking verliest door  
een veel sechter slach *klimmers* gehepten. Maer dat  
is hier de verhandeling niet.

Dus eerste beweeg - reden om Ieper te stellen is  
het gesag van oude Schryvers, die den oorsprong van  
sien naem uit Iepen haelen; de tweede, dat Latynen  
siet bevroed en gevolgd hebben; de derde is ook door  
slaende; noch Oost - vlaeming, noch Brabander, noch  
Hollander hebben ooit *eyperen* geseyd, het welke souden  
gewest hebben, had men onds tyds meest gemeens  
*Ipre* geschreven.

Daer siet gy, Vrienden, waar op ik my gronde.  
Die beter weet, toone het aen, ik sal den eersten syn  
oort te volgen. *Meliora doctus, meliora sequar.*

## JENES-TAVAN TIEE

LICHT, LUCHT, LOCHT, LIGT, DOGT, LECHT

IK bekenne dat ik nog waggele in 't gebruyk dier woorden : had den geleerden Heer DES ROCHES met vrede-tyden langer Voorlitter gebléven van de Junta der studien tot Brussel, daer hie op véle geschillen beslissinge aen School-meesters en Leer-boek-drukkers toegelonden geweest : het stuk van de ménigvuldigheyd van alleen-klinkers was seker, soo antwoorde hie my op myne aendringende redens : „ . . . . ik trede ten „ vollen in uw gevoelen; ik ben niet onbetwust, dat „ vyf à ses klinkers niét vergenoegen, om onse spræk „ in aensien te stellen, sonder tot hédén het getal te „ bepaelen . . . . .

Nu wat dit tusschen-praetje ræckt, den vocht-kring, waer in wy swéven, heet *locht* ofte *luocht*; de klaerte heet *sicht*; den derden persoon van het eental van den tegenwoordigen tyd van het werk-woord *liggen* luyd *ligt*, als ook syne stam-genooten : maer hoe sullen wy nu uydrukken iet, dat kleyn gewigt heeft? my dunkt, dat het moet *logt* sijn, om nochte met *locht* en *luocht*; nochte met *hy ligt*; nochte met *sicht* in verwerringe te vallen. Hier aen denk ik my te houden : als ook aen het onderscheyd tusschen *liggen* en *leggen* : het schynt zenen segen-prael te sijn voor de Vlaemingen, als sy eenen hollandschen misslag konnen opdisschen : hoe kan men soo dom sijn van het neuter werk-woord *plat leggen* (*jacere mediâ longâ*) te mengen met het *actif* werk-woord (*jacere mediâ contractâ*) *iet nederleggen* : den man *legt* synen pak *neder*, en *hy ligt daer op*.

'T is mislichien van affuike dolingen ofte aeperyen, dat vermander in synen tyd al wilt te klaegen, toen hy segt in syne voor-reden : „ véle gebreken vind „ ik, die verbetering behoefden.

# HET KAERT-SPEL

*Tweessins over handeld op de selve slag-woorden.*

GRYPT-JE 'T WEL,, SOO IS'T MAER SPEL.

J. CATS.

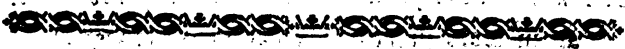
## KAERT-SPELS MISBRUYK.

Si damnosa Patrem juvat alea, ludit & haeres.

*Houd Vader sterk met spelen aen,  
Het Kind sal loyt nog verder gaen.*

**R**ampsalig tyd-verdryf, doemweirdig Kaerte-spel,  
 Gy heylloos twist-geruyg, hoe doet gy niet oprysen  
 De geesten en het bloed van menig speel-gesel,  
 Wanneer het dweirsch-lot hun durft het gewin afwysen!  
 Hoe veelwerf sag men niet door een verwoede hand,  
 Om twist of haet, die toog uyt uw vergalde borsten,  
 Het purple menschen-bloed verdröpen in het sand  
 Van mannen, die den moed slechts met de dood opschorften,  
 En des al niet te min gae ik in 's Könings hof,  
 Sie ik des Bischöps sael, of vind ik hoopen Boeren,  
 Ik sie met ongeduld, dat gy al-om de stof  
 Syt van hun tyd-verdryf en ongestuymig roeren.  
 Men speelt en men verliet, nae 't geld men waegt syn goed;  
 Den Graef belast syn land; den Boer syn beste pluymen;  
 Den Koopman steekt wel op gewaenden tegenspoed,  
 Als hem het speel-verlies doet synen winkel ruymen.  
 Ik vat de dwaesheyd niet, elk werpt hem in elend;  
 De vrouw vergeet haer huys; den man smalt synen handel;  
 Den ouden pleegt nog staeg het geen hy was gewent;  
 Den jongen in 't geheym duykt synen Kaert-spel-wandel.  
 'K geloof, gy lieden, bauwt karteelen in de locht:  
 Meynt gy, dat u dit spel voor vast sal rykdom maeken?  
 Ha vrienden! niet te los, dit is te ver gesocht;  
 Segt my, wien sag men ooyt langs hier het doelwit racken?

Daerom word wel te recht dit spel, dit tuys van rauw  
Gehaet van vrau, wiens man met Cefars en Robynen  
Haer goed en bloed verkwilt, van man, wanneer de vrau  
Haer huys verwaere looft en kinderen laet kwynen.



**HET GOED GEBRUYK VAN 'T KAERT-SPEL.**

*Est modus in rebus.*

*Het spel niet altijd kwaetlyk staet;  
Maer houd altoos de middelmaat.*

**H**Eylspoedig tyd-verdryf, prysweirdig Kaerte-spel,  
Hoe déed gy niet in 't goed de séde-tucht oprysen;

Daer gy een blad ter hand soo ménigen gesel  
Van dertelheyd afhoud, van drank wéet af te wyfen.

Hoe véelwerf sag men niet, dat lédigheyd de hand  
Aen andre handen stak en ongelyke borsten.

Hoe vuyt den dronkenschap omwentelde in het sand  
Van die maer met de magt den schyn van dorst opschorsten,

Hoe dikwils sag men niet, dat in een buyten-hof,  
In eene bianne-staet, in eenen kroeg by Boeren

Het dertel réve-spel, of diergelyke stof  
De geesten onderhield, en dé de sinnen roeren.

Terwyl men Kaerte-spéelt, men spaert syn lyf en goed,  
Men word door Bacchus niet gejaegd nae syne pluymen,

Men myd den lossen klap, vaek schuld van tégenspoed,  
Den achterklap doet ook een vroom gemoed niet ruymen.

Soo vlucht men voor verderf, soo vlied men voor élend,  
De vrau beforgt haer huys, den mand breyd synen handel;

Soo word men meer en meer aen huys en eer gewent;  
De jongelingen selfs verbétren hunnen wandel.

Hoe dienftig is het niet in suere winter-locht,  
Om buyten damp en smoor geselschap x'huys te maeken.

Waer-by gesondheyds staet, soo kostelyk gefocht,  
Door borst of kéle-pyn niet loegt is aen te raeken.

Soo blyft een huys-gefin bevryd voor druk en rauw;  
Wyl men sich bésig houd met Davids en Robynen,

De vrau is by de wieg, den man is by de vrau,  
Men spaert'er naem en geld, men wéet'er van geen kwynen.

Melius est nomen bonum, quàm divitiarum multarum.

Noscitur ex socio qui non cognoscitur ex se.

*Dites moi, qui vous fréquentez, je vous dirai, qui vous êtes.*

**Men wordt geëerd // Maer men verheert.**

**T** Is my gelyk, sey Kriel, 't sy bédelaers of heeren,  
 Of boeren, 't past my al, om méde te verkesren :  
 Wat is dien sotten keus? is ieder-een niet mensch  
 En éven goed? als ik maer kan naer herten wensch  
 Den tyd verslyten, 'k lach met al die oude prullen :  
 Top! Klaes, wy gaen met Fop : mordjoene, Klaes, wy  
 fullen  
 Spyt duyvel lustig syn : o Klaes! Fop is den man,  
 Die ons verkwikken, en een deuntje kwélen kan.  
 — Met Fop! gy peyft dat niet : met Fop langs hee-  
 rens straeten?  
 Met Fop by 't volk gesien? met Fop, dien uytgelaeten,  
 Dien wel bekenden, die, . . . maer kort gefeyd met Fop?  
 Néen, Kriel, dien fopchen naem rynt al te wel met strop.  
 — Kóm, kom! wat doet u dat? als wy ons maer ver-  
 maeken  
 En puert gy niet, hoe 't staet met Fop en syne saeken;  
 Dat raekt ons immers niet; wy wéten wie wy syn.  
 — Kriel, uwe seden-leer riekt fop wat naer venyn :  
 Raekt het geen eerlyk hert tot aen, de gryse hayren  
 By syne borgery den Eernaem te bewaeren, (rust?  
 Dien naem, waer 't al aenhangt, 's volks aching, 's hertes  
 Dien naem, waer by den prys van 't goud der ryke kust  
 Van Ophit, niet vermag; diebaerder als het léven :  
 Neen, den verlorren naem kan niemand wédergeven;  
 Dus stel my Fop te kant; want wie ons saemen sag,  
 Sey logtlyc sie, dat is al volk van 't selve slach.  
 Een heyden wysgeir wift dit bondig af te maelen :  
 Soo iemand wilt, seydy hy, gewislyk achterhaelen  
 Wat imborst Roofers heeft, hy sie op Roofers maet;  
 Men word doorgesent geëerd met wie men ommeget.

Kriël, fey gy my niet zelf, dat voglen enis naemen?

En eener vederen ook vliegen meest te saemen?

Wel peyft dat andere soo redenen als gy?

Ik acht meer onse saem, als vreugden. Sullen wy

Met Fop, die niet ontfageens anders goed t'ontschaecken?

Met Selmen, die sich doff aen bloedschand plichtig maek-  
ken?

Met Feunis, wégens gift hoog - schynelyk verdacht?

Met dronken Hendryk, beeft by dag en beeft by nacht?

Met Flonk den vloeker, dat van gruw de hayren ryfen?

Met Krul den looper, dat sy hem met vingers wylent?

Met Pot de kwaede tong, dien onbeschoften Pot,

Die elk misacht en laekt, al leeft hy grof en bot?

Met Schrok den woekraer, die de goe benauwde lieden

Door uytgesonden volk met konst weet op t'ontbieden,

Om uyt te putten op den schyn van goed te doen?

Met den vermaerden dief, den boere - plukker Loen,

Die ook wel menschen stroopt en vlaed, die eerst voor  
allen

Trekt wat hy kan, en dan de saek laet ondervallen?

Met Kettel, in 't gesicht ontféken als ooyt haen,

Een bloed - gemoed, staeg uyt op vechten en op slaen,

Een schrik der goede, en by gevolg een vriend der boost,

Een haetelyken mensch? Met brieschenden Verloofse,

Godlasteraer?  $\delta$  schrik! de spraek begéeft-me,  $\delta$  Heer!

Voor vloek en laster Gods den mensch schaemt sich niet  
meer.

Seg, makker, sullen wy met sulke flinken handlen?

Soud ons de weireld sien met hun te saemen wandlen?

Ons houden voor een volk!  $\delta$  neen,  $\delta$  Kriël!  $\delta$  neen.

Vlucht sulck geselschap, Kriël, of gaet met hun alleen.

Best, dat sich sulke lien stil houden en vastféken:

Gy weet, hoe Caïn van de menschen is gewéken,

Mids! syn gewéet hem fey; uw schelm - stuk, Caïn,  
maekt,

Dat God van u sich keert, dat u den mensch verfaekt,

Ritsel u vluchten en met schrik van sich verbannen.

$\delta$  Kriël, *Natura* spréekt, en leert de vlucht van mannen,

Die onversehillyk (eer, oneer onverlet)

Deugd, ondeugd seffien, reeds een onvelued besiet,

Hebt gy gefelſchaps ſin? wilt-ge uytgaen u verneyden;  
 Ik weet het u gemaekt; vraeg Spoor, Pas-op, Beſcheyden,  
 Verſild en God-gaf, en meer andre; gy hebt keur:  
 Met deſe ſtelt-ge uwe eer de weireld niet te leur,  
 Die ſyn op deugd bekend en vreedſaem borger-léven;  
 Met deſe wil ik my al waer gy wilt begéven:  
 Dat ſal ons eer aendoen: het oude ſpréekwoord leert,  
 Met wie men ommeget met die word men geërd.

T. T.

---

 DERTIENDE TAEI - ÓVERWÉGING.
Van *e*.

**D**EN vierden waeren klinker is *e*.

Let, méwilligen Léſer, dat gy deſen klinker niet móogt rékenen onder al wat *e* heeten mag, dat gy hem enkelyk en beſtendig *e* moet naemen: hoe *e*? jae *e*, met den mond het weynigſte mógelyk meer geſlótén, ofte, ſoo gy het verſtaen wilt, min ópen, als om onſe *ei* uyt te galmen.

Bynaer allen menſch wéet hier, hoe men de ſoo genoemde franſche geſlótene *e* (*e fermé*) uytſpréekt; wel nu, dat is dien klinker *e*, die ik niet wil *geſlótene e* noemen, vermids het niet meer eene *e* als eene *a* ofte *ei*, ofte *o* is. Het is den klinker *e*, en dat is al, dat'er dient geſeyd te worden.

'T is den ſelven klank die ſommige duytsche ſtréken aen *eh* géven, ſeggende *gehn*, *ſohn*, *gewehr*: welke woorden ſy ſpréken, gelyk wy *geén*, *ſtéén*, *gewéér* ſeggen.

Sie nu eens, aendachtigen en nauwkeurigen Léſer, hoe ſlecht, hoe onvolmaektelyk, hoe aementierig tot hier toe alle Dichters *es* met *e* hebben doen rymen, bedrógen door die dóol-benaeming van *e*. Het is gethe *e*, 't is *e*, BRUIN in Abrahams offerande:

„ Waer voer 't gemoed vol angſt ſtréeds yfen móeft en vreeſch.  
 „ Wie kan ſulks denken van 't oneyndig Opper-zien.....

In den dichte van JON. LOST, hernaemd Dame Anna Maria

op duysend orgels speelde  
En menschelek gehoor door menig deuntje streelde, enz.

Sulk rym kan andere ooren streelen, maer het kwetst de myne: ten misten die sulc rym verfoeyen, hebben daer genoegsaeme réden toe.

Seg niet; men vind het wel in Vondel, in Zeeus, in Vlaminck en menige andere, die voer goede Schryvers gerekend syn: 't is waer; maer sy worden voor goede Schryvers gerekend, om het goed beleyd der verhandelde stoffen, ende schikking der réden-voering, en niet nyt den hoofde van gemiste en berispelyke rymen. Verders, de goede schriften dienen niet om hunne vlekken nae te volgen, gelyk aepen goede en slechte swieren naedoen; maer om hun goed tot voorbeeld te nemen, het slechte laetende voorby gletsen.

Hier syn wy tot het leerstip gekómen, waer in Bergenaers, Bellenaers, en misschien nog andere ons voorgaen syn, den tweeden klinker achter *é* als onnuttig uytstmytende; schryvende en drukkende *héft, stréft, beléfd*, voor *heeft, streeft, beléefd*.

Die spel-wyse is ten vollen welgegrond, niet tégenstaende wat kibbelaers en raetelpotten, onbekwaem van rédensterkte aen te nemen, daer tégen mógen uytspauwen. De réden is, dat *é* altyd lank is: dus, soo gauw men een gedaenteling, een stempelke uytgevonden héeft, om *é* te onderscheyden van al wat *e* heet, daer is geen tweede teeken noodig, om *é* in alle de gevallen haeren natuerelyken klank en langde te géven: en dat stempelke is *é*.

Tot hier toe heb ik die wyse niet gevolgd, om de léfers niet afkeerig te maeken: maer nu sy de réden ende grond-slag daer af gesien hebben, fullen sy met goede oogen aensien, dat ik my daer nae schikke.

'T is soo voor schryver als drukker nog 't maeken of stellen van véle letters verspaerd. Onse tael, die lank is, sal nog iet korter schynen. Maer dat elk sich wel wachte van *heft* te seggen voor *héft*, ofte *vel, kol*,



gen, beſten te léfen, ofte van kinders te laeten léfen, in  
ſte van vól, kél, gén, beſtén.

Alles is gewoonte; ſoo'er eens geest-ryke Schóol-  
meesters op die wyſe de jeugd onderwyſen; en aen  
hunne Schólieten die waere onderscheydene klinkers  
elk met ſynen eygenen natuerlyken klank voorenhou-  
den, wat ſal de tael in luyſter, wat ſal de rym-konſt  
in ſuyveren ſlag - klank praelen!

---

JD JE VW X S HI JE X JD.

---

Si numeraris opes; Sapientia ſupprimit omnes.

*Trachte gy nae wéteſcháp, geſag, of ryk metael;  
Houd Wysheyd aen, ſy troeft die gáven alkemaal.*

Mellior eſt enim Sapientia cunctis pretioſiſſimis: & omne  
deſiderabile ei non poteſt comparari. PROV. 8. v. 11.

*De Wysheyd óvertreft het koſtelykſte goed,  
Et al wat wéiſchlyk is voor Wysheyd wyken moet.*

---

**W**IE was by d'eenheyd Gods oneyndig in ſyn wéſen,  
Eer uyt den beyaerd ooyt iet ſchikbaer kwam geréſen,  
Eer d'eerſte duyſterheyd wierd van het licht ontdaen,  
Eer d'eerſte morgen-ſon en lichtbaere avond-maen  
Ooyt wierden tot dſieraed aen 's aerdryks kim geſchonken,  
Eer aen de blaewe locht de ſterre-lichten blonken,  
Eer 't gronde-werk der aerd van 't hoog geſcheyden was,  
Eer vaſt met duynen wierd geſtut den bulder-plaſch,  
Eer men de vlieten ſag door veld en bémden dringen,  
Eer-me uyt den ſchoot der aerd ſag ſilvre bronnen ſpringen?  
Wie was'er by den Heer, wie héft hem vergefeld,  
Als 's hémels prónk-gebaw in luyſter wierd geſfeld?  
Wie was'er médehulp, wanneer het groeybaer léven  
Aen kruyd en boom-gewas, en blóemen wierd gegéven?  
Wie bood hem ſtaeg de hand; wanneer 't viervoetig vee,  
Het vluchtig in de locht, het ſchubbig in de ſee

Besield wiend? en als hy het dier-stuk syn'er werken  
 Van al, wat onder 't span des hémels is, te merken,  
 Kwam: hi te hoefemen 't béd syn'er Godlykheyd?  
 Wie héft dit altemseel soo orderwys bereyd?  
 Ik hoor een sebrandre stem van d'opper-hémeel-saelen  
 Tot in myn wakkere oor blyspoedig néderdaelen:  
 „Ik die de Wysheyd ben, die voor het sonne-licht  
 Reeds licht was, en met God heb alles voortgesticht.  
 Ik ben het eerste stuk, uyt Gódes geest geschaepen,  
 Waer in hy syne vreugd voldoening schynt te raepen.  
 Uyt synen mond gebaerd, uyt syne Godheyds kracht  
 Gebooren, eer den tyd wierd aen het licht gebragt;  
 Ik was hem medehulp in alle syna werken,  
 Die in de hielen en op aerde syn te merken;  
 Ik ben de moeden, recht, van al dat wesen héft,  
 Een vlekkeloofe maegd, die sonder smette léft,  
 'K trotse in ervarendheyd de grootte kontenaeren  
 Van alle, die nu syn, en die voor henen waeren;  
 Al dat myn gewone hand héft aen het licht gebragt  
 Is bóven alle konst gebrékeloos geacht;  
 Myn kinders syn door my het léven ingeblesen;  
 Ik géf de schandshyde en réden aen den dwaesen;  
 Myn heerschap stékt sich uyt tot alle slach van volk;  
 'K doordringe 't kercken-vlies, 'k verdryv'er alle volk;  
 Die my geklaepen héft, ruit in myn heylge stéde,  
 Waer Gódes geest op daelt, daar ben ik altyd méde;  
 Ik dwael de weireld rond, gelyk een sonne-schyn;  
 'K soek, die my soeken, en my trachten weird te syn;  
 Want alle myn vermaek, genoegén en wellusten  
 Is met den mensche te syn, en in den mensche te rusten;  
 Die géve ik spys en drank, die nimmer en verfaed,  
 Want die de wysheyd smaekt syn lust nog voorder gaet,  
 Schynt onvernogelyk, wilt meer en meer genieten;  
 Al óverstrómen hem der bronnen adervlieten,  
 Onbluffchlyk is den dorst, die nae de wysheyd brand;  
 Want wétenschap, hoe groot, tracht altyd méer verstand.  
 Myn minnaers syn te recht des Heeres grootte vanden,  
 Sy sullen saligheyd en léven in my vinden;  
 Ik stelle hun gedrag op vleugels van de saem,  
 En maek onterfelyk hun nooyt volpresep-naem:  
 Kómt, myne kinderen, wílt nae de wysheyd dorsten,  
 Trekt hónging ende melk uyt uwe moeders borsten;  
 Hoort myne soete spraek; leest van myn wysen mond;  
 Ontfangt my in het vlies van uwen kercken-grend.

Gy sult ter rechtre hand, noch linkre syde dólen,  
 Want ik meeesterse ben van alle hooge Schólen :  
 Vraegt het aen Moyses eens, door wien syn staelen schaecht  
 Gods werken dag voor dag héft aen het licht gebragt ;  
 Vraegt eens aen Debhora van wien sy héft ontfangen  
 Soo diepe schranderheyd ; vraegt wie de harp-gefangen  
 Aen David héft geleerd ; vraegt Joseph, Daniël,  
 Vraegt Esdras, vraegt aen Job, doorsoekt gansch Israël,  
 Vraegt Jesus Syrachs soon, vraegt alle de *Prophéten*,  
 Van wiën sy 't voorbeschik en ver-gheyme wéten  
 Des Heeren, van 't begin tot 's weirelds lesten dag  
 Voorseyden ? slechts door my, die sulks alleen vermag,  
 Vraegt Salomon den vorst en wysten aller volken,  
 Wiens wérgà nimmer was benéden 't span der wolken,  
 Vraegt hem, door wien hy had soo diep en hoogen stap  
 Gevonden tot besit van alle wéten-schap ;  
 Vraegt Paulus, gaet en vraegt aen alle de Kerk-vaders ;  
 Sy hebben altemael uyt d'opgespannene anders  
 Van myne swangere borst, met wysheyd hun gevoed ;  
 'K heb hun die ingestort in grooten óvervloed.

Hier roept den Wysten uyt : „ ó Wysheyd ongeschonden !  
 'K wist, weirde, niet, dat gy als moeder waert bevonden ;  
 'K wist, lieve, niet, dat gy uyt uwen maegden-schoot  
 Den Al en syn bevat had aen het licht ontbloot,  
 ó Vlekkeloofe bruyd ! ó prael-werk van Gods handen !  
 Hoe wel-bedacht liet ik myn boesem-liefde branden  
 Op u, die my soo lief en teerlyk hebt bemind ;  
 Als eene moeder streelt haer eerst-gebooren kind ;  
 Uw édle pronk-weirdye en aller-schoonste wésen  
 Is van den hémel my tot in het breyn gerésen ;  
 Ik heb u aengesocht, en enkel tot beslyt,  
 Syt gy soetaerdiglyk geworden myne bruyd.  
 Nooyt minnaer, hoe hy stoft op gunst en liefde-prangen,  
 Wierd van syn teeder lief soo lievelyk ontfangen,  
 Wierd hem met haer gejong soo óvervloedig goed,  
 Soo kóninglyk gediend, soo smaekelyk gevoed,  
 Dan als wanneer dat my de wysheyd wierd gegéven ;  
 Want van dien héden af begon ik eerst te léven ;  
 Voor dat ik haer besat, ik was soo vél als dood ;  
 Nu kómt my het geluk gerégend in den schoot :  
 Ik achte sonder haer noch magt noch kóninkryken,  
 Voor haere weirdigheyd moet allen rykdom wyken :  
 Dat sich Perou beroem en Tagus op hun goud,  
 Laet vry den \* hoog-see-aen, die voor onschatbaer houdt

\* Sic SCHRIEK.

Syn peirel-ryke ſchelp, laet jaspis, laet robynen,  
 Die als de morgen-ſon door haere klaerheyd ſchynen,  
 Laet nardus, laet ólyf, laet baſſem, ſtyrax-brand,  
 Al dient het voor den Heer tot ſoete reuk-offrand,  
 Vry ſtoffen op die weirde; en laet de pronk-gebauwen,  
 Die men voor koſtlyk in de hóven kan beſchauwen,  
 Vry praelen, als voorfien met kiſten ſchatten ryk,  
 Syn by de wysheyd maer als enkel ſtof en ſlyk:  
 Nu ben ik wys genoeg, nu trots ik alle magten,  
 Wyl 't godlyk wysheyds vier beſit myn binne-krachten:  
 Want ſchoon een fellen Vorſt brogt ſoo véel volk te veld,  
 Als David voortyds héft in ydlen waen geteld,  
 Héft hy de wysheyd niet, een hoop van mindre tallen  
 Sal gansch ſyn magtig heir doen voor de wápens vallen:  
 Héft hy de wysheyd niet, 't is vruchteloos de ſtad  
 Wanordenwys beleyd en vinnig aengevat;  
 Héft hy de wysheyd niet, ſyn volk ſal hy bederven,  
 Verſtrooyen door de vlucht, of van gebrek doen ſterven:  
 Héft hy de wysheyd niet, die op den rechtbank ſit  
 En enkel maer en doelt nae mammons borſe-wit,  
 Wat wonder, dat men ſiet het recht en roede kraeken,  
 Dat men d'onnooſelheyd ſiet onder voet geraeken?  
 Héft hy de wysheyd niet, aen wien een ſtads beleyd  
 En burgerlyke ſorg word op den rug geleyd,  
 Elendig is het volk, verwaerlooft ſyn de wetten,  
 Hy ſal geheel de ſtad ſtaeg in wanorden ſetten:  
 Héft hy de wysheyd niet en ſchrandrigen raed,  
 Die vaderlyk 't geſin en huys-ſorg gádeſlaet,  
 Den tweespalt is in huys, de kinders gaen verlooren,  
 Dweirs-tochten, tégenwil ſal men geduerig hooren;  
 Den man is vreed en ſtraf, of wel de vrouw is baes;  
 Waer wysheyd, met een woord, ontbrékt, is alles dwaes.  
 Hoort dan een wyſen raed ſelfs van de Wysheyd ſpreken:  
 „ Myn kinders, wilt gy niet aen uwe plicht ontbréken,  
 Kroon-lievers hebt gy laſt te voeren ſtaf en kroon,  
 Wenſcht gy op 't ſtads bewind geſteld te ſyn ten toon,  
 Wenſcht-ge op den rechter-ſtoel in top te ſyn geſeten,  
 Om in een langen rok 't kwaed van het goed te méten,  
 Wenſcht gy dat uw geſin, wilt gy dat uwen ſtaet  
 Sal worden aenbeſtierd naer wet en réden-maet,  
 Betracht de wysheyd, bid, verwerft dat haere ſtraelen,  
 Haer al verlichtend licht u in den geeft mag daelen;  
 Want ſonder haer vergefs is al uw ſing beleyd,  
 Met haer door haer beklyft gy in der ewigheyd:

Van haer kómt uwen roem, gy bygelége famen,  
 Nooyt fégen sonder haer voor vergelége fanden,  
 Gelukkig is het ryk, heylweirdig is de stad,  
 Voorspoedig is het volk, waer heerschap eens besaf  
 Der wysheyd\* gloende kracht; roemruchtig syn de raeden,  
 Prysweirdig allen mensch, die mag syn hert verlaeden  
 Met dit Minervas vocht! . . . Maer ménigen sich vleyt,  
 Dat hy de volheyd héft van haere schranderheyd,  
 Dat-se in syn bekkeneel voorstoelig is geséten,  
 Mids hy sich roemt wat meer als andere te wéten,  
 En sich aen letter-konst of pleyten te verlaen,  
 Waer door laetdunkendheyd en blaes-wind vol van waen  
 Een stéderig verstand durft als een dwaelgeest achten :  
 Soo dorf Hérodés eens de Wysheyd self verachten :  
 Maer is dat bobbel-hóofd, die soo syn breyn aenkléft  
 Den man, die 't pit en 't slot der waere wysheyd héft ?  
 ó Ver van daer! hy is niet syn verwaende géelten,  
 Als Bábels kóning was, den naesten aen de beesten ;  
 Waer satans sádel-peird geleyd is den stat,  
 De wysheyd nimmer dáer haer huys-vest némen sal :  
 Sy táet de hooveirdy, vucht haere pronk-pop-trekken,  
 Om haere ootmoedigheyd in 't mint niet te bevlecken :  
 Waer flem-p-god Bacchus lést met Mídás in accord,  
 De wysheyd ligt en swalpt, als in den drank verfloord  
 Waer Venus dertel wicht de herffens houd gespannen,  
 Daer is de wysheyd, laes! als balling uytgebannen :  
 Wie opgetoogen dient het weireklich oog-glans-goed,  
 De wysheyd word van dién getréden met den voet.

Waer sal de wysheyd dan haer soeten ingank vinden ?  
 Wie soekt haer wel te récht ? Wie syn haer beste vrynden ?  
 Sy huys-vest in de deugd niet volle heerlykheyd,  
 Sy handelt met den geest vol van ootmoedigheyd ;  
 Daer brengt sy vruchten voort als een télbaere moeder,  
 Sy acht, die haer bemint, voor suster ende broeder,  
 Sy juycht de vrome toe, en houd geslaedig feest  
 In 't hert, 't gèn sorgelyk syn hoogsten Schepper vrees ;  
 Want niemánd, wie het sy, kan God te récht beminnen,  
 Dan die de wysheyd héft in krachten, hert en sinnen :  
 Daeróm wilt gy, ó mensch! syn voor den Heer volmaekt  
 'T is noodig, dat gy éerst het soet der wysheyd smaekt.

---

\* Gloende voor gloeyende, besonder Dichters voor-riek.

# TJAEKE, OUD LIEDEKE.

Aurum omnes vincita jam pietate colunt.

*Is't menschedam niet saer véel te lóven?*

*Deugd is te kant en geld is boven.*

**W** Y hebben hier een grooten man,  
 Wiens naem is goeden Tjaeke,  
 Die aen den kost schaers kómen kan,  
 'T is wel een aerme saeke!  
 En Tjaeke loopt suyd, west en oost,  
 En ook wel nae den noorden,  
 Hy vind alomme weynig troost  
 Maer véle bitse woorden.

2. Gaet hy by eenen Edelman,  
 Dien siet hem met kwaede oogen;  
 Den ryken Borger selve kan  
 Den suklaer niet gedoogen:  
 By Kwésel, Domheer, Munk met krays  
 Word Tjaeke seer verworpen;  
 In kleyne Straetjes is hy t'huys  
 En op de Boere-dorpen.

3. Als Tjaeke meynt ter Bael te gaen,  
 Den Schild-wacht stuer van sinnen  
 Roept halt! dat is, blyf stille staen,  
 \* Zu ruk! men gae niet binnen!  
 De Mommers stooten Tjaeke voort  
 Als vuylichheid der fraete,  
 Den duts mag bly syn of gestoord,  
 Het doet hem geene baete.

4. Komt Tjaeke op eene Kerremis  
 By vrienden van goe dagen,  
 Niet eenen merkt, dat hy daar is,  
 Schoon naebestaende magen;

*Men moet wyspreken sijn raek op onse wysse. geens  
 sijn t'au raek.*

Men handelt hem als vřemdeling

Voor al syn heuschlyk groeten;

Krygt hy de brok, 't is een slecht ding,

En sit daer als klaey Loeten.

5. Word hy geschonden in syn Recht,

Hy loopt naer *Advoocaeten*;

Het hoedje is roft, den broek is slecht,

Het wambays is vol gaten;

Dien siet hem met misachting aen,

En dien met mededoogen;

Edoch sy seggen bey, loop aen!

Uw Recht heft geen betoogen.

6. Nu Tjaeke siekelyk te bed

Send eenen *Doctor* haelen :

Dien hem een heele wék verset,

Dien segt, wie sal't betaelen?

Den *Apotheker* vraegt ook geld

Of lévert geene waeren :

Tjaeke is wel aermelyk gesteld,

Als God hem niet wilt spaeren.

7. Maer Tjaeke is dood, hoe sal't nu gaen?

Wis sal den bloed begraven?

Daer is voor Tjaeke Kruys noch Vaen,

Noch Mis, om hem te laeven :

Syne aarme siele komt God naer

Soe naekt, als eens gebooren :

Dat God gelyk de menschen waer,

Goen Tjaeke waer verlooren.

8. Hem segt den Looner van het goed,

Wat hebt gy al bedréven?

Och Heer! wat kan een aermen bloed?

Ik had niets om te géven,

'T en sy somwylen een stuk Brood.

Aen Wéwe, of Wees, of Néven :

Uw doen, segt God, is goed en groot,

Tréd, vriend, in 't ewig Léven.

H A L L E L O U I A H.

---

Men vind-ze te koop by den uytgéver LAURENS DE VRIES  
in 't Kassel-stratje binnen leper,

# TYD-VERDRYF.

N.º 8.º

Qui Scribit laudatur ab his, culpatur ab illis.

*Die Schryft moet sich daer aen verwagten,*

*Das desen laekt, 't géne andere achten.*

**V**RIENDEN, ik gae nog al voord in 't schryven : en waerom niet ? ik ontmoete nog dagelyks nieuwe en oude dingen, waer de Spel-kunde siek is, die mógelyks met myne salven soud kunnen genésen worden : 't is wel waer, den eenen segt, hy doet wel; den anderen segt, waerom doet hy dat ? ik seg, uyt geen ander insicht, als om de Tael en Tael-genooten dienst te doen op myne *verloorene* uren, die ik uyt dien-hoofde voor *gevonden* rekene. Jae, al soud men alle myne grondstellingen om ver werpen, nog soud ik dienst gedaen hebben, want niemand sal die ooyt kunnen om ver werpen, 't en sy met klaere en onvrikbaere bewysen aen de myne strydig aen te haelen; en dan sal men te recht seggen, dat het licht uyt de duyfstermissen gebooren is.

Nochte ik sal dat niet verwonderen :

*Omnia me, dum junior essem, scire putabam ;  
Quò scio plus, hòc me nunc scio scire minus.*

Jonk, ongeleerd, ik dacht in waen,  
Dat ik ver was dér vòglen swaen,  
'K was ver den wyfsten in myne oogen ;  
Hoe meer den tyd my licht aenmèt,  
Hoe meer ik sie, dat ik niets wét,  
Daer toe behoef ik geen betoogen.



( 2 )

VEERTIENDE TÆL-ÓVERWÉGING.

**O**M te bevestigen niet gene ik hier bóven aenhael, ik ném den Bevel-brief nópende den Vasten, dit jaer gedrukt tot Gent by Bernaerd Poelman; geenslins in den geest van den opstelder daer af te berispen, maer enkelyk om myn seggenschap te bewaerbéden. Het eerste is *Gent* waer voor andere *Gent* schryven; wærelyk men segt niet *Gendenaer* maer *Gentienaar*. Op d'eerste bladfyde, *Hoogwèrdigheyd*, op de derde, *beestveirdigheyd*, en op de vierde, *van geener weirde*: daer *ed*, hier *ei*. Wèderom op de vierde blad. *eerfchende ongesene* niawigheyd voor *hoerschende*. Daer ook, *geene* voor *niet sans*, ende éven gelyk *geene* voor *wolke*, dat ten minsten *gene* soud moeten syn. Nog, *bezielt zyn* eyndigende met *t*, *beertuygd zyn* eyndigende met *n*. Daer ook twee woorden, te wéten, *bekobrd* en *voobrd* met een alleronnoodigste, jae belacchelyk teeken *boyn*, de tweede *o*, daer duysend andere woorden met de *opene* lange *o* sonder dat teeken daer voor en achter staen. Ook, *haleyden* voor *belyden*, en leeger *lyden*, maer niet *lyden*. Op de vyfde bladfyde *hartmekkig* voor *hardmekkig* kan séker van niemand goedgekeurd worden; het is het *hert* niet, dat *mekkig* is; maer het is den *nek*, die *hard* en onbuysaem is. En dat fy ons genoeg, si bekennende, dat'er weynig of geen schooner vlaemich van de druk-pers kómt, als gelyden Bevel-brief; maer ik heb wétens en willens van het beste genómen, om te toonen dat'er nog iet standvastiger moet geronden worden.



Gulde-jaer des Priesterdoms en Silver-jaer  
des Bischofs van den Hoogweirdigsten  
Heer **GUILIELMUS DELVAULX**,  
XVI. Bischof van Ieper, gevierd in 1756.

Door P. **RAPHAËL DE DOUS**, van Ieper, Capucyn Jubitaris.

Aspiciunt oculis superi mortalia justis.

*De Deugd verliest nooyt loon, noch lof,  
't sy hier, 't sy in het hemelsch hof.*

**D**AELT ter nér, ô Offer-englen!  
Helpt ons loof met bloemen strenglen,  
Vlecht nu kranfien, valt aen 't werk;  
Sfiert gewelf en Koor-pilaeren,  
Overkranft de hooge Altaeren,  
Kleed met groen **GUILIELMUS Kerk**:  
Want hy fchynt tot roem geboren,  
Daer hy was van God verkooren  
Tot den Priesterlyken staet;  
Dan gewyd kwam Offraers wyden,  
En als Bischof ons verblyden,  
Hier een nieuwen dâgeraet,  
Nieuwe fon, die blyder oogen,  
Syne straelen, hoog getoogen,  
Uytspreyd over ons gemoed,  
Om den Godsdienst te vergulden,  
Wyl hy nu voor onse fchulden  
Offert, en de sonden boet.  
Nu begroet van Ampt-genooten  
Hy den eew-ring fiet opgrooten  
Van fyn wettig Priesterschap;  
Vyftig Jaeren nu verloopen,  
Om het hemelryk te koopen  
Toonen hem een hoogen ufp:

Dank syn sweet en sware stappen,

Slaevetry van wétenschappen

En getrouwe Bischops plicht :

Had ik Davids harp en snaeren,

Om gefang met spel te paeren,

Voor dit slikkrig Kerke-licht!

Leye en Ieperleet te gader

Danken U, geleerden Väder,

Die ontvonkt door Gódes vlam

Voor den Wet-boek hebt gedongen,

Als de wolven 't Lam besprongen,

Dat den mensch versoenen kwam;

Dyle en Maese syn te danken,

Die besproeyden fulke ranken;

Luyk mēt Lóven dank gefeyd,

Die ons uyt hun groene \* dalen

Sulke Léli lieten haelen

Tot den Bischops-troon bereyd.

SMET als voorfaet, en als ouder

Sag DELVAULX als Stédehouder

Syn Apostelschap betren,

*a* RATABON met *b* CAMBERLYNEN,

*c* ROBLES sag hem 't land beschynen,

Wáer sy wandelden voorhén :

Jae, *d* RYTHÓVE, die ons lichtte,

'T eerste Myther-recht hier stichtte,

Mackende den afgrond stom,

Scheen van vreugde te herléven,

Toen werd aen DELVAULX gegeven

Staf en magt van 't Bischopdom,

Wáer DELVAULX verheugd en blyde

Aen RYTHÓVES oude fyde

Héft den wierook toegeswaeyd;

Vyf-en-twintig Jaer genadigd

Ons in angst en nood verdaedigd,

Wyl de hel haer onkrayd saeyt.

\* DELVAULX.

g 1694. b 1627. c 1654. d 1562.

Wie ſich nu wilt onderwinden  
 Om *o* BOUCHAERT, *f* HENNIN te vinden,  
*g* SIMONS, *h* VISSCHER, *i* HERINGS, *k* PRAETS,  
 Of *l* HENRICUS HALLEMALE,  
 Dat hy binnen Ieper daele;  
 Die hoogweirde Médemaets  
 Naer geleerdheyd, deugd, en wéfen,  
 Syn al in DELVAULX te léfen;  
 In DELVAULX ſyn ſy te gaer:  
 Wiens geleerdheyd, deugd, en daeden  
 Sullen alle hert verfaeden  
 In ſyn heylig Jubel-jaer.  
 Daelt ter nér, ó Offer-englen!  
 Helpt ons 's Herders eewkrans ſtrenglen  
 Op ſyn blyde Jubel-ſteeft;  
 En geleyd hem naer dit léven,  
 Waer God hem de kroón ſal géven  
 Váder, Soon, en Heylig Geest.

*e* 1641. *f* 1614. *g* 1585. *h* 1611. *i* 1677. *k* 1668. *l* 1672.



## VYFTIENDE TAEI - ÓVERWÉGING.

**S**choon het hier nog de plaets niet is van *o* te han-  
 delen, nochtans om de gelykheyd van grónd-flag óver  
*oo* en *ó*, met de géne óver *oo* en *ó*, breng ik déſe óver-  
 wéginge hier by.

Daer is op N.<sup>o</sup> 7.<sup>o</sup> genoegſaem geſeyd, om het  
 klaerblykende verſchil te dóen bevatten tuſſchen *oo* en  
*ó*: met gelyke rédenkávellinge en byhaelſels bevestig-  
 ik het verſchil tuſſchen *oo* en *ó*.

*Gelófd ſy en gelóofd, die waertheyd vooren houd.*  
*Gefchóren moeten ſyn, die durven valſcheyd ſchaoren.*

Maek ook wel verſchil tuſſchen de ſcherpe korte *o*;  
 als in *bot*, *ſlet*, *besnotheyd*, en *ó*. Dus voor *ſoft* wacht  
 g wel van *ſoft* te léſen, ofte van onkundige te laeten.

lêsen in uw bywêzen : dat de liefde tot de Tael uwe rechtsinnigheyd bewege, om - se te leeren *stoft* lêsen, als of'er *stoft* stond. Sie *stoft* en *soft* in dit verske.

*Hy stoft den visch en soft op syne stoverye.*

Dat de Rymers, voor soo vël het hun beliest, dit tot voordeel nemen, om de geslêpene ooren niet te kwetsen met den onegten schokkenden rym van *verkooren* met *afgesworen*, als in den Jubel-dicht van P. JODOGNE O. - L. - V. - Broeder.

- „ Hy heeft hier alle deugd syn lêven lang verkooren
- „ En alderhande kwaed voor eewig afgesworen.

Ook van *Soon* met *Gân* of *Gôen* : op de dood van **MARIA-THERESIA**.

- „ Van daer stiert Theresia den staf van haeren Soon ;
- „ Daer praelt die gulde Ster vereewigd by de Gôon.

Is't niet jaemer, dat schoone werken sulke vlekken voeren ? 'T is tyd, ô vlaemsche Rymers, diê nae de *suiverheyd* tracht, en nae de *volmaektheyd* strêft, dat gy die yser-maelen uyt uwe harilên - doeken vryft, ende uyt uwe schriften weg némt. Valt het rymen u wat te lastiger, het sal ook te schooner uytkomen : *Difficilia que pulchra*.

Wy hebben in onse scherpe *o* eenen gelyken eygendom, aen den génen in *i*, waer af wy gesproken hebben op de 16. bladfyde van N.º 6.º, dat is, dat wy in vele woorden de scherpe *o* uytspreken, als of het *ou* waer : soo seggen wy *wounden*, *gewounden*, in stê van *wonden*, *gewonden* : waerom spreken wy *won* in *wonden* anders uyt als in *wonnen* ? 't is wel waer de Duytschen schryven *wunden* en*f*, *er ist verwundet*, en seggen *wounden* en*f*, hunne *u* onse *en* synde. Het is ook waer, dat wy, op eené kruys - straat gesteld synde, tot het Hoogduytich onsen laetsten toevlucht moeten nemen : maer wy syn hier eygentlyk niet verfeld : de scherpe *o* haeren klank hebbende in alle andere woorden, wy moeten maer die uytsonderinge dooden, en ons en alle leerlingen geniesden *en* in alle woorden den selven klank te gelyken, gelyken klank een *ei*, *oi* en*f*, en dat sal met den jârl volmaekt rymen met *ayfsonde*, *j* - het

welk anderffins valsch is, schoon het in beyde gevallen de selve boek - staeven syn : ik meyne die te verstaen gegeven te hebben op N.º 2.º van dit werkske, in dit vers en volgende op de sesde bladfyde :

„ Men vond de versen uyt om d'ooren te vermaeken.

Jae, rym is voor d'ooren en niet voor d'oogen.



*Den schoonen Dicht DE WYSHED op 't voorgaende N.º, van wie hy gemacker, en of hy in druk is, wét ik niet : dat wét ik, dat wylent JOORIS GOOSSENS, Schól-meeſter, en Dicht-meeſter van de Ridders-ryke Gilde van O.-L.-V. van Alſſembetge & Ieper, hem aen ſyne Leerlingen ter naeſchryvinge voorgegalmd héft in den Vaſten-tyd ontrent het jaer 1749.*

*Indien'er op gemelden Dicht iet kan tegengeſproken worden, het ſoud moeten ſyn, dat hy de Wyshed ende de Geleerdheyd, twee groote, maer onderſcheydene eygenſchappen door een ſmit.*

*Het is waer dat het Boek der Spreuken, deel van den Boek des Bibels, daer aenloydinge toe géft : in 't 26: hoofdstuk, 16. geméte ſtaer'er : Sapientior ſibi piger videtur ſeptem viris loquentibus ſententias : Die te luy is te leeren is in ſyne botte oogen wyſer als ſeven genog geleerd, om niets als verſtandige ſpreuken, te uytén. Daer ſiet men, dat de géne geleerde ſpreuken, dat is, wétenschap beſitten, voor ſeer wys gehouden worden; ende nochtans de wyshed beſtaet niet in geleerde ſpreuken te wétten, maer volgens die ononderbroken en ſunder huycholaerye te léven. Vêle andere aenſdelſels uyt het ſelve Boek verſterken dit. 1. Hoofdstuk de Wyshed roept; tít wanneer ſullen d'onverſtandige de wétenschap haeten? 19. Hoofdst. 's Mans geleerdheyd word gekend uyt ſyne verduldighed. ( Is de verduldighed niet een deel der wyshed? ſoo ſtaet geleerdheyd daer voor wyshed. ) 24. Hoofdst. een wyſen Man en een geleerden Man heeten alle twee kloek, ſterk, en ríom. - Hof.*

*Ter eere der bekwaemheyd en ter saligâr gedachte-  
nisse van dien goeden Man volgt hier dit*

*L X JK. - JD I C HC JL.*

Cogimur huc omnes.

*Ryp, groen, goed, slecht, het moet al voojd  
In 't korte door de selva poort.  
Syt gy een weynig voorgaen,  
Wy kómen spoedig achter aen.*

**M**YN riet is stom . . . nog eens . . . 't geluyd van myne pypen  
Is opgestopt; vergéfs wil ik de herffens slypen,  
De bron is uytgedroogd, die met een milden vloed  
Myn Sang-konst in den tyd gebaerd héft en gevoed!  
Toen in een duyfter vliet van ónkunde opgeslōten  
Myn kranke bekkeneel der kerpis galle lōten  
Nog nauwlyks had aenschawd; maer aen de kindsheyd vast  
Met seer geringen drift op Spel-en-schryf-konst past,  
Kómt GOOSSENS opgedaegd met uytgekipte Dichten,  
Om syne kindren tot de wysheyd vōor te lichten:  
Soo vind hy dubbél nut, hy port in 't leeren vōord,  
En toont de jonkheyd aen hoe seer goen dicht bekoort.  
Van dan kwam in myn breyn; ik wét niet wat gerésen,  
Dat my in stilte sey; gy moet ook Dichter wésen;  
Van dan stond my wel aen, wat maer nae dicht geleek;  
Soo dat ik reeds vél min nae kinder-spēlen keek.  
Den dicht van eenen God oneyndig in syn wésen,  
Eer uyt den wetrel ooyt iet schikbaer kwam gerésen,  
Sprak ik klaer-mōdig uyt getoetst op spēders trant:  
Soo oeffende ik van jongs den sang-luif en 't verstand.  
Edoch nae korten tyd, door 't levens-lot gedréven,  
Moest ik my vélerley tot wētenschap begéven;  
Soo dat in myne borst de vlaemsche Dicht-werk-vlam,  
In vrēnde taelen lang versmoord, geen voordgank nam:  
Tot dat ik cyndelings de Schól vōorby gevaeren  
Den selven Meester die my in de kindsche jaeren  
Den smaek had ingestort, wér hoorde by geval  
Syn Konst • ontvouden, daer ik stond in 't Alsem-dat.

*Des niet ontvouden als 't u belieft.*

Dacht ik het vier wér aen, daer ging ik siten maelen  
 Om 't hōning-forte pad van Pindus t'achterhaelen,  
 En steunde my op hōp te worden voordgesticht  
 Op syne lessen en syn voorbēld, afgericht :  
 Maer laes! waer ben ik nu? waer is die baek verdwēnen?  
 Ach! goeden GOOSSENS, ach! goen Meester, gy syt hēnen!  
 Gy laet my hier verdwelmd, berooyd, ter halver baen,  
 En draegt u Dichters meer, noch hunne werken aen.  
 Ach! vrede Moord-gódin, kon gy uw felle slagen  
 Niet in den boesem van onnutte schepsels jaegen?  
 Daer léft soo ménigen in bottigheyd versteend,  
 Soo ménig booserik ten geessel van 't gemcent!  
 Waerom niet, wyl 't u lust te spēlen met moord-pylen,  
 Op hun onguaren romp uw staale spitsen vylen?  
 En wet op aerden geld, en konst-en-deugd-ryk is,  
 Niet óverlaeten ons ter vreugd en laevenis?  
 'T is vruchteloos gewenscht, 't is vruchteloos gestrēden,  
 Dat schrik-gedrocht en kent médoogentheyd of réden,  
 Geen vleesch ontkómt den sprong, de wet is algemeen,  
 De dood dempt vroeg of laet wys, bot, en groot en kleen :  
 Van uyt haer noordschen kuyl, waer, door afschuwbre bōden  
 Op duysend factu-anters haer bōmen toegelōden  
 Staeg menschen-offers van geheel den aerden-bal,  
 Gaf sy het vreed-bevel van GOOSSENS droewan val.  
 Met eēn de grāge koors valt straf hem op de lenden ;  
 Hy toutert en hy héft, hy wēt niet waer sich wenden :  
 Sy stókt den óvernier te midden in syn blōed  
 En 't schynt, hoe meer men bluscht, hoe meer den brand sich  
 Nu sond syn vonnis nog ter waegschael onvoldongen (voed.  
 Wanneer de lōnge-sacht hem komt op 't lyf gesprongen,  
 De gorgeltjes gaen toe, de bangigheyd wast aen,  
 Men siet eēn purpe vlam op syne wangen staen,  
 Vergēts den Arkenaar poogt konst in 't werk te spannen,  
 Met leet siet hy de konst door 't kwaed vast óvermannen :  
 De geesten dōlen, d'oog ontluyftert en ontverft, ...  
 Hy kucht... maer kan niet meer... hy snikt... men kykt... hy  
 Daer ligt dien GOOSSENS dan voor eewig ons ontstōlen, (sterft.  
 Hy die den luyster was der Vlaemische Sang-berg-schōlen!  
 Daer ligt hy die door konst de steenen schier bewoog,  
 'T sy in eēn Helden-dicht, 't sy in eēn Schauw-vertoog.  
 Daer ligt hy, die alleen gesoogd met moeder-tael,  
 Noch hulp van den Latyn, noch hulp had van den Wasle,  
 En echter syn vernuft gevoerd héft tot dien top,  
 Waer duyft vél-taelige nooyt staen te klimmen op.



Waer-door hy ons met vreugd déde aen *DE CLERCK* herdenken,  
 Die ook een-taelig stad véel goeds in dicht kwam-schenken;  
 Wie werd naer onsen tyd in Iepers schoot gevoed,  
 Die 't dankbaer naefaed, ook aen *GOOSSENS* denken doet.  
 8 *Alfsembergers*, die mógt roemen op twee Mannen  
 Die beyde uyt eygen schat en krachten ingespannen  
 Noch aen lang schólgaen, noch aen leeraers syn verplicht,  
 Ik vrees dat uwen glans voor lang begraven ligt.  
 'K wil misfen, en misfchien, die *GOOSSENS* op sal volgen  
 Héft van Minervas vocht ook mildlyk ingeswolgen;  
 Hy sal dien voorsaet jae misfchien te bóven staen:  
 Maer echter wilt de vrees uyt myn gevricht niet gaen.  
 Edoch geduld! het is het löt der weireldlingen  
 Sich staeg te buygen voor der weireld wiffelingen:  
 En is nu *GOOSSENS* dood, roept God den man by hem,  
 Laet ons tot syner troöst vereenen onse stem,  
 En hem behulpaem syn met smeeken en gebéden  
 By d'*Alfsembergische* Maegd: gy, syné medelédén,  
 Syt aen dien édlén geest uyt dank niet min verplicht,  
 Daer myne dankbaerheyd hem toewyd défen Dicht.



## SESTIENDE TAEI - ÓVERWÉGING.

### Van de West-vlaemsche *u*.

**I**N 't schikken der klinkers, heb ik geene plaets dur-  
 ven géven aen onse *u* tot naederen óverleg; maer nu  
 durve ik seggen en vast-stellen, dat onse West-vlaem-  
 sche *u* eenen waeren klinker is, volgende op *é*; maer  
 eenen klinker met dien eygendom van alleenelyk in  
 onlautere stelffel-grépen; ende nooyt lang gevonden te  
 worden. Soo dat men noch *bu*, noch *du*, noch *fu*,  
 noch *mu*, noch *tu*, enf. met onsen West-vlaemschen  
 klank in het West-vlaemsch ea vind, als synde lautere  
 grépen; maer wel in dusdaenige onlautere, als *bus*,  
*dus*, *futselen*, *klucht*, *mussche*, *tusschan*, *plukken* en  
 ontelbaere andere.

Gelyke grépen lank syn in onse spraek niet, 't en  
 waer in gefank, waer verscheyde galmen (*toonén*) op

de ſelve grépe moeten gefongen worden : *Hic gra-  
ru ... chr loape dor en maer : Maer ik al myn d'boen  
ſu ... chten?*

Of er andere taelen dien klinker lank hebben, wét  
ik niet; maar dat hy lank ſyn kan, blykt aen de aen-  
gehæelde ſang - reken.

Nu dan dit onderzoek tot beſluit gebracht ſynde,  
moet het getal klinkers op twaelf geſteld worden, daer  
ſy op de 12. bladſyde van het Tyd - vordryf N.º 4.º  
maer tot elfe opgegeven waeren; dus wy hebben  
twaelf klinkers; te weten : *ae* ofte *a*; *ai*; *oe*; *ô*; *u*;  
*au*; *y*; *oo*; *ô*; *ou*; *oo*; ende *uy*; *ui*; *ue* ofte *uu*.

Bemerk, waer men in 't vlaemſch *u* in eene lautere  
grépe vind, dat ſy ofte aen eene uytheemſche tæle,  
als in *natura*, toebehoort; ofte dient voor den klinker,  
die op de twaelfte plaatſe op vier wyſen uytgedrukt  
ſtaet : als *verdueren* voor *verdueren*; *uren* voor *uoren*  
enf.; maer dan ſoud den leerling verſteld kunnen ſtaen,  
om te weten waer de grépen ſcheyden, hoe het woord  
geſpeld en verſtaen moet worden : dus het is béter *uy*,  
ofte *ui*, ofte *ue*, ofte *uu* te ſtellen.

Welke en waer de voorhand verdienen, ſal men in  
een der laetere *Numéros* in óverwéginge némen.

Daer ſyn nogtans ettelyke, maer weynige, woor-  
den, waer *u* eene lautere ſtelfel grépe maekt, als in  
*ſwulme*, *geluwe*, *peuluwe*, *wéduwe*, *duwier*, *fluwynne*  
enf.; en dan is die lautere grépe duyſter en flauw,  
gelyk de *i* in *lélië*, en de *e* in *boreas*.

Wat aenget *uws*, *gruwsen*, *ſchuwsen*, *huwelyk* enf.,  
daer dient die *u* voor *uw*; men ſoud moeten *uuwe*,  
*gruuwen*, *fluuwels*, *huuwelyk* ofte *huwelyk* ſtellen; ende  
die dat nu ſoud doen, waer den eerſten niet. Laeter  
breeder.

Sommige ſtrécken veranderen dúsdanige *u* in *au*,  
maekende van den enkelen klinker (*vocaal*) eenen  
doppel - galmer (*diphthong*) als *grauwen*, waer af  
*grauwſaem* kómt, *fluuwen*, *ſchuw*, waer af ik *water-  
ſchauw* (*hydrophalus*) gevonden heb.

*Gru*, *ſchu*, *bru* enf., ſyn verkórtingen van *gruw*,  
*ſchuw*, *bruw*, enf. ten dienste der Dichters toegeſtaeten,

waerfchynelyk om te rymen met *u*, *nu* : die nogtans ook wel in *auw* en *nauw* veranderd worden : „ *Wdl nauw, maetje, ik seg auw, dat-er om liegt*. Ik betrouw, dat niemand my dit fpreukske fal durven toepaffen.

Alle défe laetse *u*, te beginnen van *Bemerk*, worden uytgefproken, gelyk by de Franfchen, en gelyk wy kwaelyk de felve in 't latyn fpreken, d'eeene lank als in *nature, natura*; d'andere kort, als in *fénuwe*, gelyk in *mutuel, viduus*.

En peyft niet, Wefterlingen, dat gy wel fprékt, als gy *filve* en *gilve* fegt voor *fénuwe* en *gdluwe*. Het gebruyk laet toe *gôls* en *gél* te feggen voor dit laetste : maer ik trek het te lank; vaer wel, *Léfer*, voor défen keer.

## AERDIG GEDACHT VAN D'EEWIGHEYD.

Door *ADRIANUS - JOSEPHUS BUSEYNE*, *Jefuite - broeder,*  
*leperling.*

*Lethum non omnia finit.*

*En oordeel niet te lot of mal;*

*De dood is vël; maer is't niet al.*

**T**EL de boomen, tel de blaeren,  
Die nu fyn, en die ooyt waeren,  
Van den duer der Eewigheyd  
Is nog niet met al gefeyd.  
Tel de dieren niet om tellen,  
Tel de fappen, die fy Stellen,  
Tel de hayrkes van elk dier,  
Gy en wét nog geene fier.  
Tel foo véle duyfend jaeren  
Als haer fterren ópenbaeren,  
Van den tyd der Eewigheyd  
Stond noch fap ia afgeleyd.

Tel door alle weirelds hoeken  
 Alle schriften, alle boeken,  
 Alle blaeren een voor een,  
 Alle réken groot en klein  
 Met de woorden daer begrepen,  
 Hunne tittelkes en strépen,  
 Tel de letters ooyt geprent  
 Of geschreven sonder end,  
 Tel-se nog soo véle reysen  
 Als heel 't menschedom héft gepeysen,  
 Van het eynd der Eewigheyd  
 Is nog niet met al geseyd.  
 Gae dan eens de sierkes raepen  
 Met de graentjes ooyt geschapen,  
 En de gerskes in 't veld,  
 Gy en hebt' nog niets geteld;  
 Tel de druppels van den régen  
 Die ooyt kwamen nérgeslégen  
 En ooyt sullen néderslaen,  
 D'eewigheyd sal langer staen.  
 Gae de see duyftmael herméten,  
 Om elk druppelke te wéten,  
 ð! Gy wét nog niet met al,  
 Hoe lang eewig dueren sal.  
 Gae de sandekes ophaelen  
 Van de bergen, van de dalen,  
 Van de duynen van de see,  
 Brék-se vrylyk nog in twee,  
 Wil-se nog *multipléceren*  
 Door hun selven, en *dobbléren*,  
 'T waer een tellink nooyt gedaen;  
 D'eewigheyd sal langer staen.  
 Sonder eynde, dat kan wésen,  
 Maer waer is den man geprésen  
 Die ooyt vatte in synen sin  
 'T eyndeloos in syn begin?  
 Geen begin! . . . Verstand gae onder.  
 Jae, het is een godlyk wonder,  
 Sonder ooyt begin is God.  
 Hier staen alle stom en bot;

( 24 )

Niemand kan dit achterhoelen;  
 Paulus, die in 's hemels saelen  
 Indrong, héft het niet bevat;  
 Vat dan eenig mensche dat?  
 Niemand, niemand van die léven;  
 Het verstand moet vast begéven  
 In dese óverdenkenis,  
 Hoe geleerd, hoe snég het is.  
 Wil dan, mensch, de moeyte spaeren,  
 Bóven uwen swék niet vaeren;  
 Trek vry uwe hoorens in;  
 Eerbied, die nooyt had begin.

## V R A E G E.

*Wie is den sterfeling die eens tot God sal raeken,  
 Die synen wón sul in Gods tabernakel maeken,  
 En op Gods heylgen Berg vóór ewig ruste smaeken?*

### ANTWOORDE XIV. HARP-GESANG.

Wie sal Gods heylgen Berg beklimmen tot syn lot?  
 Dien sterfeling alleen die sonder snette wándelt,  
 En niemand als met liefde en snuyver recht en handelt,  
 En niets en doet of laet 't en sy alreth om God.

\* \* \*

Die niets als waerheyd sprékt, en niets als waerheyd voed  
 In syn eenvoudig hert, die mooyt met snége tréken  
 Van listen of bedrog syn valsche tong liet spréken,  
 Maer staeg te saemen paert de lippen en 't gemoed.

\* \* \*

Die synen éven-mensch nog schae nog smert toeleyt,  
 Die nimmer tégen hem kwaen haet héft opgenómen,  
 Noch ooyt liet laster-klap van syne tonge kómen,  
 Wat ook een kwaede tong door kwaeden aerd verbreyd.

\* \* \*

Dien, ~~want wiens vróme deugd~~, voor wiens geducht gelaet  
 De boose staen beschaemd in humen niet beswéken,  
 En die rechtveirdige in Gods vrees en liefde ómlieden  
 Verheerlykt en verheft ~~in Gods Ryk ter eer en bust.~~

Die aen fyn woord getrouw volbrengt al 't-gén hy sweert,  
 Wiens geld dient om den nood van braeve lien te sluiten,  
 Ver van door woekery den naesten uyt te putten ;  
 Die nooys om recht te doen geschenken héft begeird.

*Die soo handlen heel han léven  
 Sullen nimmermeer begéven.*



## GELUK UYT DRUK

### BEWÉSEN IN JOSEPH DEN DRÓMER.

Ah ! crudele genus , nec fidum foemina nomen !

*Der vrouwen haet uyt smaed „ Allen haet te bóven gaet.*

**T** Is meer by God geplégd , dat , wien hy met gelukken  
 Wilt ségnen hoog in top , hy hem eerst laet verdrukken ,  
 En door den tégenspoed syn hert eerst toetsen wilt .  
 Wat leed een Jacob , toen hem Esau in den schild  
 Wauw vaeren ? Wat al moest vorst David niet verdraegen ,  
 Toen Saüls vreed gemoed uyt was op syne dagen ,  
 Eer hy den troon beklom ? Wat leed d'aleerste Kerk  
 Vervolgd op alle wys door satans nydig werk ?  
 En echter is die Kerk nu wérgaloos verhéven ;  
 En David naederhand déde allen vyand béven ;  
 Verrykten Jacob , spyt des Esaus domme kracht ,  
 Ley aen der stammen-grond van 't Godbeminde geslacht .  
 Gy kent en 't goed en 't kwaed van Josephs wédervaeren ;  
 Vervolgd van syne Broers in syne teedre jaeren ,  
 Hy wierd door Gods beschik verpóerd tot aen den Nyl ,  
 Verkocht aen Putifar , geacht in kórte wyl ,  
 Bemind , betrouwd , en tot Hof-meester uytgekooren :  
 'T scheen dat hy van de wieg was tot dit ampt gebooren ,  
 Daer was te Putifars noch slecht noch kostelyk ding  
 Of 't wierd hem toebetrouwd , wanneer den Heer uytging .  
 Gods magt door broedren haet héft hem soo hoog verhéven ,  
 - Toch Joseph houd u kloek , 'k voorse dat in uw léven  
 Nog ramp te dalden staet : let , let op uwe plicht ,  
 Besoek en troost Mevrouw , die sik te bedde ligt .

\* Hy gaet... maer wyl ik stae een kleyno wyl te wagen,  
 Ik hoor gekreun, ik hoor getier gemengd met klachten;  
 En Joseph rood, verstrooyd vlucht in syn onder-kleed;  
 Mevrauw roept: schendery!... Daer Joseph, daer is 't leed  
 'T géne ik voorfelde, en 't géne u enkelyk kwam treffen  
 Van Gods wege, om daer door u hooger te verheffen.  
 'K doorsie den boosen aerd van die boosaerde vrouw.  
 Sy soekt u tot het kwaed, gy blyft uwe eer getrauw.  
 'K vernéme Putifar; Mevrauw valt scherp aen 't klaegen,  
 Hoe schelmischen Joseph dorf haer eer en deugd belae gen:  
 Den man door grammen moed smyt Joseph in een kot  
 Onnoosel; ongehoord: maer 't is een slag van God,  
 Die door d'ontuyvre floor den hóvling liet verleyden,  
 Om soo den weg tot staet voor Joseph te bereyden:  
 Want siet! in 't selve slot by 's kónings Bakker was  
 Den Schenker, wie hy seyde elks drómen wonder pas.  
 Waer door nae tyd-verloop den Nyluslandschen Kóning  
 Dien Joseph met'er yl ontbood in syne wóning  
 Om de bediedenis te géven van den dróm  
 Van vet en máger yee geklommen uyt den stróm;  
 Van kooeren-aeren ook: het welk hy daer aen allen  
 Héft geestig uytgeleyt tot 's Kónings welgevallen:  
 Langs waer hem Gódes hand gesteld héft op den trap  
 Van eefften Hóveling en Onder-kóningschap.  
 Soo héft God hem beschermd voor bittere gemoedren  
 En doodelyken haet van syn geveynde Broedren  
 Met hem-by Putifar te yestigen, waer hy di  
 Door eene ontuchte floor en ongetemde pry  
 In 't uysterste gevaer des lévén's wierd gesmíten:  
 Maer ver dat God dien vriend in 't proef-kot sou vergéten,  
 'T was heel en af van daer: Gods wenk door dit verléer  
 Bragt hem tot hoog geluk en onweirdérlyke eer.

---

## K N É P - D I C H T.

*Wilt gy vel ongenucht en oorzaak van vel sichten,  
 Of van een diepen vrong aen 't hert, in ernst ontvluchten;  
 Wes nimmer te gemeen met iemand, of te mal,  
 "Wét, soo't min vreugd," het ook min stoornis baeren sal.*

---

Men vind-se te koop by den uytgéver LAURENS DE VARVEN  
 in 't Kassel-stractje binnen Ieper.

# TYD-VERDRYF.

N.º 9.º

*Pour ne rien innover faut-il retenir le genre  
humain dans une éternelle enfance ?*

TABL. DE PARIS.

Uyt yrees te worden overrompeld  
Door swaer verwyf, of wel door fyn  
Geschimp van Lucas of Crispyn,  
Moet dan het menschendom gedompeld  
Voor eewig in de kindsheyd syn ?

**M**EN schreeft tegen nieuwigheden, en wyf niet, het gene wy oud noemen, dat het eens nieuw gewest is; wy souden dan nu nog moeten syn, gelyk Adam en Eva was; niemand soud nog andere kleederen moeten gedragen hebben, als van aen-een-gentel-lyge blaeren.

Maer het gene men hier nieuwheyd noemt, is verne daet af, het is soo oud als de Nature; het is allen mensch ingeschapen: ongetwyfeld duysende geleerde hebben in alle landen die waerheyd gesien, maer in sneerdere saeken besig, ofte meer tyt op geld-belang, als op syne mede-broeders etelyke verlichtinge tot voordering der tael aen te brengen, hebben de moeyte ende het dwaes getier van waen-wyse ontsten, om huane Kennissen aen den dag te laeten komen. 'T is vyftig jaeren, dat ik die ontdekking gedaen heb in 't lesen der hebreeuwische Spraek-konst van Buxtorff, 't is misschien vyf duysend jaeren, dat die leeringe bespeurd ende niet vyfgeleyd is; dus nae vyftig jaeren



wagtens, ik heb gepeyld, het sal misschien nog vyf  
 duyst Jaeren aenloopen, eer iemand sich de moeyte  
 géven sal; dien tyd héft my te lang geschénen, ende  
 ik heb eyndelings het besluyt. genómen van het ys te  
 doorbréken.

Némst dan, **veergéerige Lésers**; Schól - meesters,  
 Leeraers van kost - liggers, dese alleroudste nieuwigheyd  
 in dank; en maect'er het gebruyk af, naer ulieden  
 oordeel: maect stemt daer in ten minsten toe, dat  
 waerheden en verbeteringen altyd moeyelyk door-  
 dringen, ende dat dóligen, mislagen, en ongegronde  
 nieuwigheden grétig opperaept ende gelukkiglyk inge-  
 voerd worden. Siet den segen - prael van z op s, van  
 ad op ae, van vooronderfeld synde op genómen, van  
 aangedaet op gestoffen, gegrupen en vele andere. Ik  
 gaf niets te min voord.

*Quae nova sunt non semper erunt nova. Audaçius.*

Schryft 't nieuwe stout,, 'T werd morgen oud.

## SEVENTIENDE TAELE OVERWEGING.

### Van eu.

**W**Y syn gekómen tot den seiden klinker *eu*;  
 wederom eenen enkelen galm; door twee boek-staeven  
 nytgedrukt: die latyn, gelyk wy het spréken, ofte  
 franck wéten, kunnen sonder Vlaeming te syn, synen  
 natuerelyken klank gemakkelyk vinden; 't is den génen  
 van *eu* in *eurus*, *Eusebius* enl. in 't Latyn; dien van  
*eu* in *peu*, *heureux* enl. in 't Franck; soo ook dien van  
*é* in *lów*, aufs hóchste in 't Hoog-duytsch.

Dese klinker is altoos lank, ten minsten by ons.  
 Hy word somwylen verwisseld met *oo*, als *de loos*  
 voor *de leut*; *doogoniet* en *deugoniet*: somwylen met  
*ó*, als *bóter* en *heuter*, *vermógen* en *vermeugen*, *knóte-*  
*ran* en *knauteran*: somwylen met het géne ik scherpe  
 sal heeten, als *berse* en *heurse*: somwylen met *é*, als

*lènen en leunen, vbl en veul* : somwylen met *a*, als *bràke en breuke, spràke en spreuke*.

Die défen klinker *eu* onder de dobbel-galmers geplaetst hebben, hebben sékerlyk niet gelet, dat men om twee verscheyde galmen door een te trekken, den mond, het spraek-orgaen, twee voegen moet géven, het géne hier niet geschied : hier kont gy met den selven enkelen aenstel des monds altyd den selven enkelen galm uythouden, al't u lufft, tot den adem begéft. Sie N.<sup>o</sup> 4.<sup>o</sup> van dit Werkske.

'Ten waer nogtans dat'er volkeren souden syn, die dése twee aen een gevoegde boek-staeven *eu* uytspreken ofte uytgesproken hebben in der voegen dat wy *euw* souden uytspreken; by alsulke volkeren soud *eu* eenen dobbel-galm-klinker ofte *diphthong* syn : toch by ons nachte by de Franschen niet.

---

## VOORSTEL OM PRYS.

*Gy, die de Wétenschap bemint,  
Voorséker heel gemaklyk vind  
Den eersten der Konst-werkers al,  
Die praelen op dit aerdsche-dal;  
En wat voor Konst-sluk men vernam,  
'T géns eerst uyt syns handen kwam,  
Waer af gemackt, en waer, en hoe?  
Die 't raed, ik seg den Prys hom toe.*

---

## A N T W O O R D E.

**W**AT bastaerd breyn, dat niet de Wétenschap bemint,  
Waer's menichsbepaeld vernuft, hoe snég, nooyt eynde aen vind!  
ò Loflyk tyd-gebruyk, ò troost! die u naejaegen  
Syn doorgaens menschen, die aen God en mēsch behaegen.

---

*Sie het Boek der Spreuken.*

Die waesheyd ondersoekt, die wétenschap bestit,  
 Hy mint en Wet, en schik, en vréde, en liefde; en, 't pit  
 Van alles, eert en viert, als Godsvriend, 't Opperwésen,  
 Wint gunst by God: dient gunst by menschen ook geprésen?...  
 Wat heet gy mensch?... die vloekt, en scheld en toornig vecht?  
 Die beeste-fat loopt? die door omgekronkeld recht  
 Verdrukt? die bot in waen-op goed en staet verméten  
 Een minderen misacht? die boos is en verbéten  
 Uyt nyd op vriend of broer, die hem te bóven gaet  
 In luk, in geest, in breyn, in deugd, in eer? die haet  
 En reukeloos beswalkt in blinde raesferye  
 Wat hauw en trauw is? of uyt leege vleyerye  
 'T kwaed roemt, de kwaede aenhangt op goede meest verbolgd?  
 Neen, neen, dien niet: maer die de réden kent en volgt,  
 Dien heet ik mensch, en diens goed-keuring wil ik winnen,  
 Dien sal de wétenschap staeg eeren en beminnen,  
 Dien wét uyt 't Heylig Schrift, dat \* den geleerden Man  
 Blinkt, als de sterren aen des hémels blaetuw gespar.

Wétgierig slaende d'oog op wyd-beroeemde bláden  
 Ik sie de wysheyd Gods in liefde-strómen baeden  
 En vast besluyten † iet te vormen syns gelyk,  
 Onsterffelyk beëld; in geest, in réden ryk,  
 Beschuikt, wilt hy, om door werksaeme liefde-vonken,  
 In Gods bespiegeling en wonderdaen verdrónken,  
 Eens in alle eewigheyd langs recht-en-réden-baen  
 Door God, met God, in God het heyl-ryk in te gaen.

'T Besluyt gaet vast: † God werkt: hy némt in syne § handén  
 • Rood slyk, vormt eenen klomp, begint hem af te randen,

\* *Daniël 12. Hoofdst. 3. vers.*

† *Laet ons den mensch maeken... Boek der Schepp. 1. H.*

‡ *Soe dan, dan Heer héft het menschebeld gevormd van slyk der aerde. Boek der Schepp. 2. Hoofdst. 7. vers.*

§ *Uwz handen hebben my gemaekt, ende rondom geheel geboest ende geplaeferd... En hebt gy my niet als melk-pap bestégen, ende als kaes doen ronnen? Gy hebt my met huyd en vleesch bekleed, gy hebt my by een geknéd voorsten van beenderen en senuwen. Job 10. Hoofdst. 8, 10. en 11. vers.*

• *Volgens Flavius-Joseph, ook volgens Bonfrerius, méde volgens Cornelius à Lapide het lichaem van Adam is van roode aerde gemaekt. A Lapide brengt nog meer andere Schryvers by, die het selve bevestigen, daer op steunénde, dat Adama in het Hebreusch roode aerde beteekens, ende Adam synen naem van*

Plakt by, en némt'er af, voegt en hervoeget de kluyt  
 Tot een aensienlyk béld; den manling kómt'er uyt  
 En staet geboetst volmaekt van leeft, voltooyd van leden,  
 En staetig van gelaet, † een pronk-béld voor 't nieuw Eden,  
 De deelen soo gepast, 't geheel soo uytgevrocht,  
 Dat al wat scheepsel hiet daer tégen niet vermogt.  
 Wat évenrédigheyd van kop, lyf, dye en beenen!  
 Wat spier-werk in den arm! wat konst in vingren, teen, en  
 Gesicht! hoe slierlyk hem en baerd en winkbrauw staet!  
 Hoe lieffelyk den mond, die reeds tot lacchen gaet,  
 Maer nog niet lacht! hoe streelt 't yvoor gevangen  
 Van roose-lippen! ey! hoe bloosen hem de wangen!  
 Wat gést hem 't swart-bruyn hayr al deftigheyd! hoe praelt  
 Het oog-werk, schoon daer nog geen lévens-vier door straelt!  
 Het man-béld spant de kroon. Wat kan uyt d'Almagts handen  
 Voordkómen als volmaekt, als wonderbaer! de sanden  
 Der aerde syn dan tot een treffelyk lyfs gestel  
 Geboetsfeld, en tot vleesch, gebeenderen en vel,  
 Tot vliessen, sénuwen, tot aders, banden, péssen,  
 Herschàpen; niet om staeg stom, lévenloos, te wésen  
 Een hof-gedaente, alleen van 't kennis-loose schaep  
 Of gróven beir, of siel-en-rédenloosen aep  
 T'aenschawen, en daer af verfméten of verbéten  
 Te worden, of van duyve of vink te syn beséten;  
 Maer om door Gódes wil en † albekrachten blaes  
 Te worden 't rédlyk dier en heel des aerdryks baes.

*Adama gekrégen héft; ende men vermoed syne vorm-plaetse  
 gewést te syn. séker Damascus-veld by den vloed Heber, abwaer  
 de roode aerde te vinden is.*

† Soo dan den Heer God héft den man opgenómen, ende hem  
 gebragt in het wellustig Eden. Boek der Sch. 2. Hoofdst. 15. v.

\* Weynig ofte niet nae te volgen.

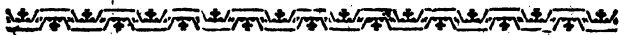
† Et inspiravit in faciem ejus spiraculum vitæ. Genes. C. 11.

*Bemerk, dat Adam geschàpen is buyten Eden, ofte  
 het aerdsch Paradys; aengesien God den mensch héft  
 moeten opnemen ende overdraegen in Eden.*

*Bemerk voor besluyt, dat het boetsen met leem ofte  
 andere aerde, d'oudste Konst op 't aerdryk bekend is; te  
 wésen van de géns door hand-gedaed geoeffend worden.*

*Iemand soud kennen seggen, dat de Schey-kunst*

d'oudste Konst is, om dat God hemel van aerde, en wâteren, en soo voord gescheyden héft; maer die dingen syn gebeurd sonder werk, in der voege van scheppinge; daer het man-gesiel heel klaer viét geschâpen, maer uyt geschâpen slyk gevormd is.



## J O N A S.

Divûm quò fata trahunt, retrahuntque, sequamur.

*Stel tegenfin en klagten buyten,  
U llig voeg naer Gods besluyten.*

**T**OEN ik nae Tharsis was van Joppen afgevaeren,  
En dat de kiel voor wind sneed door de stille baeren,  
Ik lag in volle ruit in 't ruym by d'achterstéf:  
'K word schielyk opgewekt; 't schip schokt en krackt; ik bék;  
Den Stierman fiaet voor my te jaemeren en schreewen,  
„ Hoe ligt gy, sorgloos hoofd, te ronken en te geewen,  
„ Daer alle is in rep, en het om 't léven gaet?  
„ Wie sýt gy, en van waer? wat is uw hand-gedaed?  
'K sey, den jood Jonas voor het aensicht Gods gevlóden,  
Die my van Ninive de boet-stem had gebóden,  
En wat ik verder hóg tot 's mans voldoening wist.  
Maet-roosen riepen; Baes, hier dient niet lang getwist;  
Wy sullen \* sien door 't lóf, wie ook mag d'oorfaek wésen  
Van déen doodschen storm... 'T lot héft my aangewésen...  
Sy wacren nog soo goed, en deden nog hun best  
Om land te winnen; maer vergéf; de sec vocht west  
En goft, en alleffins door úryd van dollé winden.  
'T gévaer dringt aen; daer is geen uytkómst meer te vinden;  
Het vonnis word geveld, men werpt my óver boord;  
En, siet! een see-gedrocht op Gods almáchtig woord  
Met opgesperden muyl ontfangt myn kille leden  
In 't hulle van sijn lyf. Dáer heb ik God gebéden,

\* In alle landen, in alle déeren, by alle gesindheden by  
staagheyt.

Die my ellendeling verhoord heft uyt genae.  
 Den visch den vierden dag wierp my op 't droog : sod dras  
 Ik my te land sag nog gefond en ongeschonden,  
 Waer anders my den plasch versmaecht had en verslonden,  
 Ik dankte God, dat hy sulc dier tot myn behoed  
 Had in het sitig diep door wonder-werk gevoed.  
 'K rees op, besag de kust; en 'k vond my aen de stranden,  
 Waer 't schép-volk doorgevaer by Ninive belanden:  
 Ik kende 's Heeres hand en wil aen desen slag.  
 'K trok op nae Ninive, dat voor myne oogen lag,  
 Des Kónings hoofd-stad vol ontelbre duysend sielen  
 Dry dagen reysens groot, dié God gansch ging vernielen,  
 Ten sy boetveirdigheyd in tyds ter hulpe kwam.  
 Ik kruyste door de stad, 't gesicht vol yver-vlam,  
 Een dag-reys lang, en riep op wyken en op straeten;  
 „ Gy Ninifs borgery, gy fyt van God verlaeten;  
 „ Uwe ergheyd is in top, ook Gods rechtveirde vraek!  
 „ Hebt leet, 't is meer als tyd; ik ben de laetste baek,  
 „ Den laetsten Tolk! boet gy niet gauw voor uwe sonden,  
 „ Nog veertig dagen, en 't groot Nivive is verslonden!  
 Soo riep ik óverluyd, en 't volk bewégd door schrik  
 Doet afstand van het kwaed; en van dien oogenblik  
 Sy trekken sakken aen; bevrooyen 't hoofd met affchen.  
 Den Kroon-vorst hoort het, wilt ook syne vlekken wasschen;  
 Een kóninglyk bevel doorvliegt de gansche stad,  
 Dat elk van menschi tot vee, van os tot schaep, maer had  
 In 't ruygste rauw-gewaed dag op dag néer te kwynen,  
 T'onthouden van den drank, en al wat spys mogt schynen,  
 Alleen geen wátters drop mogt leggen op de tong  
 Tot laevenis des dorsts, of troost der heete long;  
 Maer in een sak gedoft, in d'affchen sy geséten,  
 En krachtig roepe op God om afaet; wie kan wéten,  
 Of syn verbidlyk hert door goedheyd ons niét spaer.  
 Nog nauwelyks was God hun boet-geschrey gewaer,  
 Of 't vader-ingewand wierd inniglyk bewógen;  
 En 't snydig vraek-sweird met de straf-wet ingetógen;  
 Gedreygden ondergank verkeert in gunst en goed:  
 Soo dringende is 't gebed, soo sterk is waere boet.



ACHTIENDE TAEÏ - ÓVERWÉGING.

Van *y*.

**V**olgens de meerdere ende mindere ópeninge des monds volgt den sévensten alleen klinker *y*, by de méningte onder ons, ende meest in alle taelen door *i* uytgedrukt. Maer ingesien het géne wý van *i* geseyd hebben op N.º 6.º blad. 4. kan het met myne spraekgronden niet bestaen, het geluyd dat andere taelen door *i* uytdrukken, ook door *i* te willen te kennen géven.

God verleene of lands gesag, of kloeken geest, die aen ieder onderscheyden geluyd eenen eygenen stem-pel besorge.

Afgescheyden van alle bedenkingen het is belacchelyk het gedaenteling *y* by ons *ypsilon* te heeten : goed voot de Latynen, die de grieksche *υ Ψιλόν* door *y* naeboetsen. *Ἰπóκρισις* hypocrisis, ens.

Belacchelyk is het dat gedaenteling *ey* te noemen, daer af eene mengeling van *e* en *y*, ende alsoo eenen dobbel-galmer te maeken, wangedrochtelyk gerékend onder d'enkel-galmers by de Brabanders.

Het is my gebeurt, dat eenen Antwerper willende onse spraek-konst verachten, roemde, dat sy eenen sesden klinker hadden, *y* geschreven, en *ey* uytgesproken : maer hoe stond hy te sien, als ik hem de nature van eenen klinker dede uytleggen, die hy selve noemde eenen galm, die sonder hulpe van andere letters kan geuyt worden, en dat ik hem dede bemerken, dat al wie *ey* segt, twee galmen géft, vervolgens dat'er in goed orden twee letters moesten wesen, soo dat eenen van die twee geholpen wierd van den anderen; soo dat het geenén enkelen klinker was.

Hy méynde uytvlucht te vinden, met te seggen, dat'er geenén médeklinker ter hulpe kwam; ik seyde, wat dan? eenen anderen klinker, antwoordde hy : ha, riep ik; ik heb u vast, Mynheer! dan moest hy bekennen, want hy was niet hot, dat hunnen sesden vocael eenen *diphthong* is. Siet, West-vlaemingen,

andere nérlandsche stréken syn ontféken in yver voor  
hinne spræk, en Toemen lichtvelrdiglyk op d'olingen;  
en wy syn te belchaemd ende te lafhertig, om de wel-  
gegronde spræk van onse strék voor te staen.

Mynheer den Antwerper stond wéderom te sien, als  
ik hem uyt véle brabantische en-hollandsche drukken,  
en voor af Antwerpische, bewees, tot stom stellens toe,  
dat in voorige eewen die y soo geseide *ey*, niet anders  
was, als onse West-vlaemsche *y*, ende onverschilliglyk  
met *i* gewisseld wierd, staende het selvé woord in  
't selvé werk overhoop nu met *y* en dan met *i*.

Aendacht, Dichters! gaet niet meer by brabantische  
brabbelaers en markt-fangers te schól; kent uwe weir-  
digheyd en de weirdigheyd van uwe tael, en dat men  
niet meer *y* met *ey* in saemenslag ontmoete.

Hoe aermelyk eyndigt het Liedje achter den Dicht  
van Suster ELISABETH in 't Gasthuys.

En geniet God naer uw lévens tyd  
In d'eeuwigheyd.

Als ook het vasten-avond Liedje van d'eenvoudig-  
heyd der Boeren.

Laet ons te saemen uytroepen met vlyt,  
Vivat de boere Eenvoudigheyd.

Of meynen sulke Dichters misschien, dat sy de goud-  
aders gevonden hebben met de woorden hals of beenen  
te bréken, ofte eene bulte, dikken buyk, ofte krom  
been aen te setten, schryvende *teyd* voor *tyd*; *vleyt*  
voor *vlyt*?

Wel, myne goede, dat is twee misflagen voor éenen:  
eene vrémde uytspreekte invoerende, ende de spel-konst  
bedervende.

Maer, wy hebben het gesien in groote, ende het is  
ook waer in kleyne saeken, dat den schryver van de  
Diabotanogamie heel wel segt: *Entreprendre de réfor-  
mer les abus, c'est vouloir enchaîner l'océan, ou percer  
l'isthme de Corinthe.* Om dat ik misbruyken wil uyt-  
roeyen, ik sal niet gehoord worden: de kwaedwillig-  
heyd van d'eene, de luyaerdye van d'andere, misschien  
ook benydinge ende hooveirdigheyd sullen sich daer  
tegen stellen.



# DEN LOF DES SWAENE-SCHACHTS

## O F T E

### DER SCHRYF-PEN.

ó Utinam vel tota foret tua nigra papyrus ;  
Tincta foret nullo vel tua charta nigro !

*Gy die met infichte werke tot kwaed ,*

*Uw fchryf-vel onbeletterd laet ;*

*Of is'er fwart in uw gemoed*

*Maek uw papier heel fwart als roet ,*

*Indien gy daugd en eer veracht ,*

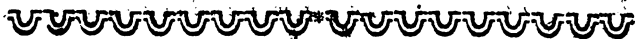
*En handel nooyt den Swaene-fchacht.*

**W**AER fyt gy , Chriſte , met uw dierbre fédelleſſen ?...  
Te kant : in haere plaets ſyn liſt en kronkel-eſſen ,  
Hayr-klievery , bedrog , verblindung : is'er een  
Bewoonde ſté , waer *jae* is *jae* , en *neen* is *neen* ?  
Eylaes ! men vond het nog in 't wéttoos Ameryke ,  
In Hispaniola , eer vrede Catholyke  
Van roof-fucht ſwanger , door Colombo aengeleyd ,  
Euroopſche fédén en kwae driften uytgebreyd  
In domme herten en onnooſle ſielen ſtorten :  
Men kend'er geen verband , men wiſt'er niet te korten  
Aen 's naeftens recht , elk fogt en at ſyn aes geruſt ;  
Der flauwen nood wierd door der vrómen vlyt gebluſcht.  
'T is vél gekcerd : men moet ook in dien oord op hédén  
Beſpréken ſchryven , niet geruſt op trauw en réden :  
D'ourechtſgeleerdheyd en de pen , ſoo wel als hier ,  
Syn in dat eyland , en 't is jaemer , ook in ſwier :  
Soo dat het ſchacht-gebruyk , ſoo ver wy menſchen kennen ,  
Aen ſyne dwinglandy volk doet by volk gewinnen ;  
En miſlyks óveral is ook den Swaene-fchacht  
Ver bóven andere gefocht , alleen geacht.  
Hoe nuttig fyt gy , Swaen ! wat land , ſtad , huysgefinnen  
Syn ſonder Swaene-pen ? gy doet den Koopman winnen ;  
Gy ſtaeft een ieders recht ; gy ſtelt de Wetten vaſt ;  
Gy grond de minſte ſchuld , als-me op boek-houding paſt :

Gy schryft het Vre-vedrag, waer Land-befienders tuiffen,  
 En eynigt 't vloek-gebrom van 't grof geschut, en 't kwiffen  
 Van 't kostlyk mensche-bloed, eylaes! vry te gemeen!  
 'T gén word, ó weirde Pen! gestremd door ú alleen.

Gy segt, een Kónings woord soud moeten vergenoegen!  
 'T soud Kónigen, en ook alle andere wel voegen  
 Trauw aen hun woord en eer te wéren vast-gehecht,  
 Maer, diens wáw, wie durst syn goed, wie durst syn recht  
 Op u betrauwen? laes! meynedigheyd en lógen  
 En ontrauw hebben 't al bedorven en bedrógen.  
 Dus al wat men beslyft word op 't papier gebragt,  
 En moet geteekend syn door riet- of-Swaene-schacht.

ó Swaen! ó snéw-wit dier! hoe kómt gy ons ter baeten  
 Met uwé penen, ook een sn-béld, nae te lacten;  
 Gy doet fraeg denken aen volmaekte fuyverheyd:  
 Wie sag u ooyt besmeurd? wie héft'er ooyt geseyd,  
 Dat uwe veders of beylekt of morlig waeren?  
 En als uw eynde naekt, als gy de dood voelt naeren,  
 Dan ópnt-ge op het soetit een heile vógel-kél  
 En singt uw graf-lied immer luttig, évenvel  
 Of gy heylvudig nae d'onsterflykheyd ging stréven.  
 ó Mensch! waer lyt gy? gy, tot het onsterflyk lénen  
 Geschápen? singt gy ook, wannér uw eynde naekt?  
 ó Wee! gy schrikt: waerom? om dat-ge in woor-raet smaect  
 D'onmóglykheyd van u voor Gods rechtveirde wétten  
 Te konnen schuldeloos en buyten aanspraak fetten.  
 En 't waer te duchten voor eene eyndeloofse boet  
 By véle valschaerds, waer God niet oncyndelyk goed.



## UYTBREYDINGE VAN DEN LIBERA NOS, DOMINE!

UYT HET FRANSCH.

*Men hópt, dat dese volgende scheydelingen niet sullen  
 dienen, om de vreesachtige en teere gemaederen te ont-  
 rusten, ofte hun langs den weg van schrik, lyden, en  
 wanhóp nae de hel te leyden, gelyk Maad seer wol segt;  
 wy hebben-se liever met vermaak langs den weg, als  
 het XIV. Harp-lied leert, tot de geluksaligheyd te  
 brengen: sy moeten betrauwen, ende op het troostelyk*

slot des Dichts soo vël acht slaegen, als op al het voor-  
gaende. Den Vasten-tyd, ende de schoonhejd der over-  
setting hebben-se hier plaets besorgd.

### D I E S I R Æ.

Dag van gramschap en genae  
Loon voor goede en straf voor kwae.

o Heer! verlos my doch van d'eyndeloose straffen!  
Wil uyt barmhertighejd myn misdaen niet beschaffen,  
Maer wel myne aarme siel verlegen en verschrikt  
Befchermen in dien dag, toen alles sal bezeven,  
Toen aerde en hiemel-span op uwen wenk ontvrikt,  
W'er sullen, als wel eens, nae de vernieting streven.

\* \* \*

Dien dag, wanneer gy sult in heerlykhejd geseten  
Aen alle volkereu 't gestrengre recht uytmeten,  
Terwyl een grauwsaem vier verslinden sal dit al:  
o Dag vol heet getraen! o dag vol ongenuchten!  
Vol gramschap en verdriet, vol yselyk geschal  
Van tand-gekniers, gehuyt, en bitterlyke suchten!

\* \* \*

Ik bef, eylaes! ik bef, den schrik houd my van binnen,  
Hy slaegte my aen het hert, bedwelmt myn droeve sinnen,  
Brekt myne sielens-kracht, verstyft myn innig bloed,  
Myn hayren staen te berg, myn bange geesten jaegen:  
Soa dwee is myn verstand, soo troosteloos 't gemoed,  
Dat ik soo hoog in nood, nog geenen nood durf klaegen.

\* \* \*

Uwe Englen sullen, Heer, staen schudden ende beven;  
Ach! ach! waer sullen dan de kwaede sich bageven,  
Waer schuylen voor 't gedreyg van 't godlyk aengesichyn!  
En ik, o Heer! en ik, ellendig vol gebreken,  
Soo de rechtveirdige met moeyte salig syn,  
Waer my voor uwe roede en geesselen versteken?

\* \* \*

Wee my, karyvigen! wat sal ik daer beginnen?  
't stryd tegen myn geluk al wat ik kan versinnen;  
Daer myne booshejd selve opstaen sal tegen my!  
Myn Rechter is 't recht self, en ik ben onrechtveirdig,  
Ik ben werspanseling, en mynen Vorst is hy;  
Vorst vol van eer en glans, en ik het licht onweirdig.

Een wergaloofse stem, als donderende vloeken,  
 Vervollende aerde en locht doorvliegt der weireld hoeken &  
 " Staet dooden uyt het sand, verlaes uw duyster graf,  
 " Den Opperheer is reeds gelégerd in de wolken,  
 " Hy velt uw vonnis reeds tot loon of wel tot straf,  
 " Komt spoedig opgedaegd gy naefte en verfte volken.

ó God! die 't aerdryk draegt en wikt in uwe handen,  
 Die mynen stecheen romp boetsende uyt rooyle sanden,  
 Die door uw stuyver Bloed der menschen sonden heelt,  
 Uyt synen worme-nest dit rif wék op sult helpen,  
 Verhoor myn treurig hert, dat vierig smeekt en streelt,  
 En uyt médoogendheyd laet myne smerten stelpen.

Verhoor, nog eens verhoor, ó God! myn vierig-bidden;  
 Waer uwe gramschap valt, ruk my daer uyt het midden;  
 Laet myn benauwde siel door een genaedig rechte  
 Met d'uytvekoorene geleyd in 's hémels kusten  
 Bly singen uwen lof, voor eewiglyk gehecht,  
 Waer geluksalige met U voort eewig rusten.



## K N É P - D I C H T .

Bottoor, gy acht geen werk, 't gén vloeyt op vaste maet,  
 Vol merg, en opgepropt van sin en geest-ryk spréken:  
 My heugt, 't was u een vloek het gén by Vondel staet;  
 Maer gy verstond het niet, nog min als dése réken.  
 " Sluyt op, set op de poort, sluyt op het hof der hóven,  
 " De Heer der Heeren, als een vloek van elk verschóven,  
 " Getrén gelyk een worm, gelaefd met gal en ék  
 " Verschynt, op dat hy sich aen al syn haeters vrék . . .  
 Gy wiist niet wat het was; maer 'k stelde-se u te voeren  
 Op dése wys: 't sal u gedenken met te hooren.  
 " Ca, doet ópen de poort, de poort van 's hémels hóven,  
 " Den Heer der Heeren kómt, met d'Engelen van bóven  
 " Naer dat de Jóden hem gelaeft hadden met gal,  
 " Hy kómt, op dat hy al de sondaets straffen sal.  
 Dan riep gy, soo is't schoon! ik loech in mynen vuyft  
 En 'k stelde u by den boop, die-me uytveyt by het duyst.

# JEPHTE

Slacht-offeraer van syne eygene Dochter.

Door . . . . . , Ieperling.

Nulla fars loco possis excludere.

*Daar is noch sê noch man, Die 't tot ontvluchten kan.*

## VOOR-REDEN.

Voor eenen Dichter hoog in lof  
 Dit stuk behelst een schoone stof;  
 'T is jaemer, dat den Letter-held  
 De selve in Raedfel vooren stelt;  
 Het Raedfel houdt den Dichter in  
 Te werken nêr den goeden sin:  
 Hy moet uytleggen lid voor lid  
 Wat in de vruage schryft en sit;  
 En dit is dit, en dat is dat,  
 Al praetjes van 'k en wêr niet wât;  
 En bovendien men moet geraen  
 Hoe het den Meeſter wilt verſtaen;  
 Die flauwſt opſtelt, en beſt ontknoopt,  
 Onweird met eer en prys wegloopt.

**'K** Sie eenen Offer-blok; 'k sie eenen Rook-altar;  
 Men waegt van ségen-prael; 't is feest; en 't is al nayr,  
 Al rauw, al droefheyd; 'k sie borst-slaen en kleedren scheuren,  
 De maegden vol gefucht, der mannen aensicht treuren:  
 Wie sal my doen verſtaen den ſin van dit geval?  
 Wat is't? Vorſt Jephthe, die in het Meunſche dal  
 Den Ammoniet verfloeg, en joeg uyt twintig ſteden,  
 Kómt treurig aengetrén; hy wankt flauw op de leden,  
 Flauw op de beenén, met ſyne oogen vol getraen:  
 Wat mag den kloeken held, den winnaer tégengaan?  
 Hy, die nooyt héft gefchrikt, wat is'er in ſyn wéſen  
 Al blecke vrees en druk en bangigheyd te léſen.

Schoon hem het moedig staël nog sikkert in den vuyst:

Hem volgen in den rauw, met asch bestrooyd, een luyf-  
Of twee van Maegden, al vol wanhóp, al aen 't kermen.  
Wat leet is haer gedreygd? wie sal den hoop beschermen?

Wat Maegd, uytmuntende, geruff, bly van gelaet,  
Met eenen vasten tred aen 't hoofd der bende gaet?  
'T is Jephthes Dochter jong en lief en knap van leden,  
Met sulken swier liet men doorgaens ter bruyloft treden.  
Een trotsche en pratte maegd vol vier en vol verstand.

Sy naedren 't offer-hout: de schoone valt in 't sand  
Op haere knien, begint den Schepper aller dingen  
Met onversaefde stem een soeten lof te singen,  
Sy schryft alle eer hem toë, en met verheve tael  
Sy géft sich heel aen God, haer hoofd aen 's vaders staël,

ó Hémel! keurt gy sulks? sal Jephthe durven slagten  
Syn kind, syn eygen bloed, hóp syn'er naegeflachten?  
Sal soo een teeder lam, sal soo een frische bloam  
Verslenssen voor den tyd, en sterven sonder roem?  
Sy, die nooyt moeder was, wat sal sy Góde langhen  
Voor 't léven, 't gén sy eens van moeder héft ontfangen?  
God schiep niets vruchteloos, hy eyscht der schepslen plieht.

Sy kust den offer-blok; men dekt haer aengesicht;  
Sy bukt; den held héft reeds de moord-kling opgehéven;  
Men liet syn sellen arm, die nimmer wist van béven  
Voor 's vyands benden, hoe vernyd, hoe vreed van moed,  
Hoe schrap in 't harnas, en hoe talryk, hoe verwoed,  
Dien arm, die nimmer wist van rusten of van wyken  
Voor sweirde-gilden, noch voor bosch van scherpe pyken,  
Thans siddert en word lam; het staël rolt op den grond...

Hy peyst op synen Eed; hy racpt het óp terflond,  
Hy heft; hy slaet: 't gesicht met duyfterheyd betrokken  
Hy valt in onmagt: maer den offer is voltrokken.

Daer ligt die deugde-telg, den luyfter van het land!  
Hoe deirlyk wentelt dat beminlyk hoofd in 't sand!  
Hoe swalpt hét in syn bloed! hoe sterven die klaere oogen!

ó God! die Abraham wérhield, waerom gedoogen  
Dien onverdienden slag? wérhoud het vinnig staël...

Maer 't is te laet; de vers der wangen, en 't korael  
Der lippen syn gedooft: 't goed kind ter slacht-bank veirdig

Om 's vaders Eed ligt stram, een béter nood-lot weirdig,  
ó • Jephthe, uwen troost, vreugd, hóp en lévens-pand.

---

*De e van Jephthe is lank, sy kan niet opgeslokt worden;  
soo is die van Manne by Voudel en meer andere.*

Toen Jephthé met syn heit verfocht wierd van den stand  
 Van Galaad, om saem den Ammoniet te dwingen  
 Door d'oorloogs doek, alcer den vyand te bespringen  
 Hy déd een dieren Eed en sprak aldus tot God :  
 Indien ik ségen hael op 't Ammonietsche rot  
 En met den vréde-ólyf verwinnaer wéderkeere,  
 Wie uyt myn huys my eerst ontmoet, sal ik den Heere  
 Slagt-offren. Hy trok op, viel acn, en óverwon.

Den ségenhaften held swom in een vreugde-bron,  
 En wierd alom gevierd, en prael-lof toegesongen:  
 Hy keerde in Tob, en fiet! hem kómen toegesprongen  
 Vol vreugd met kél-geklank, met bommel en schalmey,  
 De Vrouwen saem getchaerd; de Maegden als ten rey  
 Bevórdren haeren weg al hupplen en al malten;  
 Sy vliëgen nae den Vorst; en d'eerste van haer allen  
 Is syne Dochter: ó! wat druk baert hem die vreugd  
 Indachtig synen Eed! hoe sucht sy om die jeugd,  
 De vrucht van syne liefde, uyt syne lén-gebooren!  
 Hy fiet-se eerst groeyen, en hy rékent-se al verlooren.  
 Ó Valsche weireld! hoe verganklyk is uw goed,  
 Daer men in prael, in vreugd, soo vreedén druk ontmoet!

---

### K N É P - D I C H T.

*Gy sucht, Terswak, en klaegt, hoe naer soo véle dāgen  
 De koors u niet verlaat? sy word met u gedraēgen  
 Heel meeps in eene koets; sy gaet met u te gast;  
 Sy ét besópt, gewaest, doorspekt, berookt; en brast  
 Daer taert op en pastey, en yskaes, wāfels, espe;  
 Dan is-se eens sat van wyn; dan slékt haer eens de wespe  
 Van brandewyn gebrawd met suiker en kaneel;  
 Sy rust in sachten dons op 't purpren slaep-priēel  
 Met roosē óverstrooyd en geur van karmel-wāter:  
 Verwagt haer vry nog meer eer vroeger, als wel laeter:  
 Terwylē sy by u soo wel en lustig léft,  
 Sor is-se, indien sy haer by Broodgebrek begéft.*

---

Men vind-se te koop by den uytgéver LAURENS DE VARVER  
 in 't Kassel-strāetje binnen Ieper.

# TYD-VERDRYF.

N.º 10.º



SIMIA SEMPER SIMIA.

*Van fêdert onsen aerd-bal staet,  
Den Aep altyd aeps wêgen gaet.*

---

**G**OED! 't is gelyk ik gefeyd heb : MISERERE héft plaets gemaekt voor ALLELUIA : 't is dit jaer gewéft gelyk alle andere jaeren ; het héft fyne óverlédene broeders niet geloochend : ik sag Witten-donderdag in vier Kerken... wel nu ! nu !... in dry Kerken en een kleyn tje soo groot gedrang van menschen , die met nêrgeslaegene oogen , boet-uytdrukkende aengesicht , ende volstrekte gestichtigheyd hunnen goeden Dag hielden , dat ik op een kleyn stipke naer meynde , dat wy eene heel nieuwe weireld gingen sien , ende dat door eene gelukkige stemmigheyd (*seriensheyd*) alle slach van geestigheyd stond te onderblyven : maer ik heb ook op Eyer-raepinge vier-en-twintig Herbergen en soo véle Kroegen , met nog ényge *corolyke* Swygerkes soo vol gesien , dat men'er maer met moeyte in kon geraeken : ha ! docht ik , wy syn wéderom al soo ver als ooyt : ik sal nog mógen hier en daer een kluchtpraetje in myne Boekskes stéken. Ik sprak met eene trefelyke Kwéfel , die myne Boekskes niet wilt léfen , om dat ik van eenen HEER PASTOR gefeyd heb , dat hy ter nauwer nood vier hemden had , het géne óverdraevende stryd met syne eer ; ende ons gesprek gerocht soo ver , dat sy niet konde aanémen , dat'er eenen Krays-gefant gewéft is , die min als dry twaelvelingen (*doufynen*) syne hemden besat ; en waerelyk ... her



( 2 )  
 kan wel syn, dat het gemakkelyk waer, sulks niet  
 onwederleggelyke bewyfen vast te stellen. Die Kwésel  
 seyde my dan; jae-eyer-raepinge! eyer-raepinge! ik  
 wét wat'er op loopt: mógen'er maer geene jonge  
 Dochters eyer-raepen! ik seyde, wel wat stékt daer  
 in? waerom souden jonge Dochters ook niet uytge-  
 blaefene eyers ofte steenen raepen? sy mógen ook wel  
 eenig verset hebben. Ik wét niet, wat sy daer méde  
 seggen wilde, sy liet my soo wys, als ik was, sprak  
 van wat anders, en wy syn soo gescheyden.



1. **Kómt hier, Eyer-raepers, die soo godvruchtig syt,**  
 dat gy de afgesette Feest-dágen wilt vieren, liever  
 als uwe kinderen wat béter te voeden, wat béter te  
 warmen, wat béter te kleeden, ende uwe schulden te  
 betaalen! Wel séker! béter als al dat, béter als een  
 heelen dag te werken ter eere Gods ende tot welstand  
 des huys-gesins, men kleed sich op syn best, men gaet  
 Misse hooren, ofte niet hooren, ende men gaet dan  
 lustig drinken tot in den nacht. Hé, maetjes! dat syn  
 duyvelsche Godvruchtige!

Maer! hoe geraeken sy daer aen? Wel! met borgen  
 en uytstryken, met den woeker-berg te besoeken,  
 met . . . . . Men segt niet meer: *wy worden geboren  
 tot den aetboeyd; maer: hebben is hebben, en krygen is  
 de konst.* Ende hoe meer Vier-dágen dat'er in 't jaer  
 verschynen, hoe meer dit laetste sprék-woord sal  
 bewaerheyd worden.

2. Eenien suchteling, die nooyt uytgaet, seyde laetst:  
 waerom boesemen de *Prédicansen* het volk niet in,  
 dat sommige Vier-dágen afgeset syn met goed insicht  
 en tot een goed eynde, om het herberg-loopen te  
 verminderen, en de huys-gesinnen in béteren stand te  
 houden? ik antwoordde, dat sy sékerlyk, niet alleen  
 in ópenbaere aanspraeken op den kansel; maer ook in  
 alle besonder gesprek, daer aen rykelyk volkwámen,  
 wel wétende, dat de Godheyd weynig gediend kan  
 syn met syne, soo men segt, redelyke schepfelen ander-  
 half vierde deel niet in de Kerk te sien, ende acht ofte

tien uren in de kroegen met al, dat daer uyt maer af te dikwils volgt. Kómt dan ontydige herberg-loopers en loopégen ( want het vrouw-geslacht is hier ook niet geheel fuyver af ) kómt, léft dit volgende oostersché verhael.

---

## BAL T A S S A R.

---

*Fecit potentiam in brachio suo,  
Dispersit superbos mente cordis sui.*

---

**I**N 't weireld-jaer dry duyst vier honderd seftig seffe Kreeg de brood-dronkenschap een wérgaloofse leffe, Waer Vorst Bakassar met duyst hóvelingen sat Te brassen, doot den drank in boosheyd opgevat. Hem hadden niet gebaet de wondren, kort geléden, Die God door Danjel vrocht in d'eerste syner stéden; In hoogmoed, godloosheyd, hy volgde 't selve spoor Van den hooveirdigen Nabuchodonosoor.

Schoon Daniël nog léfde, en hem kon klaer bewyfen, Dat, byten God, noch God, noch bélden syn te pryfen, Dat alle goud-en-steen-en-hout-werk voor gewis Niets dan Afgóderye en dom en magtloos is; Toch stelde hy voor God, die alles héft geschápen, Die 't AL alleen bestiert, het konst-werk syner knaepen; Heylloofse maekfels van een sterffelyke hand: Die viert hy, en vermaed deugd, réden, en verstand.

Toen nu de vreugd der seest hoog en in volle wéfen, Was met den sterken drank in 's Kónings hoofd geréfen, Hy swetste op syne Gón, dreef ópentlyk den spot Met hem, door Israél gevierd, den waeren God.

Te midden in 't gejuych en afgódté, praeten Doet brengen op den disch de goude en silvre Váten, Die synen Váder uyt der Jóden Tempel bragt, Naer hy Jerusaleem, door kryg had óvermagt: Syn stommen Bel ter eer, tot smaed van 't Opperwéfen, Den Vorst drinkt eerst; al die van hem wilt syn geprésch.

Wat eene Tempel-schael, heft-aen een sang-lied, tot  
 Der Afgods-belden roem, schimpt met den joodschen God,  
 Verheffende, elk om sryd, vley-suchtig, bóven maeten  
 Hunne onbesielde Gón van goude en silvre plaeten,  
 Van koper of van hout, van yser of van steen,  
 Misbruykt soo d'eere, die toekómt aen God alleen.

Ter blyk den Kóning-sag het wesen van dry vingren,  
 Van eenen schryvers hand, voor hem daer henen slingren,  
 Iet drukkende op den wand recht voor den *kandelaar*.  
 Baltassars aensicht bleekt, hy schrikt, hy vreeft gevaer,  
 Hem slaen de lenden, wyl de knien te saemen klutsen.

By 't siet, hoe menschen-syn! hoe hem de sinnen lutsen!  
 Hy laet den grooten God, vergét den Opperal,  
 Maer schreewt luydskéls, en roept 't bedriegers guychel-tal  
 Van Tempel-offraers en Waerfeggens en Chaldeeën,  
 Wétloose stoffers, waer onnooselaers nae schreewen.

Sy kómen opgedaegd, die trotsch op pronk-gewaed  
 Van lange tabbaerds, die met goud-geestikt sieraed,  
 Die met gestréken baerd, die nédrig, die al glooren :  
 Dan den verschrikten Vorst laet synen wil dus hooren.

„ Den derden 's Ryks; segt hy, sal syn; in 't purper gaen  
 Met gouden hals-band, die dit muer-schrift doet verstaen.  
 Maer foey! 't verwaende breyn van al die wyse mannen  
 Word vruchteloos genópt, staet schaem-vol aengespannen;  
 Geen eenen kent het schrift, sy blyven alle stom.

Baltassar word beroerd met heel den hófschen drom,  
 De Kóningin bericht kómt d'et-sael ingevloden;  
 Segt, Heer, ontrufft u niet : hief sy aenstonds ontbóden  
 Een Gods-geest-vollen Man, nog heden in uw ryk,  
 Die uwen Váder gaf een wonderbaeren blyk  
 Van wysheyd, wétenschap, zelfs van verholé saeken :  
 Nabachodonosoor liet hem voorsitter maeken  
 Van heel syn wicchelaers en sterre-kykers rot,  
 By syne schrandereyde al dom, al blind en bot;  
 Hy sag 't toekómende; 't verholén kon hy seggen;  
 Hy loste raedfels op; wist drómen uyt te leggen;  
 Niets was hem onbekend : 's mans naem is Daniél;  
 Vorst, laet hem roepen; en betrauw; 't werd alles wel.

Hy kómt; den Kóning sprékt; tyt gy dien ruchtbreu Jóde,  
 Syt gy dien Daniél vermaerd by mensch, by Góde  
 Soo lief, in vaders tyd gevangen hier gevoerd,  
 Die hof-en-kerk-bediende eenpaerlyk mond toefhoert?  
 In 't voorval voor der hand myn wyse syn verchóren,  
 Sy kennet noch geschrift, noch sin, en syn verdwéren;

Voords segt men my van u, dat gy, met wysren mond,  
 Geheymen uytlegt, raedfels selfs ontknoopen kont :  
 Soo dan indien gy hier dit vrémd geschrift kont léfen,  
 Opklaeren wat'er schuylt of mag bellóten wéfen  
 In dit vershynfel, u verfiert den gouden kraeg  
 Op 't purpren hof-kleed, en voor loon gy word van daeg  
 De derde magt des Ryks; voor u sal alles béven,  
 En wat u schenden wilt, verbeurt' by my het léven.

Hier op segt Daniël, die giften syn voor u,  
 ó Vorst! d'eer-ampten van uw huys bedank ik nu,  
 Géf die een andren; toch ik sal u ópenbaeren,  
 Wat door dit spook-geschrift den hémel wilt verklaeren.

ó Kóning, 't heugt u wel ( en 't was my-selve lief )  
 Hoe den Almógenden uws vaders Ryk verhief,  
 Hoe alle volkren, door die grootheyd nérgeslagen,  
 Nabuchodonosoor en synen naem ontsagen :

Maer hy vergat dien God, en voegde hooveirdy  
 By willekeurig recht en vuyle afgóderij :  
 Des hy in eenen os hervormd, tot 's mensch verbaesen,  
 Met de wilde éfels door den dauw liep om te graesen.  
 Soo wandte uyt 't mensch-tal den verwaendeling als kaf.  
 Soo schopte d'Almagt hem den trotschen Ryks-sloel af.

Gy hebt, Baltassar, schoon gy kende al die gevallen,  
 In hoogmoed hem gevolgd, in boosheyd en in mallen :  
 In Tempel-vàten, heel baldaedig, God ten spot  
 Doen schinken in het rond aen dit baldaedig rot ;  
 Dit om uw stomme Gón, en dooven Bels gefellen  
 Aen den Waerachtigen, Alwysen, voor te stellen :  
 Daerom hebt gy gesien die kneukken aen den wand  
 Uw vonnis teekenen, door een lysloose hand  
 Onwéderroeplyk, onuytwasthelyk geschréven.

Sie MANE, THEKEL staen, en PHARES daer benéven :  
 „ Door MANE word beduyd, dat God uw Ryk afsnyd ;  
 „ Door THEKEL, dat gy vél te logt gevonden syt ;  
 „ Door PHARES, dat uw Ryk gescheurd en afgesnéden  
 „ Van nu gegéven is den Perien ende Méden.

Hoe béfde 's Kónings hert op soo een strenge maer !  
 De traenen biggelden, 't sweet lékte van syn hayr ;  
 De gasten mompelden verbaesd, of verontweirdigd.

Batassar hield syn woord, verschrikt, niet verrechtveirdigd :  
 Op 't Kóninglyk bevel den Siener kreeg het kleed  
 Van blaew-rood om de lén; den hals-kraeg was gered  
 En blonk van lauter goud; Hérauten laeten hooren  
 Dat Daniël van 't Ryk den derden is verkooren.

Gods albeschik gaet va't; aen synen wil wéritaet  
 Noch magt, noch konst; en 's Vorts berauw kwam al te laet :  
 Dien selven nacht wierd hem door Gobrias soldaeten  
 En met Gadatus hulp het léven afgelaeten;  
 Hy dompelde in syn bloed en liet syn lichaem fram.  
 Soo eyndigde het Ryk van den Chaldeewschen riam  
 In Babylonien : waer door het bloed der Médén  
 In Vorst Darius is den Ryks-troon opgetréden.  
 Dit dringend voorbêld leert, wat hem te wagten staet,  
 Die vrémde Góden eert, den waeren God verlaet.

---

## NÉGENTIENDE TÆL-ÓVERWÉGING.

**W**ie klopt my daer op myne duymen? wie vraegt my daer waerom ik in de berékeningen der self-klinkers (*vacaelen*) *is* niet geplaeft heb : of ik misschien daer af peyse eenen dobbel - klinker te maeken? neen, Vriend, dat is myn gepeys niet : ik wét al te wel, dat *is* maer eenen alleen - klinker is door twee boekstaeven uytgedrukt, gelyk *ae*, *ee*, *oo*, wanof de tweede boek - staef geene kracht in den galm héft; maer alleenelyk dient, om de langde der staef - grépen aen te duyden.

By aldien men véle fyne ooren vind, die verschil kunnen maeken tusschen *y* lank getrokken, en *ie*, dan sal *ie* eenen bysonderen self - klinker syn.

'T is altoos buyten twist, dat onse West - vlaemsche *y* lank getrokken soo weynig verschilt van *ie*, dat het aen véle menschen onmogelyk is, verschil te kennen tusschen *py* — *pen* en *pie* — *pén*, *ly* — *den* en *lie* — *den* op de selve sang - galmen gelongen : wat dan gedaen? ik laet die besliffing óver aen 't oordeel van andere; maer my dunkt, dat het eenen en den selven klank is, als dat *ie* altyd lank is, ende *y* kort, 't en sy in sang.

In desen *sin* *is* kónde soo wel op de rye der klinkers achter *ea* - staen als *y*, ofte men soude kunnen *ie* of *ie y* stellen op de sevensste plaets.

## DOBBELEN KLINKAERD.

Door Pater VANDEN KERCKHOVE van Ieper,  
Minder-broeder, gefonden aen den Heer  
Canonink VANDER HAEGHE.

- " Den Dirschen Pindarus de Heydnen een groot licht bied  
" Tot Theben in syn stad, alwaer hy heft gedicht;  
" Tot Romen Naso vat syn wón, en 't volk verlicht;  
" Homérus heft gemaekt, dat Momus uyt 't geficht vlied.



- " Hoe grootelyks is Cass om syn seer schrande dicht; niet  
" Verheven t'Amsterdam, alwaer hy heft gedicht!  
" Hoe seer is Rotterdam Erasmo niet verplicht,  
" Wiens beld nog hédendaegs men op de markt geficht fiet.



- " Och! of in Vlaenderland in swang den rym soo gong  
" Dat het Poëtsch verstaad de laekers soo bedwong  
" Op dat vry ieder een den lauwer van syn werk draegt!



- " Plukt VANDER HAEG des vrucht, die uyt Kerckhove groeyt;  
" Den laeker schiept genucht, als 't werk is onbesnoeyd,  
" Maer liefde maekt dat 't werk aen vrienden éven sterk \* b'haegt.

\* Niet te volgen.

## DOBBEL KLINK-DICHT

Op eene andere wyse, aen Pater VANDEN KERCKHOVE  
in antwoorde op het voorgaende, door . . . . . van  
Ieper, die het met dankbaerheyd, als eene schoone  
capucinaade, van gefeyden Pater ontfangen had.

- " KERCKHOVE, die 't geficht spyt ouderdom bewaert,  
" En door den blyden aerd gelykt aen jonge wichten;  
" Gy, die 't geheugen paert met duysende geschichten,  
" Waer voor de botheyd swicht en Momus is vervaerd;



- " Gy die in God verlicht het menschedom hémelwaert,  
" Soo uw gedrag verklaert, krachedaedig wét 'te stichten;  
" En, schoon gy syt bewaerd in uwe lys-gevrichten  
" Met hand-en-voete-gicht, gy Orphéus trenaert.

- » Een ouden *fof* vermaerd door diep-geleerde Dichten  
 » Is van *foo* groot gewigt, die hy moet *fyn* ontaerd  
 » Die geen eerbiede plicht bewyft *foo* weerden baerd :

- » Waer ik genoeg bejaerd, 'k sou e'w'er oer verrichten  
 » Al wat men ooyt in dicht *fag* konft-ryk faem vergaerd ;  
 » Maer, *foo* dit Klink-dicht fhaert, laet u daer mé verplichten.

## HET KAK-HUYS.

Door den genoemden *Pater VANDEN KERCKHOVE*, in *fynen*  
*hoogen ouderlom.*

Cofule queis ætas longa magistra fuit.

*Den Gryfaerd door bevinding wys,  
 Kent överwel des Kak-huys prys.*

**W**ORD *foo* d'ondankbaerheyd van Séneca mispréfen ;  
 Als of geen meerder kwaed ter weireld konde wéfen,  
 Dat meer moet *fyn* veracht, dat meer moet *fyn* verfmaed,  
 Dat meer moet *fyn* gedoemd, dat meer moet *fyn* gehaët,  
 Waerom word ik geloond op *foe* een flechte wyfe ?  
 Moet ik te vréden *fyn*, dat *foe* verwerp, mispryfe  
 Een ieder mynen dienft, die niemand miffen kan,  
 En die *foe* noodig is, gelyk wét allen man ?  
 Paus, Bifchop ; Cardinael, Prooft, Déken en Canonik,  
 Met Pastor, Kappelaen ; Abt, Prior ende Monik,  
 Al 't ander Geestelyk, Non, Kwéfel en Beggyn,  
 My fbeken, en 'k moet ftaeg ten hunnen dienfte *fyn* ;  
 Den Keyfer, Kóning, Prins, Heirtoog, Markgraeven, Graeven,  
 Den Elman, Baenderheer, *fyn* niets dan myne flaeven ;  
 Veld-heeren, Overmans, en al wat wapens draegt,  
 Wanneer *fy* *fyn* in nood, nae myne wóning vraegt :  
 Het vlefte vrouw-geffacht wilt mynen dienft niet miffen ;  
 Wel hoe kan *fich* den mensch ftoedániglyk misgiffen  
 En *foe* ondankbaer *fyn* aen *foe* een goeden vriend,  
 Die hun in hunnen nood altyd gewillig dient ?

Ik, die soo noodig ben op allen tyd en stonden,  
 En worde maer gezocht, als ik moet syn gevonden;  
 Dan is het : waer mag't syn dat desen heere \* wönt.  
 Ik bidde, dat aen my die plaetse word getoond.  
 Hy komt te voet nae my, die anders met de voeten  
 Schaers d'aerde raeken wilt, om my naer plicht te groeten  
 Koets ofte ryd-getuyg heeft hy dan niet van doen,  
 Maer smyt syn vuyl in my. Heet dat goen dienst vergoent?  
 Hy stékt syn vuyle muyl in 't schoons van myne leden  
 ( Ik seg in mynen mond ) en of ik ben te vreden  
 Of niet, 't is éven vél; hy némt op my geen acht,  
 Als hy sich héft ontlást en synen wil volbrágt.  
 Het géén my nog meer spyt, is, dat in hoeken, kanten,  
 En verre buyten huys men my maer soekt te plánten;  
 Of ik niet weírd en waer van bétre pláetsén. Ochl.  
 Hoe dat het gaet, of niét, ik swete en swyge nog!  
 Moest ik niet syn gesteld in d'alder-schoonste kámer?  
 Is dan al mynen dienst den mensch niet aengenaem?  
 Moet ik verstéken syn, versmaed, verfoeyd, veracht,  
 Die hun soo noodig ben by d'áge, en ook by nacht?  
 Het waer nog lydelyk, dat men my derven konde,  
 En wesen sonder my; wat onteer men my jonde  
 Soude ik verdraegen : maer nu soo noodsaekelyk!  
 Ondank, gy lyt te groot, gy hebt niets u gelyk!  
 Van 't Boere-volk alleen kan ik my wat belóven,  
 Dat eert my voor soo vél, by dit lig ik nog bóven;  
 Mids het my nog ontloft van al die vuyligheyd,  
 Die dóór die stinkers word in mynen schoot geleyt :  
 Dat stelt op my, soo 't schynt, nog wat syn hert en sinnen,  
 Toch slechts om syne baet, schynt het my te beminnen,  
 Waert't niet om syns baet, het liete my ook staen  
 Met al de vuyligheyd in mynen buyk gelaen.  
 'T gaet vast, den ondank is vry-baes in desen lande,  
 Hoe meer getal van volk, hoe meer men my doet schande,  
 Vervolgens mynen loon is stank en vuyligheyd.  
 'T is ál. Ik swyge best; dit is genoeg geleyd.

---

\* Wönt met getoond slechten rym-slag; te myden.





## DEN TE GEMOET-GANG.

*Door den Dichter TEMPERMAN van Ieper.*

Casus in eventu est.

*'Twas wel gepeysd; en wel gedraeyd;  
Den uytval heft hier al bekaeyd.*

**M**EN vertelt véle aepe - kueren  
 Aen de kindren der gebueren;  
 Hoe den Nikker, drollig spook,  
 Door de schauw vliegt als den rook,  
 Of sich tot een peird kan maeken,  
 Kind, en reus en andre saeken,  
 Hals - kraeg, broek, en een paer schoen,  
 Om de menschen leet te doen.  
 Schippers jongens kunnen wéten,  
 Hoe sy fyn van hem beschéten,  
 Als hy roept den wind is goed,  
 Vaert, is't dat - ge vaeren moet.  
 Andre kouten met malkander,  
 Dat den ouden Helle - brander,  
 In de trans van synen hoed  
 Schepte en dronk een wàter - vloed  
 Met ses séven oorloog - schépen,  
 Die hy nauwlyks voelde slépen  
 Langs syn kél - gat. Wel wat stroot!  
 \* 'T Boefing - sas is schaers soo groot.  
 Maer 'k ben helschen - hond bedrógen,  
 Of 't is helschen - hond gelógen;  
 'T syn soo praetjes voor den vaek,  
 Net als ik vandaeg hier maek.

\* Een der schoonste Sassen van Europa, tusschen Ieper en Dyksmyde.

Maer gy die hier syt geseten,  
 Wilt-ge eens eene waerheyd wéten,  
 Van Lie... Lief... Ach 't is verfeird !  
 Maer het is de moeyt niet weird  
 Om daer af gewag te maeken,  
 'K wil met salke beusel-saeken  
 U niet houden van den drank...  
 Evenwel het is niet lank ;  
 Syt gy nieuwe iet nieuws te hooren,  
 Sult het góen koop oorebooren,  
 Segt maer *jae*, ik ben bereyd ;  
 Of is *jae* te vél gefeyd,  
 Sonder spékén wilt maer gaepen,  
 'K sal soo uwen sin betraepen,  
 Gaept maer wyd : men gaept hier niet ?  
 Is't alsoo, 't is uyt myn lied...

Hoe! gy soud my laeten loopen?  
 Daer gy sit met heele hoopen,  
 Niemand onder altermael  
 Vraegt nae myn gerymd verhael?  
 'K sal van spyt het nu vertellen,  
 Wyd en breed gaen vooren stellen,  
 Of gy hand-klapt ofte fluyt,  
 Wat in 't hert ligt moet'er uyt.

'T is nu... pas soo lang... geléden,  
 Sékren man was uytgeréden,  
 'T was nae Ryffel, soo ik gifs,  
 Wégens koopmanschap van visch;  
 En syn vrouwke had vernómen,  
 Dat hy 'savonds t'huys sou kómen,  
 Sy was bly men kan niet meer,  
 Of gebaerde't wonder seer :  
 Bly, *jae* blyde en óver-blyde,  
 Als een Mónik nae 't getyde;  
 Maer gy wét nog niet waerom :  
 Was't niet om den wellekom,  
 'T was om de limoen-sap-komme :  
 Doch sy maekte soo de kromme,  
 Dat het logt aen groot en klein  
 Om den man te doene schen.

Witte kuffen, roode muylen,  
 'T rok-lyk snaerig en al puylen,  
 Sitfen sak en rok uyt een  
 Sag men haere leden kleen :  
 Hals-doeck met gestikte bloemen,  
 Die-se mogt haer hand-werk roemen,  
 Dekte soo ten naesten by,  
 'T gën wy wéten ik en gy :  
 Maer de fyn gewéve webben-  
 Van haer tuytje, met de rebben  
 Van bevlochten yfer-draen  
 Haer als aen een popke staen ;  
 Jae, men had-se schier gestólen :  
 Pronk-god had het sterk bevólen  
 Aen syn eerste kàmerier,  
 Haer te schikken naer den swier.

De gebueren, die dit sàgen,  
 Schepten wonder wel-behaegen  
 In haer tooyffel en gelaet,  
 'T schynt dat sy te bruyloft gaet.

- „ Wel Lievintje, wel hoe schoone  
 „ Kómt gy désen dag ten toone!  
 „ Waer nae toe in sulck gestel ?  
 „ — 'K gae nae Sperbers, is't niet wel ?  
 „ 'K gae myn Lieven te gemoete,  
 „ Maer ik keer niet wér te voete,  
 „ Want soo haest hy my sal sien,  
 „ Sal hy syne plaetse aenbien ;  
 „ Ik sal met 't geselschap ryden,  
 „ Hy te voet gaen wat ter syden,  
 „ En soo kóme ik met'er vaerd  
 „ En gemak te huysewaert.

Dan sy gaet op blyden spoore  
 Niet alleen, als eene floore,  
 Maer naer désen-daegschen snof  
 Met een lief, gelyk in 't hof.  
 Soo te Sperbers aengekómen,  
 Hebben sy terstond vernómen,  
 Of'er ergens op dat pas  
 Voor vyf sesse plaetse was ;

Sy sey dat-se volk verwachtte :  
Waerom Sperbers herte lachte,  
Docht, dat is hier een geval  
Waer men 't geld niet spaeren sal.  
Hy was reeds al aen het tellen,  
Hoe véel dése ses gesellen  
Souden teiren op dien dag :  
Ondertusschen Jofvrouw mag  
In de beste kâmer tréden ;  
Voor de rust van voet en léden  
Set hy haer met véle vlyt  
Eenen stoel van groen *tapyt*.

'T was een wyle tyds geléden,  
Siet, den man kómt aengeréden :  
„ — Sperber, hael een meerdre kom,  
„ Breng de wâter-kan wérom,  
„ En hael flesschen uyt den kelder.

Nooyt en sag ik Sperber snelder,  
Jae hy liep op dit geraes  
Nae benén als immer haes ;  
'T wâter sal hy dan wel langén.  
Sy by dies spoeyt rasse gangén  
Voor de deur, op dat men haer  
Béter soude syn gewaer.  
Jae sy sien haer, 't kan niet missén ;  
Maer den man, soo ik kan gissen,  
Véfelt, daer hy sit van voor,  
Syne makkers beyde in d'oor.  
Dan sy kómen toegevaeren ;  
'T vrouwtje lacht, sy évenaeren ;  
'T vrouwtje knikkebolt en nygt,  
Elk van hun den hoed af krygt ;  
Sy haer soo beléfdlyk groeten,  
Dat hiet hoofd kómt aen de voeten ;  
Sy stapt toe en nádert wat ;  
Maer sy nâderen de stad :  
Ik kan seggen sonder liegen,  
Sy niet ryden, maer sy vliegen ;  
Op een oogénblik en min  
'T ry-tuyg is de poorten in.

Had gy sien Lievintje gaepen,  
 'T was als of-se kwam van slaepen,  
 En den weird, ook haeren maet  
 Stonden al verfeld op straet.  
 Wil-dy 't schauwen voor uwe oogen?  
 Meester Goossens spel-vertooen  
 Syn het waere beld hier af:  
 Ryken Vrek was niet soo paf,  
 Als by tusschen duyvels maylen  
 Uyt den grond der helliche kuylen  
 Aermen Lazers siel vernam  
 In den schoot van Abraham.

'T vrouwtje dorf geene ooge slaegen  
 Op de menschen die haer saegen,  
 Want sy was te seer beschaemd;  
 Dus daer wierd aenstonds geraemd,  
 Om te scheyden en betaelen.  
 Sperber docht, moest ik gaen haelen  
 Soo bedienstig mynen wyn?  
 Moest ik niet soo vlytig syn,  
 Om u sachtjes nér te setten,  
 Glâsen spoelen, messen wetten,  
 Al op hóp van desen dag  
 Op te doen een goed gelag?  
 Dit al voor een treute-neute!  
 Toch uyt eerbaerheyd en leute,  
 En in schyn nog half voldâen  
 Sey, daer is geen kwaed gedaen.  
 Sy vertrekken; onderwêgen  
 Krygen nog een braeven rêgen,  
 Eyndelings sy kómen t'huys,  
 Niet soo net, noch ook soo kuysch,  
 Ook niet op de koets gesêten,  
 Maer te voet, moede en verslêten  
 Van den weg, of van den spyt,  
 Met het hoofd vol swaer verwyte.  
 Haeren man kwam aen de deure,  
 Seyde; „Vrouw, ik dat niet keure;  
 „Hoe kómt, dat gy kómen moet  
 „Door het slechte wêr te voet?

„ Had gy maer een woord gefpróken,  
 „ Ik fat daer foo wel belóken,  
 „ 'K hadde u myne plaets geleend;  
 „ Gy wét, dat ik ben gebeend  
 „ Trots den beften van de stéde;  
 „ Wel waerom kwam - dy niet méde?  
 „ 'T spyt - me, dat gy niet en sprak ...  
 Hier de vrouw die rédens brak :  
 „ Doet, gy fraeyaert, gy rabauwe!  
 „ Spot men foo met fyne vrouwe?  
 „ Lacht gy selve my nog uyt?  
 „ Dus sy schold hem uyt voor guyt  
 En ik wét al niet waer vooren.  
 Toch sy konde haer niet stooren;  
 Jae den trek schynt haer foo goed,  
 Dat - se selve lacchen moet.

Maer dit stuk was al gewigtig!  
 Dé dien man hier heel voorsichtig?  
 Gaf hy niet gelégentheyd  
 Heel den nacht te syn verbeyd?  
 Jae dit waere, by myn fyke!  
 Vél gewaegd in Vrankeryke,  
 Waer men sterk den Pronk - god viert,  
 Die de mans met hoorens sjiert.

---

## DE GEVEYNSDHEYD.

---

ò Nullis tutum credere blanditiis! . . .  
 Fallitur humana físus amicitia . . .  
 Quid mirum, reíti quod sit in orbe nihil.

*Vergéfs my eene vley - taert streelt,  
 Die vriendschap op belang bedeeft;  
 En 't is by miskans te gemeyn?*  
*Maekt my daer - uyt de weireld recht en reyn.*

---

**D**E nooyt begryplykheyd van Gods oneyndig wésen,  
 De teekens syner magt op 't minste kruyd te lésen,  
 Den staegen maene - loop, het maeksel van ons lyf;  
 Der bieën heerschappy; der miereu snég - bedryf

Syn onbegrypkykheit, waer voor 't verstand moet buygen,  
 Geschapentheit bekwaem, om 't menschedom t'overruygen  
 Van ons bepaeld bepryp, en onse afhanglykheyd  
 Van eene hoogre Magt en Opperwesentheyd.

Hoe soud ons eng verstand door wonderheden dringen,  
 Daer ons geslepen soovele keeren vingen  
 In duystre netten, die ons hunne loosheyd spant;  
 Soo onbegrypelyk *slim* en *dom* is 's menschs verstand.

K wensch eene seden-les hier wyt te kunnen trekken.

Hoe ménig lutchelaer siet men syn aefschyn dekken  
 Met een geloge rief, syn oplicn, daeden, ren  
 Verbloemen met den schyn van toegengenthen;  
 En binnen krielt het hert vol van vergifte slangen;  
 De hel sit in de borst, den hemel op de wangen;  
 Den mond vol hónging sweimt, den boesem propt van gal;  
 Soo syn'er, laest te vel vermónd op 't aerdiche dal,  
 Afjonstig van 't geluk dat iemand soud ontmoeten,  
 Om vraetsucht, dronkenschap; of gierigheyd te boeten,  
 Hy doet u alle leet door syn vervloekte tong,  
 Die u voor eén halve uer in 't aensicht lof toe song;  
 En om u in den strik te sekerder te wangen,  
 Hy schynt voor eene wyl, te trén in uw belangen,  
 Gelyk 't meir-min-gespuys bedriegelyk singt en lacht;  
 Maer 't is een schelmichen vond soo boos als valsch bedacht.  
 Daerom segt 't Heylig Schrift, doch 't kan een kleynkje baeten,  
 Men laet het Heylig Schrift in desen tyd vry praeten,  
 Men volgt syn binne-tocht en weireld-kunde breyn,  
 Dus boose ryfen op, rechtschape blijven kleyn:  
 Het Heylig Schrift segt dan: „ Een ergste merrek-teeken  
 „ Is op een valschaerds tong geprint; Ky sal bereeken  
 „ Een swaerdre boet en schand, als die van eenen dief.  
 Dus, vrienden wie gy syt, is siel en eer u lief,  
 En broed nooyt fulken aerd; en hoe u 't bryn mag jeuken  
 Tot snoode veynery, wilt met des Wysens Spreyken  
 „ Versaeken eenen mond die met twee tongen sprékt,  
 „ Die vooren vleyt en streelt; en achter vinnig kékt.

*Ik sal op een der volgende N.<sup>os</sup> redten geven van  
 sieren met si.*

Men vind-se te koop by den uitgever LAURENS DE VAAVER  
 in 't Kassel-stratje binnen Ieper,

# TYD-VERDRYF.

N.º II.º



Plurima promittunt, sed nullo tempore reddunt.

*Vél beloven en niet géven;*

*Doet den Sot in vreugden léven.*

---

**W**EL! Vrienden Liefhebbers, houd ik niet myn woord? heb ik ulieden niet kleyne stukskes belófd? syn sy te lank? Ó! aerdige vraeg. Jae, vél te lank voor die'er sich niet méde verlustigt; te kort voor die'er smaek in vind. Te lank voor uytgeleerde Tael-besitters, die geene onderwyfing noodig hebben; ook voor ongeleerde, die ofte den wil niet hebben, om te leeren, ofte het verstand niet, om te begrypen; te kort voor die haeken en vlammen, alwaer het maer; om op eene gansche wék eene kleyne ontdekking te doen.

Wéderom heb ik niet myn woord gehouden, met myne Médeborgers door den druk méde te deelen de **BORGER - WACHT : ADAM EN EVA : de TOOVERAERS ? 't is waer ik heb nog niet voldaan met uyt te géven naer belófte : 't SCHÉRF - VAT : den BOURGONDSCHEN WYN : de RAUWE KLEEDEREN : AERM - VONT ofte de BETOOVERDE PERRUQUE** enf. Een weynig geduld, en sy sullen uytkruijpen, als God'tyd en gesondheyd verleent : maer peyft ook, dat gy gehad hebt den **Brand sot Capucynen : de soo geseyde Dicht-konst : de Broeder-moord : de HH. Dry-Koningen-féest : den Oog-slag op den tyd : den Mommer : het Kaert-spel : Krijsl ofte den Makker-kous : de Wysheyd : Tjaeké : Delvaux's Goossens Ljk-dicht. : d' Eewighoyd : Geluk uyt drak** &



( 2 )  
het andere snuyfteryen; soo dan dat ik mag roemen  
meer gegeven te hebben, als belófd : syn'er véle die  
dat doen? ende het is my geen leet. Den Léser mag  
nog al deuntjes verwagten, die hy niet kan giffen,  
aengesien véle nooyt het licht gesien hebben, verre  
van in druk te pronken.

---

*De Schoonheyd gelukkig door de Deugd.*  
Verdichtsel vertaeld uyt de ORIGINAL FABLES.  
THE HAPPY UNION. FAB. LIII.

---

..... Concordia formæ  
Atque pudicitiaë .....

*De Schoonheyd met de Deugd  
Belóven staegre vreugd.*

---

*De Schoonheyd, allen mans vriendin,  
Is dochter van de Luk-gódin ;  
Dit moeder-hert besorgd en zeer in volla maet  
Sprak aan Minerve en sey; goe Suster, gév my raed :  
Natuere aen myne dochter jonde  
Wat sy in Schoonheyd géven konde,  
En Plusus geld in óvervloed.  
Seg, wat ik nu aenvangeu moet,  
Op dat-se in staeg geluk lév sonder tegenstin.  
Gév háer, sey vrouw Minerv, de Deugd voor gesellin.*

---

**K N É P - D I C H T .**

*Wyl Plaeteryker sit tot d'ooren toe gesléken  
In méinig swaer geding, hem krygt het woot-gigt ;  
Maer schoon hem synen Raed wel neirslig onderrichts,  
De saeken self beslaeft met loopen, schryven, spréken.  
Hy langs hem niets tot loon; dit heet het hande-gigt.*

## TWINTIGSTE TÆL-ÓVERWEGING.

Van oo.

**G**elyk den waeren en langen derden klinker door de uytgedrukt word, soo moet insgelyks den achtien waeren langen alleen -klinker door *oo* gestempeld worden : den negensten sal *ó* ofte de *geslótene o* sijn.

Toen dien selven klinker *oo* kort is, vergenoegt het *o* te stellen : kort ende scherp hebben wy hem ménigvuldig ; dat is, die met eenen ofte meer medeklinkers achter aen, eene \* onlautere boek -staef -grepe maekt. B. V. : *op, vol, jonst, boks -voet, gevormd* ensf.

Eene korte *o*, die niet scherp is ; dat is, die eene \* lautere grepe is uytmakende, hebben wy in *kofyn, konyn, lowy, korael, romeyn* ensf. : soo dat sy in 't spreken niets verschillen, maer alleenelyk in 't begryp ; want *kos -yn, kon -yn, rom -eyn* ; en *ko -sijn, ko -nyn, ro -meyn* luyden gelyk.

Verders of alle dese woorden in 't Néederduytsch goed ofte slecht sijn, laet ik onbessist.

Hier moet ik den Léser myne verwonderinge betuygen, dat sommige, ik wét niet door wat dwaelbemerkinge, die wyd -ópenre lange *oo* énnen tyd herwaert met een teeken beséged hebben. Héft'er ooyt iemand aen den klank van *door, boor, gehoor, woord, bekoord*, en ontelbaere andere getwyfeld ? héft misschien den latynschen naem *acutus*, ofte den franschen *accent aigu* den eersten van die verniewers bésig gehouden ? Ik hebbe alreede geseyd, dat de beteekenis van *gravis* en *acutus* by ons sonder kracht is : wy hebben maer onderscheyd-teekens noodig : heet-se *schréfkes*, heet-se *stípkés*, heet-se *schrabbekés*, of *strépkés*, of *galm -teekens* dat is daer mede uyt ; gést -se géenén haem, en 't is ook wel.

Inderdaed het waer kwaelyk, by voorbeld *ó*, eene

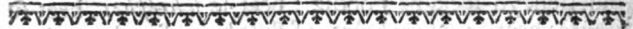
\* *Kort lautere en wat onlautere grepen sijn, is uytgeleyd op N. 6. tweede bladsyde.*

e met een *schrabbeke* te heeten : die gedaente *é*, moet nooyt andere benaeming hebben, als *é*; soo hier vooren N.º 7.º op de achtste bladfyde geleerd is. Past het selve op *ó*.

Mischien soud iemand sich verweiren met te seggen, dat men al te dikwils eenen verschilligen klank by de Schryvers met de selve boek-staeven ontmoet; als *geloofd* van *loven*, en *geloofd* van *gelooven*; den toenmaelschen tyd *sooden* van *sieden*, en *sooden* van het selfstandig naem-woord *sóde*; voor een voorstelsel, en voor eene *óre* op den akker. Hier door word versterkt, het géne ik elders geseyd heb, dat de taele krank is, ende hulpe noodig héft. Wel nu, aengesien Schryvers, gelyk ik doe, een *schrabbeke* stellen bóven *é* ( het géne ik nog voor désen keer geslótene *e* wil naemen, de lange *ee* naer 'toud gebruyk stellende ) soo dan moeten sy ook de, om soo te seggen, geslótene *ó* met een gelyk *schrabbeke* teekenen, de lange ópene *oo* aen het oud gebruyk overlaetende.

### T O E M A E T J E.

Ik twyfele, of voor *kosyn* *kósen* niet het echte woord is, waer voor de Franschen volgens hunnen tael-aerd *cosin* en *causin* gelésen hebben; ende door het rondloopen der woorden langs Henegauw ofte het Naemensche by de Brabanders by bedorvendheyd *koufyn*, dat is, *koufeyn* ingeslópen is : soo dat men wel soud doen met *kósen*, *kósentje*; *kósinne*, *kósinneke* of *kósinnetje* te seggen : dan soud *nicht* heel wel het vrouwelyk woord van *néve* maeken. Eene bemagtigde Landvergaderinge had in de gelukkige tyden sich daer óver moeten uyten. Sie N.º 8.º vyfde bladfyde.



### K N É P - D I C H T.

*Wyl door Geleerdheys roem, gy brakt door alle steden,  
En dat in u 't verstand de Gods-vrees niet en krenkt;  
Hy wet geen giften naer verdiensten te beseden,  
Die sesh vernanders, dat mé u Boek en Wierook schenkt.*

( 5 )

# S. JAN VAN NICOPOLEN

BYGENAEMD DEN SWYGER,

Gevierd den 13. Mey.

Door DE RAVER, Boek-drukker te Leper.

---

Quid juvat hic mundus? quid gloria?

*Wat is der weireld glans, en vreugd,*

*En eer, en wêlde sonder deugd?*

---

**K** Heb nu een ruymen tyd van boert en jok gefongen,

En tuffchenmaels nae d'eer van wêtenſchap gedongen

In tael-en-weireld-kunde, en diergelyke ſtof;

Ik docht wel dat ik 't wit in Godsgeleerdheyd trof;

Verwaendelyk voorwaer : maer ſyn-te min vermêten

Die door vël kibblen meer als Chriſti Wet-boek wêten?

Doch laet dat daer, en volg uw voorwerp, tyd te werk,

Om iet te ſingen, God tot eer, tot eer der Kerk.

Bevlamde Hêmel-tong, die, op de Wet-geſanten

Voor hênên ſyt gedaeld, om in hun hert te planten

Een goddelyken vonk van uwe ſnelligheyd,

Doorbrand, nóp eene tong tot uwen lof bereyd.

Ik heb het, ſoo ik meyn, wel voor; ó God, wy ſingen

U-lof, toen wy den lof der heylge Hêmelingen

En hun lofweirde daen opheldren; waer voor ſy

Door gunſt-genaede, nu de Godheyd wónen by.

Myn herte jaegt my, om u eenen Man te toonen

Wiens roem verdient héft op de hoogſte Dichters toonen

Alom te ſyn verbreyd door 't helden-lof-baſuyn,

Soo ver men menſchen vind op 's aerdryks wyde kruyn.

Nooyt tong, die ſprêken kan, in alle weireld-ſtaeten,

Vermogt ooyt dag den lof van dênên Held te laeten :

Van wat geloof gy ſyt, in wat beroep gy léft,

Wét dat u dênên Man een nuttig voorbêld géft.

Den aermen krygt ſyn goed; den ſieken trooft van woorden;

Hy ſterkt der goede deugd; doorloopt d'omliggende Oorden,

Om der booswichten al te dollen vrêvel-moed

Te dempen, ſoetlyk hun te trekken tot het goed;

Héft Petrus van den Heer's Ryks Sleutelen gekrégen,  
 Wierd Paulus van den Heer langs ongebaende wégen.  
 Gefonden ver en naer, om 't blinde heydendom  
 Te roepen tot het licht van 't heylsaem Christendom,  
 Sy waeren séker groot voor 't aensien van den Váder;  
 Nog óvertrest myn Held den roem van bey te gaeder.  
 Of vind-ge in Moyfes iet, of keurt-ge Elias groot,  
 Nog staen sy bey voor mynen Held beschaemd en blood.

Maer 't word eens tyd, dat ik niet langer houd-verhólen  
 Wien ik hier meyn : ik sing u JAN VAN NICOPÓLEN  
 Berucht door syn geslacht, groot wégens wétenschap,  
 Vermaerd door syne deugd en Bischoplyken trap :  
 Niet om dat hy dit ampt met hófsche pracht en séden  
 Aensienlyk héft gemaekt : foey ! sulke vuylighéden  
 By vróme Mannen ! maer om syne ootmoedighéyd,  
 Waer hy de Krots mé droeg, de Krots héft afgeleyt.

Had nog in synen tyd, gelyk in Petrus tyden  
 Een Bischofdom eenen staet gewéft van angst en lyden,  
 Van sorgen óverlaen, van aerbeyd opgepropt,  
 In aermoe, nédrigheyd tot aen den hals gedópt ;  
 Als by Timotheus in eenvoudighéyd verdronken,  
 En niet in gouden glans godlasterlyk geblonken,  
 Noch met verlies van d'eer voor hén by God verwagt,  
 Nu tot den hoogsten trap van weireldsche eer gebragt,  
 Hy had soo lastig ampt om Gódes wil gedraegen.  
 Maer kon het anders, als aen sulken Man mishaege,  
 Sich meer van 't volk gevierd te sien, als eenen God,  
 Daer hy met vier-plicht van geheel de weireld spot,  
 En in versmaedheyd soekt voor syne siel te léven ?  
 Seer wyslyk héft hy nae den Nyl-kant sich begéven ;  
 In eene wildernis van het Egyptische land  
 Voor heel syn lévens tyd een vasten wón geplant :  
 Niet om in luyerdy syn lekkren buyk te vaesen,  
 Maer om met schraelen kost sich en Gebroeders t'aesen :  
 Terwyl sy vrochten om den aermen ouden stok  
 Te voeden, JAN vol vlyt daer spēlde knaep en kok.  
 Hoe moest het schikken aen die God-gewyde handen,  
 Die óver luttel tyds de Krotse voerden, randen  
 Van swarte potten af te vryven, en den vloer  
 Te keiren, min noch meer, als een verworpen boer.  
 Ó ! Jae dat schikte wel, en meest in Gódes oogen,  
 Die sich niet anders aen de weireld wilde toogen,  
 Dan wel in aerm gestel, als een verschóveling.  
 De kleynheyd by den Heer is 't allergrootste ding.

Gy segt, in syn *Paleys* kon hy ook aermlyk léven,  
 En nog een voorbêld aen de Kerk-opfieners géven;  
 Hoe hun beroep moet syn vervrémd van alle pracht.  
 God héft hier in gevrocht : een Hémel-stem \* by nacht  
 Riep : „ Jan, Jan, drymael Jan, wilt gy met sy te doorstaen.  
 „ Volmaekt syn? volg de Ster, sy sal den weg u voorgaen.

JAN boog sich tot'er aerd, JAN klopte voor de borst  
 Bereyd tot alles. ( want den Man nae lyden dorst )  
*Gods dienaer is bereyd*, seyde hy, en sag nae bóven,  
 Om synen Heer en God dankbaeriglyk te lóven;  
 Met een sag hy de Ster, die aen het hémel-huys  
 Klaer blonk als eene son, beschilderd met een Kruys.  
*Heb dank*, riep hy, *heb dank!* terwyl hy dat nog seyde  
 Was hy reeds op den gang waer hem de Ster geleyde.

Nae hy daer had als kok een langen tyd gediend  
 Héft God nog meer verfocht van soo geliefden vriend;  
 Hy héft hem eene Kluys in d'eenigheyd gewésen,  
 Waer in hy séven jaer van kókfels heel verwésen  
 Met raewe kruyden héft geléfd : maer dat hy nooyt  
 In al dien tyd sprak, is het géne 't werk voltooyt.  
 Hier léfde hy gerufft volstrekt naer syne wenschen,  
 Soo ver van onrust, als hy ver was van de menschen :  
 Nog twee jaer van te voor, toen hy by d'andre was,  
 Sprak hy nooyt woord, 't en sy toen hy Getyden las.  
 Waerom hy ook den naem van SWYGER héft gekrégen :  
 ( *Eylaes!* hoe seer loopt niet aen vél het spréken tégen! )  
 Dies, héft dien Gódes vriend soo syne tong getemd,  
 'T is recht dat alle tong in synen lof toestemt.

Toen hem voor synen stryd den Hémel-krans kwam naeken,  
 Liet God aen synen vriend syn afscheyd kenbaer maeken :  
 Een saedje dat hy smeet op eenen rotte-grond,  
 En aenstonds loof opschoot, en vluchts in bloeyen stond,  
 Wees, dat hem eenen oegit in d'ewigheyd reeds bloeyde.  
 De lévens-kraft verviel, de slauwte siektloos groeyde;  
 God spande syne kroon; den SWYGER song God lof;  
 Hy sliep; en syne siel vloog snel nae 's Hémels hof.

---

\* 'T is vrémd, dat de Hémel-stemmen, als by *Samuël*,  
 altoos by nacht gehoord worden, als of'er voor God dag ofte  
 nacht waer, ofte dat God den dag moest swichsen. De Gods-  
 geleerde géven daer ongetwyffeld reden af.

Den Dichter **LODEWYK ROSSI**, eenen der  
 Nápelsche Land-lievers, slacht-offer der  
 kóninglyke vraek, weynige oogenblikken  
 voor syne dood miek dese eenvoudige  
 maer sielroerende maet-réken, ten jaere  
 1800.

Dolce moto in cor mi fento  
 D'una speme che mi dice,  
 Che sovente un infelice  
 Può trovar qualche pietà.  
 Se una lachrima, un lamento  
 Spargerai sulla mia sorte  
 Dell' orror d'ingiusta morte  
 L'alma mia trionfera.

**VERTAELING DOOR D. L.**

Disce pati, casusque graves devince ferendo.

*Syt gy een Man van grooten moed,  
 Lyd willig allen tegenspoed.*

*Ik voel de krachten van myn hert  
 Door dese soete hóp aenjaegen,  
 Dat onverdierende rampe-smert  
 Vereerd word met teerhertig klaegen :  
 Kan eenen traen of een gesucht  
 Der goede mynen val versellen,  
 'K omhels myn sterf-lot met genucht :  
 Soud my rechtschendig recht ontstellen?*

**IET DAER AEN GELYK.**

*Een soeten hóp-tocht in myn hert  
 Verlicht-me in onverdierende smert  
 Als vrede beulen saemen rotten :  
 Win ik van goede sucht of traen,  
 Ik houd my voor het leet voldaan,  
 Durf met de beulen spotten.*

# LES CINQ PERIODES DE LA VIE.

Par LANTIER.

Encore-Enfant, la petite personne  
 Déjà convoite & pompons & rubans,  
 Aime beaucoup sa Poupée & sa Bonne,  
 Brûle, sur-tout, d'avoir bien-tôt quinze ans.

Le Printems vient : Eglé déjà pressée  
 Rêve beaucoup, lit les Romans du jour,  
 Au fond du cœur recèle sa pensée;  
 Attend l'Hymen pour-connaître l'amour.

Enfin Eglé jure d'être fidelle :  
 L'Hymen sourit en recevant ses vœux :  
 Elle court, vole au plaisir, qui l'appelle ;  
 Tout en courant elle fait des heureux.

L'Automne arrive : Eglé plus réfléchie  
 De sa toilette écarte les témoins,  
 Couvre son âge, elle même l'oublie ;  
 Pour son Amant elle est aux petits soins.

Voilà l'Hiver : la Belle inconsolable  
 Trouve que l'homme est petit & bien vain,  
 Invoque Dieu par la crainte du diable,  
 Et joue, & triche, & médit du prochain.

## VERTAELING DOOR D. G.

Tempora mutantur, nos & mutamur in illis.

'T is noodig, dat het word gehengd,  
 Wat nerd en ook wat tyd mé brengt.

Nog Kind, het puyk der kleyne snaeren  
 Wenscht mooye kleers, schoon lint daer op ;  
 Lieft haere Voester-vrouw en Pop ;  
 Verlangt voor al te hebben vyftien jaeren.



De levens-lent doet Eglé drómen  
 Vle aerdighén, sy lést Romans;  
 Swygt haer gepeys; maer peyst, dat mans  
 De liefde en vreugd doen met het huwlyk kómen.

Sy is'er, en gaet trauwe sweiren;  
 Op die beloften Trauw-god lacht;  
 Sy loopt naer 't gèn haer hert betracht;  
 Stremt nu en dan een fuchter-vriends begeiren.

Den Herft is daer; sy word geséten,  
 Dankt al de tooy-getuygen af,  
 Gebaert haer jong: geen kleynzje paf  
 Moet sich nu gansch op haer liefs elle méten.

S'is grys; de troosteloof Schoone  
 Vind in de mans vél ydlen waen;  
 Voor duyvels bang roept God nu aen:  
 Spélt, seurt, klapt, scheld, selt elks gebrek ten toone.

Bemerk, dat'er hier 30. syllaben min als in 't Fransch syn.

## DE VYF LÉVENS TYD-STIPPEN VAN \*\*\*

In d'eerste Kindsheyd 't is al spel;  
 In 't Jonglingschap 't gaet nog al wel,  
 In 't Vryen wje kan angst vormyden?  
 'T is aerbeyd in de Manheyds tyden,  
 En in den Ouderdom 't is lyden.  
 En, als ik het wel boortel,  
 Daer is in 't léven meer gekwel,  
 Als vergenoegen of verblyden.  
 Laet ons dan woffelen met moed,  
 Dit maekt alleen het léven goed.

## LOVE'S ARTIFICE.

**V**ENUS one night ( 'twas in a dream )  
 A visiting from heaven came ;  
 Cupid' stood harmless by her side,  
 And bow'd his head, while thus she cry'd,  
 " Here, shepherd, take this idle thing,  
 " And teach him just like you to sing. "  
 She disappear'd. — I play'd my part,  
 And fondly taught my rural art,  
 ( Pan's workmanship, the various reed ;  
 Th' invention of the blue-ey'd maid ;  
 The subtle *Hermes'* tuneful shell ;  
 And *Phœbus'* harp, and matchless skill ) :  
 I lectur'd — but he would not hear ;  
 I storm'd — he answer'd with a sneer.  
 At last — " Good Sir, " he smiling says,  
 " Lay by your rules and learned phrase ;  
 " Be patient while I teach you better,  
 " For yoy know nothing of the matter. "  
 He sung the glories of his reign,  
 The loves of gods, and mortal men.  
 Careless of what did first employ,  
 I listen'd to the wondrous boy ;  
 And from that hour — ( 'tis true as *Jove* )  
 My thoughts, and songs, have all been love.

## LIEFDES BEDROG. Overfetting door P. A.

*Natura sequitur semina quisque sua.*

*Wat men versint, wat men gebaert,  
 Elk volgt den ingeschapen aert.*

**O**P sekren nacht, 't was dróm of dum,  
 Vrauw Venus voor myn bed riep : hum !  
 Cupido schaers bekend aen my  
 Stond heel gedweeg aen haere sy,

Hoor, fey fy; loer dien jongen kwant,  
Gefpél en fang naer uwen trant.

Met fy verdween. Ik nam de lier  
En fpélde op hellen herders fwier,  
En fong foo goed een Herder kan  
'T vervoegde fluyt-riet van God Pan,  
En Hermes kinke fchel en fcharp,  
En Phoebi wérgáloofé harp :

Hy luyfterde niet eens den guyt :  
Ik keef : hy fchomp my vierkant uyt.  
Ter laetften feyd hy; goeden bloed,  
Laet uwen fang en hoogen moed;  
Leer gy, wat mynen fang bedied,  
Gy kent de kruyden immérs niet.

Hy fong fyn ryk en heerlykheyd  
By Gón en menfchen uytgebreyd.

Ik ftond verbaefd : en, wel-geruft  
In 't oud gefang, op 't nieu beluft  
Van toen af ( by den Donder-heer! )  
Ik finge niets dan liefde meer.



## 21. T A E L - Ó V E R W É G I N G .

Van ó.

**H**ier is eygentlyk het fliet des négenften alleen-  
klinkers ó : maer, aengefien hier af genoeg gefeyd is  
in de vyftiende Tael-óverwéging in N.<sup>o</sup> 8.<sup>o</sup>, kan ik  
het daer by laeten.

Nog ettelyke ftaeltjes, om te toonen, hoe feer défe  
fpeel-wyfe den voorftap verdient bóven alle andere :

Hoop, hoop : booden, booden : boogen, boogen :  
toogen, toogen : rooven, rooven : voor, voor : fchoot,  
fchoot : kool, kool : fooden, fooden : loogen, loogen  
enf. Elk woord van défe paeren héft eene ónder-  
fcheyden beteekenis, en heb-fe nogtans in hunne ver-  
fchillige beteekenis by goede Schryvers gelyk gefchré-  
ven gevonden, foo gelyk fy hier bóven ftaen : hoe vél

beter dan de loffelyke oplettendheid te gebruyken,  
van *oo* en *ó* te onderscheyden van elkanderen.

- „ My styft de *hóp* van by den *hoop* „ der salige ewig-lyk te rusten.
- „ Wy *hoo*den aen de *bóden* geld „ om onse *bódschap* te bestellen.
- „ Sy *boogen* snel en spanden gauw „ hun ebben-houte *bógen*.
- „ Die vreedlyk *rooven* iemands goed „ verdienen won- den ende *róven*.
- „ Den Boer staet *voor* de *vór* verfeld „ als 't water óverstrómt heel 't veld.
- „ Der moedren *schóot* baert jonge lien „ om aen de *schót* het hoofd te bien.
- „ De *koolen* syn „ God sy gelófd „ op *kólen* lekkerlyk gestófd.
- „ Sy *sooden* vleesch naer koks gebóden „ op een *kleyn* vier van drooge *sóden*.
- „ Des bleekers *lógen* tast ik wel „ daer hy staet aen de *kuyp* te *loogen*.

*Tógen* en *toogen* worden door désen middel ook onderscheyden : *toogen* is een werk-woord dat dikwils wisseling (*synonym*) is met *toon*en : het maekt synen toenmaeligen tyd *toogden* ; synen volléden tyd *gesoogd* : *tógen* is een werk-woord, dat *optrekken*, *uyttrekken*, *ten togte gaen* beteekent : het maekt den toenmaelschen tyd *toogen* en *tógden*, den volléden tyd *getoogen* en *getógen*.

- „ Sy *toogden* 't vendel aen het volk „ waer mé sy op den vyand *tógden*.
- „ Sy *toogden* 't vendel aen het volk „ waer mé sy gister opwaert *toogen*.
- „ Sy *tógen* op „ en sullen ons een blyden roof van lauwrén *toogen*.
- „ Sy waeren nauwlyks *opgetoogen* „ of *toogden* ons een blyden roof.
- „ Sy waeren nauwlyks *opgetógen* „ of *toogden* ons een blyden roof.

## T O E M A E T J E.

Daer is op verscheyde plaetsen gewag gemaekt van de korte en scherpe letter-grépen; korts hier vooren van de korte en scherpe *o*; ik twyffele met réden, of wy in onse spraek èen echt woord hebben met de korte *a*: wat óvertuygen de opgegevene woorden *kofyn*, *konyn*, *Lodewyk*, *korael*, *Romeyn*, en alle sulke? héft het woord *kófen* niet meerder land-aerd als *kofyn*? is *keun* niet soo wel van *Cuniculus* gestólen, als *konyn*; ofte, omgekeerd, kan *Cuniculus* niet soo wel of béter in 't latyn óvergenómen syn van *keun*, als van *konyn*? is *Lodwyk* by ons niet verbasterd van *Ludwich*? is *korael* niet fransch of latyn? doen de Hollanders mis-schien niet béter met *krael* te seggen? hebben sy het ook niet best voor die *Roomer* seggen, daer *Romain* den franschen swier is?

Anders is het gelégen met *a*: my dunkt dat wy eene korte *a* hebben, zelfs in lautere grépen, als: *katyvig*, *bafuyn*, *rabauw*, *schakeeren*, *kamank*, *klaboutermannekes*, *laweyt*, *kikpatik*, *marolle*, *slabakken*, *gareel*, *katoel*, *krakeet*, *slameur*, die alle schynen Néderduytisch te syn. Daer en bóven syn'er véle uytheemsche woorden, by ons ingekrópen, als: *Apostel*, *afyn*, *radys*, *walies*, *tarif*, *afeur*, *lavéren*, *kaneel*, *kapelle*, *aluyn*, *dragonder*, *gravoel*, *ramoer*, *pavéren*, *gravéren*, *April* (en niet-gelyk de Boere-greffiers *As-pril*), *kabaes*, *Klooster-habit*, ens.

## K N É P - D I C H T.

Ik zie u heel voorsien met vrienden 't allen kant,  
Maer, is'er nog een plaetske afvaer-me u mag beminnen,  
Ik bid u, Vries, laet my voor uwen vriend daer binnen,  
Verfoey my niet, dat ik u ben een nieu kalant;  
Alle oude hebben toch eens niéwling moet wesen:  
Sie maer alleenelyk, of ik u kan nae desen  
Door het gen gy in my merkt  
Worden tot Oud-vriend gesterkt.

# DE TUTTE NAER DEN SNOF.

Verdichtfel óvergefet uyt de ORIGINAL FABLES.  
*THE CAP A LA MODE. FAB. XLVI.*

Rifum teneatis, amici?

*Van lacchen myne dermen klufen,  
 Als ik fie fulke fotte mæfen,*

**E**EN fêkre Vlas-vink meer op fwier als deugden uyt  
 Gaf aen den fnof de wet : 't was fchande fonder tuyt.  
 Gelyk aen haere te verfehynen :  
 Op eens, dat-fe eenen fchyn van hoofd-fieraed aenschoot,  
 Niet meer als eenen vlerk van eenen pépel groot,  
 Elk vónd het fchoon, elk was aen 't kwyhen,  
 Om een gelyke tuyt te fteilen op de kruyn :  
 Een fwaere Boom-uylin in wérwil haerer jaeren  
 Stelde ook dén nieuwen fnof op haere gryfe hayren,  
 Kwam ten tooneele, en fette fich op eenen tuyn :  
 'T was vrémd, fchoon dat gebruyk nu lang was algemeyn,  
 Dat alle die ter wee, op tuynen of op haegen  
 Daer waeren om in 't fpel te némen hun behaegen  
 Uytborften in gelach, en waerlyk voor geen kleyn.  
 Wel! fey Mévrauw aen haere kâmer-maegd,  
 Wat mag dat vuyl gefpuys in fulk fot lacchen ftorren?  
 Een Sperwer uyt den hoop om het gefprek te korten.  
 Riep : 't is van uwen wyfen kop  
 Te fien met dat fot huldfel op.

## *Den Wolf en fyn Huys-gefin.*

Verdichtfel óvergefet uyt de ORIGINAL FABLES.  
*THE WOLF AND HIS FAMILY. FAB. XXXIII.*

Stultitiam patiuntur opes.

*Befit men goed, het géft wat fchyn,  
 Dat men mag fot of beefte fyn.*

**H**EEER Wolf, die op fyn fterven lag,  
 Riep al fyn Krooft, op dat by mag

- Aen ieder géven een vermaen,  
 Wat op syn wolfs, dat kan men raen :  
 En onder andre sprékt den man  
 Met soo véel indruk, als hy kan,  
 „ Myn lieve Kindren, myn lief bloed,  
 „ Print dése lesse in uw gemoed :  
 „ Gy, Leen-soon, grooten erfgenaem,  
 „ Gy mógt, wat u is aengenaem  
 „ Verrichten sonder óverleg,  
 „ Daer valt op u geen tégenseg ;  
 „ Syt wat gy wilt, syt sot en mal,  
 „ Uw geld het al bedekken sal ;  
 „ En segt het volkske dit of dat,  
 „ Wel! plak gy dat al aen uw gat.  
 „ Gy, andre Telgen van myn lyf,  
 „ Némt acht op hándel en bedryf,  
 „ Houd uwen naem en eer in staet,  
 „ 'T is al dat ik u achterlaet.

### *De Zebre ende het Peird.*

Verdichtsel óvergeset uyt de ORIGINAL FABLES.  
 THE ZEBRA AND THE HORSE. FAB. XXVIII.

Ad populum phaleras.

*Foey, kleynen Nobis! uwe pracht  
 Maekt uw verstand te recht verdacht.*

**E**EN Zeber-dier, verliefd, óp syn geltrépte huyd,  
 Dorf d'andre dieren stótt verachten ;  
 Wes Tyger, Oliphant ; en Leew geen kleyntje lachten :  
 Wes een turksch Peird hem sey met schimpende-geluyd,  
 ( Vermids het walgde van die sotte hooveirdye )  
 Wel! meynt gy, gekke beest, dat uwe broderye  
 Belet te sien, hoe het u spyt,  
 Dat gy maer eenen Esel syt ?

Men vindt se te koop by den uytgéver LAURENS DE VARVER  
 in 't Kassel-stræte, binnen Ieper.

# TYD-VERDRYF.

N.º 12.º



Discipulus dum vult nemo, quisque esse Magister;  
Omnes Discipuli, nemo Magister erit.

*Wilt niemand Tweeden syn, wilt elk voor Eersten praelen,  
Wet, dat wy alle op sulc geset wel leege daelen :*

*Wy syn getien; wel nu! tien Eerste? ja. By loo!*

*Wy syn dan ook tien Laetste alsoo.*

---

## Merkweirdige Bemerkinge.

**H**Er is nu wel! eenen heel ryken-ingesetenen deser Stad héft sich in ernst beklaegd, dat eenen stuyver voor 16. blad-sydekes in *decimo sexto* te dier is. Ik heb my inderdaed aen dusdaenige opweringe nooyt verwacht, inniglyk versékert, dat ieder Boekske met soo véle stoffe opgepropt is, dat het niet moeyelyk waer, viere- en twintig blad-syden in *quarto* te vervullen met het géne in ieder vervat is. Ik had my vél eer daer aen verwacht, dat men soud seggen, hier is évehwel gene borse-snyderye, men héft nog wat waere voor syn geld: wel nu geduld! elk is meester van syn gevoelen; maer ondertusschen men kan-se niet min, als eenen stuyver verpénigen. Soo dan, Mynheer, op myn klopkel sy syn niet min. De gemeyne Borgers betaelen-se soo vél sonder tégenseg. Waerelyk, Mynheer, vergelyk myne bladjes met de nieuwe fransche drukken, gy sult moeten bekennen, dat ik een *Marchand ruiné* ben.

Venders, Mynheer, werp uw bog-merk op de jongens, die alle wéke twee oordjes inleggen, om te Fryndag den gans te knippelen, ofte het gaeyke te schieten; wel nu, alle veertien dagen een Boekske van



genen stuyver, is net ook soo véel; peys dan dat gy ook inlegt om den prys te bekómen: ende die onhoofste jongens waegen het in d'onsekerheyd van niets te hebben, en hier, Mynheer, gy hebt, gelyk aen de draey-berders, nog altoos iet.

Maer wagt! wagt wat, Mynheer! daer valt my iet in. Heb ik niet vergéten myne Praetjes aen iemand op te draegen? wat grooten botterik dat ik ben! ik had misschien aldaer aen myne langde gekómen. Wel nu, Mynheer, ik betrauwe dat ik de moere van 't goud ontdekt heb, den filosofischen steen gevonden heb, ik kies u voor mynen MECENAS, en om te beginnen, ik draeg u de hier nae volgende schoone geschiedenis van 't Scherf-vat op. Ende gelykerwys, dat ik nae vele moeyte en ryken vloed van groote woorden nog soud in uwen lof te kort schieten, soo oordeel ik voor best geene verdere rédens den hals te bréken. Laet het u zingenaemen, ende oordeel door dit staeltje van de uytgestrektheyd myner achtginge voor, ende diepe onderwerpinge aen uwen onvergelykelyken en óvermilden persoon.



HOOG-LIED (ODE)  
D'ONGESCHAPENE STOMHEID.  
VERTAELD UYT POPE.

Door Mynheer MOREL van Ieper, Mönink van den Duyne  
tot Brugge.

---

Quam tacet haud quidquam differt sapientibus amens.

Een sotten Man, die swygen kan,  
Gelykt heel nae den wysen Man.

---

**V**OLSTREKTE Stomheyd! gy, soo oud als d'ewighedyd,  
Gy, die reeds waert, eer de Nature was geschapen;  
Gy, in wiens schoor, al wat ooyt wesen moest betraspen,  
Lag in de banden van de nietheyd vast geleyt.

Gy heere like eer traendryk vlotte in 's licha ommélyk sleep,  
 En eer door 't vruchtbaer woord van 't godlyk Alvermógen  
 De sonnen met het swerk uyt hunnen NIET getógen  
 Vast blonken bóven d'aerd; wanneer nog alles sleep.



Dien tyd is het gebeur, dat régen u gekant  
 D'Oir-véselkes, den grond der wélsende eerste stoffen,  
 Gesmolten onder een; de mensch-gedaachte stoffen,  
 Een moeyelyk geslacht, goed, vreed, bot, vol verstand;



De tong, nog versich geknéd, in 't eerst met stillen togt  
 Bewégde sich, sprak sacht, tot met de Wétenschappen  
 En haeren Schól-twist en ontoomlykheyd in 't snappen  
 'T laetdunkend waenverstand haer tot de Dairing brogt.



Die Schreewers durfden u verlaeten voor wat tyd;  
 Maer 't was vergéfs; nae sy geheele landen stoorden  
 En sich in eene see van Schól-gekyf versmoorden,  
 Sy kómen wér tot u op 't eynde van dien stryd.



D'oor moe van heet krakeel, en goed of slecht bewys  
 Van eygensinnige en onheusche dwingelanden  
 Soekt rust in u : by u kómt de goe réden landen  
 Tot veyligheyd, gebukt, vervaekt, soo koud als ys.



Gedweege domheyd stil en stemmig van getact  
 Wint onder uwen schuyt een recht diepsinnig wesen;  
 Verstand, gy syt miskend, en sult het syn nae défen,  
 Soo lang de gekheyd swygt en met uw aensicht staet.



Niet min u syn verstand en domheyd bey te saem  
 Gelykelyk verplicht : duykt gy de domme gekken,  
 De wysheyd, als sy wilt sich aen 't gewoel onttrekken  
 Soekt u; en vind sy rust, 't is onder uwen naem.



Stilswygen! hóp der helft van 't menschelyk geslacht  
 Door u een logte Vrouw blyft onbeklapt vergéten;  
 Gy maekt, dat Woekeraers sich by 't gemeente uytméden  
 Voor eerlyke lien, en blyven hoog geacht.

Daer, *ist nu zene tong*... ha! mogt gy haer befsen,  
 Wat grooten dienst déd gy aen Staet-en-Kerke-lieden!  
 Hoe foud 't Gerechts-hof, hoe foud u den Raed eerbieden!  
 Men sag uw stand-béld óveral te pronken staen.



Daer word *stilswygendheyd*, daer stómheyd hoog geëerd :  
 En dan is haerem roem ten hoogsten trap gestégen,  
 Als men maer héft de saek der Aermen t'óverwégen,  
 Of als des Ondersaets belang te berde keert.



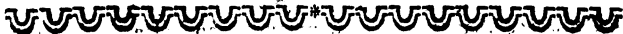
Den dienst eens Vriends; de daen, hoe goed, van dien aen wien  
 Men kwaed wilt; al het gën de Gunstelingen krygen  
 Ten kost van bloed en sweet; Staets-schulden, ó stilswygen!  
 Syn 't huys by u geveft, en elders niet te sien.



Een Koop-*bert* van gewin onthecht; een Boersch verftánd  
 Dat pronken wilt; daer by eens Grootens wétenschappen;  
 Beléfte oodmoedigheyd van Tabbaerds of van Kappen  
 Syn dan in vollen gloor by u geleyt aen band.



Pyk-tael; hayt-klievery van Pleyters; loos gerel  
 Van Markt-doctoozen, opgesmukt en syn geslépen;  
 Der Vrouwelien gesnap; der Hóvelingen knépen;  
 Alle eyndigen in u met rust voor eewig wel.



## 22. TAEL-ÓVERWÉGING.

Van *ou* ende *oe*.

**S**YN dit twee verschillende klinkers in nature? ofte syn sy maer eenen? soud het niet syn gelyk met *ie* en *y*? Voor my, het oordeel ende preuven van andere aen hun laetende, ik peyse, dat *ou* niet anders, dan de korte *oe* is : sing eens op de selve lange sang-*note hoe — ten* en *bou — sen*, en sie, of gy vershil hoort.

Men is sékerlyk indáchtig, dat wy in dese Boekskes het West-vlaemisch verhandelen, verdédigen en trachten op te klaeren, geensins den enkel-galm *ou* willende verwerren met den dobbel-galm *ou*.

Soo had ik dan van den beginne moeten seggen, dat *ou* en *ou* den selven klank sijn; maer dat *de* lank is, ende *ou* kort: gelykerwys ik wégens *is* en *y* ook had moeten aenduyden, dat *is* ende *y* den selven klank sijn, den eersten lank, en den tweeden kort.

Hoe ver sal het West-vlaemsch niet bóven alle bekende spraeken praelen, als wy eens alle de waere enkel-galmers, lange en korte, en dobbel-galmers sonder verwerringe sullen kennen, in 't gebruyk invoeren, elk synen eygenen naem en galm géven, ende in alle woorden den selven galm, die synen natuerlyken galm is, sullen uytboesemen. Welke taele sal met die voordeelen konnen pronken?

Dus Hollanders en Brabanders sijn hoogelyks mis, wanneer sy van den enkel-galmer *ou* eenen dobbelgalmer *au* maeken: sy souden sekerlyk moeten sweeten-om réden te géven, waerom sy, by voorbeld, het duytsch woord *frau* in *vrou* en *vrouw* veranderd hebben; het is anders niets, als een ingesloopen misbruyk; ende alles wel naegesien, hunnen klank *vrouw*, *houwen*, enz. is dan nog deirlyk mis; gelyk sy die woorden uytsprecken, sy souden moeten *orow*, *houwen*, enz. schryven, het géne sy niet doen, soo dat se ver achter het West-vlaemsch sijn.

Laet ons hun aen hunne strék-spraak laeten, en volgen wy de onse, die vél volmaekter is.

---

## K N É P - D I C H T.

*Als Blyjong is alleen, om haer verloren. Vader*  
*Sy stort niet eenen traen; maer komt haer iemand naeder*

*Sy dwingt wat haer gemoed*

*En weent in oervloed:*

*Hy weent niet, die sich houd den 't uytterlyke wásen*

*En kryt alleen op hóp, te sijn van 't volk geprésen:*

*Dien word recht droef gemeend,*

*Die slaeg alleenig weent.*

## Uytbreiding van dit schoon vierling van C A T S.

*Een Schipper word gekend, wanneer de winden blaesen ;  
Een Man van hoog gemoed, wanneer de nyders raesen ;  
Een Krygs-man in het veld, wanneer men sryden moet ;  
Een Kristan in de praem van druk en tegenspoed.*

Explorant adverfa Viro, perque aspera duro  
Nititur ad laudem virtus: interrita clivo.

*Den tegenspoed dient u die lyd,  
Dan wet men eerst wat Man gy syt.*

**W**ANNEER een swarte wolk den Hémel kómt bedekken,  
En men den oost-wind hoort een langen bdem trekken,  
Wanneer den holden-iphisch ontfuyung huylt en grolt,  
Terwylt den hemel swerft de weder-klooten rot,  
Wanneer door 't-blijden-yies en ongestemde vliessen  
De seylen, spriet en maît aen sienters syn geslaegen,  
Dan siet men eerit voor goed wat geest den Stier-man héft,  
Of hy heel onbefschrómd het volk bevelen géft,  
Of wel te sinneloos den tyd verslyt met kerimen.  
Wanneer 't gefnor des volks, als wespen aen het swermen  
Bekladden eer en naem van dien of desen Man,  
Let dan hoe hy sich stelt, of hy het lyden kan:  
Hy is den Man van moed, die sonder sich tontfetten  
Den achterklap vermaed, geiterkt in tucht en wetten.  
Den Krygs-man, die met vlyt trekt op den vyand aen,  
Wanneer de krygs-bafuyn hun uytwekt om te slaen,  
Dien is den rechten Man: maer niet die moedig raeken  
Van veld-slag of baleg by schótselen en gissen,  
Poch-hanssen syn tot klap en vlychten even gavy;  
Den swyger, als eens eyk, slaet in den nood getrauw.  
Wilt gy een Christnen sien en toetsen syne deugden?  
En let niet op den tyd van ruste, voorspoed, vreugden,  
Siet hem in tegenspoed, verlaentheyd en nood;  
Soo hy den Heer dan loft, dien Christenen is groot.

## Toemaetje op de 22. Tael-óverwéging. I

**D**ie van d'andere strék - spraek syn soe styf - sinnig niet als sommige nieuw - gebakkene Tael - hanfen in West - vlanderén : véle onder hun willen wel met de Hoog - duytschen en met sommige Néderlanders *tau* aenveirden, tot soe ver, dat sy *souden* en *behouden* stellen, *souden* en *behouden* verwerpende. Siet den MOBY - AL tot Lóven gemaekt, tot Mecchelen gedrukt, héft hy dit niet onderhouden geheel het werkske door? Ik heb met véle Brabanders en Hollanders geléfd, die sich daer aen ten onderen gáven; maer onmogelyk vonden hunne strék - spraek, en dat beleed ik ook, in dese gestanden te veranderen : het is te ver gekómen; hoe konnen dan, de welke nog de suyverheyd besitten, tot de onsuiverheyd óvergaen? is't uyt vrees van buyten andere niet uyt te stéken? of by Pietje, Jantje en Klacytje, die geene réden - beleedinge en verstaen niet verwonderd te worden wégens eenen vrémden vrong der woorden?

Als sulke beuselingen plaets vinden, hoe syn grótte Schryvers gemist, die geduerig het eenvoudig, niet natuerelyk, het minst vervrongen, het minst ver gesocht aenprysen! Petrónius van in synen tyd gaf nogtans dese lesse: *Grandis & pudica oratio non est maculosa, nec turgida; sed naturali pulchritudine exsugit.* Edele ende prysbaere taele is suyver, ende fierlyk sonder opgeblaesendheyd; maer sy verheft sich door haere natuerlyke schoonheyd.

## K N É P - D I C H T.

Gy syt wel tienmael siek, Vermeep, op 't selve jaer,  
Die siekten worden wy óel meer ált gy gewaer;  
Wascht men de lakens, 't is ons geld, 't gáve alles doet;  
'T is schande: hoor, Vermeep, syt eenswégs siek voor goed.

# LÉLIEVEL, HERDERS-KOUT.

## STERKEMIN, STILLEBRON.

### STERKEMIN.

**I**K groet u, Stillebron, verheugd u wér te sien.

### STILLEBRON.

Wel, Sterkemin, wel vriend! 't geheugen onser streken

Lokte u nog herrewaert by onse Herder-lien?

Of d'aengenaeme lucht, 't gesuys der versehe bēken,

Of 't ooft, waer mé Pomone onse oogen eerst verluft

En dan de spende volt, verrukten uwe sinnen

En bragten pyndlings eens u wér tot vaders kuff

En bloed-verwantschap? of syt gy' nog uyt op minnen?

### STERKEMIN.

Neen, Herder, myn genan, het minnen past my niet,  
Den tyd héft reeds besheewd myn voortyds bruyne hayren,

Jae sels myn fluytig riet

Heb ik reeds laeten vaeren;

En och! indien het is, gelyk de rucht-maer meld,

Treurt men aen d'leperleet om d'eerste der Najaden,

'K versaeke bosch, en stróm, en veld,

En wil voor ewig my gaen baeden.

### STILLEBRON.

Soo heftig, vriend? wat maelt u door den kop?

Is uwe hoef verbrand? of héft men onderwēgen

U afgestrópt? héft éinig galge-strop

Uwe eer gelasterd? seg, wat syt gy soo verlēgen?

### STERKEMIN.

Verlēgen ben ik, man, verlēgen en heel seer:

Toen onsen oogst verdorf door bitse hāgel-vlaegen,

Toen heel myn wolfig vee, op tien naer en niet meer,

Besweeken onder 't pak van smette en hēmel-plaegen,

Ik was de helft soo niet benart:

Seg, seg, is sy gestorven?

Sy die in glans de sterren tart,

Lēst sy?... is sy verdorven?

## STILLEBRON.

Wie meynt gy, lieven maet? Palmey of Distelbed?  
Of Madelieve wyd bekend op roode kaeken?

Een déser Nymphjes, soo ik wed,

Wilt uwe sinnen gaens te maeken.

## STERKEMIN.

Hoe denkt gy dat van my? Palmey kan op haer best

Nu vyftien lenten tellen;

En Distelbed met heel haer opgepronkten neft  
Van linten; en haer hayr in krullen en in tellen

Om haere scherpe tong, 't is onder ons geseyd,  
Bevalt my niet: haer schoon kan andere behaagen,

Ik jon het hun: maer 't is te lang gebeyd

Naer Lélieval te vraegen.

## STILLEBRON.

Ha! prysbre Lélieval! sy léft, sy léft, myn vriend,  
Tot vreugd van Bóterdal en Iepwauwds binnesaten;

Sy, die het week geflacht ten lévens richtsnoer dient,  
Is ons, spyt, siekte en dood, door Gods genae gelaeten.

## STERKEMIN.

Sy léft, en is gefond? die haetelyke maer  
Van haer te vreed geval is dan als drom verschóven?

Op! lustig op!... het is niet waer!...

o Maet! wy moeten God in ewigheden lóven.

## STILLEBRON.

Vast soo, myn Sterkemin; de bloem van onse jeugd  
Is Lélieval, soo blank van séden als van wésen,

Om haere schoonheyd, en nog meer om haere deugd

Word sy alom te recht gepréfer.

## STERKEMIN.

Men lacht met pryfen ongevolgd van blyk en daed;  
Maer die op Lélieval rechtveirdige ooggen slaegen,

Sien, dat-se nimmer némt, als van de réden raed,  
Geestdryvery verfaekt, de schand- vlek onser dagen.

## STILLEBRON.

o Jae! 't is Lélieval, die staege vriendschap voed,  
Die twist door soetighayd wét in de wieg te smooren,

Die niemand stékt of nypt, en alles némt voor goed,  
Selfs 't géne Lóterbol laet dobbelminig hooren.



## S T E R K E M I N .

Van jongs was Lélieval de liefde van 't gehucht ;  
 Van jongs de minzaamheid straeldé uyt haer liefsyke oogén,  
 Van jongs de wulpscheyd nam op haer gesicht de vlucht,  
 De norsche stuerheyd dorf bedaerdheyd slechts verzoogen.

## S T I L L E B R O N .

Soo is nog Lélieval ; s'is nog van elk bemind ;  
 Men hoort van Lélieval by vrémd , by oom , by néve :  
 „ Sy is , God lof ! gered , gered is 't soete kind ;  
 „ Dat onser Maegden roem , dat Lélieval lang Léve !

## S T E R K E M I N .

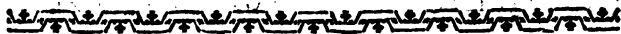
Vaer wel ! ik keer te rug .

## S T I L L E B R O N .

Hoe ! sonder haer te sien ?

## S T E R K E M I N .

Sy léft , en is gefond ? ik ben daer mé te vréden .  
 Verdiensten syn gekroond : elk wil haer hulde bien .  
 VAER WEL ! LANG LÉVE SY ! was 't slop van hunne réden .



## K N E P - D I C H T .

COL, Silver-smiddens gast, vroche neirsig heele weken ;  
 Ook Vrouw en Kinderen verscheenen mooy gekleed,  
 En aten lekkernye, en deden braef bescheed :  
 Maer als den aermen duts van 't werk kwam aengestrecken,  
 Hy vond ter nauwer nood pataeten met asyn ;  
 'T heel huys en was niet wel, elk klaegde syn pyn ;  
 'Thield andere aen het hoofd, en andere aen de maeg,  
 Men at niet, maer men dronk een luttel Brandewyn :  
 Den Man moest wel besorgd voor Vrouw en Kindren syn,  
 Die hy des avonds siek bynae vond allen dage.  
 Hy was nog meer beduchte voor een verraeisch gevolg,  
 Om dat sy frisch en vet by al die kwaeken waeren,  
 En geestig bovendien, en haestig om te paeren ;  
 Daer schuyt iet, docht den Man : denke, hoe hy niet en swolg  
 Van medetyden, soo mae Vrouw als aerre schaepen.  
 Den Man en wist noch troost noch hulpe te betraepen.  
 Toek nam hy eens van my wat raed uyt vriendschap aen,  
 'T waer haest met hun geklag, en sieke len gedien ;  
 Maer stechts van Byken slok, by vele Auteurs gepresen,  
 Tien pond op hals en been ; de siekte waer genesen.

# HET SCHERF-VAT.

KLUCHT OP MAET EN STRYK-STOK.

Door PIETER DE BUSSCHMANS, Kooren-maeter, en Greffier  
der Reden-ryke Gilde van O. L. V. van Alsemberge t' Leper.

Carpent tua poma Nepotes.

*Stink, gierigard, spaer, groeten soe,  
Ves uwer Néven huifpoe;  
Dan werd het lied der Erfgenooten,  
God lof! de beest is nae de kl. . . . . yte.*

**E**ENMAEL om my te vermaeken

Heb ik Braband wat doorsocht;

Eyndlyk kwam ik te geraeken

Tot Antwerpen : en ik docht,

Soo ik toekwam, waer belenden?

Nog maer synde een kleyntje moe;

Immers 't nood-lot ded my wenden

Recht-aen nae de Burst toe,

Waer al de *Signoors* vergaeren,

Kooplieg, Maeklaers, en dien bras,

En waer al 's lands niewe-maeren

Kómen dagelyks te pas.

Dus daer kórende aangestréken

By dat volk, ik sag al rond,

Als een boerke, dat hoort préken

Staende met een ópen mond :

En ik gink van 't een nae 't ander,

Jae de Burs heel om ende om,

Tot dat ick by malkander

Dry sag staen in eenen drom,

'T waeren dry van d'eerste mannen.

Die t'Antwerpen syn bekend;

Maer ik, als een loofen hannen,

Rocht ook éven daer ontrent.

Het was wel van myn gelukken  
 Dat ik névens hun bleef stāen,  
 Daer - se elkandten al de stukken,  
 Vooren hielden verfeh begaen  
 Van een rechten gek der gekken,  
 Maer heel magtig ryk van geld;  
 'T was den meester - vrek der vrekken;  
 Toch syn naem bleef onvermeld.  
 'T Wyf van die verkeerde beeste,  
 Brokke - telder van het brood,  
 Op een Vasten - avond - feeste  
 Kreeg de siekte van de dood;  
 'T scheen het haer of aen de longer  
 Schorte, of maege, of wel aen kél;  
 Maer 'k geloof het was van honger,  
 Want 't aerm Wyf en kreeg niet vél :  
 Evenwel men sag 't gebeuren,  
 'T sy van siekte of hongers nood,  
 D'aarme Vrouw moest nae lang treuren,  
 Het bekoopen met de dood.  
 Als de Vrouw door 't óverlyden  
 Haere - dood - schuld had geboet,  
 En sich eerstmael ging verblyden  
 By den Looner van het goed,  
 Socht *Lafleur* met rasse schréden,  
 Dien al te getrauwen Knecht,  
 Synen Heer, pas op dien héden  
 Bélig aen \* 't anjoen gerecht,  
 Dat was, bélig met te vaegen  
 Aen een snédje roggén brood  
 Een anjoen, die reeds dry dagen  
 Diende, en bleef nog éven groot.  
 Meester! riep hy, luyder kelen,  
 Ach Mynheer! maekt nu getreur! ...  
 — Wie kómt hier den schreewer spélen?  
 Segt, wat is'er dan, *Lafleur*?

---

\* Men segt ook ajyns : daen syn meer dingen die twee goede naemen hebben.

Gy roept net, als een besēten!...

‡ — Wel Mynheer, uw Wyf is dood...

— Wel dan sal sy niet meer ēten,

Ik verpaere nog dat brood.

— Jae maer, wēt gy wel, Mynheere,

Dat de Haekedoon ter tyd

Sullen kōmen ēven seere

Ieder een om syn *profyt*?

Klokke-luyders, Klooster-paepen,

Koster, Bakkers uyt op brood,

Wenschen, bidden te betraepen

D'uer van vriends of vyands dood :

Kleeder-maekers, Schippenieren,

En den Graef met syn *caproen*,

En den Tapper van de bieren

Hēft daer ook al wat te doen ;

Men moet het slaep-laken drinken :

Dus, ik seg het u voor waer,

'T werd geduerig hier te klinken

Nu voor Pelder, dan voor Baer :

Werden dat geen swaere népen

Daer ik wēt, dat gy door stad

Soud u selven laeten slēpen

Op uw moeder-naekte gat

Voor een stuyver?... — Hoe! die kosten

Tot den Uytvaerd van een Wyf?

'K hadde liever dat-se \* boften ;

Als te dekken een dood lyf

Met die pracht : 'k sweir by myn selven

Dat... En sprék my daer niet af,

'K soud haer liever laeten delven

In den meste-put voor graf,

En de menschen doen gelooven

Dat-se is met een andren deur ;

Men kan 't volkske logt verdooven...

Immers gy wēt wel, *Lafleur*,

‡ Bemerk, beminden Lēser, als een dwerlich baerke tusschen de rēden staet, dat het ēenen anderen persoon is, die gaet sprēken, om niet altyd te moeten herhaelen, wie dat'er sprēkt.

\* Boften is *straet-spraak* voor borsten.

'T is niet noodig ik u leere,  
 Naer den tyd van ruym een jaer,  
 Van wat Dorp dat ik ben Heere,  
 Al de Dam-poort gaet - m'er naer :  
 Daer sal ik myn Wyf doen voeren  
 Morgen vtoeg op onse slé ;  
 En dan néme ik een paer Boeren  
 Van myn beste Pachtars mé,  
 Om te helpen haer begraven ;  
 Soo en kost het my geen geld ;  
 Toe, *Lafleur!* eer morga \* avond  
 Sal dat wesen al besteld . . .  
 — Wel *morbleu*, wat goede saeken !  
 Maer, Mynheer, gy moet u spoen,  
 Met het Scherf-vat te doen maeken,  
 Om den romp daer in te doen . . .  
 — Hoe een Scherf-vat laeten maeken ?  
 'T waere wér een hand-vol geld . . .  
 — Wel, Mynheer, 't syn immers saeken,  
 Die soe mosten syn besteld :  
 Kont geen andren middel vinden,  
 Jae, al had gy nog groot rooy ;  
 Of gy soud haer moeten binden  
 Ergers in een bondel strooy :  
 En dat waere te mispryfen  
 Voor een man, gelyk als gy,  
 Elk soud u met vingers wysen,  
 Als een schaemteloose pry.  
 — Of sy klappen, of sy raesen  
 'K heb daer af den dobblen serd :  
 Ik sal trots de beste baesen,  
 Mids ik hebbe daer wat berd,  
 Selve gaen een Scherf-vat klaeren.  
 — Heer, waer hebt gy dat geleerd ?  
 Hebt-ge in uwe jonge jaeren  
 Met de Timmerlien verkeerd ?

\* Avend en is geen suyver rym met begraven, en soo vel te min, vermids avond voor, avond maer in fraet-spraek bekend is.

Toch de gierigheyd by wylen.

Leert wel aen den gierigaerd,  
Dat hy doet van alle stylen

Als hy maer syn geld verſpaert ;

Want daer ſyn niet vël *profyten*

By dat volk, als't hier Gewalt ;

Hy ſoud liever ſich beſchytten ,

Werken, dat ſyn broek afvalt ,

Als den werkman werk te géven :

'T ſtaet waerachtig niet heel ſchoon.

Dan verwagt hy naer dit léven

Een verdoemden ſchoonen loon.

'T is t'Antwerpen niet alleene ,

In ons heylloos Iepers - neſt

Is die ſonde ook ſeer gemeene ;

Of dat men den loon uytperſt ,

Of dat men nae vrémde ſtéden

Tot der Borgren ſchaed en ſmaed ,

Loopt het noodig geld beſtéden

Om te winnen ſchimp en haet.

Andre viſſchen nae de pryſen ;

Als't een oord te ponde ſchélt ,

'T is : Mévrau, 'k ſal u bewyſen ,

Dat men u het geld aſtélt ;

'K ſal't voor min u wel beſorgen ;

'K ben'er ſelfs nog af voorſien ;

Heb geduld alleen tot morgen ,

'K ſal het u met eere aenbien.

Dat ſyn Heeren en Mévrauwen ,

Kaele maeklaers, vuyl gebroed ,

Schaedelyker als rabauwen ,

Eters van der Borgren bloed !

Dat men ſulke vrekke \* ſchorten

Brood-benyders van 't gemeent ,

Sag in d'uyterſte aermoe ſtorten ,

Sy en wierden niet beweend :

---

\* Schorte, dat is voorschoot; en men heet ook schorte  
ſulken man, die ſich met de kleynigheden van het huys-houden  
ze vël moeyende, verdient eenen voorschoot aen te hebben.

( 18 )

Dat fy in het wáter lágén  
 Tot de borst of pinfle - band,  
 Véle het met vreugd aenságen,  
 Niemand repte voet of hand;  
 Men soud hun nog schimp toe géven,  
 — Swyg, *Lafleur*; genoeg daer van.  
 Op by loo! aen 't Scherf - vat wéven  
 Trots den besten Timmerman;  
 Gauw! den hámer met de weggen,  
 En de hand - saeg met de hap!  
 — Baes! Mynheere, wil ik seggen,  
 Is't niet onder onsen trap? ...  
 — Neen; het hauw - mes met den hámer  
 Soud daer worden roeft en rot,  
 Maer 't ligt al in myne kámer  
 Onder 't meeste keune - kot.  
 Ging sich tot het werk begéven  
 In syn hemde, ó viese kuer!  
 En het Scherf - vat was gewéven  
 Op den tyd van een halve uer.  
 'T was van leeft als eene schuyte,  
 Nimmer sag men sulc *faisoen*!  
 \* En het buste als eene sluyte:  
 Door de gáten een wild hoen  
 Kon'er sonder moeyt deur vliegen;  
 Soo wel was het berd vervoegd;  
 'K moet den baes niet vél beliegen,  
 'T hauw - mes had het al geploegd.

---

\* *Den Man heft het kluchtwyse geseyd, voor: Het sloot gelyk eene buste.*

*Het vervolg op N.º 13.º*

---

Men vind-se te koop by den uytgéver LAURENS DE VARVER  
 in 't Kassel - straetje binnen Ieper.

# TYD-VERDRYF.

N.º 13.º

Tempora consumo nugis & inanibus, & sic;  
ne pereant, vitæ tempora perdo mee.

INVERSO SENSU SIC SONAT :

*In ſchyn 'k verſtyt den ſchoonen tyd.  
Met grillen en met prullen :  
Een ieder mag door ſulk gedrag  
Den ydlen tyd vervallen.*

---

**V**IND men véle andere dingen op ons gek aerde-  
balleke, geſeyd de Weireld, als grillen en wiſewasjes?

Als ik ſie . . . . .

Als ik ge . . . . .

Als ik ſie . . . . .

Maer ik ſie ſoo véle dingen, dat het bétér is te  
ſwygen, en den tyd praemt, om te kómen tot de.

## 23. TAEL-ÓVERWEGING.

VAN UE, UU, UI, UY.

Eerſt van *ue* ofte *uu*.

**W**At *u* raekt by ons, is geſeyd op N.º 8.º únde  
bladſyde.

*Ue* ofte *uu* is altyd lank : hy word gebruykt in  
*mueren, gedueren, gebuerlieden, enſ.* De Liefhebbers,  
die daer voor *muuren, geduuren, gebuurlieden* ſchry-  
ven, ſyn daer heel en al meeſter af; maer ſyn ſy daer  
om wyſer als andere? niet een hayr.



De West-Flaamingen behoorden wat meer op te  
 letten, om den klinker *eu* niet te verklutsen met *uo*;  
 en nog véel meer, om die twee verschillige klinkers niet  
 te laeten te saemen rymen. Uyt dien hoofde beris-  
 pelyk syn dese twee volgende maet-reken, soo in  
 onrym als in rym.

*Menschen, staekt gesucht en treuren  
 Daer is Kooren in de scheuren.*

Men segt *Kooren-schuoren*, en niet *scheuren*; *scheu-  
 ren* is aen stukken rippen, eyndigen; dus onberispelyk  
 syn dese geméten.

*Menschen, staekt gesucht en treuren;  
 Men siet twist en oorloog scheuren.*

Ook dese twee:

*Laet gesucht niet langer dueren,  
 Daer is Kooren in de schuuren*

Sie hier ettelyke woorden van beyde slach: *gebeuren*  
*(schieden)* *gebaeren* (bywóners) *deuren* (ingangen)  
*dueren* (aenhouden) *Steur* (see-visch) *suer* (norfich)  
*scheuren* (van een trekken) *schuuren* (Kooren-huyfen)  
*veuren* (veld-voren, of feker werk-woord) *vaeren*  
 (brand-vieren) *keuren* (goed-keuren) *keuren*  
 (grillen) enz.

Dus moet men wel letten, van nooyt *meur* te schry-  
 ven voor *muer*; *seur* voor *suer*; *stuur-man* voor *suer-  
 man* ofte *sier-man*; *figuuren* voor *figueren*; *nature*  
 voor *natuere*, en soo voords.

---

### *Vervolg van het Scherf, vat.*

Als het werk nu was gestéken  
 Met seer fyne lyffen aen,  
 En rondom met klyt bestréken,  
 Kloek! het Wyf daer in gedaen!  
 Kómen soo beyde in de kámer  
 Winden 't Wyf in een kwae \* schort;  
 Maer, eylaes! was het geen jaemer?  
 'T kraem was eenen voet te kort:

\* *Voorfchoet.*

( 3 )

Wel wat staen wy nu te maeken,  
 Sey *Lafleur*, in dit geval?  
 Haer, seyde hy, den nekke kraeken,  
 'T gèn sy nu niet voelen sal;  
 En sy kreegen 't Wyf ten lesten  
 In de kist, 'k en wét nie hoe,  
 En uyt vreesse van te \* bersten  
 Bonden't met een koorde toe.  
 — Op! *Lafleur!* nu aen het voeren,  
 'T Wyf moet liggen op de lé,  
 Morgen vroeg al nae de boeren...  
 — Gy, Mynheer, gaet seker mé,  
 Om den rauwe te beweenen  
 Van uw liefste vrouwes dood?  
 Want gy traenen stort als steenen,  
 Als den Kimmel-berg soo groot.  
 Nu om hier wat kort te brokken,  
 Als den dag sich had bereyd,  
 Syn sy met de lé vertrokken  
 Nae Mynheeres Heerlykheyd;  
 En syn op het Dorp gekómen:  
 Den *Pastoor* en *Capelaen*,  
 Als sy hadden dit vernómen,  
 Syn hun te gemoet gegaen:  
 Den *Pastoor* sey, myn goe Heeren,  
 Wat sal dat nu hier gaen syn?  
 Kómt gy heden my vereeren  
 Met een stuk van uwen wyn?  
 'T schynt, daer is wat goeds gelaeden:  
 — Jae, sey *Fleur*, 't is van gewigt,  
 Wilt gy eten † *carbonaden*?  
 'T is syn Vrouwe die daer ligt;  
 Sy héft nog vette achter-kaeken,  
 Want dit wyf had geenen nood;  
 'K wedde, gy aen 't vleesch sult maeken,  
 Dat sy is van honger dood.

\* Bersten.

† In 't vlaemsch *Kölbraeden*, in 't brabant's *Kölbraeyen*.

- Nu, Mynheer, gy wét 't is réden.

Sey den jongen *Capelaen*,  
Dat alhier op défen héden  
Eenen Uytvaerd word gedaen,  
En dat al de klokken vlieden  
Van ons Kerspel grof en fyn.

- Heerke, gy sult daer wel liegen,  
'T sal waerachtig soo niet fyn;

Gy werd duyvers daer bedrógen.  
En toe? peyft gy uwen sak  
Hier te vullen? 't werd gelógen.  
Gae en ném maer uw gemak;  
U bemoeey met uwe dingen  
Heerke, *Capelaen* Michiel...

- Wel, maer moet men dan niet singen  
Voor uw liefste vrouwes siel?

Sey den Heer *Pastoor* al stuypen,  
Want hy sag wel metter vaerd,  
Daer niet vél stond af te druypen  
Van dien ouden gierigaerd:

'K moet ten minsten *Misse* léfen,  
Sey den Heer *Pastoor* heel koen.

- Wilt gy vriend syn, als voor défen,  
'Sult het wel voor nieten doen...

- Hoe voor nieten? foey! wat eere!  
Gy peyft béter, naer ik denk.

- 'K sal voor uwe moeyt, Mynheere,  
U eens senden een geschenk...

- Jae, hy kweekt in syne kàmer  
Lekke keuntjes, sey *Lasseur*:

Maer *morbleu!* Mynheer, 't is jàmer,  
Poes liep met het beste deur;

Want sy stélt gelyk de raeven:  
Dus Mynheeren, némt geduld,

Onsen buk is gister àvend  
'Nog met nieuwe keuns gevuld.

Gy verwondert, dat die Mannen  
Hier oodmoedig stil en tem

Niet en durfden wéderspannen  
Tégen Heer van *Vrekkegem?*

( 5 )

In dien tyd de Geestlyke  
 Waeren weynig by Mynheer;  
 En om 't redén-sédelyke  
 By Mévrauwe nimmermeer  
 Anders, als in Kerke-plichten,  
 In Sermoenen, Biecht, Gebén,  
 Moësten voor den Dorp-heer swichten,  
 En nog waeren sy te vrén . . .  
 Hier brékt vrekkaerd myne redén,  
 En het is heel wel gedaen;  
 Wilt het rif ter aerd bestéden,  
 En sprékt dus het Geestlyk aen:  
 — Gaet, gy sult het niet beklaegen,  
 Stelt u veirdig tot het werk.  
 Ras! de kiste dan gedraegen,  
 Sey Mynheer, tot in de Kerk.  
 Kómen soo den Tempel binnen  
 Koster Jan dien oogenblik  
 Sey, Mynheer, eer wy beginnen  
 Gy vraegt keirsén, naer ik schik.  
 — Ba! sey *Fleur*, en wil niet sorgen,  
 Hy héft die in synen sak,  
 Die hy sorgde désen morgen  
 Mé te némen om 't gemak,  
 Kocht'er vier voor eenen stuyver;  
 Effen twee op den Autaer,  
 Twee aen 't Lyk. — Wel doet den duyver!  
 Sey den Koster, is dat waer?  
 — Jae. Nog is't een groote teire  
 Die den man héft moeten doen,  
 'T is een *extraordinaire*;  
 Anders, 't vet van een *capoen*  
 ( 'T is een uyl, wil het begrypen )  
 'T roet van eenen jongen haes  
 ( 'T is de kat met hoofd en trypen,  
 Die ik nog met eekels vaes )  
 'T smout van sèven jonge sheppen  
 Al gevangen in den gracht;  
 Hoe sy kwakken, en sich reppen,  
 Syn toch haest in onse magt.

Dan! het vet van al die dieren . . .  
 Eerft gesmolten in de fon ,  
 Had men sien den baes bestieren ,  
 Die daer af snel maeken kon  
 Schoone witte wasche lichten  
 Met een toebak-tauw voor wiek.  
 — 'T moet voor syne konst al swichten ,  
 Sey den Koster, soo ik riek . . .  
 Als de Mis nu was gelêsen,  
 En nu alles was gedaen,  
 'T lichaam moest begraven wêsen :  
 — Meester, wel? hoe sal't nu gaen?  
 Sey *Laffeur*; want sie, Mynheere,  
 Hier en is den put nog niet . . .  
 — Soek den Putte-maeker seere  
 En hem hier terstond ontbied.  
 — Geirne, Meester, 'k gae hem haelen :  
 Den Put-maeker was gereed . . .  
 — Wel! wie sal my hier betaelen?  
 Mids ik wêt van goed bescheed,  
 Gy wat traeg syt in de \* beuse;  
 Das hier moeten schyven by,  
 — Saldermentische dikke neuse!  
 Hebt gy soo vèl niet voor my  
 Om eens t'myner eer te graeven?  
 Siet gy niet dan, wie ik ben? . . .  
 — Sonder geld om my te laeven,  
 Ik u sekerlyk niet ken :  
 Dus *adieu!* ik gae vertrekken,  
 Kyk, of gy myn hiel en siet!  
 Ik en kan geen mueren lekken,  
 Maek gy self den put voor niet.  
 — Wel *Laffeur*, wel dat syn plaegen!  
 Is dat niet een swaer verdriet?  
 — Gy syt weynig te beklagen :  
 Wês soo duyvers gierig niet .

---

\* Beuse *leperich* voor *Beuse*, *das is* *Telch*

Niemand soude met u gekken;  
 Maer elk bood u graeg de hand:  
 Toch wat is't! men soud eer trekken  
 Uyt uw bakhuis eenen tand,  
 Als uyt uwen sak een stuyver...  
 — Tut! dat is al niet met al;  
 Dat den boer gae voor den duyver!  
 Ik wel selve spitten sal.  
 Ras, *Lafleur!* met korte vyte  
 Dêsen put werd haest gemaekt...  
 — 'K wilde dat gy kreeg de schyte,  
 Of de moord van Judas staekt.  
 Wie soud dienen fulke heeren,  
 Héft men ooyt 's gelyks gesien?  
 Ploegen soud men liever leeren  
 Of gaen slaeven in \* Turkien.  
 Evenwel den knecht moest delven  
 Dat hy stond geheel in sweet,  
 Maer hy preutelde in sich selven;  
 'K wenschte dat gy u bescheet,  
 Dat ik hier den put moet maeken!  
 Immers 't werk wierd afgedaen.  
 Hoe sal 't Wyf daer in geraeken,  
 Sey *Lafleur*, hoe nu daer aen?...  
 — Swyg, en wil u niet beroeren;  
 Sluyten wy al gauw de Kerk;  
 Wat doen hier ook al die boeren?  
 Jaeg hun deure nae het werk:  
 — Voord! hier uyt! gy boere flinken,  
 Sey *Lafleur*, kómt morgen vroeg,  
 Men sal 't Wyf dan laeten sinken,  
 Het is nog al tyd genoeg.  
 D'aerne boeren gingen deure,  
 Niemand bleef daer in de Kerk:  
 Hy sloot self terstond de deure.  
 — Kloek! *Lafleur!* nu aen het werk!

---

\* Men segt Turkyen in dry syllaben, soo ook Hongaryen.  
 Segt men ook *Arabyen*, *Moldavyen*? neen; maer *Arabien*,  
*Moldaviën*.

Want wy moeten 't gaen beflaevn,  
 Om niet alle vlytigheyd  
 Myn lief vrouwke te begraven . . .  
 — 'K moet wel, Meester, syn bereyd,  
 Voor uw geld op uwe woorden :  
 Dus sy namen met goen sm  
 'T Scherf-vat, deden't in de koorden,  
 En alsoo ten putten in :  
 Maer *morbleu!* dien botten loeten  
 Had in syne konst gemist;  
 Want den put was nog twee voeten  
 Korter, als de schoone kist :  
 Hy begon in 't franch te sweiren,  
 — *Foutu gueux en foutu chien!*  
 Is dat om niet my te scheiren ?  
 Waerom is dien put te kleen ? . . .  
 — Meester-baes, wil u niet kwellen,  
 Ik wét nog een goeden vond;  
 Sullen 't Scherf-vat rechte stellen :  
 'T is wel waer, 't graf valt te rond,  
 Maer 't is diep; wil niet gebaeren,  
 Het sal ook alsoo wel gaen :  
 Stond de vrouw daer honderd jaeren,  
 Sy en werd nooyt moe van staen.  
 Let op vader Lots *commande*,  
 Die nu duyst, duyst, duyst, duyst jaer  
 In de locht door alle wére  
 Staet als eenen sout-pylaar :  
 En wat is daer een gelégen,  
 Of sy staet en of sy ligt ? . . .  
 — Als ik 't-ryp gae overwégen,  
 'T is toch maer een plomp gewigt.  
 Kloek dan nu, myn lieven knaepe,  
 Help myn Wyf nu doen in 't graf . . .  
 — Sie, hoe ik het net betraepe;  
 Meester, wat seg gy daer af ?  
 Hebt gy maer *advies* van doene,  
 Hier in dese herflen-pan  
 Sit wat in by den *monjoene* :  
 Sprék maer, ik ben uwen man,

— 'K heb wel met *adoles* op heden :  
 Sték alhier... gauw! trek aldaer...  
 Maer Mynheeres heftigheden  
 Bragten hem in groot gevaer :  
 Sonder dichtfel, sonder lógen,  
 Wyl hy dawt en wyl hy schud,  
 Hy is hollebol gevógen  
 In het diepste van den put,  
 Om te kraeken arm en beenen...  
 Fraey dan, Meeſter, brék den hals!  
 Op dát ik u hier met eenen,  
 Sey *Lafleur* in 't Luyker-walſch,  
 Met uw Wyf in 't land mag stéken,  
 Want gy léft hier wat te ſtraf.  
 Daer op kwam hy uyt geſtréken,  
 Als Heér Lazer uyt het gráf.  
 Toen de vrouw nu was begraven  
 En nu alles was gedaen,  
 Vrekkaerd sey ſyn Wyf goen avond  
 En ſyn beyde weg gegaen:  
 — Jae maer, Meeſter, gy moet wóten,  
 Uwen dienſt is al wel goed,  
 Kon men blyven ſonder éten;  
 Ho! dan waert gy wel gemoed;  
 Altyd ſiet gy geiren ſlaeven,  
 Maer ſiet-ge éten, 't is verdriet :  
 Nu, 't is sédert gifter avond  
 Dat ik at het minſte niet;  
 Dus 'k heb luſt om wat te knappen;  
 Laet ons in de Herberg gaen,  
 Laet een dobblen pot daer tappen,  
 Ook wat ſyn gereed gedaen,  
 Dat ſal u ſoo vél niet koſten :  
 Bóvendien het mag'er af...  
 — Liever dat de Weirden boſten,  
 Holla! dat gaet wat te ſtraf.  
 Sie, *Lafleur*, ik heb op heden  
 In myn ſak hier een half brood;  
 Syt gy diér mé niet te vróden?  
 En, om onſen hongers nood



**Met droog brood niet te verlaeden,**  
 'K heb hier nog in myne beus  
 Wat harde eyeren gelaeden,  
 Dat werd goed benén den neus :  
 En om désen kost te sinken  
 Gaet wy by die goede lien,  
 Een goe kanne kleyn - bier drinken.  
 — Pestigt 't sal'er vet uyt sien,  
 Sey den knecht; by honderd spookten!  
 Man, gy loopt uyt uwen schat;  
 Hoe sal 't kaskoen hier gaen rooken!  
 Dank'en vreugd, peys ik, doen dat,  
 Dat het Wyf is wel begraeven . . .  
 Toch hoe dat by spotte of niet,  
 Kan met ey sich lustig laeven,  
 Die voor best aerd - appels sied.  
 Wat dunkt ulien van die gekken?  
 Héft men dikwils moeten sien,  
 Dat men vind alsülke vrekken,  
 En dat nog by ryke lien?  
 Mag men van dat slich niet seggen,  
 Dat sy meer dan éfels syn,  
 Die het geld te hoope leggen,  
 En daer van de minste syn,  
 Wyl sy by hua ryke plaeten  
 Aermoe tyden en gebrek?  
 Laet ons vrekkaers vrekkaers laeten,  
 Want dat volk is al te gek!  
 Mogt ik maer den tyd beléven  
 Ryk te syn van half sob vél,  
 'K soud wel anders poeder géven,  
 Aen myn lieven buyk en kél.

---

### Graf-schrift van eenen leelyken Gierigaerd.

*Met Klokgeluyd is hy verrokken :  
 Gy raed ligt, syt gy weirald - syn,  
 Da' Man en Naem vergdien syn  
 Met het geluyd der Klokken.*

*W. A. M. N. 1800*

„ Of schoon Ieper naest Póperinge vermaerd is op Gierichoyd, (het gene ik nog van myne tong laeten rollen, vermids ik doot de genade Gods van niemands mildheyd noodig heb, ende te edelmoedig ben, sonder edel van bloed te syn, om van wie het soud mógen wesen jooten te aenveerden) die pest nochtan beslaegt een iegelyk niet : de népen in het Scherf-vat gedicht syn schilderyen in de locht, ende sékerlyk niemant wil se toepassen op Mévrouw G., die alle d'aerme lieden omstréks haer *Casteel* ten vollen uyt nood helpt, en in huanne siekten ten haeren koste oppassing besorgt; Hulp-middelen en Heel-meesters besoekingen móde gerekend; dat heet niet *de saaken half doen*.

, Sy hebben ook ( die népen ) twyfelvry geene vat op den Eerw. Heer+++ die synen édeldom onder een oodmoedig kleed duykende, al wat hy met de Kerk won gebrúykt, om den aermen te troosten, ende nu niet min van 't syne den behoefigen deelsaem maekt.

„ Die magtige, 't sy Edellien, 't sy Kooplien, die jaerelyks groote sommen bestellen, om den nood der ellendige te stuiten, wéten wel in huanne siel, dat sy stékvyr syn : wee de gene, wiens onbermhertigheyd ende gebrek van liefde, sich door die schóten onder 't water getroffen voelen ! tweemaal wee de gene, die'er van getroffen synde, uyt versteendheyd de selve niet willen voelen : ik kenne wel geene, maer God gáve, dat'er geene waeren ! ”



K N É P - D I C H T.

VERLEERELDOS, nog eslange *Arts*  
*Rosfeld* er vde ol gauw ten gráve :  
 De *veering*, niet, hy wierd het wars,  
 Des *woerd* hy, *Kerk-hof* *Graene* ;  
 Gelyk hy dede als *Arts* hy sorgt wár veer de *byer* ;  
 't *Luys* ag, of hy *veer* *Arts* ag, oíd *veer* *Arts* ag.

## 24. TAEL-ÓVERWEGING.

Van *uy* ofte *ui*.Sie N.º 2.º *ſevenſte blaſſyde.*

**W** At nu van *uy* ofte *ui* geſeyd? *Uy* ofte *ui* is langen tyd eenen eenvoudigen klinker gewéſt, ende en was niets anders dan de lange *u* van véle taelen, de aengevoegde *i* ofte *y* ſlechts dienende om de langde aen te wyſen: gy ſult my ſeggen, dan is *i* genoeg; het is onnoedig *y* te ſtellen: dat ſchynt meer waer als het is. Alswanneer Hollanders en Brabanders hebben begonnen *euy* ſeggen, héft langen tyd *ui* niet voldoende geſchénen, ſoo dat men *j* daer by gevoegd héft: ende dan was het by hun ſoo véel als *ui-j*: voor *geluud* ofte *geuid*, dat gelyk klonk, hebben ſy óm hun *euy* te vinden *j* by gevoegd, *geluu-jd* ofte *gelui-jd*, aldus is het *geluyd* geworden.

Wy Weſt - vlaemingen, die, ſoo 't ſchynt, maer goed ſyn om andere nae te Papegaeyen, hebben ook *i* met *j* aengenómen, om de lange *u* uyt te drukken, en dat tot den huydigen dag van ſeer treffelyke Schryvers ſien onderhouden. Maer nu dat de nieuwghydbeluſters nog eens in déſe gevallen *j* ſien achterlaeten van uytheemers, ſy raepen dat wéderom op, als ſuyker, ſy pronken daer méde als met wat nieuws, ende het is maer het oude herſteld.

## EEN DIEPER ONDERSOEK

IS, WAEROM MEN DE LANGE U IN SOMMIGE WOORDEN  
MET UI OFTE UY UYTDUKT; IN ANDERE  
MET UE OFTE UU?

Daer toe dient te bemerken, dat de Hollanders en Brabanders in ménige woorden den enkel-galmer *uu* in eenen dobbel-galmer *euy* veranderd hebben; niet meer ſeggende *haus* gelyk de Duytſchen, nochte *hoas* gelyk *baſaerde* Duytſchen, nochte *haus* gelyk de

Dénen, nochte *huys* gelyk wy, *maer huys* : en daer nae hebben onse Voorouders sich geschikt.

Hier uyt schynt te volgen, dat wy alle die woorden gelyk souden kunnen schryven, by soo ver wy eenen stempel souden hebben, die de lange *u* verbéld : B. V. *uu* ; dan souden wy onverschillig stellen : *muuran*, *muren*, *huysen*, *gedruus*, *natuur*, *vuule* : ofte *muyren*, *uyren*, *huysen*, *gedruys*, *naturre*, *vuyle*, ens.

Ik vinde nochtans ten 1., dat onse *uy* eene kortere stelsel-grépe maekt, als *uu* ofte *uo* : ende inderdaed wy in de onlautere letter-grépen is scherp en kort, als in *huys*, *pluys*, *puyd*, *vuyl* ens. : maer in de lautere is *uy* lank ; als in *huysen*, *uynen*, *puyden* ens. : waer *uu* in *duur*, *suur*, *duursaem*, *oerstuuren wind*, en in alfulke altyd lank is.

Ik vinde ten 2., dat de strék-spraek van Hollanders, Brabanders, Oost-vlamingen, alhoewel bedorven, nogtans te wyd uytgestrekt is, en te diep ingeworteld, om te durven hópen, van daer aen enige veranderinge toe te brengen ; soo is het dan redelyk, om van hun het minste mógelyk te verschillen, sonder onsen land-aerd te verliezen, dat wy, aengezien het voor ons eens is, op eene wyse schryven, die van selfs hunne uytpraek opgéft, stellende *uo* ofte *uu* waer sy de lange *u* spréken, als in *stuuren*, *natuur* ens., ende *ui* ofte *uy*, waer sy *uy* seggen : want dat wy eens *gebuyrlic* schreeven, sy souden moeten *gebuyrlic* lésen, en dat soude hun tégen den gével botfen, jae sy souden met ons lacchen, als met NIET-WÉTEN, sonder te ondersoeken of sy wel lacchen.

Ieder een siet wel, dat dese haspe wat vewerreld is : hoe daer uyt gerocht ? ik ben wat verlégen : ik hópe dat dese moeyelykheyd t'eenmael sal uyt het midden geruynd worden, als de Schryvers tégen dit Werkske het hunne sullen in 't sicht gegéven hebben ; want men segt my meermaels dat'er Mannen syn, die dat verdreygen : verdreygen ? ik ném dat soo niet aen ; men wilt seggen, die dat belóven ; want men droygt het goed niet, men belóft het : en schryven tot meerdere kleyrheyd en naedere waerheyd in wat Wétenschap

het is een goed voor 't algemeen? Sy vallen dan alle Tael-yveraers, en my meest, indien het in myn leven gebeurt, grooten dienst ende vriendschap doen; misschien nog vermaak daer by.

Om dan tot éniġ besluyt te kómen; my dunkt, dat wy anders niet kunnen doen; als *ue* ofte *uu* stellen voor de hollandsche lange *uu*; ende *ui* ofte *uy* voor die letter-grepen, die by hun met eenen dobbel-galmet (*alphithong*) uytgesproken worden, wy niet min onse oude goede uyt spraek behoudende, in beyde gevallen de selve.

Alle myn seggen, soo hier als elders, is niet sonder bewyzen en voorbeelden.

Daer valt my pas in de handen ADRIAEN VAN DE VENNES Tafereel... in 's Graeve-hage in 't jaer 1635. Op de 236. bladfyde staet'er

*Lapjes kunst; die koumt te baet,  
Wat natuyr dekrompen laet...*

*Hoe natuyrlyk kunstet seggen*

Op de 190. bladfyde

*Geld kan bouwen schip en muyr  
T smaekt d'een soet en d'ander suyr.*

Daer aen siet gy, dat men in 't bert van Holland wy aensien héft. gelyk wy het aensien; te wéten, gelyken flank te hebben met *uu* ofte *ue*.

Gy vind eenen uytvlucht? gy segt: wel maet! 't is dat sy *nateuyr* en *meuyr*, en *seuyr* uyt spraeken. Still wat! sie de 266. bladfyde, alwaar staet

*Hoe kan schicken schoon en vuyt?*

*Past een vakeje by een \* wyl?*

Kan *w* wel *ey* sijn? wat segt gy nu, die weygen tot myn gevoelen over te kómen? dat men ten dien tyde in den Haag den klank *uy* niet kende? houd daer! als het hem paste, by wiste wel van dien klank sich te bedienen. op de 55. bl. staet'er *baonen freuyten*;

VINCENTIUS LIRINENSIS gedrukt tot Haerwerpen, selk seheel sijn. *Went dood wt soor uyt.*

op de 228. bladf. " Eenen vaddigen dronkaar.  
 „ voord, als eenen luys op een \* beteirde heuy.  
 Meer wil ik niet ophaelen; de deur is geopend, die  
 wilt kan dieper gaen : voor of tégen.

T O E M A E T J E.

Sie N.º 8.º elffte bladfyde.

De lange *ue* word nog in ettelyke woorden in lau-  
 tere letter-grépen door *u* uytgedrukt, als in *behuwen*,  
*uwe*, *voordstuwen* ende andere; te wéten voor de *w*  
 staende : geen wonder, *w* behelst alreede twee letters,  
 te wéten *vv*, die men ook wel met *uu* geschréven  
 vind : *uulen*, *uylen*, *vulen*, *wlen* syn al te vinden voor  
 die vél lést.

\* Beteirde, met pek of zeir bestreken.

LIII. SANG VAN ANACREON.

DE ROOS.

*Uyt het Grieksch overgesteld door eenen Broeder der Gilde  
 van S. ANNA, geseyd Roofieren, t'leper.*

**S**INGT, Broeders, en verheft het puyk der vroege bloeyen  
 Die men rond uwe sterne, ó Lente-maegd, siet gloeyen.  
 De Roos vol soeten reuk, die geest, sin, en gemoed  
 Verkwikken doet.

De Roos doorgeurt de Gón; men siet-se Roofen draegen  
 In 't schoonste van het jaer; in d'eerste Lente-dagen  
 De Roos smukt Venus op; de Roos vloeyt op de lést  
 Der vier Bevallighén.

Met haer de Liefdekes ten hémel-dans gerópen,  
 Soo haest den Roose-gaerd spreyt syne sehatten ópen;  
 Omvlechten hals en been met 't soetste Bloem-gewas  
 Dat oeyt in Hieraa tuynen was,

Het by mel-krooft sal sich met eene Roos verblyden;  
 Bofch-en-Sang-gódin om eene Rooſe Dryden;  
 Geen Mægte-hand ſoo teer, die, ſchoon-ſe ſtekers bied,  
 De Roos ontliet.

Seer aerdig door de Roos word tooverlyk vernómen  
 Of men is by ſyn Lief gehaet-of wel gekómen,  
 Slaende op een ring van duym en vingeren gemaekt  
 Een Roos-blad dat het klaekt.

Als men den Wyn-god viert met édle gaſte-maelen.  
 Siet men niet allentom de vierge Rooſe praelen?  
 Sy ſtiert des Vryers hoed, der Vryſters borſt en hayr;  
 Wyn-ruymers ſyn van Rooſen ſwaer.

Den Dag-raet voert de Roos op 't ſop van ſyne vingren,  
 Berg-Stróm-en-Veld-gódin doen haer om d'armen ſingren,  
 De foete Min-vógdeſs voelt ſy een gloednen bloos,  
 'T is eene Roos.

Een aengenaeme hulp voor vélerhande kwaelen  
 Is uyt het blad en ſap der édle Rooſe te haelen,  
 Haer merg-pit ballemt doon, de riſſen baeren ſpyt  
 Aen den verſlinder-tyd.

De reeds verſlensde Roos wét ons nog te behaegen  
 Wyl ſy den ſelven geur behoud in oude dagen:  
 De wondren hebben haer van haer begin verfeld,  
 En in roemruchtigheyd geſfeld.

Toen 't ſee-ſchuym Venus miek, toen 't hoofd van Venus vader  
 Minervam bragt aen 't licht uyt een geſpléten ader,  
 D'aerd' op dien ſelven tyd ontfloor haer vruchtbrén ſchoot  
 Waer uyt ſy ſproot.

De Góden nauwelyks ſoo ſchoone Bloem aenſagen  
 Of wilden deel in d'eer van ſoo ſchoon ſtuk wegdraegen,  
 Sy gooten ryke maet van Nectar op den grond  
 Waer d'eerſte Rooſe ſtond:

God Bacchus gansch verlieft op 't ſohittren der rubynen  
 Die van haer doorne-ſtoel en groene ſprey liet ſchynen  
 Dit pronk-ſtuk van de Lent, aenſtonds de galle Roos  
 Voor ſyne Bloem ſich eygen koos.

---

Men vind-ſe te koop by den nytgéver LAURENS DE VARVER  
 in 't Kaffel-ſtraetje binnen Leper.

# TYD-VERDRYF.

N.º 14.º



..... Mortalia facta peribunt,  
Nedum sermonum stet honos & gloria vivax.

*Der menschen werken wel vergaen,  
Soud eene Tael dan blyven staen?*

---

**W**AERELYK, ik stae het West - vlaemisch by,  
wyt hiet op synen laetsten slijk ligt, ende ( gelyk de  
katte - jongen van de katers ) van syn eygen geslacht  
verscheurd word : toch kan'er maer een staedje op  
goeden grond vallen, het sal by honderd jaeren nog  
tyd syn, om op te schieten ende te woekeren; ende  
die onwederprekelyke en om soo te seggen wiskun-  
dige waerheyd van de menigvuldigheyd der enkel-  
galmers ( *vocalen* ) sal in alle tyden en in alle oorden,  
waer sy van eenen welsprekenden mond sal aengediend  
worden, alle rechtschapene verstanden overtuygen en  
winnen.

---

## K N É P - D I C H T.

*§ LYN, uyt vrees dat men den stank gewaer soud syn.  
Gy et wat sneukelrye op urwen Branderyn :  
Dat smeirt wel was den mond; maer 't let niet dat men 't speurt.  
Als uyt de diepe vrees een wylten damp opbeurt :  
Jae, 't sinkt dan eens soo seer; den geur van sulken stok.  
Vliegt eens soo ver, gemengd met dien der lekkre brok :  
Myd dan dien dobblen kist, 't bedrog is 't openbaer;  
En moet gy dronk syn, LYN, wés ontlyk dronk hier naer!*



# MYN OORSPRONG DEN PUT-MAEKER.

## HÉKEL-DICHT.

DOOR PETRUS VAN DAELB van Ieper, Jongman van by de  
"11. Ees. Jaeren oud, en Gildé-broeder van S. Anna.

Aspice, quid cineres sit Cæsariæ inter & iri  
Omnibus en color est unus & unus odor.

*Waar sult gy zoeken het verschil*

*Van Edebmans of Werk-mans bil?*

De Beendren ook van aerm en ryk,  
Proef maer, sy smaeken al gelyk.

**W**EL! moest ik aermen duts niet leeren Putten maeken,  
Om aen den schraelen kost met aerbeyd te geraeken?  
Ik wilde dat den vent, die my dien raed ooyt gaf,  
Hier waer; tot synen dienst ik miek, *pardi!* een graf  
Van seven voeten diep; en, 'k sweir by myne spade,  
Hy moest'er in, gansch droes! en, sonder stip genade,  
Ik dekte hem soo wel, dat hy vergéten soude  
Ooyt uyt te kruypen; jae! ik my schaers tégenhoud,  
Ik ben als dól; wat wil, wat sal ik aen gaen vangen?  
'K moet een van twee; jae, een van twee; of my verhangen,  
Of my gaen vollen in den Uyl met hoppe-sop,  
**Dat** *me*, en lny's, en vlooy my, bersten uyt den kop,  
... 'K sal drinken, sappersjou! dat sal noch 't beste wesen.  
" Den drank, sey Snyptedel, kan grooten doofst genesen,  
" En véle kwaelen; jae! de huw-kwael schuyft'er mé:  
" Als ik op vryen peys, ik drink: en sie ik Thré  
" Of Ló, ik drink: lacht Lon my toe, of Nelle,  
" Ik drink, ik drink, ik drink, en soo van 't snelle in snelle  
" 'K drink, als ooyt Switler, tot ik sat als eene pry  
" Te ronken lig in 't sand." Maer nu, wat raekt dat my?

3. *Brabandsche Bier-waet.*

Ik ben al lang getrouwd, en lange moe van trawwen  
 Want in een sulken tyd het mag'er meer berauven  
 Getrouwd te syn : mids wyf en kinders niet verstaen  
 Van ongepyft, schoon wel gekuft, te bed te gaen.  
 En 't foud wel mógen syn, gefien de dierte in 't léven,  
 Wie kan vyf jongens en een wyf te knabblen géven  
 Met Putten maeken voor die fiefterfche Ieper-ftad?  
 Soud men niet feggen, dat den Edeldom aen 't gat  
 Van fnotte-bellen hangt? of dat de rotte klompen,  
 De vuyle ftanken van bedorve kaelaerds rompen  
 Al balfem fyn en myrthe en fuyker en kaneel,  
 En vél te goed, om in den \* Klyte-put hun deel  
 Te némen by goe lien en aarme Difch-genooten?  
 Sie Janneken Potuyt, een aeverrechtichen grooten,  
 Sie Néle Gaefetuyt, fie Tjappen Dwaefebreyt,  
 Waerachtig voor fink volk myn Kerk-hof is te kleyn.  
 'T-is ruym genoeg; maar is't niet vies by aarme lieden  
 Te moeten liggen? foey! ftads Kuysch-forg moet gebieden  
 Dat men daer niemand legge, als van een hooger flich,  
 Als treflyk, dat is, ryk. En d'aarme Lien? men mag  
 Die ievers aen den Barm te hoope plaets toefetten,  
 Of, om de boomkes van den nieuwen kweek te vetten  
 Daer, op de Vellen, of op 't Pleyt : by iedren ftam  
 Een rif; de kweekery alsdan goen wasdom nam;  
 En dan myn Kerk-hof rocht ontwyfelbaer aen 't bloeyen;  
 Dan foud ik myne winft en hutfepot fien groeyen :  
 Dan, 't kwam'er al nae toe; dan foud men t'mynent fien  
 De magre Jonkers, de Poch-hanffen, d'Edelbien,  
 Met Páters, Kwéfels, en die heyligheyd naer-aepen,  
 Miffchien de Pastors, niet meer vies van hunne fchaepen;  
 Toen nu de kudde waer van fchurftige gekuyfcht,  
 Ook wierden eens voor goed in mynen hof gehuyft  
 Dan droeg ik mynen roem, dan werd ik recht hooftveirdig;  
 Dan ftond ik peiret-net voor al die grootte veirdig;  
 Niet met een vuyle kél, als nu, gefcheunden broek,  
 Slaf-kouffen hoog-gevarfd met verfche koeye-koek,  
 Een hemde fonder hals en van de vloon befcheten;  
 Neen, neen; een witte veft op ver nae niet doorfleten,  
 Een broekske van nankin, en witte kouffen mé,  
 Aen 't hemde een lobbeke, gelyk men draegt in fté,

\* Den Lefar kan wel denken, hoe blyde ik soude gewé  
 hebben, had ik verftand genoeg gehad om Klay voor Klyt  
 fellen.

Met een snéw-witte muts, en met gewassche handen.

Hé hé! wie soud alsdan by my niet willen landen?  
 Elk spoejde sich om 't seerst, om hier geriefd te syn;  
 Ten minsten 'k meyn het soo. Dan soud men, al wat sijn  
 Van bessen, en krúyd, en boest in hóven is te vinden,  
 Van selfs op mynen grond sien wassen tusschen linden  
 Of wel *cypressen*, soo gy wilt, al rymt het niet,  
 En men méer linden hier als wel *cypressen* siet.

Hoe soe van selfs?... Door 't vocht en lievelyken waessen,  
 Die uyt de rissen vloeyt, van die met goeden aessen  
 Door koekskes van anys, of olië van menth,  
 Of katchou brokskes aen den armen onbekend,  
 Hier pronkten, en daerom sich bóven andere achtten:  
 'T is jamer toch, dat die nae pluysche netheyd trachten,  
 En die in 't léven van Jan hágel en Jans maet  
 Soo véel verschillig sijn, by lapper, by soldaet,  
 By seluoyer, geirnaerd-wyf, by weird of sijn dronk viggén,  
 In 't selve stinkend slyk voor eewig moeten liggen:  
 Hoe moet dien walgbren-geur Pronk-poppes lekkren neus  
 Niet doen verfrinkelen? en, ongeluk! nooyt keus  
 Om sich te keeren, en dat ongemak t'ontvluchten,  
 Gelyk men wel siet doen in bóvenaerdsche luchten:  
 Die maepsheyd wónt by 't Recht, sy huysvest in de Kerk  
 Sag-me ooyt den rykdom en d'aermoede op selven serk?

Maer dat is herffen-spel: van my nog eens gesproken:  
 Wie sal den leperling bewégen of opstóken,  
 Om al te saem by een te schuylen hier ter plaets  
 Als Broeders, of voor 't minst als goede Borger-maets?  
 Strekt het tot méerdere eer? soud het meer God behaegen,  
 Dat d'leperlingen geld nae Boere-Pastors draegen?  
 Ó! Daer is geld in Stad! daer is'er véel te véel:  
 Daerom verhoog sich baes Verpiere by de kél,  
 Mids hy niet wist, waer met sijn magtig geld belenden.  
 'T verwondert my, dat wy nog geen naer England senden,  
 Of op den Weener-bank uytgéven: hoe wel doet,  
 Al wie de Stad verlogt van hacren óvervloed!

Of ziakt het boere-sweet, of bessen-maekers rompen,  
 Of buyten-schooyers, of boerinne-teen met klompen  
 Geschoeyd, of koe-stal-meyt, die effen is atoó,  
 Of aele-boer, die stinkt nae front, al seg ik 't noó,  
 Gelyk stinkt by de Kerk een versch gebauwdén akker,  
 Véel soeter als den kok, of weird, of suyker-bakker,  
 Of groot-bier-brauer, of de boek-weyt, koeke-vrauw?  
 Al slechte réden: hoort! als gy eens ligt in 't nauw,

'T sy hier, 't sy by den boer, met dry voet land gedóken,  
 Daer word niet meer gesien, gehóord, gevoeld, geróken,  
 Smaek; tast, 't is al vobrby: dus 't is al éven eens  
 By Boer of Stédeling: dat hést toch geen gemeens  
 Met uwe siel: vergat gy deugden te vergaeren,  
 Gy sult daer net als hier toch voor den duyvel vaeren.



*Laetste besluyt wégens d' Enkel-galmers.*

**I**K heb nu geploegd, gevet, gefaeyd, gewied, wy-  
 gaen nu pekken, trekken, maeyen; dat is, ik heb u,  
 by der hand geleyd van 't een ondersóek in 't ander,  
 om al waggelen, gelyk een schip al gieren, tot de  
 waerheyd te geraeken.

Alle de voorgaende Tael-óverwégingen in acht ge-  
 nómen synde, wat is'er nu vast te stellen wégens de  
 hoedanigheyd der enkel-galmers, *vocálen* geheeten?

Bemerkt voor af, dat alle scherpe letter-grépen kort  
 syn; maer dat alle korte niet scherp syn.

Ten 2. dat eenen dobbel-galmer (*diphthong*) nooyt  
 eene scherpe letter-grépe maeken kan; want om scherp  
 te syn, sy moet onlauter en kort syn; ende eenen  
 dobbel-galmer is altoos lank.

Ten 3. dat de duyftere *e* altyd eene korte grép maekt:

*Hoedanigheyd en getal der Enkel-galmers (Vocálen)  
 in de West-vlaemsche spraek.*

DAER SYN TIEN LANGE EN NÉGEN KORTE ENKEL-GALMERS.

LANGE				KORTE			
<i>ae</i> ofte <i>aa</i>	N.º	4.º	13. bl.	<i>a</i>	N.º	4.º	13. bl.
<i>ei</i>	N.º	5.º	11. bl.	<i>e</i> (scherpe <i>ei</i> )	N.º	5.º	12. bl.
<i>ee</i>	N.º	6.º	2. bl.	<i>e</i> (duyft. <i>ee</i> )	N.º	6.º	3. bl.
<i>e</i>	N.º	7.º	8. bl.	<i>i</i> (scherpe <i>ee</i> )	N.º	5.º	12. bl.
Vacat.				Vacat.			
<i>eu</i>	N.º	9.º	2. bl.	<i>u</i>	N.º	8.º	10. bl.
				Vacat.			

## LANGE.

## KORTE.

le N.º 10.º 6. bl.

y N.º 9.º 8. bl.

oe N.º 11.º 3. bl.

Hier heft dese overweging hulp  
noodig van N.º 10.º 6. bl.  
o (scherpe, en misschien enige  
korte lautere) N.º 11.º 3. bl.

e N.º 11.º 12. bl.

Vacat.

oe N.º 12.º 4. bl.

ou N.º 12.º 4. bl.

ue, ui, uy N.º 13.º 1. bl.

uy (scherpe) N.º 13.º 13. bl.

Den Léser bemerkte dat de scherpe *ei* en de duyster *ey* beyde door het selve stempelke *e* uytgedrukt syn; de mögelykheyd en is'er niet, om voor elk een besonder te vinden: maer dit geene moeyelykheyd bybrengende, mag en moet men in dat gebruyk volheerden.

Ik heb op N.º 6.º 5. blad: belófd nog een woord te spreken van *e*, of het voor *ei* niet beter waer *e* te stellen? neen. De eerste reden is, dat véle het kapke gebruyken, om te kennen te géven, dat'er staeven uyt het woord gesnéden en achtergelaeten syn. De tweede reden is, dat'er niets by te winnen is; *ei* is soo gauw geschreven als *e*, ende *i* is by ons toch *i* van andere taalen niet; 't is *ee*, 't is onse scherpe *ee*; dus in het gedaentje *ei*, den tweeden langen enkel-galmer uyt-drukkende, en schuyt geene *i*, gelyk men *i* tot hier toe genómen héft, het paelt aen *ee* en *ae*, ende het is geen van beyde.

Maer is'er niets te winnen niet *e* t'aenveerden, ende *ei* voor dien swaeren dobbel-galmer *ey* te doen dienen? ja, duysterheyd. Alle Néderlanders snyden soo gerne de boek-staef *e* uyt hunne woorden; B. V. *leyen*, *beyen*, *scheyen*, *weyen*, voor *leyden*, *beyden*, *scheyden*, *weyden*, en duysend andere: wel nu, volgens die spelwyse men soud moeten *leien*, *beyen*, *scheien*, *weien* stellen: maer, wie sal my dan verbieden, ofte de jonkheyd, ofte den vremden, die nu eenige duysend keeren *ie* en *ien* héft leeren lésen, afleeren *le-ien*, *be-ien*, *sche-ien*, *we-ien*, en te spellen? soo houd ik myne stellingen voor best; als de minste verwerping baerende.

Gelyke redeninge sal stede grypen in de andere dobbel-galmers; want voor *latien, smecten, hooien* souden vremde, die de tael leeren, langen tyd kunnen verstaeld staen, en *lae-ten, snoe-ten, hoo-ten* leeren; en het waer hun te vergeven; soo is en blyft; best onse korte *y* met onse (min sotte als wy ons inbelden) Voorfaeten te behouden, schryvende *laeyen, snoeyen, hooyen*, benévens *leyen* en *wayen* enl.

De voorhand aen *ey* voor dobbel-galmer gegeven synde bóven *ei*, soo moet *eyfch, wysheyd* en alle die ménige woorden uytgaende in *hayd*, met alle andere, die den diphthong *ey* noodig hebben, door *ey* en niet door *ei* uytgedrukt worden, gelyk alreede aengetoond is.

De saeke der enkel-galmers volgens my beslist synde, waer het te wenschen, dat men-se in alle schriften en drukken vonde, ende dat alle Schól-meesters, de waerheyd ende het algemeen nut stellende voor hun gefinte, gewónte en vooroordeel, de leerende kinderen nooyt meer lieten seggen in tweemaal *a e* voor *ae*; *e i* voor *ei*; *e e* voor *ee*, dese *ee* doende in eenen adem lank trekken; *e* voor *é*; *e u* voor *eu*; *i e* voor *ie*; *o e* voor *oe*; *o* voor *ó*; *o e* voor *oe*; *o u* voor *ou* kort; *u e*, *u y* voor *ue, uy* lank, nochte *u y* voor *uy* scherp; maer wel klaer met den eersten keer déden spellen, R. V. niet *d, a, e, r* daer; niet *f, n, s* sté; niet *t, e, u, g* teug; niet *f, e, u, t* sout enl.; maer *d, ae, r* daer in dry letters, soo wel als *d, a, s* dat in dry letters; *f, n, é* sté, 'seffens doende *é* spréken ende niet eerst *ee* om dan in *é* te keeren; *t, eu, g* teug in dry letters, en niet in viere; *f, ou, t* sout ook soo, met alle andere.

En sprékt my niet van moeyelykheyd; soo men de kinders leert, soo héft men-se: alles is maer moeyelyk voor botte en ongewillige, verhard in een oud gebruyk, als men hun een nieu vooren houd. Alle oude dingen hebben nieu gewést, en nooyt maer moeyelyk geschénen aen die anders gewón waeren.

Door 't moeyelyk is't, dat men geraekt  
Tot waar, tot schoon, en tot volmaekt.

## I C A R U S.

Icaro caveas, juvenis, succumbere fato.  
Qui temerè proprio duceris arbitrio.

*De losse Jonkheyd houd voor gek  
Der Oudre wysen raed;  
Maer krygen-se eek Icaerschen tek,  
Hun klaegen koms te laes:*

*Sy meynen, waemys, dat sy d'Oude botse smylen;  
Maer vatten-se in den strik, sy kyken dan als uylen.*

**D**E reukeloofse Jeugd is doorgaens te vermèten :  
Soo héft eens Icarus syns vaders les vergèten,  
Als hy in Crèten-land door Kóninglyk geweld  
In eenen dóhof was voor 't léven valt-gesteld :  
Syn Váder was met hem om misdaed daer te slaemen.  
'T vernuft van Dædalus ging op eene uytkomst saemen,  
Om op een wraemde wys sich reddende ter vlycht  
Met een paer vleugelen te vlieden door de lucht.  
Den Váder segt; myn kind, help my eens wachs beschaeren,  
En vógel-véderen van alle slach vergaeren;  
En op voorwendfel van te maeken iet van konst,  
'K eysch swaene-schachten voor een vorstelyke jonst.  
Gefeyd en ook gedaen; hy doer aen Minos konden  
Dat hy een wonder-stuk van kónst-werk héft gevonden,  
Soo hem een fétre maet van wachs word toegestaen,  
Daer by slag-véderen van árend, gans of swaen.  
Dit wicrd hem al gejongd. Fluks laet hy wachs verwarmen  
In 't heete sonne-schyn; hervórat hun beyder armen  
Tot wyde vleugelen: het sy u, soon, bedied,  
Dat gy hot midden houd; de leegte en hoogte vlied,  
Of anderffins gy sond voor vast verongelukken:  
Maer houd gy myne les, wy kómen heel wel lukken.  
Den jongen slodder schreewt, jae Váder, 'k sal't wel doen.  
Den Váder wildé voords hem leeren kloek en koen,  
Hoe men sich houden móet, en hoe de vlerken slaegen,  
Om een swaer lichaem door de lucht te kónnen draegen:  
Hy antwoordt als te voor, en segt verwaend en stout,  
Sorg gy voor u maer, Vaer; ik wét al, waer het houd.

Als alles was gereed, den dag was pas aen 't krieken;

Oft Ioon, by Dardalus, hef u op twee wicken;

Klap d'armen slag nae slag, en voor een ding u wicht,

Dat gy de selve nooyt brengt aen de borst te dicht,

Of 't kost u dobbel moeyte, om die wér uyt te spreiden;

Sie soo, segt hy; let op; myn vorderik sal u leyden.

Sy vliegen door de lucht; den Väder leeg noch hoog;

Maer 't soontje loak en los afflengs wat hooger vloog.

De vädertyke les en 't soogelyk vermaenen,

En 't voorgaen van den man, om hem den weg te baenen,

En greepen niet op 't hert noch ook op 't verstand

Van dien verwaenden gaff, van dien verméten kwant.

Den dag nam immer toe, de lucht begon t'onutéken.

Door 't opgevoerde son; het wachs begon te léken;

En eer het loer merkt, de pennen vloeyen nér;

Den swier verflauwt; hy kykt; daer vallen vér op vér;

Hy spoyet sich om de fael met haerten te herstellen;

Maer 't is al lang te laet; hy sinkt; hy voelt sich smelten?

Van bóven nederwaert; hoorl, inhoudren gaen om leeg;

Hy dompeld in de see, die synen naeme kreeg.

Nu roept hy Väder aen in 't vallen nae benéden;

Hy voegt by syn gekern en wenschen de gebéden;

Maer altemael vergets, al moeyt om niet gedaen,

Den mislag is gebeord, hy is te laet beraen.

Had hy nae väder-raed den midden-weg genomen,

Waer mist noch natten damp de vleuglen kon ontvómen;

Had hy nog meer gemyd de stréke van de son,

En sich gehóuden, waer het wachs niet smitten kon;

De selve moeyt had hem het léven doen bespaeren;

En had ook afgeweird van 's vaders gryse hayren

Soo doodelyken slag, die droefheyd sonder maet,

De wachóp en den schrik, om syn lichtveirdé daed.

Soo syn'er vry te véle in dese en andre länden,

Die sich tot eygen leet al éven eens verbranden,

Al is't niet aen de son; 't syn, die met ydlen waen

En met laetdunkelidheyd en losheyd syn begaen.

Die door hooveirdigheyd, of door verkeerde seden,

Of door moedwilligheyd in handel en in réden,

Verruylen tyd en goed en eer voor eene kael,

Of wel voor sehande of smaed; 't syn ICARS ALTEMAEL.



# D'ONDANKBAERHEID.

Improbitas nullo flectitur obsequio.

*Doet een ondankbren dienst of baet,  
'T werd vél, is't dat hy u niet haet.*

Occasiones querit, qui vult recedere ab Amico : omni tempore erit exprobrabilis.

*Als den ondankbaeren eenen Vriend wilt verraeften en verlaeten,  
hy soekt schyn-geleghendheid; daerom sal hy ten allen  
tyde verwyt en misachting verdienen.*

**T** Gebeurt, eylaes! te vél, dat gaven en weldaeden  
En liefde-teekens, en goen dienst, en nutte raeden  
Van die-se ontfangen héft met laster, smaet, en hoor  
Vergolden worden.  $\delta!$  Verwagt geen andren loon  
Van vé-volk. Het geboeft héft sich dan best gekwéten,  
Naer hun goed-dunken, als sy konnen doen vergéten  
Door vuylen achterklap het goet aen hun gedaen.  
De snoode ondankbaerheid legt altoos daer op aen,  
Sy sullen uwen naem van allen kant bevlecken,  
Om hunne dankloosheid voor 's meniches oog te dekken;  
Maer 't sal hun leelyk staen voor d'oogen van den Heer,  
'T is eenen grauwel voor den hémel. Toen wel eer  
Het naesiet Abrahams voor 't aensicht der gevaeren  
Droogs goets door Gódes hulp geleyd wierd door de baeren  
Der roode see, en nu gebragt op 't vaste land  
Heel wonderbaerelyk gespyft was van de hand  
Van den Almógenden met hémelsch brood en wáter,  
Onstond'er niet te min een goddeloos getáter  
By dien opgieren hoop : sy wísten 't geenen dank,  
Dat God door wonder-werk hun vrydde van 't bedwank  
Der vrede Pharaon, en leydde nae de stréken,  
Wær hóning ende melk, als uytgestorte béken,  
Hun door de vruchtbaerheid dier aerde wachtten af :  
Sy wísten 't geenen dank, dat God hun voedsel gaf  
Voor sien van allen smaek tot leders vergenoegen :  
Maer soo danbaereloos als godelops sy vroegen,

Waerom God hun niet had in hunne slaeyens  
 En Nyftrómlanders haet gelaeten daer, waer fy  
 By knol-look en ajuyn en vleefch-pot sâten stinken.  
 ô! Ondankbaeren hoop! ten afgrond moet gy finken!  
 Hoe! loont-ge op sulke wys een weldaet van dien aerd?  
 Ik vatte niet, hoe u het hémelsch vier nog spaert:  
 Maer stil! fy sullen het soo sachtjes niet afdraegen;  
 God is te wel gewón met onverwagte plaegen  
 Een boos en dankloos hert te straffen voor syn kwaed.  
 Hun worden kwakkels toegeschikt in óvermaat,  
 Waer van fy met de dood het vlœsch de maeg in senden.  
 Men siet'er duyfende de maelyd droevig enden,  
 Die bly begonden, in de boet, en God geruft.  
 Soo word hun léven en Gods tooren uytgebluscht.

Let, die ondankbaer syt, let op des Heeres handel;  
 En is't uyt geen goed hert, verbétert uwen wandel  
 Uyt vreesse voor de straf; kan uwe tong geen goed  
 Vermonden van die goed u héft gedaen of doet,  
 Ten minsten wacht u wel het goed met kwaed te loonen;  
 Swygt van uws naestens kwaed, wilt gy het niet verfoonen;  
 Maer; soo gy hem beliegt, ô! vreesst een droevig lot!  
 Beliegen dien, die u genégen was, is God  
 Een gruw-stuk, en baert stank en afschrik by de menschen.  
 Weird, Heer, dit kwaed uyt ons, wy het van herten wenschen!  
 Wy willen dankbaer syn aen allen, wiens gemoed  
 Ons voordeel meynt te doen, schoon hy selfs naedeel doet.

Doch het is u geseyd, van in dése eerste réken.  
 Gy, die wilt nae de deugd van chrisste Liefde stéken,  
 Met menschen wel te doen u selven vind gediend,  
 Verwagt noch dank noch loon van aermen of van vriend;  
 Doe het om wel te doen, en laet de bokken loopen;  
 Krygt gy hier stank voor dank, gy sult den hémel koopen;  
 Het tydelyk misacht, en houd het eewig aen,  
 Dat is het beste lot, houd u daer mé voldaan.

---

### K N E P - D I C H T .

*Wel, WARREN AUN, hoe kómt dat-ge u aen ding en pleyet?*  
*Meynt te-verstaen; daer gy maer spréke, coen allen man*  
*Aen 't schreewen is, soo dat men geonen kan*  
*Verstaen: hoor, WARREN AUN, syt gy geen waeren weyten,*  
*Sie, alles swygt, sprék nu, seg nu tet goods, sprék dan!*

Den *R.A.E.F.* en den *U.T.L.*

Verdichtfel vertaeld uyt de ORIGINAL FABLES.

*THE RAVEN AND THE OWL, FABLE XI.*

Qui Bavium non odit, amet tua carmina, Mævi.

*Gy meynt het pit der Konst te treffen ?  
Die Bavens verffen pryft, moet Mévens ook verheffen.*

**E**EN stouten Raef, die docht, dat hy den waeren sin  
Der Dichtery besat, en dat de Sang-gódiinnen  
Hem koesterden uyt waere min,  
En haere kundigheyd hem storten in de sinnen,  
Vong-aen een HELDEN-DICHT logthandig te beginnen.

Vol van syn opset, en met een soo loflyk werk  
Befwangerd, hy gaet in de wymen van de Kerk,  
Sprékt eenen Kerk-uyl aen verstandig van gesicht,  
Stelt syne meyning voor, en inhoud van den dicht.

Myn lieven Kófen, sey heer Uyl, ik ben verblyd  
Dat gy met mynen geest soo vol eenstemmig syt :  
Voor my ik houd van het verhéven.

Ik heb alree HOOG-LIEDEREN gemaakt  
( Wiens swier, dat seg ik selfs, naer Pindars hoogheyd  
En die, als ik-se in 't licht sal géven, [ smaekt)  
Wel sullen doorgaen ongelaekt.

Daer op d'oodmoede Dichter-heeren  
Elkaer met véle lof en plichts bewys vereeren :  
Dien las den eersten sang van synen Helden-dicht,  
En désen een schoon Lied op Pindars trant gesticht.

Kort - om elk liet het syne drukken ;  
Maer wierden onder 't volk belacchen en misacht :  
Toch sy, niet min te vrén, verweirdden hun gedacht  
En hielden steen, dat sulke werken moesten lukken.

Den UYL en liet niet af te heffen tot de wolken  
 Den Schepper-geest, het snedige verstand  
 Des RAEFS, die hy al ver nu voor Homérus plant,  
 Daer op beroept hy alle volken.

In weder-dank den R A E F verrukt en opgehéven,  
 Enfweeg niet van 't verstand, vande hoogdraevendheyd  
 En Pindariffchen swier die door de schriften swéven  
 Van meester UYL, het puyk en pit van schranderheyd.



## DE LEENSPREUKIGE DÓSE.

*Van eenen Minnaer gevonden aen syn Lief, voor haere  
 goude Dó's, die hy om korswil genómen had.*

**I**K fende u eene Dó's, soet Lief, van myn *faisoen*,  
 Van binnen is sy wit, van buyten is sy groen,  
 Wiens deksel-schild seer konstig is gedréven,  
 Waer in met vrémden Diamant  
 Sulk aerdig werkske is ingeplant;  
 Waer édle steenen soo vél-werf  
 Vershillig staen van glans en verf,  
 Dat sy niet wýken voor een schilder-werk naer 't léven;  
 Waer men den God der liefde siet,  
 Die een gebonden Hert doorschiet,  
 'T welk door den wondren glimp aen d'oog nog schynt te béven;  
 De syden staen besnén vol goude loovery  
 En 't hand-werk schynt min konst, als snége toovery;  
 Men soud wel tienmael 't goud voor eens de ranken géven;  
 Van onder met het spits staen in Rubyn geschréven  
 Door konst, die niet kan syn betaeld,  
 In naekte bélden afgemaeld  
 'T *Verstand*, 't géén voor den rykdom gaet,  
 De *Rust*, die bóven hoogen staet,  
 Benévens het *Gelukkig léven*,  
 Dryft in de wolken hoog verhéven.  
 Wat sekt gy, schoone Vyandin,  
 Is dese Dó's naer uwen sip?  
 Voor my ik kan geen bétre géven:  
 'K wensch u een bétre uyt meedre min,  
 En nog den Minnaer daer benéven,

## MINNE-BRIEF VAN DEN SELVEN.

**M**Y N alderbraeffte kind, Louïse, soet van wangen,  
 Louïse, trotfch van lén en schittrig van gesicht,  
 In wiens geminde boey de jeugd van Meenen ligt,  
 Die Cortryk nog daer by en leper houd gevangen,  
 Wanneer ik uwe Dós besat,  
 Nu kan ik dese Maegd doen bidden of verlangen :  
 Maer foo ik uwe goedheyd sag,  
 En hoe gy met een blyden lach  
 De poets nam sonder siefe-prangen  
 Sie eens, hoe soet een Maegde-lonk  
 Een Mans moed, als een wisse vronk  
 En syn besluit flap-aen ded mangan )  
 Myn kracht besweek van blyden schrik,  
 Ik konde geenen oogenblik  
 Uytstellen 't Dóske wér te langén.  
 'T géne ik dan gaf was 't myne niet :  
 Wat dár gedaen, terwyl ik iet  
 Van 't myne u, Edele, op 'wil hangen?  
 Ném dese Verssen dár voor gift  
 Alleen gemaekt uyt eerbieds drift,  
 En voegtse by uw Liefs gesangen.  
 'Kwét geene Dóse daer by dient,  
 Maer wel de Verssen van een Vriend  
 Die tot u némen hunne gangen,  
 Om u te doen dat vrémd verwyte,  
 Dat gy selfs eene Dóse syt.  
 — Ik Dós? hoe! wat syn dat voor réden!  
 'Wie voerde my ooyt sulke tael?  
 — Jae Dós, jae, 'k seg het andermael,  
 ó Dós! van buyten wel beinéden  
 e Van binnen vol bevalligheden.

---

## ÉNIGE KLEYNIGHÉDEN.

J. B. DESCAMS in 't léven van ABRAHAM MIGNON  
 segt : " De kleynigheden van eene Konst syn maer  
 „ kleyn in d'oogen van eenen kleynen Konstenær. "

De allerninste waernémingen, de allergeestigste nauwkeurigheden worden dikwils van geringe Konstenaers, die ofte te bot van verstand, ofte te luy en vaddig syn, om - se te bemerken ende te onderhouden, voor beusel - saeken en mugge - sifteryen uytgemaekt; maer die schande valt op hun selven, want hunne onnauwkeurige werken, alhoewel sy nog gemooyd syn met etelyke opgeraapte fraeygheden, moeten telkens achterstaen, als een werk voor den dag kómt, waer in alle Konst - wetten ende geleerde Opmerkingen in acht genómen syn : het is het onderhouden van die kleynigheden, dat de voltooyinge van een werk uytbengt, ende hoe meer sulke kleynigheden verwaerelooft worden, hoe verder het werk van de volmaektheyd afwykt: waer van kómt dat eene Schildery duysend guldens weerd is, ende eene andere die al het selve verbéld, en met den eersten oogslag de selve schynt, nochtans by de kenners nauwelyks honderd guldens sal geschat worden? daer uyt, dat men in d'eerste door nauw toe te sien béteren keus van varven bemerkt, schoonder ende waerachtiger spel van licht en schaduwe ontdekt, konstiger verschiet, régelmaetigere évenredigheyd der deelen; andere en andere trekskes die de konst acht, en de natuer waer maekt; een kleyn strépké in eenen arm, het welk de spier behoorelyk doet afteekenen, is eenen sehat voor de kenners; het selve strépké, maer door de natuer onwaerachtig gemaekt, verliest alle bevalligheyd, enf. Daer aen kennen groote Meesters malkanderen; kleyne en kennen het niet, geen wonder, dat sy het niet en onderhouden; sy misachten het, willen het niet volgen, om dat - se het niet kennen, sae sy vréken sich wel met de nauwkeurigheyd te bespotten; maer hunne werken worden veristéken.

Eenen Schryver is in de selve gelégendheyd : de beste Schryvers hebben in alles het beste uytgesift; sy syn ook goed om kennen. De suyverste spel - kunde, de beste woord - schikkingen, de uytgekósenste woorden, de deftigste redenkavelingen, en syn voor hun niet te goed gewést; daer by, de saeken, die sy verhandelen, ten nauwsten uytgepluyft, macken hunne werken

**Groot-gedacht ende deursaem** : **Rechteten keus** van woorden, bedorvene leg-wyzen, verwerde spel-konst, wangedelikhed der verhandelde stoffe, hadden hunne werken onvolmaekter ende onaengenaemer gemackt. Men spreekt hier van groot te syn; want *voor kleyns Geestes kleyns Konsten*. Laet ons dan, Broeders, die maer tot kleyns Konsten geschapen syn, trachten onse voordbringtels door de fuyverheyd, nettigheyd en vlooybaerheyd aengenaem te maeken.

Waerom staet'er hier boven *enig*?

Om dat het soo te naeder gelykt aen *menig*, ende om dat *enig* (ALIQUIS) sond verschillen van *eenig* (UNICUS).

„ *Enige* eenige Soonen misbruyken de goedheyd  
„ van hunne laffe Ouders.

Als dit niet behaegt, bewaer toch *eenig* voor UNIQUE, en maek gebruyk van *sommig* en *ettelyk*.

Waerom segt gy meer *logt* voor iet, het welk niet swaer is, als *locht*?

Om dat men in den selven sin wel *log* segt, maer niet *loch*. *Een loggen geest*.

Hoe komt, dat ik somwylen *de bódſchap* lése, ende somwylen *het bódſchap*?

*De bódſchap* beteekent het bevel aen iemand gegeven; *het bódſchap* ofte *bódeſchap* het ampt van rydingen óver te draegen :

„ Het bódſchap eyſcht dat men getrauw de bódſchap  
„ doet.

Verschilt *heyloos* van *heyllóos*?

Heel vél : *heyloos* is een veld, waer geene heyde te vinden is; *heyllóos* is onghelukkig :

„ *Heylloosen* dorren barm, schoon in dit *heyloos*  
„ land.

*Van tyd tot tyd het verſoelg van Kleynigheden.*

Men vind-ſe te koop by den uitgever LAURENS DE VAAVER  
in 't Koffel-ſtraetje, binnē Jopor.

# TYD-VERDRYF.

N.º 15.º



Non omnia possumus omnes.

*Den dien wét dit, den desen dat,  
Geen eenen alles, maer elk wat.*

D U S

'T is tyd-verdryf  
Voor Man en Wyf,  
Voor jonk en oud;  
Voor heet en koud;  
Voor stil en koen;  
Voor ryp en groen;  
Voor flauw en sterk;  
Voor Leek en Clerk;  
Voor gèrm en ryk;  
Voor hert en pyk;  
Voor Heer en Boer;  
Voor Maegd en Loer;  
Voor Baes en Knaep;  
Voor Leew en Aep;  
Voor Meyt en Knecht;  
Voor goed en slecht;  
Voor sèherp en bot;  
Voor wys en sot;

Niet alles pas voor allen man,  
Voor elk, 't gèn hy begrypen kán.

---

**S**oo dan dat sal hier een recht mengel-moes wesen  
van allerhande stoffen onder een geslingerd, eenen  
donderdaegschen kipkap : séker jaé : heb ik ulieden



( 2 )  
niet van op myn eerste N.<sup>o</sup> geseyd, dat den bóg niet  
altyd mag gespannen syn; en laeter, dat wy wat van  
alles souden opdisschen, tot vernaemelyke Praetjes toe,  
om ulieden door geduerige veranderinge van stoffen  
en tranten te beten den vaek uyt de pogen te houden?

*Gelyk den nacht verwisselt met de dagen,  
Gelyk 't schoon wér met vuyle winter-vlaegen,  
See moet men ook met rust van tyd tot tyd  
Door strengelen den aerbeyd, sorg, en vlyt.*

*'T gebeurt wel meer, dat men de Sang-gódiinnen  
Tot vreugden siet uytspannen haere sinnen,  
Ten dans bereyd Apol voor eens wyl  
Logt wel ter nér, met káker, bóge en pyl.*

*Om Venus wil Mars laet den aerd van sryden;  
Pan stelt ook wel syn Góddendom ter syden,  
Om op syn boersch met een gesnéden riet  
By 't wollig see te kwelen een nieuw lied.*

*Men kan niet slaeg in swaers saeken werken,  
Rust somtyds moet het herssen-sap verferken:  
Die met bascheyd wel mengelt vlyt en spel,  
Doet andre dienst en vind sich selven wel.*

## 25. TAEL - ÓVERWÉGING.

**H**Et besonderste van de Boek-staeven geseyd synde,  
want ik wil niet ophaelen, het géne in véle Spraek-  
boeken van verscheyde taelen te vinden is, welke kék-  
tong-hémel-tand-en-lip letters syn; hoe dat *j*, *v* en  
*w* nieuwe vonden syn; dat *b*, *f*, *v* sich soo nae aerden,  
dat se wel elkanderen uyt de plaets stéken; dat *hebben*  
hevt ofte héft lévert; *ophoffen* opgehéven; dat het  
italienisch *avere* van 't latynsch *habebam* komt en.

ik wil myne Broeders West-vlámíngen maer voorhouden, dat *h* eenen waeren méde-klinker is, *borst* blinker geheeten, ende vervolgens dat de duystere *é* daer van nocte kan nocte mag opgeslikt worden. Alle, die daer aen plichtig syn, hebben gefaeld, ende hunne schriften uyt dien hoofde verliesen by de waere kenners, en by Hollanders meest, aen wie sy meest trachten te behaegen, ende nooyt behaegen sullen, uyt réden, dat de Hollanders te véle eygene liefde hebben.

Soo had ook te véle eygene liefde ( want ik wil het aen eygensinnighéyd niet toefchryven ) den génen ; nogtans vermaend fynde, dese schoone versien bedierf :

„ De baet-sucht grypt het schuym der volkeren by d'hand.

Den selven elders en nog erger

„ Wat g'huyl ! wat tand-geknars ! was hoor ik donder-slaegen !

Hoe slecht ! hoe leelyk is g'huyl voor gehuyl !

Eenen anderen :

„ Zóó lang de vréde haer staf en troón sag overmant.

Wéderom

„ . . . . . om hulp te brengen

„ Aen drukkige herten, schaers besocht, min bygestaen.

Ik soude voor béter aennemen :

„ De baet-sucht grypt het schuym der volkeren by de hand.

„ Wat hoor ik tand-geknars, gehuyl, en donder-slaegen !

„ Soo lang den vréde synen troón sag óvermand.

„ . . . . . om hulp te brengen

„ Aen droeve herten, schaers besocht, min bygestaen.

Daer is te bemerken in dat vers *Zóó lang* enz. dat de ópene *oo* missittig in *zóó* en *troón* geteekend staet met het selve mark, 't welk in het selve Werkske en in de selve réke in *vréde* aen de geflótene *é* toegepast is. Ik hópe, dat den vinder van de Rauw-klagt óver den Eerw. Heer D. B. + + +, die ik d'eer niet heb te kennen, dese bemerkinge in aendacht sal némen ; want het is onrégelmaetig, dat het selve teeken den mond meer ópent in d'eene boek-staef, en meer sluyt in d'andere. Dus d'ópene *ee* en d'ópene *oo* blyven, ende dan de geflótene *é* en *ó* en stryden tégen een niet.

- Hollanders en hunne naer-aepers doen dat : wyl laet Hollanders dólen, en stel u bóven hun.

In 't selve vers *övermant* met *t* had béter gewéft *övermand* met *d*; want hoe dat PARTICIPIUM met *t* staende buygen nae syn GENUS ofte CASUS? sult gy misfchien seggen:

*Soo lang den vréde sag syn övermanten troon?*

Ik denk wel van neen. Dus by voorbéld:

„ De Stad nu övermand tot asch en puyn gebragt.

„ Nu d'övermande Stad tot asch en puyn gebragt.

Meer hoeft eenen gewilligen niet.

## ONDERWYS DER JEUGD

Getrokken uyt de vierlingen van den Land-liever N. FRANÇOIS.

*Mon Fils, pour être heureux, comment faut-il s'y prendre? &c.*

Raed - gévingen eens Vaders aen synen Soon.

*De getallen deser tweelingen syn aengeteekend: het tweede getal, dat by elk staet, is het gène der fransche vierlingen van N. FRANÇOIS.*

**H**ULD God den Opperheer, het eerste en hoogste Goet;  
Doe niemand, 't gén gy laekt, wanneer men u het doet.

2.

God is al liefde, en wyft onvréde van de hand:

\* Vecht nooyt voor Godsdienst; maer alleen voor 't Väderland.

3. — 2.

Naest God uwe Ouders eer, 's Lands wetten ducht en swicht;  
Eer ook door wie gy word gevoed, geleerd, gesticht.

4. — 4.

Sterk uw geheugen met te leeren dag op dag;  
Der saekon kennis meer als geld en goed vermag.

5. — 13.

Beneirstig wétenschap, uw breyn met kennis voed;  
In 't eerst is leeren swaer, allengs 't word logt en soet.

6. — 1.

'T is niet genoeg, ó Soon, dat gy vél wét en leert;  
Léft gy niet naer de les, gy word toch niet geëerd.

\* *By den Blymaerist Mattheus 26. Hoofdst. 52. en 53. vers.*

7. — 15.

Men leert niet altoos, daer moet spel syn en verset ;  
Toch sotlyk spelen broed verstrooydheyd en belct.

8. — 14.

Den tyd in spel verkwist word ménigmael beklaegd ;  
'T gedenken van 't geleerde u meer en meer behaegt.

9. — 24.

Schynsoete luyaerdy streelt ons bedorven hert ;  
Doe aerbeyd, d'eer daer af is meerder als de smert.

10. — 28.

Lés met aendachtigheyd ; dan baert uw lésen vrucht ;  
Soo niet, 'k sie uwe moeyt verdwynen in de lucht.

11. — 18.

Werk neirstig in de jeugd, en spaer wel uw gewin ;  
Dan rust-ge in hoogen dag met eere en blyden sin.

12. — 35.

Gefégend Kind, in wien men speurt het saed der deugd ;  
Het strekt tot eer der Schól, 't verwekt syne Ouders vreugd.

13. — 34.

Een onderdaenig Kind en vrecst noch kot noch roe ;  
Maer is't hard-hoofdig, stout, de straffe maekt het moe.

14. — 36.

Een luy, onnuttig Kind is een affienlyk ding ;  
Men schaemt sich óver hem, hy word verworping.

15. — 37.

Een Kind dat alleffins bot blyft, en boos gesmd,  
Word van syne Ouders selfs, ó ramp! niet meer bemind.

16. — 38.

Die eens misdoet valt logt een tweede en derdemael ;  
Al wie wilt eerlyk syn toome in syne eerste sael.

17. — 32.

Sprék nooyt in iemands rén ; vél klappen staet niet fraey ;  
Men houd den babbelaer voor eenen Papegaey.

18. — 33.

Toon u het gén gy fyt, de valscheyd haet en doem ;  
Een goeden borst en soekt geen andren weg tot roem.

19. — 9.

Gy wint niet, schoon-ge uw kwaed voor menschen-oog bedekt ;  
God fiet en kent het al, met wien men niet en gekte,

20. — 26.

Maek u in sédigheyd, en ópen hert verhard ;  
Den stouten hoogmoed varst al uwe gaven swart.

21. — 30. en 31.

Den noord-storm velt den boom, en spaert het nédrig riet;  
Den mensch in kleynen staet de meeste rust geniet.

22. — 27.

Baet treft een leeg gemoed; maer sucht tot eer en deugd,  
Meer als het rykheit lot een eerlyk hert verheugt.

23. — 41.

Als eer met baetsucht sryd, wat dient'er dan gedaen?  
D'eer sonder tégenseg moet voor de baetsucht gaen.

24. — 25.

Vlucht, junkheyd, sterken drank, of hem met wáter meng,  
Eer Bacchus brandend nat uw bloed en geest verseng.

25. — 11.

Al wat onegryk is, keer daer uwe oogen af;  
De deugd eens Davids door een wulpsch gesicht begaf.

26. — 12.

Sluyt d'oor voor allen klap, die d'eerbaerheyd misfaet;  
Het hert word'logt verleyd door schaemteloosen praet.

27. — 21.

De knaeging uws gemoeds sich met de schande paert,  
Soo gy doet, 't géne u schaemte of kwaeden naeme baert.

28. — 17.

Al wie boosaerdig is, schoon hy gelukkig slynt,  
Draegt eené slange in 't lyf, die syn gewéte pynt.

29. — 19.

Wat baet een schoon gesicht, hoe vlekloos, hoe volmaect,  
Wanneer een vuyle siel dat wésen leelyk maect.

30. — 20.

Héft u Natuer misdeeld in schoonheyd; word' bekwaem,  
Syt heusch en draeg u wol, gy werd' toch aengenaem.

31. — 5.

Soo u een vriend berispt, wét hem daer óver dank;  
Onthoud wel, wat hy segt, volg het uw léven lank.

32. — 6.

Geloof, die u bestraft, dat hy u recht beminnt,  
Die kwaede driften vleyt u jaemerlyk verblind.

33. — 7.

Vlucht, vlucht de vleyers, wilt gy léven ongestoord;  
't is ydelheyd van geest, dat men nae vleyers hoort.

34. — 8.

Wés gy vol achterdocht, geloof ook niet te logt;  
Wés gy getrouw, maer, noch betrouw met achterdocht.

35.  
Vlucht weireld-kunde, die in valschen ſchyn beſtaet,  
Die kómt den boeswicht of den laffaerd slechts ter baet.

36.  
Betrouw nooyt man, die u, met valschen ſchyn beſéfd,  
Vleyt in het ópenbaer, in 't heymlyk tégenſtréft.

37.  
Die u de deugd aenraed, laekt als gy haer verſet,  
Betrouw hem; ſyn gemoed is recht, en handel net.

38. — 10.  
Verklik toch geenén menſch, ſwyg, dat gy ſwygen móet;  
'T géén gy gedóken wenſcht, houd het in uw gemoed.

39. — 3.  
Bedrieg op geener wys, noch lieg te geener reys;  
'T is misdaed, als 't geſeg verſchélt van het gepeys.

40. — 29.  
Myd u van gramſchap, walg voor dollen luſt tot vraek;  
Foey! allen toorne en vrok voor groote of kleyne ſaek!

41. — 16.  
Wilt gy dat in 't geval een ander voor u ſorg,  
Doe andre dienſt, dien blyft voor wéderdienſten borg.

42.  
Voor al, wie ooyt u dienſt uyt lautre vriedſchap déd,  
Stel baet en ſin te kant; die vriedſchap nooyt vergét.

43. — 22.  
Wilt gy voorſichtig ſyn, daer by vél twiſt ontvlien;  
Hoor vél, ſie vél, maer ſprék heel weynig voor de lien.

44. — 23.  
Ném uw belangen ſelf tot uw geluk in acht;  
En nooyt van huereling de ſelve ſorg verwacht.

45. — 39.  
'T genoegt niet vry te ſyn van misdaed, fael en hoon;  
Deugds oefening alleen voltooyt uwe eere-kroon.

46.  
Wés kloek en onberoerd, of ſchoon gy word verdrukt;  
Verhef ook niet uw hert, indien u alles lukt.

47. — 43.  
Doe wel, om wel té doen, denk nooyt op wéderloon;  
De beſte worden ſelf voor goed betaeld met hoon.

48. — 45.  
God wét, wat u beſt dient, bekreun den uytval niet;  
Miſchien, het géén gy wenſcht, waer oorſaek van verdriet.

49. — 40.

Gedenk ten allen stond het goed dat men u doet;  
In tégendeel vergét en swyg uw eygen goed.

50. — 46.

Soon, wandel recht voor God, sie hem in elke daed,  
Als looner van het goed en straffer van het kwaed.

51. — 44.

Seg met den dâge-raet, seg 's avonds ook : „ ó God!  
„ Bestier myn werk, tong, rust, bestier myn lévens-lot!

52. — 45.

Hebt gy een suyver hert, gy word gewis verhoord,  
Verwacht het heyl, 't géne aen deugd'aeme toebehoort.

53. — 42.

Soon, merk wel dése leer;  
Gy kómt langs désen trap  
Met hulp van God, tot eer,  
Genoegte, en wétenschap:  
Wagt met betrouwen dan voor loon  
Hier naer een onverflensbre Kroon.

---

## BIERVLIETINGE.

Door . . . . ., ten jaere 1661.

---

Ex rebus parvis oritur discordia grandis.

*Uyt een der minste saedjes spruyt  
Den grooten plant van Wolle-kruyd;  
Een slechte daed van niets in schyn  
Baert dikwils groot verdriet en pyn.*

---

**B**IERVLIETINGES wyse kwanten  
Vangen fransche *Commandanten*;  
Dat is een roemruchtig spel!  
ó Vanstaele, 't gaet soo wel!  
Jae, dat sal des Keyfers saeken  
Van nu voord vél béter maeken;  
Hy maekt séker bly geschal,  
Als by dat vernémen sal.

Hy kan nu, men kan 't wel giffen,  
 Twee, dry *Regimenten* missen,  
 Als een slechten boere-kl . . . unt  
 Hem kómt bytaen in den nood :  
 En voor 't buerschap *Biervlietingen*  
 Syn't dan nog wel andre dingen :  
 Laet de Brauw-kuyp, Smis en Ploeg,  
*Biervlietinge* is ryk genoeg.  
 En de Franschen syn om seepe  
 Droog en dor, als eene reepe;  
*Biervlietinge* kloek en syn  
 Stelt hun buyten hun latyn :  
 Kan Vanstael met smisse-tangen  
 Eens den laetsten *Franschman* vangem  
 Heel den oorloog is gedaen.  
 Duytschers, wilt nae huys toe gaen.

'T is wel waer, die *fransche knechten*  
 Somtyds van de hunne uytrecten,  
 En soo met een duyft vyf ses  
 Géven 't Dorp wel eene les,  
 Ongepoed sy kómen binnen  
 Niet uyt erg, maer uyt'er minnen,  
*Citoyenne, Citoyen,*  
 Wy versoeken maer een kleyn;  
 Slechts uw bed om op te slaepen;  
 En, waer op gy sult staen gaepen,  
 Slechts uw brood, vleesch, bier en wyn,  
 Om eens vrooyelyk te syn;  
 Slechts wat uwer beste kleeren,  
 Uw schoon lynwaed, om met eeren  
 U geselschap aen te doen;  
 Slechts de gespen uyt de schoen,  
 En de hemden van de lyven,  
 Uwe plaeten, uwe schyven,  
 Uwen huys-raet, vrouw en meyt,  
 En al wat aen ons gereyt;  
 Seggende : *Dieu vous console,*  
 Danst nu eens de *Carmagnole*  
 Logt van swier, als eenen *Fransch* :  
 Logt gekleed goed voor den dans.



Om de faefte te volmaeken,  
 Dienen vierge vreugde-faeken,  
 En den vreden oorloogs kwant  
 Stékt daer op het Dorp in brand.

Kerk en Tooren, twintig Huysen  
 Door de vlam in afch vergruysen  
 Onder gruwel, fhrik, gejank,  
 Tot vél liedens ondergank.

Wat ellendige ongelukken  
 D'ingefétene verdrukken!

Is God Mars niet vreed genoeg,  
 Sonder dat men hem opjoeg?

Moeten d'onvoorfichtigheden

Ons nog nieuwe rampen sméden?

Raekt een gansche Dorp in ly

Om een dollen kop of dry?

Moeten Boeren fyn Soldaeten?

Neen; wy moeten 't vechten laeten

En het vangen, en foo voord,

Aen de géne, die 't behoort.

Elk moet met het fyne moeyen,

Of men fiet wanordens groeyen,

Waer uyt enkelyk ontfaet

Ramp, en onheyl voor den Staet.

Sal dien Smid met fyn gefellen

Al de fchaede nu herftellen?

Sal hy weiren uyt elks hert

Al den fhrik en bittere smert?

ô Dien dwaesaerd, ô dien klunten!

Had hy liever blyven punten

Aen fyn aenbêld; 't was fyn deel;

Bierylieting ftond nog geheel.

## K N É P - D I C H T.

*Gy wilt een Pronkerke en Groot-man te faemen fhynen,  
 Bedrieg u niet, dat kan niet wel te faemen faen:  
 Waer Poppe-goed verfchynt moet Grootheyd ftarks verdwynen,  
 Men fiet de Pronkerkes voor kleyne geeften aen.*

## Grond - spreuken om Gelukkig te wesen,

UYT HET FRANSCH

Van d'Heer DE WOLFF, Post-maester t'leper.

*Moins aux autres, qu'à soi, mais sans misanthropie, &c.*

**H**ANG van geene andere af; mæer sonder menschen haet.  
 Ver van den wilden hoop soek een geringen staet.  
 Sie 's weirelds grootheyd aen met onverschillige oogen.  
 Versoey den nyd. In de begeerten, in uw poogen  
 Laet buyten-spoorigheyd; de maet sy uwe wet.  
 Dat nooyt soo seer uw hert op wellust sy geset,  
 Van rust, gefondheyd, eer, aen wulpsheyd in te schieten.  
 Vlucht spel-sucht, luk-spel, kans. En laet u niet vordrieten  
 Te blyven in 't bestek van uwen staet en magt.  
 Indien gy tégenseg ontvlied, en staeg betracht  
 Voor rén te wyken, gy besit alree de réden.  
 Noch vier noch wierook wélde en rykdom sonder séden,  
 Maek grooten onderscheyd van deugd en éldom.  
 Versacht den tégenspoed, die vriend of maeg beklom.  
 Houd u niet al te trotsch; wil ook niet lastyk kruypen;  
 Snork nooyt op uwen stam gevat in 's hoogmoeds styken;  
 De gaven van 't gemoed syn éldom, rykdom, stam;  
 Groot is hy, die daer uyt alleenig luyfter nam.  
 Laet maelyd-pracht, genoegd 't noodwendige op te disshen  
 Voor sulken vriend, by wien is voordeel op te visschen.  
 Bestéd u staeg ten dienit van uwen évenmensch.  
 Voor het toekomstende Jéf sonder sotten wensh,  
 Of sotte kommernis. Van God syn lot afwachten,  
 Staeg syne onfaelbre wet en réden-schat betrachten,  
 Met waeren Godsdiens en Godweinde plechtigheyd  
 Nooyt schimpen, is den blyk van wys en goed beleyd.  
 In uw gedrag laet nooyt of vrees of haet-sucht merken;  
 Dat liefde tot het goed alleen schikke uwe werken,  
 'T'genoe glyk, 't vrooyelyk sy met het nut gepaerd.  
 Eer wyfen snof van ver den sotten évenaert,  
 Verdóit de weireld, wil-se aen haere dóling laeten;  
 Berispt gy haer te straf, voor vast sy sal u haeten.  
 In houding, kleeding, hot belacchelyk onthúest.  
 Der menschen gillen niet bekreun; mæer ween en sucht

In stilheid óver 't mal en 't sot der tyd-genooten.  
 Géf u niet uyt voor een gewigtigen, een grooten.  
 By wie het wésen mag, nooyt den verwaeyden maek :  
 In spréken, swygen, ném bescheydendheyd voor baek.  
 Laet ieder vry in syn gesinte, in syn gevoelen.  
 Indien het iemand lust sin-tochten te verkoelen  
 Met lacchen, singen, gy, en stoor u daer niet aen.  
 Waecht den-behoeftigen niet af, wil selve gaen  
 En hem opsoeken, om hem hulp en troost te bieden.  
 Sie sònder stuerheyd-aen de krankheyd véler lieden.  
 Bewust, dat God alleen de wysheyd toebehoort,  
 Soo sieh uw trotschen geest in anders faelen stoort,  
 Gy peyst niet, dwaes. wat u in 't léven kan gebeuren.  
 Haet den berisp-geest. Doe nooyt lyders herten treuren  
 Om uwen hékel-klap, of bitse laster-spraek.  
 Verban de gémykheyd, vermæklyk by vermaek.  
 Wés geestig van verstand, altoos gelyk van sinnen.  
 Wilt u een diepen druk by wylen óverwinnen.  
 Kies een getrauwen vriend, en ópen hem uw hert,  
 Aen hem alleen; kleyn is 't getal, van die de smert  
 Van andre voelen; 't is dan béter hun verswégen.  
 Den wil synde op de leeft van uwe magt geslégen,  
 En smaedende den last van 's weirelds ydlen lof,  
 Acht u gelukkiger, als Vorsten in hun hof.  
 ó Die wilt in den loop van dit onstuymig léven,  
 Vereerende 't gebruyk der réden u gegéven,  
 Den grond-steen leggen van een ongevrikt geluk,  
 Druk diep in uwe siel die Lessen stuk voor stuk.

---

## K N É P - D I C H T.

*Verwondert-g'u, DE ROTS, dat wy u Dichten sieren,  
 Daer gy geleerdre maekt in rykre dichters tael?  
 Schoon Jupyn is versaed met 's Neëdars Góden-schael  
 En lekkren Ambrosyn, nogtans, om hem te vieren,  
 Wy offren slechtre stof, Os, Schaep of stuyte Wyn;  
 Ons hert is hem genoeg : 't sal u genoeg ook syn.*

## A N D E R.

*Meynt-ge EYNTJE nae den drank van gister nog te stinken?  
 Gy mist; hy is gewón van 's morgens vroeg te drinken.*

# DE VLIEG.

Qui socius mensæ est verum ne reris amicum.

*Is't vriendschap, dat gy vroeg en laet  
My soekt? Ach neen! het is om baet.*

*De Vlieg valt-me aen met drift en moed:  
Is't liefde? Neen; 't is om uw bloed.*

**V**LIEG, Vlieg van myne beenen af,  
Of vrees een wel verdiende straf:

Hoe! gy durft 't elkens wederkeeren,  
Al jaeg ik u met schand, al dreyg ik u de dood?  
Is't daerom, dat de Iou den sômer-dag ontfloot?  
En gy fyt wel soo stout, dat gy de selve rol  
Soo wel spêlt by de grootste Heeren,  
Als by den bêdelaer; wel Vlieg! fyt gy dan dol?  
Kan doods noodvalligheyd van uwen maet of snol  
U niet de lastigheyd afleeren?

ô Neen! een maegre Vlieg, een onbeschaemden gast  
Soo dikwils gy hem tracht met smaet van u te jaegen,  
Soo dikwils keert hy wêr, en tracht door ôverlaat,  
'T gén hy van u begeirt, nog eyndlings weg te draegen:  
En net gelyk de Vlieg, geségen uyt de lucht  
U aenvalt, word verjaegd, keert wêr, en wêder vlucht.

Tot sy u 't bloed ten lyve uytstuygt,  
Of door een rappen klap haer graege siel uytspuygt;  
Soo ook den lastigaerd kwelt en herkwelt de menschen,  
Tot hy bereykt, misschien ondankbaer, syne wenichen,

Of door syne onverdraeglykheyd  
Met wangunst, gramschap, haet, 't gehoor hem word ontfeyd.  
Gemeenlyk dit is 't eynd van al te lastig vraegen:  
Kan kriemer of gekriem met maetloosheyd behaegen?  
Gekriem en vlieg-gefnor syn beyde onaengenaem.

Den Tafel-schuymmer en de Vlieg gaen ook te saem;  
Bey kómen ongenood; en d'onbeschofte gasten  
Meer als genood aen 't glas en in den schótel tasten:  
Men sônd wel meynen, dat den disch, 't sy goed of slecht,  
Voor hunnen bek is aengerecht.

'K trad eens uyt Kraemers huys, Frans trad'er in :  
 Den meester noodde my te blyven by 't gesin,  
 Ik dankte hem al gaen voor d'eer en broeder-min :  
 Frans had het anders in den sin ;  
 Hy sprak, en sonder tyd verlettén,  
 „ Ik kóm, Heer, défen noen aen uwen dísch my setten.  
 De Kraemer nam geduld, en trok de schoudren op.  
 Was Frans niet eene Vlieg door hals en kop ?  
 En schieen de tásel niet voor hem gedekt ?  
 Ecne ongevaegde Vlieg alsoo de soppen lekt  
 Van die haer niet en soekt, jae geirne weg sould jaegen,  
 En gekt met die haer tracht tē vangeñ of te slaegen ;  
 Sy vliegt eens op, en éven gauw  
 Sy durft soo wel by man, als vrouw,  
 Soo wel by Vorst, als boere-snaek  
 Sich setten of op neus of kaek,  
 Als of die gilde schimpen wilde ;  
 Soo fy my laetiten sómer brilde,  
 In plaets van haer ik sloeg ten bloede mynen neus :  
 Voorwaer die beest is turksch of geusch.  
 Wat diér blyft ongekweld van haere lastigheden ?  
 Sy dryven Koe en Peird haere angels in de leden,  
 En tasten onbeschoomd een Dromedaris aen.  
 De Peirde-vlieg voor al en vind sich niet verlaen,  
 Om dóór de dikste huyd van éinig dier te prikken.

Maer wét men tot geen nut de Vlieg te schikken ?  
 Staet Dolle ons niet ten dienst, of wel den Trommelaer,  
 Of éngine andre mug, of 't maer de Stront-vlieg waer ?

Het mensche-breyn, dat sich nu waent ten top te vliegen  
 Van de Natuer-kunde, is het stom ontrent de Vliegen ?  
 Den mensch, die nu den loop der sterren méten kan,  
 Die leew sicheyd van de waeg, stier van den wáter-man,  
 Die 's hémels melk-wég fiet, en mét de vaste sterren,  
 Die kan steirt-sterrens aerd, dwael-sterrens loop ontwerren,  
 Die sonne-swym voorlegt, en maene-swym beperkt,  
 Voor wie de hoogte-maet, voor wie de noord-naeld werkt,  
 Om onder 't luchtig seyl aen ver gelége stranden  
 Als aen syn buermans huys met heyl-spoed aen te landen ;  
 Die sich van ueren wyd door konst-tuyg doet verstaen,  
 In enen locht-bal stréft het swerk-op nae de maen ;  
 Die wind en wáter dwingt, om mólens te doen draeyen ;  
 Die ros temt, en die os wét onder 't jok te pacyen ;

Die door de donder-bus de landen volt met schrik ;  
 Die hulp tot kwaelen haelt uyt doodlyk *Arsenic* ;  
 Die schynt het diep geheym van 't wésende AL t'ontdekken .  
 Vind hy niets in de Vlieg , 't gén hem tot nut kan strekken  
 ó jae ! en dry-werf jae ! vry meer als men vermoed ;  
 De spaensche Kanter-vlieg , die , onder ander goed ,  
 De rotte koors afleyd , de fyd-wee scheurt , de sinnen  
 Aen den verdwelmden mensch wér ópent en doet winnen ;  
 Schenkt het bewégen wér aen lammén arm of been .

Hoe sit die Vrouw in rauw en jamerlyk geweén !  
 Hoe kermt-se ! is 't huys in brand ? is al haer goed gestólen ?  
 Och och ! haer lieven man , nae raesen en nae dólen ,  
 Ligt doof en roerloos door de slaep-sucht óvermand .  
 Soo ligt een ouden balk of bul stokify te kant .  
 Geen dranken baeten meer , geen reuk-nat raekt de geesten ,  
 Gebed of Offerand kan rad of hulp verleeften ;  
 Ach ! roept sy , mynen steun gaet sterven ! hael my , dood !

Wel Vrouw , 'k beken het vry , gy fyt in waeren nood ;  
 Maer , wagt . . . daer is nog hulp , als hulp u schynt t'ontbréken ;  
 Laet mul van Kanter-vlieg in sueren deeffem stéken ,  
 Of hael een plaester van de selve Vlieg gemaekt ,  
 En leg het op den nek van die daer siele-braekt .

De Goud-vlieg word gelyt ; acht weren syn verlopen ;  
 'S mans oogen luyken op ; de Vrouw kómt by-gelooopen ;  
 Sy kykt ; hy gaept , hy drinkt , hy knikt , hy sprékt ; sy schreewt ;  
 Ach ! mynen troost herléft ! God dank ! God dank ! vereewd  
 Moet synen lof syn , en door alle volkren wandlen ,  
 Die soo genaed-ryk wilt met syne dienst-maegd handlen !  
 Hy schiep de kostbre Vlieg , en gaf de menschen 't licht ,  
 Om haer te bésigen . God lof ! ik ben verligt .

---

## K N É P - D I C H T .

*Ryk , sonder kindren , oud van jaeren ,  
 Syt gy van vrienden wel woorsien ?  
 Jae die u vrienden dien tyd waeren ,  
 Als-ge aerm en jonk waert , syn de lierz  
 Die waere vrienden syn in nood :  
 De nieuw-soeken urwe dood . . .*

## VERVOLG DER KLEYNIGHEDEN.

Waerom schryft gy nu *het Hof* en dan *den Hof*?

Dése twee woorden syn het selve niet : *het Hof* is AULA, LA COUR; *den Hof* is HORTUS, LE JARDIN.

„ Den Hof van het kóninglyk Hof.

Päter POORTER in 't léven van S. ROSALIA :

„ *Ik achte uw vier*, „ *Geen minste sier*,

„ *Noch dat ik sterf*, „ *Als ik maer erf*

„ Den Bloem-hof op het lesten . . . . .

By den selven aldaer :

„ *En hoe Rosalia het Hof*

„ *Héft bygewónd met eer en lof.*

Den óverfetter van den Kerk-boek genoemd COELESTE PALMETUM kan wel schuld hebben, dat wy missen, met *het Hemels Palm-hof* in plaets van *den hémelschen Palm-hof* ofte 's *Hémelsch Palm-hof* te schryven.

Is *den Tuyn* niet béter, als *den Hof*?

Geenslins : den Tuyn is de haeg ofte ander gebruyk, 't gén den Hof ómslingelt :

„ Den Hof met sterken Tuyn omheynd.

LEPERLINGEN, PEYST OP O. - L. - V. VAN TUYNE.

Dus *Tuynier* sal altyd achter *Hovenier* staen by alle, die de suchte niet hebben, om vrémd te schynen.

Wat segt gy van dése réken ?

*Soo my den Appel-lust bevangt,*

*Ik moes niet lang verlangen ;*

*Myn hoofd geraekt het Ooft, dat aen de boomen hangt,*

*Een hand-reyk kan-se aflaghen.*

Dat sy goed syn voor soo véel sy eene spraek-kundige les behelsen.

*Laeter voordwaert.*

Men vind-se te koop by den uytgéver LAURENS DE VARVER  
in 't Kassel-stræctje binnen leper.

# TYD-VERDRYF.

N.º 16.º



*Non sunt contemnenda quasi parva sine quibus magna consistere non possunt. Ipse elementorum sonus, & prima institutio præceptorum, aliter de erudito, aliter de rustico ore profertur. D. HIERON.*

Men moet niet verwerpen als kleynigheden sonder welke het groote niet bestaen kan. Den klank der letters en d'uytlegginge der eerste beginselen verschillen in den mond van eenen geleerden en van eenen plompaerd, segt Sint HIERONYMUS.

---

## VERVOLG DER KLEYNIGHEDEN.

**W**AT moet eenen Néderlander doen met de woorden *fesoen, pardoen, fatsoen, carroen* en alle sulke?

Alle verwerpen: *fatsoen* kan misschien en selden verschoond worden.

Is *Morue* goed voor *Abberdaen*?

Neen.

Wat heet by sommige Schryvers *Chaos*?

De dooreenmengeling van alle geschapene stoffen; waer uyt God alle verschillige stoffen elk naer syn wesen uytgetrokken ende van elkanderen gescheyden héft; en dat heet in 't Néder-duytsch (want *Chaos* is Latyn) *werrel, mengel-klomp, en baeyaed, ofte;*



volgens verandering van strék-spraek, bayert. VONDEL  
legt :

*God schiep den bayert woest en duyster . . . .*

VAN LEUVE segt :

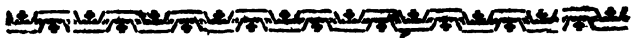
*Was dit soo keerlyk Al een baayert wér gewest . . . . lang voor desen*

Kómt het woord *beurte* niet van *behoorte* voord?

Waerschyndelyk. Dan *beurte*, *keer*, syn goed; *toest*  
als Fransch, van *tourner*, te verwerpen. VONDEL :

*Wagt-engler, volgt ons spoor, heft vrooylyk aen; ontvoud*  
*By beurte op eene ry den oorsprong aller dingen.*

*Letter* kómt van 't Latyn, *boek-slaef* van het Hoog-  
duytsch, en *stelsel* is al soo goed als *letter*. *Stempel*  
dient'er ook voor, al schoon het eygentlyk het tuygské  
beteekent, waer méde eene letter gedrukt word.



## GROND-SPREUKEN

*Om sich in de weireld wyselyk te draegen.*

UYT HET FRANSCH.

*Rendez au Createur tout ce qu'on doit lui rendre, &c.*

**B**EGIN met God; kwynt u tot hem van alle plichten.  
Eer gy iet ondernémt, wil u wel onderrichten.  
Moud geen gemeenschap dan met eereylyke lien.  
Gaf God u rykdom, laet geen roem daer óver sien.  
Myd, het gevoelen van een andren te bestryden;  
Maer soo men 't uwe afkeurt, wil het geduldig lyden.  
Aen 't géne u iemand segt leen een aendachtige oor.  
Schoon gy verstandig fyt, géf u niet uyt daer voor.  
Van al, 't gént hy niet wét, wil niemand ondervraegen.  
In saemenhandeling moet-ge u rechtsinnig draegen.  
Gae in 't belóven logt noch onbedachtlyk voord;  
Maer hebt gy iet belófd, houd vastelyk uw woord.  
Syt dienstig, syt beléfd, en toon een minnaem wéfen;  
Dat d'ópenhertigheyd in 't aenschyn sy te léfen.  
Wés niet, maer schyn gemees met wie gy ommeget;  
Seg nooyt, hoé vél ict wégt, eer schael en érnaer staet.

Draeg liefde sonder baet. Syt held in het vergeven;  
 Buig sonder laf gevley voor al, die syn verhéven.  
 'T is goed bemind te syn; win jonst by allén man.  
 Wat Rechts-gedingen raekt, spaen u daer ganschlyk van.  
 Wil niet wétgeirig syn van andre menschéns saeken;  
 Houd stillekes geheeym de welke u selven raeken.  
 In 't leenen trek nooyt winst, maer leen voorsichtiglyk;  
 En géft gy loon of jonst, géf édélmoediglyk.  
 Hoe groot gy meynt, dat u 't volk achten moet en eeren;  
 Ten minsten peys altyd naer uwen NIET te keeren.  
 Heb deernis, als 't geluk den évenmensch misdient:  
 Vergéf, als hy misdoet: syt een getrauwen vriend.  
 Verwin door moed den druk, die 't hert u doet verdueren,  
 Noch doe geen ander ooyt uw ongeval besueren.  
 Waer vyand'schap ontstaet, wil daer den vréde voen.  
 Doet men u leet, vrék u: waer mé? met deugd te doen.  
 Berisp met foetigheyd; prys sonder vleyerye:  
 Lach, jok, met maetigheyd; verstaet ook schimpernye.  
 Eer ieder wie het sy; acht elk in synen staet.  
 Doorhékel nimmermeer uyt roemsucht woord of daed.  
 Vlucht alle ondankbaerheyd. Betael geirne uwe schulden.  
 Verwyt nooyt weldaed, noch doe u daerom niet huden.  
 Voorkóm een vriend, die lyd, en help hem uyt de pyn.  
 Tracht sonder kwistery met eere mild te syn.  
 Verwekt men u de gal, houd-se in, wil u niet stooren.  
 Van een afwésig mensch laet nooyt kwaed oordeel hooren.  
 Léf maetiglyk, bestier met sorg uw eygen goed.  
 Van Stads of Ryks bestier de gronden niet omvroet.  
 Voegt-ge u tot spel, laet nooyt een dolle baet-sucht blyken;  
 Verlies of win, gy moet voor recht en réden wyken.  
 Wét en besit het al, wat raekt uw ampt en plicht.  
 In handel en gesprek sticht, als gy onderricht.  
 Peys vél, sprék weynig. Ban bedrog uyt uw gedachten.  
 Syt dankbaer aen die géft, en wil de giften achten.  
 Een schuldenaer is aerm, ey! óverlast hem niet;  
 Doe meer, trooft hem nog self in syn benauwd verdriet.  
 Van 's évenmensch geluk wil nimmer afgunst draegen.  
 Iet u toebetrouwd, klap het te geener dāgen.  
 Houd uw geheym by u. Beroem u selven niet.  
 Van een deugdsaemen mensch men hier het afbéd fiet;



## VERVOLG DER KLEYNIGHÉDEN.

**A**Ls men op N.º 15.º dit verske van P. POORTERS aengehaeld héft, *den Bloem-hof op het lesfen*, het is niet gewést om *op het lesfen* voor goed te keuren; men moet maer seggen *op het lesse*: maer daer is te bemerken, dat dien geleerden Man tot Antwerpe geschreven héft, en dat d'Antwerpens *enne-spuyers* heeten, om dat sy tégen de régels der taele aen véle woorden de letter *n* voegen, gelyk in tégendeel de Brusselaers *en-éters* genoemd worden, om dat-se vél de letter *n* op 't eynde der woorden afbyten en achterlaeten. Verdóld syn-se, de géne die by-naemen van het woord *Hinne* willen haelen.

Soo dan d'Antwerpse fraet-spraek héft Pàter POORTER bediogen, en willekeurig doen *lesfen* voor *lesse* of *laesse* stellen: gelyk de Brusselsche fraet-spraek den ellendigen, en toch gepréfen dicht-en-tael-bederver CAMMAERT (gepréfen van syns gelyke waerschynelyk) héft doen stellen in *alles bedenken wy niet altyd* "Wat heb ik my niet al bediend van *liffghede*" voor *liffgheden*: soo segt synen lof-tuyter G. M.

" *By de Negen-suster-schaere*

" *Die de Rym-rivier bewaere.*

En synen anderen lof-tuyter Van Langendonck

" *Verschoont my, bid ik u, dat ik uw lof moet staeke.*

Om te rymen met *spraeke*.

Hoe is't mógelyk, Broeders van Rouffelaere, dat uwe voorsàten ten jaere 1772. soo slechten en verwerpelyken Dichter gekósen hebben, waer woorden, sinnen, taele, rymen altemael bedorven syn, om een Treur-spel (MARIA STUART) door de Liefhebbers ten Tooneele te géven? Ik slaeg het stukske ópen, tressé de 25. bladfyde, lése:

" 'T gebiedén is aen haer: aen my is als voor défen

" *Te g'hoofsamen haer wil. Door 't proef-stuk van uw feye*

" *Kont g'u, verraer, na sien tot myne waerdigheyd*

" *Verhéven. Dit doorluchtig order, my ont draegen . . .*

'K slaeg myne oogen leeger, 'k sie v'raer, b'looning, v'raeder.

'K hernéme, 'k lése " *Myn dood, die gy versuchs.*  
 „ *Dat ik u langer slaen moet in myn aensicht sien.* ”

Ay ay! wat sin! wat ongepaste uytdrukking! 8 tael - peft!

Waerom niet liever den voorſkap géven R. V. aen het ſchoon Treur-spel van ANDRONICUS, hoog-loffelyk óvergeſteld door De Swaen, waer woorden, ſinnen en tael onſprékelyk béter ſyn als by Cammaert? waerom eenen ſlechten Brabander voor eenen goeden Weſt-vlámíng ſtellen? Eylaes! de ſucht om vrémd te ſchynen, ontdekt den onkundigen en bederft vél. Maer sédert dat jaer, hópe ik, ſyn véle dingen ver-bétert.

Sédert ik van *Hof* en *Tuyn* geſpróken heb, ſtékt my iemand een aerdig Boekske, genaemd DE SOTTE WERELDT, in den vuyſt; ik slaeg het hier en daer ópen, en lése bladſ. 199. " Hoe dikwils leyd dat volk „ malkander om den *Tuyn* ſonder in den *Hof* te leyden." Dit verſterkt het géne ik diesnópens den Lésér voor-gehouden heb op het voorgaendé N.<sup>o</sup> laetſte bladſyde.

Gefeyd Boekske behelſt véle ſchoone dingen: 't is jaemer, dat ſyne ſpellinge ongeſift, ende ſyne tael on-gelauterd is; als ook dat hy véle ongeloovelyke ende ongeloofde geſchiedeniſſen voor waer aengéft; daer hy ſorgvuldig de ſelve maer had moeten byhaelen als ver-dichtſels, leen - ſinnen, sédeleſſen.

Soo héft men ook by naer-aepinge *Schoor-ſteen* willen inbrengen voor *Schauwe*, de pype, langs waer den rook van den heird bóven het dak uytgeleyd word; daer den *Schoor-ſteen* niets anders is, als den ſteen, die bóven op de twee \* ſchanken van den heird ruſtende, den mantel van de ſchauwe draegt. Het ſelve ding heet men *Mantel-hout*, als het in plaets van ſteen een lang ſtuk hout is.

---

\* *Woord, dat in HALMA, ſoo wel als véle andere, miſ-ſchien in WINKELMAN ook, onbreks.*

# DE SCHEIJID-PAD.

DOOR ÆSOPUS.

*Aliàs P. D. P. van Ieper.*

**N**U God HÉMEL syn vermógen  
 Was door Jupiter onttógen,  
 Die van hem den bliksem stal,  
 En sich meester mick van al,  
 Bóven alle Góden stelde,  
 Nae wiens wetten alles helde,  
 'T géén 't geschápen AL besat,  
 Sékren keer 't gebeurde, dat  
 Jupiter den God der Góden  
 Héft op boet en straf ontbóden  
 De Gedierten altemael  
 Op een vrooylyk gastemael.

Ieder dier was op de beene  
 Dikke, dunne, groote, kleene,  
 Koey en Peird en Os en Schaep,  
 Schalken Reynaerd, slimmen Aep,  
 Tygers, Luypaerds, Wolven, Beiren,  
 Elk beluft om braef te smeiren;  
 Men sag ook de graege Kat  
 Daer verschynen met de Rat:  
 Elk had synen aerd vergéten,  
 Dochten enklyk maer om t'éten,  
 Kater was op Muys niet gram,  
 Wolf ook niet op Schaep of Lam,  
 Noch den Vos op 't raewe Kieken,  
 Want hy reeds begon te rieken  
 'T wild-braed en den butspot  
 Van den grooten Donder-god.

Soe fiet men ook wel geschieden,  
 Waer vergaerd syn véle lieden  
 Aen den disch van eenen vriend,  
 Die van alles ryklyk dient:

Schoon sy sitten by malkandren,  
 Elk gelykt niét aen den andren,  
 Dêsen héft een boos gemoed,  
 En den andren is heel goed;  
 Dien siet dêsen met schéle oogen,  
 Maer en wilt het daer niet toogen;  
 Dien den anderen benyd  
 Met een grooten binnen - sryd;  
 Maer in 't drinken, saemen - éten,  
 Alles schynt te syn vergéten;  
 'T is à vous! oom, nicht, kósyn,  
 Tot sy wér gescheyden syn.  
 Dan is't wéder als te vooren,  
 Al de vriendschap is verlooren;  
 Men gaet wér het selye pad,  
 Als de kat nae muys en rat;  
 'T is wér graew en blaew verwyten,  
 Souden wel malkandren byten  
 En opknaegen tot de graet,  
 Als't met musche en hávik gaet.  
 Siet, terwyl ik heb gespróken  
 Word de táfel - sael ontlóken,  
 Grooten Jupiter kómt aen,  
 Doet de gasten binnen gaen,  
 En begint aldus te spréken:  
 Vrienden van naebuere stréken,  
 En van vergelégen land  
 Wel gekómen! Olifant,  
 Meese, Kémel hoog van rugge,  
 Mierke, Boere - swyn, en Mugge...  
 Maer... waer mag den Mónink syn?  
 Hy sit aen den tourschen Wyn,  
 Sey Mercuer, en braed *Castanjen*  
 Met godvruchtigs *Companjen*.  
 Soo soo! hy is daer ook wel,  
 Sprak den Baes, en klonk de bel,  
 Om 't geruchte te doen stillen:  
 Vriendekes, gy sult wel willen,  
 Dat ik, en het doet my pyn,  
 Van 't geselschap niet kan syn;

**'K** moet eens mynen neus gaen stéken  
 In de Clodoviksche stréken,  
 Sien, wat in dien draey-wind-staet,  
 Nu ter tyd al omme gaet;  
**'K** sal het u daer nae vertellen:  
 Wést dan vrooyelyk, gefellen.  
**Gy**, Mercuer, met Leew en Muys,  
 Doe gy d'eere van het huys;  
 Sorg, om goeden schik te houden:  
 En, soo d'eene of d'andre souden  
 Vallen in oneenigheyd,  
 Maek, dat het word bygeleyt  
 In der minne, of kort met stille  
**Recht**: 't is soo myn hoogsten wille;  
 Immers dat, hoe het mag gaen,  
 Alles sacht worde afgedaen.

Majas soon stoop tot'er eirde,  
 Houdende dit ampt van weirde,  
 Al de dieren stooopen ook  
 Tot de Slek, die kroppen rook.  
 Jupiter vloog door de wolken  
 Tot Europas wester-volken,  
 Waer het al in roere stond.

Koopliens God ter selver stond  
 Nam ter hand syn slange-roede  
 Klopte, en swaeyde, en wees met woede  
 Stuer en barsch en vreed en prat,  
 Mids hy 't meesterschap besat.  
 Ha! 't moest gaen naer syne grillen.  
 Jupiter foud self niet willen  
 Sulken grooten meester syn.

**'T** déde aen goede beesten pyn.  
 Dan hy stuytte, en viel aen 't spréken:  
 Soud ook niemand hier ontbréken?  
 Is 't geselschap en getal  
 Der genoode hier nu al?

**Vos** héft d'ooren opgestéken:  
 Hoogen Heer, mag ik wel spréken?  
 De genoode paer en paer  
 Syn hier al op eene naer.

— Wel! wie durft hier achterblyven?  
Vreest hy noch voor straf noch lyden?  
Is't den Hond of wel de Kat?

— Neen; maer 't is de Huys-forg-pad.

— Gae, Vos, sie langs alle wégen  
Of sy kómt, loop haer ras tégen.

— Uw gebod sal syn voldaan.  
Vrienden, wyl ik uyt moet gaen,

Dient ulieden wel te wéten,  
Dat gy wagten moet van éten,

Op dat ik niet kóm te kort,  
Daer ik afgesant nu word;

En soo liep hy snel en vlugge  
Met den steirt op synen rugge,

Tof de Huys-pad moede en stram  
Hem recht te gemöete kwam.

— Syt gy daer, gy luye Padde?

'T is of gy de schyte hadde;

Kóm, de roe ligt in de pis.

Dat werd uwe kerremis.

Tréden soo ten hóve binnen.

Nu gaet eerst het spel beginnen,

Seyde Reynaerd, blyf maer staen.

Is nae tafel toegegaen;

Maer hy krauwde kop en ooren,

Syne maelyd was verlooren;

Toch hy loech nog, als de maert

Achter aen kwam met de taert.

Dief-gods baerd wierd óverstréken,

Kon van gramschap schier niet spréken,

Dat van schrik onse aerne Pad

Kroop bynae in 't kelder-gat.

— Wel! hoe syt gy soo verméten?

Of hebt gy mislichien vergéten,

Wat ik en den Donder-god

U toefonden voor gebod?

Konde-ge u niet meer verrassen,

En op dag en uere passen,

Soo het u is aengeleyd?

Durft-ge uwe ongehoorsaemheyd



Laeten onse Godheyd blyken ?  
 Hoe! durst gy my nog bekyken ?  
 Hebt gy, Padde, nooyt gedacht,  
 Dat wy voeren d'Oppermagt ?  
 Noch ons niemand kan beletten  
 U te straffen en verpletten ?  
 En door eenen donder-kloot  
 Slechts een kleynen knikker groot  
 U het léven kunnen rooven ?

'T Paddeke miek wat den dooven,  
 En het keek recht, als verstuft.  
 — Wat staet gy daer bot, verbluft ?  
 Op! verdédig uwe saeken.

Wat sal hier de Padde maeken ?  
 Bleef beschaemd en bleek, als dood,  
 In benauwdheyd wonder groot.  
 'T hert begon 't aerm dier te jaegen,  
 Haeren pols was vol kwae slagen,  
 En de spraek was haer ontgaen,  
 'T scheen, de dood viel haer reeds aen :  
 Toch naer al dien schrik en schrómen  
 Is ten laetsten wat bekómen  
 Déd met half gebróke tael  
 Aen den Dief-god dit verhael.

„ Heere God, wil my vergéven,  
 'T géne is tégen u misdreven,  
 Ik bekenne myne schuld :  
 Maer, ó Huys-vógd, heb geduld,  
 'K sal de réden gaen uytleggen.

Nooyt was ik, en 'k mag het seggen,  
 Tot gastmaelen vél gefind,  
 Nimmer heb ik sterk bemind  
 Hof, gefelschap, ydle dingen,  
 Brassen, slempe, dansen, springen  
 Noch den grooten óverdaed,  
 Soo als het te vél maer gaet  
 By de ruyme Bacchus gasten ;  
 Dat syn my te swaere lasten,  
 Ik beminne d'eenigheyd,  
 Kinders, man, en huys-beleyd :

Myne blydschap en wellusten  
 Is alleen te mógen rusten  
 In myn huys en onder 't dak,  
 Om te konnen met gemak  
 Schrépen, vryven, slépen, draegen,  
 Wáschen, 't kindjes eirs-gat vaegen,  
 Naeyen, spinnen, kóken, braen,  
 Om ons huys te houden staen.  
 — 'K hoor wel, Padde, aen uwe réden  
 Gy syt béter dan te vréden  
 Met uw eygen dak en kot  
 Als met dit ons prachtig slot :  
 'K laet u dan met dit behaegen :  
 Maer uw vonnis is te draegen,  
 Waer gy kómen sult of gaen,  
 'T mag u wel of niet aenstaen,  
 Heel uw huys op uwe lenden :  
 Dése straf sal ik ook wenden  
 Op uw krooſt, soo nu als laet,  
 Dit soo lank de weireld staet :  
 Leer soo myne béde en wetten,  
 Om éen sinne-lust verseten.  
 Gae nu hèn, tweespaltig dier,  
 Ik jonne u niet eene sier  
 Van myn lekkre kermis-brokken.  
 — Ik sal my te min verslokken,  
 Seyd oodmoediglyk de Pad.  
 En den Jok-os die daer sat,  
 En aenhoorde al dése réden  
 Synde soo maer half te vréden  
 Wégens 't godelyk beleyd  
 Sprak in syne bottigheyd :  
 „ In 't begin der weireld-tyden  
 HÉMEL had wel konnen lyden,  
 Jae gepréſen, dat de Pad  
 Sulke neirſtigheyd beſat,  
 Sich kon voegen naer de réden :  
 Maer 't syn andre séden héden ;  
 Wat, die bóven kraeyt, gebied,  
 Moet geſchién, of 't paſt of niet :

Segt een grooten, *gy moet singen*,  
 Singen moet gy : *gy moet springen*,  
 Springen moet gy. Kómt den dag,  
 Toen men Floor te vieren plag,  
 Men kómt ons ter oor in luyfren,  
 Dat men van den vroegen duyftren  
 Tot den nacht sich moet beftén,  
 Om met wierook en gebén  
 Floras Tempel te vereeren  
 Opgepronkt met beste kleeren  
 En met bloemen : ik seg, vriend,  
 Werken, dunkt my, bétér diend;  
 'K heb nog schulden uyt te vaegen...  
 Werken, segt-ge, op fulke dāgen?  
 Schreewde byfter vreed en stuer  
 Eenen soon van God Mercuer  
 Met een paer vestaelsche Nonnen :  
 Gy soud werken onbesonnen?  
 'T is een afschrik voor den Heer :  
 Kent gy Jupiter niet meer?  
 Is den Godsdienst u vergéten?  
 Of hebt gy hem nooyt gewéten?  
 Foey! belaft uw laetsten rok  
 En kóm nae den Offer-blok.  
 Wilt gy werken, wel, werk morgen;  
 Laet-íe forgen die u borgen;  
 Eerst voldoe aen uwe plicht.  
 — Ben ik kwaelyk onderricht,  
 Of door Pallas seer bedrógen,  
 Die my sey, dat God bewógen  
 Door 's lands last en dieren tyd  
 Ons van désen Vier-dag kwyt?  
 — Geene sier, al slechte prullen :  
 'T oud gebruyk moet gy vervullen,  
 Seyde Crates, en wie wét,  
 Waerom Jupiter het déd,  
 En door wien daer toe gedwongen.  
 Dan kwam Valkaerd bygesprongen  
 En riep tot den Osse, swyg;  
 'T is aen my, dat désen kryg

Toebehoort ; laet my eens spréken :  
 „ Soud het in een beest - hoofd stéken ,  
 Af te voordren by betoog ,  
 Wat den Opper - god bewoog  
 Te gebieden of verbieden :  
 Syt gy selve niet de lieden ,  
 Die ons leert , dat ondoorsocht  
 Wat hy stelt moet syn volbrogt ?  
 En nu schynt - ge aen Gods raed - slágen  
 U niet suyver te gedraegen ,  
 Dat maekt mynen kop als sot ;  
 Of syt gy dan meer als God ?  
 Bóven Jupiter gepréfen ?  
 Soo verwaend wil ik niet wésen ,  
 'T waer hem spuynen in 't gesicht .  
 Meer ; 'k ben aerdig ik gesticht ;  
 Werk ik niet , ik moet gaen drinken ,  
 En gaen visschen of gaen vinken ,  
 Dus in plaets van wat gewin  
 'K sték'er eene dag - huer in :  
 En als 't borgen sal vervélen ,  
 'K sal mischien dan moeten stélen ,  
 Kieken , haen , of duyf of haes ,  
 Op dat ik myn jongskes vaes ;  
 Niet dat ik daer sonde af maeke ,  
 'K volg u self daer in voor baeke ,  
 Wyl gy my 't uytstryken raed ;  
 Stélen is maer 't selve kwaed :  
 Maer nae stélen volgt wel vangen ,  
 En nae vangen volgt wel hangen ,  
 Sult gy my dan uwen hals  
 Leenen ? mynen is te malsch  
 Om de tauwe te verdraegen .  
 Maer ! de kinders ! durf ik 't vraegen ?  
 Wat doen d'aerme Valkjes dan ?  
 — Valk , gy syt een stouten man :  
 Vraegen wy naer al die praetjes ,  
 Wisjewasjes , tietetaetjes ?  
 Op die dagen van de Gón ,  
 En 't is byt , is 't werk verbón .

'T is wel waer, dat fuypen, braeken,  
 Boelen, vloeken, lenden kraeken  
 Somtyds volgen achter aen;  
 Toch de wet vind ſich voldaan:  
 En de wet is 't werk te ſtaeken.  
 Voor ſoo kleyne beufel-faeken  
 Moet men óver 't hoofd niet ſien,  
 'T gèn de Góden ooyt gebien.

Valk een fyne oor wel doorſlèpen  
 Héft die les heel wel begrèpen,  
 En voor fulke leer niet doof  
 Sédert dien gaet op den roof.

Dan is Valkaerd voord gevaeren,  
 Wyl hy toch de fyne ſnaeren  
 Syner tong ontbonden had,  
 En bejégent ſoo de Pad.

Pad, gy ſyt te laet gekómen,  
 Uwen tyd is mis genómen,  
 Héden onder elks bevel  
 Buygen is alleen maer wel.  
 Deugd noch recht u konnen baeten,  
 Moet ook de goe réden laeten,  
 Als-me uyt Jupyns naem iet ſegt  
 Tégen réden, deugd, en recht:  
 Wil u naer de tyden voegen;  
 Schyn-deugd moet nu vergenoegen;  
 Waere deugden ſonder ſchyn  
 Een berisplyk léven ſyn.

Crates, Agios, aen 't ſchreewen,  
 Schaepen bleiten, Katten meewen,  
 Hinnen kraeyen als den haen,  
 Ganſen kwettren, Kwakkels ſlaen.

Pallas op een wolk gedrégen  
 Kómt tot in de ſael geſégen;  
 Die 't gedommel ſilt en brékt,  
 En dus tot de makkers ſprékt:  
 " Waerom iemand 't werk ontraeden?  
 Jupiters geſag verſmaeden?  
 Is een Vier-dag afgéſteld,  
 Sulken Vier-dag niet meer geld.

Gy, vreesst-ge iemand uyt te stryken,  
 Werken sal u best gelyken;  
 Héft het huys-gefin schaers brood,  
 Is een jong van huys ontbloot,  
 Werkt, den hémel sal u sterken,  
 God en géft niets als voor werken :  
 Flora self, 't gén gy aanbied  
 Met afkeerigheyd besiet.

De Gódes is soo verdwénen.

D'Onder-góden liepen hénen.

Ieder dier keert nae syn kot;  
 Heel de seefté was verbrod;  
 En de Padde, nog aen 't hokken,  
 Héft met traegen spoed betrokken  
 Vol van smert om dése schand  
 Haere wóning op het strand,  
 En is in haer huys getréden;  
 'T welke straks haer aen de leden  
 Is gewassen, jae soo vast,  
 Dat sy nooyt kan syn ontlast.

Dan is eerstmael in haer léven

Haer den naem *Schild-pad* gegéven,  
 Want tot daer recht en bekwaem  
*Huys-sorg-pad* was haeren naem.

Soo de Hof-slek, ook gebonden

Aen haer schelp-huys, hoorde uytmonden,  
 Dat de Sorg-pad, soo als sy,  
 Nooyt meer was van schild-huys vry,  
 Ging beléfdheyds plicht afleggen,  
 En haer vél geluk toefeggen  
 Over den bekómen staet.

„ Syt gy, suster, daerom kwaed ?

Uw gevoelen is wel teere :

Ik aensie het voor groote eere,

Seg, wie is aen ons gelyk ?

Bóven andre syn wy ryk

Aen ons hebbende eygne huysen,

Niemand kan ons doen verhuysen,

Wy syn altoos onbelaen

In ons huys, alwaer wy gaen :

Gaen wy reysen, gaen wy jaegen,  
 Wy nooyt moeten herberg vraegen,  
 'T is gewin, en 't is gemak :  
 'T is nog dat in onsen sak.  
 Andre Padden, als sy, swieren  
 Moeten hier en daer logieren,  
 Hier op 't gras, en daer op strooy,  
 'T is wel bitter *par ma fooy!*  
 Alles moeten sy verdraegen  
 Hagel, wind, en régen-vlaegen,  
 Dat sy druypen, als de loog,  
 En wy syn altyd in 't droog.

### TYD-VERDRYFS OPSTELDER.

*Als Æsopus, man van eeren,  
 Door de Schild-pad ons kwam leeren,  
 Dunkt my héft hy sich misgaen  
 Met het dier in boet te slaen :  
 Béter had hy haer geprésen,  
 En tot loov haer aengewésen,  
 Dat sy door het hoog Gesug  
 Met haer kroost van eender slach  
 Voor haer suynig huys-besorgen  
 Tot den allerjongsten morgen  
 Soud besitten goed en kuysch  
 Elk in eygendom een huys.*



### KNÉP-DICHT.

*Naer het my heugt, KALLYN, gy hadde twee paer tanden,  
 Een onverhoedschen hoeft smeeft twee van die te grond,  
 Door andren hoeft gevolgd van 't ander paer terfond :  
 Hoeft nu gerustlyk, daer is geene vrees voor handen  
 Dat u een derden hoeft sul deiren aen den mond.*

---

Men vind-se te koop by den uytgéver LAURENS DE VARVER  
 in 't Kassel-stractje bin den leper.

# TYD-VERDRYF.

N.º 17.º

Te perpende prius, nec det tibi purpura  
fastum,  
Ut tibi, sic aliis arbiter æquus eris.

*Gy wét wat? wel, wés niet te prat,  
En seg, een ander ook wét wat.*

**S**EKERLYK, het is t'leper alleen niet, dat men geest-gaven vind; is dit niet nog onlangs gebléken tot Hoogléde? hebben de twee Heeren **DE SIMPEL** van Stáden niet blyk gegéven hoe hoog hunne bekwaemheid gaet? Siet dit nog in 't volgende stukske van eenen **Bikschótenaere**.

## DE NECKER aen DE PATTYN.

(Ik geloof, dat DE PATTYN Voorfitter was van den Raed in Vlaenderen.)

*Hoe snel, ó DE PATTYN, verdryven onse jaeren!  
Hoe ras draeyt Lachesis ons levens-garen af!  
Men kóme, men groeyt, men bloeyt, men krankt, men kruype  
Den tyd verdwynt als rook, het léven als de baeren. [in 't graf.]*

*De nooyt versoembre dood, den schrik van alle vleysch,  
En spaert geen leegen man, en swicht geen hooge koppen,  
Maer met gelyken voet het schrik-dier gaet vast kloppen  
Aen eene Herders hut, en aen een troesch Paleys.*

*Wy, die hier onbekend en sonder luster léven,  
In eèn verschóve vlek, eèn onbekende kust,  
'T én sy om dat hier 't stof van 'wren Váder rust,  
Wy sullen twyffel-wy 't spook-symen wot oot-geven.*



In gy, beroemden Heer, by Vorsten hoog geacht,  
Ben seunfel van den staet, en wellust van de menschen,  
Gy sult, schoon wy dit vry wel anders souden wenschen,  
Ook worden overheerd door syn onwinbre kracht.

'T is waer, het aerdsche deel sal sich alleen begeven  
Uw naem g'ewig blyt staen soq lang men menschen viad;  
En Mnemosyn alree heft met vergulden int  
In haeren Tempel selve uw hoogen lof geschreven.

Dit sal, gew voor, eew nae, wie naemaels kómen sal  
Nog lesén met vermaek en met een lief gedenken:  
Maer God ~~will~~ eerst u, vel heytvolle jaeren schenken:  
Lef lang, ó DE PATTYN! tot vreugde van ons al.  
Dat is immers Meester-werk.

## 26. T A E L - Ó V E R W É G I N G .

**I**K heb verlangd, om tyd en plaets te vinden voor  
dese lesse, die al ver het meeste deel, om niet  
te seggen de negentien twintigste deelen der neder-  
landsehe Schryvers noodig hebben; te wéten van het  
welvoegen ofte overeenkómen van den *artikel*, *prono-*  
*mina*, en *adjectiva* met de *substantiva* ofte *afstandige*  
*naem-woorden*.

Maer eer ik in 't wortel-perk tréde dient geseyd,  
dat men in 't Néder-duytsch, soo wel als in 't Hoog-  
duytsch en Latyn, dry naem-geslachten vind; het  
eerste, het tweede, en het derde: het eerste kómt heel  
óvereen met het géne men in 't Latyn *neutrum genus*  
heet; ende aldaer het derde in rye staet; het tweede  
kómt seer naeby aen het géne andere taelen vrouwelyk  
geslacht noemen, ende het derde geslacht by ons is het  
géne by de Latynen het eerste gerekend word, ende  
mangeslachtigen naemval heet: als *het, de, den; gén,*  
*gène, génen; goen, geene, geenén; myn, myne, mynen;*

*groot, groote, grooten; vermaerd, vermaerde, vermaerden; enſ.*

Dat ik, het *gêne* in de inbèldinge van véle het derde in orden ſchynt, het eerste ſtelle; als, *goed*, is om dat d'andere twee daer uyt ſpruyten: het tweede met eenē *e* daer by te voegen, als, *goede*; het derde met eenē *n* by het tweede te voegen, ofte, dat het ſelve is, *en* by het eerste als, *goeden*.

Het *gêne* den Léſer nópens *ſelfſtandige en toevoegelyke woorden* in andere Spraek-konſten ontmoeten kan, wil ik voorby gaen: maer daer is te be merken, dat'er daer ontrent tweederhande *ſtrék-spraek-wetten* in ſwang ſyn.

D'eenē waer de toevoegelyke woorden in den noemer (*Nominat.*) van het derde geſlacht (*Masc. genus*) met dat geſlacht óvereenkómen, ende alſoo verſchillen van het tweede geſlacht (*Fem. genus*) B. V. in den noemer en roeper (*Vocat.*) *het, de, den; een, eenen, eenen; ryk, ryke, ryken* enſ.: déſe wet volge ik, als altyd eygen gewéſt hebbende aen myne *ſtrék*: ſoo ſeg ik ſoo wel in den noemer en roeper als in andere naem-vallen: *het ſchoon Huys; de ſchoone Vrouw; den ſchoonen Man: uw ſchoon Huys; uwe goede Vrouw; uwen wyſen Man* enſ.

D'andere wyſe is, waer men de ſoo geſeyde *declinatie* der toevoegelyke woorden de voorhand géft, ſeggende in den noemer en roeper *de ſchoone Vrouw, de ſchoone Man: een ryk Huwelyk, een ryk Heer: voor den ſchoonen Man, eenen ryken Heer.*

Wel, Liefhebbers! te wéten onſydige Liefhebbers! lieve en getrauwe Weſt-vlaenderlingen, wat bevalt u beſt? is't niet ſchooner het woord-geſlacht te kennen uyt den *artikel*, als den *caſus*? ofte volgt'er meerdere klaerigheyd in de ſinnen door dat *caſus*-gebruyk? wer van daer, het baert dikwils duyſterheyd. Een voorbèld voor duyſt:

- „ De Koning kwam *ae veld*, de Keyſerin daer *tegen*;
- „ Sy wierden *óverhands* *verſtanders* en *geſtegen*;
- „ 'T *vermoeyde* *wedersyds*; maer *wyl* men *ſiok* *beroude*;
- „ D'ergierige *óverwon* den *ryand* door *verraad*.

Wie verraed ? is't den Kóning ? is't de Keyserin ? volgens het verhael het was den Kóning. Is dan eene tael, die dat 's effens en met onderscheyd uytdrukt, niet verre bóven ?

„ Den Kóning kwam . . . . .

„ 'T vermoeyde wéderfyds, en wyl men sich beraed,

„ Siet ! den eergierigen word winnaer door verraed.

Of is het misschien vél konstiger, moeyelyker, schooner, béter gegrond, en wyft het een gefonder oordeel, een hooger draevende verstand aen, als men *de Almógende* segt voor den *Almógenden* ? . . . Schrónelyk hoe wys is men dan !

Maer hier is de leute : die treffelyke Hollanders, die den artikel in 't derde naem-geflacht *declinerende* den *nominativus* en den *vocativus* door *de, een, geen*, ens. uytdrukken, doen dat sonder faelen, en dan stellen sy in alle de andere naem-vallen *den, eenen, geenen*, en doen dat ook sonder missen : tot daer toe wel ; 't is hun strék-gebruyk : als by ZEEUS : *Dan seylt gy voor den wind, dan is de wind u rógén.* Maer andere Hollanders en onse naer-aepers seirden hem deirlyk óverhoop, algeduerig *de, geen, welk* stellende, waer het soud moeten *den, geenen, welken* syn ; en *den, geenen, welken*, waer het moet *de, geen, welk* syn, ens.

Vele hollandsche schryvelaers en rymelaers vallen in de selve misslagen : ik ópene eenen hollandschen boek, en myne oogen vallen op dit vers :

„ *Mint gy den staet, gelyk de staet u moet beminnen . . .*

Myn hert verheugd denkt, hier is régelmaetige tael volgens de gestudeerde hollandsche Tael-wetten : maer slaeg ik myne oogen op d'andere syde des boeks sonder het blad te keeren, den moed ontvalt my ; daer lése ik :

„ *Wil voor èèn dag die moed vergeeten en verbergen.*

Siet eens ! siet eens ! wat brabbellinge in eenen goeden Schryver ! volgens hunne eygene Tael-wetten, en ook volgens de myne, het moet syn : *Wil voor èènen dag dien moed vergéten en verbergen.* Maer dan deugt het vers niet : ik lach met een goed vers en gefaekte tael, gelyk ik lach met goede tael en slecht vers. Vers en tael moeten beyde goed syn.

VAN LEUVE, Amsterdammer, die ook al wilt kaks maeken met *d' Almogende* te seggen-voot *den Almogenden*, hoe leelyk misgaet hy sich, daer hy segt :

„ Nog hooger, daer ik reeds, de hoogsten trap befit-

„ . . . . . verdenkt gy dan de raed?

„ Maer denkt gy, dat den staet myn heetschen lastig vind?

In de twee eerste réken het moet *den syn*, in de derde *de*, en 't is net verkeerd. Ô Loffinnige menschen, die willen taelen schryven sonder de grond-régels der selve te kennen!

Eenen blokker soude my kunnen seggen : ten minsten PETISCUS in de voor-réden op syn *Woorde-boek* géft moed, om het tweede en derde woorde-geslacht gelyk te maeken, daer hy uytdrukt . . . . . *Vader der welspékendheyd, welke segt* : had hy in dat gevoelen niet gewést, hy had gestelt . . . *welken, ofte den génen segt*. Maer laeter hy segt ook *welke*, waer het volgens het hollandsch soud moeten *welken* syn : *Een schryver boven welke de latynsche tael geen nuttiger héft*. Och aarme! hy had moeten *boven welken* seggen; ook *geen nuttiger* in den lydenden naem-val! siet, waer die spel-kunde leyd! hoe kan soo ouden Schól-vógd de saeken soo vermengelen en verwerren! **VIVAT** onse West-vlaemsche leeringe!

Aen de saelen van den geleerden Petiscus is klaerblykelyk te sien, dat het niet genoeg is lang in eene tael te verkeerren, en nu désen, en dan eenen anderen Schryver te volgen; maer om meesterlyk te schryven, dat men die tael ten gronde studeren en besitten moet, ende vervolgens niets aennémen, waer van men de réden niet siet.



## K N É P - D I C H T .

*Ik noodde u gister laet, ter dâgen bey besôpen,*

*SCHAEUVTMAN, op van daeg ten avond-mael, 't is waer;*

*'Kwas vast by myn dronk woord, gy hielt de saek voor klaer & Die lesse is van gevolg; hoe 't is u niet ontstôpen?*

*'K haest eenen Drinkebroer, die alles heuge daer naer,*

## M I D A S.

---

Non opibus mentes hominum curaque levantur.

*Noch geld noch borg, Verloft de forg.*

---

**S**EG my, Pactól, van waer fiet men aen uwe stranden  
 Uyt úwen ryken vloed dien schat van gulde sanden  
 Sich daglyks lossende voor allen gaderae?   
 Wat God gaf u die kracht soo vrémd als wonderbaer?   
 Is uweu boesem op een goúde groef gedolven?   
 Of schuyt'er aen den grond van uwe wáter-golven  
 Een anderen Vulcaen, wiens smisse, nimmer koud,  
 Geen andre glinters jaegt, als van een flikkrig goud?   
 Of is in uwen schoot van bék in bék gefégen  
 Ten eynde nérgestort de vlaeg en gulden régen,  
 Die wacht noch slóten swicht, die door de steenen raekt,  
 Waer doot Acrisius Groot-váder wierd gemaekt?  
 Een meerder wonder héft hier oorsprong aen gegéven,  
 En aen den dwaefen Vorst van Phrygien het léven:  
 Nog schaeers had Midas dóór begeérig onvérstand  
 Een lossen wensch gedaen, die héden hog tot schánd  
 Den Vorst veritékt, of moest in haeft van honger sterven,  
 Kon hy geen aflos sýns verwáten wenschs verwerven,  
 Daer al wat hy aenrocht en steen, en stael, en hout,  
 En syne spysé self veranderde in syn goud.  
 Maer Bacchus ded genae: hy moest sich in de plátschen  
 Van den Pactólus-vloed diep dompelen en wasschen.  
 Soe wierd van hem gewéird die doódelýke jonst;  
 Daer héft dien land-stróm eerst syn gouden vloed begonst.

---

Stultus stultitiam monstrat ubique suam.

*'T mag syn soo 't wilt, en waer het wilt,  
 Syn eyge fottigheyd den sot alomme brilt.*

---

Het noodlot trof dien Vorst, dóór stóuten waen verlooren,  
 Of ondanks syn gemóed tot spót en smaéd geboóren,  
 Wanneer den Sang-vógd van den opgebláesen Pañ  
 Ten sryde was utgedágd; die swette, en sey; ik kan

Soo goed, als gy, voor Nymph of God een deuntje kwéén,  
 'T sy op een holle riet, 't sy metter stem en kélen,  
 En soo gy 't waegen durft, stel uer, bestem den dag;  
 Of fryd of swyg : de daed toont best, wie meest vermag;  
 De Herders van rondom en Góden mógen't hooren.

'T verbond wierd aengegaen, en Tmolus wierd gekooren  
 Tot Scheydsneer, eenen man van staetig aengesicht,  
 Oud, traeg in al syn doen, maer ryp en van gewigt.  
 Den grysen rechter sit op synen berg-troon néder;  
 De boomen maeken ruymte, en sülte aen 't hén en wéder  
 Geswaey van hunne kroon : slechts eenen loover-krans  
 Met eekelen omringt 't asueren hoofd des mans.

Den ruygen Pan bemorst met slyk van poel en aerde,  
 Onhupsch, en vuyl in 't hayr, en ongekamd van baerde  
 Verschynt : een purpren slép den blonken Phœbus ssiert,  
 Syn glansbre Gods-kruyn praelt door Nymphen gelauwrierd.  
 Des Boks-voets herte klopt en jaegt, als d'uere nádert :  
 Apol is wel geruft : 't geselschap is vergàderd :  
 Den fryd gaet aen : Pan singt met konst, het doet hem eer :  
 Apollo singt, verrukt : men juycht wel drymael meer.  
 Pan némt syn riet, en peyst nog eyndlings t'óverkraeyen :  
 Apollo slaegt de luyt ; de logte vingren swaeyen  
 En slingren, als een blad door bitfen wind gefield,  
 Van snaer op snaer, dát berg, en bosch, en hémel schelt.

Den swaeren Tmolus héft het stuk reeds óverwógen,  
 Den prys is voor Apol : alle oordeel staet gebógen  
 Voor 't rechte vonnis ; God of mensch, 't is eene stem.  
 Den stouten Midas, blind, domoorig, durfde hem  
 Hier tégen rechten, en drong aen, dat spel en fangen  
 Des Pans verdienden d'eer en ségenprael t'erlangen.

Apol besiet hem ; schokt de schoudren ; laet hem staen ;  
 Toch past hem fluks een paer schoone ESEL-OOREN aen.

---

## K N É P - D I C H T.

'K beklaeg u, HÆGEDIS, het stuk is deernis weird ;  
 Om vyftig Guldens in getelden gelde onsfangen,  
 Dat gy'er in verlies moet honderd vyftig hangen :  
 Soo lang men sulke pest in 't Borger-léven heird,  
 En niet door geessel-roede of hange-bast en weird,  
 De sielen spoeden staeg in wélde hunne gangen,  
 En d'eerehyke lien . . . wat ? konnen sich verhangen.

*Siet wat een hollandschen Soldaet kon.*

## L I E D

Op het vertrek van het eerste Bataillon van den  
Lieutenant-generael DE BRAUW byt Iepren  
nae Sluys in Vlaenderen.

*Door eenen Keurling ( Grenadier ) van 't selve Bataillon.*

---

Non mihi res., sed me rebus submitte cogor.

*Een eygen sin geduerig tyd ;  
Men moet sich voegen naer den tyd.*

---

**W**A T kan nu Damons droefheyd baeten  
Wyl hy doch Phillis missen moet,  
Hy die nu Iepren moet verlaeten  
Wyl 't vuur der liefde, wyl 't vuur der liefde,  
Wyl 't vuur der liefd' hem verteiren doet.

**2.**  
Vaer wel, ô bloem der vlaemsche Stéden!  
Vaer wel, ô Phillis, ô Vriendin!  
ô Nymphje, soo volmaekt van leden,  
Schooner, als Venus, schooner, als Venus,  
Schooner, als Venus de Min-gódin.

**3.**  
Ik sal nooyt in Sluys die vreugden vinden,  
Die men in Iepren héft gehad,  
Daer men met Klaerkes en Lúfenden  
Lief en gestádig, lief en gestádig,  
Lief en gestádig in vreugde sat.

**4.**  
Wie kent in Holland uwe Baelen  
En uw gemaskerd *Carnaval*?  
Daer in kan Iepren sêgenpraelen  
Want haers gelyke, want haers gelyke,  
Want haers gelyk men nooyt vinden sal.

5.  
Wat pracht en luyfter met de Gilde  
Van sint Michiel of Bastiaen  
Of Barbariften; jae wat men wilde,  
'T oog kan daer altoos, 't oog kan daer altoos  
Syn graege lusten met vreugd versaen.

6.  
Wilt men sich buyten wat vermaeken,  
Een groen priëel ten dienste staet,  
'T bier sal u ook niet kwaelyk smaeken  
Terwyl dat Floris, terwijl dat Floris  
Danst met Rosetteke op stap en maet.

7.  
Ceres deelt u het élfte kooren,  
Gólin Diana uw gebraed;  
Sang-konst laet sich gestadig hooren  
Op uw Parnassus, op uw Parnassus,  
Daer sels Apollo de sang-maet slaet.

8.  
Ik prys u, braeve Burgeryen,  
Hier héft de vromheyd troon geveft,  
Men stelt den tweespalt hier ter syen,  
Maer d'edle vriendschap, maer d'edle vriendschap  
Is vry den luyfter van dit gewest.

9.  
Kóm, Venus, kóm omhels Adonis,  
Phillis lonk nog eens Damon aen:  
O Nymphje, dat soo óverschoon is!  
Wés niet droefgeestig, wés niet droefgeestig,  
Schoon uwen Damon nu hén moet gaen.

10.  
Phillis in 't kort *adieu* genómen  
'K moet u verlaeten, 't gén my smert;  
'K sie daer de Schotten binnen kómen;  
Iepren blyft eewig, Iepren blyft eewig,  
Iepren blyft eewig, eewig in myn hert.





Wyl de Boere-kermiffen in fwanf fyn, men fal hier  
een kermis Liedeke invoegen, te fchoon om foó gauw  
voor eewig begraeven te laeten.

---

ó Fortunatos nimium, fua fi bona noriunt,  
Agricolas! quibus ipfa, procùl discordibus armis,  
Fundit humi facilem victum iuftiffima tellus.

*Heylulde Landflien, dat fy hun geluk wel kenden,  
Wien d'aerde, buyten d'oog van Mars verwoede benden,  
Rechtmaetiglyk bedeedd gefonden nood-drufst fchenkt.*

---

## D'EENVOUDIGHEYD DER LANDS-LIEDEN,

Door *MARTINUS BOSSAERT* van *Jeper*.

STEMME VAN 'T KUYPERKE.

**V**<sup>I.</sup> ER afgefonderd van de Sté  
Swemmen de Boeren in welluften,  
Onder hun is de liefde en vré,  
Niet kan hun ftíl gemoed ontruften;  
Geld, eersucht, pracht en hoogen ftæet  
Het voorwerp fyn van hunnen haet;  
Buyten het Wyf foó van groot als van kleer,  
Alles is onder hun gemeen.

<sup>2.</sup>  
Als eenen Boer uyt vryen gaet,  
Laet hy fyn hert de Vryfter kiezen,  
Drukt fynen mond op haer gelaet,  
Waer véle Heeren als vervriefen;  
En voor een wédersydig pand  
Géven fy aen elkaer de hand:  
Twee enkle woorden befluyten 't verdrag,  
Dat alle goed gemeen fyn mag.

Men fiet op hunne Bruyloft-feeft  
 Boeren, Boerinnen fotebollen,  
 Men schinkt en drinkt'er om het meest,  
 Van dat bier, dat den buyk doet grollen;  
 Een roggen brood met fwynen-fpek  
 Is eene brok naer hunnen bek :  
 Bruygom en Bruyd moey niet bloemen in krans  
 Voegen fich faemen aen den dans.

4  
 Een nieuw deuntje op den Minnetul  
 Maekt de Boerinnen snel als vinkett,  
 En als den Boere-buyk is vul  
 Een dansje doet het nat nérfiakken ;  
 Men vergét niet op 't eynd van 't lied  
 Daer aen te krauwen eenen pie...t!  
 Met réden word'er alomme gefeyd :  
 „ VIVAT de Boef-eenvoudigheyd.

---

### Toemaetje op de 26. Tael-óverwéging.

**D**ie van het fuyver en gemakkelyk West-vlaemfch gebruyk willen afdwaelen, moeten fich niet laeten vooren ftaen, dat fy het al wys fyn, met te leeren *de en den, goed Heer en goeden Heer* wel en op fyne plaets gebruyken, fy moeten geheel de hollandfche Spraek-konft wel doorgronden en in alles fuyverlyk volgen, ofte hunne fchriften fullen altoos voor fchriften vol vlekken aenfien worden van de kenners. 'T waer on-régelmaetig te seggen : *de Rechter doet recht aen de Vrouw; d' Almogende gebaad aen de Apostels* enf. In die spel-kunde men foud moeten seggen : *de Rechter doet der Vrouw recht; d' Almogende gebaad den Apostelen*. En als men dat met menigvuldige andere leer-ftippen aen die spel-kunde eygent niet meefter is, 't is beter fich daer af geheel te onthouden.

# MYMERING DOOR RABBI MOSES, KORTS NAE DEN SOND-VLOED.

Plures occidit gula, quàm gladius.

*T'fweird héft min vroks, als 't spit des Koks.*

Edimus ut vivamus, non vivimus ut edamus.

*Die ét, om dat hy léven moet,  
Doet wel, als hy van pas het doet :  
Maer mis, die léft, als of het maer  
Om t'éten waer.*

**T**OEN my een diep gepeys den geest hield af van slaepen,  
Trok ik eens 's morgens vroeg alleen te velde-waert;  
'K bleef hier aen eene bék; aen eenen bosch daer gaepen  
Verwonderende God in ieder schepfels aerd :  
'K sag véle bobbelkes oprysen uyt het wáter,  
Ik docht, den stikken visch broed sich vast in het diep,  
En swicht voor d'uchtend-tocht, terwyl in syn gesnater  
Elk vógelke in het wauwd lof synen Schepper riep.  
Gelukkig p'uym-gediert, soo sprak ik tot my selven,  
Dat sonder sorg of angst hier vreugd dryft t'allen stond!  
'K sloeg d'oogen om, en 'k sag sich eenen man bedelven,  
Die 't eynd van een lang snoer streek sachtjes langs den grond :  
Een snel-beschachte kud kwam door de locht gevlogén  
En viel, soo 'k speuren kon, tien schréden wégs van daer,  
En fiet! verraederlyk hun is om 't lyf getógen  
Een slag-net met de dood, eer d'oog het wierd gewaer.  
Ik docht met bittren smaed my op dien mensch te vréken;  
My keerde een jonge Hinde in eenen strik verwerd,  
'K liep haer ter hulp; 'k moest ook dit opset laeten stéken,  
Een wáter tusschen twee my baerde nieuwe smert.  
Hind, Vógels, bleeven vast; en 'k sag gevange Tinken  
In eene vluw, die 's nachts den visch-poel had beset,  
Die 't knoop-wys net-gelid van vlothout dedén smken  
Meer als de ballen loot aen 't onderste van 't net.

Ik docht, vél veyliger syn krygers in de tenten  
 Als wel in woestyny het schâmel aerd-gediert  
 Want daer, terwyl men hoort geschal der instrumenten  
 Een trouwe en rappe wacht hun om het léger sviert  
 De diertjes weireloos syn aen hun lot gelaeten,  
 Dat God en de Natuer hun hebben toegeleyt,  
 Sy hebben wacht noch wal, die d'aerme konnen baeten,  
 Sy vallen eens ten roof van onse onmenschykheyd.  
 Wat réden, dat wy sien de menschen sich beswalken  
 Met vreedheyd t'oeffenen op een onnoosel dier,  
 Dat sy daer eene Tink, daer eene Vink verschaiken?  
 Den mensch verandert dan in tyger of in gier?  
 Och jae! om gulligheyd en vraet-sucht toom te vieren,  
 Of tot syn botte vreugd en kwae wellustigheyd  
 'Smenschs vreedheyd óvertrest den vreden aerd-der dieren,  
 Die maer ten roof uytgaen voor de noodwendigheyd.  
 Ik had gedocht, my wat in bémden te vermaeken,  
 In boom-gaerd of aen bék te kweeken mynen geest,  
 Verheugd in kruyd en bloem den Schepper aller saeken  
 Te lóven, en ik stond bedroefd, verwerd, bedeeft;  
 My borst uyt hert en mond: „ Onnoosele gediertjes,  
 Wyt my te geener tyd het leet, dat men u doet;  
 Gy, meerdre dieren, en gy, diertjes kleyn, als siertjes,  
 Uw minste leet en ramp syn tégen myn gemoed.  
 Ons kan en weyte, en terwe, en melk, en kaes vernoegeen  
 Met hof-moes en met oost, soo mildelyk gestort  
 Uyt 's aerd-ryks gullen schoot. Dat soud ons béter voegen:  
 Ach! niets verlaed den mensch, hy vind altoos te kort.  
 Daerom héft Kok by Kok duyft spysen uytgevonden  
 Van allerhande verf, van allerhanden smaek;  
 Nog soekt-m'er daglyks meer voor al te lekkre monden  
 Door satheyd walgende van d'allerbeste saek.  
 Soo hoog, bedorvendheyd, fyt gy by ons gerésen,  
 Soo ver gaet 's mensches eyseh uyt grille, niet uyt nood:  
 Maer, laes! waer toe syn wy tot wéderstraf verwésen?  
 Dat ons den óverdaed smacht in een vroege dood.

---

### K N É P - D I C H T.

*Wel, POLLE, waerom send gy my  
 Onaengeroerde Frésen?  
 'K had liever Rooskes, die gy  
 Te vooren hebt geknésen.*

Vervolg der kleyngheden in de Tael.

**D**IE eenen Amftendammer fouden hooren ei in *é* veranderen, feggende in plaats van *dat fyn fchoons Peiren* : *wat mooye Pérkes fyn dat!* moeten hem niet naevolgen; 't is *fraet* - *fraek*.

Maer op 't fien van 't woord *Straet* valt my in u te feggen; nauwkeurigen *Léfer*, dat *Straet* een latynfch woord is, voordkomende van *VIA STRATA*, en dat het echt vlaemfch woord *Stége* is, foo gebruykt men nog *Donker-stége* ( *CUL DE SAC* ) waer voor onoplettende kwaelyk *donkers Stéke* feggen.

Is *POMEY* niet te berifpen, daer hy voor *Suffragaan* ftelt *Niearis van eenen Biffchop*? hy had korter gefeyd *Wy-biffchop*; dat is, die het ampt bedient voor den Biffchop, waer den Biffchop belet is, ofte waer fyne plichten hem te fwaer vallen. Alfoo fegt den overfetter van *Florimond Remord* : *Hugo Biffchop van Conftans foud daer fyneu Wy-biffchop ofte Ampt-bediener*.

Ongegrond fyn *Vlamingen*, die *Pampier* ftellen voor *Schryf-vel* : het moet *Papier* fyn. *Franchen Papier*; *Latynen Papyrus*; *Grieken*, van wie dat woord ontleend is ( *fchoon het uyt het Egyptifch komt* ) *πάπυρος*.

*Herberg*, waer men de reysers fehuyt géft, om te vernachten; *Kroeg*, waer men gaet drinken met dorft en fonder dorft.

Hollanders hebben ongelyk, dat fy *ondervinding en ervarendheyt* onverfchillig gebruyken : *den menfch, die vthé ondervindinge héft, is ervaren*; *d'ondervindinge van véle eewen leert ons*; *d'ervarendheyt van dien Bauw-meeftér kómt van blokkings en ondervindinge*. Die hier aen ftrydig werken, miffen.

Ik durve niet befliffen, of wy, waer oor geene menfch- of-beeft-oor betekend, mógen oor ftellen, ofte moeten oir béfigen: *oorsaeck, oorsprang, oor-vefelke, oorbooren, momboor*, enl. : ofte *oirsaeck, oirsprong, oir-vefelke* ( *PRIMUM ELEMENTUM* ) *oirbooren, mamboir*. Beyde fyn gebruykt gewéft.

*Wil*, derden perfoon van het eental des tégenwoordigen tyds. Wel Hollanders! wel Hollanders! wat groote Tael-meesters syt gylieden, als men niets onderzoekt! en Vlamingen, die van hunne schryvers nooyt anders gezien hebben als *wilt*, misfen met hun. En sédert wanneer? Sédert dat sy willen uytstéken buyten andere, en sich waenen Meesters in Israël te sijn. Wel myne goede, vergaept gy u aen *de Kóning wil op jagt gaen*? segt liever: *den Kóning wilt op jagt gaen*. Ofte sult gy ook seggen, *het wáter swil in den pot; den smid dril en is moede*? ik hópe dat gy sult seggen *swilt, drilt, trilt, gilt* en: en dat gylieden volgens de rechtaerdige tael-wetten *wil* sult bewaeren voor de gebiedende ( IMPERATIVUS ) en voor de bekrachtigde wyse ( CONJUNCTIVUS ) *Jongen, wil nae schól gaen. Dril, Smid, tot dat gy moede syt. Ik sal wel maecken dat hy wil. Dat hy dril ( of drille ) of nies en dril, het is my éven eens.*

Den geest der Ieperlingen is soo tuk op vrémde nae te volgen, dat sy hun goed vlaemsch ( en sy hebben'er soo weynig ) verruylen tégen bedorvene straet-spraek. Over dertig jaeren men schomp nog met Meestenaers en Waestenaers om dat sy seyden *ik heb benauwd*, in sté van te seggen, *ik heb benauwdheyd* ofte *ik ben benauwd*. Héendaegs de twee derde deelen der Stad in alle voorvallen seggen anders niet meer, als *ik heb benauwd, hy héft benauwd*, en. Dat heet voordgaen op sijn Seel-draeyers.

Soo ook om dat ongeleerde ofte onoplettende Franschen belacchelyk seggen *le jour d'aujourd'hui*, ho! men hoort van nu uyt alle monden *den dag van vandaegge*. Belacchelyk!

Kwaelyk doen sy, die in den tégenwoordigen tyd van d'aenwýsende wyse van *worden* WERDE, WERD, en WERDEN gebruyken; séker is het, dat het moet *ik worde, gy word, wy worden* sijn: séker is het ook dat *werd* en *werden* den toekómdenden tyd uytdrukken by heel-goede Schryvers: *ik warde nu meester; ik werde het naeste jaer meester*. Ende het sal den Dichteren ter baet kómen, wanneer het voor hulp-woord dient:

*wy sullen overvallen worden* is lank en verdrietig : *wy werden overvallen* is bondiger en voegt sich vél beter.

*Werd* en *werden* beteekenen in onse broe.-tael ook den toekómmenden tyd : *wit werden sehn*.

*Soun* voor *souden*, *han* voor *hadden*, *hen* voor *hebben*, en al wat soo vél schélt, syn niet te gebruyken.

Het woordeke *ofte* word gebruykt, als men twee saeken noemt van de welke men twyfelt, aen welke van twee men sich houden moet : *het Schip is in de haven, ofte het ligt'er voor*. Als in dit geval *of* staet, het is verkort voor *ofte*.

Daer is een ander woordeke *of*, waer voor men nooyt mag *ofte* stellen; dat is, als men iet in onsekerheid trekt : *B. V. wie wét of het ooyt geschied is? men twyfelt of het kan syn*. Die in sulke gevallen *ofte* stelt, mist grootelyks.

*Doch* en *tóch* syn het selve : maer *Dog* anders gebruykt, als voor een slach van honden, is kundeloos.

*Nog* vergáderende by-woord, beteekent *nog meer* : nooyt mag men *nogte* seggen.

*Noch* *ofte* *nochte* afscheydende en loochenende bindwoord word gebruykt, als men van twee verscheyde dingen iet loochent : *B. V. nochte het Huys nochte den Hof hebben enige schoonheyd aen*. *Ofte* als men van eene saeke twee dingen loochent : *B. V. de Stad is noch schoon noch groot*.

Somwylen gedoet men met eens *nochte* te stellen in sté van tweemaal. ZEEUS

„ Sal d'Akkerman voor pest noch akker - plaegen „ schrikken ? ”

Dat is, *nochte voor pest nochte voor plaegen*.

*Bruyloft* is een woord, dat synén oorsprong haelt uyt *Bruyd* en *verlobben* : dus ongegrond en sonder voorbél by d'oude stellen sommige *Bruydlof*.

Men vind-se te koop by den uytgéver LAURENS DE VARVER  
in 't Kassel-straetje binnen Ieper

# TYD-VERDRYF.

N.º 18.º



**E**ENEN braeven Man van Póperinge beklagde sich, dat men op de elfste bladsyde van N.º 13.º de inwóners van aldaer glerig genoemd had, ende sprak, als of de Ieperlingen altoos geschil met hun sochten : hy hést ongelyk ; het syn nooyt alle de inwóners, men vind daer ook véle treffelyke lieden ; hy voor eerst is een seer eerelyken en voldoende Man ; die niet besoot in ; hoeft den neus niet te vaegen : insgelyks alle Ieperlingen syn van het getal niet der gene, die soudent willen twist soeken met hunne gebueren ; bynaer alle soeken vréde en liefde. Gedenkt ulieden niet der aanspraak door eenen Ieperling tot Pópering gedaen ten Tooneele achter séker Sang-spel van *Schiet-poort, schuwen, maer vryborstigen schips Capiteyn*, waer in hy eene rolle gespéld had, ten jaere 1802. ? is dat geschil soeken ? lést en oordeelt.



**T**OONEEL-LIEFHEBBERS, en geéerde Land-genóoten,  
Hoe kómt u Schiet-poort voor ? pryft gy in hem een grooten  
En stouten Schip-vógd ? of mishaeft in syn beleyd  
Den lossen geest gepaerd met de vrymoedigheyd ?  
Neen ! vest uw oog-merk niet soo seer op schyn van séden,  
Maer op de séden selve en op 't gebruyk van réden ;  
Héft goeden imborst met een ópen hert niet prys ?  
Voor séker jae : lóft hem, én houd hem, sydy wys,  
Van honger weirde, als die met 't aensicht glad gellépen.  
Fluweele woorden stuyft : segt, waert gy ooyt genépen,  
Beschaedigd of verraen, was't niet van eenan nep,  
Die, vol van huychéltre en valsch, u wíft in slaep  
Te wiegen met den schyn van vriendschap en met vleyen ?  
Belóvers seem-tael mydt, noch laet u niet misleyen  
Van lasse slépers ; ácht den man van stank gemoed ;  
Hy wilt u goed, schoon hy u schatters beléfdheyd doet.



# VICTORYNEN

Aen het de schone daed (men heeft men andre blyken)  
Die schiet-poort in dit stuk met troosten en verryken  
Van 't jong verliesde Paer beminlyk héft gemaekt.  
Een édelmoede daed myn hert gevoelig raekt.

'T is dése deugd die wy voor hadden te vertoonen  
En in te boesemen niet éen mensch te hoonen :  
ô lepers naegebuers! ô Póperingchen Stam!

Waer dobbelfinnigheyd nooyt haere wónste nam ;  
Wie uwan handel keert van ouderen jonge tyden,  
Is hy niet rateloos, sal vast met my belyden,  
Dat de wypostigheyd van dese infaeten sticht,  
Dat staeg uw hert siemt met de woorden en 't gesicht ;  
Gy hebt de repels van Rondbórtigheyd gesógen.

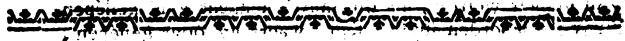
Geukkig volk, waer men niet vreesit te syn bedrógen,  
Noch door belofren, nooyt gelyd, verblind te staen  
Aen 't doleri, en, van hóp verrydeld, bloed te staen.

- Sprékt men van d'alle Konst? hoe héft men VICTORYNEN  
In 't al gevallen door het land niet uyt sien schynen  
In schrande Dichten, moet ik den geboorte-fang  
Van Leopoldus, soon van Karel, kloek niet lang,  
Weird de verheve hóf hier tot bewys ophaelen?

Of wel de retheyd van VAN RENYNG's pen bepaelen?  
Onnoedig! 't is genóeg, dat uwe lauwer-blaen  
Steds pryken by De Raef, niet wyken voor De Swaen :  
Hy is nog ver, die uwen roem om ver sou stooten.

ô Goede Bond-gebuers! ô lieve Land-genooten!  
Och! of er tusschen u, en tusschen d'Ieper-schaer  
Vereeniging van hert, opréchte liefde waer!  
Och! of den Ieperling sich ernstiglyk verheugde  
In Póprings welsyn! och! of Pópering in vreugde  
'T geluk des Ieperlings uyt broeder-min aenslag!

Dael nér uyt 's heméls bóg, beslaeg op désen dag,  
ô Soete Broeder-min! twee naegebuere Steden  
Gemaekt om aan malkaer trauw, dienst, hulp te besteden!  
Kóm liefde, kóm geluk, vlecht eene Myrthe-boey,  
Die herten bind; dat Ieper léve en Pópring bloey!



## 27. TAEL-ÓVERWEGING.

**H**ET Nédet-duytsch brengt méde, dat men van  
ettelyke woorden iet achterlaet, als

1.° De duystere *e* van eene ménigte van woorden; als : *vrouw, dás, klink, toovery, enl. : voor vrouwe, dáse, klinks, tooverye, enl.*

De réden is, dat onse taele lank genoeg is, ende de woorden éven schoon luyden, en ten vollen de selve beteekenis behouden.

2.° De wordekes *sou, bèn, en, mé, noch, of, bey, ópe, gevangen, rechtschàpe, christen* en duysend andere: *voor soude, hénen, ende, méde, nochte, ofte, beyde, ópene, gevangenen, rechtschàpene, christenou.* ZEEUS segt :

- „ Ey! denk eens hoe het een *rechtschàpe* siel vervélt,
- „ Dat eik logtveérdig met den naem van *Christen* spélt.

**VONDEL:**

- „ Sy spélea met de Wet om *eyge* baet en voordeel.

Viese Poëten moeten nogtans myden de toevoegelyke van het tweede slach alsoo verkort synde, te laeten volgen ende opslokken van eenen klinker in der voegen, dat sulc wordeke geheel syne natuer verliest: B. V. voor *eygone, ópene, verslondene*, gesteld hebbende *eyge, ópe, verslonde*, dan te seggen *eyg armen, óp oor, verslond eirde* en diergelyke, is dat niet het woord bynae geheel vernietigen? Wat beteekent *snégeygoópor verdient geloof*? gy meynt misschien dat hoorende opseggen, dat het eenen geloofweirdigen getuyg is met naem *snégeygoópor*? ach neen; het is *snédige eygene ópene oor* verkort op *snége eyge ópe oor*. Dus met omsichtigheyd te gebruyken.

Dat gy noodig had te seggen in rym *met ópe en blyde kél*, wat soud gy doen? *Met blyde en ópe kél, ofte met ópne en blyde kél* stellen. Uyt dien selven hoofde luyd eens soo wel *syne eygene oorloogs daen*, als : *jae, syne eyge oorloogs daen*.

3.° Op de rolle van verkorting dienen ook gesteld te worden ettelyke toevoegelyke naem-woorden in *ig*, die *ige en igen* hebbende in het tweede en derde geslacht, désen uytgang om kortheyds wille op het voorbeeld van goede Schryvers in meerledige woorden in *e* en in *en* veranderen: B. V. *manhaftige* en *manhaftigen, roemruchtige* en *roemruchtigen, goedaerdige* en *goedaerdigen*

met meer andere, vergeld men met *manhafte manhaften, roemruchte roemruchten, goedaerde goedaerden.*

In de woorden die maer twee leden hebben is het niet geoorlofd; het waer belacchelyk *haesten toornen* voor *haestigen toornigen* te seggen.

4.<sup>o</sup> Daer syn weynige tweeléders in *ig*, waer men alleenelyk *i* uytzet in het tweede en derde geslacht; dese syn *heylig, salig, ewig, voorig*; waer voor men *heylge heylgen, salge salgen, ewige ewigen, voorge woorgen* maekt. **VONDEL :**

„ . . . . . 't geraes, 't gedrang, 't gewoel

„ Is om den *Heylgen* niet, maer om den *heylgen* Stoel.

**ZEEUS :** „ *ô Salge* stervelingen !

Niet tégenstaende houd ik, dat men sulke gebruyken, als te hard, meer vluchten moet, als soeken.

5.<sup>o</sup> De eynd-syllåben van de toevoegelykers in *baere* en *baeren* worden loffelyk verkort door *bre* en *bren*, te wéten in rym-werk; dit is niet geoorlofd aen die ongebondene redenvoeringen schryft. **VONDEL :**

„ Met hóp van tégen, en een afschrik voor de vloeken

„ Gedreygd in Moses blaen en nimmer *faelbre* boeken.

Had **ZEEUS** vierde Sinnebéld hier af gebruyk gemaeckt, hy had dit allerflechtste half geméte niet gemaeckt : „ Onschatbaere gelukken. ” Het was hem gemakkelyk te seggen : „ Onschatbre huys-gelukken.

6.<sup>o</sup> Men verkort ontelbaere woorden met eene duystere *e-syllåbe* uyt te snyden, behoudens waer te groote hardigheyd uyt volgt : **B. V.** voor *treffelyk, gemakkelyk, wandelen, sidderen, lieffelykheyd, trommelen* enl., men stelt *treslyk, gemaklyk, wandlen, siddren, liefslykheyd, tromlen.* **DE LA FONTAINE :**

„ Sy meenen in dit land, als sy slechts rymen kunnen,

„ Dat van Parnassus berg het sop reeds is gewonnen,

„ En met dese *ydle* waen gaen vél **NIET-WÉTEN** voord,

„ 'T is hun genoeg, als men den rym op 't eynde hoort;

„ Men siet hun het papier met voddery *begromen* :

„ Sy souden béter doen, indien sy leerden *tromlen.*

Is hier geene leer-wet aen te géven ?

De beste berichtinge dieshalvens myns oordeels is, dat men alleenelyk de duystere stelsel-grépe sal

uytshyden, waer sy gevolgd word van eene flauwe duystere grépe beginnende met *v, w*, ofte eenen der vier sachtvloeyende méde-klinkers *l, m, n, r*. *Handlen, acdmen, verandren, gevangne, elve* voor *elleve*, bottelyk te lande *elléve* uytgesproken, *murwe* voor *murrwe*. *Erwte* schynt geoorlofd voor *erwete*, bottelyk in stad *erwéte* geheeten. Van *erwte* volgt gemakkelyk den misflag *orte*.

Enige duystere grépen in *w* mógen hier onder gerekend worden: *swalwe, sénwe, wédwe, gélwe, schàdwe*, voor *swaluwe, sénuwe, wéduwe, géluwe, schàduwe* en misschien nog andere; alleenelyk te gebruyken in nood.

Waerom mag men soo wel niet *maegdkes*, en *soetluydgo* seggen voor *maegdkes* en *soetluydige*, gelyk ik vandaeg geléfen heb, als *wandlen* voor *wandelen*? Om dat het te hard is, soo dat den hier bóven staenden grond-régel door d'ondervinding versterkt word.

## TUYNDAG BRABELINGE.

Op den minnenyden stryd ter Bruyloft van PERSEÛS en ANDROMEDA, waer den goeden ouden ÉMATHION van baldaedige Jonkheyd omgebracht wierd; gekeerd tégen alle de géne, die al wat oud is, sonder onderscheyd waenwys afkeuren.

*Tot béter begryp van het géne in d'esen Brabbel-dicht geseyd word, moet den Léser het vyfde Boek der herscheppingen van Ovidius te raede gaen.*

---

Tum verò indomitas ardescit vulgus in iras,  
Telaque conjiciunt.

*Men schinkt en drinks, men stort en port,  
De Dochter lacht, de Moeder knort;  
En 't Meysjes vrienden seggen haer,  
'T is eens maer Tuyndag op een jaer.*

---

**A**L't oude is slecht; al 't nieuwe is goed.  
— Waerom? — Wel! daerom, slechten bloed!

Om doe het nieuw is : 't is wel waer,  
 De réden van het nieuw is my niet al te klaer ;  
 Van 't oude ik wét-se niet : maer , spyts wat réden segt ,  
 Ik houd het nieuw voor best , álwaer het nog 'loo slecht.

*Fao! is't suu? soo hebben-se wel geroepen op die ver-  
 maerde, suykerlyds oengenaeme Bruylöft, niet van eene  
 walberaedene Kwéfel met eenen walberaeden Efst; maer  
 op die van Fosforauwe Andromeda; soo hebben-se wel  
 geroepen, smyt Cepheüs dood: — Waerom? — De selwe  
 antwoorde, daerom; om dat hy oud was. — Dan man  
 sprak nogtans goede rédens. — Dat let niet; meyn gy,  
 dat die jonge kwanten sich daer nae toa begéuen hadden,  
 om goede rédens te volgen? geenssins; maer wel om  
 hannen sin te doen; om hun hoofd uyt te werken;  
 Cepheüs was haest overkraeyd.*

Een jongen ongeleerden gäst  
 Al loegt een ouden óverbast  
 Met ménigte van stoute réken :

Maer breng'er eens de keirs dicht by,  
 Sié toe; toets wél; heb' is't? seg' try:  
 'T is baffen by syn spréken.

*Toch den ouden móest te rug: en waerom niet in eene  
 Bruylöft? de jonge lieden passen daer bérer.*

- „ De Bruylöft nam een grooten swier;
- „ Men dronk'er wét méer wén, als bier;
- „ Een sêp-kleed van Batavia
- „ Versierde 't Meysje ANDROMEDA,
- „ En eenen tuyl een bestem groot,
- „ Die Nelle Talala uyt haeren voorschoot schoot,
- „ Pronkte als ten uyl op haere borst:
- „ Men vreesde daer voor geenén durst,
- „ Gelyk 'ik hier alree béséf: . . .
- „ Maer ach! myn billement wórd kief!
- „ Wat yfelyk geschreeuw men slaegt, men smyt, men sweirt!
- „ Wie némt dien brand-stok daer at raeten van den heird?
- „ Den stillen, Bruylögom met naeme PARSËÛS. . .

*. . . . . Hier te pas van Brand-stok, hoort, wat de  
 Naturalisten seggen van waer de brand-stokken kómmen.*

Een ouden stok met hier en daer een worme-gat,  
 Vast, recht, niet opgescharfd en ghint  
 Blyft nog een welschapent ogen: . . .

Een knobbel-stok krom, ruyg (schoonjong) dient aen den heid.

'T is vel word hy een ruymers tepel-stelt  
Duykt hem, want hy verliest met hem aen 't licht te roogen.

Nu dan Atys, den schoonen Atys, den jongen Atys  
Atys den Indiaen, soone van de Maegd, of niet Maegd  
Lim... Lim... Lim... 't is een duyvel van eenen  
naem! met een woord dien Atys, die uyt den duyver  
wel kon gaeyschieten, 't is juemen! hy ligt dood, als een  
versch geslegen kalf, wel verstaende, dat hy eerst syne  
ongewillige siel uytbraekte, die van raefernyk hem dry-  
vier-mael kop en schauders in syn bloed, tegen den vloet  
zjakte : Perseus traawens

- „ Had hem gelaeyd, niet met een sachten woff- steirt ;
- „ Maer met een swaar stuk hout al branden uyt den heird
- „ Van Hymens heylloos offer - vier :
- „ Pas LYKABAS den Assyrier,
- „ Die was van Mechlen of van Lier,
- „ Vond sich daer met een vriend vyf sesse,
- „ Als kenners van de goe kavesse,
- „ Slechts om te proeven of liet vat
- „ Op syne snede was : schoon dat
- „ Die gasten geen genoodde waeren...

Maer nu! 't was Bruyloft, men keek soo nauw niet...  
éventuel Atys wierd het bekkenoel ingeslaegen : 't is  
niets, 't is niets, riep de Bruyd; ik heb wel soo nae van  
een see-gedrocht verslonden geweest, en ben door eenen  
vliegende Jongman verlost; eene vliegende Maegd sal  
Atys wel komen redden. Waerelyk! souden'er geene  
vliegende Maegden van Brussel of Gent overgekomen  
syn met de Kerremisse? — Foey! dat was het oude  
gebruyk; maer tegemoordig men segt, dat d' Iepersehe  
Maegden de selve konst geleerd hebben, en dat onse stad  
daer goeden voorraet af héft. Vliegende Maegden!  
groot woord!

Toch Atys, den grooten vriend van Lykabas, valt  
hy is capot!

Vlucht LYKABAS den Assyrier  
Greep daer op woede en toonig vier,

~~Met meer andere toe hem, en men vochter, dat het  
lust gaf, en dat de hayren tot in de sauffe sloover : en~~

Andromedaerje riep geduoedig, 't is niets, 't is en kleyne.  
Den eenen wierd den nek gekraecht, den anderen het  
hoofd gekloofd; den gindschen de darmen uyt den buyk  
gestampt, en sy riep altoos, 't is niets, 't is niets: het  
Meysje prysde op eene saek alleen, en soo lang, als het  
dat niet was, sy meynde dat het niets was.

Maer LYKABAS den Assyrier  
Bekkeek haer, als een wilden stier:

Toch hy besat wellievendheyd; en sich als eenen wel  
opgevoeden jongman draegende, hy soud niemand ver-  
moord hebben \* sonder verst eenige plichtsbewysingen  
van beleefihyde af te leggen: soo dan den raesenden  
Lykabas, verwoerd door heeten toorne, ende woede, die  
in hem eenen mishaelven vriend ontflak, schuymbekkende  
van gramschap, bereyd door hael en vier te vliegen,  
noch duyvel noch hel swichtende, om den moorder van  
synen vriend met syns tanden te vernielen, begon heel  
sachtsinnig dese voor-reden; de welke Perseus, niet min  
gestoord en niet min wadende dan hy, met gebogen  
hoofde, en de handen kruyswys voor de borst gevouden  
verduuldiglyk aenhoorde; daer is nog te bemerkken, dat  
Lykassens godvruchtigheyd eerst den raen van Atys  
dood beklaegd, ende, soo ik meyn, voor d'anslaenders  
eene lyk-spraak gedaen had: hy kunde eens, en hief  
dus aen:

Meynt gy dan, Perffe-bol, met heel dit dieve-kot,  
Dat ik een snotbel ben, of wel een halven fot?  
Dat ik, soo wel als gy, niet kan den hand-boog spannen?  
Als't op een trekken komt, gy syt een rechten hannen,  
Een pishoek-schieter, een... een... een... een man van kaf:  
Waer hebt gy prys behaeld? waer schoot gy Vögels af?  
Habt gy ooyt deer gehad met Nemrod lap te schieten?

Jaer maer! seyde Perseus, uwen praet begint my te  
verarieten: waer sield my Nemrod en al uwe blaeskae-  
kerye? wés gy wel, dat het gebraed al koud gaet? en  
met eenen hy slaegt Lykabas eene blaewe plakke op syn  
borst-been, dat hy sialbraecht.

Sic OKLIDIS

Dat was niet seer beléfd voor Perseüs, die in 't hof van den Keyser Ho-hin-tchan-fou-king-houang-isa opgevoed was, iemand met soo weynige complementen nae d'andere weireld te senden : by de Poëten sy maaken'er doorgaens meer. Toch het was eens hert-oreugd voor Lykabas; by die gelégendheyd ging hy nae d'Elyssische waeranden met synen vriend Alys, houdende elkanders geselschap op den weg, koutende van d'aenvallen en verweeringen der twee benden, alsmede wat uytval die scheermutselinge sould hebben : den eenen seyde sus, den anderen seyde soo ; immers gelyk de nieuwmaeristen in de Kaffe-huysen.

Toch ik prys Lykabas met synen ouden trant : het nieuw gebruyk is soo verraedsch, soo kort : eer man nye raesernye mulkanderen de straat afbyt, is't niet kortswilliger de saek eerst wat te bekouten, en d'een d'andere wat stukken van 't voorleden leven indachtig te maeken? hoe sould Mistje alle de bevalligheden van haere moeder Gaertruyde kunnen anhouden, waer't dat Nelleke haere gebuervrouw haer niet, somwylen, eens of tweemaal ter wék, de salve tusschen vier oogen voorenspeelde, dat heel de gebuerschap huer eynde slaende sich daer in slicht?

Het gene Perseüm soo seer tot de nieuwigheden aengespoord had, was een voorval versoh in eenen Dagwyser gedrukt, het gene ik van woarde te woarde uytgeschreven heb, om ulieden mede te deelen.

Wie daer? — 'T is ik. — Wel! Bestevaer, Gy staet wel naer den stof; wat sehementsche opslagen! Wat panden aen dat kleed! waer kómt gy aen die kraegen? Gerolde kouffen! kykt! en dikgefóldé schoen Met hooge wáterlérs! gy fyt een mooy fatsoen!

— Wel, vriend, ik kóm naer uwen winkel sien. — Wat sould gy geirne hebben? soo eenen régen-rok met mantelkes? ho! dat sal u mooy staen! — Neen, neen, vriend Nieuw-kleerkooper, ik ben nog maer vier-en-festig jaeren oud; ik sould soo wel graeg een kamisbltje hebben, een kamisbltje... soo iet tot aen den broekband in plaets van die lange vesle met freunjen; dat sal my bétter sieten; dan een pansalonsje, gy wét wel, gelyk in mynen vroegeren tyd de stal-knechten hadden. — Moet



Wet den met strepen syn? — Jae, soo met strepen van  
 siamose voor den winter; in den somer kan ik een van  
 coating draegen, gelyk het by velle de mode is. Dan een  
 paar scharpinsjes met toppen, gy wét wel, soo — lank?  
 't is waer, trappel ik op eenen nagel of glas, ik sal my  
 den voet kwetsen; maer men moet wat lyden om beter's  
 wille; en ik gaé maer op myn gemak; ik sal desivè.  
 — Moet gy geenen hoed hebben met hooge kobbe? —  
 Jae seker; en een postillons vestje heel kleen, heel kleen;  
 ofte eenen sloef, die op myn lyf past. — Gelyk alle de  
 sloefs; gelyk eenen Keurónschett haversak op eenen  
 belem-sleirt. — 't kan wel gebeuren, dat ik by de  
 niens gebruyken sal verslypen, daer ik nu warm ben,  
 of de ven mislon, dat my eenige lid-maeten sullen ver-  
 kille; maer dat géft niets, 't is mynen sin, 't is den  
 stof, en 't moet er door: ik wil geen oude dingen meer  
 sien of hooren: ik wil selfs nooyt meer in den spiegel  
 kyken; ik mogt myn aensicht voor oud aensien en misschen  
 nog met vlekken; en myn vast voornemen is, en mynen  
 sakslyden sin is, alle oude dingen te versoeyen: en myne  
 vrouw is ook van dat gevoelen: maer sy maekt nog  
 versdhit; als't goede oude dingen syn, segt sy, ik kan-se  
 nog wel lyden, ik soude-se nog aenveiden: maer ik,  
 saprosjou! ik niet; ik wil-se niet volgen, ik wil-se niet  
 prysen; ik wil-se versmaeden, beschimpen, uytjauwen,  
 al soudén-se eens soo goed syn.

'T is myne staele wet; daer wyk ik nimmer af.

Tot ik met huyd en hayr dael in het duyfter graf.

*Dat is treffelyk! dat is een mannelyk voornemen!* soo  
 moet men syn, Goedoom! als men iet opgenomen héft,  
 wén moet het voor niets in de weireld aflappen.

Een man soo vol standvastigheyd.

Wint lof, waer men van 't syne scheid.

*Maer ondertusschen op de Bruylést sy worstelen braef:  
 ké!* 't is meer gebeurd. *Wel!* laet-se worstelen; want  
 om alle de voorvallen van die feestte te beschilderen, en  
 om-se alle te naemen die deel van die leute mieken,  
 't soude kleynen Tuyndag in een jaer nog niet eyndigen:

ènen doet my nogtans leed, ende ik en kan hem niet  
voorby gaen.

Den goet **EMATHION**, deugdyk, en hoog in jaren,  
Die meer van God hield, als van bedden en zaccaren.

Hy vierde God om God, pakte op geen mensche spraek,  
En buyten syn gewet hy kente geene back.

In handel was hy recht, en minsty in 't spreken;

Verschoonde, alwaer hy kon, des evenmenschs gebreken;

Hielp den Ellendigen; stont wees en wettuw by;

Versteet wel synen tyd by een dood-sieke pry

Verlaeten zelfs van die uyt-plicht hulp schuldig waeren.

Hem konde geen gevaer of dreymement vervaeren,

Hy streed voor 't Vaderland, hy streed voor ieders recht,

Voor 't syne minst: hy was ook haeter van gevecht,

Van twist, vervolging, vrok, en sulke gruwelheften;

Die 't volk wel Godsdienst hiet: maer milds syn oude leden

Soo wel als synen geest het sryden hem ontraen.

In ste van wonden hy wend goede reden aen,

En tracht den grammen moed der sryders te bedaeren.

Syne aenspraek is vergefs: de bulderende baeren

Der woede see in storm syn min onstuymig; 't ves

Door minne-raefernye is vel min vreed: o wee!

Sy luytren noch nae raed, noch swichten dood of leuen:

Den ouden stok had sich tot veyligheyd begeuen

Ten autae-waert, en sloeg syn twee styve armen om

Den offerstok, heriep alsnu den Bruydegom

Met synen stoet; alsnu de vrede medeplegers

Van **PHINEUS**, bey vast aen 't brieffchen, als twee legers

Oxydis opgemekt door outaet: onathoord

Den beulschen **CHROMIS** lang bekend op sryd en moord

Met eenen swerd-slag hiew hem 't hoofd af, dat het rolde:

'T onnoosel hoofd, wyl 't reeds den offer-disch doorbolde

Riep nog 't woord Broeder-liefde en Vrede; daer me vloog

Die vrone! en vrede het als donke rook om hoog.

*Ba! riever eenen al spottende, 't geloof, dat hy  
Pettalus hiet, laet hem maer loopen met al syna klaps  
en vermachingen; 't is toch maer eenen ouden grol  
oenen stok met worme-gaten!*

*Hoort, menschen, voor slot, een ander deuntje uyt  
den Tyd-wyfel gevrokken: 't geloof dat het den schim-  
per **Monius** met **Erax** **Cetes** aingae.*

Wat maekt gy met dien stok om ouderdom verwéfen?  
 De wormen syn'er in; een jongen dient gepréfen;  
 Wat nieuws verheugd het hert; ik ben het oude warfch  
 Sey **VUER-BOL**, die den geeft wat fael héft en wat dwars,  
 Die rantel voor verstand, schimp rékent voor goe réden,  
 Vrouw **GRYS-BOL** sey, de pest!  
 Van ouds den ouden wyn was best,  
 Hy is het nog op héden.

Goe Vrouw, wat praet gy my van wyn?  
 Wel, voor boek-weyte-koeken,  
 Dat kan van uw bestek, van uwe kennis syn,  
 Of 't lappen van mans broeken:  
 Houd gy voor best een ouden broek,  
 Of wel een oude panne-koek?  
 Ik stel een jonge schoone vrouw  
 Ver voor een afgeléfte wauw.

Niet altoos, vriend! niet altoos, vriend!  
 Een jonge, aen wie geen huys-werk dient,  
 Een jonge, die verteirt, vermooyt,  
 En man met kinderen bérooyt,  
 En is geen oude wyse weird,  
 Die maer van pas met eer verteirt:  
 Soo ook, al is hy reeds wat oud, een paenen-broek  
 Een lynen óvertrest: een versche weyte-koek  
 Wykt voor eene eyer-struyf van gisteren gebakken.  
 Vaertwel! ik moet gaen . . . wandelen.



## 28. TAEL - ÓVERWÉGING.

**D**E Néderlanders kennen maer twee tael-gevallen, te wéten het *eenvoudig* ende het *meervoudig getal*, die ook *eental* en *meertal* heeten: het woord *vélvoudig getal* moet wyken voor *meervoudig*, uyt réden, dat wy den **DUALIS**, dat is het *tweevoudig getal* niet hebben, die béter onder het woord *meervoudig* begrépen is, als onder *vélvoudig*.

'T is bynaer óvertollig te seggen, dat het *eenvoudig* gebruykt word, als'er éene sakk verhandeld word,

als *menſch*; *ik loop*; ende het meervoudig, als *et meer* als van èèn ding gewag is, als *menſchen*; *wy loopen*.

Maer daer af wil ik wel myne Médeborgers waerſchauwen, dat de goede Schryvers verſchil maeken, als ſy een werk-woord in den gebiedenden tyd gebruyken, dat ſy gebiedende aen verſcheyde *eene* *t* meer ſtellen, als gebiedende aen èenen: B. V. *Kind*, *BEMINT uwe Ouders*. *Kinders*, *BEMINT malkanderen*.

Onder deſen régel en kunnen niet kómen de werkwoorden eyndigende in *ten*: B. V. *ſplyten*: men moet ſoo wel ſeggen, *mán*, *SPLYT dat*; *mán*, *LAET dat ſlaen*; als, *mánnen*, *SPLYT dat*; *mánnen*, *LAET dat ſlaen*.  
Voorbèld:

*Gy, als een hoogre magt word tégen u gedreven,*  
*Soo lyd het met geduld, waer toe het tégenſtreven?*  
*Stort neder in het ſtof, en toon een buygſaem hert;*  
*Die lyden tégen dank, ſy lyden dobbel ſmert.*

Soo is het in het eental: ſie nu het ſelve in het meertal.

*Gy, als een hoogre magt word tégen u gedreven,*  
*Soo lydt het met geduld, waer toe het tégenſtreven?*  
*Stort neder in het ſtof, en toont een buygſaem hert; enſ.*

Daer is ſchyn, dat het meertal van den gebiedenden tyd in den tweeden perſoon niet enkelyk *eene* *t*, maer de letter-grép *et* aennam, en dat men ſprékende aen verſcheyde *kómet*, *loopt*, *lydet*, *ſtortet* enſ. ſeyde: dat vind ik niet vrémd; ende de ſegwyſe *ſoo lydt het met geduld*, ſoud maer te ſchooner ſyn *ſoo lydet met geduld*.

Dit word nog onderſteund door het Duytſch: *habe* *bu*, *heb gy*; *lobt* *bu*, *lob gy*; *habet* *ihc*, *hebbet gylieden*; *lobbet* *ihc*, *lobbet gylieden*: dan is het dien *hebbet gylieden*, die verkort word op *hebt gylieden*; dien *lobbet gyl.*, *ſtortet gyl.* enſ., die verkort worden op *lobt* ofte *lobt gyl.*, *ſtort gylieden*, en alſoo alle andere.

Het is een groot miſtaen voor onſe tael, dat wy aen iemand ſprékende ſoo wel *gy* in het meertal ſeggen als in het eental, ofte dat wy nae dat lankillépig woordeke *gylieden* moeten toevlucht némen, het welk altyd gebruykt, de tael ſoud verdrietig maeken, ende de Dichters tael ontſenuwen.

Sy van 't vrouw-geslacht in den derden persoon van 't eentaal miskomt soo seer niet by *sy* den derden persoon van 't meertal, om dat het werk-woord 'seffens het verschil te kennen géft : *sy kómt*; *sy kómen*.

Wederom *sy* in het meervoudig géft niet te kennen, of het *sy* van het vrouw-geslacht is, of *sy* van het man-geslacht : *sy kómen* word soo wel geseyd van Soldaeten als van Nonnen.

Hadden de Taelen sich niet van selsf geschápen, maer door vernuft en overleg gemaekt gewéft, *sy* souden alle aen soo véle duyfferheden en onvolmaektheden niet onderworpen sijn.

### Vervolg der kleynigheden in de Tael.

**H**ET geenerley werk-woord *belenden*, beteekent wyd uytgestrekt door 't Néderland *verdwynen*, *weg gaen*, *tekenen*, *steken* : sommige Woorden-boeken hebben dat woord in 't geheel niet; 't is een der duyfende die'er vruchteloos te soeken sijn; andere géven het in den sin van *oepvaelen*, *aen- of te- ségenliggen* : waer hebben *sy* dat gehaald? ievens in eenen hoek van 't land by de géne men *Praticiens* noemt? De *Praticiens* hebben nog al slechte woorden; ende als eenen Woorden-boekmaeker eens een woord opgenómen héft, d'andere, gelyk de Niews-blad-schryvers, némen het óver; daerom bekenne ik den slaef van de Woorden-boeken, schoon ik - se nuttig en noodig oordeele, niet te willen wesen. Het woord *beenden* soud voldoende sijn in den sin van *aengrensen*. Maer nu laet dien hoek sijn *belenden*; maer laet u van dien hoek, nochte van onvolmaekte Woorden-boeken de wet niet stellen, daer en waer gy op het tégendeel gegrond syt, peyfende, had den eersten grooten Woord-boek in West-vlaenderen gemaekt gewéft, dat onse woorden daer in louden bóven kraeyen. Kort geseyd, iederen hoek des lands héft woorden aen sich eygen, die van andere

mógen óvergenomen worden : soo nemen wy van de Hollanders, *óver biggelen, ngeft, tertien of, tarten, kuyeren, plengen, gehengen, naer of nayr, huychelaer, pracchen* en ménige andere; van de Brabanders *flameur, gebbelen, kies, vlug voor wilderik, sloebet-gat, snel voor pinte*, enſ. Waerom fouden de Hollanders ook onſe woorden, die goed Néder-duytsch ſyn, niet moeten leeren verſtaen en óvernemen. Gy, bemindere en geëerden Leſer, die my verſtaet, foud u wel mógen met de Hollanders op eene ry ſtellen, ofte bóven hun, gy hebt'er de bekwaemheyd toe : laet dan uwen yver opblaeken, om, ſpyt eenige Zoili of Scioli, vlaemſche Spraeck-en-dicht-konſt tot vaſte gronden en óverdraevenden luyſter te brengen.

*Ontveenaerde ſchael* ofte *waag, wieken byſetten*, enſ. ſyn goede nieuwe ſeg-wyſen : maer *een monſter van ſchoonheyd* en duyſend fulke, ſyn van eene uytterſte belacchelykhcyd : het is nogtans het géne Neyts in ſyne vertaelde Tooneel-ſtukskes ſtelt voor *pradige de beauté*. En 't is dien Neyts, die de boekjes van ſyne hand niet geteekend, niet echt kent, als of hy den eerſten vertaeler van Europa gewéſt had. Wat ongerymdheyd! wat ongeſchiktheyd! ó grooten Meester! men foud het ſeggen van Neuhuus hem wel mógen toepaſſen een weynig veranderd, aldus :

Quò minus aónias vir vanus combibit artes,

Hòc magis ingenium prædicat ipſe ſuum.

*Hoe min een ydel hoofd héft de geleerdheyd vaſt,*

*Hoe meer het ſich beroemt en andere overbaſt.*

Even ongelukkig word by BALLÉE voor *faire un faux pas* geſeyd *een valsche pas maeken*; als of *ſtronkelen, ſottigheyd doen, ſich in een kwaed gat ſteken, miſſen* niet tienmael ſchooner waeren.

Mógen de meertal-beheſſende ( COLLECTIVE ) een-tallige woorden, als *deel, volk, heir-ſchaer* enſ., ſoo wel als in andere taelen, ſomtyds het werk-woord, waer af ſy den noemer ſyn, in het meertal ſtellen? Iae; évenwel ſéker in dichtery : ſoo héft VIRGILIUS geſeyd :

» Pars in fruſta ſecant, verubusque (fruſta) tæmentia ſigunt,

Het vers had éven goed, maer den sin vél magerder, gewést met het eental *locat* en *figit*: Hy wist wel wat hy déde, ende ver van daer af léet te hebben, wat laeter segt hy :

„ pars ingentem formidine turpi  
„ Scandunt rursus equum & nota conduntur. in alvo.

Een diergelyk geval vind men in N.<sup>o</sup> 9.<sup>o</sup> van dése Boekskes 7. bladf. : ” Waer 't schép-volk door gevaer „ by Ninive belanden. ” Toch sulke dingen moeten met oordeel en gespaersaemheyd gebruykt worden.

Die dit gevoelen soud tégenspreken, soud séker blyk géven van kundigheyd in tael-handel : maer 'k geloof, dat dien Poët sich moeyelyk soud verdédigen, die twee aen een geschákelde eentallen voor eenen eentalligen noemer in een gelauwerd rym-werk gebruykt héft, seggende : Phaëton en Icarus brak ...

Anders oordeele ik van het gemérte van d'Heer BOSSAERT op N.<sup>o</sup> 17.<sup>o</sup> 10. bladf. : ” Onder hun is „ de liefde en vré. ” Want den spræk-kundigen ( grammaticálen ) sin daer af is : *onder hun is de liefde en onder hun is den vréde* ; ofte *onder hun is het gene men noemt liefde en vréde*. Ik twyfele sèlfs, of *onder hun syn de liefde en vré* soo wel soud luyden, als *met is* : toch ik bekenne, had het myns doens gewést, dat ik soud gestelt hebben : ” Onder hun wónen liefde „ en vré. ” Soo soud ik ook in het daer op volgende rékske *niet* gesteld hebben in plaets van *niet*.

Hoe kómt, sédert dat men *h* achter : óveral uytlaet, als in *toonén, tien*, en niet meer *thoppen, thien*, dat men nochtans *h* behoud in *thans* ?

Ant. Om dat *thans* staet voor *t'hans*, en *t'hans* voor *te hands*, gelyk *t'huys* staet voor *te huys*. Ende gelyk het kwaelyk soud syn *tuis* te schryven voor *t'huys* ; soo mag *tans* ook niet geschreven worden voor *t'hans*. 'T is vél genoeg, dat het snoey-teeken weg-gesnoeyd is.

---

Men vind-se te koop by den uytgéver LAURENS DE VAVVRE  
in 't Kasseel-stractje bidnen Ieper

# TYD-VERDRYF.

N.º 19.º

## PARADOX.

*Der Franschen schaevingen in de Spel-kunde  
(soo is den sin), moeten de fransche Taet-  
baere hoogachting doen verliezen.*

INDICATEUR IX. Deel, 35. bladf.

**W**A T sotte sryd-spreuk! den Schryver, die dat opgesteld héft, moet al meer het Vlaemsch syne achting doen verliezen met syne platte lange nieuw-gebakken tael: "Hunne schaevingen moeten haer dat geene, meer en meer doen verliezen, welk haere hoog-achtbaerheyd toesteld." Wie kan dat lésen sonder walgen?

De fransche Tael is door de schaevingen verbeterd, maer verre af van de volmaektheyd: ende geene tael hoe genaemd, kan tot de volmaektheyd en onyrikkbaeren stand kómen, waer de waere *theorie* der *Vocalem* niet ingevoerd word, waer toe dit Werkske voor de vier aerd-bal-deelen de deur ópent.

### 29. T A E L - Ó V E R W É G I N G .

*Lieven Tael-genoot,*

**D**E vrees, die my bevangt, dat gy u soud laeten verleyden door de ménigte, doet my de vryheyd nemen,



enige reken toe te senden: maakt gy'et geen ge-  
 bruyk af, ten minsten ném het my niet kwaelyk ter  
 oorfaek mynes inlichts, t'én ónkelyk de bevoordering  
 onfer Land - spraek voor hévt, waer méde ik sie, dat  
 gy ook beswangerd gaat.

De Néderlandfche tael door onse gewaende hervor-  
 mers naer myn gevoelen word meer bedorven, dan  
 verbéterd. Wat fyn al die hoogdraevende seg - wyfen  
 in gemeyne handel - saeken? wat fyn die ontelbaere  
*gallicismen* in de vertaelingen? wat alle die in de  
 fchól der ónkundigheyd, vrémde taelen ten danke, verfeh  
 gebrakte woorden? én wat dien sinnelyken en grilligen  
 voorkeus van ettelyke nieuwelyks opgeraepte woorden,  
 bóven éven kragtige woorden van ouds bekend en in  
 alle rewen goed? Slechte woorden verbannen om  
 goede in te voeren, is mynen wensch: de tael flypen,  
 is myn gemoed: maer nooyt fal ik gelooven, dat *aen-  
 sel, misfuffen, thans, verflag, opleveren, voorderen,*  
*enf. dierigen voorftap verdienen bóven getal, bydes of*  
*ontreffchen, nu, verhael, gevoen, eyffchen.* Moeyelyk  
 fit ik zémmen, dat *denk - beeld* foo algemeyn behaegen  
 moet in éene tael, waer *fin* en *gedacht* van alle tyden  
 foo uytgetrekte bedieding hebben; ofte dat *ingefnéden*  
 (INSECTUM) voor *ongedierte* verdraegelyk is; ofte  
 dat *ontferftelt fints* ooyt den eyghdom en bevallig-  
 heyd kan hebben van *gónomen*. Onmogelyk kan ik  
 my foo ver niet beheerfchen, dat ik iet fchoons of goeds  
 foud sien in *dat voorval héft op de markt plaats gehad,*  
*voor te op de markt gebeurt: ik ben van eene finking*  
*aengedaen, voor aengetaft, wangerand, gekwollen,*  
*óvervallen, enf.* D'onwétentheyd die wat latyn geleerd  
 hévt, en gevolgentlyk *affetter*, oorspronkelyk uyt *officere*  
 gehaald, door *aendoen* óverftelt, kan alleen fich felven  
 toelacchen fulke ontdekkingen gedaen te hebben.

Even weynig met al den goeden wil, en al de  
 moeyte van de weireld, kan ik myn verftand den nek  
 doen bukken voor die opgeblaefene en opgelfmukte  
 seg - wyfen en ver - gefochte woorden, foo als ik reeds  
 gezeyd heb, in gemeene foud - brieven en pronkloofe  
 verhaelen, waekers eyghdom en gaven beftaan in

eenvondige nettigheyd en duydelykheyd : hier houd ik stand, voor hier houd ik op, ofte hier bréke ik af : *uyt den weg ruymen*, voor *wegnemen* : *wy souden den voorkeus aen de heblykheyd géven*, voor *wy houden dat het uyt gewónte kómt*. Wat sullen de Rédenvoerders in pronk - stukken aenvangen, by aldien een gemeyn verhael in het verhéven spélt ? en dan nog, wat voor verhéven ?

Nu denk ik, dat gy my al onder de Letter - vitters felt : ik wil wel : Quinctilianus, Erasmus, Scaliger, Boileau, Vondel, De Swaen, enf. syn het ook gewést, wiens schoenen ik niet weírdig ben te binden. Wae-ten'er geene sifers gewést, het Latyn van Cicero en soud soo ver bóven dat van Ennius niet praelen; en Virgilius van den Abbé de Lille en soud soo hoog bóven dién van Marolles niet geschat worden.

Dat my den tyd het toeliet, ik loud eens eene kleynge verhandelinge óver het Letter - vitten aen den dag laeten kómen, en trachten te toonen welkdaenig Letter - vitten by de Geleerde altyd hoog - geacht is gewést, en wélk versmaedelyk; want ik ben het niet eens met de géne voorwénden, dat, met tégen het kibbelen uyt te vallen, ofte daer méde te schimpen, het georelófd sy eene walgelyke tael ofte sulc rym - werk vol gebréken, faelen en oneygenhédén op te diffchen.

Kwaelyk soud sich daer méde verweiren sulken Schryver die *kwélen* voor *kwynen* bylapt; *suikerrey* voor *bittere péé* ofte *péde*, geseyd *cichorey*, soud stellen; en *herstellen* voor *sich herstellen* ofte *herfeld* worden soud gebruyken : ik naem hem niet, misfchien kent gy hem.

Ende inderdaed is het wel ende net opstellen van syne gedachten ( denk - bélden ) ook niet eene konst, die soo wel aendacht verdient, als het wel trekken van eene gedaente door eenen Teekenaer ? Wondere saek ! niets kan te volmaekt sijn in mindere konsten, en het slechtste en schikloofste soude voldoende sijn in die konst, de welke, om soo te spréken, onse siel verbéld ende den rykdom van onsen geest peylt ? waer, in eene schoone Teekening maer eenen strép misfit, men segt; wat jamer ! en is de Teekening vol gebréken, men

verwerpt - se sonder genade. En in de konst, welke de krachten en de gevoelens van onsen geest uytdrukt, de voordbrengselen van ons vernuft onder d'oogen brengt, het pit van véle nauwkeurige, allerschoonste en allerverhévenste kennissen en wétenschappen afmaelt, en sal men geene beschaevinge kunnen lyden?

Dan ik besluyte, dat nieuwe woorden met bescheydentheyd kunnen ingespannen worden; by soo ver dusdaenige nieuw - aengenómene woorden geene verwerring, duysterheyd ofte hardigheyd invoeren in eene tael, die alreede te hard is. Den rykdom der tael mag wel gehandhavend worden: maer ik vinde kinderachtig en aerm, dat sulck nieuw woord staeg herhaeld word ter uytfluytinge der andere meer bekende, en dikwils meer eygene ofte van meerdere kracht. Is dat de tael verryken? is de tael ryker, sédert dat men altyd segt *ondersteld synde*? B. V. *ondersteld synde*, dat hy sterve. Is dat ryker, is dat béter, is dat bevalliger, als *genómen*, dat hy sterve; ofte *het waer nu soó*, dat hy *stierve*; ofte *gesteld synde dat hy steroven moet*? Wat kracht héft daer onder in 't woord *ondersteld synde* in onse spraek?

Ik bid U, ném dit wel af van

Uwen Méde-yveraer

PHTHONGOPHILUS.

## A N T W O O R D E.

*Achting - weerden Tael - genoot,*

Fidis offendar medicis?

*Uwen Leerling*

ORTHOGRAPHUS.

## K N É P - D I C H T.

VERNEUS héft eenen Neus, 'k beken het sonder mallen;  
Maer buyten synen Neus VERNEUS héft niets met allen.

# DEN TEMPEL DER GELEERDHEID GESELLINNE VAN DE WYSHEYD.

Door JACOBUS DE NECKERE van Ieper, Gilde-broeder van de  
Redenryke Gilde van S. ANNA, gefeyd Roofieren met Melodye.

IN WINTER-MAEND 1770.

Doctrinam magis, quàm aurum eligite.

PROV. 8. v. 10.

*Al doet in schyn het geld u eor,  
Betracht en acht Geleerdheyd meer.*

**I**N 't glansig sterre-span, ver bóven wind en régen,  
Beschud van koude en heette, is een gebauw gelégen,  
Dat, door den wérschyn van syn vat en gével-prael,  
In-licht ver óvertreft de sterren altemael :  
Een goud-gegóten dak op diamante mueren,  
Die sonder swichten nooyt kan menschlyke oog beglueren,  
En bóven op de kim een lévendige fon  
Syn t'uyterlyk beworp van dése luyfter-bron :  
Van binnen rust den bauw op nooyt gesiene suylen  
Van pad-schild al bekleed met ryke peirle-buylen;  
En, wat ooyt groot vónd eene in konst ervare hand,  
Is hier voor wand-sfieraed te vinden t'allen kant,  
Daer staet Amphion in albafter uytgehauwen  
Beslaefd, om Thében door syn harp-spiel op te bouwen,  
De rotsen scheuren op 't geklank, sy kómen aen  
Van selfs, 't is geenen schyn, men siet de steenen gaen  
De wyde stad is reeds omset in haere wallen.  
Hier siet men voor 't geluyd van Orpheus nedervallen  
Al 't Acherons geweld : den vreedén Rhadamant  
Vergaep sich, hem ontvalt den geessel uyt de hand;  
En Kerberus in slaep én wét niet meer van bassen.  
Daer-by in eenen hof vol aerdige aerd-gewassen,  
Staet Chiron uytgebéld, 'er kwynen in hun bed  
Gélsuchtige, gekwetste, aemborsfuge uytgeset;  
En mids hy Gauwe, en Gerve, en Heul hun voor doet dragen,  
Siet men verkwikken al de seken, die daer ligen;

Den magteloosfen heft om hoog fyn swaeren kop;  
 In aller oogen ryft een blyd uytchynfel op :  
 Dit is feer konst-ryk in fyn silver uytgedreven.

Aen d'andre fy fiet men Licurgus wetten geven :  
 Den wolf, vreed-aerde beeft, voor medelydel' doof,  
 Houd in fyn graegen muyl een teeder lam tot roof;  
 'T onnoosel diertje béft, noch durft van schrik niet blaeten :  
 Licurgus kykt, verwagt geen blaeten om te baeten;  
 Hy sprékt : den grimmaerd swilt van binnen-raeferny,  
 Toch laet de snakkers los, en 't schaepke is wéder vry.

Te midden in den beuk staen twee gewyde Autaeren  
 Met hun getooyde kruyn 't gewelf-el ingevaeren :

Eene óverschoonne Maegd van godelyk gelaet,  
 En mannelyk gedrag, en staetig in gewaed,  
 Bekleed den Autaer op een elpen-stoel verheven,  
 Met een versleten boek op haere knien, benéven  
 Den aerd-en-hémel-kloot besyden haer geplant.

Waer' op fy d'oogen vest en sachtjes leunt de hand.  
 'T is de GELERDHEYD, die soo schoon hier sit en praeten.

Ter rechtren kant van haer konst-daedig afgemaelen  
 In puyk van loof-werk blinkt een hoogfel, 'tgen staeg dient  
 Ten stoel der WYSHED : want fy beyde fyn te vriend  
 En aen elkanderen met onverbrekbre banden  
 In eewigheyd gehecht.

Men vind in wilde landen

Een andren Tempel de Geleerdheyd toegewyd;  
 Maer waer de Wysheyd af verschuw'd, te geener tyd  
 Den swarten drempel sleet : daer wónen alle onheylen,  
 Die haere kinderen in staegen twist verdeylen,  
 Waen, koppigheyd, bedrog, geveynsdheyd, knévlary  
 Syn de gesellen, die de Godheyd wónen by.  
 Sulck een gedrochte strekt tot land-verderf en schanden :  
 Maer d'onse is hémelsch, dies het in de Tempel-panden  
 Rond-om d'Autieren krielt van eereyke lien,  
 Die de Godinnen elk om prys den wierook bien.

In 't heylig afbeluyk ten rust-dag uytgespannen  
 Siet men 't gerimpeld hoofd der afgesloofte mannen :  
 Hier Moses met de wet, met Israelen op den kop;  
 Daer Jesus Syrachs soon; daer David, die in top  
 De sangén héft gevoerd; daer met syne ampt-genooten  
 Johan den Blymaeriff; en névens hun den grooten  
 En weirden Kruys-gesant sint Pauwel; wat van daer  
 Aan Guldmond, Hieroon, met Ephrem en Nectær :

Véle andre, niet gekend, en syn niet min verbeven.

Daer is ook ruyme plaats aen Dichteren gegeven,  
 Horatius, Pindaer, Virgilius, Homér,  
 All' sitten gelaurierd op ryke stoelen nêr.  
 De Godheyd voegt, die van een land syn, by malkandren;  
 Siet Taffo, Krantz, Pope, elk met syne vaderlandren  
 Tef pronk; siet ook niet min de groene lauwer-blaen  
 Op 't hoofd van Vondel, Cats, Brandt, Stévens en De Swaen.

Ik gîng van tyd tot tyd besien, om door te dringen  
 Den dikken drommel van ontelbje nieuwelingen;  
 Die défen Tempel met hunne offers staeg betren;  
 Maer altoos véel te krank ik keerde troostloos hên.

Ook sag ik t'eenere tyd ontrent den Tempel waeren,  
 My docht, een gróote bende, al vlaemische Rédenaeren  
 Met Roosen op den hoed, die, als véle andre niêr  
 Niet konden door den drang; tot dat een blyden keer  
 Een diep geslépen geest, een stemmig-rimpel-wéfen,  
 Waer uyt men by vernuft goedaerdigheyd kon léfen,  
 Op 't onvoorsienste sich ten hoofde héft gesteld.  
 Hy nam den staf op van 't geley, en ( als ooyt held,  
 Die 't vendel vast bewaert, wyl hy met synen dégen  
 En blikkende gesicht den vyand maekt verlégen,  
 En rukt de benden door, en plant het op den wal ).  
 Hy vat het wierook-vat in d'andre hand: men sal  
 Segt hy, gaen sien, of lepers oude knaepen  
 Staeg uytgeslôten voor de kerk-deur fullen gaepen;  
 Volgt, mannen, volgt my op! siet my! dat gaet u voor.  
 Met-een men ruymt de plaets; sy volgen hem op 't spoor;  
 Hy trekt den Tempel in met syne Roose-brôedren.

Ik volgde ook; 'k wierd gestut, want véler lien gemoedragt  
 Tot sich wéromgekeerd van de verflágenthoyd  
 Sich hebben schrap te saem op 't weisen toegeleyt;  
 Soo dat my door 't gedrang den weg wierd afgeslôten.  
 Ik hópe niet te min, dat hy sal onverdrôten  
 Den toegang baenen tot den voet van den Autaer,  
 En gunst verwerven voor de Roose-réden-schaer.

Roosieren, véel geluks! nu staet uw lot in ségen,  
 En hooge pronkweirdy ten top te syn gedragen,  
 Daer gy door 's mans vernuft en les syt voorgelicht  
 In tael en réden-wet en suyvring van gedicht.

Konde u gewenschter lot als dit wel syn beschôren?  
 Roemt ulien vry hier op, houd het voor eer, de véten  
 En wégen-slagen van soo dier geachten man  
 Te mógen volgen, ja te kussen. Voegt alsdan

By dit onschatbaer heyl den schat van goede reden  
 By broeder-liefde staeg verseld met goede seden,  
 Den yver tot de konst, op dat den Roofelaer  
 Aennéme in Wétenschap trots alle Dichter-schaer,  
 Die voorgestápt mag syn in 't suyveren van taelen,  
 In 't schryven van goed Vlaemsch wy moeten-se achterhaelen  
 'T verstant óp gronden en op wetten leggende aen,  
 Waer sonder geen geschrift onlaekbaer kan bestaen.

Op dat dién aenflag raeké een bog-wit weírd geprésén,  
 Sal onsen hulp-man van den tocht aenleyder wésen;  
 Nooyt sal meer een slecht vers of een vervrongen woord,  
 Vél min een fransch geseg tet Kamer syn gehoord.

Was 't géene schande, dat men voorstlagn hoorde léfen  
*Ik syn, gy kan, men gaen*, en wat sulks meer mag wéén?  
 Soo vond men ook met rauw, waer een eenvoudíg slach  
 Met een meervoudig tal aen een gebonden lag :

Denkt, hoé men tégen stróm en mond en tong moet dwingen,  
 Om het woord Kóningen te brengen tot *Kóningén* :

Men walgt van *een man groot*; 't gehoor word ook geknaegd,  
 Wanneer men voor *BERICHT advys* ter kéle uyt jaegt;

En *seyt* voor *DAED*, en *point* voor *STIP*, en *contempléren*  
 Segt voor *BESPIEGELÉN*; in sté van *GAEN marchéren*,

Als men dan nog met schaemte en spyt in het gemoed  
 Geen *marchéren* ook voor *marchéren* léfen moet.

De tyden syn géwétt, dat Iepers Reden-benden  
 Dien hoon van hún gespan met alten vlyt afwendden,

Getuyge 't édél schrift van édlen Ymmeloet,  
 Een sterveloofé vrucht getéld in Iepers schoot :

In die geségende eew geleerde en édle Mannen  
 Sag men elk een om stryd de loop-baen ingespannen

By dag, by nácht, de konst ter eer, vast aen de waek  
 Nu schieten sy nae gaey's geset óp eene staek.

Edoek moet my den geest daeróm soo seer bekwellen,  
 Al is de konst versuynd, sy is 'nog te herstellen :

Dat sal hy dóén die in het dichten staet aen 't hoofd  
 Vast doends opghooren 't vier, dat lange lag gedooft.

Hy sal eén mindré wet voor eerst werkstellig maeken,  
 Dan sal hy voorder ons aenwyten meerdre saeken;

Soo sullén-we óp syn woord en hulp van trap tot trap  
 Geraeken tot het top van Konst en Wétenschap.

Dit is geen yllen klap of giffing, wyl de vruchten  
 Alraede in 't Roosen-hof opbloeyen met genúchten :

De Souter volgt De Swaen en komt hem reeds naeby.  
 Die eent wel song, nu ook wel schryft, is Bouvery.

Wie kan aen Dultameeuw in snaelig Op te Stellen, end er  
 Dat men door heel de Stad hoort van de Kruk vertellen?  
 De réden volt syn vers, en rymende op *gestoord*  
 Hy hoeft niet, soo men plagt, den lap: *gelyk 't behoort*.  
 En wie kan Simoens dicht, soo suyver reeds, nog laeken,  
 Die men voor 't Gild-hoofd sag goe Sinne-bélden maeken?  
 'K sie voor een tweeden Cats den jongen baes Fournier.  
 Fournier den Schilder, miek hy deel van 't Gild-hof hier,  
 Soud met syn gauwen schacht den Gilde-roem opluyfren.  
 Wy' sy nogtans gerocht voorby den diepen duyftren,  
 Der Dichtren toossen schieten reeds een holder licht,  
 Het slechtste van ons Hof is séker désen Dicht.  
 Toch kben myn lot getroof; ik ding niet nae d'eerste eefe,  
 Den laetsten wil ik syn; dat maer de konst vermeete,  
 Dat de Geleerdheyd blöeye, ik ben geheel met vree.  
 Wat spookery is dat! wat hangt hier nu ter sté  
 Soo grooten spiegel? en van waer is hy gekómen?  
 Ach! 't is een toover-glas: wat sie ik? eene ry  
 Van Lauwer-hoedden, die geen eynde kent, en my  
 'T gesicht verdwelmt: maer neen, ik sie den dag opklæren.  
 En de GELBERDHEID hén en wét de beiden waeren.  
 't Godelyk gesicht! ik val op myne knien,  
 Geen mindre hulding kan ik uwe Godheyd bien.  
 Sie, segt sy, d'eewen door de Dichtren 't land gegeven,  
 Met alvre sterren was elks naem op 't hoofd geschréven.  
 Hoor, segt sy, 't hooft beslyt, waer aen gy willig u  
 Moet onderwerpen; 'k sal noch vast gaen: sel van nu  
 Goe twintig jaeren, en de Roos, in 't schoonste bloeyen  
 Sal men genadeloos ten gronde sien afsnoeyen  
 Door een uytheemsche Magt, die 't Land beheerschen sal:  
 Wat uwen Leydsman poogt, hy sal den droeven val  
 Van synen Roose-gaerd beneffens u verdueren,  
 En d'Alfembergse Blaer sal 't selve lot beuieren:  
 Het slaegt my aen het hert, het prangt my aen de siel;  
 Maer of ik my bekreun, gy u beknyft, het wiel  
 Der tyden moet op wil van 't Albeschik vast draeyen;  
 'T is hier al opstaen, 't is sien groeyen, 't is sien maeyen;  
 Wat gistren stond, en in syn hoogsten luyfter-staet  
 Scheen kramme-vast, vandaeg valt neder en vergaet.  
 De Ryken scheuren, d'eewen loopen en verdwynen.  
 Toch, Dichter, val daerom in treuren noch in kwynen,  
 Al wat onmydlyk is, men willig tyden moet.  
 Hoor verders wat myn leet in grooten deel verfoet;



Soo haest en sal de *Rosa* door nood-wets stael niet sterven;  
 Aen wien haer Opperhoofd den meesten krak sal géven  
 Met haere middlen te verduyftren, of daer sal  
 Een uytgelsen rot door een gewenscht geval  
 Voor uwe Moeder-stad in dichters vier opblaeken,  
 Men sal de werken nog voltooyder op sien maeken,  
 Als tot hier was geplégd; de Konst in top gevoerd  
 Door dése nieuwe GILDE, op Pindus onberoerd  
 Gehuysvest, sal de Stad tot eer en luster strekken;  
 En 't jeugdig krooft wér tot konst-liefde en werk verwekken;  
 En by vrémde oogenood stout treden in de baen,  
 En keeren uyt den stryd met lauweren gelaen.  
 Heb trooft, sey-se, en verdween, 't glas mé tot myn leetwésen;  
 'K had nog maer in 't verschiet *VAN DAMME* konnen lésen,  
*LAMBIN, LE ROY, en DOUG...* 'T was weg en al te laet.  
 Gelukkiger als ik, die 't sullen sien in daed.



Op Vasten-avond korts achter het Klucht-spel den  
*PHENIX-NEST*, gevonden in Arabiën door  
 Doctor *BAREBIROBU*, seer aengenaem Tooneel-  
 stuk, gemækt soo men peyft door *L. FOURNIER*  
 van Ieper, ende uytgevoerd door de Liefhebbers  
 der Gilde van *S. Anna*, wierd aldaer gespélt dése

## K A M E R - K L U C H T

Voor den vyftf gemaakt door den *PRINS* der geseyde Gilde

### H A N S - W O R S T .

**D**OCTOR BUROBIREBA

Is den Doctör sonder ga

Uyt Arcadien gekómen,

Waer hy onlangs héft vernómen,

Hoe dat Barebirobu,

Doctör soo als véle nu,

Rechts geléden luttel dâgen

Had den Phoenix-nest ondraegen;

Des hy véle wondren doet.

Sekerlyk dien Nest is goed;

Jae maer! d'Eyren, lieve vriden,  
 D'Eyren had hy moeten vinden;  
 Daer in sit den rechten schat,  
 Die nooyt *Faculteyt* besat,  
 Waer voor al de waeren wyken  
 Der Américaensche Ryken,  
 En al wat der Scheyders kracht  
 Ooyt héft konstig voordgebracht.  
 Bezoard en fyne Peirlen  
 Syn daer by als stoppen-eirlen,  
 Cardamóm en Kinkina  
 Als verrotte krop-sala.  
 Jae dien Nest, hoe seer gepréfen,  
 Schynt by d'Eyeren te wésen,  
 'T géen een mugske is by een peird,  
 Eene schét by schéte-steirt:  
 Immers, waer toe meer bewyfen?  
 'T goedje sal syn selven pryfen.  
 Waer dien Brabrebribru  
 By Bu-bu-bu-briba nu  
 Ods bobs! wat soud hy staen kyken,  
 Dat hy met den Nest ging stryken,  
 Aen den Eyer-korf niet docht:  
 Synen médedinger socht  
 Hem, en héft ook hem gevonden:  
 Eyeren voor oogen, monden,  
 Ooren, eirs-gat en nog meest  
 Voor 't verstand en voor den geest.  
 Nooyt en was op 's aerdryks wésen  
 Van sulke Eyeren te léfen;  
 Nooyt wierd by den Niew-maerist  
 Van sulke Eyeren getwist;  
 Nooyt en hebben Dichters longen  
 Van sulke Eyeren gesongen;  
 Geenen Wys-geir, wat hy dorf,  
 Drómde van dien Eyer-korf.  
 'T óvrig sal den Meester seggen,  
 Die kómt syne waer voorleggen  
 Ten gerief van altemael  
 T'leper op de Roofse-sael.

## DOCTOR BUROBIREBA.

1.  
**M**ANNEN en Vrouwen wilt vergaeren,  
 Némt de gelégendheyd wel waer,  
 Achter vandaeg in honderd jaeren  
 Brengt niemand u meer sulke waer :  
 Gy hebt de krachten reeds vernómen  
 Van den vermaerden Phœnix - nest ;  
 Maer wy met syne Eyeren kómen :  
 De Phœnix - eyers syn ver best. *Bis.*

2.  
 Denkt niet, dat wy uw geld bedoelen :  
 Waer het niet uyt genégen hert,  
 Uyt médelyden en gevoelen  
 Over den mensch en syne smert,  
 Wy souden 't poeder niet verleggen,  
 Wy kwámen niet in dit gewest ;  
 Maer mensch - liefde doet ons seggen :  
 De Phœnix - eyers syn ver best. *Bis.*

3.  
 Moet gy uwe oog of tong uytrukken,  
 Moet uwe hand syn afgeset,  
 Hebt gy een been, dat roept om krukken,  
 Of wel eene oore, die u let,  
 Den Phœnix - nest kan u niet helpen ;  
 Maer soo - ge uwe oog op d'Eyeren vest,  
 Vluchts voelt - ge uwe rampen stelpen ;  
 De Phœnix - eyers syn ver best. *Bis.*

4.  
 Hier hebt gy Eyren voor Sandrynen  
 Overhands dik en overhands plat ;  
 Méde voor Kwénen en Beggynen,  
 Die dikwils sien door 't sleutel - gat ;  
 Daer syn'er ook voor groote Heeren,  
 Voor 't aermie Volk ; en voor de Pest ;  
 Voor Leeraeren, en die Leeren ;  
 De Phœnix - eyers syn ver best. *Bis.*

5.  
 Syn d'Eyers goed in 't lyf geflogen,  
 Syn ook goed voor die haer befiet;  
 Jae! haeren naem héft nooyt gelogen,  
 Let maer, let wel op elks bedied:  
 'T poeder kan maer het lyf genésen,  
 Maer d'Eyers heelen ook de reft:  
 Tot den Phoenix werd verrésen  
 De Phoenix-eyers blyven beft. Bis.

*Bemerk : de Eyers waeren dry twaelfkes foete Oranje-appels  
 elk omwonden in een wit papier, waer-op eene d'íser  
 volgende Aenfchriften te lezen was.*

### EERSTE PHOENIX-EY.

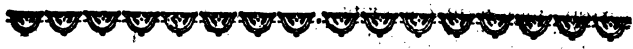
- M**ensch ben ik, wyl 't God beliefdé;  
 Maer 'k ben sonder eygen-liefde.
2. (Eenen Staets-man hoog gefchat,  
Wien nooyt heersch-fucht héft gevat.
  3. (Vrouw, die voor den man niet prékt,  
En die nooyt of felden sprékt.
  4. (Eenen Krygsman, die beschoft  
Nooyt op fyne daeden stoft.
  5. (Eenen Abt met goude krots  
Nimmer bot en nimmer trots.
  6. (Eenen Koopman, die om baet  
Nooyt bedroog of vriend of maet.
  7. (Eenen Rechts-raed, die met prullen  
Nooyt wift fyne hors te vullen.
  8. (Eenen Munk met feresyn,  
Grooten vyand van den wyn.
  9. (Eenen Sorger voor pleyt-saeken,  
Die fyn volk nooyt deep dorf maeken.
  10. (Eenen markt-kwak-falvers Baes,  
Die doet volgens fyn geraes.
  11. (Eene Nonne nooyt verftrooyd,  
Toen fy God latyn toe-gooyt.
  12. (Eenen Arts, soo wys bedacht,  
Die nooyt mensch om 't léven bragt.

13. ( Eene, die door viefveaesen  
Nooyt haer lieven Man doet raefen.
14. ( Eene Vryfter, die nooyt lonk  
Aen haer lieven Vryer schonk.
15. ( Eenen Reyfer, wiens vertellen  
Geene leugens en verfellen.
16. ( Ryk-man, die in 't recht door geld  
Aerm-man drukt, en 't kwaed heritelt.
17. ( Een woeker-ficken Onverlaet,  
Die draed-recht nae den Hémel gaet.
18. ( Den Edelman, hoe laf van moed,  
Die fich niet peyft van 't beste bloed.
19. ( Den Bédelaer, schoon buyten nood,  
Die weygert meer, als 't daglykſch brood.
20. ( De Dienit-bó, die voor 's meesters baet,  
Meer als haer eygen voordeel staet.
21. ( Een vuylen Vrek in hooge jaeren  
Moe van nauw dingen en van ſpaeren.
22. ( Die bétting ſwéirt in doods gevaer,  
En die ſyn woord houd achternaer.
23. ( Een Viſch-wyf, 't geen plat uyt bekennt,  
Dat ſy héft winning aen de vent.
24. ( 'T ſy Paep of Non, van wat geſlacht,  
Die fich des weirelds minſten acht.
25. ( Een ouden Boer ver afgeleyd  
Van bottigheyd en hoofdighéyd.
26. ( Een rooden Hoed of groenen Held,  
Die niet geflag voor aermoe ſtelt.
27. ( Een ſotten Jaeger, die gewin  
Daer uyt brengt in ſyn huysgeſin.
28. ( Die van ſyn dood-gedronken Maet  
Ten uytvaerd gaet, en 't drinken laet.
29. ( Een goeden Sanger, grof of ſyn,  
Die meer van wáter houd, als wyn.
30. ( Een nieuwen ſpoedig-ryken Kwant,  
Die 't geld beſtiert met goed verſtand.
31. ( Een Grooten, d'winglandy gewent,  
Die voor een kleynen ſchuld erkent.
32. ( Een Magtigen, die fich niet vrékt,  
Als hem een ſlauwen tegenſtekt.

- 33. ( Een halven wyfen Wete-wat,  
Die nooyt laetdunkendheyd befat.
- 34. ( Een Botterik, die grof gekné,  
Niet peyft dat hy het fynfte wét.
- 35. ( Den Schryver van een schoon gedacht,  
Die fyn verftand niet toe en lacht.
- 36. ( Een Mäegdeke van achtien jaer,  
Dat nog geen nieuws én is gewaer.

*Twee Dóders in een Ey.*

Eenen Fransch, die Minne laekt;  
Eenen Duytsch, die Drank yerlaekt.



### Vervolg der kleynigheden in de Tael.

**G**ILDE is eene aen-een-gehechte vergaderinge van menschen, by sommige kwaelyk *Gulde*, en by andere nog vél erger *Gehulde* genoemd, door eene van die voorbaerige inbédlingen, die tot geen genoegsaem onderzoek óvergaen.

Geheel Holland door is het woord *Gilde* bekend : onse Voorouders hebben *Gilde* geschreven : het woord *Gilde* is nog in den mond in alle gemeyne saemenspraeken ; het toevoegelyk naem-woord *gildig* is in vol gebruyk ; POMEX versend van *Gulde* nae *Gilde* ; *Ambacht* verdobbelt hy met *Gilde* : in 't jaer 1351. was te Cambridge in Engeland een Broederschap onder den naem van *Corpus Christi-guild*, ende een van *Maria-guild*. Sy stellen *guild*, en soo luyd het gelyk by ons *gild* ; want dat sy maer *gild* schreeven, volgens hunne spel-konst sy souden moeten *tjild* léfen.

*Tooneel* kómt van *toonon*, diesvolgens *Toneel* en *Tonneel* syn te verwerpen. Sie de voorredén op het Treur-spel van Adam en Eva, door J. VAN VONDEL.

*Ménigfaut* is een woord te verwerpen ; en kwaelyk doen West-wámíngen, die *ménigvondig*, *sonvondig*

en alle fulke op syn Brabands léfen; die woorden niet kómende van *vanden*; dat geen vlaemisch is; maer van *vouden*.

De géne de woorden eyndigende in *ye*, als, *lekkernye* in *ie*, als, *lekkernie* veranderén, dólen grootelyks; wy moeten van onse náebueren niet afdwaelen sonder gegronde réden, en die mangelt hier. Oosterlingen schryven *lekkernye*, 't géne sy *lekkerneye* uytspreken, ende noodsaekelyk vier letter-grépen héft, dus moeten wy ook noodsaekelyk vier letter-grépen hebben; soo nogtans dat wy volgens den algemeynen régel in dicht het woord van de dnyftére laetste *e* mógen verkorten, seggende *lekkerny*.

*Bésie, Lélië, Virginie, Cecilie, Kévië*, enf. moeten geteekend syn, om dat die *ie* twee letter-grépen maekende, soud verschillen van onsen enkel-galmer *ie*. Sie N.º 14.º sesde bladfyde.

De Néderlanders hebben séker slach van GENITIVUS ABSOLUTUS, B. V. *myns begryps, myns oordeels, waes wégs, alleffins, andersffins, goenffins*: dese laetste worden in een gesmolten, het géne in véle taelen plaets héft, als TOUJOURS in 't Fransch, INDIES in 't Latyn, YESTERDAY in 't Engelsch, enf.

Die *geenzints* ofte *allezints* schryven, géven hunne onkundigheyd te kennen.

---

### K N É P - D I C H T.

*'T géne Vley beslaet, is, soo men segt,  
 De goede recht tot schaede;  
 Hy pryft niet, die 't verdient met recht,  
 Maer pryft en goede en kwaede:  
 Wilt men sich aan de kwaede op desen voet gewinnen,  
 'T is vruchteloos goed te syn, wie sul de goede kennen?*

---

Men vind-se te koop by den uytgéver LAURENS DE VARVOR  
 in 't Kaffel-stratje binnen leper

# TYD-VERDRYF.

N.º 20.º



Non ego sum veterum, non affecta, Paule;  
novorum;

Seu vetus est, verum diligo, sive novum.

*Ik ben aen oud noch nieuw gebonden,  
'T bebaegt my, naer 't is waer bewonden.*

---

**M**EN segt, wat aardig nieuws in dat TYD-VERDRYF! wie hoorde ooyt van soo véle Klink-letters? Dat'er niets nieuw ontrent waer, het soud de moeyt niet weird syn te laeten drukken; maer die nieuwigheyd behaegt, om dat sy waer is.

Men segt, hoe véle stréken van d'oude Spelling wilt den schryver van dat TYD-VERDRYF in swang houden! Dat die oude Spelling niet wel gegrond waer, het soud meer eere doen daer af te wyken.

*Soo ver iet waer is ende goed,*

*Soo ver het ons behaegen meet.*

'T is om die réden, dat ik laet volgen den schoonen ouden

(1) HERDERS-KOUT.

(2) AMYNTHAS.

Met Bemerkingen tot dienst der leezfuchrige Jonkheyd.

**I**N den vroegen morgen stond kwam AMYNTHAS byr het belommerd wauwd met de byl in syn (4) rechte hand: by had in het selve voor sich patien



(5) gehakt tot eene heyning, en droeg dien last (6) gekromd op syne schouderen. In 't voorbygaert sag hy een jongen Eyken-boom, die (7) naest een ruyschende water-bék stond; het water had des selfs wortels van aerde ontbloot, en den boom stond treurig, dreygende nér te storten.

Ó Jamer! ( dus sprak AMYNTHAS ) soud gy, ó boom! in dit vlietend water vallen? neen, uwe takken sullen niet ten speeltuyge syner golven syn.

Hier op smet hy den swaeren last van synen schouder: ik kan my andere paelen hakken ( sprak hy ) en begon een (8) hechten dam voor den boom te maeken, en aerde te graeven. Den dam gereed, en de ontblootte wortels met nieuwe aerde bedekt synde, nam hy de byle op den schouder, en (9) lachte nog eens, vergenoegd synde óver synen aerbeyd, in de schaduw van den geredden boom.

Vervolgens wilde hy te rug gaen nae den bosch om andere paelen te hakken; maer (10) siet, de \* DRYADE siet hem siet den Fyk, met eene lievelyke stemme, toe: Soud ik u onbeloond laeten weg gaen, braeven Herder! (10) seg my, wat eylicht gy ter belooninge? ik wet, dat gy aerm siet en slechts vyf Schaepen weyd... Ó! Als gy my eene béde vergunt ( sprak den aermen Herder ) mynien buerman PALÉMON is sèdert (11) den Oegft krank; laet Hem gesond worden.

Soo smeekte den braeven; en PALÉMON wierd gesond: maer AMYNTHAS bespeurde t'evens een ryken ségen onder syne kuddé; syne Boomen droegen eenen overvloed van vruchten, en hy wierd een (12) ryk Herder; want de (13) Góden laeten den deugdzaam niet ongeségend.

---

\* De DRYADEN, vaeren Bescherm-gódiannen der Eyken; sy (14) ontfonden en stierven met den boom.

## BEMERKINGEN.

(1) Herders kout: is Heider niet beter als Herder? Ond het niet voordkomen van heit? Heider die het

bein van Schaepon aanleyd, gelyk men segt : Heerscher  
die het volk beheerscht.

(2) Amyntas is een wytheemfchen naam, die in onse  
moeder-tael geene bediedenis heft : soud het de waitende  
Vaderlanders niet beter bevallen, soo men alle flach van  
Land-gedichten met duydonldige naemen verffierde?

(3) Belommerd is hier het eygentlyk vdrfichte woord  
niet : lommer-ryk, fchaduw-ryk. fchyaen my de voor-  
hand te verdienen.

(4) Rechte hand; is dat niet eene hand, die niet  
krom is? waer rechttere hand niet beter?

(5) Het woord gehakt of hakken drymael herhaeld  
in een praetje van eene bladfyde geeft aermoede te  
kennen, terwyl de tael daer in ryk is, voorsien fynde  
van hakken, hauwen, kappen en knakken.

(6) En die oeg dien laft gekromd op fyne fchoudeten :  
soud men niet meynen, dat den laft het gekromde is,  
daer den man felve den gekromden is? dus, en droeg  
gekromd dien laft op fyne fchouderen, maet men voor  
beter vinden.

(7) Naeft en dicht by fchynen even aennemelyk.

(8) Hechten dam voor vafsen, kloeken, gekaeyden  
dam is niet onaerdig, als men dat adjedivum van het  
werk-woord hechten ontleent : dat is eenen dam die  
wel gehecht en gevlochten is.

(9) En lachte nog eens enf. gelyk in den fin maet  
gekromd, fie de 6. Bemerkinge, soude myns oordeels den  
fin beteren fchik hebben, waer't dat'er ftond : en, ver-  
genoegd fynde over fynen aerbeyd, lachte nog eens in  
de fchaduw enf. Lachte kan goed fyn, maer loech ofte  
loeg is niet min goed, en eene letter-grép korter.

(10) Siet; laeter flaet'er; seg my. Siet word tot vete  
gefeyd, lesers ofte aanhoorders; maer seg word van de  
Nymphe aan eenen gefeyd, te weten aan Amyntas.  
Sie broeder, seg broeder : fiet broeders, segt broeders.

(11) Oegft is een bedorven woord van Augustus  
waerom en seggen wy niet den Gaer voor den Oegft,  
en Gaer-maend voor Oegft-maend?

(12) Een ryken Herder; soud gelykpoemiger fyn aens  
den boom, braeven Herder, den braeven.

(13) De Góden. *Waerom niet God laet den deugd-  
faemen niet ongefégend? Om dat Amynthas, Palémon,  
en Dryade heydenfche naemen fyn : men had - fe konnen  
met inlandfche naemen uytwiffelen.*

(14) Ontftaen is hier voor beginnen , oorfpronk  
némen ; daer ontftond een hévig gevecht : elders héft  
het de bereekeniffe van ontgaen , uytkómft vinden ; hy  
ontftond het met de vreefe.

De Franfchen befiten een fchoon werkske van de  
SYNONYMA : het Néder - duytsch behoorde ook het  
fyne te hebben.



## Geloofweirdige Gebeurteniffe.

IN GERYMD PROSA.

*Zijt het Fransch door eenen jongen Student van Ieper,*

---

Praxis est multiplex. *gibt.*  
Den geest vind list, Als hy maer *vischt.*

---

**T**EUN, Boere-gaít, meer uyt op drinken als op werken  
Kwam by een goeden Boer, ik meyn, het was te *Clerken*,  
Aen wien hy synen dienst als Peirde-knecht aanbóod.  
Teun stónd den Boer wel aen, als synde klok en groot,  
By kwámen óvereen : daer was in de bespréken,  
Dat Teun op ieder mael in syne lier mogt stéken  
Een volle kánne bier, de maet van Veurn-ambacht ;  
Doe my maer wel, sey hy, dan knoop ik aen den nacht  
Een goed stuk dags ; ik ben in 't werken eenen Deken.  
Het Boerke vatte niet den inhoud van syn spréken,  
En de Boerinne mé verftónd het aeverrechts :  
Den man sey tot syn wyf, dat is een goed stuk knechts ;  
Stel hem den ondyt voor, op dat hy kan gaen ploegen.  
Geen uytstel ; op dat woord ging aen den difch sich voegen,  
At als ooyt selver ; dan sprak hy tot de Boerin,  
Het smaekt, goe *vrauw* ; maer hoor ; het doet nog méer nog min,

Wil met de selve moeyt het noemael my voorsetten;  
 Dat werd voor heel den dag, ik moet dan niet verletten,  
 In 't óvergaen en wér : de vrouw vond dat voor wel,  
 Sy was een weynig vrek, docht, daer is den gesel;  
 Soo heb ik lang gewenscht een frischen knaep te vinden,  
 Die 't werk behert, doet als voor eygen of voor vrienden !  
 Sy díscht al wéder op, en tapt wér boordevol.

De spys vliegt wéder in, als in een grondloos hol.

By loo! alsoo gespyft, segt Teun, dan kan men werken !

Tand gauw, hand ganw! ik voel my meer en meer versterken ;

Hy segt aen de Pachterfs, goe vrouw, 'k wét het gedaen :

Wyl myne maeg ( 'k ben goed met goe ) soo is aen 't gaen.

Ik sal het avond-mael met eenen binnen spélen :

Als gy den sin insiet, het kan u niet vervélen,

'T kost u geen oordje meer, en 't is nog tyd gespaerd ;

Het strekt tot goed : dien op, ik ném het met'er vaerd,

'T gaet al in eenen trek, 'k heb dan genoeg tot morgen,

Soo hoeft gy heel den dag voor my niet meer te sorgen.

Geseyd, gedaen : het avond-mael kómt op,

Hy ét sich vol tot aen den krop,

En drinkt den derden pot, en vaegt aen syne mauw

Mes, baerd, en neus; en kumt; dankt God; en gaet al gauw

De deur uyt; nae den stal; en kruypt al diep in 't bedde.

De vrouw sprak haeren man verblyd : den Boer, ik wedde,

Dat wy nooyt fyndren gaft in onsen lévens-tyd

Getrossen hebben : jae, sey Klaes ook heel verblyd,

'T is séker Tjanneke; daer op ik vastlyk réken'.

Maer die met syn getrek niet uytquam, was dien Déken.

Waer blyft hy? sey den Boer : wat is dat? sey het wyf :

Misschien sprong hem de koors verraederyk op 't lyf :

Sy gingen in den stal en vinden luyaerd slaepen.

Daer stonden man en wyf verbaesdelyk en gaepen ;

Wel hoe? wat nu? wat siele-trek!

Houd gy alsoo met ons den gek?

— Hoe soo, goe lien? verbaest u dat,

Daer ik myne avond-spys opat?

Het was altyd soo myn gebruyk,

En dat vereyscht een vollen buyk,

'T rusten vachter 't avond-mael :

Soo doen-se t'ontent altemaal.



Facilis descensus averni.

*Men daelt gemaklyk nederwaert,  
T'opklimmen is van andren aerd.*

**T**OEN Orphëus, het puyk der Sangers van heel d'aerde,  
Sich met Eurydicè in echt en liefde paerde,  
Men noodde al wat naer was van adelyken stam.

Trauw-god, van Lachesis verseld, ter bruylost kwam :  
Droef voorspook ! . . . Aristey, genooden, ku't de handen,  
Begluert Eurydicè : hy voelt syn ingwand branden  
Van een ontemlyk vier voor d'ese schoone Bruyd :  
Den booswicht durst haere eer aenranden : sy vlucht uyt  
Den bouw 't veld-op; schreewt, kermt, set aen een droevig wesen,  
De bleeke schrik-versef gëst op haer gesicht te lesen,  
Dat haer een swaere smert vluchts overkómen was :  
Een selle swadler-slang verschólen onder 't gras  
(Hoe sal den mensch coyt syn aenslaenden toeval wëten !)  
Hëft haer heel onverwacht wel diep in 't boen gebëten :  
Op 't naer geluyd den te verliesten Echt-genoot  
Loopt haer ter hulp; hy kómt te laet; sy is reeds dobd.

Wat sal dat teer gemoed, dat brandend hert gaen mæken !  
De traenen biggelen, als hagels, van de kækken;  
Hy volt de droeve locht en weyde en waud met klacht,  
Waer hy soo ménige uer in vreugd hëft doorgebracht.  
Sal hy met eenen vloed van onstutbare traenen,  
Of met syn lier-spel en gesang den toegank baenen  
Tot de médoogendheyd der onderaerd'sche Gón ?  
Hy dut; hy schud; besluyt op 't laetst sich nae den wón  
En voet van Plutos troon als smeekling te begéven.  
Hy tred id Tanars hol; de liefde kan niet béven,  
Al schyn het gruwlyk, en voor vast te gaen om 't lyf;  
Hy kent vrees noch gévaer, hy liet niets dan syn wyf.  
Hy staet voor 't Kroon-gesag, en vangt dus aen tē singen.

ó Magten d'eses kuyts, waer alle stervelingen  
Ontlyfd in daelen, mag ik u recit-uyt bedien  
Myn wédervaeren? ó! ik kóm hier niets bespien,  
Noch Cerber vangen met een diamanten kéten,  
Neen : 'k dóle om myne vrouw door eene slang gebëten :  
Om haer heb ik bestaen tot d'esen Ryk-stoel nér  
Te daelen; is'er hóp in 't sonne-licht haer wér

Te sien? mag Clotho haer den levensdraed herspinnen?  
 Kan bidden 't ysen hert des Hel-vorsts overwinnen,  
 'K bid door dit schrik-gebauw, in onmedoogen sterk,  
 En donkren beyaerd, aom! bevel 't genade-werk!  
 Wy komen eyndlings ons alle in dit ryk voorloonen:  
 Het lot sal niemand voor alle ewigheyd verschoonen,  
 Myné egade is aen u: 't is nuttelooz verteld;  
 'T wykt alles, vroeg of laet, voor nood-lots vreed geweld,  
 Soo dat-ge niet verliest met Orpheus te verhooren:  
 Ach! syt bewégd, laet u door myn gesmeek bekooren!  
 Sy word roch d'uwe, ó Vorst! heb deirais met myn lot,  
 Ik vraeg haar maer in leen! . . . Moet ik haer lief genot  
 Vermissen, wét voor vast, dat ik van hier niet scheyde;  
 Verheug u in 't verlies en dood-sték van óns beyde,  
 Wyl hy dus spélde en song voór de nacht-donkre Magt,  
 Bloedloosé geesten asgerukt van eyze klagt  
 Vast weenden om 't geval van dié soo konstig kwélde;  
 'T viel, al wat roert, stom-stil soo lang den man bespélde  
 Die wérgaloosé lier, soo laag men hooren kon  
 Die hémel-stem; 't rad stond, waer op-Ixion won  
 Gerechte straf; dan mogt gy rusten, Belus sichten,  
 Van 't wáter storten te vergéfs in den ondichten  
 Staeg ydien bak; dan eerst rampsoeden Sifyphus  
 Sat gy op uwen steen in rust; en Tantalus  
 Vergat den dorst; dan eerst de traenen 't hert verklikken  
 Der Rasernyen; 't deel, waer in de gieren pikken,  
 By Tityus was getroost; de Kroon-vrouw sloeg geloof  
 Aen 's Licr-mans lied, noch bleef voór-medelyden doof,  
 Sy word in 't hert beroerd: den swarten Hel-vorst mést  
 Wierd heel vermorwd, gedweeg, door sulc gesang en béde,  
 Sy roepen éven gauw die versche schimme by.  
 Sy mag hem volgen op het streng bading, dat hy  
 Niet eens mag omsien, tot hy bóven is gekómen.  
 Hy hést met dank en vreugd dié voorwaerde aengenómen,  
 En trad met vlyt nae 't gat der nayre berg-spelonk,  
 Langs waer hy korts te voor ter hellen néderdonk.  
 Hem docht syn bittre smert voor goed té syn genesen.  
 Maer waer sal óverdaed van liefde omsichtig wesen!  
 Syn hert klopt; hy kykt om: . . . en éven soo gelyk  
 Sy rukt met snellen tocht wér diep in Plutos ryk,  
 Hy snapt, en meynt haer vast te drukken in syne armen;  
 Vat slechts eene ydle schim reeds bézig met te kermen;  
 Sy domplende in den poel roept hem: vaer wel voor lang  
 Hy tracht wér Charon te bekooren door gesang

En bédén; maer, vergéfs. Des toogt hy 't keert vol kommer  
Op Rhodopè, waer hy in loover-bosch en lommer  
Aen aerde en hémel klaegt syn óverbittren rauw.  
Toch naer dry jaeren hy vergat syn leet en vrouw.



## Vervolg der kleyngheden in de Tael.

**A**lle ongegronde vrémdigheden staen de Vlamin-  
gen soo wel aen, dat véle *tégens* en *jégens* schryven,  
strydig aen het oud gebruyk, voor het voorsetsel *tégen*.  
Ten eersten, al is 't dat men in Hoog-faksen *jegen* en  
*jegens* uytsprékt, men schryft'er nogtans gelyk elders  
*gegen* en *gegens*, 't is hunne wyse van spréken. Ten  
tweeden, *gegen* en *gegens* en syn het selve niet: *gegen*  
is het voorsetsel by ons *tégen* geseyd: *gegens* is eene  
vérkortinge voor *gegen es*, of *gegen das*; soo seggen  
sy ook *wans* voor *wan es* ofte *wan das*: *wans euch*  
*beliebt*. Dus geen woord buyten *tégen* kan goed syn  
in 't Néder-duytsch.

*Helm* beteekent Storm-hoed, en ook *Alembic*,  
séker vat dienende tot stof-scheydinge. HEYNS 3. dag,  
I. wéke:

„ Een vocht van onder af al'engskes trekt nae bóven  
„ In 't hoogste van den *Helm*.

HEYNS moet in alles niet voor keur-meester dienen;  
want ik kan dit geméte in synen I. dag, I. wéke niet  
lyden:

„ Beschynen déses kloots gansch ongereg'ide stede.

De woord-gespannen (SYNONYMA) *vry* en *los*; ook  
*loos* en *valsich*, en mógen niet onverschillig voor mal-  
kanderen dienen, waer in bédendaegs vél gemist word:  
B. V. men segt niet *eene vrye óversettinge* (TRADUC-  
TION LIBRE) maer eene *losse*, eene *on nauwkeurige*  
*óversettinge*: men segt ook niet *eene valsche ribbe*  
(FAUSSE COTTE) maer *loose ribbe*, ens.

Den jongen héft een vógel-jong, want vógel-jongen  
*jongens* streeken.

*Roomer, roemer* syn gemiste woorden voor *ruymet*, een hoog glas sonder voet, dat moest geruynd worden sonder weg stellen, in 't fransch *BOIS-TOUT* geheeten.

„ Het tweede Boek van den boek der Koningen in eenen befonderen band.

„ Den Boek van het léven van Marlborough in dry boeken : het eerste Boek behelst syne geboorte, afkomst, en opvoedinge; het tweede Boek behelst syn hauwelyk, ampten, en oorloogen; het laetste syne verschouwendheid en dood.

Staet die wyse van spréken aen, volgt-se.

Het gén men t'leper *Parreloryn* van 't fransch *PILOU* heet, te Gent het *Stellaeske*, heet by Pomey, Ogiers, Halma, Florimond Remond *de Kaek* : *Stolzen hadde te Sraesburg in 't jaer 1551. syne ooren aen DE KAEK gelaeten.*

D'leperische straet-spraek is heel slecht, als men segt: *hy wit, hy spricht, hy vernimt, hy vergit* enf., in plaets van *wét, sprékt, vernémt, vergét*, enf.

Syt wel indachtig, dat gy *wéet* moet lésen, en niet *wet*.

Het *was* goe *was-wéder* ( of groey-wéder ) toen ik in den *wasch* was, en het *wachs* uyt de bie-korven haelde.

Het fransch *STATUT*, ofte het latynsch *STATUTUM*, kan *geset* heeten : in 't Hoog-duytisch ein *gesetz*. HEYNS I. dag, I. wéke :

„ Daer leerd' in Orchs school syn heylige *gesetten*.

*Besien*, twee-grépig werk-woord, voor *LUSTRARI-PERICULUM FACERE*, in 't fransch *ESSAYER*, is een der woorden die in Halma ontbréken; den verachten Pomey héft het nogtans : het verschilt vél van het selfstandig naem-woord *Bésien*.

Is *moeytelyk* voord-kómende van *moeyse* niet béter, als *moeyelyk*, dat schynt van *Moeye* voord te kómen? Soud het niet kunnen te pas kómen, dat men soud seggen : *'t is haeren Moeyelyken wille*, gelyk men segt : *'t is synen Váderlyken wille?*



Als men boven eene deur ziet **BEVEL**, elk moet natuerlyk *bevel* lezen, gelyk in *Bevel-hebber*: neen, segt gy; het is *Be-vel*: wat reden ofte welken weg-wyfer heb ik daer toe? geenen: volgt dan myne bemerkinge op de Tael, en stelt *Bével*. Soo, als ik hoor **BOUTEN**, **BOUVERY**, enf. van menschen die voor *houten hanten* en voor *stoutigkoyd stoutigheyd* seggen, door bewég-reden by hun bekend, mag ik niet lachen? Soo dan Heeren **BOUTEN** en **BOUVERY** beschaemt al gauw uwe Vaders en Moeders, en doet lieden *Bausen* en *Bauvery* noemen. Nog meer: wy sullen moeten *leeren Bauverey* seggen. Némít het wel af, 't is leersucht.

*Mevrouw* is eene édele Vrouw; *Mevrouweling* eene édele Dochter; *Vrouw Aldegonde* is eene Nonne van sekere Gemeenten, waer de weireldsche yddelheyd soo seer haeren troon gevest héft, dat de Dochters van aldaer den Evangelischen naem van **SUSTER** voor te kleyn en te versmaedelyk houden: hebben sy den duyvel en het vleesch maer óverwonnen, gelyk sy óver de weireld sègenpraelen, het is nog al aardig.

Is *Slag-maend* goed in sekeren dag-wyfer voor *Slacht-maend*? Neen: *slag* is eenen stoot: *slach* is het géne men wel *soort* noemt: *alle slach van koop-waeren*: *slaegen* is stooten; *slachten* is doden, ombrengen: dan, gemerkt de elfste maend haeren naem van het ménigvuldig *Verkens slachten* héft, ende niet van *slagen géven*, soo moet de selve noodsaekelyk *Slacht-maend* heeten.

Het is niet onverschillig in alle woorde-leden hebbende *sch* de *ch* achter te laeten by Dichters voorrecht: het kan verdrégen worden in *vis*, *vissen*, *dissen*, *tussent*, voor *visschen*, *disschen*, *tusschen* en meer andere; maar hoe min hoe béter, en nooyt in onrym: in andere is het niet geoorlófd, om dubbelsinnigheyd te vermyden; want *wassen*, *bussen*, *lossen*, *verssen*, *trossen*, *tasse*, *lessen* enf., sijn heel andere woorden, als *wasschen*, *busschen*, *losschen*, *verschen*, *trosschen*, *tassche*, *lesschen* enf.

*Ding en dingen* syn het selve eentallig woord; en het meertallig is ook maer *dingen*.

DE LA FONTAINE is mis, als hy voor *Stol-springers* *Koordansers* schryft; hy had ten minsten *Koord-dansers* moeten stellen.

*Teelen* oft *teylen* syn *schótsels*, PATINE: *telen* is *voord-brengen*, GENERARE. CATS:

„ Siét een seldsaemen boek, die eerst den vryer speelt;

„ Maect die haest ryper word en bette vruchten reet.

DE BECK:

„ K segge, dat gy 't dier afbeeld

„ Dat van esels word geteeld.

*Tafel-genooten* ( *disch-genooten* ) die van de selve *tafel* genieten: *tafel-genoode* ( *disch-genoode* ) die ter *tafel* genood syn. Dan *Genootschap*, *Broederschap*, *Maetschappye* syn al ontrent het selve: het lesen van goede boeken, moet u het goed gebruik der selve leeren.

Voor *ongelukken niet wriken* is belacchelyke tael: segt: *onbewéglyk*, *onberoerd*, *onverlegen*, *onbedeest*, *ongevoelyk* syn, enf.: *onversaagd*, *kals-starrig* uytstaen, *trossen*, enf.

## K N É R - D I C H T.

Den Vasten doet my groot pleylier,  
Maer nog vèl méér een kanne Bier:  
Ik ben niet uyt op lekkerty,  
Al waer'er slechts een Flaring by  
Ik waer te wren, of een stuk Worst;  
Al prikkels voor 't gebrek van dorst.  
God lof! ik heb die sichte niet,  
Soo gaauw als my den Doctór siet,  
Hy segt my; dat ik drinken moet;  
Ik seg, Heer Doctór dat is goed:  
'K ben ook gerauw den synen raed,  
En 'k houde my daar mee in staet.

# BOURGONDISSCHEN WYN.

*Kracht der Droogen nieuwelyks uitgevonden door eenen  
nauwlettenden Apotheker tot gënesing der Tonge-  
kwaele, getrokken uyt d'Leperfche Gazette van den  
30. May 1751.*

DOOR DEN DICHTER JOORIS GOOSSENS.

**Haud unquam tacuisse nocet, nocet esse locutum.**

*Van fwygen kómt geen overlast;*

*Men ftaegt den hond, die fnauw en baf.*

**L**IEFDE héft vél wondre kueren  
Onder vrienden en gebueren,  
Naer het voorbêld van de kat  
Met den huys-muys of de rat :  
Sulke liefde, sulke vrienden  
Syn maer te gemeen om vinden ;  
Sulke trauw is algemeen  
Soo by groot, als wel by klein,  
Soo by d'aerme, als by de ryke,  
By den boer en syns gelyke,  
By Jan hâgel en Jans maet,  
Op de wacht by den foldaet ;  
Seep-mes-draegers en rentieren,  
Ambachts volk en winkelieren,  
*Procureur en Advocaet*  
Soo van Stad, als Kónings raed,  
Peirde-poetsers, falve-lekkers,  
Of verftuykte-léden-rekkers,  
Halfe-gulpers, *Muficiens*  
Syn ook fomtyds wel oneens :  
Gae ik by de *Medecynen*,  
ô! Daer syn'er by *dofynen*  
*Apothekers* en *Doctours*,  
Kruydenieren, en foo voords,

Die in twisten en krakkeelen  
 Saem de pens niet konnen deelen  
 Op malkandren seer gestoord :  
 En waer uyt kómt dit al voord ?  
 Door snoode afgunst in het herte,  
 Winste-nyd en andere smerte  
 Aen de siel ; want 't is gewis,  
 Dat den tyd foodaenig is,  
 Dat de broers de broers benyden,  
 En beknabblen en bestryden,  
 Elken borger synen maet,  
 Om dat hem de neiring gaet  
 Schier wat bétér, als de syne ;  
 Dies misjont het, hy lyd pyne,  
 Berst van spyt en dullen haet,  
 Wenscht hem alle ramp en kwaed,  
 Ongeluk in synen handel :  
 Maer de vraek op synen wandel  
 Vry seer dikwils tot syn leet  
 Staet, eer hy het peyst, gereed.  
 'T héft in Vlaendren eens gebléken,  
 Soo men léft, voor luttel wéken,  
 In wat Stad of waer ontrent  
 Maekt den Schryver niet bekend,  
 Schoon dat de *Gazetten* liegen,  
 En al ménigmael bedriegen,  
 De geschiedenis hier naer  
 Onversierd is bondig waer,  
 In al haere deelen séker,  
 Waer by eenen *Apothéker*  
 \* Schaere-knipper op de maet  
 Eens van eenen Arts uyt haet  
 Of uyt afgunst, wie kan 't wéten,  
 Wel ter dégen wierd beschéten,  
 En door rug-klap in syne eer  
 Wierd getroffen wonder seer.  
 Alswanneer eens in een Kloofter  
 Den *Boospor*, als sieke-trooster,

---

\* Hy was te Jaemen Lachen-fyden.

Kómen moest by eene Non,  
 Die misschien niet kakken kon;  
 Want om een verdraayde schets  
 Sy met eenen doop de wete  
 Aen den *Doodoor* van de stad,  
 Die haer lossen moet het gat  
 Door een sotte saem-*clyfseri*;  
 Maer doorsoekt eens haer *miseri*,  
 Vraag eens wat nae haer verdriet,  
 Sy en wéten 't selve niét:  
 'T herte klopt, da lenden bréken,  
 'T hoofd scheurt op, en d'ooren stéken,  
 Immers 't houd haer *Céral*.  
 Maer verhaalt-me in dat geval  
 Van *Masourijer* jonge tyden,  
 ô! Men siet haer hert verblyden  
 En sy lacht een goeden keer,  
 Voelt noeh pyn noch smerte meer.  
 Den *Doodoor*, naer hy de kwaale  
 Vond, of niet ten *principaale*,  
 Sey, *Masour*, de siekte is groot;  
 Maer ik wét nog raed in nood;  
 'K sal de selve doop verdwynen  
 Door de kracht der *medoynan*,  
 'K sal u schryven een *Recept*:  
 Maer! wie is het, die gy hebt  
 Voor den Klooster-*Apoteker*?  
 — Hy is wys, en daer by séker  
 In de konste, en vol verstand;  
 'T is den eersten van het land;  
 Sprak ten eersten moer *Amleste*,  
 ô! Den man kent syne lesse,  
 Bovendien hy kan *latyn*,  
 — 'T moest wel eenes ófel-syn,  
 Sprak den Arts op d'ést reden;  
 Maer, *Mevrouw*, seg my opheden,  
 Wie is d'ésen soo befaemd?  
 En hoe word hy ook genaemd?  
 Niet dat hy het niet en wiste,  
 Of sich onvoorzens vergiste;

Maer den schalkaerd vraegde dit;

Om te kómen tot syn wit.

— Synen naem is goed om wéten,

Ook niet logt om te vergéten,

'T is Mynheere \* Langedul

Frisch een heele fraecte yul.

Uyt wiens aensicht is te léfen,

Dat'er moet verstand in wésen;

'T is een Heere buyten blaem.

— 'K hoor het wel aen synen naem :

Hoe! Mevrouw! last-ge u bedriegén,

En alsoo in slaepe wiegen?

Van dien ésel in de konst;

Nooyt en héft hy wel begonst;

Nooyt en kwam hy wel ter dégen

Synen Kruid-boek t'overwégen,

Nooyt héft hy 't geleerde blad

Van Heer Lemery gevat;

Hy is blind in *Medecynen*.

Iemand hy? van syns pynen

Konnen helpen? neen, Mevrouw!

Syn verstand is al te flauw :

Syne waeren, syne droogen

Niet het allerminste doogen,

Syne pillen, synen drank,

Maeken maer gefonde krank :

Uwe Nonnen souden bersten

Door de souden, sappen, gersten,

Door de schorsen, wortels, blaen,

Die in synen BOOMGAERD staen;

Met een woord al syne saeken

Konnen niets voldoende uytmaeken;

Synen winkel, hoe geschat,

Is te slecht voor myne kat :

En, al helpt hy niemands kwaelen,

Doet hem dobbel nog betaelen,

Stroft de lieden t'allen kant;

Daer toe héft hy groot verstand!

\* Hy was lankleer nager.

Dus ik raed u voor het beste  
 Dank hem af, en hoor voor 't leste,  
 'K en u wysen eenen man,  
 Die u beter dienen kan,  
 Een getrouwen *Apothéker*,  
 Eens soo wys, en nog soo séker,  
 Die vél. lof wórd toegeseyd,  
 Om syn groote schranderheyd,  
 Die vermaerd is in elks oogen  
 Door goe kruyden, poeders, droogen,  
 Door goe pillen en syroop;  
 Bovendien al beter koop.

Wel hoe oorkte die Abdesse,  
 Als versuft, op dese lesse!  
 Nooyt en kwam haer sulks te voor;  
 Maer geloofde den *Doctor*:  
 Doer terstond nae dit verhaelen  
 Haeren *Apothéker* haelen,  
 Aen den welken se onbeléfd  
 Segt, dat synen naem begéft  
 In de waeren tot genesen;  
 Bovendien, men héit bewésen,  
 Dat uw sout en suet en soet  
 Nergens nut toe syn of goed,  
 Dat gy syt, als een' land-looper,  
 Een oprachten gift-verkooper:  
 'K wét het al in 't lank en breed:  
 En het is ons hooglyks leet,  
 Dat gy hier soo lange jaeren  
 Hebt geléverd uwe waeren,  
 En getrokken hebt ons geld:  
 Dan het werd u al geteld,  
 Wat nog syn mag te betaelen;  
 Gae, wil uwe rékning haelen.

*Het perwoolg op 't naefte N.º*

---

Men vind-~~se~~ te koop by den uytgéver LAURENT DE VARVEN  
 in 't Kassel-stractje ~~hinnig~~-Isper.

# TYD-VERDRYF.

N.º 21.º



Non te dicentis moveat reverentia, sed quid  
Dixerit, attendas, quâ ratione probet.

*Tis Hanneke den Gek, of wysen Salomon,  
Die u wilt syne waer oppandren,  
Sie dat niet in; want dien is mensch gelyk den andren:  
Sie, waer de reden slayt, wie put uyt d'achte bron;  
Sie ook niet, of't u wyl aenstaet,  
Maer waer bewys het sekerst gaet.*

---

Aendacht! *gift* op voorgaende N.º 4. blad. kómt van *giften*  
en niet van *giffen*.

---

## 30. T A E L - Ó V E R W É G I N G.

**S**OMMIGE Schryvers schynen te willen de onregelmaetige tyden van onse werk-woorden uytbannen, niet meer durvende seggen *vrocht* maer *woekte*; *miek* maer *maekte*, enf. : niet meer durvende seggen *geseyd* maer *gesegd* : onse botte Voorouders, die wy seker voor in alle dingen onkundig moeten houden, wisten wel van óver een en meer duysende jaeren *Mét-Wis-en-Sterre-kunde* te vinden; *konstige Hóven*, verwonderlyke *Tooneel-saten* aen te leggen; *Bruggen en Toorens* te stichten, niet meer nae te maeken; *duysende* verscheyde *domme krachten* in 't werk te stellen, want alle *Ambachts* allaem is *domme kracht*; het *getuyg* waer mede de vermaerde *Suyl* van onschatbaer gewigte te *Venétien* opperecht wierd, en het *mes* waer mede *gy* *brood* snyd, sijn *domme krachten* : maer wat is



dit al? sy konnen aen ons niët; mögen wy onse vlaemsche Voorouders niet verwyten, dat sy ofte onse lange tael verkort, ofte onse harde tael versacht hebben met te seggen B. V. *ik socht, ik dröeg, sonk, sond, rook* enl.? sy hadden moeten seggen *ik soekte, ik draegde, sinkte, sendte* of *sendte, richte* met andere; en dan soud de taele schoon syn, gelyk het te sien is aen dese volgende gemeten

- „ Ik soekte; en vintde hem; die schinkte daer en drinkte;
- „ Hy brökte 't glas, en loopte, en koopte een nieuw en schinkte;
- „ Ik trekte hem, hy stökte, en 'k riekte, dat hy stinkte,
- „ En maekte vuyl dat blinkte.

Men sal seggen, dat is uytgesocht (moet het niet syn *uytgesoekt*?) om die harde gelyk-galmige woorden al by een te voegen: 't is waer: maer, hoe aarmsinnig die reken syn, sy fullen nog iet gelyken met de versichte woord-vrongen te gebruyken:

- „ Ik socht en vond den man, die staeg daer schonk en dröng;
- „ Hy brak het glas, liep gauw, en kocht een nieuw, en schonk;
- „ Ik trok hem, hy stak my; dan roök ik dat hy stonk,
- „ En vuyl miek, 't gene blonk.

Ik ben beschaemd över den aermen sin van dese vier reken; en nogtans niet vind'er al dikwils slechtere in de vlaemsche *Almanakken*. Ik ben'er ook beschaemd över.

- Dit sy gesayd, om die slauwe herffenen te versterken, die vresen van kwaelyk te doen met wel te schryven; en om, het gene misschien onmogelyk is, kleyne Schol-meesterkes of Schol-vrauwkes in eygen oogen groot, van hunne dolinge te doen wederkeeren, ende liever te leeren seggen *ik vroocht*, als *ik werkte*.

- Wilt gy aenhouden met *werkte, richte, sinkte*, en ook *gewerkt, geriekt, gofinkt*, enl. te seggen, gy moet dan ook niet meer *ik dede, ik ging, ik sat, ik sweeg* seggen; maer *ik doede, ik gaede, ik sitde, ik swygede* enl. Ach! dat ik niet lachen moest, ik soud my vergrammen.

- *Geloyd* is het eenigste, dat ik soud aennemen, om versicht te maeken tusschen *geloyd* van *Jayden*.

*Vervolg van den Bourgondischen Wjn.*

Peys, hoe hy daer stond en sag  
 Langedul op desen slag;  
 Voelde tustig dese népen;  
 Maer hy héft wel haest begrepen,  
 Dat'er iemand op dien stond  
 Had gewéft op syn *affront*.  
 — Sprék, Mevrouw, houd niets verholén;  
 Iemand héft myne eer gestólen;  
 Die kwae tong, dat helle-spook  
 Sal ik leeren, en u ook:  
 Soo den hémel my wilt spaeren,  
 Hy sal daer mé kwaelyk vaeren,  
 Soo ik séker en gewis,  
 Wéten kan wat daer van is.  
 Is daer méde soo vertrokken.  
 Pest! hoe swolg hy aen de brokken,  
 Wyl op onverwagten tyd  
 Hy die lévering was kwyt,  
 En daer by syn goeden naeme:  
 Holla! docht hy, myne faeme  
 Moet hier syn in 't kort hersteld,  
 Daer aen spaer ik moeyt noch geld.  
 Héft terstond twee *Apothékers*  
 Tot syne eer-geftóle-vrékers  
 Van een andre Stad gevraegd,  
 En hun syn geval geklaegd;  
 Ook versocht; sy syne waeren  
 Souden slecht of goed verklaeren;  
 'T gén sy vonden met'er spoed  
 Alles wel en éven goed.  
 Jae! het schein aen hun bewyzen,  
 Syne wortels, bloeyen, blaen  
 Konnen dooden doen verryzen,  
 Soo puyk syn-se, en wel gedaen.  
 Gingen saem nae moer *Abdésse*  
 Met een saykerdúytche lesse,  
 Seyden wéle sinned aen haer  
 En de Nonnen allegaer;

Wilden onder eed verklaeren,  
 Dat den *Apothekers* waeren  
 Maekten goede mengelry  
 Voor gestoptheyd, schytery.  
 Seg ons eens, wie is den snapper,  
 Eere-dief en vuylen klapper?  
 Dénen lekker van uw gat  
 Héft hy uwe flesch gehad?  
 Sulks en hoeft men niet te vraegen;  
 Want die pot en fleschen vaegen,  
 Vaegen ook seer wel de mauw  
 T'iemands loet somtyds en rauw.

Dese Abdes soo óverstréken  
 Liet van schrik haer wáter léken,  
 En sey, Jesuke! myn bloed  
 Is ontroerd, en myn gemoed!  
 Maer daer sprak een oude Nonne,  
 Ruym soo dik als eene tonne,  
 Warm van eenen goeden kroes,  
 „ Wel den turken! wel den droes!  
 „ Wie, Mevrouw? wie kan ons deiren?  
 „ Wat syn dat die liens *affaires*?  
 „ En beroer u niet, mortjoen!  
 „ Wy syn meester van ons doen;  
 „ En sy voegd'er by al lippen,  
 „ Wat daer wilt Mevrouw berispen!  
 „ Wel! wat bruyt ons desen man?  
 „ Dat hy doe, al wat hy kan:  
 „ En sy slépte soo Mevrauwe  
 Weg nae binnen by de mauwe.  
 Langedul ging daer mé voord  
 Seer verbitterd en gestoord.  
 Maer Mynheer liet maeye slaepen,  
 Docht, ik sal het eens betraepen,  
 En ontdekken den verraer.

Het gebeurde korts daer naer,  
 Dat'er een van syne vriden  
 Hem kwam dit geheym t'ontbinden:  
 Hy wiefd helschen duyvel kwaed,  
 Dat het was syn besten maet;

Swoer by turken, hel, en hémel,  
 Schoon hy waer, als eenen KÉMEL,  
 'K sal hem tauwen by geval,  
 Dat het hem berauwen sal.  
 Mynen naem soo te bevlecken!  
 En kalanten af te trekken!  
 Te misachten myne waer,  
 Of ik eenen éfel waer!  
 Maer ik kan hem nog wel borgen;  
 Is het hédén niet, 't werd morgen;  
 Ik sal wagten een geval,  
 Dat ten besten dienen sal.

Eens, den Arts met oyvaers schénen,  
 Liep beslaeft al shofflen hénen  
 Naer een sieken in de straet,  
 Die voorby de deure gaet  
 Van den selven *Apothéker*;  
 Die dan docht, nu heb ik féker  
 Mynen vógel recht ter hand,  
 Kómt tot op syn voorhuys-land,  
 Héft den *Doctór* by gerópen,  
 Die geen erg had te verhópen.  
 — Wat geluk moet my geschien  
 Van Mynheer alhier te sien,  
 Dien ik meest kóm te beminnen!  
 Doe my d'eer, Mynheer, kóm binnen,  
 'K heb een glas *Bourgonje*-wyn,  
 'T Sal ten uwen dienste syn.  
 Den Heer Arts wilt het versetten :  
 — Vriend, om nu ik mag niet letten;  
 'K dank u, vriend, ik dank u seer  
 Van dése aengebódene eer;  
 Want 'k ben op 't besóeking-géven;  
 Men verwoet my heel myn léven  
 Als een *Doctór*, die niet vast  
 Op syne uer en sieken past.  
 — 'K bid, Mynheer, laet u omhaelen,  
 Laet my myne schuld betaelen  
 Voor al d'eer aen my gedaen :  
 Dienst doen mag wel dienst ontfaen.

Eyndlings hy laet hem gefeggen  
 Door 't vélvuldig voorenleggen,  
 Volgt nae binnen met'er daed  
 Sonder voorgedacht van kwaed :  
 Nellé, riep den *Apotheker*;  
 Spoel voor elk een goeden héker,  
 Breng my een *Bourgonje*-flesch  
 Van de laetste *krremes* ...

Volg; Mynheer, in d'achter-kámer,  
 Midſ het daer is aehgenaemer;  
 Bóvendien 'k wil met *fatſoen* ...  
 Niemand héft daer mé van doen.  
 Nauwelyks fyn ſe ingetréden  
 Langedul meld ſyne réden  
 Sluytende wel vaſt de deur :  
 — Syt gy wel, Mynheer *Doſteur*,  
 Nog indachtig, moet ik vraegen,  
 Hoe gy óver korte dágen  
 In het *Kloaſter*, gy wét waer,  
 Groot geacht hebt myne waer,  
 Myne wétenschap gepréſen  
 Of ik enklyk ſoude wéſen  
 Eenen éſel, een groot kalf,  
 Ongeleerd in kruyd en ſalf?

Den *Doſteur* op deſe réden  
 Wierd ontſteld in al de léden,  
 Sey : " Mynheer, myn lieven máet,  
 „ Soud ik door een booſe daed  
 „ Tot uw naedeel ſoo beſliſſen ?  
 „ Kont gy ſulks van my wel giſſen,  
 „ Daer gy ſyt myn beſten vriend ?  
 „ 'K wénſchte wel te ſyn gediend  
 „ Van my deſen gúyt te ſeggen ;  
 „ 'K ſal't met réden wéderleggen,  
 „ Dat ik van het gén gy ſegt  
 „ Ben onnooſel; en oprecht  
 „ Bidde; taet-me my verſchoonen ...  
 — Niet verſchoonen, maer wel loonen,  
 Wéderlieſde en goed beſcheeden  
 Het ik hier voor u gereed.

Hy vat eenen stok met eenen,  
 Slaet maer over hals en beenen  
 Met den opgehéven arm  
 Op den kop, en rug, en darm,  
 Twee blaewe oogen, swarte kaeken,  
 Immers waer hy kan geraeken,  
 De gevrichten, al de lén  
 Blut van bóven tot benén.

Den *Docteur* bad om genade,  
 — Langedul! myn kamerade!

Ik bedank u van den wyn.

— Soo moet hy geschonken syn

Aen verraeders, eere-dieven,

Die om Nonnen te believeu,

En een derden voor te staen

Selfs een ouden vriend vermaen :

Seg nog eens, dat myne droogen,

Myne kókfels niet en doogen;

Evenwel dien droogen stok

Wel gepast op uwen rok

Moet gy, om syn wondre krachten

En eerbieden, en groot-achten.

Maer Mynheere den *Docteur*

Vond het gat haest van de deur,

Om de straete soo te winnen.

Langedul riep luyd van binnen :

„ Syt soo haestig niet, Mynheer,

„ Drink voor 't minst nog eenen keer;

„ Smaekt u niet, soo goen *Bourgonje*?

„ 'T schynt, gy maekt een stuere *tronje*?

„ Is hy hard, of is hy \* suer?

„ 'T is dan gank? goen dag *Docteur*.

„ 'T was belacchens weird op straete;

Want hy riep om hulp en baete;

— Hoort, gebueren, kómt al uyt,

Siet hoe ik hier ben gekluyt.

---

\* Suer met *Docteur* is eenen onsyverek-rym-slag, niet nae te volgen; want de ofte *university* vól van ev, gelyk uitgeleyt is in N.º 13.º sweede bladfyde.

Van dien schelmschen *Apotheker* :

Ach! myne armen syn my zeker

Uyt de noten en gestel :

*Apotheker!* pokke-vel!

Kóm op straet eens, gy verraere,

Mensche-beul en moordenaere,

Doe soo véel eens voor elk een,

Als toen gy my had alléén!

Ik sal u soo duyvels krauwen,

Dat het u sal lang berouwen;

Toon uw bakhuis eens op straet!

Maer syn tiéren kwam te-laet.

Heel 't gebuerte was te beene,

Niemand wist van groote en kleene,

Wat daer schuyfde ontrent dat huys,

En waerom al dit gedruys :

'T wyf van Langedul kwam vooren;

— Moet gy nae dien kaeklaer hooren?

Sprak sy de gebueren stout;

Hoort gy niet, waer het hem houd?

'T houd in syné vyftien sinnen :

Hy kómt eerst in vriendschap binnen,

Drinkt als eenen Tempelier;

Maekt dan twist en groot getier,

Dat ik hun heb moeten scheyden :

Wilt hem nae syn huys toe leyden,

Of wel nae het sotte-kot,

Want gy hoort wel, hy is sot,

Hy is vol van myn *Bourgonje*.

— Doet, gy magere *caronje!*

Vuyls flette, daer gy staet!

Dekt gy soo het schelme-kwaed,

My van uwen man gebakken?

— Gae, *Dokter*, wil u maer pakken

Gauw van hier, voord metter daed,

Of ik wét met u wel raed;

Of 'k sal om de Hoofd-wacht senden,

U van myne deur doen wenden;

Of u daegen voor het Recht,

Sop gy nog een woord maer segt.

Wat sal nu den *Doctor* maeken?  
 Ging met twee besehaemde kaeken,  
 Met de lenden, arm, en huyd  
 Afgeransfeld en gekluyt,  
 Naer syn huys of eenen sieken:  
 Maer een hond, kon logtlyk rieken,  
 Dat hy op dien stond en pas  
 Sieker, als den kranken was;  
 En dat hy tot syner baeten  
 Sich wel mogt doen ader laeten,  
 Plaestren schoudren, hoofd, en arm,  
 En sich houden t'huys heel warm.  
 Kont hier leeren, hoe de vraeke  
 Nimmer slaept, maer smacht de saeke  
 Tot gelégendheyd haer toont;  
 En soo word het kwaed geloond.

Over ettelyke jaeren stond het Werkske van STÉVENS  
 herdrukt te worden, en dése volgende scheydelingen  
 wierden tot Voor-réden gemaekt.

o STÉVENS! vel te vroeg het *Vaderland* ontruk!  
 De loos in *Vlaendren* aen de Tael door u gegeven  
 Verdiende, dat gy soud by ons nog heden leven,  
 Om wien aerbeyd, net en keurig opgesmukt,  
 Ten nut der spraek te sien herdrukt.

\* Een achtbaer medelid van *Kassels Rechte-bestier*,  
 Een weirden minnaer van de Tael en Tael-genooten,  
 Een kweekling afgericht op uwe snaer, een grooten  
 Verdédiger van 't goed, wiens baetloos yver vier  
 † 's Lands luyster acht, 't geld geene sier.

Een Man, o STÉVENS! wiens geheugenis voortaan  
 Sal névens d'uwe in 't hert der *Konst-minnaeren* bloeyen,  
 Wiens roem by tyd-genoot en nae-saet staeg sal groeyen,  
 Doet aen de pers de hand ten synen koste staen,  
 Waer door gy wér in 't licht sult gaen.

\* Den Heer VANDEN BAVIERE, Voor-schépen.  
 † Rara avis in terris. *Wat seldsaem diër! vind men het hier?*



Hoe, wel! in desen tyd, wanneer laet dunkenheyd  
En herffen-loosfen waen., in schyn van nieuwe vonden  
En nieuwe krachte [ vel eer onkundigheyd ] de gronden  
Der spraek bederyen, en door onverstand misleyd  
Opdisschen Fransch in Vlaemsch gebreyd.

Nu praelt men logt, soo men het nemen wilt voor praelt,  
Men moet nocht aerd, noch wet, noch swier van Nérduytsch  
kennen,

Men moet sich enklyk aen een Woorden-boek gewennen,  
En eenigssins aen 't Fransch, of wel Latynsche tael;  
Die twee vertaeld syn 't altemael.

Segt niet dat schrift bevalt, maer 't is van mynen smaek;  
Segt geen krygs-bende meer, maer een lichaem soldaeten:  
Vóóróór'ders spraken slecht! wy moeten béter praeten:  
Voor ons eew op eew nér 't volk had noch lichte noch baek  
'T verstand plakte al aen onse kaek.

Dit sy genoeg voor die de siel der Taelen kent,  
En tienmael meer soud nog geen ydelhoofd genesen:  
Gy, STÉVENS, troest my; en gy ook, die STÉVENS wesen  
Verniewt; ach! waer (1) VERPOORT en (2) JAN BELLET  
bekend,

Ik sag met vreugd myn levens end.

Toch myne hópe is groot, mids 't Opper-lands-gesag  
De Litteren behert, en by Latynsche boeken  
En Franschie en Grieksche, ook doet de Moeder-tael door-  
soeken,

Dat-me op DES ROCHES spoor, allengskes 't beste slach  
Van spraek sal brengen aen den dag.

T. T.

STÉVENS héft sékerlyk dienst gedaen aen de Tael,  
maer ik prys hem daer in niet, dat hy, gelyk véle  
andere, op lossen grond segt, dat de boek-staef Z  
sacht is, en S hard: het tégendeel gaet vast en sonne-  
klaer.

(2) JAN BELLET, grooten en fuyveren Dichter, die van 1622. tot ontrent 1650. allen jaere een fchoon Treur-fpel gemaeckt héft, fonder de Klucht-fpelen en andere Werkskes naer d'omftandigheden van tyd, ende van in de jaeren 1630. Dicht-meéfter gewéft is van S. ANNA Gilde.

Syne Spel-konft komt nabij aen de gene van deſe Boekſkes, en synen Vers-trant gaet boven den genen van Cats. In ſyn Treur-fpel van *David* en *Berſabée* in 't jaef 1635. ſoo leyd hy *David* in :

- „ Onwéirdig Ammons ſaed, dat wél t'onwys beraeden
- „ Myne onfermhertigheyd hooveidig dorſt verſmaeden,
- „ Toen ik te goedertier baktoeg uws Vaders dood,
- „ U myne hulp en trauw, als vriend en broeder, bood;
- „ Meént gy, dat al den ſchimp gedaen aen myne knechten...

In 't ſpel van *Wenceslaus* in 1632. luyd ſyne Voorreden aldus :

- „ Vach! heerſch-fucht! vreedé vraek! wat brauw't gy ménig won-
- „ Den genen gy verheft, den andren brengt gy onder; (der!
- „ Dien ſtort-ge in 'tongeluk, dien maekt gy trotſch, verſteend;
- „ Dien van het volk bemind, dien haetig aen 't gemeent,
- „ Hittt bloed op tégen bloed, doet vrédié daeden plégen,
- „ Kont moeder tégen kind moorddaedelyk bewégen :
- „ Tot blyk is WENCESLAUS den eerſten Béemſchen Vorſt,
- „ Die, laes! door moeders haet vol heerſchings ſnooden dorſt
- „ Vermoord wierd door de hand van ſynen eygen broeder.
- „ Ha! vreedé Drahomir! ha! al te ſnoodé moeder!
- „ Boofé afgódiſſche vrauw! wee u, tweede Agrippyn!
- „ Die ſoo geveynsdelyk uw kind op glimp en ſchyn
- „ Van liefde roept tot u, en vreedlyk doet vermoorden!
- „ Wee Boleslaus! wee ſnooden broeder! die de woorden
- „ Uws moeders géft gehoor, en met het moorder-ſtael
- „ Uws eygen broeders bloed ſtort midden in de fael.
- „ Ontaerden! meent gy dan door dit moorddaedig ſterven
- „ Des jonglings Heerſchppye én Landen te beerven?
- „ Meént gy door deſe moord 't opgaende Chriſtendom
- „ Te bannert uyt het land? te rechten wederom
- „ Afgódiſſche tempels op? Neen, ſnoodé moordenaeren,
- „ Nict lang ſal d'Opper-mágt u ongevróken ſpaeren,
- „ 'T ſchveirdig óordeel Gods niet welverdiende ſtraf
- „ Bereyd reeds uwen loon in éen vertoemlyk grat.

- „ Dit sal ons treurig spel vertoonen , édle Heeren ,
- „ Hier mé sal 't Roos-priëel uw jaerschen Tuyn vereeren ;
- „ Priëel , dat niet verwagt uyt Tagus synen loon ,
- „ Maer uyt der Mufen hof een groene Lauwer-kroon.

Ik wét niet , wie het in défen tyd vél béter sould doen , als dien ouden WÉT-NIET. 'T is waer , hy had het ongeluk van syn West-vlaemsch bóven het Hollandsch te stellen , nádemael hy , soo syne tyd-genooten van hem getuygen , het *Liefde-spel van Roosmonde* , eerst in Holland gemaekt door Jan-Hermans Krul , IN SOETER VLAEMSCH DICHT GEBRAGT HÉFT.

Syne Klucht-spélen syn niet m'n wel beleyd en wel gerymd , schoon wat op syn Spaensch , meest loopende op schaekingén en óverspel : den aenvang is óveral schoon : in de klucht van *Fracasso* en *Florette* ;

*FRACASSO belacchelyk gewàpend ópent het Tooneel ,  
sprékende aen ISABELLE syne Maerte :*

- „ Nu sal het gaen voor goed : hoe ! Porcio by Florette ?
- „ Dien spraeyer by myn wyf ?

Dit blykt nog klaerder uyt dése Minne-rédens in het Klucht-spel van den *Goedwilligen*.

*ALONSSE segt aen LUCRÈCE :*

- „ Nu mag ik , en met recht , Lucrèce , my berommen ,
- „ Dat ik op 't hoogste s'op ben myns geluk geklommen ,
- „ Dat ik den vreugde-berg volweirdig nu betré ,
- „ Gelyk met syn vriendin den Trooyschen minnaer dé :
- „ Want 't óverryk besit van uwe schoonighéden
- „ T'Omarmen , ó Gódin ! ó ! soo volmaekt van léden !
- „ En al het lieflyk soet , dat ik by u geniet ,
- „ My buygen onder u , als een oodmoedig riet.

*LUCRÈCE.*

- „ Soo wil ik voords met u in dése vreugd volheerden ,
- „ Terwylen mynen man staeg drómt van syne peirden ,
- „ Op syne valken past , op syne honden acht !
- „ En vél meer , als voor my , besorgd is voor de jagt...

Wéderom het Klucht-spel van *Monsieur Lappe* en *Joffrauw Warmoes* begint aldus :

*LAPPE.*

- „ Ik wil , ik sal , ik moet te velde my begéven ,
- „ Ben ik'er niet ontrent daer word niet goeds bedréven.

Is dien aenvang niet soo goed, als van de heden-  
daegsche Tooneel-dichters? Hy vervolgt dan alsoo :

- „ Wyl 't wér is aengenaem den Gaer moet syn gedaen,
- „ En God wét, bleef ik t'huys, wat daer mogt ommegean :
- „ Het mogt my éveneens als buer-man Klaes gebouwen,
- „ Wiens Knechten, Maerten saem, met trieffen, jongeleuren
- „ Op 't hooy en op 't geley, daer spélden sulc een spel,
- „ Dat ieder Meyssen kreeg een óver groot geswel,
- „ 'T welk uytbrak in April daer naer. Neen, aerre vaeren
- „ En moeren, 'k wil u saem voor sulc geval bewaeren ;
- „ Voor my, 'k waer liever dood, als dat my sulks geschied :
- „ Maer voor myn kind, God lof! s'is stil, ik vrees dat niet.
- „ De moer, vol eer en deugd en vyandin van 't mallen,
- „ Sal haer door strenge sorg behoeden voor het vallen *enf.*

Het aerdigste is, terwyl den goeden *Lappe* soo sorgt  
voor Knechten en Meyssens, dat hy, nae éniçe ver-  
werde klucht-gevallen, syne Vrouw betraept, waerden  
*Greffier* voor haer sorgt, ende te saemen bevind, dat  
syne Dochter in die gelégendheyd is, van met den  
*Greffiers* Schryver te moeten trauwen. *Lappe* met  
kwaeden gryns doet - se malkaer de hand géven, en  
stékt - se in de schermen; vereert syn Wyf met vyf ses  
schoppen in haer gat, die weg lóopt; smyt den *Greffier*,  
die haer beschermen wilt, óverhoop aen d'andere syde  
tusschen de schermen, en segt :

- „ Moet ik niet 's avonds laet, en 's morgens voor het daegen
- „ Voor dat *canaille*-volk my kwellen, forge draegen,
- „ En syn myn Dochters uyl? Cornelis bóven dat?
- „ 'K wensche al het vrouwe-volk den krével in haer gat.

Daer méde eyndigt dese Klucht, die, daergelaeten  
wat te seer op syn Spaensch is, en toen in swang was,  
séker soo goed is, als het meeste deel der hédendaegsche.  
Kwam hy achter Moliere, wat soud hy goeds gedaen  
hebben !

(1) VERPOORT, leerling en opvolger van JAN  
BELLET in 't Dicht-meesterschap van S. ANNA Gilde,  
moet weynig aen hem wyken : hy héft ook eene lange  
réke van jaeren nieuwe Tuyndag-tooneel-spélen ge-  
maekt met goeden uytval en grooten lof. Ik slaeg

een blad open in 't spel van *Mauritius*, alwaer eenen Edelman aldus *Chaianus* aensprekt :

- „ Gelyk het yfig nat by Hæmi koude stranden
- „ Vergaet, wanneer de son sich vinnig set te branden;
- „ Gelyk voor beir of leew het slyg-lam schud en best,
- „ soo vreesst voor u al wat op Rheas kruyne leest;
- „ Maer, wyd-vermaerden Vorst, staek doch dit bloed-vergieten
- „ Laet desen overschot het leven doch genieten,
- „ Onthoud u van de vraek; neen! heerlyk is het niet,
- „ Dat gy gevangen bloed thus vreedelyk vergiet;
- „ De Góden kan die daed in 't minste niet behaegen...

In den vierden uytgang segt *Chaianus* :

- „ Soo lang als Phœbi Israël sich duykt in Thetis baeren,
- „ Is op den aerde-kloot niet anders als beswaeren,
- „ Als schrik, als duyternis, als schromelyken nacht,
- „ Die 't waer-spel Morphæ alleen te steipen plagt,
- „ Toen hy in speten slaep door lievelyke dromen
- „ Benemt, waer voor den menich in donkren waek soud schromen
- „ Hy wiegt ons in de rust tot dat den dag ver ræyft, (men)
- „ En Phœbi gulde kar in 't lichtig opsen draeyt...

Syne korte gemeten syn even goed; *Priscus* segt van Keyser *Mauritius* :

- „ Hémel! wat is dat voor strécken?
- „ Grooten Vorst! wat perit uw bloed,
- „ Dat gy sulke daeden doet?
- „ Waer toe tyt gy nu gekomen?
- „ Hoe héft vraek-sucht u beklommen?
- „ Hoe héft vree-bloed-dorstigheyd
- „ Sonder nut uw hert verleyd?

Dat kan al doorgaen, soo ik meyn.

Syne Kluchten hebben ook al wat geeft in : in synen *Student*, naer desen de Boerinne selve traeren man héft doen beschilderen, die nu in 't Parady's is, segt den *Student*, die van Parys komt, ploedelings :

- „ Pots honderd! was het diep? hy héft my aengesproken
- „ En synen nood geklaegd : Boerin, hy sat gedóken
- „ Van schaemt : den aermen vent was mager in 't *habyt*
- „ En had gebrek; verweét, dat Gy '100' wildig tyt :
- „ En dat gy hem verget, was nog syn meete klaegen.

BOERIN.

- „ Wel God! is't mogelyk! ik peyse heelc dagen
- „ En nachten ook op hem : maer is het seker hy?

S T U D E N T.

- „ Wel foud het niet? hy was de heele wék by my?
- „ Hy fey my fynen naem, 't was Pier... neen; Teun... by fcheef?
- „ K wét hem op mynen duym... (yeu)

B O E R I N.

„ Was't Hans?

S T U D E N T.

„ Já Hans! den felfven?

- „ Hy fag een weynig fchéf, was roft en dun van hayr,
- „ Den neuse een weynig fcheef: feg, moederke, is't niet waer?

B O E R I N.

„ Het is waerachtig foo, gelyk gy fegt, Mynheere...

En *nota*, de Boerin had felve eerst al uytgeleyt, hoe haeren man was. Soo doen het de Pis-kykers ook? als fy van andere kanten niet verwittigd fyn van de kwaele, fy doen de pis-draegers klappen wat'er gaens is; en dan naer een tuffchen-praetje, fy fchynen op 't fien der piffe tooverachtig heel de kwaele te kennen, die den gaey ofte gaeyinne felve eerst bedied héft. Hoe gelukkig fyn die bedriegers dat men er foo véle vind met een hoofd van de Fabels van *Aesopus*:  
*ἐν κέφαλῳ ὄν ἔχει.*

En nog is défe dólinge verdraegelyker, als die van Nacht-spooken: den Pis-kyker fnyd maer de borfe, en de ingebélde nacht-geesten (want in klaeren dage fy blyven t'huys) bréken door fchrik rust en gefondheyd: en d'ergfte van alle fottighéden is de Tooverye; die bederft ook en op eene moeyelyke wyfe de ruste en gefondheyd van ménige bot-hoofdige, en doet-fe daer en bóven véle geld verloopen. Défe verliefen 't al. Kan men ellendiger fyn, als flauw van geeste te wéfen ende fich onder duyvels handen te gelooven? en wie doet die Tooverye blyken? Ha! fegt eenen ouden Boer; ha! fegt eene ongeleerde Boere-kwéfel, 't is niet natuerelyk. Hoe verre héft dien Boer, hoe verre héft die Kwéfel de Nature opgevifcht, naegspeurd, doorfien en doordrongen, om-se te kennen? waer hebben-se het eynde van 't natuerelyk, en 't beginsfel van 't onnatuerelyk leeren befcheyden? Ó Verwaende domme menschen, die wys wilt fyn tot uw ongeluk!

Maer, om tot de begonne verhandelinge wéder te

keeren, van de jaeren 1622, 17. Wyn-maend, wanneer BELLET syn schoon Kamer-kluchtje ter eeren d'Heer GISLENUS BAELE, eersten Prins van S. ANNA Gilde, sedert haere weder-oprechtinge achter d'inlandsche ooreloogen, met syne medemakkers verтоond héft op 's Princes voorgestelde vraege :

*Wat pyn moet eenen Minnaer draegen,  
Eer hy syn Liefste kan behaegen?*

Ook van den jaere 1629, den 17. Sporkelle, wanneer hy syn geestig Tafel-spel voor den Hooftman syner Gilde, Vógd der Stad Ieper, den Edelen Heer PIETER VANDEN CASTEELE, Heere van Triols eaf., enf., in huwelyk nemende de Edele Vrauwe ANNA VAN STEELANDT, met eenige Médebroeders en Susters héft doen uytvoeren, tot de jaeren 1680. ( en meer ) 26. Hooy-maend, wanneer VERPOORT het puyk van Plicht-dicht gemaekt héft ter eeren JOE FRANCIS BULTEEL, Hoofdman der Gilde van *Alfemberge*, syn'er verscheyde groote Dichters, en voor dien tyd vermaerde Tooneel-spelers in S. ANNA Gilde gewéft. De vier Leden van Vlaenderen, en de Overheden van het bestrek van Iepers Land-vergadering, kwamen ménigmael ten Tuyndage die Konstenaeren met hunne tégenwoordigheyd vereeren.

*Het vervolg op 't naefte N.º*

V E R D I C H T S E L

*Wat staet den Ijsel daer en kyken sonder roeren,  
Terwyl den Aep, dien albedil, springt om den gracht?  
Ay ay! 't is d'nerme Koe, die niet gebeente en vacht  
Daer swabbelt, blyten magt haer selven op te voeren:  
Geen wonder lacht den Vos, en staet den Wolf te loeren,  
Om haer ontsfelde lys te nemen in beslag!  
Den edelmoeden, Leew aensag dat noest bejag,  
Gebood het moedig Peird 't aerm dier op 't droog te stépen.  
'T is uw geval, ó Mensch! die syt door 't lot genépen,  
Word in uw ongeluk u eenen Leew gewaer.  
Maer Wolven syn gemeyn, en Leewen syn soo vaer.*

Mén vind-se te koop by den uytgéver LAURENS DE VARVER in 't Kassel-straetje binnen Ieper.

# TYD-VERDRYF.

---

Onderzoek op de Néder-duytsche  
SPRAEK-KONST,

Met de noodige Lessen op de néder-duytsche  
VERS-MAEKERYE,

KORT GESEGD

De Schóle der Schól-meefters

ENDE

Oefen-perk der Dichters,

*Doorsaeyd met Stukskes van allerhande sacht  
soo ten voorbélde voor alsnog onbedrévene  
Schryvers, als tot voedsel en vermaak  
des geests voor alle sacht van menschen.*

DOOR VAELANDE VAN IEPER.

TWEEDEN BAND.



---

IN 1805. EN 1806



Docete me &amp; ego tacebo. Iob.

*Volgt my, of leert - me gy.*

**G**EËERDE Lésers, beminde Médeborgers, hooggeschatte West - vlaemsche Geleerde, Bruggelingen, Oostendenaers, Kortrykers, Veurenaers, Duynkerkers, Bergenaers, Meenenaers, Póperingenaers, Rouffelaerenaers, Torhoutnaers, immers Letter-minnaers van alle Dorpen en Vlekken in den West - vlaemschen y - en - ou - (niet - ey en au) - kreyts gelégen, kómt onse Tael ter hulp, brengt vruchten by van uwen beoefenden geest, om névens dit Werk te voegen ter opheldering van ons allerbeste Néder - duyts.

Syn wy dan onder soo ongelukkige Ster gebooren, dat wy maer kunnen onkundige naevolgers der Schryvers van andere stréken syn, ofte hunne lafhertige Naeven? Neen; wy besitten hoedaenighéden sterk genoeg, om het hoofd op te stréken, ende, onse sielkrachten werkstellig maekende, om de geletterde weireld aen te toonen, dat wy ook Meesters syn, ende sonder schaemte op eene rye met onse Naebuereu mógen ter Feest verschynen, anders niet opgepronkt dan met ons eygen natuerelyk tooysel, met onsen West - vlaemschen trant, klank, en woorden: soo niet, wy sullen den naem wegdraegen van SERVUM PECUS, ende geen béteren weirdig syn.

~~~~~  
**V E R D I C H T S E L.**

Tien Spechten éven bot, gewón sacht hout te kwetsen,

Voor eene rots nu staende en swetsen,

Snorfnauwdeu; *wagt u, blok, wy maelen u tot sout.*

Die domme sagen steen voor hout,

En vielen haer op 't lyf; maer bráken hunne bekken.

Had gy en Leew en Uyl met dese maets sien gekken!

Een botten hoop al dikwerf smaelt

Op een Geschrift, waer Konst in praelt.

Den Kenner maekt gauw onderfichey!

En lacht met hunne dommighed.

# TYD-VERDRYF.

N.º 22.º

Optima sic pereunt, dum vilia scripta fugaci  
Per populum turgent fama.

*Den goeden Schryver blyft vaak dood,  
Wyl 't volk een slechten houd voor groot.*

**I**K wéte niet, of het eenen mensch in de néderland-  
sche weireld sal aengenaem syn, dat ik aentoon, hoe  
men van óver ontrent 200. jaeren in Ieper, soo wél als  
elders, Mannen gevonden héft, die in goed vlaemsch  
en onlaekbaere versien Dichtkundig geschréven hebben;  
is'er niemand, ik moet daer méde geduld hebben; ten  
minsten ik heb recht gedaen aen die het verdienen;  
ik heb de vervallene S. ANNA Gilde als getrauwem  
Broeder d'eere gedaen, die haer toekómt; ende als  
goeden ingesétenen Stad Ieper verhéven in Konsten en  
Wétenschappen, sonder andere Stéden of Gemeentén  
te vernéderen: *Euge! serve bone.* Vél geluks myn  
gewéte! gy hebt eene goede taeké voor, anderé  
mógense-se voordsetten én verbéteren.

Ik keere wéder nae d'onderbrókene verhandelinge  
op voorgaende N.º van de bekwaemigheyd onser  
Voorouderen.

: By véle blyken in Voor-rédens en Sluyt-rédens  
der spélen van BELLET en VERPOORT, is'er nog eene  
aenspraek van RAUWEKE in 1661, waer af het eynde  
luyd als volgt:

„Diet, hoe sy vlieden all' gelyk,

„Hoe sy verlaeten 't Persche rijk.

„In handen van den vréde:

- „ Léft, Artaxerfes, léft geruft ;  
 „ Want nyd en eersucht fyn gebluscht ,  
 „ En al den oorloog méde.  
 „ Och ! of ons lieve Vlaenderland  
 „ Waer staeg bevryd van défen brand !  
 „ Wy hópen , 't sal geschieden :  
 „ Nooyt sal Mars vier , nooyt nyds venyn  
 „ In Vlaenderland gevonden syn ,  
 „ Wyl Carel sal gebieden.  
 „ Hier mé bedankt den Roofelaer  
 „ Dése édle Heeren allegaer  
 „ De weirdige vier Léden ,  
 „ Van dat sy déden , als wel eer ,  
 „ De Roofe - bloeme soo groote eer ;  
 „ 'T werd staeg van ons beléden ,  
 „ Hoe Gent , Brugge , -Ieper , en het Vry  
 „ All' wónen onsen Rooslaer by ,  
 „ En ságen voor hunne oogen :  
 „ Wat onsen purpren Roofe - gaerd  
 „ Op dit jaer héft tot roem gebaerd  
 „ In haer Tooneels vertoogen .

Is't niet jâmer, dat in eenen tyd, soo vruchtbaer in goede Dichteren, niemand de hand aen de pers héft doen slaegen, om West-vlaenderen roem by te setten? al hadden wy maer het Tooneel van JAN BELLET, ende het Tooneel van N. VERPOORT, souden wy niet twee schoone, suyvere west-vlaemsche Werken hebben, die by andere Iepersche, en by de goede Duynkerksche, Bergsche, Nieuupoortsche, Meenensche, Waestensche en andere, onse strék het recht souden aenméten, om met iedere der Néder-duytsche Land-gedeelten nae het eer-wit te stéken? Brugge rékent méde.

Wilt gy lieden verdere bewyzen raekende den Ieperschen Parnassus? de Réden-ryke Gilde des H. Geestes tot Brugge den 6. May 1628. sond-uyt dése Vraege :

- „ Welk dat de Blydschap is op aerdryk lieft beséven  
 „ Die meest een ieder mensch hier wilde wel beléven ?

Hoe meynt gy, dat d'Iepeplingen daer op geantwoord hebben? CARETTE némt de pen in de hand; maekt dit ontwerp.

## ANTHROPUS PLOSIUS

*Sinne - spel.*

ANTHROPUS PLOSIUS sich vertoonende in het midden syner Heereykhedyd, vergefellschaft van

PLUTUS, God der Rykdommen, aen synen hals hebbende hangonden hooren des Overvloeds, en in handen swaeyende eenen gouden Kop : aen d'andere syde

KALIGINIA ( dat is, schoone Vrouw ) huys-vrouw van Plutus, fierelyk opgetadeld met haere Kinderen, te wéten :

ÉPIDIMUS ( begeirelykheyds Slaef ) met Staf en Kroon.

PHILOTTMUS ( Bergierigaerd ) met Wapen-prael en Eauwerkrans.

ENOPHILUS ( Drink-broer ) met Wyn-pot en Drink-schaef.

POLYPHAGUS ( Gulligaerd ) voorsien van eenen grooten schotel met Spysen.

HIATRIUS ( Genés-meeftter ) aanbiedende eenen kroes met eenen Huis-drink, daer Plofius nae toe reykt.

BASILEUS ( Koning ) ontkroont vluchtende voor de heereykhedyd Anthropi Plofii ( dat is, ryken Mensch ) met meer andere fin-vuldige Vertooners.

Of het werk van dien Geleerden fin-ryk en wel uytgevrocht is, moet niemand twyfelden : of syne versmaekerye goed is, doet dit staeltje blyken.

*Den outearden BASILEUS.*

- „ 'T is dan met my gedaen! waer vlucht ik eerloos hénen?  
 „ Waer berg ik myne schaemt? vrees, hóp, gy syt verdwénen :  
 „ Ik loop, ach! in de dood, die ik te vlieden meen :  
 „ Ik soek het léven... maer, sal ik nog léven?... neen.

Den selven Man kon ook Liedekes maeken; soo begon syn lied voor den Ridder VANDEN CASTELLE.

- „ Vlytig, Gódekes, der Minnen,  
 „ Wilt een vreugde-dans beginnen,  
 „ Eert den Ieper-Vógd CASTELL  
 „ Hoofd-man van ons Roos-prieel,  
 „ Die géft syne Hand en Trauwe  
 „ Aen VAN STEELANDT édle Vrouwe  
 „ En bekoorig Trauw-juweel.

Is dien luyfter onder d'Iepersehe Dichteren altoos gebléven? *Ite nunc; mortales, & magnis cogitationibus pectora implere.* Oerki en fict, verheft u niet.

Ach! **geftaedige weirelds ongeftaedigheyd!** *omnia tempus habent, & edit sic omnia tempus.* Wanneer die fuyvere Tael, dien rykdom van goede Sinnen, die **Mertfen** fonderfaelen, die Spèlen volgens ftrenge Tooneelwetten tot ondergank gekómen fyn, ende door wat oorfaek kan ik niet achterhaelen : is het my geoorlófd te giften? daer toe is genoeg, dat énige stoute raetel-fchryvers, fterke muylen, met nyd tégen de Geleerde befwadderd, de felve népen géven, óverschreewen, aenhang maeken om- fe in alle voorvallen te hoonen, ende alfoo de walgte van het gefelfchap te géven.

Den Botten fchreewt, den Wyfen fwygt,

Langs waer den Botten voorftap krygt.

*Le vrai mérite est modeste en toutes choses & presque toujours malheureux, la fortune ne rit pour l'ordinaire qu'à l'audace & l'effronterie.*

Themiftocle dreef met goede réden eene faek in de Land-vergàdering : eenen tégendryver hem niet konnende óverréden wierd foo vrévelig, dat hy hem dreygde te flaegen met fynen hand-ftok : *Slaeg*, antwoordde den Athéner, *maer luyfter nae de réden.* Men luyfterde, en den moedwilligaerd kwam óver. Dat ging foo nog al hénen : de dweirs-dryvers van alle tyden fyn wat fterker in 't aenhouden; fy verfchrikken niet altoos voor de goede réden.

Soo dan, ik meyne het vervallen der Rym-konft in de Réden-en-dorft-ryke Gilden van daer her gekómen te fyn : évenwel ontrent halver achiende eew, was de Konft in foo flechten ftæet, dat buyten Meester J. GOOSSENS en Meester N. J. MILLECAM niemand onder ons iet maekte, dat niet opgepropt was van alderhande miffen. In 1766. den nieuwen Prins vond alles te herftellen : de franfche woorden en de lappen uyt te bannen; de gebróke finnen in régelmaetige te keeren; de mis-gevronge letter-grépen aen te toonen; de woorden buyten hunne plaets gebruykt in hunnen eygendom te ftellen; de loofe rym-flagen te berifpen; te doen léfen volgens de fin-teekeningen; te leeren pffeggen volgens den inhoud van het gefegde, en vél méer; die toen léfden en nu nog, konnen het indachtig

syn : kort daer nae vertoonde sich FOURNIER den Schilder, begaefd met den geest van Poësië en Lés-kennisse; hy miek niets dan goede dingen; maer verleyd door de fransche Vers-maekerye, hy was een merkelijken tyd, eer hy wilde óverkómen, om de leering der sterke en flauwe letter-grépen aen te némen, en héft nog al heel laet daer in gemist. Ontrent dien tyd met bétère staeltjes en uytleggingen héft de Konst begonnen hernémen, en allengskes luyfter kweeken; nu staet sy in top gevoerd te worden. Dat hópe ik, dat wensche ik, dat betrauwe ik.

Dése brokken en stukken konnen gediensig syn aen alfulken Schryver, die den Ieperischen Parnassus soud willen opmaeken.



## DE HERBERG.

D O O R

Pinta trahit Pintam.

*'T een Pintje voor en 't ander naer  
Borfe en gesondheyd syn 't gewaer.*

**D**E Herberg baert ons geestigheyd  
Door Drank, Gefelschap, frissche Meyd;  
Een vriendlyk, vrédiæem man den tyd  
Verdrieteloos aldaer verslyt;  
Een alberispers twist-gemoed  
Daer dikwils leet en schande ontmoet,  
En krygt ook wel op syne bult :  
En soo daer iemand word gepruld,  
Beschompen, als een kleynen dwerg,  
Nogtans uyt vreugd en sonder erg,  
Ik raed hem; het te némen aen,  
Of 't suyker waer en aencampaen;  
Soo niet; hy kent de stréken niet,  
En brauwt sich lyden en verdriet.

H A N S K E.

Tap, fagot! Kato, kom tappen!  
 Kan men twee, dry ueren klappen,  
 Smooren, lacchen uyt'er borst  
 Sonder kél-pyn van den dorst?  
 Meysje, toe! op! kom eens schinken,  
 En het eerste glaske drinken;  
 Je bent, schoon wat morsch en vuyl,  
 Toch een soete suyker-muyl:  
 Sie, als ik u maer bekyke,  
 Ik gevoele, by myn syke!  
 Daer... de vreugd tot aen myn hert:  
 Heb ik t'huys verdriet of smert,  
 'K moet maer by Katotje kómen,  
 Al de pyn is weg genómen,  
 Heel verkwikt word myn gemoed;  
 Soo de slang al koud van bloed  
 Word verwarmd, vergét het kwynen,  
 Als de son haer mag beschynen:  
 Wel, Katotje, wat eene eer!  
 Gy syt myne son, en meer.

K A T O

Jae, groote eer my vuyl te heeten;  
 By sulke eere ik soud wel sweeten:  
 Ném! *à vous!* daer is de kan.

H A N S K E.

Nog een woord, waer loopt gy dan?...  
 'T jonk is snel en hupsch van leefte,  
 Niet min snel en gauw van geeste,  
 'T is de helft van myn vermaek:  
 Dunkt het ook u soo niet, Tjaek?

T J A E K E.

'K hoor, gy moet het jonk wér knysen;  
 'T bier begint in 't hooft te ryfen;  
 Fellen vryer by den drank;  
 Elders, yógel songer sank.

H A N S K E.

Ba! het is niet al gelógen;  
 Als ik niet en heb gefógen,

'K ben niet eenen mispel weird :  
 By den drank, en by den heird,  
 En by geestige gesellen,  
 'K wét van alles te vertellen ;  
 Daer ben ik tot alles goed.  
 Met dat hoppe-saptje, ó bloed !  
 Konnen wy de sorg afspoelen,  
 Dat wy smert noch kommer voelen,  
 Swarte-gal-sucht, hoorne-pyn  
 All' daer mé genésen syn.  
 Hier kan ik den tyd verslyten  
 Of met kaert, of teirling smyten . . .

T J A E K E.

Hoe ! wat kout gy daer van kaert ?  
 Gy klapt liever met de Maert.

H A N S K E.

Dat is waer, met haer en andre ;  
 Klappen wy niet met malkandre ?  
 Ieder een aen my behaegt ;  
 Geene réden my mishaeft ;  
 'T en sy waer-me in alle saeken  
 Soekt den évenmensch te laeken,  
 Haet te stóken, spyt, en twist :  
 En dat ik soo eenen wist,  
 Dje maer kómt om door vél snappen  
 Swart te maeken en beklappen,  
 Die soo eenen keer of tien  
 Béter syn, als hy misschien,  
 'K sou die beeft, om my te vréken,  
 Njet hals, arm, of beenen bréken ;  
 'K soud hem . . . 'k soud hem . . . suykertjys !  
 Laeten staen, en 'k ging naer huys.  
 Eenen ook, die maer soud doelen,  
 Om syn broeders geest-gevoelen  
 Te berispén, en midts dien  
 Lien t'ophitsen tégen lien,  
 En de liefde te verbréken  
 'T élste pand van alle stréken  
 'T pit en 't merg van 's Heeres wet :  
 'K had hem genstonds in myn net,



'K soud hem ongewasschen fouten :  
 'K ging recht met Katotje kouten ;  
 Liever slechten vrouwe-praet,  
 Als de moer van twiſt en haet.  
 Tjaeke, Simoen, vriendje Laemen,  
 Kómen wy hier niet te saemen,  
 Om eens vrooyelyk te syn  
 Met een glaske bier of wyn ?  
 En om ons wat te verluchten,  
 Met wat snaekerye en kluchten ?  
 Séker jae, en anders niet :  
 Weg dan! stóker van verdriet,  
 Vréde-bréker, rampe-voeder,  
 Helle-blaeser, slange-broeder,  
 Voord! van hier! 't is hier geen huys  
 Voor fulk haetelyk gespuys.  
 By geluk, soo ik kan gissen,  
 Sulke konnen wy wel missen,  
 En ik hóp, dat van ons al  
 Geen een fulken wésen sal :  
 Want, in sté van vreugd t'ontmoeten,  
 Hy soud het hier leelyk boeten,  
 Niets opdoen als schande en smert :  
 En dat plakte aen syne kert !  
 Maer malkanderen wat plaegen,  
 Fenen in syn gat wat jaegen,  
 Sfullen, met een woord gefeyd,  
 Dat is, 't gén dat ons gereyt.  
 En dat moet elk wel afnémen,  
 Of het soud nae gekbeyd swémen,  
 En het wierde katje-spel :  
 Neen, 't moet wésen alles wel,  
 En in geestigheyd genómen,  
 Wat uyt een goed hert mag kómen ;  
 In den mond van eenen vriend  
 Schimp en hoon voor lacchen dient :  
 Want die lacchen niet kan hooren,  
 En sich in een woord wilt stooren,  
 Moet gefelschap laeten staen,  
 En by wére-wolven gaen.

Ey! Kató! Kató! Katotje!

T J A E K E.

Hanske, gy syt toch een sotje,

Wat is't wére van Kató?

H A N S K E.

Ey, Kato! géf-me eene tó!

Sía kóm gauw! want ik gae hénen.

K A T O.

Hoe! gy syt nog niet verdwénen?

'K ben u al dry ueren moe.

H A N S K E.

Ha! gy slabbermentsche koe!

KATO. Wat! wat koe!

HANSKE. Nu, eene veirse;

'T is bynaer, als kriek en keirse:

En wat wét ik?

KATO. 'T is 't gén 't wilt,

Dat voorféker u niet brilt,

Gy verduyveld raetelpotje:

H A N S K E.

Sacht dan, lieveke; Katotje;

'K wil met u in vriendschap schein:

Want wy sullen onsen twee

Toch nog eens te saemen trauwen:

Daer op in de hand gedauwen,

En dat sal in 't kort geschien.

KATO. Sal niet blind syn, die 't sal sien.

H A N S K E.

Sie, 'k belóve u een schoon rentje:

Seg goen avond.

KATO. Wat sot ventje!

Nu, goen avond, en seird voord.

H A N S K E.

Dat is iet, soo het behoort,

Want al sou sy anders sweiren,

Sy fiet my verdonkeld geiren.

Slaep wel, jongske.

KATO. Gy vies kraem!

H A N S K E.

Goeden avond al te saem.

## Vervolg der kleynigheden in de Tael.

*Voor den vuyß*, sprék - woords gewyße, is iet seggen ofte opstellen sonder voorberaed : de Latynen heeten het *EX TEMPORE*, en de Franſchen *impromptu*.

*Voor der hand*, ofte *voor der hand weg*, is sonder aendacht, gelyk het in den ſin valt.

DE LA FONTAINE en VAN LEUVE ſchryvén Franſch in vlaemſche woorden, dat is, maeken eene franſche krul, eenen *gallicismus*, als dien ſegt : " Perſoonen, „ die de léſing beminnen " *qui aiment la lecture*, voor *die het léſen beminnen*; *die geirne léſen*; *lés-geirige*. En déſen, als hy ſegt : " Maekt ieder niet ſyn hof by „ hem " *faire ſa cour*, voor *vryd elk niet ſyne gunß*?

Seg in 't vlaemſch *il tremble comme un chat mouillé*. Men moet nooyt een sprék - woord óverſetten in eene andere tael; maer men moet het sprék - woord van die andere tael némen, 't welk de ſelve beteekeniffe médebrengt : den Duytſch moet ſeggen : *er zittert (tſittert) tote ein naffer hund* : den Vlámíng : *hy béſt, gelyk een wáter-hond*. Rek déſen grond-ſlag nog verder, als tot sprék - woorden.

Verſtaet gy dit vlaemſch gemaekt van COM en PONERE? *wy ſyn al van gelyke ſàmenſtellinge*. Ant. Niet al te wel : ik giſſe, dat men wilt ſeggen *van gelyk maekſel, geſtel, deeg, gelyke mengel-ſlof, geſchàpeniheyd, gelyken aerd, oorſprong* of ſoo wat.



## K N É P - D I C H T.

*De vlam héft heel het huys van Dichter STOUTBOOR*  
*Tot aſch en puyn gemaekt : hoe ! Sang-god, Sang-gódiinnen*  
*Gy laet ſulks toe ? nooyt kwam ſulk euvel my ter oor :*  
*Wàerom en brandd'et niet met ſynen Heer daer binnen ?*

A N D E R.

*Vorſt Kors héft geld, geſug, en trachte nog echter meer :*  
*'T geluk gaf vaek te vél ; genoegſaem nimmermeer.*

# Op des mensches Vryheyd en Gelykheyd.

Omnibus esse dedit, si quis cognoverit uti,  
 . . . . . Natura beatis.

*Kriel, wilt gy wys syn, blyf te vren in uw bestek;  
 Doet gy anders, gy syt gek.*

**T** Is nu al wel, riep Kriel, de weireld is nu effen;  
 Voords sal den mensch niet meer den andren óvertreffen.  
 Wy syn nu elk gelyk, wy syn alle éven goed:  
 Sprék van gén Oversten of Kónigen, gansch bloed!  
 Sy syn niets meer als ik: 'k wil geene wet verdraegen,  
 Ik léve, soo 't my lust en naer myn welbehaegen;  
 'K ben selve Kóning. — Kriel, maer Kriel, wat hebt gy dan?  
 Gy weyd al vry wat breed; wat gaet u óver, man?  
 Syn uwe herstenkes door koors geraect aen 't dólen?  
 — Aen 't dólen, slabberment! is het u dan verholén,  
 Dat alle menschen syn elkanderen gelyk?  
 Kent gy de leering niet van 't schrander Vrankeryk?  
 — Ha! 'k hoor, waer het u houd; ik heb het wel geraeden,  
 Gy hebt wat niewighén in uwen kop gelaeden  
 En niet genoeg verstaen: gy hebt den geest te swak,  
 En uwe herstenen daer toe syn vél te wak:  
 Jae, Kriel; wy syn gelyk in wésen en natuere,  
 Boer, Kóning, allen mensch, wy syn ter goeder uere  
 Gedierten eener slach, all' lydsaem, sterfelyk,  
 Ook rédlyk naer de siel, die onbaderfelyk  
 Hier en in eewigheyd het wésen sal genieten:  
 Het moet den kleynen man weshalvens niet verdrieten,  
 Het ongenaedig lot der dood-schuld t'onderstaen,  
 Den Grooten t'fynere beurt moet ook al hénen gaen.  
 Wérom; wy syn gelyk voor 't Recht en Vrygheden:  
 Kómr het den ryken toe geruust op straet te tréden,  
 Den aermen éveneens gaet óver straet geruust;  
 Hy kiest tot syn behulp het ambacht, dat hem lúst;  
 Hy wónt, waer hy begeirt, en syne onschendbre wóning;  
 Is hem soo veylig, als het hof-gebauw den Kóning.  
 Soo gaet het ook in 't Recht; daer is bevel noch wet;  
 Die meerdere verschoont, en mindere verplet:

**Den Rechter sit voor Kriel en alle Kriels genannen  
 Net, als voor eenen Graef of andre groote mannen :**  
 Den duyvel! segt gy, Kriel; het gaet niet altyd soo.  
 Wel, Kriel, toen is't geen recht; toen is't bedrog, of snoo  
 Geweld, 't is onrecht, 't is omkeering in de saeken :  
**God straff'**, die sich daer aen vrywillig plichtig maeken!  
 Maer wat het recht belangt, het recht sprékt eene tael,  
 Wat recht voor èenen is, is recht voor altemaël :  
**Wilt u Verryk op synen dorpel niet verdraegen,**  
**Gy kont hem insgelyks van uwen dorpel jaegen;**  
 Maer hangt gy af van hem, en houd-ge u daerom stil,  
 'T recht blyft; gy stapt het af; 't is uwen vryen wil.  
**Soo syn wy, Kriel, gelyk; maer niet in alle dingen :**  
**Siléén héft geene stem, Apollo kan fraey singen;**  
 Polphéme is groot en kloek, en Acis kleyn en flauw;  
 Dien honderd jaeren léft, en défen sterft al gauw.  
**Mercurer besit verstand en alle wétenschappen,**  
**En Midas is te dom, om wel bevoegd te klappen**  
 Van 't gén hy selve doet en voor syne oogen fiet;  
**Wyl Cræsus propt van heyl, héft Irus staeg verdriet;**  
**Daer Oegst tot eer opklimt, daelt Betisæer benéden;**  
**Den Vorst is 't opper-hoofd, Landsäten syn de léden;**  
 Is défen meester, soo is dan een andren knecht;  
**En Daef gehoorfaemt aen het gén hem Chremes segt,**  
**En 't moet soo syn : daer in is recht en rust gelégen**  
**En vryheyd. Hoe dan, Kriel? gy tande-mort daer tégen?**  
 Gy vind daer in uw recht en de gelykheyd niet?  
 Gy segt : " als dien moet doen, 't gén défen hem gebied,  
 „ Dat het gebeuren kon, dat men u soud doen vangen,  
 „ En u tot vryheyds blyk doen by der nek ophangen,  
 „ Waer dat niet duyvelsch vry? Jae Kriel, jae, dat waer vry.  
 — 'T is vry? in dat geval, wel! syt gy vry voor my.  
 — Maer, Kriel, 'k heb't u alree geseyd; gy syt aen 't dólen :  
 Gelykheyd, Vryheyd syn voor uw vorstand verschólen :  
 Hoor, Kriel; wy syn gelyk voor God, Natuer, en Wet,  
 En door de wet al' vry : en als-g'er wel oplet,  
 Gy hebt met vryen wil die wetten aengenómen,  
 Toen-ge in den Borger-stact, als lid, syt ingekómen :  
 Dus, Kriel, houd u te vrén, en draeg u altoos wel,  
 Wés vrooylyk, heusch, en recht, gy syt een vry gesel,



## TUSSCHEN-SPEL.

**V.** **I**S het wel in eenen den selven Dicht den waerachtigen eenigen **GOD** te mengen met de Godheden van het Heydendom?

**A.** Het is belacchelyk sulks te doen : waer enkele ydelheden en herfsen-spel te berde gebragt worden, staet het den Dichter vry syn werk met die luyfterryke versieringen der Grieken op te pronken : maer het stoot tégen 't hoofd, dat men **B. V.**, het géne duysend mael geschied is, om den lof van de **H. Moeder MARIA** te tuyten, begint met **Apollo** en de **Musen** aen te roepen, ofte in den loop van 't werk voorbelden, gelykenissen, invoegfels uyt de heydensche verlichtsels te haelen.

Indien dit Werk in dien misflag vervallen is, gy moet het daer óver, gelyk óver alle andere faelen berispen.

Daer in is niet gevallen, die in eenen godvruchtigen Dicht voor **JOANNA - CONSTANTIA LOST**, dese vier schoone geméten gestelt héft :

„ Kom, ongeschapen Licht, myn swak verstand bestraelen!

„ Ik wil het dichters vier by niemand anders haelen.

„ De stof die ik heb voor, noch helikonsche kragt

„ Noch vocht der hengste-bron; maer hulp van u verwacht.

Dien lof kan men niet géven aen den schryver van gelyken Dicht voor **JACOBUS BOUTEN**, binnen **Audenarde**, hernaemd **RENATUS** : daer is te vél, om'er eenen uyttrek van te géven, en de plaets is hier te eng : ik soud maer wenschen, dat nooyt Dichter meer sich soo ver soud vergéten, van **God** en de **Poëten** in enige vergelykenis te brengen. Daer staet :

„ Jehova, waeren God, wyfer als de Poëten...

Wat gedacht! wat vers! 't is van 't jaer 1766.

In den séven honderd jaerigen Jubilé van d'Abdye van **Sonnebéke** is dese stoffe verhandeld, waer eenen **Hémel-geest** tot den Dichter segt :

„ Vis tu, Piérides, veterum deliria vatum,

„ Non deliratam reddere vanus opem?

„ Prodere gentiles tua post Baptismata mores

„ Non pudet, aut falsos voce rogasse. Deos?

- „ Mortales cæci , confutum numine numen  
 „ Miscetis , dempto fine profana facris !  
 „ Integrior fancti tibi fit reverentia Cæli ,  
 „ Et major fanctæ Religionis honos.

Maer hier in mist wéderom eenen geleerden, maer ongepluysden Dicht van 1743, ter eeren Syne Hoogweirdigheyd JOSEPHUS WERBROUCK, tienden Bifchop van Rurmonde, alwaer, nae van Phœbus, Athlas, Mulciber, Mavors, enf. gewaegd te hebben, volgt : *dit Manna, 't Engels Brood* enf.

Soud ik eên woord durven seggen op de Rauwklagt van 1776, óver den Prins van *Alfsemberge* N. J. MILLECAM, alwaer, bynae heel het heydensch Gódom genaemd fynde, men ontmoet :

„ MARIA, gy die fyt ons waere Patroniffe...

Soud ik durven ?

Den Dicht door de Wethouders van Sonnebéke opgedraegen aen den Abt NUITTEN in 1778. héft nog iet van die vlekke,

„ Gelukkig, die met hun *Minervas* drempel nacht!

„ De wysheyd komt van God.

Soud men niet denken dat fy van God Jupiter kómt? der Christenen wysheyd kent geene Minervam.

'T is hier alleen niet, dat men daer in schommelt : in het Treur-dicht der Bergsche Royaerds Gilde óver de dood van hunnen Hoofd-man SALOMON DAVID, staet'er van den Kóning David met synen vriend Jonathas,

„ . . . . . Waer door hy heel het rot

„ Van Momus, Midas hield gemuyleband in 't kot.

Wéderom, in den Dicht van 1770. óver de dood van den soet-vloeyenden Rymer P. CALLEWAERT tot Bergen-S.-Winnox, nae bóven de vyf-fesde deelen vervold gefien te hebben met de heydensche Góderij, eyndigt hy met dit geméte :

„ Néemt JESUS fyne fiel in 't schoon Jerusaleem.

Nog honderd aenhaelffels van dit flach heb ik gereed ; ik wil maer eene aerdigheyd meer seggen, fy is van

'tjaer 1769, waer den Dichter wydloopig handelt van Hercules en een Dochterke dat Nonne wierd : is't niet wat ver gefocht ?

Siet! sprékende van Nonnekes my valt in

*Opschrift op eenen Boek van Sufter ALBRANDINE.*

..... Ridentem dicere verum Quis vetat ? .....

*Al wat men drukt is niet al waer;*

*Maer ménigmael het rickt'er naer.*

**I**K behoore aen eene phrine  
 Die heet Sufter ALBRANDINE,  
 Sy was Nonne in Ratatat,  
 En nu is sy dit noch dat :  
 S'is kloostres, noch wyf, noch dochter;  
 S'is dan swaerder, s'is dan logter;  
 Sy dubt wér op haeren staet,  
 Net als in 't *Noviciaet*.  
 Nu segt sy ; wat sal't my bruwen ?  
 Vall' dat valt, ik sal nog huwen :  
 En dan seg sy wér ; 'k en doe ;  
 Heel de weireld riep ; hoe ! hoe !  
 • Soo moet sy den tyd verflyten,  
 Dikwils op de lippen byten :  
 Dan te midden haer verdriet  
 Plotfelings nae my om fiet,  
 En sy slaegt een bladjen ópen,  
 Soekt'er salven en fyrópen,  
 Of een andre *medecyn*  
 Voor haer scherpe maegde-pyn.  
 Toch daer syn'er nog die suchten :  
 Andre tyden, andre kluchten !  
 D'eene lacht, en d'andre kryt,  
 En doen allegaer verwyt :  
 „ Syn't maer sulke fransche tyden !  
 „ Altoos in het selve lyden !  
 „ Is't nog - al dat geestig slach ?  
 „ Was daer af soo groot gewag ?  
 „ 'T schein-se ons alle gingen stélen :  
 „ En wy staen hier recht als nélen !  
 „ Men werkt syn verdoemenis  
 „ En men blyft gelyk men is ...



Zoo sprak Suster Aldragonde  
 In gevaer van grove sönde;  
 Hoe? die - me in de wereld vind?  
 Neen; van een gepracmden wind;  
 Singende ter Choor gestöpen:  
 Ach! sy stond om te wanhöpen;  
 Maer vond troost en steun by my -  
 Albrandine stond'er by  
 Hoorende die Suster klaegen;  
 Hiet haer hulp aen my te vraegen:  
 Sy bevonden inderdaed  
 Dat ik hun gaf goeden raed.  
 Deene blindlings, d'andre siende  
 Staken beyde het dertiende  
 Hoofd - stuk van myn kleyn beschik.  
 Wét gy, hoe myn naem is? ik  
 Ben dat THOMASKE VAN KEMPEN,  
 Die niet vél en hield van slempen;  
 Waerom reeds voor desen tyd  
 Noch *Prelaet*, noch *Ermyt*,  
 Noch *Rentiers*, noch *Edeellieden*,  
 Noch die uytgaen pis bespieden,  
 Noch die Heeren wys beraen  
 Die soo wat de pleyters \* vlaen,  
 Myn geschristje meer en lasen;  
 'K was te kleyn voor sulke baesen:  
 Toch het is myne eyge schuld:  
 Had ik mynen Boek vervuld  
 Met bescheydene eygenscliappen  
 Van Bourgondische druyve - tappen,  
 En van Tourschen wyn verteld,  
 'K waer op d'eerste plaets gesteld,  
 Elk van hun wist my van buyten.  
 Nu moet ik by slechte troyten,  
 Kinders van d'achr Sälighén,  
 Myne moeyte en tyd beiten.

---

\* Vlaeden is van onse strek - spraek: de *Woorden - boeken*  
*behoorden dat wel te hebben; het is niet genoeg Woorde - boek*  
*van eene strek te syn; sy moeten aengeven al wat in de taek*  
*geveft is: en waerom soud vlaeden niet soo goed syn als willen?*

---

Men vind - se te koop by den uytgever LAURENS DE VIARVER  
 in 't Kaffel - straetje binnen Leper.

## Sinne-bélden in de inhaeling van eenen Hoofd-man der Roosieren binnen Ieper.

### SUPEREMINET OMNES.

Eenen Roose-struyk tusschen allerhande Bloemen.

*S'is d'eerste in prael,, van altemaal.*

Gelyk de purpre Roos het al te bóven gaet,  
Wat Floras geurig breyn van Bloemen kan ontluken,  
Soo moet wat Hoofd-man is voor onsen Hoofd-man duyken;  
Hy heet ons swygen; maer ons swygen kómt te laet,  
De waarheyd sprékt voor ons en schreewt het óver straat.

### SUFFULCIT PONDERA RAML.

Eenen Roose-struyk onderschoord.

*Tot stand,, der Plant.*

Den struyk van Bloemen swaer liet syne takken hangen.  
Dus moest een vaste schoor de weeke takken vangen;  
Hy is die vaste schoor aen de vervalte Roos,  
Wien d'Édele Overheyd tot onsen Hoofd-man koot.

### QUIS NUMERARE POTEST ?

De Roos door ontelbare Sonne-straelen beschéenen.

*Wat Held,, ons telt ?*

Waer is soo stédig breyn, die kan 't getal der straelen  
Van dese Middag-son door telkonst achterhaelen ?  
ó! Waer is in ons Land soo nyvren schranderen Man,  
Die d'yver-straelen van den Hoofd-man tellen kan ?  
Den Hoofd-man is aen 't Roos-getal,  
'T géne is de Son aen 't Aerdsehe-dal.

### FOTA CALORE.

Een schoonen Roose-struyk van de Sonne beschitterd.

*Van Soune-strael,, kómt al syn' prael.*

De Son héft soo vél kracht op jonge Roose-struyken,  
Dat sy den knoop ontbind en doet de Bloem ontluken;  
Geen mindre krachten héft ons heldre Middag-son,  
( Ik seg ons weirdig Hoofd ) want mét dat sy begon  
Op desen Rooselaer te schieten haere straelen,  
Men sag de purpre Roos in vollen isyfter praelen.

### INTAMINATIS FULGET HONORIBUS.

Twee Lauwer-kroonen uyt de wolken gebragt, die den Hoofd-man en Mecænas kroonen.

*Hy krygt voor loon, de Lauwer-kroon.*

De Konst door Konst-gods hand word in Mecæn gekroond,  
Want hy de Konsten voed, die Konsten eert of loont :  
Soo moet Apoll den vlyt van onsen Hoofd-man loonen,  
Die Konsten voed met die sorgvuldiglyk te kroonen.



### SPE PASCOR OPIMA.

Eene hand die wáter-schóten van eenen Roose-struyk afsnyd.

*Hoe min, hoe meer gewin.*

'T is wysheyd het gewás tot woeker te beſnoeyen ;  
Weest wáter-hout, gy sult de Roos te meer sien bloeyen :  
Dit wét ons weirdig Hoofd, hy bant kwæ séden uyt,  
In welkers sté de Konst met dobblen glans uytſpruyt.



### PUNGIT ET UNGIT.

Eenen lévenden Roose-struyk, met fleskes en pottokes om Wáters, Salven, en Conſerven in te doen.

*Hy wond, en maekt gezond.*

De Bloem, die 't al in ſchoonheyd óvertreſt,  
Van vél' Hulp-middelen is 't heylſaem merg :  
Maer taſt gy bottelyk toe, ó lompen dwerg !  
Haer angelkes gy al te klaer beſeft :  
Verſtaet gy rén, den Hoofd-man is u vriend ;  
Soo niet, ó vreeſt de ſtraf, die gy verdient.



### BIS TUTA MANET.

Eenen Rooſen-hof met Sinte ANNA.

*Bevryd, voor ramp en nyd.*

Der Bloemen Kónigin ſtaet in den Tuyn hier veylig,  
Wyk af, ongueren hoop, myd u, s'is voor u Heylig ;  
Hoe wilt gy, dat haer leet of éinig onheyl naert,  
Nu door Sinte ANNE, en door den Hoofd-man ſtaeg bewaerd ?

# TYD-VERDRYF.

N.º 23.º

CRESCITE ET MULTIPLICAMINI.;

*Stékt Wafelen naer uwen mond,  
Als gy'er goede krygen kont.*

**L**ACHT, Meysjes, licht! wy gaen van huwen spréken : het Huwelyk is toch den noodigsten Staet der weireld, den eenigsten, die God ingesteld héft : de Nature, door God geschápen, segt ook trauwt : de voorbélden van al, wat léft, schreewen ook trauwt : wel nu trauwt dan : maer met wie en wanneer ? ha! dat syn andere saeken. Ten 1.... Ten 2.... Ten 3.... Ba! gy sult dat al op synen tyd wel leeren, en heel gemakkelyk leeren trauwen; maer wel trauwen, en het Huwelyk wel beléven héft wat meer aen. Dan... Maer my ontbrékt tyd; syt geestig, gesond, en léft.

Ó! Quid Conjuge dulcius venusta?

Aut quid charius optimo marito?

*Een soet Wyf en een goeden Man*

*Syn wel een aengenaem gespan.*

Eenen jongen werk-mans Soone van dése Stad vrydde sékeren Baes Dochter : maer d'Ouders van het Meysje dése minninge niet goed keurende, hy wierd afgeseyd. Daer op ging hy 's nachts voor haere venster staent, en song :

'T is dan gedaen, Phillis, 'k moet u verlaeten!

Ó Bitter lot! ik stae té leur;

Gy acht noch liefde noch getreur,

Myn teere min kan my niet baeten.

Men zegt dat liefde liefde voed,  
Hoe kan dan uw versteend gemoed,  
Soet Lief, oprichte min verachten?  
Maer of ik smeeke en of ik vley,  
Myn vreed soet Lief lacht met geschrey,  
Sy valt op geene klachten.

Maer wel dan liefste hertes hert,  
Aenhoor voor 't lest nog myne smert  
Ontfang de leste suchten  
Van die u voor myn Lief, en voor myn eenig al  
Gehouden heb, en houden sal,  
Tot dat met druk van dit droef dal  
Myn bange siel sal vluchten.

Het Meysjes wonde wierd open geschrabt, sy bragt  
dien nacht en nog véle nachten óver in traenen. Aerm  
jonk! hebt gylieden geen médelyden met haer? Maer  
nu den jongman óverlegd hebbende, dat hy meer ver-  
senden wierd uyt dwank der Ouders, als uyt afkeer  
van de Vryster, schreef haer korts daer nae den vol-  
genden Brief.

### ALLERLIEFSTE,

**W**EL hoe myn weirden schat, uw hert blyft onbewógen?  
Gy weygart-me alle jonst, ik ben u heel ontvógen:  
Hoe word my nu uw huys, uw soet gesicht ontfeyd?  
Waer is nu mynen dienst? waer uwe vriendlykheyd?  
Ach! sal uw teere siel myn oog-nat niet afstroogen?  
Wilt gy my geene jonst, ten misten heb médoogen;  
Gy wét, hoe seer ik wensch een woord van uwe hand,  
Dat my dien tot vermaak en liefdes onderpand;  
Gy kent, hoe rayne siel in liefde-vier ontféken  
Verlangt, hoe sel sy vlamt, om u te mógen spréken;  
Gy siet, hoe myn gemoed door minne-tocht vervoerd  
Op u alleenig doelt, en gy blyft onberoerd.  
Ik heb tot nu gemeynd, dat liefste liefste baerde,  
En ik heb nooyt gedacht, dat liefde soo beswaerde;  
Maer ik ben tweemaal mis, ik voel met droef gestucht  
Den last der heete min, en liefde sonder vrucht.

Eylaest hoe kan het syn? is God dan niet rechtveerdig?  
 Dat hy my minnen sendt, waer ik het ben onweerdig?  
 Eylaest hoe kan het syn, ey! seg het my, vriendin,  
 Dat soete liefde némt van sichten haer begin?  
 Wat omgekeerde wet, wat réden sonder réden  
 Héft het aldus gesteld, dat, om in vreugd te treden  
 Men eerstlings lyden moet en suchten onder een,  
 Dat men de blydschap soekt by middel van geweent?  
 Ik hadde vastgesteld dien snof-loop niet te volgen,  
 Misschien, ó weirde Maegd, syt gy daerom verboigen?  
 Ik meynde, dat by u, die nu geen kind en syt,  
 Op eene nieuwe wys wel mogte syn gevryd.  
 Ik seyde u goed en rond, dat ik om uw soet wésen  
 En óverwégde deugd u nam voor uytgelésen,  
 Ik bad; u uyt genae, dat gy my toe soude staen  
 In eerbaerheyd met u te mógen ommegaen,  
 Op dat u blyken sou de maet van myn groot-achten,  
 Op dat gy kennen mogt myne innige gedachten,  
 Op dat gy soude sien, of uwen minsten knecht  
 Niet is den eenigsten die u bemint oprecht,  
 Gy déd my het geluk, my ménigmael t'aenhooren,  
 De waarheyd leyde ik u rechtsinniglyk te wóren,  
 En die rechtsinnigheyd héft uw verstand geraekt,  
 Des ik allengskes ben aen u te vriend gemaekt,  
 Wy waeren syde aen syde al dikwils nérgeséten,  
 Ik hebbe nooyt uwe eer, nooyt myne plicht vergéten,  
 Schoon uwen soeten aerdt, uw minnelyk gesicht  
 Soo ménig pylke schoot door alle myn gevricht,  
 Myn allersoetste Lief, gy kon het self doorgronden  
 Van hoe teermoeden brand myn herte lag verslonden,  
 Alleen een vriendlyke oog ontfelde myne jeugd,  
 Alleen een heuschen lach was ook al myne vreugd,  
 Gelyk den Hóveling, die in syns meesters jonste  
 Syn heyl en onheyl stele: word vlyt en hófste konste  
 Betaeld met eenen grim of vriendelyk gesicht,  
 Syn hert springt op van vreugd, syn bangen geest verligt,  
 Myn hert klopte in uw hert; gy schoeyde op myne besté;  
 Soo gy waert wel gefind, ik was ook bly van geeste;  
 Viel eene nével-wolk op dat gelaet soo soet,  
 Druk en médoogendheyd vervulden dit gemoed,  
 En 't is my nog geen leet, dat ik soo lange tyden  
 Den dag en nacht verslyt om uwent wille in lyden;  
 Jae selfs, 't waer, my geen leet, om uwent wil in nood  
 Met voorbedachten sin te vlieden in de dood.

Kan u, myn liefste kind, myn bloed en léven baeten,  
 Ik sal gewilliglyk om u myn léven laeten,  
 Daer is noch leet, noch smert, noch last, noch aerebeyd,  
 Die my vervélen kan, als't u geluk bereyd.  
 Ik peys niet meer op my, schoon ik my voel uytdroogen,  
 Myn Lief, gy spélt alleen geduerig voor myne oogen,  
 Ik léf niet meer in my, ik léf in u alleen;  
 Gy syt myn hert en siel, gy, gy, en andre geen.  
 Wat lot wagt my nu af? sal my nu troost geworden?  
 Of sal my bitterheyd genaedelooos omgorden?  
 Syt gy vermorfd, myn Lief, of syt gy éven straf?  
 ó Neen; uw teer gemoed raed u die vreedheyd af:  
 Gy hebt geen hert van stael, geen woede bosch-wolvinne  
 Héft uwe teere jeugd gediend voor voester-minne;  
 Neen, uwe soete siel, uw teeder mensch-gemoed  
 Niets als médoogendheyd, en troost, en vréde voed:  
 Waer het in uwe magt geen schepsel bleef hier drukkig,  
 Waer het in uwe magt gy miek 't heel Al gelukkig,  
 Ik hópe dan voor my al haest een vaste vreugd  
 Op uw gevoelig hert gesteund, op uwe deugd.

Den Váder van de Maegd oog-merk némende, dat  
 syne Dochter sich van tyd tot tyd alleen vertrok, spiedde  
 haer af, en betraepte-se bésig met geseyden Brief te her-  
 léfen: hy vraegde hem: de Dochter gaf hem en huyldde  
 van droefheyd. Den Váder daer aen bemerkende, dat  
 syne Dochter verliefd was, gaf haer moed, en belófde  
 haer, dat sy met haeren uytverkooren soud mógen  
 trauwen, als sy sich aen 's vaders raed wilde óverlaeten;  
 maer dat den tyd nochte voor hem nochte voor haer  
 nog niet gekómen was. Des sy moest belóven gedue-  
 rende twee jaeren van huwen te swygen, en haeren  
 Minnaer in al dien tyd nooyt alleen te spréken; seggende,  
 dat hy Váder alle veertien dágen een geselschapke soud  
 maeken; ende dat den Vryer 'telkens eenen van de  
 genoode soud wéfen.

De Dochter was goelyks en verstandig, sy nam het  
 aen.

Daer op schreef den Váder, die sich ook aen 't rymen  
 eenigflins verstond, den Jongman désen volgenden  
 Brief.

## Aenspraek tot de Minnaers van geringe Middels.

### HOOFD-STOFFE :

*Kont gy een teere Maegd niet bieden goede dāgen,  
Wagt, Vryer, sydy wys, haer tot de traww te vraegen.*

Dat Labor almus opes.

*Maek u bekaem tot Kost-gewin,  
Daer steekt een waeren rykdom in.*

**G**Y die, ó jongen kwant; stelt uwe siel tot minnen,  
Hebt gy het stuk bedocht, eer 't selve te beginnen?  
Wét gy wel, dat de minne is van een swaer belang?  
Gy vryt een teere Maegd, met wie gy hópt, eer lang  
Te léven naer de wet der huwelyksche banden;  
Gy hebt, ik stas het toe, een goede saek voor handen;  
Maer hebt gy wel dóorgrond wat dēsen Staet vereyscht?  
Hebt gy met rypen sin de sorgen óverpeyst  
Aen 't Huwlyk vast? en wat een eereylyk huyshouden,  
Hoe stil men gaet te werk, al kost van onderhouden?  
Nam gy geen acht daer op, ik bid u, tréd niet vóord,  
Eer gy te laet beklaegt, het géne u nu bekoort.  
Als 't al ontbrékt in huys, wat broeden daer ellenden!  
De Kinders jameren om brood rond lége spenden;  
De Vrouw in wanhóp sucht, en toont een droef gelaet,  
In té van u met vreugd t'onthaelen vroeg en laet;  
Gy fiet den bittren nood van ét-gebrek en schulden;  
Gy hoort de klacht der Vrouw; met moeyt kont gy geduldes  
'T gekerm der Kinderen; wat voelt gy dan in 't hert  
Al schichten en geprang, wat voelt gy bānge smert!  
Eylaes! het huwlyks soet is haest in gal herschāpen!  
Dus wilt gy doen naer raed, en wenscht gy vreugd te raepen  
Uyt dat géwyde jok? sie of-ge, een huysgesin,  
Eer-ge eene Maegd versoekt, ontdraegt door uw gewin:  
Soo niet, laet haer geruft; wat héft sy u misdréven,  
Dat gy haer brengen soud tot soo rampspoedig léven?  
En gy, wat gaet u aen te loopen in 't verdriet?  
Leert werken om den kost, men dan geen traww verbiedt.



Désen Brief sond den Vâder hem toe, om rêdens, ongetoekend. Dese voorsichtige minninge duerde twee jaeren, den Jongeling bewlytigde syn ambacht en déde allen wenschelyken voordgank; sy trâden te saemen in den Echt; en léden gelukkig.

Den huwelyks dag eenen van hunne beste Vrienden, ook al eenen Dichter, kwam hun vereeren met désen boertigen

## TRAUW-DICHT.

Dos est Uxorâ lites.

*Een schoone Bried, en ryken schar? trauw, trauw,  
Cornel; maer sie, dat het u niet berauw.*

**H**A! proficiat Cornélis!  
 'T is dan soo, gelyk 't met vël is,  
 'T is gedaen, gy gaet'er aen:  
 Jâ; gy hebt het wel geraen  
 Effen met de koude dagen:  
 En met wie gaet gy het waegen?  
 Met mooye Else? fiere Griet?  
 — Neen; gy raed het nog al niet.  
 — Jâ, ik wêt, 't is met soete Anne;  
 'T is een donkelsche stôf-panne,  
 Eene bulster sacht en fyn,  
 Gy moet nooyt verlêgen syn;  
 By de nachten, op de dagen,  
 By sal u wel onderfchraegen:  
 'K vrees meer, soo'er iet aen schort,  
 Maetje, gy blyft self te kort.  
 Maer! daer mé wés niet verlêgen;  
 Want men vind'er hulpe tégen:  
 In dit stuk een goeden vriend  
 Meer dan goed en geld u dient,

Soo als in syn ruchtbaer léven  
 Wyfen Saelmon héft gefchréven;  
 Já! een Broeder *Capucyn*  
 Kan hier ook heel nuttig syn;  
 Ik fal u ook niet verlaeten,  
 En meer helpen als met praeten.  
 — Nu gy syt een braeven man,  
 Als gy soo sprékt: ras! kom dan  
 By 't gefelschap, by de menschen.  
 — Já, ik kom aen 't Vrouwtje ook wenschen  
 Vél géluks; waer is sy dan?  
 — Sie, daer, tusschen Dries en Jan,  
 Met een bloemtros in haer slabbe:  
 — Já, 'k sie-se en 'k hoor haere labbe  
 Vriend Cornél, s'is wel besnéen  
 Van bind-ader, en van lén;  
 Sy schynt geestig daer en bóven,  
 Sulke Vrouwtjes vél belóven;  
 'K word het al van nu gewaer,  
 Gy sult bloeyen met dat paer.

Wel soete An, puyk der vriendinnen,  
 Ik kom hier met vlyt nae binnen,  
 Om in uwen nieuwen staet  
 U een óvervolle maet  
 Van geluk en heyl te bieden,  
 En een huys vol jonge lieden  
 Een of twee maer ieder jaer:  
 En 't waer jámer, dat sulc paer  
 Door de jeugd en liefde dronke  
 Aen de weireld niet en schonke  
 Eenen stam van jonge lien,  
 Van de schoonste om aen te sien.  
 Kan ten wyf soo schoon van wésen,  
 Om haer frischeyd hoog gepréfen,  
 Vierige oogen, soet gelach,  
 Anders brengen voor den dag,  
 Als verdoemde schoone knaepen?  
 En soo geestig als jonge aepen?  
 Nu dan groot en diep geluk,  
 Lange jaeren sonder druk;

En om staeg als vriend te léven,  
 Laet my u een soentje géven  
 Volgens 't recht van désen dag :  
 Is't niet waer, Cornél, ik mag ?  
 — Já, als 't u kan wel bevallen,  
 Want dat kost my niet met allen ;  
 Het gaet anders in syn werk  
 By den *Pador* in de Kerk ;  
 En den Koster sal niet laeten  
 Om - te - kyken nae de plaeten ;  
 En den Graeve, en 'k wét niet wien,  
 Kómen al nae duymkruyd sien.  
 Immers het syn fulke dāgen ;  
 En ik sal het nooyt beklaegen,  
 Want soete Anne is eenen schat :  
 Géf ik geld, ik wét voor wat,  
 Dat is maer een treute neute :  
 — Já, Cornél, 't is nog al leute,  
 En 't geselschap van soete An,  
 Soud' behaegen allen man :  
 Maer gaet gy altyd soo singen ?  
 Het syn somtyds andre dingen :  
 Krocchen, kriepen, en soo voord,  
 Soo'er dāglyks word gehoord.  
 En 'k voorzie, dat - ge aen die prullen  
 U ook sult beduyverd slullen ;  
 En 'k wensche u voor af geduld ;  
 Immers 't werd uwe eyge schuld ;  
 Maek nooyt uwe Vrouwe moeder.  
 — Já! dán waer ik schoon den broeder,  
 'K wierde dan oprecht Cornél :  
 Sulken raed is hier te vél.  
 Neen myne Anne, myne kaere,  
 'K ben nog liever selve vaere :  
 En wat sulling min of meer  
 'K wil somtyds wel eenen keer  
 Of om man of vrouwe loopen,  
 Waer men gaet de kindjes koopen,  
 Gaen verfoeken die goe lien,  
 Om myn Yrauwte hulp te bien.

## 31. T A E L - Ó V E R W É G I N G.

Sie N.º 1.º tweede bladfyde.

**I**K had gemeynd een lang onderzoek op het stuk van S en Z te géven : maer kleyne Boekskes konnen geene lange rédenvoeringen lyden : évenwel is het ten eersten séker, dat S sacht is, ja soo sacht, dat véle oude S onder de méde - klinkers niet gerékend hebben, haer slechts aensjende als eene kleyne schuyfeling; daerom hebben de Grieken haer dikwils met een galm - teeken in sté van eene boek - staef uytgedrukt ἡμι SEMI, ὑπερ SUPER, ἕξ SEX, ἔρπω SERPO : daerom héft Plato haer een adem - letter genoemd ; ende véle onder d'oude Poëten lieten haer wel achter op 't eynde der woor- den, seggende B. V. *maximu* voor *maximus*.

Waer sy eenen sterken schuyfel noodig hadden, hebben sy S verdobbeld; soo hebben - se van URO *ussi*; van PREMO *pressi* gemækt, daer sy hadden konnen *usi* en *presi* stellen, soo wel als van LUDO *lusi*; van SPARGO *sparsi*, enf.

Sy hebben S alleen soo logt geacht, dat sy de selve aen 't hoofd van STRITAVUS, σφάλλω, στέρω achtergelaeten, ende aen 't hoofd van κάραβος by gevoegd hebben TRITAVUS, FALLO, TEGO, SCARABEUS : ook weggenómen hebben uyt het midden van CÆSNA, CASMILLA enf., seggende *cæna*, *camilla*.

Maer waer eens de hard - schuyfelende S, dat is *ss* in gank was, bleef die onverminkt, en gebruykten die voor de harde Z, maekende van μᾶσα MASSA, van ποτίσω POTISSO, enf.

Let nog, dat men voor Zεϋς in Æolien DSEUS schreef, verre van daer dat Z, die by Tael - besitters dubbelen méde - klinker (*Consona duplex*) heet, soude sacht syn.

Dat Z twee letters behelst, te wéten *ds* of *ts*, ende vervolgens hard is, is buyten allen twyfel. De Hebreëwen heeten - se TSADE; de Duytschen TSED; de Grieken drukken - se uyt door *ts* en *ds*.

Dat C by d'oude K was, is niet min buyten twyfel. Sie N.º 1.º 15. bladfyde.

Dat *Q* nievers by d'onde voor de harde *S* dient, zelfs niet staende voor *e* en *i*, is meer als bekend: toen de Latynen grieksch schreeven, gelyk wy nu wel fransch schryven, stelden sy niet *κικέρων* voor CICERO? *Mos pronunciandi c ut s ante e & i veteribus procul dubio ignotus*: segt Adam Littleton.

Beslyt; dat de harde schuyfeling door *Z* ofte door *J* moet uytgeprint worden. Maer, om dat wy die *arlequins figure Z* niet noodig hebben, vinde ik dat men de harde schuyfeling soo wel in 't beginfel van een woord mag bésigen, als in het midden. Is *syste* een vlaemsch woord, ik sal *ssyste* schryven; is *gieraed* een (dat mischien *kieraed* van *decoratio* kómt) ik sal *ssieraed* schryven: valt dat buyten de gewónte der oogen, ten minsten het stryd tégen geene régels.

In tegendeel is *buyze* (buse) vlaemsch, ik sal *buysse* schryven. Latyn *ROSA*, Fransch *la Rose*, Engelsch *a Rose*, Duytsch eine *Rose*, soo dan *eene Roose* en niet *Rooze*, enf.

Myne beminde nieuwelingen, kont gy nu om my te beschaemen en verbluffen uyt de duytsche, engelsche, fransche en andere Taelen de *S* niet uyttooveren en in *Z* veranderen in de ontallyke woorden, waer gy die tégen de réden ingevoerd hebt?

Non ego sum veterum . . .

*Het oude en 't nieuw syn. my gelyk,  
Ik volge réden - wet en blyk.*

Om nu te kómen tot ons land en onsen tyd, ik vinde in Drukken en Schriften van alle eew - deelen, van alle stréken, van alle slach van menschen, dat'er seer goede verstande de *Z* verworpen hebben: waer voor ik maer eenen Hollander wil aenhaelen, den seer schranderen en in véle taelen opgeleerden Heer VAN BYLER, van wie ik nog Schriften besit, waer hy *siekten, selve, syne, senuwen* enf., alle, geene uytgefondert, met *S* schryft.

Véle andere gebruyken altoos *S*, weynige woorden sonder grond-réden uytgenómen, als *zee, zénuwe, zyn werk - woord*: hier uyt breng ik in, dat sy het bynaer

algemeyn gebruyk van S erkent hebben, ende saemen getoond, dat men heel loyt Z kan miffen! 't géne ik voor had te bewyfen, ADRIAEN VANDE VENNE, Drukker en Boek-fchryver in 's Graeven-haegs, ten jaere 1635, gebruykt altoos S en nimmer Z. 'T is noodloos de Werken van den geleerden Heer VAN ROO, Canonink alhier, beneffens duysend andere oude ende nieuwe te naemen, grypt rechts en links, ende léft.

Gaet nu maer andere volkeren, fiet onfe futter-talen: het Hoog-duytsch; *fie, find, sonderlich, sich, enf.*

Het Engelfch; *the fea, a rofe, to fie, a plaifant feat, enf.*

Het Dénemarkfch; *Seeland, Chriftianfand, Elfenour, enf.*

Het Sweedfch; een Sweedfch Schip heet *den Saeyer*, het land heet *Swéden*; en wy, fyner als die *Naris* felf, wy fchryven *Zwéden*. Ho!

Wy fyn ook wyfer als de Cofakken; fy wéten hun felven maer *Cofakken* te fchryven; maer wy *Cozakken*. Ho!

Een ruyffifch Kloofter heet *Siverina*, een ander *Vaysitsqui*; wy met onfe fynigheyd behoorden te op d'ooren te géven, en leeren *Ziverina* en *Vayzitsqui* ftellen.

Ongelukkigigen hollandschen Wét-wel, die eens gedróm d héft, dat Z facht, ende S hard fchuyfelt!



## K N É P - D I C H T.

Gy vreesf, Verbof, dat ik een *fpitfig Klink-gedicht*  
*Of népig Lied van u fal brengen aen het licht,*  
*En 't fchynf gy fyt het weid: ftel wie vreesf te kant,*  
*Of Beir of wilden Siter is fpyr voor Leeuwen-tand,*  
*Nooyt sien fy pépels aen: maer, fyt gy aen die kwael,*  
*Soekt gy door Stad bekend te fyn door Dichters taal?*  
*Géf laff aen die u miek het Lied van uwon Klaey,*  
*Dat hy nu fing van u, de rol is éven fraey.*

## Uyttrek uyt een Snuyf-fakske.

## BRUYLOFT-DICHT.

**O** Néf! gy syt gehuwd? ik wensch u groot geluk  
 Vry, 't géne niet sal syn, van druk en schyn van druk,  
 Dat wierd nooyt in dit léven  
 Aen eenen mensch gegeven :  
 [ God Hymen wilde wel, Cupido nog véel meer ;  
 Maer dié Paudora-dóse en lyd het nimmermeer.  
 Nu nu, geduld! als't soo maer is gelyk aen andre ;  
 'T gebeurde wel den grooten Alexandre,  
 Dat hy misnoegen had in synen besten vriend ;  
 Dael maer ter nér in 't voorgeborgt der hellen,  
 Daer sal 't u Clitus nog vertellen.  
 Mevrouw Cleopatra, hoe seer sy wierd gediend  
 Van Roomschen Toone, swolg soo sellermetsche brokken  
 Dat sy ten eynde sich daer aen nog moest verslokken :  
 En Joffrauw Juno 't echte wyf  
 Van baeske Jupiter, had ménigmael gekyf  
 Met Ió, Léde, Europe, en andre nog wel vyf,  
 Waerom sy pruylde sterk en styf ;  
 Schoon sy als Kóningin des Hémeels was geséten,  
 Sy ging al ménigmael te bedde sonder éten :  
 En dronk haer tooveresse-fat  
 Aen Jupiters jenéver-vat.  
 'K geloof het wel ; die fotte-bol  
 Was minne-nydig, 't hoofd was vol  
 Van fotte kommernis en achterdocht : dat brak  
 'T geluk, dat recht voor haeren neuse stak,  
 Daer-se óvertrof de Góden allemaele ;  
 God spaere Man en Wyf van die verdoemde kwaele.  
 Nu, Néfke, 't is dan waer, gy syt gehuwd ; aen wie ?  
 Is't aen een Vrouwe-mensch ? is't aen Joffrauwe Mie ?  
 Jac, 't is een Vrouwe-mensch, als ik haer wel besie ;  
 Want Joffrauw Mie héft hayr noch wol  
 Ten minsten op den kin ; en uwen kin is vol ;  
 Of is't maer vlas, 't is altoos iet,  
 En maekt gy daerom geen verdriet.  
 Al wat niet is, dat kán nog kómen,  
 Soo ik heb van Ruffine ons Kwéfelke vernómen.  
 Dus ik geloof, sy is, gelyk een Wyf moet syn ;  
 Geloofst gy nu dat ook, Kofyn? . . .

Hoe! gy segt jae: wét gy het niet oprecht?

Gy lyt wel een onnooslen knecht.

Gelooven is, aennemen sonder wéten:

Hebt-ge als een houten béld gelégen en geféten,

Of maer alleenelyk gestaen

Gelyk een béld, dat niet kan gaen?

Sulk Huwlyk waer van geen bedied:

Maer! maer! dat gy het maer gelooft, geloof ik niet.

Ik wedde, dat gy 't wét, en wét van cerstre hand,

Als een Land-méter, die de mét-pael selve plant,

Of als een Stier-man, die, terwyl syn schipke seylt,

Van tyd tot tyd de diepte peylt:

Soo dan *proficiat!* Kosyn;

Dewyl 't al is, gelyk 't moet syn.



En wat segt gy, myn lieve Nicht,

Is't soo gelyk hier staet gedicht?

Wat doet den Man? seg vry, seg vry,

Kóm, tég het maer alleen aen my

Gelyk in biecht; ik sal het maer

Vertellen hier aen allegaer.

Wat doet den Mar? doet hy syn werk?

Terwyl gy 's morgens gaet te Kerk,

Hangt hy den kétel op, en kuyfcht hy uwe schoen?

Wel neen, segt gy, den Man moet dat niet doen?

Wel wat dan lieve jonge Bruyd?

Swyg, segt gy, 'k lach die praetjes uyt,

Het meysfen kuyfcht de schoen, den Man doet mans *affaires*,

En dat is wel, dat heb ik geiren.

— Ho ho! dat heb ik wel gedacht;

*Proficiat!* en goede jacht!

En goeden vangst en groote baet

Van friskhe Jongens op de straet,

In wieg, in schóle en óveral!

Tot dat het u vervélen sal.

*Ulieden Oom!*

## KNÉP - DICHT.

*De Ryke syn soo slim! sy houden sich als kwaed:*

*Maer let dat hun dit strekt tot hoofd-stof hunner haet;*

*Wel! gram syn kost hun immers niet,*

*En gift of maebyd altoos iet.*



# D'ondankbaerbeyd der botte Leerlingen.

THE ASS, THE CUCKOW, AND THE NIGHTINGALE.

FABLE XCII.

Causa doctis

Scilicet arguitur, quod læva in parte mamillæ

Nil salit arcadico juvoni.

*Is eenen Jongen krom of mank,  
Of is hy altoos week en krank,  
Het is de schuld der Baker-vrouw:  
En heft hy 't bekkeneel te nauw,  
Of is syn breyn te swak en dop,  
Men legt de schuld den Meester op.*

**D**E Koekkoeks vrouw in 't west gewest  
Kwam van haere eyeren in eenen Hout-spechts nest  
Te leggen : daer! daer is de taert!  
Sey sy, en keerde al singen huysewaert :  
Een seker dier met d'booren lank  
Vast luysterde nae dat gefank,  
En sey : Mevrouw, gy lyt verblyd?  
**K** geloof het wel, sey sy, ik ben myn pakske kwyt,  
'K laet andere daer mé begaen.  
Ods bobs! dat is seer wel gedaen,  
Sey jonker Esel, en ik wed,  
Wyl niets u stompert noch belet,  
Gy gae wét met Mynheer te bed :  
**K** wilde om een halven sak van 't beste distel-loof,  
Dat myne kalle dede als gy ;  
Maer s'is voor goede reden doof;  
Sy volgt den aerd' de domme pry,  
En doet gelyk 't onedel sach,  
Sey wét haer kroost : daer op hy schoot in eenen lach  
**E**n balkte eens helder-op : de Koekkoek hóflich geslepen  
Prees t'haerder beurt syn soet geluyd  
En, riep op niéws. koekuyt! koekuyt!  
**T** is jamer sey sy nog, dat stemmen soo te pnylen  
Niet konnen twee Octaven rylen :  
Maer 'k wét, waer aen het houd; had ik *Music* geleerd,  
**K** waer by het dokkers rot van d'eerste nu geerd.

Ik ook, sprak lang-oor half gehoond,  
 'K waer nu, als Nero was, of Phœbus, lang gekroond  
 Met groenen laurier. Wat sou de weyde drengen!  
 Wat klonk 't gebuer-wauwd van myn uytgevrochte deunen!  
 Hoor! sey Mama: hier by wönt sêkren Nachtegael;  
 'T is waer, hy singt soo maer met flauwe tael.  
 Neen, syne stem is niet by d'onse te gelyken:  
 Noch ik verstaë niet, wat hy schelt;  
 'T is als een krêkelke, dat reit;  
 Wy sullen aen het volk wat anders laeten blyken:  
 Maer toch, men segt, dat hy *Musique wêt*;  
 'T is ons genoeg, al was hy min, als luys of nêt,  
 Als hy ons maer de gronden aen kan toonen  
 Der Dok-konst; 't werd aen ons de *zoogen*  
 Met onse kloeke stem te géven volle kracht,  
 Sy kroonhalf, en den Ésel lacht.  
 Laet ons hem dan te raède gaen,  
 Een kleynen loon sal vergenoegen  
 Sulk diertje hoeft niet vél;  
 Een engen haver-halm is tweemaal syne kél:  
 Gefeyd, gedaen;  
 Sy gaen sich bey tot leeren voegen.

Den goeden Nachtegael alleen in singen snég  
 Gaet goelyks aen het werk, begint *solfifiëren*,  
 En leert-se op *ç Sol Ut* voor eerst te *modulëren*;  
 En tot nog meerdren spoed 't goe dier vangt aen te *dég*  
 De leerelingen voor te lollen;  
 En dese knorren, bommen, grollen:  
 'T gaet wel, segt hy, doer maer uw best,  
 'T verdrietigste is in het beginnen.  
 Jae, 't gaet soo goed, gelyk de pest,  
 Riep Hans de Spreew uyt synen nest;  
 Gebuer, gy, sul't'er eer by winnen.

Den Nachtegael met lessën en met sank  
 Vervolgt wel sêven wêken lank,  
 'T aerm diertje was half dood gefongen  
 Door stemme-krullen, kêle-sprongen  
 En allerlievelykft gefluyt,  
 'T was klaere *melodye* al wat ter kelen uyt  
 Kgam; Kneuter, Leawerik, Vink stonden alle en hooren,  
 Wat helpt de konst, waer sich Natura tégenstelt?  
 Vergéfs tracht, hy te wêsen held.

Die maer tot tromlaer is gebooren,  
 Met al des Nachtegaels geweld  
 Den Êfel balkte wér als voóren,  
 De Koekkoek koekte al éven grof :

Op sêkren dag in ' *Kræmers* hof  
 Tot haeren médeléereling  
 : Mevrauwe sey ; wanneer ik sing,  
 Den Akîter in fyne akîter-tael  
 : Rœpt my met schimp ; dag Nachtegaël  
 : 'T baert my voorwaer verwondering,  
 Dat wy génoegsaem in verstand,  
 De helfte kelen van het land  
 : Niet meer bevoorderd syn in 't leeren :  
 GEVAER', ik berste schier van spyt ;  
 Den Akîter op den selven tyd  
 Kan klappen bêter, als Domheeren,  
 Wiens singen word van *Capellaen*  
 Of andren huereling gedaen,  
 Terwyl sy maer en staen te gaepen,  
 Of somtyds nóg wel blyven slaepen :  
 De wétenschap valt my te swaer.  
 — Vriendin, wel ! word gy niet gewaer,  
 Dát dien verwenschten Nachtegael  
 Met fyne sotte gauwe klancken,  
 Met gorgel-loopjes, kél-gesprong,  
 Maer als een sotte beeste song ?  
 De helft des tyds het was als janken,  
 Of kikken net als eenen puyd ;  
 Ik lach een sulken Meester uyt :  
 'T is fyne schuld, ik seg het koen,  
 Dat wy soo weynig voordgank doen.

---

### K N É P - D I C H T .

*Das Frulje sucht, en ducht, en hoeft geheele nachten  
 En spocchelt met gekug, vroeg, laet, in urwen schoot ;  
 Gy meynt, de saek is klaer ; ach ! nu moet Frulje dood !  
 Neen, neen, de Loddelaer, stel dat uyt de gedachten ;  
 Sy sterft niet, maer sy streelt, en wyft u haeren nood.*

---

Men vind-se te koop by den uytgéver LAURENS DE VARVER  
 in 't Kassel-stræetje binnen Ieper.

# TYD-VERDRYF.

N.º 24.º

## BELYDENISSE.

Punctum via certā per unum est.

*Maer eenen weg leyd recht nae doel-wits pin;  
'T volmaekt alleen en kent noch meer noch min.*

**D**IE fouden seggen, dat'er in dit Werkske geene onachtsaemheden ingeslōpen syn, fouden missen: ik vermoede seive en vreesse, dat sy nog van andere sullen gevolgd worden;

*Toch, Léser, wil daerom noch werk noch insicht laeten,  
'T is soo met allen Boek, men kan geene andre maeken.*

Daer syn'er die den goedjonstigen Léser voor drukfaelen sal aensien; en toch het syn onachtsaemheden, als:

|         |           |                                      |                           |
|---------|-----------|--------------------------------------|---------------------------|
| N.º 1.º | 3. bladf. | foude . . . . .                      | <i>in st van</i> fouden.  |
|         | 7.        | docht niet . . . . .                 | dogt niet.                |
|         | ibid.     | vroomsten . . . . .                  | vróomsten.                |
|         | 11.       | seffens . . . . .                    | 's effens.                |
|         | 13.       | licht . . . . .                      | logt.                     |
| N.º 2.º | 3. bladf. | leefft . . . . .                     | léefft.                   |
|         | 4.        | locht . . . . .                      | logt.                     |
|         | 7.        | Vlaemingen . . . . .                 | Vlámingen.                |
|         | 11.       | al sy . . . . .                      | als sy.                   |
| N.º 4.º | 8. bladf. | bsfet . . . . .                      | befet.                    |
| N.º 5.º | 2. bladf. | hóofd . . . . .                      | hoofd.                    |
| N.º 6.º | 9. bladf. | Mom - gesicht )<br>licht ) . . . . . | ( Mom-gedrocht<br>( logt. |
|         | 13.       | díamaneen . . . . .                  | diamanten.                |
| N.º 8.º | 6. bladf. | jaemer . . . . .                     | jámer.                    |
|         | 12.       | laetse . . . . .                     | laetse.                   |

- N.° 9.° 15. bladf. fyn'er . . . in *sté van* fyn'er.  
 N.° 11.° 2. bladf. atque . . . . . atque.  
           12. onderfcheyden . . . . . onderfcheydene.  
           14. *afuer* . . . . . afuer.  
 N.° 12.° 4. bladf. 't huys . . . . . t'huys.  
           7. *exfugit* . . . . . exfurgit.  
 N.° 13.° 10. bladf. ligt . . . . . logt.  
 N.° 14.° 12. bladf. felfs . . . . . felf.  
 N.° 18.° 13. bladf. *zufschan de 8. en 9. reke is achtergelaeten*  
**Pater POORTERS in 's weirelds Mom - bakhuis ;**  
*„ Vaer wel dan aerdsche dal, vaert wel Mars en Bellona, enf.*  
 N.° 21.° 15. bladf. *ἐνκεφάλω* . . . . . ἐνκεφάλων.

Men vind'er sékerlyk fulke nog meer; en ergere syn by voorbêld : de onstandvastigheyd in 't fchryven van *nâ, nae, en naer*; waer in geene befcheydene noch vaste wet gevolgd is.

Ik meyne bestendig *naer* gesteld te hebben, als het *volgens* beteekent.

*Nâ* ofte *nae* in andere beteekenisse voor de médeklinkers, en *naer* voor de klinkers.

N.° 3.° 16. bladf. eene naelaetinge achter het woord *bekrachtigen*, daer moet ingevoegd worden : „ *maer* „ het gebruyk beslist de saek. Anders is het met *lacchen* „ *geschapen* : waer *lagchen* niet soo wel, enf.

In N.° 9.° 15. blad. staet'er by onachtsaemheyd op de 29. réke : *thans siddert en word lam*; het moet syn : *thans siddaren en lam*.

In N.° 14.° op de 5. bladf. staet'er : *i* (scherpe *ee*)  
 N.° 5.° 12. bl. Ende het moet syn : *i* (scherpe *ee*)  
 N.° 6.° 4. bl.

Syn dat geene onachtsaemheden? sékerlyk ja. Ik betrouwe, dat den goedjonstigen en *studiensen* Léser, alle die'er meer syn en kómen sullen selve sal verbeteren; verschoonende eenen Schryver met weynig tyd en bynaer van uer-mink tot uer-mink vernieuwde flooring.

## K N È P - D I C H T.

\*K drinkt daglyks eene Kan; DAM in een korten blik  
 Dry Scoopen; 'tis dan wêr, DAM drinkt soo niet als ik.

## DEN JONGELING HOEN.

Falsa patent & vera latent.

*Men geeft al dikwils glimp en schyn  
Verschillig aen 't waerachtig syn.*

**T** Is vrénd! een Veld-hoen durft een gryfen kop begekken  
Vast béfing (laetsten trooff!) met geur-kruyd aen het dekken  
Het stramme rif van syn te vroeg ontsielden soon :  
Is het dan schand? verdient het stuk of smaed of hoon,  
Dat-me eenen sterfling wilt de laetste plicht bewysen?  
Wat sterfeling? syn bloed, in 't bloeyen en in 't rysen  
Van elde en geeft; syn bloed, aen wien hy vader gaf  
Het werk-tuyg, 't gén hem héft gebragt in 't nayre graf;  
Wat droeve plicht! wat smert! syn bloed! hoe moest by vlaeged  
Dat bange vader-hert met double kloppen jaegen!  
Hoe staedig vloeyde 't brak getraen in 't killig-sweet  
Gesmolten! ay! hoe sucht syn moede-siel vol leet!  
Wat tygerins gemoed, wat steenen hert kan d'ooogen  
Op dit vertoon slaen, en niet weenen uyt médoogen?  
Ik prys u, Vader, en 'k beswyk van deirenis.  
U te beschauwen in dés diepe ontsteltenis :  
Bleef ik hier onberoerd, 'k soud myne domheyd haeten;  
'K riep uyt, MENSCHLIEVENDHEYD, ik ben van u verlaeten;  
Geen vreedre hert-wee voor een óverstelpt gemoed,  
Dan dat het by syn leet versmaeding lyden moet;  
En-toch een mak gediert, 't gén móet voor Weytens wyken  
in véder-varven, en in snelheyd seyl moet stryken  
Voor Swàluw, Leewerik; een Hoen met snàtring tergt  
's Mans droefheyd : Góden! soo hier een geheym sich bergt.  
Leer my; en gy voor-al, ó Pallas! help my dichten;  
Wil een wétgierigen der saeken onderrichten :  
Of schuyt'er geen geheym, mack, dat door d'Oppermagt  
Het laetste Veld-hoen sy erbarmloos omgebragt;  
Ruk, ruk sulc voorbéd ver van 's menschedoms oog en kennis,  
Als niet de vreedste boet dicht aen volgt op de schennis;  
Maek, dat men nooyt meer sie van 't traetlyk Hoen-geffuys  
Dan slechts den gruwben naem, om aen t'ne over-huys.

Des schimpers dood-straf en ontaerdheyd te verhaelen,  
 Mijt geene varven naer verdiensten af te maelen.  
 Ik haet de schimpers in des évenmenschs verdriet.

Wat roert myn innig merg! wat sie ik in 't verschiet?  
 Ô Hémel! d'oog verdwelmt! wat klaer licht op 't verschuyven  
 Van 's lochts aëuer, wat béld kómt plotslings hier aenstuyven  
 In 't flikkrig harnas, 't gén der sonne-glans uytdooft?  
 Ik ken u, Breyn-gódtin! ô Pallas! 'k buyg myn hoofd.

'T was sy, wanneer ik in die mymering verslonden  
 Des Veld-haens eer, by de Gódin bemind, dorf wonden.  
 Hoe glansig kwam sy voor, hoe staëtig, in 't pek-swart  
 Der oogen tintlend straël den glans der sterren tart,  
 In bitfen winter-nacht uyt blaewe locht geschóten:  
 Ach! met wat hoog-gefang was 't aensicht óvergóten,  
 Verheerlykt! maer hoe lief te saemen! 't bruyn-wit vel  
 Stond haer soo deftig, soo ónspréklyk schoon, soo wel!  
 En 't maekfel, 's lyfs gestalte in al syn évenréden,  
 Den gank, der armen swier, den dragt van hoofd en léden,  
 Haer huldfel, schild, en spies, en allerliefste spraek,  
 Het was al goddelyk; 't baerde altemael vermaek

En al gefang, wat om haer was: dan héft-se ontlóken  
 Haer geurbren amber-mond, en dus tot my gespróken.

- » Vergaep u, sterfling, niet aen uytterlyken schyn:
- » Wel meer dien mensch, dien 't volk geloof-logt pryft te syn
- » Een vrómheyds keurling en een schets van billykhéden,
- » Was maer verworpling aen den hengsel van de Réden:
- » Waert gy, Leerfuchtigen, dier spreuk nog onbewuft,
- » Kóm, hoor in Dedalus dit leerstuk, wyl 't my lust.
- » Vernufften Dedalus in Werk-tuyg-kunde ervaren,
- » Een vinder van gerief, en véler Konstenaeren
- » Belhâmel, en by 't volk vast eerelyk, by my
- » Bekend op schelmstuk, is te recht in val en ly,
- » Te recht word hy van 't Hoen geterd, met schimp doorstréken.
- » Als Hoen, dien naem gaet nog, een jongen, soo ik réken,
- » Van ses paer jaeren in 's mans winkel, schrap tot al,
- » Op susters béde lag te lceren, by geval
- » Sag eenen Saeg-visch; syn vernuft merkt, hoe die tanden,
- » Kortbeurtig knaegende op en nér, een hout aenranden
- » En eenen diepen kerf bewerken, voor die mael
- » Nog ongeschikt: hy volgt dit voorbéld, kapt in 't stael
- » Gelyke tanden, en voltooyt een nutbre saege,
- » Die 't hout met kleyne moeyt en kleyn verlies doorknaege.
- » Yond ook den eersten, hoe twee beentjes éven lank
- » Aen 't hoofd met sene spil gehouden in bedwank

„ Hem dienden om gepast de wyden af te méten ;  
 „ En hoe, den eenen tip vast in den grond geféten ,  
 „ Den anderen men kon ondraeyen als in kring  
 „ Voorlaende in eenen trek een seer volmaekten ring.  
 „ Dus Passer wierd te recht dit nuttig tuyg geheeten.  
 „ Den boosen meester door afjonktigheyd, en heeten  
 „ Kwaen drift ontféken, daer hy 's jongens schrandereyde ;  
 „ Lof schuldig was, maer neen! door herts-tocht ver misleyd  
 „ Schopt af verraederlyk van 't sôp van mynen Tempel  
 „ Den aermeling, dat hy in see, of voor den drempel  
 „ Nérploffende, door den barbaer ter dood bestemd,  
 „ By 't volk verongelukt soud schynen.

„ Maer ik fremd'

„ Op 't sien den droeven val ; en schonk in 't néderfwéven  
 „ Hem vér en vleugelen, en onvoltrokken léven :  
 „ Waer mond was, eenen bek bekleed als nu dien oord,  
 „ Hy sperde d'armen op met pennen nu geboord ;  
 „ Thans kan hy sich ter locht op syne védren draegen ;  
 „ Maer, heugends synen val, durft sich in 't hoog niet waegen ;  
 „ Hy vliegt langs d'aerde en sit meest by den huys-man kalm,  
 „ Of hukt in 't nédri gras, of by den kooren-halm :  
 „ Hy blyft van synen naem en 't veld den naem behouden,  
 „ En heb hem voords besorgd nae-néfschap t'onderhouden,  
 „ Hem mynen lieveling, in deel door milde jonst,  
 „ Deels als vergelding van syne yversucht tot konst.  
 „ Wie konst mint, blyft, als hy, aen myne sorg bevolen.  
 „ Wie schelms werkt, kan niet lang by 't Góddendom verholen  
 „ En boeteloos met rust den roem van euveldaen  
 „ Om-draegen ; éven gauw de straf volgt achter aen.  
 „ Beklaeg nu Dédal, smaelt op Góden : of té vréden  
 „ Vel oordeel, en besluyt, dat Veld-hoen met goe réden  
 „ Om 's meesters onheyl juycht en schimpt, en, hem ten spyt,  
 „ Met d'eygne moord van sich, ook Icars dood verwytt.  
 „ Soo moeten moorders, en soe moet alle onrecht vaeren.

Met voer-se om hoog, vol licht : haer slingerden de hayren  
 Op hals en schoudren hén ; dan gingen-se op in bogt,  
 Dan recht, dan wér gekrold, door lichten swier der locht  
 Gehéven, vast aen 't floddren en aen 't swieren.

De Lammers bleiten, en de Vinken tierelieren  
 Op haer vertrek genópt door soete waessem-kracht  
 Van bloem en kruyden, al verniewd, vermeerd in magt  
 Door 't bysyn der Gódin, die alles had gefégend.  
 Soo voelt men sômertyds korts nae het héft gerégend,  
 Een aengenaemen geur opschieten van alom.



Ik fwichtte voor het licht, toen sy ten hémel-klom ;  
 En 'k riep met luydre stem, vollierd rechtveitde wetten  
 Der Góden, blind wilde ik my tégen u versetten :  
 En wat heet Albeschik, en wat men Noodlot segt,  
 Erken ik al ; en buyg den nek voor 't heylig Recht.

## 32. TAEL - ÓVERWÉGING.

**D**Aer is alreede in den loop van dit Werkske foo véel geseyd, 't welk Vers-en-Dicht-konst raekt, dat het een slecht uytsien soud hebben, nu te willen door nieuwe opschriften dese van de Spel-kunde afsonderen : soo dat het opschrift van TAEL-ÓVERWÉGINGEN sal voord gaen, schoon wy nu van de konst van Verssen maeken, ende, by soo verre tyd en plaetse het toelaeten, van den aerd der Dichtery meest staen te handelen. Niet voor de géne die alles wéten, noch te voor die niets willen wéten; maer voor al wie wat wét, en verder wenscht onderricht te syn : ook niet voor alsulke, die van geene régels willen hooren, al is't dat men in alle andere taelen sich tracht naer régels te schikken, ende alle régels verwerpt, die niet op de beste réden gegrond syn.

*Van de Syllaben, geseyd Letter-grépen, Stelffel-grépen, of Woord-léden, opsichtelyk tot de Vers-maekery.*

De woord-léden ofte syllaben worden verdeeld, ten eersten in *lange* en *korte* : die léden, die eenen langen klinker hebben, syn lang; de welke in eenen korten, scherpen, ofte duyfteren klinker bestaen, syn kort.

Bemerk nogtans, dat de noodsaekelyke kortheyd, van sommige woord-léden dikwils eene kleyne langde géft aen een kort lid, dat'er voorgaet ofte op volgt; B. V. om dat *nen* in *hinnefste* noodwendig kort is, *bin* is iet langer, als naer gewónte : soo ook om dat *ge* en *ke* in *gemakkelyk* uyt'er maeten kort syn, word *mak* van selfs een weynig langer uytgehouden.

Insgelyks de swaerte der médeklinkers maekt de korte letter-grépen iet ofte wat langer, als húnne makkers; B. V. *konstig* syn twee korte; maer om dé véle swaere médeklinkers syn *konst-ig* een weynig langer, als andere die logter uyt den mond rollen.

Dit raekt de Gemét-maekery niet, ten sy om die swaere grépen te vluchten, waer logt-aerdige stoffen verhandeld worden, ofte een logt gedacht geestiger wyse opgediend word.

De letter-grépen worden ten tweeden verdeeld in *sterke* en in *flauwe*; ende dese kennisse is den Versmaeker hoog-noodig.

Niemand stelle sich voor, dat de lange syllaben sterk syn, en de flauwe kort: geenffints, eene lange syllabe kan flauw syn, en VICE VERSA. B. V. lange syllaben syn, *loog* in *oorloog*; *spreuk* in *sin-spreuk*; *leer* in *leeraeren*; en nochtans sy syn flauw: VONDEL "wie, een ander sal leeraeren." In tégendeel *sin* in *sin-spreuk* is kort, en nochtans sterk.

Om dan leerens gewyse te verklaren, wat eene sterke grépe is; het is de géne uytdrukkelyker ende helderer voord-gebragt word, dat is, waer op men meer steun géft ende om soo te seggen, welke men op eenen hoogerem toon sprékt als de andere, die voor flauwe gehouden worden: gevolgelyk de *flauwe* syn de géne, waer op men soo véle kracht niet géft, ende de welke duyfterder uytgespróken worden als de sterke. B. V. in *beminde*, wie hoort niet dat men met meerdere helligheyd de grépe *min* uytdrukt, als de twee andere? dus *min* in dat woord is sterk, ende de twee andere grépen syn flauw: in *vrómgheyd*, wie beséft niet dat *sig* vél flauwer is, als *vró* en *heyd*? dus *sig* is eene flauwe ende de twee andere syn sterke grépen.

Alle de woordekes van eene syllabe syn sterk ofte flauw naer willkeur van den Dichter.

Dien willekeur is nochtans bepaeld, dat eene eengrépe niet kan sterk syn onmiddelyk voor ofte achter eene andere sterke; ook niet kan flauw syn voor ofte achter eene andere flauwe.

" Door maeren op papier en door geswinde bóden.

*Door*, eengrépig word, voor MAEREN is flauw, om dat d'eerste grépe van MAEREN sterk is; 't selve woordeke *door* is sterk voor GESWINDE, om dat d'eerste van GESWINDE flauw is. Soo ook *op* dient voor sterk in dit vers, om dat d'eerste in PAPIER flauw is; ende het eengrépig *en* dient voor flauw, om dat *door*, 't gén'er achter volgt, bedwongen is sterk te syn.

Het selve fiet gy nópens de woordekes *te* en *goed* in dese Geméten :

„ God is wel *vél te goed*, om hem niet *te* verhooren

„ Die soo *goed* herte draegt.

Daer is te letten, als een eenlédig woord voor een ander eenlédig staet, en dat dat eerste aen het tweede vast toebehoort, 't sy het den persoon is, ofte daer méde eenen INFINITIVUS maekt, als : *hy blyft, te gaen*; 't sy dat het een voorsetsel met syn gevolg is, als : *uyt min*; 't sy dat het een by - woord is met een selfstandig naem - woord óvereenkómende, als : *den man, vél volk, meer geld, goed bier* ens.; daer is te letten, seg ik, dat het eerste van twee alsdan, bynae sonder uyt-néminge, *flauw* is, ende het tweede *sterk*.

Die ooren héft, hoore, of hier de soetigheyd niet gekwetst is :

„ *En den vriend uyt min kómt hier te gaen tot syn vriend.*

Wie hoort niet liever :

„ *Den vriend kómt hier uyt min te gaen tot synen vriend.*

Segt den Heer CORTEWILLE wel ?

„ Dat alle vlaemfch gedicht van andere ooyt geschréven,

„ Als't *hy 't syn* word gesteld is *by nae* sonder léven.

Soude hy niet selve soeter luydende aldus geschréven hebben ?

„ Als 't word *by 't syn* gesteld *by nae* is sonder léven.

Den Baenderheer VAN ASPEREN mist hier tégen :

„ De posten Eöli den toom *kort of lang* géven.

Béter :

„ Den toóm *of kort of lang* naer lust de winden géven.

Soo mist ook DE LA FONTAINE :

„ En hy beteugelt *de* trotsé en hooveirde kracht.

Béter :

„ En hy legt aen den band *de* troetsche en norsche kracht.

BEMERKINGE.

Men fiet iet diergelyks óver 't hoofd, als het tégen het gehoor niet stoot : B. V. " en daer mé ging hy „ voord.

Dat dit lydelyk is, geloove ik daer by te kómen, dat daer uyt sich eene lange swaere synde, te eer voor sterk kan verdrégen worden : en toch waer béter ; „ daer méde ging hy voord.



B A L A A M.

Oderunt peccare boni virtutis amore.

*T moet deugdsaem syn wat deugdsaem heet ;  
Die deugd besit , doet niemand leet.*

**D**AER is dat ruchtbaer volk , die moordseke Isrelitent  
My dunkt , gesien den tocht, sy gaen hun léger smyten  
In Moabs velden, waer men gindslyds den Jordaen  
Het palm-ryk Jericho nog fiet in wésen staen.  
Ach ! wist gy Hiëls stad wat rampen u genaeken !  
Wat gaet-ge in dit geval verfinnen, of wat maeken  
Vredsaemen Balac ? d'Amorrhéers syn verplet,  
Heel Basan is verdelgd, en Moab staet verset  
Voor 't aensien van dien swerm : bescherm nu uwe staeten  
Met een gedweegen drom van weirloose onderstaeten !

Den soon van Sephor staet beducht ; houd ryks-dag ; sluyt  
Dat men gesanten kiese in Madjans raed, d'eerste uyt  
Den hoop ; tot Balaám den land-stróm óver sende ;  
Dat hy op Vorstens bé sich haestlyk herwacrt wende ;  
Vervloeken kóme het onrékenbaer getal  
Van mensche-fréters, die het Moabitsche dal  
En Madjans akkers staen te plonderen en versengen,  
En tot de laetste siel genaedloos om te brengen.  
Ontaerd Abrahams saed aen roof en moorden vast,  
Dat noch op srygelink noch swangre vrouwen past !

Syt gy dat God-tief volk! syt gy die uytverkooren,  
 Die hier kómt ongetergd 't volk in hun bloed verfmooen!  
 Die in den grysaerds dood en kermen onbedaerd  
 Sels geen onnoofel dier, geen enkel lam en spaert!  
 Had u de roode see verfmacht in haere golven!  
 Had 's aerdyks ópne myl u lévende gedolven!  
 Had u een beiren-heir vernield in de woestyn!  
 Had-ge aen de grens verflukt door slang en bosch-venyn!  
 Nog waer de straf te logt en vél te sacht bevonden  
 Voor sulc een roof-gepuys, voor sulke bloed-sucht-hondert!  
 Vervloakte vreedærds! en vervloekt dien vreeden God!  
 Soo vief den Straf-vorst uyt van schrik en dolheyd sot.

Sy tyden op de reys, en wéten wat betaelen  
 Om den Waerfegger nae hunne eysching t'óverhaelen:  
 Naer uytstel, sammeling, den konstnaer némt het aen.  
 Men sadelt d'Éselin; den man sit op; sy gaen  
 En sakken westwaert af van Aram, nae de velden,  
 Waer Balacs Opmans reeds des vyands tenten telden  
 Verschrikt door 't noodlot der held-hafte Chanancew  
 En Amorrhéer, sel in stryd, als leew en leew.

De moedige Éselin tot hier toe trotsch in 't ryden  
 Word weygrig aen 't bedwank, sy wykt de baen-ter syden  
 Loopt d'akkers in; en den vergramden konstnaer slaet  
 Het dier te meer, hoe meer het van den weg afzaet:  
 De spoor brengt het ter gank, het werpt sich tusschen beyden,  
 Waer twee heyn-mueren 't recht van eygendom bescheyden:  
 Daer slaet Gods Engel wér, en swaeyt het sliekrig stael,  
 En d'Éselin verschrikt wér-stribbelt andermael,  
 Vryft aen den wand, en smert den heksers voet door 't dringen.  
 Hy wéder aen het slaen, aen spoor en toom te vringen:  
 Mact siet! den Hémel-bó fet af op 't selve pas  
 Eene engte, waer noch rechts noch links t'ontkómen was.  
 Dáer, t'óverwonnen dier laet sich ter aerde sakken:  
 Stok-slagen vliegen wér verseld van breydel-snakken:  
 Maer 't rédenloose dier, aen wie d'Almagt den mond  
 Ontsloot, sprak hem: wáerom nu voor den derden stond  
 Soo vreedlyk my te slaen? wat heb ik nu misdreven?  
 — Gy hebt het wel verdiend, wat spot gy nog? het léven  
 Moeft ik u némen, had ik eene kling ter hand:  
 Het dier sey: ben ik niet het dier, die u door 't land  
 Ter sael gevoerd heb lang voor hén, en nog tot hédén?  
 Is ooyt my sulks geschied? — Neen, seyde hy: op die réden  
 God ópende 't gesicht des Wichelaers; die sag  
 Den Engel in den weg met 't blanke sweird ter slag

Bereyd; hy viel ter aerde op 't aensicht aenstonds neder.  
 Aenbad die Magt, die hem dit gaf tot antwoord weder :  
 „ Hoe slaegt gy onbeswyfd dit dier ten derde-mael ?  
 „ Ik ben't die u delet; 't is dit schakeerig stael  
 „ 'Tgên u wêrhoud, mids uwe kwaede wêgen.  
 „ Afkeurig van den Heer : had u het dier gedrege.  
 „ Naer uwen wil, 'k sloeg u; gy lag nu stram en dood  
 „ Naer wel verdiende straf, en 't dier waer buyten nood.



Eenen Dichter ging den Delphschen Dry-voet vraegen,  
 of hy syn Knép-dicht magt in 't licht géven :  
 De Gods-spraek antwoordde :

*Uyt spel niet uyt ernst.*

## DRY DOBBEL KNÉP-DICHT.

### Eerste Deel.

*Slechten sinte Pieters Toaten!  
 Segt Euclides, die 't wel kent,  
 Schoon nu at oen ouden vent;  
 Hoe is hy gemaekt van vooren?  
 Hy steunt, ik wét niet waer op :  
 'K ben beducht voor mynen kop  
 T'olkens my den dwang van réden.  
 Doet voorby syn voorhoofd treden;  
 'K loop, en 'k vrees nog, dat ik sal  
 Blyven onder synen val.  
 — Vriend! 'k geloof, gy lacht'er méde;  
 Gy kómt selden dan in stéds?  
 Gy syt vrómd en onbewust?  
 Wés voord-aen vol-op gerust;  
 Men héft óver luttel dâgen  
 Hem voor sien van goede schraegen;  
 Hy moet niemand meer vervaeren  
 Hy steunt op ses Pilaeren.*

### Tweede Deel.

*— Hoe kan dat syn? gy lacht met my,  
 Ik ging nog gisren daer voorby,*

*Ik zag daer geene colonnade.*

— *Jà waer, Tjoos myn camerade,*

*Had gy uwen bril by u?*

— *Neen. — Geen wonder dan. — Hoe nu?*

*Om Colonnen te bespeuren?*

— *Jà, gae dicht tot by de deuren*

*Met den bril op bovendien,*

*\*K wed, gy sult Colonnen sien.*

### Derde Deel.

— *Syn sy kostlyk, lieven Dóken?*

*Van Topaes of van Granaet?*

*Valt den Tooren op de straet,*

*De Suylen syn gebróken.*

— *Excusez! sy staen gedóken.*

## 33. TAEL - ÓVERWÉGING.

### *Van Voeten.*

**V.** **W**at verstaet men door *Voeten* sprékende van *Vers-maekerye*?

**A.** *Voet* is in 't Hoog-duytsch en Néer-duytsch het begryp van twee letter-grépen; d'eene flauw en d'andere sterk, als *gebrek*: ofte d'eene sterk en d'andere flauw, als *vader*.

De eerste, als *gebrek*, kunnen *Helden-voeten* heeten, om dat de Helden-verssen enkelyk uyt dusdaenige bestaen, soodaenig selfs, dat sy altyd met dusdaenigen voet beginnen, vervolgens met eene flauwe syllabe. Soo dan de wörden *gebrékelyk*, *onmogelyk*, *verscheydentlyk* en ménige andere bestaen uyt twee Helden-voeten.

De andere voeten, als *vader*, kunnen *Klucht-voeten* genoemd worden, om dat men de selvé meest in *Kluchtjes* gebruykt. Soo dan *viendelykan* is een woord twee *Klucht-voeten* uytmaekende; van 's gelyks de wóorden *óverheden*, *lekkernye*, énf.

*Van Verffen.*

Eene verdeeling van Verffen is in loopende en staende. *Loopende Verffen* syn alle de géne eyndigen met eene flauwe stelsel-grépe, soo dat de laetste grépe op eene nae den rym-slag maekt, ende daer en bóven de laetste grépen van een paer sulke Geméten t'eene-mael gelyk syn. By voorbeeld :

Den vógle-sank aen 't licht ontféken

Begint met eene morgen-wys

Den grooten Ségenaer ten prys

Van alle kanten uyt te bréken.

Dit eerste en vierde Geméte syn loopende, welkers laetste grépen op eene nae, *sték* en *brék*, te saemen rymen; daer en bóven héft soo wel het eerste als het vierde nog de flauwe syllabe *en* geheel aen malkandren gelyk.

*Staeude Geméten* syn, de welke maer met eene letter-grépe, die sterk moet syn, te saemen rymen: als *prys* en *wys* in de twee middenste der vier hier bóvenstaende réken.

Eene andere vers-verdeeling is in *Helden-verffen*, en *Klucht-ofte-Logte-verffen*.

Helden-verffen bestaen geheel uyt heldenvoeten: sy syn tweederley; lange helden-maete en korte helden-maete.

De loopende Helden-geméten lange maete bestaen uyt sesvoeten en d'overschietende flauwe syllabe: de staende Helden-geméten uyt sesvoeten.

De loopende Helden-verffen korte maete hebben maer vyfvoeten en d'overschietende flauwe; ende de staende effen vyf.

Hier volgen twee Helden-verffen loopende lange maete en twee staende, uyt SPRANGER.

„ Vertrauw ook, Neerland, niet op koopmanschap en winste;

„ ó! Neiring is geene erf; de meeste word de minste:

„ God voert-se alreede weg uyt 't koopryk Néderland

„ Na Vrankryk, Engeland, en nog een andren kant,



Sie nu Helden-verffen korte maete, twee staende, een loopend, twee staende, een loopend.

- „ Hoe sot is volk ! elk schrikt in syn gemoed
- „ Toen door Gods last de Peste dood-ramp broed,
- „ Het schélt niet vél, of in hun domme sinnen
- „ God is te vreed : maer als den Oorloog woed
- „ En hunnen Vorst door 't storten van meer bloed
- „ Den Veld-flag wint, men siet hun vreugd beginnen.

Daer worden ook met helden-voeten kortere Verffen gemaakt, de welke men *logte Verffen* heet. B. V. loopende van vier helden-voeten en d'overschietende syllabe, dat is van vier voeten en half; en staende van vier voeten. **DE LA FONTAINE :**

- „ De schatten, die den vrek vergadert,
- „ Als hy aen 't eynd syns léven nadert
- „ Bewaert hy sonder vél genot
- „ Voor andre, dankt u dat geen sot ?

**Alle staende van vier helden-voeten. Den selven :**

- „ Indien gy spys en drank vergunt
- „ Aen eenen niet te wel gemnt,
- „ Peys vrylyk dat gy hem verjaegt.
- „ Wanneer gy na betaeling vraegt.

**Andere logte Verffen van dry voeten en half de loopende, en dry voeten de staende. By voorbéd :**

- „ Wie sal hier Boeken maeken, die aen den man geraeken ?
- „ De tael-pest is in 't land : némt men nog iet ter hand,
- „ Het moet uyt Frankryk kómen : al waeren't enkle drómen,
- „ Al waer't maer thackery, of 't sang-spel van Mimy,
- „ Men sal het grotig léfen : 't Nérduytsch is heel verwéfen :
- „ 't is vlaemisch, sey Hanne-gat, en ley het boekske plát.

**Gemengeld met andere in de goddelyke Wenschen; het derde en stede verske van ieder scheydeling, beginnende :**

- „ Is hier ogsens eene plek, of vertrek
- „ In 't ronde nog te vinden
- „ Die ik niet en heb bestaen, af te gaen
- „ Om mynen Welbeminder ?

**Loopende van twee en half helden-voeten, en staende van twee.**

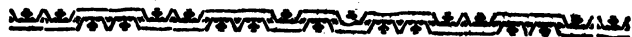
- „ Eer dat gy gaet, ten echten staet, let op uw saeken ;
- „ Want 't is geen band, die met'er hand, is los te maeken.

Alle staende van twee voeten.

„ Sy die den fot, trauwt om syn kot,

„ Verliest het kot, en houd den fot.

De kortere Verssen dienen maer onder langere gemengeld in Liederen.



## A E R M - V O E T

### OFTE DE BETOOVERDE PERRUYK.

*Geschiedenis van het jaer 8104.*

---

Hoc commune malum est, semel insanivimus omnes.

*Wat mensch héft synen loop vervold,*

*Die nimmer héft gesottebeld?*

*Is het dan een noodsaeklyk kwaed,*

*Dat-me eens bedryve een malle daed?*

---

**W**AT is dat nu? wat voor gedruys  
Is hier in dit gebueren-huys?

Men singt, men lacht, men klopt en klinkt,

Men tapt, men schinkt, men tukt en drinkt,

'T is of't alreede Tuyndag waer;

Maer is't nog niet, het is heel saer.

'K ben toch nieuwsgierig af te spien,

Wat daer te doen is, of te sien :

Vrauw 'k gae op speur, wat het mag syn;

'T is toch iet vremds, of 't héft den schyn.

— Ach Man! wat wilt gy daer gaen doen?

Dat nest mag nog kwae kiekens broen :

Dat meer is, syn wy wel gesteld,

Om te verkwiſten pand of geld?

Ses stuyvers 't pond geld een raew kalf,

De stulle bóter twaelf en half,

Wyl d'eyren veertien stuyvers gaen,

En deſtien guldens een sak graen :

Dus, vriend, blyf maer de herberg uyt;  
 Want sie, ik heb noch oord noch duyts :  
 En om te borgen uwen drank,  
 Dat baert kleyn-ächting of wel stank :  
 Dan laet die brassers, wie sy syn,  
 Hun geld verteiren in den wyn,  
 Of in oud bier, naer hunnen sin,  
 Spyt dieren tyd en kleyn gewin;  
 Trooft u, blyft gy daer in te kort ;  
 God wét, hoe 't al gewonnen word.

— Wagt ! daer kómt eenen uytgegaen,  
 Ik wil uyt synen mond verstaen.

Wat Heyligen men héft gevierd.

Voor wie men soo vervaerlyk tiert :

Baès Jan, wel ! gy syt vrooylyk, man,

'K geloof, dat gy de laetste kan

En flesch gaet suyvren voor te scheen ;

Pots vent ! gy syt daer niet alleen.

— Alleen ? gerwintig, goeden maet ;

Den laetsten pot al ledig staet ;

Ik keere maer nae myne smis,

Mids kelder droog, spende ydel is.

— Men vind'er dan noch droog noch nat ?

Kóm binnen, en vertel ons wat :

Wy hebben al de vreugd gehoord

Gelyk aen die, voor 's hémels poort

Geséten, uytgeslótten syn.

— Seer geirn : goeden avond Tryh :

Gy hoorde dan ons dol gedruys

En sot geweld in *Aerm-vosts* huys ?

Wy kwámen daer gevieren in,

En vraegden, waer is de Weirdin ?

Nae Veurne-kermis, sey den Weird

Hálf dronk geséten aen den heird.

— Nu, schink ons eene dobbel maet.

*Het veroolg op 't naefte N.º*

---

Men vind-se te koop by den uytgéver LAURENT DE VALVER  
 in 't Kappel-stractje binnens Ieper.

# TYD-VERDRYF.

N.º 25.º

Scribendi fatuos tenet insanabilis error,  
Sat sibi, si, quod non sunt, videantur, habent.

*Geleerde kennen logs gebréken ;  
Onnoofselaers in waen, als wys, het hoofd opstéken.*

---

## 34. TAEL-ÓVERWÉGING.

**D**AER is niets gemakkelyker voor Schryvers, als faelen van andere Schryvers te versoonen ; want dan héft men recht om insgelyks mislagen sonder vroeging te begaen : een ding is jamer, dat, niet tégenstaende dies, faelen faelen blyven, ende de Schriften nyt diert hoofde van de kenners min geacht worden : jae selfs van die 't niet kennen, schoon déze niet wéten aentewysen waerom.

Moet men kenner syn om te kiezen tusschen dit Geméte in een seer schoon Werk ?

„ En foltering en wee, op 't bloed-zwelgend Kalvaer.

En tusschen het selve op eene van dese twee wysen ?

„ En wee en foltring op 't bloed-swelgende Kalvaer.

Ofte „ En wee en foltring op het schandig bloed-kalvaer.

Noch dit, noch al dat ik ooyt geleyd heb, is niet, om iemands Schriften te laeken, die mógelyks béter syn, als de myne ; maer tot leeringe. In dien geest heb ik niet gewaggeld myner eygene faelen belydenisse te doen, en houde, dat niemand moet beschaemd syn verbeteringen te hooren ; maer dat iedereen behoorde beschaemd te syn óver de bottigheyd van verbeteringen niet te vatten, ofte óver de hoofdigheyd van se niet te willen aennémen.

Ik wist wel, dat véle, gelyk den fael-ryken Van Leuwe, de vryheyd van faelen te schryven voorenstaen: en wat is'er in de weireld soo slecht, soo belacchelyk, soo bot, 't géén geene verdédigers vind? onbekwaem iet voord te télen, dat nag de suyverheyd en volmaektheyd swémt. sy ~~menen~~ alles gewonen te hebben met te seggen, dat sy lachen met de vitterye, letter-kibbelinge, mugge-sifterye: jae, dat is heel mooy! syn alle faelen, gebreken, ongelykheden door sulik gefnor in schoonigheden veranderd? wat soud men pordeelen van eenen onkundigen Schilder, die de berispelyke gebreken van syne werken soud willen verdooven met ~~op~~ de selve te schryven, dat hy wel lacht met de berispers en beknabbelaers? souden de kenners daerom min syne werken misachten, en soud hy daerom min de berispingen verdienen? Men lyd wel enige kleyne régel-breken in uytstékende Meesters, om de ménigé schoonigheden wille; mair waert' sake dat hun werk, met de selve sterkte en schoonigheden, geene ongerégheden, geene ongeschiktheden, geene, sels kleyne, gebreken behelde, soud het niet volmaekter en van véle hoogens werde syn? Wat is't dat véle taelen bóven d'onse stelt, en onse Land-geuootten selve afkeerig maakt van vlaemsche Werken te lésen, als d'onlékerheyd der grond-régels ende algeduerige veranderinge ende verwerringe van spel-kunde en réden-schik? ende hoe syn andere taelen tot dien trap van volmaektheyd gerocht, dat sy door huane vaste gronden en by aenhoudendheyd schoone seg-wyfen den léser behaegen, bésig houden, ende onder de Geleerde van alle volkeren eenen heerlyken naem hebben? door de selve te lauterén van alle vuylnissen ende belacchelyke uyt-drukkingen: waer vind gy in andere taelen, dat men den léser voorkómt, dat men in 't schryven de moeyte niet héft willen némen, om wel te schryven, sich ontsakende van alle suyverheyd in spel-kunde, echtheyd in seg-wyfen, eygenschap in woorden, bondigheyd in saemstellingen, enl.? vind gy dat? ver van daer. In andere taelen den eenen Schryver haelt aen, al waer by kan, de facten van eenen anderen, en elk tracht-se

te vluchten : liet een enige kleyns staetjes, hoe nauw en hard sy waeren op malkanderen.

Qui canit, arte canat.

*In ernst, in spel, Swyg, of sing wel.*

Vossius, den geleerden Vossius, héft een Werk in verscheyde boeken, het welk voor opschrift voert : *Van de Faelen in de Spraek.*

Den Docteur van Sorbonne BOILZAU, héft een Werkske voor tiel voerende : *Hekel-kout van de Letter-plekken der Geleerde.*

P. MARTIANAY word destig berispt van den ouden P. Pezeron, om dat hy *Le Conte* voor *Le Coinis* geschréven had.

DUCANGE word hertelyk doorgesréken van Valois, om dat hy by onoplettendheid *Alaric* geschréven had in sté van *Aldaric*. Den selven Ducange word nog ópenbaerelyk bestráft, vermids hy eene achterlactende *Aulaicus* geschréven héft voor *ant Láscus*.

En SCALIGER, den bel-hámel der République der Letter-belden, is niet gespaerd gewést, om dat hy *Patrima* voor *Patrona* stelde.

Insgelyks den geleerden PAMELIUS is belacchen gewést, om dat hy van *vslare* tégen den aerd van het Latyn *velatrum* héft willen maeken.

En Patet LABBE, den vermaerden schryver der *baeck van het oude Frankryk*, héft moeten verwyf horen, mids hy tusschen soo magtig véle naemen *Siluns* voor *Schuns* had laten drukken.

Ende om kort te maeken, want het soude in dry dagen niet eyndigen, den hoog-geleerden Schryver DODOWEL word niet gespaerd, daer hy in 't Grieksch *δλυμπια* aennémt voor *δλυμπιάδα*, den accusativus van *δλυμπία* klutsende met dien van *δλυμπιάς*, eene fael niet meerder als d'onse, wanneer wy seggen : *Ik sag de Vorst op syn Troon*, voor *ik sug den Vorst op synen Troon*.

STEPHANUS in synen grooten Naem-boek ontgaet de bestráffinge niet, óver den Reus *Mimas Minas* geheeten te hebben, hem in 't A B orden achter *Mina-gere* stellende.

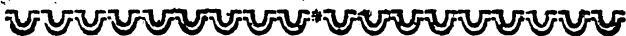
Als onse tael eens soo verre sal gebragt syn, dat men in alle Werken maer heel weynige kleyne spel-schryf-of-stel-faelen sal te berispen hebben, ofte liever geene, dan sal sy van onse Land-saten gelésen, ende by de andere taelen in aensien geseeld worden.

Wie wilt nae Romen gaen, moet eens den eersten voet uyt syn huys stellen : ik rékene, dat ik dat doe, my selven ende ulieden dit volgende leer-stipke ten ondersoek voorhoudende : maer wy syn nog soo ver van Roomen ! schept moet, allengskes wy naederen de stad : poegt u :

*Non jacet in molli . . . . .*

*D'eerwæerde Wetenschap al slaepen nooyt verbeyd ;  
Sy is den loon van xlyt, en staegen aerebeyd.*

Ik wyse alieden den weg, haest u, om my voor te loopen.



### 35. TAEL - ÓVERWÉGING.

**I**K ben nog min van dat gevoelen. dat de vlekken der Geleerde ons souden in recht stellen, om gelyke vlekken in onse Schriften te brengen ende voor schoonigheden aen te sien, seggende, dat het groote *modellen* syn. De groote *modellen* syn niet groot, om dat-se vlekken behelsen, maer om dat-se, behalvens weynige onachtsaembheden, ontelbaere schoonigheden opdienen.

*Non datur ad Musas currere lata via.*

*Vriend, houd u niet te loyt gereed ;  
Den weg nae Pindus is niet breed.*

Wie leering soekt verkeere in goede Boeken ;

Daer kweekt den geest, daer is het schoon te soeken ;

Maer, hoe vél lof een Schryvers pen behaest ;

Men achte 't goed, niet 't gén, waer in hy faelt ;

Hem slaech in goed en kwaed te volgen is voor gekken ;

Des moet ons 't oordeel by den Boek tot baek verstrecken ;

J. VAN VONDEL is den GROOTEN geheeten : met recht : soo ik in dien Grooten vlekken kan vinden , blyft de bovenstaende leer - spreuk bevestigd , ende sal het aen véle , die dése bladjes *studeeren* , voordeelig syn de selve , ontmoet te hebben , om hunne Schriften min - ofte meer te louteren .

Men néme tot bewys den Koorfang van geleyden , J. Van Vondel voor - aen syne Altaer - geheymenissen in den druk van Brugge van 't jaer 1771 , alwaer in de 3. réke *verzuynt* staet in de gebiedende wyse met *t* , ende op de 31. réke *braveer* sonder *t* , beyde in den tweeden persoon van het eenvoudig getal .

In de 6. réke *offerhand* in sté van *offerand* : sie het verschil tusschen *offer-hand* en *offerand* in dése verskes .

„ Des Priesters *offer-hand* met sulck eene *Offerande*

„ Stelt Wet en Priesterichap en Offer - mes te schande .

In de 8. réke *hoofd kop* voor *oofst boom - vrucht* .

In de 14. réke *luven* , in de 20. *laeken* , sonder réden van verschil tusschen *a* en *ao* .

In de 21. réke *slechte schyn* in accusativo , ende op de 47. *swaeren weg* in accusativo : AUTEM die eens verschil maekt tusschen nominativus en accusativus , moet het altyd doen .

In de 23. réke *opgevoert* en in de 47. *vermoeyt* met *t* in praeterito participii , schoon men segt *opgevoerde graenen* , *vermoeyde leden* , soo wel als 't *beloofde land* op de 16. réke . *Beloofde land* maekt *land belófd* : ERGO *vermoeyden* mensch , mensch *vermoeyd* .

In de 25. réke *gort* in den tweeden persoon van het eental van de gebiedende wyse , schoon dat het kómt van *gorden* ; 't welk gebrékelyk is , kommende - schynen van *gorten* af te stammen .

Nu sult gy logt seggen , dat alle sulke ongelykheden de herdukkers te wyten syn : dat kan waer wesen : ik wenschte wel den eersten druk , die onder Van Vondels oogen uytgekómen is , te sien : want ik kan niet peysen dat de spel - kunde van den bovengenoemden druk de géne is , van eenen man , soo als Van Vondel was .

Toch ik kan nae alle gedaene moeyte den selven



Van Vondel van alle faelen niet verschoonen: in den selven Koorfang 2. réke *alzijs* in twee syllaben in plaats van *alaffins* in dry letter-grépen, het welke tégen de gronden der taele is.

In de 27. en 32. réken *braveeren* voor *trossen*, en *vanzoen* voor *afkoop*, *losgeld*, syn sékerlyk vleektes; die den Schryver alleen te wyten syn.

In de 25. en 27. réken de loofse rym-flagen van *kleed* met *irred*, ende in de 38. en 40. réken *bekleeden* met *aengebédén* behooren den hoofd-schryver, en niet den afdrucker. Ten waer men den Schryver wilde verschoonen met te seggen, dat men in syne land-strék in sté van *kleed* met d'opene *eo*, *kleéd* met de geslótene *de* seyde, en vervolgens *bekleeden* en niet *bokleedon*: maer is't daer méde genoeg, terwyl hy in 't selve werk op de 76. bladf. 6. vers, *kleeren* met *eeren* doet rymen: kómt *kleeren* niet van *kleedoren*? en kómt *kleedoren* niet van *kleed*, ter oorsak dat het hoog-duytsch woord *kleid* in 't meertal *kleider* héft, wiens dativus *kleidern* is, waer af wy ons meertal *kleedoren* genómen hebben? Ten anderen, wyl hy met ons van 't Hoog-duytsch *klein*, *gemein*, *fein*, *allein*, ens. *kleen*, *gemeen*, *feen*, *alleen* maekt, wat réden om van *kleid* anders als *kleed* te maeken, óveral den duytschen dubbelen klinker *ey* in eene ópene *eo* veranderende. Ten derden, hoe sulc gy hem wasschen van dese volgende vlekke? in den loop van 't werk 3. bladf. 3. réke *van veer* voor *van ver* rymt met *ver*; en 13. bladf. 21. réke *van verre* rymt met *verre*? Wéderóm, hoe kan hy hékelvry op de 4. bladf. 4. réke *dat* met *getoet* ópene *eo* doen slaen, daer hy op de 7. bladf. 8. vers *dat* met *vergéet* geslótene *de* doet slaen? het een of het ander is noodsaekelyk kwaelyk, en moet een wel gevórmd gehoor kwetsen; gelyk eens vlek op een kleed aen d'oogen mishaeft, schoon geslyd kleed wel ende van een allerfchoonste laken gemaekt is.

Nu genómen, men wilde J. Van Vondel nog van onachtzaamheden verschoonen, is hy te pryfen om dat hy op de 119. bladf. in ses versen viermal rymt in *crans*, strydig met den hoogen swiet van syn werk;

*gerven, derven, erven, sterven?* alsmede op de 151. blad. in ses versien viermael in *aeren; vaeren, jaeren, hairen, vaeren*, met tweemaal *vaeren* in de viermael *aeren?*

Is't om sulke dingen te leeren, en sich daer op te steunen, dat men de Boeken moet te raede gaen? Geenslins, het is om sulke faelen te vluchten, ende gelyk de bie, den hōning uyt de bloemen te lefen: vergift daer uyt te suygen, moet men voor de spinne laeten.

Des moet ons 't oordeel by den Bock tot baek versprekken.

### *Vervolg van Aerm-voet.*

— Nu, schink ons eene dobbel maet.  
 — Ik kan wel niet, myn lieven maet;  
 Ik sit vernageld aen den voet:  
 Een oude sonde, die ik boet.  
 — Wel! drink een glas voort *medecyn*,  
 Gy sult vél eer genésen sijn.  
 De meyd een halve pinte schonk,  
 Waer af ik proefde, en hy af drōnk.  
 Daer op kwam nog een paer of dry,  
 Al goede lacchers, soo als wy;  
 'T was *Naeldesterk*, en *Leurelap*,  
 En *Flikkesik*, en *Oudekap*,  
 Met *Krulkam*, en met *Gauwefné*,  
 Den kōfen van den Huys-weird mé;  
 En *Kransseling*, en *Garenpak*,  
 En die men eens den broek aftak,  
 Of synen broek in brande liet,  
 Ik wét soo wel den inhoud niet:  
 En *Wieling* kwam'er ook al by;  
 Dien mag soo wel een glas als wy.  
 En nu een glas, en dan een glas,  
 Wy wietden al ruym wel te pas,  
 Begonden mallen, en voor-al  
 Met *Aerm-voet* schimpfen, om 't geval

Van 't nydig jicht, het gén den bloed  
 Soo deirlyk neep in synen voet,  
 En om dat hy een goeden kap  
 In 't hoofd kreeg van syn eygen sap:  
 En wy voorwaer maer weynig min.  
 En siet, daer kwámen pas nog in  
 Vier van de beste guychelaers,  
 In spot en drank de rechte vaers;  
 Al volk, 't gén nimmer is vervaekt:  
 Fluks *Lichband* nooding-briefkes maekt,  
 Waer méde men ontbieden sal  
 Tot twintig broeders in getal.

Toen was'er nog een losse snaek  
 Wiens bréyn bedocht een nieuwermaek;  
 Hy sey, laet ons tot schimp en spot  
 Doen haelen Joffrauw *Hutspot*,  
 En Mammefelle *Sachtemat*,  
 Die onlangs in de panne sat;  
 En *Taentje Frinkels*, die met Kriel  
 In Swarte-nonnen-grepe viel.

De lekkre dieren syn gehaald,  
 En' héft ooyt *Taentjes* eer gefaald,  
 Het was een lauter ongeluk:  
 Sy past te neerftig op het stuk  
 Van eer, en maegdom, en soo voord,  
 Gelyk het sulke spruyt behoort:  
 En soo haer iet te vél geschied,  
 Sy doet het aen haer selve niet,  
 'T aerm kind héft geené schuld daer in:  
 En, is't *affront* naer haeren sin,  
 Daer in gelykt-se aen al wat léft,  
 'T is dat sy sulke sinnen héft:  
 Den sint van dien is kaerte-spel,  
 Dien trommelt op syn vrouwtjes vel,  
 Dien schiet de gaeyen op de staek,  
 Dien vind in visschen syn vermaek,  
 Dien sit geduerig in den wyn,  
 Voor désen het moet toebak syn,  
 Dien wilt maer snaet-spel en gefang,  
 Een andren vet in vogel-vang.

( 9 )

Een andren op goe spylen fiet,  
 En défen is den sotsten niet.  
 Soo dan elk dier héft synen in,  
 En *Taentjes* heft den duyvel in.  
 De meysjes syn dan ingehaeld,  
 Voor af elk eene blank betaeld,  
 Men drinkt, en kust, men danst en malt,  
 Hier eenén braekt, daer eenen valt,  
 Vraegt my niet hoe, dat raekt my niet;  
 Een ieder licht, die omme - fiet :  
 Men volt de meysjes tot den krop,  
 En giet nog bier op haeren kop;  
 Dien giet een glas, dien eenen stoop,  
 Sy typten soe, dat het haer droop  
 Langs borst en buyk tot op den vloer;  
 Sy ságen net, als duyvels moer :  
 Men bragt haer schimp en poetsen toe,  
 Nog waeren sy het spel niet moe :  
 De vreugd stond daer in volle maet ;  
 Altyd in deugd en sonder kwaed :  
 Men stelde - se dan op den toog  
 Vóór elk te koopen op verhoog :  
 Die ging twee blanken, d'andere een,  
 En die bleef wendel en gemeen ;  
 Maer eerle wierd'er ingeffeld.  
 Dry stuyvers brabantisch wissel-geld,  
 'T gén wy uytdrukken door *plaquet* :  
 Dat lieflyk dier was malsch en vet.  
 Daer by het was soo schoon! soo schoon!  
 Soo schoon, als 't gat van vuyle Proon.  
 Die guychel - markt synde afgedaen,  
 Wy vangen 't oude spel wér aen :  
 Peys nu eens twintig in getal  
 Al éven sot en éven mal ;  
 Denkt, wat een *sabat*, dat het was,  
 Als wy daer dronken glas op glas  
 Met opset van niet hén te gaen,  
 Eer alle vat soud lédig staen.  
 In 't midden van die Bacchus - feest,  
 Den Huys - baes, sat als immer beest,

Vast ronkte op syn gedraeyden stoel :

Wy stelden hem met broek en doel

In eene teel met wáter vol ;

Nog sliep hy, snorrend grol op grol.

Daer op een bulderend geschreew,

Als dat van wilden stier of leew,

Bewoog my nae een andren kant

Het hoofd te keeren : sêkren kwant

( Pots! hy had neus noch handen lam! )

Kwam met een versch-gesóde ham,

En stelde-se op den keuken-disch.

Met-een 't was volle kerremis;

Dien bragt de mostaerd, dien het mes,

En dien het brood, en dien de stesich;

Elk repte sich al éven ras,

Om by te haelen, wat'er was;

En wat nog in de spende stond,

En wat men in den kelder vond,

'T wierd al gebragt, en al gesmuld,

Tot ieders pens-sak was gevuld :

Van heel 's mans voor-raet desén keer,

Daer blyft voor geen twee oorden meer,

'T en sy een stukske van de ham,

Die tot de dertig ponden kwam,

Wanneer sy was in haer geheel :

By dies den sukklær in de teel

Erbarmelyken riep om hulp :

Hem hielp een goeden jongen wulp

Uyt méde-smert op synen stoel ;

Maer met syn natten achterdoel :

Men gaf hem ook een espe-brok,

Men bragt hem snoodlyk slok op slok,

*A vous, Compère!* 't moet'er door;

En hy wierd sat wér, als te voor,

Een anderen genoegén nam

In 't óverige van de ham

Vol ysre nágelen te slaen,

En sóp voor 't wyf te laeten staen,

Die van de kermis wierd verwagt.

'T was nu laet avond, bykans nacht,

Van 't een fot tot in 't ander fot  
 Wy keerden - om geheel het kot :  
 Wat hing, dat stelden wy ter aerd ;  
 Wat staen moest, rees haest opperwaert  
 En wierd gehangen met gefank  
 Aen kanne - boord, of vate - bank ;  
 Wat in de kist was, moest'er uyt  
 En wierd op wasch - steen met gesuyt,  
 Of onder kas, of onder trap  
 Gesteken ; allen slechten lap,  
 En wat in huys het vuylste was,  
 Dwel, bessen, 't moest al in de kas ;  
 Den pis - pot en de lampe mé  
 Bekwamen plaats ter selver ste :  
 Denke nu, hoe 't *Wassche* aen sal staen,  
 Als sy sal kómen t'huys gegaen.

De geesten giffen meer en meer :

*Lakplak* riep *Tissen Kerffokaer*,

*Sis Hardbek* ; *Caemen Terdelant*

En *Baorderos* soo wat te kant :

„ Goe makkers, gy siet hoe den Weird

„ Daer sit besopen by den heird ;

„ Ik heb een aerdig speltje voor :

„ 'K versoek alleenelyk gehoor ;

„ Maekt dat elk swyge in dit geval,

„ En doe, wat ik bevelen sal.

Gedaen, sey *Drok* : sy gaen in huys

En stillen heel dat soet gesuys

Van dronkaerds tot het fot gefind.

Soo smacht 't *Beggyntje* een stillen vind.

← Kómt, mannen ! staet gy al ter ly :

Gy *Aerm - voet*, gy moet nu met my

Een schoone wedding om een sloop

Aenvangen, 't is toch goeden koop,

Het stuk is seldsaem en meer weird.

— Wat is dat ? vroeg den dronken Weird.

— Dat ( gy daer sittend, net als nu,

En niemand naederend aen u )

Ik maeke, dat uw luyse - nest

( 'K moest seggen uwe - Pruyk om best )

Sal wegbelenden voor de lien,  
 Dat gy noch niemand het fal sien.  
 — Dat doet den duyvel, fette pry!  
 Soo kent-ge u dan aen-toovery?  
 Gae gae! gy syt een slimmen baes  
 By wyn en een gebræden haes!  
 Of by de hamme van *Tournior*  
 Begoten met syn jonste-bier.  
 Jael 'k wedde, dat gy het niet doet:  
 Maer op besprek, dat ieder moet  
 Sich houden verre van myn lyf;  
 Want seker, 't waer een kael bedryf,  
 Als iemand hand aen my soud slaen;  
 Soo niet; 'k verwed een heele vaen.  
 — Die wedding is, soo het behoort;  
 Wy geven al ons eerlyk woord;  
 En of gy twyfelde misschien,  
 Wy syn al eereyke lien;  
 Geen eenen sich verroeren sal;  
 Wy blyven hier al stil en pal.  
 Gedaen, seyde *Aerm-vost*: en *Lakplak*  
 Een mooygemaekte keirs ontfak,  
 En brandde een oude slaffer-söl,  
 En met een opgeraapte kól  
 Hy miek wat kronkels op den vloer,  
 En mompelde, als of hy beswoer,  
 En gaf een onverwagten schreew,  
 Als van een hovenierschen leew,  
 En, sneller als een donderkloot,  
 'T hoofd van den Weird stond daer ontbloot,  
 De Pruyk was ( 't gen den man beroert )  
 Als van den duyvel weg-gevoerd.  
 Wel tjémini! sey vrouw *Katryn*,  
 Dat moet een tooveraere syn,  
 En miek met vollen arm een kruys  
 Beducht voor haere buyd en huys.  
*Jan* sey, had gy den aermen duts  
 Sien sitten paf en suf en kluts,  
 Gy had van lacchen u bedaen:  
 Aenhoort nu, hoe het is gegaen:

Gy wét dat den vervaekten Weird  
 Een hayr-nest draegt met eenen steirt;  
 Sy hadden stil aen dese vlecht  
 Een schelle-gären aengehecht,  
 Recht hangende ter aerde plat,  
 En langs den vloer door 't góte-gat  
 Het eynd geleyd tot op de straet,  
 Waer *Laeys* gereed stond, om den draed  
 Met d'allergrootste gauwigheyd  
 Te trekken, tot het nest voorseyd  
 Door 't góte-gat ter straet uytkwam.  
 — Wat was nu *Aerm-voet*? blyde of gram?  
 — Dat déde pas al éven vél;  
 Die yaene ging ook door de kél  
 Met sulck gejuych van heel 't gespan,  
 Dat ik het u niet seggen kan.  
 — Wy hebben't wel genoeg gehoord:  
 Myn oore-trommel is doorboord  
 Van al 't geschreew en al 't laweyt,  
 Sey moeder *Tryn* met gémlykheyd.  
*Fan* sey, 't is maer een kwaeden keer,  
 Ik doe sulks nooyt myn léven meer.  
*Tryn* sey; jae! tot den naesten keer:  
 Gy miek sulck opset nog wel meer;  
 En toch, ik wét, korts naederhand  
 'T voornémen viel in d'affche-stand.  
 — Gy peyft dat, *Tryn*? 'k waer dan, mortjoen!  
 Gelyk die biechten, en wér doen.  
 Nu, 't leelykste van dese klucht  
 Is: wyl den *Hospes* klaegt en sucht,  
 Om 't missen van syn hoofd-slieraed,  
 Kómt eenen binnen van de straet,  
 Plakt hem het broe-nest op den kop  
 En segt, daer is uw huldsel op:  
 Maer t'effens loopt hem in den mond  
 Een sap, als of het waer van suyker,  
 Langs synen neus, langs d'ooren ook:  
 Hy sag, als een geschilderd spook,  
 En stonk, gelyk een oude pest,  
 Door yersche vulling van dien nest.



Als 't spèkje nu soo verre was,  
 Komt *Wetije* r'huys heel wel van pas.  
 — Ha! wellekom! ha! welkom hier!  
 Een goed gelag in wyn en bier,  
 En vreugd, en vreugd, men kan niet meer :  
 Wy kuffen haer elk eenen keer  
 En seggen, kus nu uwen man,  
 Wyl 't ventje toch niet staen en kan,  
 En leydden haer tot waer hy sat ;  
 Hy kufft, drukt haeren neuse plat  
 En vaegt den drek aen haere kaek :  
 Dat was voor ons een nieuw vermaek,  
 Wy scheysterden wèr immer toe :  
 Maer *Wetije* word het lacchen moe,  
 Vaegt haere wang, segt, wat is dat ?  
 'T is it . . . t : sy sag nae 't water - vat,  
 Daer was geen meer; nae wyn of bier,  
 Mislukt; sy vind geen kleyne ser,  
 Dat ooyt den naeme voer van nat :  
 Sy klufft de potten, klopt op 't vat,  
 'T is alles wan; sy kómt te spa :  
 Sy stékt haer hoofd in de schrapra,  
 Sy vind, wat daer niet wélen moet ;  
 Sy sweirt op aermen *Aorrem - voes* :  
 Gy hannen - gat! gy botten uyl!  
 Gy kiekens hoofd! gy beire - muyl!  
 Gy sakerlietsten langedul!  
 Gy beeft! gy knóp! gy slechten kaes!  
 Hoe raek ik hier nyt al dien bras!  
 'T wyf gaet dan sien in haere kas,  
 Hoe't daer mag syn : 't is, al geruymd,  
 Wat deugt : den kelder is geschuymd :  
 'T hout van den solder is benén;  
 Disch, stoelen, toog, trog om te knén,  
 Dat vind - se al op den solder staen;  
 En in het deur - kalf stékt de kraen;  
 Het huys aen straet hangt mooytjes vol  
 Van kètel, pan, en *casserol* :  
 Een ségen - bóg was het bedied;  
 Gelyk het somtyds wel geschied,

Wanneer men Bruyd en Bruydegom  
 Van d'eerste reys heet weltekorn  
 Uyt liefde alleen, zelfs niet om dank :  
 Dat doet men immers nooyt om drank :  
 In 't midden der *Triomphe-poort*  
 Stond een logt vers, een raedfel-woord  
 Geschreven met een logte hand :

*sChInkt, sJongens, DrInkt; Is't sChaeDe of sChanD?*

Als sy het al besichtigd had,  
 En sag, hoe haeren man daer sat,  
 Wat vuyl hem op de kruyne stékt,  
 Hoe daedlyk synen broek nog lékt,  
 Het bloed rees haer tot in den kop,  
 Sy vloekte en swoer eens heller op,  
 En wierd soo duyvelinne gram,  
 Dat haer 't schuym op de lippen kwam;  
 En meest, wanneer sy sag aen 't geld,  
 Dat half 't gelag maer was geteld,  
 Sy wenschte, al stampen op den vloer,  
 Dat ons een swarten duyvel voer  
 Tot in het diepste syner sté  
 Met haeren satten kwibus mé.

## K N É P - D I C H T .

*FIEL* kocht een Hoef met een kleyn Veld  
 Van 't gén hy had verpaerd;  
 Den bouw was wonder slecht gesteld,  
 En 't land geheel ontaerd :  
 Daer op hy Stad en Ampt verlaet  
 En menig schoon Geding,  
 Waer uyt hy tot een wisse baet  
 Vél Boer-geschenken ving :  
 Saekdryver, hy héft Terwe en Hop  
 Verkocht in overloed ;  
 Daer hy als Boer nu Appelsop  
 En Boonen koopen moet.

## Vervolg der kleynigheden in de Tael.

Myne geheugen stelt my twyfelachtig voor of ik een woord geseyd heb van *vier*, *oyer*, *vuur*. Het telwoord *vier* is heel gelyk aen het naem-woord *vier*, brand beteekenende; waer het mógelyk, men soude dat moeten vluchten: waer méde? met *vuur* ofte *vuur* te stellen? Maer

Dat woord kómit óns van het Hoog-duytsch *feuer*, het géne by hun *feyer* uytgesproken word: *feyer* gelykt aen *vuur* niet: eer verniewers *vuur* aengenómen hebben, die verschil wilden maeken tusschen die twee beteekenissen, schreeven *vier* voor getal, en *oyer* voor brand: waerschyndelyk dat men in vroegere tyden, gelyk de Duytschen, *oyer* sprak in twee syllaben, de welke óm de logtigheyd wille in een getrokken syn; gelyk het gebruyk *nayer* in *nayr*, ofte *naar*, ende *hayer* in *hayr*, ofte *haar* getrokken héft, van twee woorden éénen een maekende.

Een werkende Land-gezag alleen kan dese verwerkinge ontneestelen.

## K N É P - D I C H T.

*Lauwer-dréven, en Cypressen tot de-locht,  
Klaere Bronnen, en voortreffelyke Bâden,  
Maxbre panden op duyf suylen hoog gevrocht,  
Schoonen Huys-raet met gesleenten overlaeden,  
Snelle Peirden, die de ren-baen overliegen,  
Soete Vlieten steeds van aengenaem gesuys,  
Met Waranden slaeg vol voglen-foet-gedruys,  
Ruyme Saelen, en nog meer vind-m'in uw huys,  
Maer noch éplaats noch slaepsteden; kmoest niet liagen,  
Soo syt gy prachtiger als Gón  
Gehuyvesst, maer 't is sonder wón.*

Men vind-se te koop-by den uytgéver LAURENS DE VARVER  
in 't Kaffel-stræetje-binnen Ieper.

# TYD-VERDRYF.

N.º 26.º



Totius Eruditionis posuit fundamenta, quæ  
nomenclaturam naturæ & artis perdidicit.

*Hy béft de gronden ter Geleerdheyd gelegd;  
die de benaemingen van al, wat den aerd  
en de konsten géven, geleerd béft.*

---

Bemerkinge op de benaeminge *Réden-konst*  
ofte *Rhetorica*.

**D**E *Réden-konst* is de wéte van iet wel uyt te drukken met woorden, het sy in 't spréken, het sy in 't schryven. Gevolgentlyk oordeelen sy seer kwaelyk, die meynen dat *Rhetorica* anders niet en beteekent, als eene vergaderinge van menschen die versien maeken, goede ofte slechte : goede versien behooren onder *Rhetorica* en goed onrym-ook; maer slecht rym-werk, en slecht onrym-werk verdienen dat recht niet; sy behooren onder het rekken van aerme rédens en raetelinge.

Als men van de *Réden-konst* sprékt met oogmerk op het uytpréken, men heetse dan *Rédenvoering*; soo dat eenen *Réden-voerder* ofte *Rédenaer* (ORATOR) daer in verschildt van eenen *Réden-konstenaer* (RHETOR) dat désen de réden wel wét op te stellen, ende dien de selve wel wét te verkoopen. Het opstellen is *goed, schoon, beschaefd* : het *beschaefd* is eenvoudig, ofte hoogdraevende : het *hoogdraevende* slecht en onbeschaefd is belacchelyk. Het *schoon eenvoudig* gaet ver bóven het *slechts hoogdraevende*.

**E**Ttelyke woorden van twee stoffel - grépen, gemaakt van twee vericheyde woorden van eene grépe ieder, worden by véle onverschillig gebruykt nu voor eenen Helden - voet, en dan voor eenen Klucht - voet. Dit selinge syn : *waerom, waarom, aenraed, voorkomt* enl.

„ *Waerom* wilt iedereen sich boven andre stellen ?  
 „ *Waarom* men sag menigen in kwellen.

„ Hy *aenraed* u maer kwaed ,

„ Die u dien - koop *aenraed*.

Als een vél - ledig woord eyndigt met twee flauwe woorden - leden achter een , als *Maegdeke, aensienelyk*, de tweede flauwe dient voor sterk.

„ Ecn *Maegdeke* verdonkels lyd ,

„ Als het niet word in tyds gevryd.

„ Leert Oversten wyt dit *verwisselen* van nek

„ Dat ooreloog niet deugt ; den vréde is allerbest.

**PATER POORTER'S :**

„ *Rosalta* van edel - bloed

„ is *edeller* Hog van gemoéd.

**VONDEL** Christi beldenis afschetsende in den Boek - gelant :

„ Hy is noch kort noch lang, maer ryfig, middenmaetig

„ *Aensienelyk* van leeft, eerwaardig en heel staetig

„ Van oplicht, wie hem siet, bemint hem, en ontstiet ,

„ Terwyl hy lieflyk trekt, en *trekkende* gebied.

**Bemerk :** als in diergelyke gevallen eene flauwe letter - grépe den aerd van sterke aennémt, ende het half vers fluyt, dat salk woord éenigins van het volgende moet afscheyden en onafhangelijk syn : by gebrek van dies, verliest vél dit vers van **DE SWAEN :**

„ Maer waerom heydensche roentwerken voorgescureven ?

Om dat *heydensche* too dicht aen *roemwerken* toe- behoort, lyd het kwaelyk, dat die flauwe syllabe *sche*, maer sterk by gedooglaemheyd synde, de rustes van 't half vers maekt, en sonder tusschen-adem met *roem- werken* moet gelésen worden, waer af het toevoegelyk naem - woord is.

Eyndigt een woord met dry flauwe woorde-léden, het middenste der dry dient voor sterk.

- „ De *sedderende vrees* . . . by *bommelende locht*.
- „ T'valt *slaaperige jeugd* nog *sluymerende* swaer.



# VIERVULDIGE GESELSCHAPS VERMAEK-LÔTEN

BESTAENDE

|      |                 |             |            |
|------|-----------------|-------------|------------|
| In { | 90. sédige      | } Tweeling- |            |
|      | 90. liefkoofige |             | } verskes. |
|      | 90. malle       |             |            |
|      | 90. boertige    |             |            |

Op de Bruyloft, waer af het kort-begryp sich vind in N.º 23.º van dese verhaelselkes, kwam 's avonds eenen der genoode Vrienden, en hy plakte in groote letteren bóven de deur der ét-sael :

**TRAUW, LIÉFDE, MAEKEN DESEN STOND  
VOOR BEWIG HIER EEN VAST VERBOND.**

**Aen d'eene syde der gesejde ét-sael plakte hy op den muer :**

**LAET ONS WENSCHEN ALTEGAER  
GROOT GELUK AEN DIT JONG PAER.**

**Aen d'andere syde stelde hy :**

**WAT VREUGD VOOR DESE LIEN,  
SOD OOR VRIENDEN HIER TE SIEN!**

In het diepſte der ſael hing hy aen den wand eenen hoepel met wit papier beplakt, wiens rand beſchilderd was met eenen krans van Myrthe-takken ondermengd met rekkebekkende Dryfkes : op 't papier ſtond in groote boek-ſtaeven :

HUC HUC CONVENITE NUNC, SPATALOCINGEDI,  
REDE TENDITE, CURSUM ADDITE, CONVOLATE PLANTA.

Ten eynden het avond-mael, als de gaſten nu verſaed waeren, en het glaskje de geeſten in gank gebragt had, trok den ſelven nyt ſynen ſak dit Spélke, het welke aldus te werk gaet.

Men neemt 90. kaerte-ſtukskes een oordje groot, ende men ſchryft'er de getallen op van 1. tot 90. : ofte men neemt de 90. eyfer-ballekes van het Loto ſpel; men legt-ſe in een ſakske los om te kunnen ſchudden, ende men geeft iederen van 't geſelſchap een getal te trekken.

Dan is'er iemand van de bekwaemſte in 't léſen, die dit Boekske némt, ende het lot van elken perſoon volgens het getrokken getal voorléſt.

Dit nieuw ſlach van tyd-verdryf bragt in geſeyd geſelſchap vél vermaak by : d'eeue trokken tot 3. à 4. mael, d'andere tot 5. à 6. mael nieuwe lóten, om de vreugd te verlangen; want wat wiert'er op ieder voorléſen niet bygevoegd en geſeyd! ſy loegen hertelyk met malkanderen; niemand nam iet kwaelyk af, gelyk men niet mag: 't ſyn botteriks die kwaelyk nemen, 't géne tot vermaak geſchied.

### WAERSCHÜWINGEN.

Den Voorléſer moet indachtig ſyn, dat hy niet mag léſen gelyk *o* en *o* nochte gelyk *oo* en *oo* is, dat hy voor *leſt* niet mag *leſt* noch *leſſ* léſen, voor *bom* (van *bodem*) niet mag *bom* noch *boom* maer *léſſ* en *bbom*. Sie N.º 7.º 8.º bl. en N.º 8.º

Ten 2.º den Voorléſer ſal ook gelieven in a nemen van geene ſlaupe op 'e eynde der woorden laeten hooren voor eepe *voaal*-letter: 'B. V. liefde is toch een ſchoone ſaek; men mag maer

" De liefde is toch een schoone saek. En soo óveral elders. Sie N.º 6.º van dese Boekskes, 3.º bladfyde.

Ten 3., de verskes, die alleen een Man-mensch passen, syn met *M* geteekend; en met *V*, die alleen een Vrouw-mensch passen.

Ten 4., als het verske, voor een Manne-mensch getrokken; op een Vrouw-mensch slaegt, den Voorléser moet in plaets het volgende verske dat niet geteekend, ofte met *M* geteekend staet, lésen: in tégendeest, als het verske voor een Vrouw-mensch getrokken op een Man-mensch past, hy sal verder tot een ongeteekend gaen, ofte tot een met *V* geteekend. B. V. een Manne-mensch trekt in de sédige het getal 3., waer eene *V* by staet; men moet lésen het getal 10., waer niets by staet, ofte 16., waer eene *M* by gedrukt is.

Het geselschap kiest welk slach van de vier het gebruyken wilt: en als den Voorléser feurt, het is voor syne rékening; hy moet het biechten.

### Sédige Geselschaps-Vermaek-toven.

1. De Liefde is toch een schoone saek,  
Sy steunt den Staet en gést vermaek.
2. Die wel bemind word, vind' gerief  
In trauw te blyven aen syn Liefstevief.
3. Blyft Geert getrauw en ryp van sinen,  
'T gaet vast, dat ik hem ook sal minnen!
4. Een Minnaer, die veranderen kan,  
Sal nimmer worden mynen Man.
5. Nooyt liet myn hert de baet-sucht in;  
Maer wel verstand en teere min.
6. Ik ken te wel de Liefde-nukken,  
Om voor het Huwlyks jok te bukken.
7. Al d'eeden van het Manne-volk  
Acht ik als rook of dunne wolk.
8. Bestendige achtung van een Vriend  
Meer, als verblinde Liefde, dient.
9. 'K betrauw de Liefde niet te ver,  
Want 'k voel alreeds haer in de ster.



10. **See** Benschheit en heb darvan afgezien  
 Is harder, als die sye kan leggen.
11. **Diafussel** heyd: haer groote smart  
 Aen sye wan liefde sachtend hart.
12. **Mids** myne Liefde is heel oprichter  
 Was oeffenheid my waster hecht.
13. **Krisis**, Broosen toe my te beminnen;  
 Mien wil geen verder spel beginnen.
14. **Ho** veel, dat myn versingend hart  
 In wotg-banden word verwerd.
15. **Als** men met groote driften mint,  
 Heel seldom is men wel gefind.
16. **Dankloose** Floor, heb ik verdiend,  
 Dat gy nu kiest een andren Vriend.
17. **Afsluyt** righyd van die ik minde  
 Miek, dat ik leuen gauw versinde.
18. **Ik** wil geen minne nyd in huys,  
 Dien sotten sin is te groot kruys.
19. **Het** wenschelykft van alle goed  
 Is waere Liefde sonder boet.
20. **Ik** wil myn Lief in slaep niet wieden,  
 'K bemin 't oprecht, om ooyt te liegen.
21. **Ik** ben gestranvoren sye ghelicht;  
 Raed ons wat my op 't herte ligt.
22. **De** kofheyd wordt van my misacht,  
 Standvastige Liefde seer betracht.
23. **Als** sden achtige medegien,  
 Leen Min haer my ten vollen aen.
24. **Ik** sal doot myn aenhouden maeken,  
 Dat ik een dankbeer hert sal recken.
25. **Den** soetsten dag die men helst  
 Is als me een hert lerygt en een gefest.
26. **Myn** Lief blyft even suet van sin  
 Aen; gheve sy my nie voor min.
27. **Het** Minne beest is wonder sijn,  
 Ik sal haer vae synne orders sijn.
28. **Alleen** huse vachting loome ik soeken,  
 'T waer onbescheffde meingta versoeken.
29. **Waer** toe soe grootste wêstand biesd  
 God sietse voor ons de Manne liesd.

30. U kennende en uw lief gebaer, V  
Myns hertens rust loopt groot gevaer.
31. Hoe flauw is men, als men bemint, V  
Gelyk ik heden ondervind.
32. 'K wérftae vergéfs, 't lot is genómen,  
Men moet toch eens tot Liefde kómen.
33. Goor mint my soo, dat ik niet kan, V  
Dan hem aenveirden voor gespan.
34. Myn vriendschap word u toegeseyd V  
Alleen om uwe trauwigheyd.
35. Is iet gelukkiger op d'aerd,  
Als met syn Lief te syn gepaerd?
36. Faes soud haest mynen wérfin bréken, V  
Begon hy maer van trauwen spréken.
37. Vaer wel! ó vryheyd, swaeren last,  
Myn hert ligt reeds aen boeyen vast.
38. 'K beminne soo myn lieven Man, V  
Als minnaeres ooyt minnen kan.
39. Lon onlangs loech met myn gesucht; M  
Lon soekt my nu als ik haer vlucht.
40. Oprechte Liefde is lauter goud;  
Houd haer in weirde, die-se houd.
41. Had mynen Krul my nooyt geplaegd, V  
Myn hert waer nu soo niet gejaegd.
42. Getroffen van den Liefde-schicht V  
Wat is men flauw voor 's Liefs gesicht!
43. Waer 't hert begeirten wel onthaelt,  
De Liefde daer haest ségenpraelt.
44. Een hert, 't gén doelt op geld en goed, V  
Nooyt ingank vond in myn gemoed.
45. Ik ben gereed tot óverkómen, V  
Word ik tot Styntjes bruyd genómen.
46. Syt geestig, jae syt, sot by my; V  
Maer dat het herte deugdzaam sy.
47. Is 't Lief standvastig en getrauw, V  
Ik sal haest worden syne Vrouw.
48. Een Vriend, van wie men sich mag lóven, V  
Gaet blinde liefde ver te bóven.
49. Tot spyt van klaps en minne-nyd  
Laet ons te saemen syn verblyd.

50. Waer mynen Vriend wat meer bevoegd  
By my, dan waer ik vergenoegd.
51. Ik heb den Vryer opgedaen,  
Wiens liefde nimmer sal vergaen.
52. Ach! wilde eens myn Lief my fchryven,  
Om myn lyden te verdryven?
53. Ik docht myn hert nooyt te bekooren,  
Maer 'k fwyg nu, en géf my verlooren.
54. Myn Liefde, ik heb het nog gefeyd,  
Staet vast tot in der eewigheyd.
55. Ik sweir aen myn liefste Engelin,  
Dat ik oprecht ben in de min. M
56. Waerom ontroert sich Pier soo gauw,  
Wyl ik hem vastlyk ben getrauw. V
57. Ik schyn getroost, maer in de daed  
Ik fucht, dat Jan my soo verlaet. V
58. Nu héft de vreugd myn hert gefocht,  
'K heb 't wéderpaer, waer ik nae socht.
59. 'K seg aen Dries, wilt gy my minnen,  
Leer voet-af den kost te winnen. V
60. Met een hert soo teer als trauw  
Wil ik geirne worden Vrouw. V
61. Met te vryen en te jaegen,  
Word ik oud voor myne dagen. M
62. Stel ik my eens tot het minnen  
Nimmer sal ik meer versinnen.
63. Nu bemin ik sonder smert,  
Trauwe Liefde wint het hert.
64. Achter régen sonne-schyn,  
Soet vermaek volgt achter pyn.
65. Wie slyt d'aengenaemste dagen?  
Lief met Lief iu welbehaegen.
66. 'T is geringe konst te mallen;  
Maer het opstaen achter 't vallen! V
67. Vréde en liefde aen trauw gewéven,  
Is het allerschoonste léven.
68. Soeten aerdt met goed verstand  
Stéken logt een hert in brand.
69. Stel my by uw beste Vrinden  
Nooyt-sult-gy oprechtren vinden. M

- 70. Schoonheid sonder minsaemheid  
Word by my haest afgeseyd.
- 71. Frank syn is een schoone sack;  
Maer baert voordeel noch vermaek. M
- 72. Kal tracht enkiyk my te kwellen,  
En ik haer gerust te stellen. M
- 73. 'K sal hem altoos tégenstaen,  
Hy héft trauwloosheyd begaen.
- 74. Felle Liefde duert niet lank;  
Logt vermoeyt een hoogen sank. M
- 75. Al, die min met min beloont,  
Een rechtshapen hert betoont.
- 76. 'K hebbe lang de min veracht,  
'K ben nu vast op 't onverwacht.
- 77. 'T Huwlyk sou my wel behaegen,  
Maer ik schrik de kans te waegen. V
- 78. Hoe ben ik in 't ongerief  
Door de wantrauw van myn Lief!
- 79. 'K houde voor het beste paer  
Twee goe herten aen malkaer.
- 80. 'K wét, waerom ik my wel wacht M  
Van 't bedrieglyk Vrouw-geflacht.
- 81. Ik laete Oomtje en Moeytje praeten, V  
'K sal nooyt mynen Klacy verlaeten.
- 82. Sorgeloos en lanterfant M  
'K set de laffe min te kant.
- 83. 'K voel wel dat een minnend hert  
Niet is vry, als 't wilt, van smert.
- 84. 'K tacht met al de jonge gasten! V  
'T syn veranderlyke kwasten.
- 85. Liegen gaet in 't vryen door; M  
Sonder liegen geen gehoor.
- 86. 'K heb bemind tot myn verseer; V  
Dat is uyt; terg my niet meer.
- 87. Als twee herten saemen spannen,  
Alle droefheyd is gebannen.
- 88. Wat vermag de minsaemheyd  
Op een hert vol teerigheyd!
- 89. Wil maer wéderliefde toonen,  
Vroug sal ons liefde loonen.

N.º 26.º

( 10 )

90. Liefde, als sy twee herten pieret,  
Duysend foetigheden baert.

De Liefkoosige-Malle-en-Boertige-lóten op het volgende N.º



Terwyl wy in de Kluchtjes syn, wy gaen hier nog  
een byvoegen.

Interponc tuis interdum gaudia curis.

*Den Ooreloog in alle tyden*

*Baert aen de menschen last en lyden :*

*Wat doen in last en lyden dan ?*

*Naer 't leeren van den wysen Man,*

*Wat klucht-verset by swaerheyd maeken :*

*De Spinster singt, den Schild-wacht suyt ;*

*Alfoo, sey N.E.L., geraekt-m'er uyt,*

*Den aerbeyd sal, te logter smaecken :*

*Ontspan den-bóg, die staet te kraeken.*

## Eene schoone Geschiedenisse van eenen GRENADIER der GRENADIËREN.

*Pro Patria bis dulce mori, sententia clamat. ;*

*Disco ego, pro Patria dulcius est bibere.*

*Vol luster is den stoot ter dood,*

*Die ons ter dood voor 't Vaerland stoot.*

*En beter is 't, naer myn verstand,*

*Te drinken voor het Vaderland.*

Eenen liefhebber der Oudheden héft ons het afschriift toegesonden van een rolleke, wanof hy het oirstuk besit, geschréven door fékeren JOSEDECH in het Eyland *Pathmos*, gevonden in het opgedolven onderaerdsch *Herculanum*, ons met krachtige smeekingen biddende het te willen door den druk gemeen maeken : wy hebben het met moeyte toegestaen, wel wétende, dat die Heeren *Antiquairen* al dikwils hun laeten appels voor citroenen in den vuyst stéken. *Quidquid fit, daer is't.*

**I**N dien tyd kwam'er eenen Man, uyt den suyden  
nae den westen, geseten op een donker-rood Peird.

wiens strappen waeren, als het gerol van eenen gelaeden wagen op eene lange houten brugge, ende de stemme van dien Ridder was als die des donders, die een geheel land ontstelt, ende hy riep met opgehévene armen: luyftert, volkeren van den westen nae de woorden die u gebódschapt worden; 't en sy gylieden daer in voorfiet, daer sullen gedochten uyt den schoot des wáters kómen, ende hunne gedaenten sullen bóvenmaetig groot syn, ende sy sullen syn als Olifanten met vleugels, en als gevleugelde Draeken, Sphingen, lernaesche Slangen, némésche Leewen, Pythons, Tritons, Chiméren, Bruynvisschen en Spieringen. Ende sy sullen óver en wér swerven, ende hunne vlucht sal gelyk syn aen die der Stek-vógelen, ende sy sullen vier braeken uyt vyftig mylen, en swaere klooten spuygen, bekwaem om een landchap te verdelgen, ende sy sullen uyt hunne moorddaedige ingewanden gewápene spooken uytwalgen, gelyk aen de géne uyt de draeke-tanden gesaeyd van Kadmus ontstonden; en die mannen sullen hun voeden met uwen pap-pot, ende warmen by de kólen van uwe verbrande huysen en kooren-schueren; ende sy sullen in hunne dolligheyd het bloed uytspuygen van de kinderen in de wiege, ende d'oude vrouwen met de beenen in den rook hangen, ende uwe jonge vrouwen soo plat duwen als seskes; ende sy sullen hunne brandende lonten in d'ore der jonge dochteren stéken, waerom sommige dochters sullen *moord!* schreewen, ende andere aenroepende S. Job sullen het in stilte met verduldigheyd verdraegen; ende sy sullen dan de jonge vrouwelien óvervoeren naer een eyland aen haer onbekend, alwaer sy niemand sullen verstaen ende van niemand sullen verstaen worden; ende sy sullen het mannevolk aen de Olifant-en-Draek-en-Sphingjongen géven, om ingeslokt te worden; ende geheel dit west gewest sal tot eene wildernisse gedyen, ende men sal'er niets dan gehuyl van Wolven hooren, ende geknor van wilde Swynen.

Dit syn de plaegen die u staen óver te kómen, en die ik u aenkondige uyt den naem van den genen die my gesonden héft; hy is die hy is, en de hy is geféten

op een Ren-dier, vierige wolken vliegen voor hem, ende syne vyanden vlieden voor hem, gelyk de muggen en de sprinkhaenen door eenen sellen wind geareven, ende hy héft magt óver ulieden van bóven ontfangen, ende hy héft my tot ulieden gefonden, om ulieden alle dése dingen te waerschuwen, ende soo segt dien Meester tot ulieden door my synen knecht: kiest mannen onder ulieden bekwaem ten sryde, gelyk aen de géne van den held Gedeon, die het nat sonder kromme sprongen gemakelyk en haestig doorfwelgen, trekt op, ende swiert uwen togt nae den see-kant, ende hy, die my gefonden héft, sal u met gunstige oogen aenschauwen.

### Tweede Hoofd-stuk.

In dien tyd daer was eene gekruyfte Stad in 't land, ende de Helden van die Stad, gelyk aen die van Gedeon (in 't drinken) trokken op om te beginnen ten getalle van meer als vyftig, ende onder dat getal ontfond'er eenen uytstékenden man, ende hy was daer aen kennelyk, terwyl d'andere met laewe en waggelende stappen te voet sich spoeyden om te laet te kómen, dat hy gevoerd wierd op eene pronk-kar, met goude letters voor Veld-kraey voerende: *Nimiùm ne crede colori*; dat is, gaet in de Kerk en blaest de lamp uyt. Dese kar ofte ségen-wágen had om der sachtigheyd wille eenen bódem van gevlochtene tauwen, waer hy sat, als eenen nieuwen Mars, rondom omheynd met schransmanden, doordronken van eenen goddelyken geur, ende die kar was allentom blinkende van aengeplakte silvere sterrekés, die de boere-jongens voor vischschubbekes aensien; ende het ros voor de karre gespannen was eene telg van het ros Baeyaert, vermaerd in het ruchtbaer léven der vier kinderen van Heem, en van het ros Pyrois, het selste der vier hengsten, die voor énige wéken Phaëton aen den duyvel hielpen, ende van het aerderyk weynig min, als eene brandende helle gemaakt hebben; ende de bespanninge der Sonnepeirden en was niet te vergelyken by die van het ros, dat onsen held voerde. Maer den wágen-man? Ó! dat

was den rechten wagen-man! syne werga is'er niet onder heel het geslacht der Ottentotten; nooyt héft hy syne kar in twee grachten te saemen gestort; ende den held uyt eerbiedigheyd door vier uytgekofene groote mannen op den ségen-wagen gehyft synde, men héft dien meester voerman sien syn rytuyg jaegen met een briesschende geweld, als van eenen Dromedaris, ende met de snelligheyd van eene Hinde van aen den † Arend-nest tot aen het Panne-dak sonder rusten, ende over den weg den grooten, den vermaerden, den opgelaeden Baes het land geségend, bedauwd ende besproeyd hebbende tot vette en vruchtbaerheyd, is gelukkiglyk tot voor de deur van het Panne-dak, eene uytspanninge in Pannonien, aengekómen, ende van daer, nae de Sante van die plaets gegroet te hebben ('t is *S. Bibiana*) syne reys voord-séttende, altoos te vél met forge beladen en de maegedik van moed, sich van syne opgenómene lasten wat verlogt hebbende, héft welverdiende rust genóten vallende in eenen diepen slaep, om, wakker geworden synde, synen gewónelyken ende seer lieven aerbeyd te hernémen. Ende désen baes, désen hoofdman, dit kop-stuk van de Keurlingen over dag over nacht door bergen en bosschen, door dyken en grachten, altyd met geest-saeken bésig, synen togt verhaest hebbende, altoos, gelyk Pius Æneas, syne hulde doende aen iedere Kapelle van oud steen gebaewen, is tot de bestemde stand-plaets genaderd; ende alle de adel-borsten en schild-knaepen, het heir van 's Lands Verdédigers uytmaekende, sprongen op van vreugde, krioelende ende eenpaerelyk roepende: daer

---

† Men doet bemerken, dat désen Held, alear aen den Arend-nest aen te landen, gelyk aen Alexander van Macedonien, aen Annibal van Carthagen, aen Scipio den Africaner, aen Godesfr y van Tongerloos en aen Petrus van Canada, heette en kónde, honger en dorst konnende verdueren, sonder éen of drinken de swaere reys affedaen had van het Hof genoemd het Schook-oyfche aen den hoek van het Plein van woest-Arabiën tot aen den Arend-nest, die naer het seggen van sommige by Salmania



als hy! daer is hy! ende dan begonden sy alle de-  
 velyk te vragen: wie is hy? wie is hy? endetote  
 stemme als die der Ioumaefche Sibylle begon van alle  
 daerde op te brommen; ende alle de stemmen stonden  
 gelyk den rechteveirigen Battus stonde voor vrasheit  
 van den koe dief Mercurius; ende de stemmen die  
 luyds kets: wy is den Verloffer held; den Uyt-  
 koorén; den Hakus van déstn tyd. Dan heft hy te  
 goonen syngewigtig hoofd opbeureh; hetwelk weder-  
 om dat viel; overwonnen van alle de middels tot  
 sterkinge, die hy op sich gheleden had; ende niet en  
 de schaeren rispen wederom oenpaerelyk; daerint  
 daer is hy! ende eene tweede-mael sich oprechtend,  
 sy sagen nyt het rytuyg, dat tegen de sonnenopblak  
 (als van geméd goud, uytysen eenen *Chandier*) als  
 eenen Heiltroog, eenen Keureling der Keurlingen,  
 eenen waeren Janitzaer, met schouder-nest omgancs  
 van vier, sagen als met gloeyende stael, kluctende  
 witten spouw, met ten twee-fredig swerd in de  
 hand, ende eenen lépel, als eene van, in de andere  
 hand; ende den luyfter van heel syngestel was der  
 maeten, dat niemand hem durde in t'rechticht bely-  
 ken.

### Derde Hoofd-stuk.

In dien tyd het gebeurde, by dat eiken Verdringer  
 sich bereyde tot 's Lands beidherminge, dat de Sie-  
 gedrochten, onder wesen en gespen door hee geval van  
 den Siener Jofas, land-spooken op 't droog wierpen  
 met sweerden in den mond, en brandende toonen in  
 de rechtere hand, en ydele sakken in de linkere, ende  
 aen de syde eene brandewyn-flesch hangende; ende sy  
 staken alree het vier in de stroyen daken; ende begon-  
 den hante sakken te vollen met goude oor-ringen en  
 silvere gespen. Maer den Hoofd-grenadier, den wou-  
 derbaeren, den overvlieger, den Phœbus van d'aetige-  
 kómene karre, trad af, stelde dry stappen voorwaert,  
 rukte eenen diepen adem nyt het holle van syne maeg  
 verseld van eene vocht-spuyte, gelyk aen die van  
 honderd groote Walvisschen, waer móde hy alle de

stanssen uytdoefde, alle de zakken volda, de zaken  
 bluschte, ende waer door de verschrikte, spookten  
 toorssen, zakken, fleschen en kappers tot roof lieten,  
 en hals óver kop het see-gat kroopen. Ende de gemeyne  
 Krygers onder de winnaers raafelden zakken en swaerden  
 en andere dingen, maen het duyck der Konningen ge-  
 weirdigde sich niet énigen roof te bevenorden, die hem  
 van eygen belang had kunnen verdocht macken; alsoe-  
 nelyk nam hy syne armen vol volle fleschen: dien eersten  
 segenprael bereyde den weg tot eenen tweeden, ende  
 syn oplet getterkt door syne fleschen, 'k wil seggen,  
 door synen krygs-raed, hy stelt vast 's anderen daags  
 de wanscheffels aen te randen, de welke niet hannen  
 stinkenden aeffem, die nae salpéter an swavel rook,  
 ieder-een beletteden den plasch óver te vaeren uyt  
 vrees van te verstikken. Hy dede syne kar ten oorlog  
 uytruffen, ende liet door heel het léger uytroepen, dat  
 die het Vaderland lief hebben, my naevolgen, eride op  
 dat woord, hy dronk eene volle flesch brandewyn uyt:  
 het was een kleyn voor soo grooten man. Tot daer toe  
 hy wierd kloekmoediglyk gevolgd van alle, de welke  
 van dat édel sap voor-raet hadden; die daer af niet  
 voorsien waeren, volgden dat niet, sy vonden daer  
*scrupule* in volgens den *Cathechismus* van *Aesopus*, in  
 de lesse van den Vos niet den Kees.

Sees schrik-dieren verwittigd van den anleg door  
 eenen See-duyvel in eene locht-bal, verslaemden by  
 een tot meerdere magt, ende bedekten een groot deel  
 der opper-vlakte van Neptunus voet-bad, gelyk men  
 somtyds een dak bedekt liet met Swaluwen, ofte met  
 Duyck-haentjes het groot wáter aen de poorte van  
 Meessine, ofte met vloo-schéten den rok van het hemde  
 van een jong Beggyntje, 't géne daer nog niet durst  
 syne Vloot soeken. Eylaes! die verwaende onge-  
 dierten, hoe schrikkelyk sy waeren, mackten een hun  
 uytterste, sy kenden de rampen niet, die hun óver  
 het hoofd hingen.

By dies den Opper-grenadier, den westerfchen Mars,  
 den tweeden Jupiter was in aantogt, ende nu, gena-  
 derd synde aen de duynen, hy loste onverwagts ende

ter hy het meynde het groot verdelgende veld-verb,  
het gene sekerlyk alle de gedrochten soud eensklaps  
voot ewig vernietigd hebben, had hy den tyd gehad  
de loose schuttery-bedeeking uyt den weg te weeten:  
maer, och armen! het meeste deel der lossing bleef in  
synen broek. Niet te min de magt van dat bus-kruyd  
was soo groot, ende den schok soo sel, dat alle die  
vriende beesten weg-gesmeten, ende, door den stank  
walgende ofte in onmagt, gewloden syn als schichten,  
d'eene nae Spanjen, d'andere naer Aegyten, nae Satz  
Domingo, nae Mississipi, en misschien sommige nae de  
Maene.

Ende dan ontstond'er wederom een groot gejuych  
en gerueht, en vreugde-galmen en segeningen onder  
de heir-schaeren, ende elk sprak tot synen broeder:  
waer is hy? van waer komt hy? wie is hy? ende in  
dien oogenblik d'oogen van een iegelyk gingen open,  
de toovery hield op, ende sy sagen niets anders,  
als op eene visch-karre vol stinkende korven eenen  
versch-gegóten Grenadier, van vooren bebraekt, en  
van achter bechéten, te dronke om op syne beenen  
te staen. Elk schoot in eenen grooten lach, en die  
van de gekruyste Stad riepen: 't is waerachtig den  
S.....-baes.

Hier eyndigt die schoone *Chronique* van de bloeme  
der Keurlingen.

### K N E P - D A C H T .

'K wil, Vlokkaerd, geen soo maeger Lief,  
Dat mynen vinger-rink aen haeren arm sou schikken,  
Wiens bloote billen t'ongerief  
Als raspen my het vel affrikken,  
Wiens heup is eene saeg, wiens knie stékt als een spit,  
Wiens steirt-been spies-gelyk op haeren rug-raet sit;  
'K wil geen van duyft pond ook in 't bed,  
'K houd wel van vleesch, maer niet van vet.

Men vind-se te koop by den uytgéer LAURENS DE VARVER  
in 't Kassel-straetje binnen Ieper.

# TYD-VERDRYF.

N.º 27.º

## VERVOLG DER LOT-GETALLEN.

Sors omnia versat.

't Lot treft, of smyt de waerbeyd overhoop:

't Lot is het beld des levens-loop.

---

### Liefkoosige Geselschaps Vermaek-lóten.

OP DE 90. GETALLEN VAN HET LÓTO-SPEL.

1. **M**Y N Lief op my héft d'overhand,  
'K bekenne mynen minne-brand.
2. Het vier, waer door myn bloed opkókt,  
Héft Cupidoetje alleen gestókt.
3. Door d'overgrootheyd myner min **M**  
Lonne is myn heyl en herts-gódin.
4. 'K stelle alle lyden uyt den sin, **V**  
Als ik maer Teunis liefde win.
5. Ó Klarinde, myn beminde, **M**  
'K wenschte dat gy nooyt hersinde!
6. Noch dag, noch uer, noch oogenblik, **V**  
Of ik myn Hanske suchten schik.
7. Klaer héft vrienden, die ik ken, **M**  
Maer geen bétren als ik ben.
8. Myn hert, verbrand door minne-gloed, **V**  
Hécht aen Cornélis myn gemoed.
9. Myn Lief, kóm, help my uyt den nood,  
Wilt gy niet, dat ik sterf de dood.
10. Geen meedre vreugd kan men versinnen,  
Als een schoon hert-lief te beminnen.

- N<sup>o</sup> 219
11. By mynen soeten Sylviana! ✓  
Myn liefde groeyt nog daglyks aen.
  12. 'K heb bruyne, en blonde, en meer gevryd; *M*  
Maer gy alleert myn liefste syt.
  13. Alwaer ik kóme in soemenpraek,  
Men siet hoe ik van liefde blaek.
  14. Den Minne-vogd wist my te trekken;  
Dit hert sal u tot borg verstrekken.
  15. Myn teere min sal Dirk aenkléven ✓  
Tot my den adem sal begéven.
  16. In liefde ik heb uytémend voordeel;  
Ach! mogt het dueren tot 't laetste oordeel!
  17. 'K ben geirne in liefdes kénen vast; M  
Tryn, draeg een deel van mynen last.
  18. 'T Liefs bysyn doet my soetlyk kwynen; ✓  
Wat leet, als ik hem sie verdwynen!
  19. Alwaer ik maer myn Lief kan sien, M  
'K weep my voor haer op beyde knien.
  20. Te laet vraegt men my hert en hand, ✓  
Ik ben alree voor goed verpand.
  21. Lacht vry met my; want ik beken,  
Dat ik reeds liefdes sláve ben.
  22. Geheel de weireld my niet kwelt, ✓  
Als maer myn Lief my effen stelt.
  23. Myn liefde sal haer staeg vervolgen; M  
Ik heb Kato als ingefwolgen.
  24. Ik heb myn heyl nu in de hand, ✓  
Myn vriendjes hert is my verpand.
  25. Vond ik maer de gelégendheyd  
Myn insicht waer u haest gefeyd.
  26. Gevangen in de liefde-fuyken  
Ik kan myn viet niet langer duyken.
  27. Myn Liefs verlies maekt my bedroefd, ✓  
En niet een anderen my toeft.
  28. Moet ik myn Lief nog langer derven,  
Ik sal wel haest van liefde sterven.
  29. 'K heb Tryneke óverlang gesocht, M  
En blyf altoos aen haer verknocht.
  30. De vreugd, die Lons schoone oogen géven, M  
Maekt my het allersoetste léven.

31. Ik sterf, soo niet myn kiesthe Maegd, *M*  
Aen mynen eed geloof en slaegt.
32. 'K bied Roofes roofe-en-léhi-blaen *M*  
Myn minne-vlam en vriendschap aen.
33. Kóm, kóm, 'k sal my tot minnen keeren, *K*  
De min moet alles óverheeren.
34. Myn Lief stékt my in heeten brand,  
Maer wyft het Huwlyk van de hand.
35. Myn Lief verslinderd door de min *M*  
Op my alleen vest haeren sin.
36. By soo schoone oogen en krol-hayren *K*  
Hoe myne vryheyd dan bewaeren?
37. 'K ben dood, soo niet myn herte-kleed  
In 't kort my géft vol huw-bescheed.
38. Dat gy sag myne wangen bloosen, *K*  
Als my Crispyntje kómt liefkooften!
39. Sie ik Klaere-An, myn hert verheugt; *M*  
Sy spot, soo met myn leet, als vreugd.
40. Had ik duyft herten, mynen Styn *K*  
Soud van duyft herten winnaer syn.
41. Altyd sal soete Suyker-lyn *M*  
Het voorwerp myner liefde syn.
42. Hoe meer men mynen drift behoefyt,  
Hoe feller myne Liefde groeyt.
43. 'K doe alles om haer te behaegen; *M*  
Griet schynt niet eens daer nae te vraegen.
44. Sie ik myn Lief, 'k ben óverstelt,  
Niets is'er, dat myn onrust helpt.
45. Ik kryg begeirte om te gaen vryen, *M*  
Ach! wilde Kaetje dat wel lyen!
46. Al myne krachten syn aen 't roeren,  
Om soeten praet met Krul te voeren.
47. 'K min Hans uyt heel myn hert en sin, *K*  
Men vond nooyt een soo suyvre min.
48. Spel, jok, en vreugd, om Truy te loonen, *M*  
Gaen Truyes teedre liefde kroonen.
49. Myn Lief bermiat my, haer sy dank, *M*  
En dat voor heel haer léven lank.
50. Kond ik aen eenen schat geraeken, *K*  
'K sou mynen Klaey gelukkig maeken.

51. Myn htw-siek hert lyd vél te straf, ✓  
Ik sal nog daelen in het graf.
52. Ik ban de min uyt mynen sin  
En toch ik brande door de min.
53. Gryp ik myn Agje by den kop M  
Myn hert springt dan van vreugden op.
54. D'oprechte vreugd bestaet in 't minnen,  
Ik voel het daer... daer... daer van binnen.
55. Vraegt gy, wat hier staet geschreven? M  
Gy moet-me eerst een soentje géven.
56. Als het kómt op eenen soen, ✓  
'K laet myn lieven Minnaer doen.
57. Ik en achte geen verdriet,  
Als ik eens myn Lief geniet.
58. Geene aenklévendheyd gelyk  
Aen de myne op 't aerderyk.
59. Sékerlyk het kost my 't léven, ✓  
Moet myn Boelke my-begéven.
60. Eer myn hert wist van gevoelen  
Liefde kwam my reeds bedoelen.
61. Soo ik d'eerste Schoonheyd sag, M  
Myne vryheyd kreeg den slag.
62. Liever in een óven braeden, M  
Als myn Liefke te verraeden.
63. Ik sal hem daglyks blyken géven, ✓  
Dat ik voor Pol alleen wil léven.
64. Nelles deugd myn hert doet laeyen, M  
Haer schoon béd myn hoofd doet draeyen.
65. Als ik Reynes gáven réken, M  
Word ik heel in liefde ontféken.
66. Den adem mynes *Serviteurs* ✓  
Bevalt-me, als myrrhe-of-amber-geurs.
67. Ik aenbid een soete Meyd, M  
'T mag wel worden voord geseyd.
68. Hoe! kan ik myn Lief mishagen.  
Met goe diensten op te draegen?
69. Nooyt val ik Lievineke af, M  
Schoon sy stuer is, suer en straf.
70. 'K durf'er véle een soentje vraegen,  
Geene durven 't my afflaegen.

71. O. Wat vreugd voor hert en sinnen,  
 'Als'er twee malkaer beminnen!
72. Dat Loys teeder hert voor my  
 Altyd goed en vriendlyk fyl.
73. By myn Bruyntje wel geféten,  
 Heel de weireld is vergéten.
74. Max wét my soo vél te seggen,  
 Dat ik 't niet kan wéderleggen.
75. Om myn Lotjes gunst te koopen  
 'K soud in duysend dooden loopen.
76. T'onrecht is myn Lief ontroerd,  
 Daer fy (hy) heel myn hert wegvoert.
77. Nooyt kan ik genoeg uytdrukken,  
 Wat de Liefde baert gelukken.
78. Lieve, seg my nu recht uyt;  
 Wilt gy worden myne Bruyd?
79. Minnea - we ik en Baeb malkandren,  
 Nimmer sullen wy veranderen.
80. Als maer ons 't geval wel dient  
 'K seg, wat wilt gy, lieven Vriend?
81. Schoon véle andre my betrachten,  
 Lise alleen kan ik maer achten.
82. 'K sag, dat niemand my kwam vraegen,  
 'K heb de vraege self gaen waegen.
83. By myn Mietje ingelaeten,  
 Ik lach met eer en plaeten.
84. Colett, moet ik u derven,  
 Ik sal het haest besterven.
85. Hoe kwelt de minne - smert  
 Myn jong ontstéken hert!
86. Elk geloof my op myn woord,  
 Baef héft myne rust gestoord.
87. 'K laet de min my óverheeren,  
 Liefde kan 't geluk vermeeren.
88. Hémel, kreeg ik eenen Vryer,  
 Nooyt en waer myn herte blyer!
89. Suyker is niet half soo soet,  
 Als een Lief van teer gemoed.
90. Mag ik maer eens syn de Bruyd,  
 'K lacche dan de weireld uyt.



*Malle Gefelschaps Vermaek-löten.*

1. O Liefde-god! verlogt myn hert,  
Ik sterve van de minne-smert.
2. Nooyt héft myn Lief soo soet gelaet V  
Dan toen hy, als benéteid staet.
3. Als ik wat blyf op Liefde maelen, V  
Den droes wét baet daer uyt te haelen.
4. Ik duykt niet meer, 't verhael is kort; M  
Lon wét wat my, ik wat haer schort.
5. 'K betrauw een groenen Minnaer meer, V  
Als een verslétén Venus-heer.
6. Eer Leen my óver haer dé vallen, M  
Ik léfde in rust vervrénd van mallen.
7. Myns Vryers aenstel, hupschen swier, V  
My stellen heel in vlam en vier.
8. Myn hert is ganschlyk óverwonnen, V  
Het óvrig werd al haest ontgonnen.
9. Ik maek gebruyk van myne jeugd;  
Den ouden bant alle vreugd.
10. Als ik besie myn liefsten schat,  
Ik voel soo set, ik wét niet wat.
11. Hoór, kleyn Wichtje, myne klaachten!  
Moet ik nog alleen vernachten?
12. Wét men voor my bedroefde floor V  
Niet eenen Vent tot oiréboor?
13. Myn Lief, die duyversche selin, M  
En liet my gister taet niet in!
14. De Liefde héft my, laes! verraen, V  
En dat verraed staet my nog aen.
15. Dat Liefde-schelmke uyt om te stellen  
Wist my versch eene poets te spelen.
16. Om mynen Klaes niet te verliesen, V  
Ik seg, \* *Godsinje*, als hy moet miesen.
17. Myn man is een onnoelen man, V  
Hy merkt niet, wat syne Anne kan.
18. Of men my wys heet ofte sot,  
Ik houde van het min-genot.

---

\* 'T is Iepersehe *brut-straet* van God sgoor u.

19. Elk moet wel myne teerheyd sien;  
Ik kan geen wederstand meer sien.
20. 'T vier is ontféken, niet geblafcht,  
En ach! nu laet men my geruft.
21. Het lukt my wel in 't Minne-fpel,  
Ik heb foo goeden fpél-gefel.
22. Wanneer twee Lieven fich gerieven,  
Men fegt, gelégendheyd maekt dieven.
23. 'K heb Kupidó te ver betrauw'd,  
Het gén my drommels nu berauw't.
24. 'T is myne beurt, 'k wil 't wel betuygen;  
Het moet al voor de Liefde buygen.
25. Gy ynaegt, waerom ik Tjoos niet wil;  
Hoor in uwe oór . . . hy is te ftíl.
26. Schoon vaders, moeders, oogen waekten,  
Ik wét toch by myn Lief te raeken.
27. 'K heb kaeken rood als eene krick,  
En billen wit, als eene blick.
28. 'T is wat kael voor eenen man  
Dat ik mag, en niet en kan.
29. 'K wét nu hoe het huwlyk fmaekt,  
'K ben als half geraderbraekt.
30. Is de leute al voor de Vrouwen?  
Ba! ik wacht niet tot myn trauwen.
31. Is't geen reden van beklag,  
Dat ik kan, en niet en mag?
32. Als de Liefde my beflaet,  
Het is altyd 's avonds laet.
33. Wat is Klaey een rechten knoop!  
Seg ik, ftíl! . . . den gaey houd' op.
34. Als myn Lief niet om en fiet,  
Heel den nacht dan ftaep ik niet.
35. Ach! hoe brand ik ondertuffchen!  
Erneft, haeft u, kóm my blaefchen.
36. Als ik hadde dertien jaer,  
'K wenschte al naer een wederpaer.
37. 'E wyf doet me altyd eyren éten;  
'K vraeg waerom, en 'k mag't niet wéten.
38. Als myne Vink haer vlerken fchud,  
Ik fette 't beeftje in myne hut.

39. Ach! mógt eens in waerheyd kómen!  
'T voorwerp myner soete drómen!
40. Ach! hoe soet is't in het groen M  
Syne Liefste deugd te doen!
41. Ach! myn allerlieffsten Sissen, V  
Moet ik u nog langer missen?
42. Aye my, beschéte Bruyd! V  
Goot is weg; 't is al beschuyst.
43. Foey! moest Seppen foo met liegen V  
Een onnoosel lam bedriegen?
44. Kómt een kind van soete min V  
'S avonds laet, ik laet hem in.
45. 'T Minne-baesje mag wel stoffen,  
'T héft my hertelyk getroffen.
46. Riekers vind men allentom, V  
Huwers kyken selden om.
47. Aengenaem is allen dicht, M  
Op een schoone jonge Nicht.
48. By liefkoosers milden drank;  
Tégenweir dhert dan niet lank.
49. Mogt ik eens myn Liefste kussen, M  
Ik soud myn verlangen sussen.
50. Vriesciden, raedt eens myn gedacht,  
Als ik niet en slaep by nacht?
51. Raedt, welk derven my meest kwelt; V  
Dat van eenen Paphos-held.
52. Liefde doet my brand gevoelen,  
Wie sal désen brand verkoelen?
53. Récht en slecht dat ben ik, Lyn: M  
Lyn segt; dat kan niet syn.
54. Sacht en goed dat ben ik, Saer: M  
Saere segt; dat is geen waer.
55. Moet ik, Heer, nog lange dagen V  
'T pak van mynen maegdom draegen!
56. Die my wilt een vriendschap doen, V  
Dat by my géve eenen soen.
57. 'T Schrift meld, en ik bemin het styf;  
Van twee sielen in een byf.
58. Geenen Vryer kómt my spréken, V  
'K sal my nog gaen Kwéfel stéken.

59. 'T is te lang alleen gebleven;  
'K fou my aen den nikker geven.
60. Jonge Wéduwe en nooyt wel!  
Help my, help my uyt gekwell!
61. 'K lach by dage, en 'k raes by nacht,  
Om dat niemand my betracht.
62. Elve is d'uere van geluk,  
Wilt gy passen op uw stuk.
63. Myn geluk waer maete-vol,  
Wierd ik Neefes lieven snoel.
64. Mag ik Elskes viertje blaesen,  
'K laet de minne-nyders raesen.
65. Eenfaem is een droevig kraem;  
Paer en paer is aengenaem.
66. Eerst gereed, kóm my eens kussen,  
Om myn heeten brand te sussen.
67. Als myn wyf niet is voldaan,  
'T huys sal óver eynde staen.
68. 'K sal't bekennen, lieven weerd,  
'K ben met minne-vier geseird.
69. Liefdes nukken, kueren, vlaegen,  
Maeken soo vermoeyd als jaegen.
70. 'K ben voor toovery bevryd,  
Pater Dries héft my gewyd.
71. Rymen is seer aengenaem;  
Trése en ik wy rymen saem.
72. 'K houde vél van twee-gevecht  
Met een hupschen frisschen Knecht.
73. Hondsvat ben ik, soo ik kan,  
'T géén bynae kan allen man.
74. Als ik heb myn best gedaen,  
Ruth segt, 't moet nog béter gaen.
75. Ach! wat is't een helse pyn,  
Tien jaer Wéduwe te syn!
76. Wil ik mynen man bedriegen,  
'K wét hem wel in slaep te wiegen.
77. Wér een blaewe schéne loopen!  
'K fou bynaer een strop gaen koopen.
78. Véle syn te los en stout;  
Wét, dat ik van swygen houd.

79. 'K drukke geiren Anneke in  
'T soetste van de soete min. M
80. Myn vergoedschen Tjaekenoom  
Staet geduarig lam of boom! V
81. 'K heb een Vrouw van kleyne leute,  
Daerom maek ik wat de pleute. M
82. Goed en wel in 't vraegen, waegen,  
Maer nu voel ik andre vlaegen. V
83. Ik herstel, soo vél ik kan,  
'T moorden van soo ménig man.
84. Soud ik u niet betrachten?  
'K verlang u heele nachten.
85. Wie kan u wédersteygren?  
Gebied, ik sal nooyt weygren.
86. Altyd vryen, nimmer trauwen,  
Is beschud van naberauwen.
87. Susje wét van goed bedied M  
Of sy is myn Lief of niet.
88. Door jetgd en dollé min misleyd,  
Ik lacche wel met sêdigheyd.
89. Ik durf aen myne Kaer niet vraegen, M  
'T gén ik vrees, dat sy af soud slaegen.
90. ô! Ik heb te laat gefwicht V  
Voor den schicht van 't Minne-wicht!

*De Boertige op het volgende N.º*

## 37. T A E L - Ó V E R W É G I N G .

*Van Verssen uyt Klucht - voeten beslaende.*

**I**N de 33. Tael - óverwéging op N.º 24.º 13. blad. héft men gesien d'eerste verdeeling van Verssen in loopende en staende; de tweede verdeeling in Helden-verssen, en Klucht-verssen.

Men héft daer ook gevonden verscheyde slich van Verssen met *helden-voeten* (sie daer 14. bl.) gemækt; hier gaen wy getykelyk handelen van verscheyde slich

van Verssen gemaekt met klucht-voeten, ofte logte voeten, want sy voeren die beyde naemen.

Alle Verssen bestaende uyt klucht-voeten, ofte met sulke gemengeld, syn altoos logte Verssen; ende daer uyt maekt men:

Ten 1. loopende van acht grépen, dat is, van vier klucht-voeten, en staende van sêven grépen, dat is, van dry klucht-voeten ende eene óverschietende sterke grépe, anders geseyd dry klucht-voeten en half. B. V.

ALLE VAN VIER VOETEN.

- „ Schoon ik heb de hóp verlooren
- „ Siende mynen val gebooren,
- „ Schoon ik nooyt iet sal verwerven,
- „ 'K wil nochtans standvastig starven.

ALLE VAN DRY VOETEN EN HALF.

- „ Want al had den Indiaen
- „ Uw gedachte naemen aen,
- „ En al had gy d'óverhand
- „ Over Thule 't verre land,
- „ Soo gy niet de sorg afkeert,
- „ Uwen lust niet óverschieert,
- „ 'T géne gy noemt heersshappy,
- „ En is niets dan slaaverny.

Ten 2. logte loopende Verssen van dry klucht-voeten, en staende van twee voeten en half. Tot voorbêld : alle loopende van dry voeten.

„ Visschen, wryen, jaegen, \* Selden sonder klaegen.

Uyt DE BUCK van dry voeten en van twee en half voeten óverhands.

- „ Weirt uyt uwe sinnen \* Droefheyd ende vreugd,
- „ En wilt niet heminnen, \* Dan de waere deugd :
- „ Wilt geen driften vreden \* Nae het aerd'sche goed,
- „ Laet geen vreesse woeden \* Ooyt in uw gemoed :
- „ Want daer dese sêden \* Storten haer venyn
- „ Altyd moet de réden \* Een slaevinne syn.

Ten 3. loopende van twee klucht-voeten, en staende van eenen en half. Tot voorbêld : CATS.

„ D'onbeschte, \* D'onbeschte...

## Ander voorbêld in Koppel-vers.

|                     |                 |                       |
|---------------------|-----------------|-----------------------|
| „ Geld vergaeren ,  | Dat de lieden   | Soo den ségen         |
| „ Geld bewaeren     | U aenbieden     | U kómt tégen          |
| „ Kan den kop       | 'T fotte - kot  | Reykt de hand         |
| „ Als een top       | Tot uw lot :    | ( 'T is verstand )    |
| „ Om doen draeyen , | Laet de sinnen  | Om 't noodfaeklyk     |
| „ 'T breyn bewaeyen | Nooyt verwinnen | En 't vermaeklyk ;    |
| „ Met een vlucht    | Door de baet ,  | Maer op 't geld       |
| „ Kwaede lucht ,    | Hoe het gaet :  | 'T hert nooyt stelt : |

Heel aengenaem kómen-voor dése van twee klucht-voeten by de paere, ende achter ieder paer een vers van dry en half klucht-voeten in déser voegen.

## PATER POORTERS :

- „ Nooyt genuchten „ sonder fuchten ,
- „ Nimmer liefde sonder pyn :
- „ Kon men laeten „ hóning-raeten ,
- „ Niemand fou gestéken syn.

## DE BUCK :

- „ De genuchten „ eer sy vluchten
- „ Maeken wonder soet gebaer ;
- „ Maer als 't vleeschje „ héft syn eefchje ,
- „ Syn de handen in het hayr.

Men maekt'er ook staende van dry en half voeten ondermengeld met loopende van dry. VAN LEUVE :

- „ Wat een vreugd is in ons Land !
- „ Wat een bly geschàter
- „ Hoort men aen den Stichtschen kant
- „ En aen 't Amstels wàter ?
- „ Twee paer Liefjes syn gepaerd ,
- „ Syn-se niet een Liedje waerd ?

Immers men kan allerhande maete, en van beyder slach van voeten op ontelbaere wyfen onder een wéven naer de grille van den Dichter : en hier aen sal men de bekwaemigheyd des Schryvers kennen, is't dat hy dat met dusdaenig oordeel en konste doet, dat geheel dat mengel-moes lief is aen d'oore, ende wel slaegt op de verhandelde stoffe.

## 38. TAEL - ÓVERWÉGING.

**I**K kóme van ulieden de dry eerste Vers-verdeelingen aen te wysen : sie hier nog verdere verdeelingen.

Ten 4 de Verssen worden verdeeld opzichtelyk tot hun getal in *tweelingen* ( dat syn *Koppel-verssen* ) *drylingen*, *vierlingen*, *vyfingen*, *sestingen*, *sevelingen* en *achtlingen*, enf.

Soo dat een Dichtje van twee geméten, *tweeling*, van dry geméten, *dryling*, van vier geméten, *vierling* enf. genoemd wórd.

Alle dusdaenige dienen meest tot *Seggelingskes*, *Sprekwoorden*, *Prael-spreuken*, *Sin-spreuken*, *Sin-dichtjes*, *Sték-dichtjes*, *Graf-dichtjes* enf. ; nochtans men maekt'er wel meerdere werken méde, met verscheyde sulke korte dichtjes naer een te doen volgen; ende dan heet men-se *Scheydelingen*, de welke by De la Fontaine *Rust-gedichten* genoemd worden.

*Scheydelingen* syn de deeltjes van een werk, dat van tyd tot tyd eenen volmaekten sin maekt, gelyk men in alle *Liedekes* siet : want het is eene fael als den sin van het een *Scheydeling* sich uytstrekt tot in 't ander.

Soo dan het géne alleen synde een *dryling*, een *vierling* enf. is, het selve heet een *Scheydeling*, als het met andere *drylingen*, *vierlingen*, ofte *vyfingen* enf. gepaerd is.

Ten 5. de Verssen worden verdeeld met opzicht tot den schik der rym-slágen.

Alle slach van dusdaenige verdeelinge steunt op eene van dese dry voornaeme, *Koppel-vers*, *Kruys-vers* en *Hoek-vers*.

Een *Koppel-vers* syn twee geméten te saemen rymende onmiddelyk achter een volgende. DE LA FONTAINE :

- „ Die wilt gelukkig syn, en die sich wilt \* verryke.
- „ Naer lichaem en naer siel, die trauw' met syns gelyke.
- „ Kiest deugd, verstand en eer; word niet de beurs gevuld,
- „ Soo géft veritand, en deugd in alles u geduld.

\* *Brusselsch* : te verwerpen.



*Kruys-vers* syn tweemaal twee gelyke rym-*Stagen* overhands geplaatst. **VONDEL :**

„ Dat sy God geklaegd hier boven „ die met duysend oogen liet,  
 „ Hoe ellendig en verschóven „, my geweld en kracht geschied.

**Ander :**

„ Gy, die in 't goed te doen van menschen dank verwacht,  
 „ Gy, die meynt lof t'ontfaen in 't beste waer te leeren,  
 „ Gy wiegt u voor wat tyds in slaep door dit gedacht,  
 „ Maer mist : doe goed, leer waer, het goed en waer ter eeren.

*Hoek-vers* syn insgelyks twee paer geméten, waer van het een paer in 't midden staet, het ander paer verdeeld is op de hoeken; dat is : het eerste geméte rymt met het vierde, ende de twee middenste te saen. By voorbélld :

„ Almagtig geld, hoe wét gy alles om te roeren!  
 „ Gy géft gesag aen sotten Jan,  
 „ Maekt eenen Boer tot Édelman,  
 „ Van Rédenaeren Boeren.

Uyt dese laetste dry rym-verdeelingen vloeyen'er véle andere tot alle slach van scheydelingen, soo tot Hoog-liederen als Sang-liederen, Klink-dichten, Eer-wenschen enſ., als : gekroond Hoek-vers, gedekt Hoek-vers, gedekt Kruys-vers, ryk Kruys-vers, ryk Kruys-vers gedekt, gekroond Kruys-vers, dry-dobbel Kruys-vers, ryke Koppel-versen, enſ.

Ik segge enſ., om dat'er meer soorten kunnen uyt-geſteken worden. Nog meer : verwisselt nu alle dese schetsen soodaenig, dat gy óveral loopende Versen stelt, waer staende syn, en tégendeel; maekt-se enkelyk al van staende; enkelyk al van loopende; maekt-se dan met langere, dan met kortere maete; verandert die maeten van langde en kortheyd op alle mógelyke wyſen; vermeerdert en vermindert hier en daer het getal; verwisselt-se; herschikt-se; verwisselt-se wér; gy sult een oneyndelyk getal van verscheyde rymingen ontmoeten, die men alle Scheydelingen noemt, onaengesien welken anderen naem, als : Lied, Klink-dicht, *Rondeel* enſ. den schik der réken médebrenge. De deelingen ofte snéden van Liedjes, die men aermelyk nae

't Latyn *poesen*, *clausulos*, en ook *punten*, ende nae 't Franfch *stansen*, *completten* heet, fyn ook onder den algemeynen naem van fcheydelingen begrepen.

Hier uyt soude een allergeestige Schol - oefeninge konnen gemaekt worden, waer't dat enige Meesters met bekwaeme Leerlingen fich de moeyte wilden géven hunne gasten daer op te flypen.

## T O E M A E T.

V. Wat is los ofté ongeméten Rym - werk ?

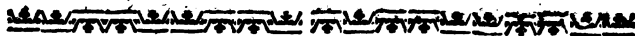
A. Los rym, losse réken, fyn rym - réken, waer in nochte hoedaenigheyd, nochte getal van voeten onderhouden worden : men fchryft de woorden foo fy voorkómen, men eyndigt de réke, als men wilt, behoudens dat men de rym - flágen waernéme.

Nogtans fchóon men hier geene wetten af kan géven, daer word een féker oordeel en goed gehoor verfocht, om alfuk werk wel te beleyden ende ter goedkeuring van kenners recht aen te maetigen.

De 7. Hoofd - fonden van Ogiers fyn in fuk vers : Fockenbroch héft'er verfcheyde, en meer andere; en dit **KNÉP-DICHTJE** is ook een.

„ Gauwaert, fyn myne Knép-dichten te lang? — Jae dat fchort'er :

„ Gy maekt geene : 't is korter.



## Vervolg der kleynighéden in de Tael.

De óverschoone franfche vertaelinge van de Syphilis van den Ars Fracaftor op 't eynde van het tweede Boek, Parys 1753, lévert ook een voorbéd van het meer-tal gemaetigd door een meer-tal behelfende een-tal :

„ *Le plus grand nombre se servent . . .*

Sie N.<sup>o</sup> 18.<sup>o</sup> 15. en 16. bladfyde.

De verkleyn-woorden in het een-tal eyndigende in e moeten de voorhand hebben bóven het eynde in en, volgens den régel van kortheyd, en dien van

hardheyd : *meysje* en *meysjes*, *vrouwke* en *vrouwkes* enl. syn korter en lichter, als *meysjen* en *meysjens*, *vrouwken* en *vrouwkens* : maer nog botter is het nu in *e* en dan in *en* te stellen sonder reden : ik Rék een blad in de bedorvene uytgaeve van Jacob Cats van 't jaer 1786. tot Gent; 't is in het 2. Deel 13. bladl. *het puykje van de stad*; 14. bladl. *een soentjen tot besluyt*; 382. bladl. in de 12. réke staet'er *roosjens*, en in de 32. réke *bloemije*, in 't meer-tal *bloemijes*; dan, nu *roosjens* en dan *bloemijes* is brabbellinge.

Ik hebbe alreede aengediend, dat *werd* en *werden* toekómenden tyd beteekenen : de Schryvers van de 17. Eew syn daer sterk in. Siet dit in eenen tydenoot van Jan Bellet.

- „ Dan, soo gaet gy, Agnes, voord „ Voester van myn léven,  
 „ Sonder my een troostbaer woord „ Voor het laetit te géven?  
 „ Gy word dan van my gèrakt „ En gellépt met schanden  
 „ Daer gy, als een lam, verdrukt „ \* WERD DOOR wolvetanden.

*Schel* en *schelleke* 'is *klokske* te seggen; *schil* is de *schorffe* van iet, gy hebt dan nog oog-*schélen*, *schillen* en *verschillen*, waer voor ook *schélen* en *verschélen* : wat is'er vast te stellen?

- \* Werd *staet* voor *sult* worden.

## K N É P - D I C H T.

*BENYDERGEEST* beft een uygestrekten Hof,  
 Waer al het Ooft is scherp en grof;  
 Nograns hy wét den naem van duysend fyne stammen :  
 Sprekt men van een nieu Ooft, den mán sal sich vergrammen;  
 Het kan niet deugen, wat uyt synen Tuyn niet kómt,  
 Laet het als spaensche Druyf, of Gulde-keestje smaeken.  
 Hy boert dan bétér, die soo bot en onbeschrómd  
 Misprijsen durft eens andrens saeken?  
 ¶ Neen; syn beste konst is vriend en onvriend laeken.

Men vind-se te koop by den nuytgever LAURENS DE VARVER  
 in 't Kassel-sraetje binnen leper.

# TYD-VERDRYF.

N.º 28.º



Lætitiám cantus poscunt animique quietem;

*Die singen wilt, of Verssen maeken,  
Moet vreugd en rust inwendig smaeken:*

---

**I**K heb dit Verske alsoo óvergesteld, meynende desen den sin des Schryvers te wesen; maer ik had het gewenscht, gelyk volgt :

*Te midden vreugd, te midden spel,  
Het singen luyd wel eens soo wel.*

Maer wat is't dan, als eenen onbeléfdén gast den sang en den sanger kómt berispen en stooren, schoon hy vél min bekwaemigheyd héft? men géft hem tot antwoorde: wel! sing gy béter. Alsoo voortyds eenen Dichter schreef aen sékeren vélklap.

„ *Wyl gy den uwen niet uytgéft*  
„ *Gy hoont, K L A P, mynen Dicht :*  
„ *Laek niet myn werk soo onbelefd,*  
„ *Of breng hét uwe aen 't lichte.*

Dit volgende new **KNÉP-DICHTJE** slépt ook éinigfins daer langs.

Niets moet meer aen Nydgeest spyten,  
Als dat kenners van Gewas  
Lacchen met syn sot gebas,  
Daer hy 't al om-ver wilt smyten  
Wat in myne Hofkes groeyt.  
In myne Hofkes groeyt nog iet;  
Maer niét eene oog tot hédén fiet,  
Dat een prys-weirden plant in synen Fruyt-gaerd bloeyt,

Maer ondertuffchen wy fouden wel ons ontgonnen  
Bruyloft-vermaek uyt d'oogen verlieften, alwaer geen  
fulke botte rékels tegenwoordig waeren; ende wy  
hebben onderlinge belófd nog défen avond boertige  
Lóten te trekken. Op dan! laet'er ons aenvallen.

*Vierde rye van Gefelfchaps Vermaek-lóten*

OP DE 90. GETALLEN VAN HET LÓTO-SPEL.

*B O E R T I G E.*

1. Ik géf myn hert aen ieders min,  
Pardi! en 't is naer niemands fin. M
2. Saers oogen en de Min-goddin M  
Syn een dryvoude vyandin.
3. Ik ben gepletterd, gekalanderd, V  
Soo mynen Tjappen ooyt verandert.
4. Ver van myn Lief ik brande, als rys; M  
By haer ik ben soo koud, als ys.
5. Myn hert verlangt, 't is ópenbaer, V  
Naer eenen friffchen kreukelaer.
6. Uyt liefde ik allen oogenblik, M  
Myn Lief een hand-vol vloeken fchik.
7. Te groote teerheyd in de Min V  
Héft fomtyds wel den duyvel in.
8. Mie feyde, laet ons faemen trauwen; M  
'K fey, neen; maer laet ons faemen brauwen.
9. Myn Man meynt, dat hy draegt den broek; V  
Ik lach en stel hem in den hoek.
10. Voor my héft 't aerdryk niets van pas, M  
'T en fy ds fiefch en 't volle glas.
11. Verftand en vriendelyk onthaelen  
Myn ingewand tot moftaert maelen.
12. Een teere fchoonheyd ongelaekt  
Myn hert tot eenen kipkap maekt.
13. Schoone oogen, kaeken, lippen, tanden,  
Myn hert tot affchen toe verbranden.
14. Ver af fyn van fyn foete Lief  
Is een verduyveld ongerief.
15. Myn Liefte héft soo een facht vel, M  
Als ooyt had duyvel uyt'er hel.

16. Den wyn naefvolgens myn gevoelen,  
Dient om de droefheyd af te spoelen.
17. 'K beminnae Selmen wonder seer;  
Maer syne duyten nog vél meer. *V*
18. Oudinnes liefde is my te last;  
Myn hert is aen een jongre vast. *M*
19. Ach! 't is een verduyveld beyden!  
Kómt'er niemand my verleyden? *V*
20. Hoe souden my de nóten smaeken,  
Had ik maer tanden om te kraeken! *M*
21. De werke-dagen altyd siek,  
Des Sondags frisch, als eene blik. *V*
22. Myn Wyf wilt staeg haer tégenrechten,  
In sté van kussen 'k val aen 't vechten. *M*
23. Myn Man segt; gy syt niet te phys:  
Hy segt de waerheyd, suykertjuys! *V*
24. Ik wét myn Vrouwtje te behaegen  
Met leet en grillen te verdraegen. *M*
25. Men dient-me op myne vraeg terstond  
Slechts een half uerke nae den hond.
26. Myn Elsje, wét gy, wat ik wensch?  
Een loot Jalap in uwe pens. *M*
27. Myn allerlieffste wéderpaer  
Krabt my de huyd, en plukt my 't hayr.
28. Myne Égáde is op ieglyk staer,  
'T en sy op Wilhem Goegebuer. *M*
29. Heb médely met myn verlangen,  
'K moet huwen of my gaen verhangen.
30. Wat had ik een goed Wyf, ó vriend!  
Waer sy maer eens geguillotiend. *M*
31. Ach! hoe stékt my de wellust-wesp  
Tot eene schel Westfaelsche hesp!
32. 'K éte altoos van den Pastors taert;  
Maer, Sjut! ... ik troetele de maert. *M*
33. Sonder Minnaer syn is schande,  
'K heb'er ik een heele mande. *V*
34. Waer ik vloot naer myne wenschen,  
Hoe plaegde ik de Vrouwe-menschen! *M*
35. 'K ben bevrucht, wat viese klucht!  
Van een achter-kraek-gerucht.

36. Ik beh Seppen gauw in 't reppen  
Aen een schótel Wáter-sneppen. *M*
37. Ach! hoe vlamt myn hert en borst  
Naer een bóter-ham met worst!
38. Moeder, wil op Jan niet kyven,  
Sonder hem ik moest verstyven. *V*
39. Fruyten sonder teel of pan,  
Is een ambacht dat ik kan. *M*
40. Váder, konde ik dat beletten?  
'K loech genoeg, om my te spleten. *V*
41. Eerst eens kussen en dan vryen,  
Is om niet voor niets te lyen.
42. Nelle! Nelle! Pieternel,  
Help my voor de vrees der hel! *M*
43. 'K wil wel vryen, maer niet huwen;  
Allen huwer moet gaen bruwen. *V*
44. Kóm Katotje, géf-me een totje,  
'K ben toch 't sotje van Katotje. *M*
45. Nooyt voor my soo blyden dag,  
Dan wanneer ik Doender sag. *V*
46. By een Lief en goeden wyn  
'K wil altoos den eersten syn. *M*
47. 'K houde vél van schoone lyven;  
Maer nog meer van géle schyven.
48. Als ik in myn bed trompet,  
'T is waerachtig met myn set.
49. Franschen swier en Engelsch geld :  
Had ik die, 'k waer eenen held. *M*
50. Dat men trauwde voor acht dagen,  
'K soud al haest het kansje waegen.
51. Frisschen Toone gaet voorby,  
Aye my! ach aye my! *V*
52. Ó Ik vryer kloek en frisch  
Aen een welgedekten dish! *M*
53. Wilde Pieren met my huwen,  
'K hiet al gauw den maegdom bruwen. *V*
54. 'K maek vél werk van Vrouw en Maert;  
Maer nog meer van een stuk taert. *M*
55. Óf ik Non of, 'K wésel waer,  
'K socht, by loo! een wéderpaer. *V*

56. Als wy Lieven saemen tukken,  
Tukken wel het glas in stukken.
57. **ONSE - VRAUWE, JOSEPH, AN,**  
Helpt my toch aen eenen Man!
58. Ik de Vrysters liefde erken,  
Pas soo lang ik by haer ben.
59. Mogt ik wesen eenen Kwésel  
Met een grooten kloeken éfel!
60. 'K houde vél van Sanderyn;  
Maer nog meer van een glas wyn.
61. Vaer, Moer, géft my eenen Man,  
Of ik trauwe sonder ban.
62. 'K ben myn Lief getrauw tot... tot...  
Op eene andre ik wér versot.
63. Goed een Lief met dikke tefch  
Névens de jenéver - fesch.
64. Ik ben siekten in gevaer,  
Wét'er niemand hoe of waer?
65. Sels eer men ievers haer aenraekt,  
Lut schreewt als half geraderbraekt.
66. 'K lyd vél meer, als ik wel kan,  
Met soo eenen koelen Jan.
67. Syt gy in den hémel, Nel;  
Ik verkiesé dan de hel.
68. Sie ik Jan, of Pier, of Klaey,  
Die ik sie, is mynen gaey.
69. Daer ik nu heb vyftig jaeren  
Is't geen tyd dan, om te paeren?

*Van hier voorwaert syn - se dobbel, een voor Man-  
mensch, een voor Vrouw - mensch.*

70. Niemand is'er myns gelyk,  
Als ik in de kanne kyk.  
'K waer een Vrouwtje vol ellend,  
Waer hier geene Abdye ontrent.
71. 'K gaf geld aen een versléte Maegd;  
Sy gaf my, 't gén my duyvels plaegt.  
Ik ben uyt'er maeten bly,  
Als ik Tjappen heb by my.



72. Wàter is een lekkren drank; M  
 Ik drink wyntje tégen dank:  
 Vàder, gy moet my haest paeren,  
 Of 'k mber voor den duyvel vaeren. V
73. Hoort : den naem van myn *Maitres* M  
 Is Oudwyna van der Flesch.  
 Eenen Man houd ik voor niet,  
 Vyf of sés dat is nog iet. V
74. Ik voel dat Ló myn herte prangt, M  
 Gelyk de val het muysje vangt.  
 My de Liefde vroeg doorgriefde,  
 'K ben gebooren tot de Liefde. V
75. Willemyne, lam der lammén, M  
 Wét my vriendlyk te roskammen.  
 Waer blyft myn Lief, al mynen trooft?  
 'K verlang nae Man en tairyk Krooft. V
76. Dag en nacht ik peys op u; M  
 Sfa sielin! betael my nu.  
 Lobben segt, ik kan niet borgen;  
 Ik seg altyd morgen, morgen. V
77. Vrienden, geld; en ouden wyh, M  
 Segt-me in *Kléven* goed te syn.  
 'K wil in dit treursaem léven  
 Vreugd hebben, én vreugd géven. V
78. Stemt uw, schreewen met uw peysen, M  
 'K laet u sitten, en gae reysen.  
 Pieren my ter dood bekooft,  
 En hy laet my roepen, *mord!* V
79. Myn hert op Vrysters vél gesteld, M  
 Is't nog vél meer op goude-geld.  
 'K ben seer krank, 't is vast en klaer,  
 'T houd-me in mynen 'k wét niet waer. V
80. Houd gy aen met slechte mutsen; M  
 Ik houd van het glás klutten.  
 Hy is in alle ding bescheyden,  
 Des laet ik Naes niet denger beyden. V
81. Weg van my met viesvaesen! M  
 Kou van kannen en van glásen.  
 Mynen Man noch snauwt noch byt,  
 Hy is van gebakken klyt. V

82. Swyg van koestren, Fyntje Koesters, *M*  
 Sprék van wyn en Engelsche oesters.  
 'K verwagt van u, ó Minne-god! *V*  
 Haest mynen wensch en sêgen-lot.
83. Wyntje bóven! 't kan verkwikken : *M*  
 Liefde doet maer suchten, hikken.  
 Ik ben te vrén met mynen Man : *V*  
 Geen béteren my passien kan.
84. 'K seg myn Lief in soete tochten : *M*  
 'T wae best eens te saem gevochten.  
 Teewen, ach! kóm my ter baet, *V*  
 Eer myn siel verlooren gaet.
85. Om te drinken, éten, vyften, *M*  
 'K ben den besten en den wyften.  
 Antwoord vry met kort bescheed; *V*  
 Wilt my iemand, 'k ben gereed.
86. 'K wil, tot ik eens sal begéven, *M*  
 Onder Vrouw-hemds wetten léven.  
 'K spanne netten sonder vangen; *V*  
 Wie sal-me eenen Vryer langan!
87. Hoe verblyd waer ik, hahá! *M*  
 Dat Ot wilde seggen : jae.  
 'K hoor geen oude suffers aen; *V*  
 'K volg de liefde, en 't sal wel gaen.
88. Gister myne liefste Grèts *M*  
 Gaf my een verdoemden klets.  
 Nooyt sit Flinke by my stil, *V*  
 Hy schraeft altyd hals of bil.
89. Wel hoe warm ben ik van min *M*  
 By goed vier, bier en Weirdin.  
 Als ik by myn Flipke ben, *V*  
 Ik noch hel noch duyvel ken.
90. 'K ben van grooten stam, hahá! *M*  
 Van 't geslacht van Pierlala.  
 Ach! wie helpt my uyt de pyn! *V*  
 'T is soo lang alleen te sijn.

~~~~~

Dit spel geëyndigt synde, men vraegde den Dicht-  
 konstenaer de vertaelinge van den latynschen hoepel :

N.º 28.º ( 8 )

hy stond op, klom op eenen stoel, keerde den hoepel om, alwaer men las :

*Op geestig volk! op jonge lien!  
Laet uwe snelligheyd nu sien :  
Roert de billen en de beenen,  
Danst op hielen en op teenen,  
Huppelt, gabbert, kust en singt,  
Tot de Bruyd in 't bedde springt.*

Het wierd ook soo gedaen : men danste, men spelde om pand, men song, en met alle slach van musicael getuyg, als schoppen, tangen, kóperen deksels ens., men leydde de Bruyd nae haere slaep-stéde, die met Myrthe kruyd, Roose-bloemen, en Thymus bestrooyd was, en waer bóven stond :

GAE MET UW PAER, Ó TEER GEMOED!  
GAET, TOETST TE SAEM HET HUWLYKS SOET.

Op 't geluyd van die wel geaccordeerde Instrumenten song den slép al gaen met wel gesmoute kelen :

*Lang Léve  
De schoone Bruyd!  
Sy géve  
Een jonge Spruyt,  
Alwaer het twee in 't jaer,  
De vreugd van Moerke en roem van Vaer!  
Geluk jong Paer!*



### 39. T A E L - Ó V E R W É G I N G .

**D**E Lesse mackende de 35. Tael - óverwéging op N.º 25.º is in 't jaer 1797. in handen van verscheide schryf-geirige Médeborgers gesteld; ten selven dage wierd ook aen énige médegedeed eene tweede Lesse wégens de woorden, die moeten met *d* ofte wel met *s* eyndigen. Mogt men niet hópen, dat soo goed saed soud wortel vatten? maer de dagelyksche ondervindinge leert, dat het gerékend is sonder den weird.

Nog onlangs zag men hier in de Hollandsche uytspanning vier schoone Geméten in 't ópenbaer hangen met dit misfit, dat *loond* en *kroond* in den tégenwoordigen tyd met *d* eyndigen, het welk klaer den toenmaeligen tyd is, daer sy het tégenwoordig beteekenende souden moeten met *t* staen. Die vier Geméten luydeden aldus :

- „ Hier word de Konst ten top verhéven ;
- „ 'T is hier, dat zy haer Minnaers loond,
- „ En wyl zy hun Geleerdheyd kroond,
- „ Gaet Themis hun de Lauw'ren géven.

Syt rechtsinnig Léser., en sie, of de selve ook niet eenen goeden sin maeken op dese wyse :

- „ Hier wierd de Konst ten top verhéven ;
- „ 'T was hier, dat zy haer Minnaers loond,
- „ En wyl zy hun Geleerdheyd kroond,
- „ Déed Themis hun de Lauw'ren géven.

Hier uyt soud volgen, dat den tégenwoordigen tyd, en den half-voorléden tyd, volstrektelyk gelyk souden syn; het welk eene groote onvolmaektheyd ende verwerrelinge in de tael waer.

Dit soo synde, héft men trachten het oirschrift der geseyde Lesse te bekómen, het welke men ook ten dienste der goedwillige hier getrauwelyk gast invoegen.

Non jacet in molli veneranda Scientia lecto,  
Nec facit immotæ cervicis opinio doctum.

*Wat doet de Spel-kunde in ons land  
Saeg wisselen en keeren?*

*De hooveirdye van verstand  
En luyerdye in 't leeren.*

Eenen voorafgaenden régel is, dat de eygene naemen, soo wel als de woorden der uytheemsche taelen onveranderlyk behouden worden. Soo *Ephod*, *David* met *d*, *Josapha:*, *Ararat* met *t* sonder andere réden.

Den grooten régel, die het voorhandig onderzoek geheel oplost, is desen : dat alle woorden, de welke éniger wyse verlangd wordende in de laetste lettergrép eene *d* noodsaekelyk vereytschen, de *d* behouden

niet verlangd synde, en vervolgens met *d* eyndigen; ende in tégendeel alle andere met *t*.

Tot meerdere klaerigheyd siet dit leer-stuk in tien leer-stippen gespléten.

## I. §.

„ Obscura lux oculos juvat .

„ Gravata expedita.

*Licht straelen al te dicht vergaerd*

*Verdwelmen het gesichte,*

*Het gene langer word bewaerd*

*Door het gemæetigd licht.*

Alle naem-woorden, die in 't meervoudig getal eene *d* in de laetste letter - grépe noodig hebben, moeten in 't eenvoudig getal met *d* eyndigen, en niet met *t*. By voorbêld : *koud*; want men segt *koude*, en niet *koute* : *maegd*; want men segt *maegden*, en niet *maegten* : soo ook *rond*, *ronde*; *rood*, *roode*; *bruyd*, *bruyden*; *lid*, *leden*; † *God*, *Góden*; *raed*, *raeden*; *rad*, *ràden*; schoon dit meeststyd *ràders* en *ràderen* maekt : soo maekt ook *kind*, *kinders* en *kinderen*; *lied*, *liederen*; *blad*, *blàderen*, en somtyds *blàden*.

## V O O R B Ê L D E N .

Nae de *koude* winter - vlaegen

Volgen schoone sòmer - dàgen ,

Goeden *tyd* kómt éven sàen

Ook nae schraele *tyden* aen.

—————

Gy wyft my eene *Maegd* den peirle van de *Maegden*.

—————

Wy oude lieden syn genégen voor het *oud*.

† NOTA : het deuntje van Godt te willen schryven, om dat het woord het Opper-wesen beteekenende in alle andere taelen met vier letters geschreven word, is van onnosfelaers, die vele taelen niet en kenden : d' Engelschen schryven God, d' Italianen Dio, met dry letters : en het hebreewsch woord bestaet in sèven letters Jehovah. Willen sy de klinkers niet rekenen, waerom rekenen sy de selve in d' andere taelen? dan soud het woord Deus maar twee letters hebben.

## II. §.

De zelfstandige naem - woorden, van de welke een byvoegelyk naem - woord gemaekt word met *d* in de laetste grép, moeten met *d* en niet met *t* eyndigen. By voorbèid : *jeugd* ; want men segt *jeugdig* : *moed* ; want men segt *moedig* : soo ook *geduld*, *geduldig* ; *bloed*, *bloedig* ; enf.

## VOORBÉLDEN.

'T *onduelig* helden - ros op 't stéken der basyn  
Vliegt *moedig* nae den stryd, het swicht noch gracht noch tuyn.



Hoe *vreugdig* is de *Jeugd*, als - se in den kóelen Mey  
Sich *jeugdig* voegt tot *vreugd* aen 's Mey - booms bly gery.

## III. §.

In tégendeel, als dese twee gevallen door *t* uytgevrocht worden, moeten de naem - woorden met *t* eyndigen. B. V. : *geest* ; want men segt *geesten* : *geboort* ; want men segt *geboortig* : soo ook *vrucht*, *vruchten* ; *groot*, *grooten* ; *heet*, *heeten* ; *west*, *westen* ; *raet*, *raeten* ; enf.

## VOORBÉLDEN.

Die u raeden hóning - raeten \* Te gaen haelen uyt de *vaten*  
Waer de Biekes bipnen syn, \* Raeden u tot leet en pyn :  
'T waer schier béter met een *hout* \* Uwen rug - raet afgesmout,



Eer de *vruchten* u *ontvluchten*  
Van den aerbeyd, die gy doet,  
*Vlucht* de *vrucht* van weirelds goed.



Hy is my *groot*, jae eenen held,  
Die *Groote* niet en viert om 't geld.

## IV. §.

Alle de werk - woorden, die in de onbepaeide wyse in den eyndigen, moeten in alle gevallen, waer sy en achterlaeten, met *d* sluyten. B. V. : *rodden*, men moet eyndigen met *d* *ik red*, *gy red*, *hy red*, *ik heb*, *gy*

hebr, hy héft, wy hebben, fylieden hebben *gered*, wy hadden *gered*, wy fouden *gered* hebben enf. : foo ook *voeden*; hy *voed*, *voed* gy, ik heb *gevoed* enf. : *schelden*; hy *scheld*, *scheld* gy : *melden*; hy *meld*, *meld* gy, wy hebben *gemeld*, enf.

Van defen aerd fchynen te fyn de hulp - woordekes *foud*, *fouden*; *had*, *hadden*; *word*, *worden*.

## V O O R B É L D E N .

Hans wat kóut gy my van *wedden*,

En van fynen vriend te *redden* ?

Waer mynen kapper maer *gewet*

'K *wed*, 'k *had* heeft mynen vriend *gered*.



*Voed* den weird u op dien *voet*,

'T *voeden* hem geen voordeel doet.

Hy fal met handen, hoofd, en *voeten*

Voor u, niet voor fich felven vroeten.

Némt uyt den tweeden perfoon van het meer-tal van den thanfchen tyd der gebiedende wyfe, die eene *t* by de *d* voegt : *redt* gylieden; *voedt* gylieden; *meldt* gylieden enf.; óvereenftemming met den algemeynen régel van dien perfoon, tyd, en wyfe.

„ Boeren, 's winters *voedt* de Bien,

„ Wilt gy 's sómers hóning sien.

*Voedt* is hier in 't meer-tal.

„ Moeder, *voed* uw Kindje wel,

„ Het fal worden rap en fnel.

*Voed* is hier maer in 't een-tal.

## V. §.

Alle de werk - woorden, de welke in de onbepaalde wyfe niet en eyndigen met *den*, maeken den tweeden en den derden perfoon van het een-tal, ende den tweeden perfoon van het meer-tal van den tégenwoordigen tyd met *t* op 't eynde. B. V. : *kennen*; gy *kent*, hy *kent*, gylieden *kent* : *dooven*; gy, hy *dooft*, gylieden *dooft* : *verheugen*; gy, hy, gylieden *verheugt* : *lacchen*, *roeyen*, *loonen*, *leunen*, *toonon*; gy, hy, gylieden *lachs*, *roeyt*, *loont*, *leunt*, *toont*, enf.

Insgelyks de tweede perſoonen van het meer-tal der gebied-wyſe : *kent* gylieden; *dooft* gylieden; *verheugt*, *lachs*, *roeyt* gylieden.

### VOORBEELDEN.

*Verheugt* u, Broeders, in uws évennaeſtens vreugd,  
Dat *riekte* naer Chriſtne liefde en deugd.



*Lacht*, Vrienden, met die u *belacht*,  
En *achte* alleen die u ook *acht*;  
Die u niet *acht veracht* hem niet,  
*Aenſiet* den menſch met deirenis  
En *laet* hem voor het gèn hy is,  
Soo *baert* gy hem noch u verdriet.



'T land *groeyt* en *bloeyt*,  
Waer 't recht der boofe magt *beſnoeyt*.

Déſe tael-wet héft een taſtelyk bewys; want alſulke woorden, waer't dat men *d* gebruykte, in ſté van in den behoorelyken tyd, ſy ſouden ſtrydig aen den ſin in den toenmaeligen ſtaen; het welk verwerring baert. Dus hy *bloeyt* nu moet verſchillen van hy *bloeyd* over eenigen tyd. " Hy *bloeyd* en héft *gebloeyd* en *bloeyt* „ nog hédendaegs. Sie het volgende leer-ſtip.

### VI. §.

Vele werk-woorden eyndigen den toenmaeligen tyd met *de*, ende by afsnydinge der *e* eyndigen den ſelven met *d* ſonder *e*. B. V. : gy *kende*, hy *doofde*, ik *verheugde*, gy *langde*, hy *paeyde*, gylieden *roeyde*, ik *ſwéſde* enſ. ; dus *ſwéſt* is den tégenwoordigen tyd, *ſwéſde* of *ſwéſd* is den toenmaeligen tyd.

### VOORBEELDEN.

Eer 't aerdryk was gevormd Gods geeft *ſwéſd* op de bāren  
En ſag reeds in den tyd; nu *ſwéſt* ſyne oog op ons.



Kallot is kwyt ſyne ampten en gebied;  
Nu *kent* hy ons, maer dan hy *kend* ons niet.



Waer voortyds éene Rooſe *bloeyd*,  
Een Diſtel nu met moeyte *grdeyde*.



God loond het goed, 't gén Joseph' déd . . .

God loond het goed, en loont het nog

In die léft recht vry van bedrog.

Dus het is alsoo walgelyk als ongegrond, schoon het vél geschied, óverhoop te schryven *swéfd, swéft; kend, kent; vermoeyd, vermoeyt*; enz. gelyk het in den sin valt: de tael lévert eenen welbewésen grond - slag op, kan men hem verwaereleósen sonder misflag te begaen?

## VII. §.

Niet tégenstaende het géne Des Roches in syne Spræekkonst sonder betoog segt, de deel - woorden des volstrekten tyds volgen de spel - wet der byvoegelyke naem - woorden, van welkers ærd sy mededeelen, de selve voegingen ondergaende; siet het I. §. hier vooren, en hier tot voorbêld: *verdroogd* van 't werk - woord *verdroogen*; want men segt *den verdroogden, de verdroogde boomen*, en niet *verdroogte*: soo ook *geboeyd, geboeyden; vermoord, vermoorden; gesméd, gesméden: gered, geredden*; enz.

### VOORBÊLDEN.

Wat peyst gy, die soo logt een Maegde - bloem *bekæyft*,  
Als de *bekæyde* Bruyd in weedom sit *bekæyft*?



Hier sit ik sonder leet *verdroogd*  
Die heb in mynen tyd *gesoogd*.  
'T is nu te laet, *verdroogde* Maegd,  
Uw lot en jongen tyd *beklaegd*.

## VIII. §.

In tégendeel, als de verlanging van een deel - woord door t geschied, het onverlangde moet ook t aen hebben. B. V.: *genópt* van het werk - woord *nópon*; want men segt *genópten*: soo ook *gelaſcht, gelaſchten; gebragt, gebragten; gescherpt, gescherpten*; enz.

### VOORBÊLDEN.

*Gescherpte* dolken gaen ons al gelyk te naer;  
Geen straf te vreed voor een *onſdekten* moordenaar.

Heel krachtig is een woord van stukken saem *gelaſcht*;  
Als het *gelaſchte* woord wel op de ſaek paſt.



'T getapt glas bier het **BIER-GLAS** volt;  
Wie is ſoo ſtout, die dit *gelaſchte* woord begroet?

## IX. §.

De woorden, de welke geen meer-tal, noch andere buygingen hebben, eyndigen met *t*. B. V. : *het, dat, tot, met, héft, ſnot, pit, ooft, bucht* ofte *bocht* (vuyligheyd) enſ. (*bogt, kromte, van buygen, maekt bogten.*)

### V O O R B É L D E N.

Tot hier toe wel *met* myne *bucht*,  
Maer 'k vrees *het pit* van nae-gerucht.



Goed *Ooft* is geene *bucht* voorwaer,  
*Het* ſlépt gefondheyd achternaer.

Némt uyt de naemen der herſſen-wéſens, als deugden, ondeugden, konſten, wétenschappen enſ., ende andere die geen meer-tal hebbende uytgaen in *heyd*, als *gierigheyd, voorsichtigheyd, Godsgeleerdheyd* enſ., volgende de natuer der géne in *heyd*, de welke hun meer-tal in *hédén* maeken.

„ De *valscheyd* nimmer prys behaelt,  
„ Als waeré *Godsgeleerdheyd* praelt.

## X. §.

Als een woord, dat om de eene ofte andere der geſeyde en hier vooren geſtaefde rédenen in *d* eyndigt, deel van een *gelaſcht* ofte *geſtukt* woord maekt, dat *is*, van verſcheyde ſtukken by een geſteld, die *d* moet in het midden van ſulk woord behouden worden. By voorbéd : *bloed, kwaed, moed, hard, beroerd, geleerd* enſ., blyven de ſelve in *bloed-ryk, kwaed-doender, moedloos, hardnekkig, beroerdheyd, geleerdheyd*, enſ.

### V O O R B É L D E N.

*Kwaed-doender*, wie gy ſyt, *moedloofen* laſteraer,  
Prael hier *hardnekkig*, maer *beroerdheyd* volgt hier naer.

Is iemand *smaedlyk*; om dat hem een deugniet *smaed*?  
D'eer hangt van geen geleg, maer enklyk van de *daed*.



*Moedvulde* Jonkheyd, die om d'Aganippe *swéft*,  
Voeg *deugd-roem* by den roem, die u *Geleerdheyd* géft.



## K N É P - D I C H T.

### D E N R Y S S E L A E R.

*Twee tassen Punch (Pounsj) allons! Madaem:*  
*Wy drinken desén avond-saem;*  
*Gy syt nog frisch als eene roos;*  
*Wat suyver wit! wat lieven bloos!*  
— *Wel! gy syt vrooyelyk, Mynheer;*  
*Ha! 'k sie wel, dat gy desén keer*  
*Waert wel ontfangen van uw Lief.*  
*Gy syt nog al een herte-dief.*  
— *Wel-syn by 't Lief is ook al iet,*  
*Madaem, maer het is dat nog niet.*  
— *Wat dan, Mynheer? mag ik het wéten?*  
— *Gy wét, dat ik, myn suykernél,*  
*In Wollen-lakens Koopman spél?*  
\* *K heb eenen Ieperling al mooytjes wér beschéten.*

### A N D E R.

\* *T is, KLAES, uw sesde Wyf, 't welk nae \* den Kerk-hof stréft:*  
*Waer is soo vruchtbrén hof; die u meer winning géft?*

### A N D E R.

*Braef syn laet de Borse wan,*  
*Mauwe-vaegen maekt den Man.*

---

\* *Dat de tael eens ernstelyk gehanhävend wierd, men sould*  
*sékerlyk leeren den Kerk-hof ofte den Lyk-hof seggen in plaets*  
*van het Kerk-hof.*

---

Men vind-se te koop by den uytgéver LAURENS DE VASBYER  
in 't Kassel-strættje binnen Ieper.

# TYD-VERDRYF.

N.º 29.º

Non cuivis homini contingit adire Corinthum;

*'Tis niet van iedereen bestaen*

*Tot Romen by den Paus te gaen.*

---

**V**RIEND Liefhebber, gy seyde onlangs in een geselschap: "Die sich moeyt met de Tyd-verdryf-, boekskes léven by te setten met allerhande slach van verhandelde stoffen, en staeltjes van tael, en varz versien, en van Dicht-werkskes, en durft niet een Verdichtsel van den franschen DE LA FONTAINE inlyven." Vriend, gy hebt wel geseyd, ik durf niet; *cedere majori virutis fama secunda est*; ende het is geene schande niet te durven soo wérgaloosem Meester ondernémen: want, als ik iet gemaekt heb, ik béde my nu niet in, dat myn hersien-kind het hoogste is, waer de konst toereyken kan, gelyk ik docht, eer ik énige spraek-of-dicht-wetten kende. Kan niemand dien Meester évenaeren in de selve tael, wat sal het syn van eene koele óverfettinge? nogtans, indien sulks u, Vriendje, énige voldoeninge kan bybrengen, daer hebt gy een van dien grooten man, genómen op 't ópenen des boeks: ik géve het met vreesse; want om uytstékende Meesters te willen vertaelen, men moet selve óvervlieger syn, ofte verblind door ongeleerdheyd roet-brokskes voor suyker-klóntjes aensien, ende sonder grond-régels sich wégens onfaelbaerheyd streelende denken, dat wy om wat handvollen gerymde réken den naem van Letter-held verdienen, naem die wy heel goeden koop elkanderen nae

onsen kop, neen; nae ons hoofd, neen; nae onse kruyn,  
neen; 'k wil seggen nae ons schédel werpen. *Ons schédel,*  
jae, daer is't : toey! *onsen kop! onse kruyn!* maer *ons*  
*schédel* : ô dat is sacht! ô dat is mooy! nu streel ik  
my selven.

---

CXCII. VERDICHTSEL VAN DE LA FONTAINE.

*De Visschen en den Water-raef.*

Tuta time.

*Al schynt het heylig,  
Houd het niet veylig.*

**I**N sêker land daer was noch bék noch poel in 't rond,  
Of sêken Water-raef jonk, kloek, en stout, bestond  
Daer uyt syn aes buyk-vol te haelen.  
**'T** sy wal, 't sy boere-put, 't moest al hem tol betaelen;  
Tot daer 't ging wel : maer hy wierd oud en stram;  
's Raefs keuken dan een droeyer wéien nam :  
Den vangst was uyt, den voorraet opgebraft;  
'T ging waerlyk slecht met onsen gast :  
Want Water-raeven, Swaenen, Eenden  
En hebben geene maert om nae de markt te senden.  
Din onsen Raef door elde en sag niet meer in 't wàter;  
Hals styf kon niet meer onder duyken,  
Had schiep-noch-slep-niet, haek, noch fuyken,  
Dus geene spys voer synet inàter;  
**V**iel in gebrek. Wat nu gedaen? of wat begonnen?  
Den nood, die grooten leeraer is,  
In d'uyterste verlaetens  
Héft dèsen list veronnen.

---

*Kwaelyk segt men hier Wal voor Sloot of Ring-sloot. Wal  
komt van VALLUM ofte UALLUM, borst-weir, hoogen kant;  
sô kan het den gracht, die omwald is, niet beteekenen. Het  
wàter langst eene Pâstörje ofte Pacht-hoeve moet Ring-sloot,  
ofte Ring-gracht heeten.*

Aen eenen water-kant Raef fiet een snelle Kreeft :

— Ha! oude kennis! hoor, dat ik u kenbaer maek,  
Segt slimrik, een verbotste saek,

Die heel de Republiek van desen poel betreft :

Gae, draeg d'inwóners, en dat spoedig, het bericht,  
Dat hun verderf gevonnift ligt;

Sy moeten alle in 't korte dood :

Den meester van alhier doet binnen vyf ses dagen

Den poel aflépen, en hun alle markt-waert draegen.

De Kreeft loopt al haer gauwt, en kondigt hun dien nood:

Verlaegendheyd en schrik! 't was al in rep en roer :

Men raed-slaegt, en men send gesanten tot den loet :

— Heer Raef, hoe wét gy dat? en is het séker soo?

Hebt gy bewys daer af? — Ik hoord het self, bylob!

Heel séker is't. — Wat raed, ach! voor soo bystre saeken?

— Verhuysen. — Hoe geraeken?

— Wést niet ontruff, 'k draeg een voor een.

Nae mynent : God en ik alleen

De wégen kennen van die afgelége stréke :

Een schoonen poel door handen van Natuer

Inrots gemaeld, gespyt van een nooyt drooge beke

Sal uwen syn, nu, van dese uer,

En u bevryden van die schelmen van die menschen,

Verraeders, die alleen maer uw vernieling wenschen :

'T bevat : met eenen word het swemmende geslacht

In dien verschóven gracht een voor een nae gebragt :

'T nat was doorschynig, en den plasch noch breed noch diep :

Soo dat het schubbig rot dicht by malkandren liep ;

Waer door den schalken Raef, als hem den roof-lust kwam,

Gemakkelyk nu dien dan desen Vifsch weg-aam,

Soo leerden sy ten hinnen kost,

Dat men sich nooyt betrouwen mag

Op die 't al neme in syn belang,

Eh nimmer syne schuld aflöst.

'T verlies was klein, wylt mensch-geslacht

Niet had gemift, syn deel te hessen uyt het water :

Wat schelt, door wie men is tot niets gebragt

Of wat vroeger of wat laeter,

Gemeener wys of ongemeens,

Ik réken het al éveneens.

Andere óversettinge uyt het Fransh voor den alwét

P. A., volgens wiens onfaelbaer gevoelen men in het geheel niets mag schryven wégens de vlaemsche tael, voor aler men een fransch werk óvergeset héft.

Ik heb geoordeeld noodig te syn, soo verstandigen régel aen alle vlaemsche schryf-sieke kenbaer te maeken.

„ Ó Blinden weireldling, die durft den aller aerd  
 „ Om Lisbons ondergank van vreedheyd stout aenspréken,  
 „ Peylt béter 's weirelds loop, wyt nooyt hem de gebréken  
 „ Die uwe dwaeling baert.

„ Ó Slaeven van de vrees, van leugen, en vooroordeel!  
 „ Wat kan een ouden waen op uw gemoedren niet!  
 „ Gy meynt al grof en vrémd, wat gy niet daeglyks fiet,  
 „ En schrikt wel van uw voordeel.

„ Dat vry den oorloogs God verdelge land en stad,  
 „ Gy meynt het moet soo syn, en sonder vél gevoelen  
 „ Uw sin-berooftde breyn sal nog voor winst bedoelen  
 „ Een bloed-vergóten bad.

„ Gy weent, wanneer by nacht de droeve Borger-schaeren  
 „ Van een volk-ryke stad versinken in den kolk,  
 „ En sult op 't ongeluk van dat verslonden volk  
 „ Selfs geenene hémel spaeren.

„ De dóling van uw hert wikt tusschen God en u  
 „ Eén ongelyke waeg naervolgens uwe togten,  
 „ En Godes Albeitier word deirelyk bevochten  
 „ Van schrik en kinder-gru.

Wat dunkt u, Mynheer, foud ik met die óverset-tinge voordgaen? of gaet gy het béter doen?

---

### K N É P - D I C H T.

Nooyt te vél régen voor het Gras,  
 Voor Min te grooten traemen-plasch,  
 Nooyt te vél groen voor Geyt en Schuepen,  
 Nooyt te vél grillen voor jonge Aepen,  
 En nooyt genoeg is béde of boet  
 Voor die aen Huychelaers misdoet.

# NIEW VLAEMSCH VERDICHTSEL.

## *Den Land-geest en de Boeren.*

**V**AN des weirelds aenbegin  
 Elken mensch héft synen sin :  
 Maer, 't géén droevig is om uyten,  
 Eygen sin sluyt réden buyten :  
 Goede réden weg! te kant!  
 Hier is styf-sinnigheyd met bottigheyd geplant  
 In alle land.  
 'T rédlyk schepsel mensch geheeten  
 Doet de réden dikwils sweeten,  
 Daerom heet men het alhier  
 Somtyds wel onrédlyk dier.  
 Gaulens Land-geest voortyds moede  
 Van te sien, hoe sékre woede  
 Van op een nieuwe wys te planten new-gewas  
 In den mensch geslôpen was,  
 Liep door Gaulens bree landsdauwen  
 Om de Boeren toe te grauwen;  
 Sey, héft Ceres u, byloo!  
 Of Saturnus u alsoo  
 Leeren spitten, graeven, vetten?  
 Weg met die verkeerde wetten!  
 Is't niet belacchens weird, dat gy de terwe laet,  
 En hapt nae spelte-saed?  
 Duyfend Boeren die dit hoorden,  
 Sich met nyd inwendig stoorden;  
 Roepende den Land-geest ná :  
 Wy doen, of gy het wét, als in Iacatra,  
 Nu verséh genoemd Batavia,  
 Daer is voorséker alles best;  
 Minerya trok nae dat gewest  
 Waer sy in 't kraem heel heymlyk viel,  
 Van eenen soon uyt haere hiel;  
 Hy leerde 't volk aldaer; en wy  
 Doen hier als hy.



Den Geest sey, Baftaerd - batavier,  
Iäcitra is ver van hier;  
En of het hier waer dicht en by,  
Gelykt dat réden dan? *en wy*  
*Doen hier als hy?*

Dien soon van Java - land is mis;  
En wét gy, dat hy maer Minervas bafstaerd is?  
Uyt haere linkre hiel gefpróten  
Verraedsch van Nimbus eens begóten,  
Wanneer op reys haer tafta - kleed  
Voor 't minste vyftien ellen breed  
En feven lank van ftep, door Boreas geweld  
De hiel liet blood aen Nimbus drift gefeld?  
Minerva felve leert hier anders, voor die willen,  
En lacht met haeren bafstaerds grillen.

Den Geest vloog op, toch ongehoord,  
De Boeren gingen immer voord  
In op fyn Jacatriers te faeyen en te planten.

Géit Land - geest réden? Eygen fín,  
En domme Luyaerdy niet min,  
Miffchien ook Nyd daer tégen kanten.



*Vervolg der kleynigbeden of fchoonigbeden in  
de Taal, naervolgens men het wilt beeten,*

*Vereeld is verbot, verhard, verweerd : Veréld is  
veréld, édel gemaekt.*

*Bédelen is fchooyen, pracchen, aelmoeffen vraegen;  
Bedélen is met délen bidders befaagen; en Bedeelen  
is in verfaheyde deelen aficheyden : dit bedéid werk  
van gebédeld berd is wel bedéld.*

*Pad, padden; Pad, pàden : de vergiftige pad kruypt  
óver het voet-pad : in fomer - régen de padden fitten  
op alle pàden.*

*List; Lied : ik list haer een nieuw Lied fingen.*

*Bood; Boot : ik bood hem eenen Boot aqf, om te  
viffchen.*

*Bad*; *Bad* : hy *bad* God in het *Bad* te *Syner* dood bereyd.

*Wér* voor *wéderom*; *Wér* voor *wéder*; *Weir* voor *verweiren*; *Weer* voor *eeld*, *knuyft*, *knóop* : volgens sommige men soud mógen schryven : ik moet *weer* in sulc *weer* in de *weer* staen, om *die weer* uyt te kappen. 'T is mooy! volgens my men stelt : ik moet *wér* in sulc *wér* in de *weir* staen, om *dien wear* uyt te kappen.

*Meer*; *Meir* : ik wil niet *meer* op het róode *Meir* vaeren.

*Oord*; *Oord* : een *Oord* doet aen *désen oord* 3. deniens.

*Mild*; *Milt* : al die niet *mild* syn, hebben de *Milt* swaer.

*Bot*; *Bot* : *bot* is hy, dien den *bot* der *Boom-gewassen* niet verwondert.

*Aerd*; *Aerd* : den *aerd* der menschen verschilt op allen hoek van de *Aerd*.

*Bocht*; *Bogt* : daer ligt *bocht* op de *bogten* van uw hoofd - huldsef.

*Róf*; *Roof* : ik won die *róf* op den *roof*.

*Voor*; *Vór* : hy staet *voor* de *Vór*.

*Toogt*; *Tógt* : hy *toogt* hoe men op den vyand *tógt*.

*Hóp*; *Hoop* : de *hóp* werpt de vrees *overhoop*.

*Leent*; *Lént*; *Lent* : hy *leent* eenen stoel, en *lént* syne lenden in den hof in de *Lent*.

*Grép*; *Greep* : gryp eene *grép* hooy met de *Greep*.

*Wég*; *Wég*; *Weeg*; *Weg*; *Weg* : gae *weg* langs den rechten *weg*, en onder *wég* in het huys aen den *weeg*, die onse erven scheyd, *wég* my een pond krieken, en ném de *Weg* méde, om hout te klooven.

Onder *wég* moet aenveird worden, aengesien *wóts wégs* in de tael gegrondvest is.

*Beving*; *Béving* : my *beving* eene *béving*.

*Bévaerd*; *Bevaerd* : de see word ter *Bévaerd* *bevaerd*.

*Schót*; *Schoot* : de *schót* trof het kind sittende op syne moeders *schoot*.

*Koolen*; *Kólen* : de *Koolen* syn op *kólen* gestóft.

*Beken*; *Békén* : ik *békén*, dat de *Béken* het beste wáter hebben.

*Neep*; *Néep* : hy *neep* eene goede *nép*.

*Leer*; *Lér*; *Leer* : de *Leer* van *lér* diende voortyds tot *leer* in de Krygs-oeffeningen.

*Leer* voor *Leeder* kómt van *leeden* ofte *leyden*; hadden de Hollanders, die men voor de baesen houd, daer op gelet, sy hadden nooyd *Ladder* gefeyd : en om dat *leyder* véle andere dingen beteekent, sy hadden *leeder*, somtyds verkort in *leer*, toegewyd aen dat sport-getuyg waer op de werklieden klimmen.

*Dreef*; *Dréf* : hy *dreef* de Schaepen in de *dréf*.

*Van dég*; *Van deeg* : dien sak is *van dég* vuyl *van deeg*.

*Rat*; *Rad* : de *Rat* knaegt aen het *rad*.

*Raed*; *Raet* : op mynen *raed* vlucht den Hóning-*raet*.

Is *Raet* niet *steun*, *grond-werk*, *baessem* (BASEMENT) te seggen ? Het schynt wel aen de verscheide woorden met *raet* vervoegd : *Rug-raet*, den steun van den rugge; *Huys-raet*, de gebruyk-getuygen, waer op het huys-houden gaet; *Voor-raet*, de behoefstens middels, waer op den onderhoud van een huys-houden, van een léger gegrond is; *Hóning-raet*, dat kloek wasch-werk, dat den hóning besluyt. Soo sal ook BATTERIE DE CUISINE heel wel *Keuken-raet* geheeten worden; meer andere kunnen met oordeel en voor-sichtigheyd ingevoerd worden.

Voor *Vers*, dat Latyn is, van het woord *VERSUS*, 't géne eene uytgestrektheyd Lands beteekende, soo vél men vast gesteld had, dat eenen werk-man op eenen dag konde ompspitten, soud men niet mógen *Geméte* seggen ? Och jae; het eene is een geméten stuk Lands, en het ander eene gemétene Réke schryvens. Dus *geméte* en *maet-réke* syn *Vers*; door Hollanders sonder studie, en ontbloot van etimologie *Vaars* gefeyd.

Ik besit in dit stuk mislāgen van enige myner Stadgenooten; maer ik hópe, dat sy sich sullen béteren, en 't is al dat ik wensche.

## K N É P - D I C H T.

Wie durft sich vry van faelen spréken ?

Den besten rékent minst gebréken.

## Den Sonne-vogel ofte Phœnix.

D O O R

Qui citò crediderit , falletur sæpe.

*Die logt-geloofaen alles staet , vervolt fyn hoofd met logen-raet.*

A N D E R S.

*'T is logt , bedriegen en verdooven ,**Die al te logt fyn in 't gelooven.*

**E**N Mugge , en Mier , en Haft , en wat de vruchtbaere aerde  
Op 's Opper-wésens woord in 's weirelds aenvang baerde  
Van dier of ongedierte , in Éden nog , ontving  
Den last en drift van de VERMÉNIGVULDIGING :  
„ Groeyt aen , vermeerdt uw slach , vervolt alom de stréken  
„ Des aerdryks , segt hun aen Gods nimmer faelbaer spréken :  
Dien God , voor wie het AL staeg swicht , stelt dése wet ;  
Wat schepfel is soo stout , dat sich daer tégen set  
Met ons een dier , staeg èèn in fyn geslacht , te konden ?

Wacnwyse , wat hebt gy al dingen uytgevonden  
Door al te grétig breyn bestraeld , om wonderhén  
In uwe schriften , spyt de waerheyd te beítén ,  
Die , soo door seldsaemheyd , als opgetooyden lógen  
De logt-geloovige , by schyn en glimp bedrógen ,  
Verwerren in het loos van ingebélden dróm ,  
Hier van een Nacht-gesicht met spookery vol schróm ,  
Daer van een Nymphe-wónst , of Acheronsche nayrheyd ;  
Soo dat ellendig sucht de Gods geduchte waerheyd  
Beshilderd en beklad , belommerd en vermomd.

Maer véle staen , 't is waer , voor waerheyd gansch verftomd ,  
Die 't hoofd vol dwcepery van valsche viese-vaesen  
Stéds draegen ongepropt : siet daer een nar-hoofd raesen  
Van schrik , van dolligheyd ; sy voelt haer seer gekweld ,  
Nu perst het haer de borst , dan is haer hoofd ontfeld ,  
Nu vogt sy haeren buyk , dan haere maeg vol pynen ,  
Die haer nu sus , nu soo , aenkómen en verdwynen ;  
En mids de floor niet kent 's menschs binne-tuyg of werk ,  
'T schynt haer al éven vrémd ; sy staet als eenen serk ,  
En dubt in haere siel onléker , wat besluyten.  
Haer onbedréven breyn laet haer in d'oore tuyten ,  
'K en wét , wat seldsaemheyd van nayre toovery  
Van d'ouders haer verhaeld : de buer-vrauw kómt'er by

En sterkt haer fot gedacht : " jae , dikwils sey vrouw Moeye ,  
 Høe twaerent sulke plaag verviel van koeye op koeye ,  
 Op ésel , ros , of swyn , op 't laeft op haeren man :  
 Soo iemand twyflen durft , sy géft'er teekens van :  
 Syn pluymen peulwe gaf blyk niet te versmaeden ,  
 Men vond'er kliffen in van véders , laken , draeden ,  
 Of als een kuffenke , of als eene kieviets kuyf ,  
 Ook 't harnas van het hoofd van kieke-jong of duyf  
 Met véderkes beset , als Roomsche hellem-trossen ;  
 Dry swaene-peñnekes en andre véder-bossen ,  
 En wat een lógt geloof in dólaerds herffhen drukt .

'T is nog niet half verhaeld , haer peulwe word geplukt :  
 'Siet ! eenen haene-kam gemaekt met hekke-handen  
 Van pluymkes , eenen kraeg naer die der Paltzche landen ,  
 Een uytgedroogden muys , een strooy , en andren bras .

Vriendin , wel vat gy niet , dat sulks te vooren was  
 Gemengeld met den dous , en saem in 't bed gestéken ?  
 En is u aller pluym den aerd niet eens gebléken ,  
 Høe sy met haeren tip dringt-in al waer sy kan ,  
 En door de tyke kruypt op 't allerminste wan ?  
 Een Huys-raet-maeker sal u voordre tuygnis géven ,  
 Høe selfs in ménig bed van die de frischte léven ,  
 Dusdanig toover-spel en wondren syn te sien .

Maer 't is verlooren , haer de réden aen te bien ,  
 De réden geld niet ; sy houd sich aen haere ratten ,  
 Maekt uyt voor swarte konst het gén-se niet kan vatten ;  
 Verhaelffels , wys-maeking , belacchelyk verdicht ,  
 Verdooven 't édel saed van 't eewig Waerheyds licht .

'Dit syn de vruchten , die van valsch versieren kómen ,  
 'T waerachtig word versuymd , de lógens aengenómen ;  
 Want als by 't slecht gesnor , dat nooyt nae réden tracht ,  
 Een inbélld , goed of slecht , eens is in swank gebragt ,  
 Geen Rédenkavelaer , hoe sterke grond-bewysen  
 Hy voor den dag brengt , om waerachtigheyd te spyfen ,  
 En sal hun uyt den kop ontvringen dat geloof  
 In hun gevoelen vast , en voor de réden doof .

Høe wenschbaer is het niet , dat al die beufelsaeken ,  
 Waer in onwaerheyd spélt , te kant eens mogten raeken ;  
 Dan soude jonkheyd nooyt daer aen den weirden tyd  
 Verslyten , en nooyt syn misleyd tot laetren spyt .  
 Men vind vél waers genoeg voor die wilt vlyt bestéden .

'K geloof ook van dat slach van onwaerachtighéden  
 Den Phoenix een te syn : want Reyfers goed van naem ,  
 Klarsende Opmaekers , en getrauwe Schryvers , saem

Onkennen, slechts uyt fucht voor enke en bloote waarheid,  
 Naer neirrig ondersoek hier op de minste klaerheid;  
 Jae meynen in 't gemoed, dat nooyt soo seldsaem dier  
 Gevonden is gewéft, vél min syn offer-vier.

\* Dien Vógel, soo men meld, op 't eynde syner dagen,  
 Als om een offer-werk aen Phœbus op te draegen,  
 Gaert Crocus, Casia, Caneel en Wierook-hout,  
 Waer op in heete son geséten, hy ontvoud  
 Syn purple vleugelen, die door haer rappe slagen  
 En 't gloeyen van de son de myte in brande jaegen,  
 Alwaer het seldsaem dier word door de vlam verteird.

Maer Plinius gewaegt ( hy fwygt van vlam en heird )  
 Dat hy op eenen nest van jonge Wierook-takken  
 En telgen van Caneel syn lyf laet néderzakken,  
 En daer vervold met geur langsaemiglyk versterft.  
 Toch volgens andere, den Phoenix 't léven derft  
 Verbrand op synen nest : voords 't sy een ey te broeden  
 Gedekt in d'asschen blyft, 't sy naer Manils vermoeden  
 Uyt 't merg der beenderen, eerst als een kleynen worm  
 Te vooríchyn kómt, die wafst tot een volmaektre vorm,  
 Jae eenen Vógel word op ettelyke dagen,  
 Daer is 't niwshapen jong, naer lógenaers behaegen.  
 Gebooren uyt de kracht van 's vaders offer-vier,  
 ó Wonder! moederloos.

De schoonheyd van dit dier  
 Spant vooren-op de kroon in voeging syner leeste  
 Den Adelaer, beroemd in kracht van klaewe en geefté,  
 By syn schoon lyfs gestel in alles feer gelyk;  
 Maer bóven hem al ver in édle varven ryk :  
 Den hals schakeert in goud, den steirt is ondermengeld  
 Van roosen en afuer, als naer de konst gestrengeld,  
 Een uytgeléfen peirs bekleed syn óvrig lyf,  
 Héft kuyfkes in 't gesicht, en eene kob, die styf  
 Van gele véderen schynt eene kroon te maeken  
 Op 't sop van synen kop. ó Ongeloofde saeken!  
 Syn macksel, syn begin, syn léven, syne dood,  
 En syne alleenigheyd syn wonders éven groot :  
 Maer die op CHRISTUS siet, vind nog het meeste wonder,  
 Wyk in affbédenis verhólentlyk daer onder  
 Gods Menfche-ording en sels-offer op Kalvaer,  
 En menich-vlucht, soo men leert, bedied syn sonné-klaer.

---

\* Hier begint de velfche-beschryving der Oude.

'T mag een neus-wyfen wel belacchens weirdig fchynen  
 Dat men het weirdigfte der Wet, waer voor verdwynen  
 De négen *Chooren*, aerd en hémel niets by fyn,  
 By een vierde beeft gelykt op valfchen fchyn :  
 Ik, twyfele, of Gods eer daer uyt kan luyfter haelen :  
 Ook had ik my gewagt die flauwe te vertaelen,  
 'T en waer om 't gansch van 't werk ik my des fchuldig docht.  
 Nu ben ik tot den tyd fyns lévens voord-gerocht :  
 Den oud-gedaegden Vorft, die aen dry honderd jaeren  
 Met *Agamemnon's* vlót voor Trooyen kwam gevaeren,  
 Géft alle tongen stof te fingen fynen tyd ;  
 'T is *Neffor*, die te fyn derde eew nog vaert ten ftryd.

*Thé-coffé-drinkers* en vermomde *spys-opvréters*  
 Van stukken, door de konft ontaerd tot maeg-opéters,  
 Syn feftig jaeren nu te léven wel vernoegd.  
 Goe *Vaders*, wie een stuk gefprongen vleefch vervoegd  
 Met eenen *hamlen* bout een *Tuyndag-táfel* dekte,  
 Dat men u onvoorfiens nu van de dood opwekte  
 En al dien lekkren kok aenbood, hoe ftond gy fom !  
 Maer keert niet op dien geur of fmaeke wéderom,  
 Gy at geringre *spys*, maer léfde langre jaeren,  
 Waert klocker ook als wy.

Miffchien de *spysen* baeren  
 Den *Sonne-vógel* foo véle eewen duerfaemheyd,  
 Daer hy tweemaal bereykt, tot loon der maetigheyd,  
 Den tyd van *Pylus* Vorft : voorwaer men kan niet wéten,  
 Waf défen *Vógel* tot fyn onderhoud mag éten,  
 Wie i't die défe fchim van *Vógel* éten fag ?  
 Miffchien nut hy tot *spys* den dauw voor fon en dag,  
 Miffchien de fchraele locht, gelyk de *Kémel-leewen*,  
 Miffchien de fierkes, die *Geleerde* onticheydbaer fchreewan  
 En *fwéven* op den wind ; miffchien het ongediert,  
 Dat, niet om tellen, flaeg de wyde locht doorfwiert ;  
 Miffchien de foete kracht en *alldunften* waeffem  
 Van 't geur-gewas, dat hem, getrokken met den aeffem  
 Tot fuyver voedfel dient ; miffchien het gén de fon  
 Onfenlyk ophaelt uyt het land of wáterdrop.

Maer wat wil ik nog meer van dit verdichtfel raefen ?  
 Wie kan die *fotterny* gelooven, dan een dwaefen ?  
 Wat blindé raeteling vind men by mēfchen niet ?  
 Singt men niet hédendaegs nog van *Sybillas* lied ?  
 En *Sphinx*, en *Pégafus*, en gy, maetloöfen *Python*,  
*Apollo's* ségenpraël, *Médufe*, *Meir-min*, *Triton*,

Nacht-spook en toover-werk, en swarte onzichtbaerheid  
 Te vél nog maer geloofd, te wyd nog uytgebreyd,  
 Syn, herffen-wésens, uytgepeyft om te betriegén,  
 Of leen-schildryen, om te liegen sonder liegen  
 Voor die het sin-spel vat; of door een vier in 't hoofd  
 Verbéld, van hem, die dólt, heel sterk en vast geloofd;  
 Of enklyk om den deun in spotterny gefehréven,  
 Waer aen verloop van tyd héft vasten klem gegéven  
 By 't logt-geloovig volk : wat hebben Reyfers niet  
 Verdicht, om sich by 't volk, dat nae den grond niet fiet,  
 Te doen verwonderen? Wilt-al dien bras vermaeden  
 Met Saters, Sylphen, Oréaden en Dryaden,  
 Voegt Delphis dry-poot en al wat men ségt van hem  
 Daer-by, Dodone méde, en Thamus guychel-stem.  
 Verwerp den Phœnix dan met al die beuselsaeken  
 Die noch nae grootheyd Gods noch nae goe réden smaeken,  
 'T en waer uw flauw verstand nu waer soo ver gebragt,  
 Dat gy geloof soud slach aen *DUYST EN EENEN NACHT.*

---

#### 40. TAEL-ÓVERWÉGING.

**A**L is het heel noodig, dat den klank der twee  
 saemen-rymende syllaben gelyk sy in onse tael, het is  
 nogtans niet noodig, dat die twee syllaben met de selve  
 boek-staeyen geschréven worden : soo rymen heel wel  
 te saemen *d, t, th* : soo ook *ch* met *g* : *a* met *ae* : *s*  
 met *ts* : *s* met *sch*, en *fs* : *lds* met *ls* : *mt* met *mpt* :  
*p* met *b*. Siet hier af sichten.

**D met T. CATS :**

„ . . . . . daer Mars verwekt een *lied*

„ Vermag daer soete min, vermag daer Venus *niet* ?

**D met T.H. VONDEL :**

„ Melchisedech, gelyk gestierd van *God*

„ Den held te moet, hy ségent hup en *Loth.*

Soo dan nog béter *t* met *th.*

**G met CH. DE LA FONTAINE van Brussel :**

„ Hter in ons Néderland tot op den huyden *dag*

„ Behalven dat men vind van allerhande *slach*

„ Van stukken hier vertaald.



**A** met **AB**, en **SCH.** met **S**: **DE BUCK** :

- „ Het sporeloof veld, \* Het vlak der *oceâne*,  
 „ Is dikmael soo gesteld, \* Gelyk een effen *baene*,  
 „ Haer grondloofen *plafch* \* Is soo gestépen klaer,  
 „ Als oft een enkel *glus* \* Van eenen spiegel waer.

**S** met **DS** of **TS** achter een vloeyenden méde-klinker.

- „ Den Keyser héft *bykans*  
 „ Die wyde stréke *lands*  
 „ In weynig tyds geheel beslaegen.

„ 'T sijn al *peirels*, \* 'T is al *weireldsch*.

**S** met eene harde **s**, dat is **SS**: **CATS** :

- „ De groote lieden kleyn, de kleyne groot te maeken  
 „ Syn véltyds in het Hof niets, als gemeene sacken,  
 „ Den knecht word daer een heer; maer straks verloopt de *kanfs*.  
 „ Want die het al vermogt, is wéder sonder *glans*.

**DE BUCK** :

- „ Daer droefheyd eens begint te timmeren haer *kruijs*,  
 „ Kómt ouderdom terstond voor méde-maet in *huys*.

**MT** met **MPT**: **POETEMANS** van **Cats** :

- „ Hy leert met aerdig dicht, hoe met verloop van tyden  
 „ De min tot eere-sucht, en d'eer tot Godsdiens *klint*,  
 „ En hoe de destigheyd en geylheyd saemen slyden,  
 „ En hoe den laetsten stand den eersten *overtlimpt*.

**P** met **B**: **VONDEL** :

- „ . . . . . Ik vel en *oanderschep*  
 „ Een vreedder hoofd, dan Oreb ofte *Seb*.

- „ Ik my heele dagen *rep*,  
 „ Daer ik schaers den kóst voor *heb*.

**Ik neys niet dat dit voorrecht sich verder uytstrekt.**

## K N E P - D I C H T.

*Waer mé sal ik dit blad nu vullen?*

— *Wel! soe gy sijt gewón, mes prullen.*

— *Lés dan de réken, die hier staen,*

*En ntu-se voor een prulleke aan.*

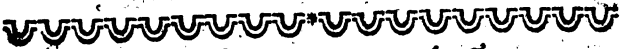
Antwoorde van S. ANNA Gilde t'leper aen  
de Kortryksche Gilde bekend onder  
*Tyd-verlies*, op séker Konst-beroep.

*Mynheeren ende Konst-beminnende Broeders!*

**D**E héliconsche kruyn, roemweirdige Yveraeren,  
Sal voor der weireld ooge in eewigheyd bewaeren  
Den schat van uwen Naem; uw konst-ryk **TYD-VERLIES**  
Sal névens 't vlugge Peird in pronk-béld staen; wat vlies  
Daer voor den swarten nyd ooyt soude willen spalken,  
Sal hem slechts dienen, om sich selven te verschálken  
En te doen haeten door syn eygen boos beleyd:  
De boek-staef uwes Naems, uyt diamant geleyd,  
Sal door de schaduw der achtloose nyds-gordynen  
Te schoonder flikkeren, te helderder uytscyynen:  
By 't schémrig keirffe-licht het gladdé goud meer prael!  
De lieve Berg-gódin, wiens geest op Treur-spel maekt,  
Sal den aenkweekeling uw **TYD-VERLIES** voorwerpen,  
Om door dien spoor-slag hem de konst-sucht in te scherpen:  
Aen d'óverlyde sal de maegd Thalia staen.  
Bekránssende uwe kruyn mét ewge lauwer-blaen.  
Wat eer, wat vreugd, met u den Sang-berg op te draeven,  
En sich met 't édél vocht der Hengste-brón te laeven!  
Ach! waer den weg soo logt, als d'uytkómf schoon en lief!  
Maer wie is onder ons soo plomp, die niet besief,  
Dat sulks aen onse magt niet min en is, als veylig:  
( Men mengelt niet soo los het heylig en onheylig )  
Want meermaels leerden wy te kennen onse kraecht;  
En sohoon hier ieder Broer de waere konst betracht,  
Wy syn des niet te min tot hier vél t'ongewassen,  
Om te benaederen de Nymph-gewyde plassen:  
Dewyl een béter rot, gekoesterd in den schoot  
Der Sang-gódiinnen, sich maekt aen de weireld groot,  
Wy staen van ver, vast nog te kleyn in onse schilden,  
En eeren het geluk der gunsteling-gilden.  
Wy wéten onderdies, hoe ver wy syn gerocht  
In 't konste-pad; om eens te worden voordgebroght  
En in het ópenbaer mét andre te verschynen.  
Maer wy gaen traeg: wy sien den snellen tyd verdwynen

En blyven éven wyd van 't heylryk oogewit.

Mynheeren, die soo wel de rén als konst beft;  
Aenfiet den goeden wil van die nae konfte haeken.  
Wy dochten niet, dat ons fulke eere ftond te naeken,  
Die wy met dankbaerheyd erkennen, en altyd  
Etkennen fullen: maer, het géne ons fapper fpyt;  
Wy durven tot alsnog niets van défe eer genicten;  
Laet onse onfchuldiging Ulieden niet verdriften,  
Maer fiet met Broer-min aen de géne, die oprecht  
Aen uwe Gilde in konft en liefde fyn gehecht.



## D E N B A S .

**I**N de Spél-tuygen, die door dreun, en foeten galm  
Vermeyden onfen geest, en fingen maeken kalm,  
Apollos Vinger-harp en licht-doorvlóge fuaeren  
Bewégen 't hert in rust, of-se eenen fleep-drank waeren:  
'T vélvoudig Orgel-fpel verfcheydentlyk bekoort  
Een lyfig herffen-vlies door fyns-felfs pyp-accoord:  
'T doorfnydend wyd-beloop met fiel-doorknootpe keeren  
Van Terplichores Trul kan 't hert in mul verkeeren;  
: Men volgt, en men beuwykt, want men niet volgen kan:  
Hoe diep bewégt ons niet de foete Fluylt van Pan?  
Haer vloeybren teeren klank voel ik de fiel indaelen  
Getyk der Nymphen fang uyt Phoebi Réden-faelen:  
Amphions milde Lier, en wonderlyke fhaer,  
Waer hénen hy maer wilt, flépt ons gewillig naer.  
De Schaepen laeten 't gras, en ftaen met ópene ooren  
Om 't ronkend Moefel-vel van Polyphém te hooren:  
Het klättrig Mond-ftuk van de Tritons kan doen ftaen  
In wonder d'oevers van den wyden ocaen:  
Mars blaéft de Stryd-bafuyn, men fiet den moed der helden  
Ontflaepen op 't gefchal, en fpoeden nae de velden:  
Elk kétélt het gehoor en fiel, elk ftreelt, elk voed,  
En, fchoon verfcheydentlyk, elk werkt op het gemoed,  
Het Opperal-befchik wilt ieder défer fukken  
Befondren eygenschap en ftreel-klank in te drukken,  
En hy gaf aen den Bas voor een befondren aerd  
Met ieder van hun al en wel te fyn gepaerd.

---

Men vind-fe te koop by den uytgéver LAURENS DE VARVER  
in 't Kaffel-ftraetje binnen Ieper.

# TYD-VERDRYF.

N.º 30.

Vir generosus amat Patriam; sed justus in omnes  
grándia vicinùm prædicat acta Virùm.

*'Tis schoon syn Vaderland te prysen  
En te verheffen hoog in lof;  
Maer géft een vrémde Oord u lof,  
Wil ook dien Oord verdienden lof aenwysen.*

**A**L is dit Werk eygentlyk ondernómen, om een  
deel van den Ieperfchen Parnassus aen 't licht te bren-  
gen, hebben soo de édelheyd der stoffe, als de schoon-  
heyd van défen volgenden Dicht gemaekt, dat men  
hem, schoon een Gentsch werk, hier plaets gegeven héft.

*Huldig-dicht ter gelégentheyd der oprechting van het  
Prael-graf van Mrs JAN PALFYN, Heel-  
meester tot Gent, by syne tyd-genooten miskend, en  
by de nae-néven vermaerd door syne ontleed-en-heel-  
kundige Schriften, den 11. Februarius 1783, vyftig  
jaeren nae syn overlyden.*

Door wylent den Heer DE BRABANDER, seer vermaerden  
Ars. tot. Gent.

Cineri gloria sera venit.

*'Tis mooy, lang dood, te syn verheffen  
Maer 't waer wat soeter in het léven:  
Eylaes! der tyd-genooten ryd  
Verdienstens Eer en Loon afsnyd.*

**O**Gy! voor uws gelyk gewón, uw brenn, te kwellen,  
En, voor syn heyl, tyd, guffen gaven te beken.

N<sup>o</sup> 30.9 (125)  
Die voor alle uwe sorg van Land-en-tyd-gesellen

Niets tot beloonig krygt, als onrechtveirdighén,  
Stae aen dit Prael-graf stil... hier sult-ge in tégenwinden  
De vraek, die u betaemt, en saem vertroosting vinden.

Hier uwen lot-genoot, ~~hier is't~~ PALFYX begraeven  
Groot, snég, ervaren in de Heel-konst voor dien tyd,  
En by wy maentendheyd Ontleeder, Letter-braeven,  
Deugd-liewar, die met sorg en met werksaemen vlyt  
Al, wat Natuer hem ooyt héft in 't gedacht gégeven,  
De Konit en Land ten nut seer duydyk héft beschaeven.

Gewis elkeen besmyt uyt 's Mans hoedanigheden,  
Dat hy mild-daediglyk by ons begiftigd wierd,  
Bemind, geacht, geëerd, als eenen God aenbédén,  
Dat elken Konst-genoot hem als een baek-licht vierd :  
Of Neen!... hy sterft op strooy! en onbeloond, vergeten,  
Moest syne Boeken sels verkoopen, wild hy éten.

Wyl syne Schriften roem in andre Landen krygen,  
En naen die óveral leert, drukt en óverfelt ;  
Waer door men synen roem siet hémel-hoog opstigen,  
Word hy by ons alleen ter nauwer nood gemeld :  
Een dómme slaepsucht, schier in al ons wédervaeren,  
Dooft 's Mans gedachtenis een lange ry van jaeren.

Sie naet een halléve éew syn vonnis uytgespróken !  
Nu eerst héft syne deugd ons in het hert geraekt ;  
Nu is den grooten Man van nyd en smaed gevróken ;  
Nu word syn lofbren Naem ontfersfelyk gemaekt ;  
Nu word hem recht gedaen ; nu word hem eerst gégeven,  
'T gén een recht Váderland hem schuldig was in 't léven.

Dus is het óveral ten allen tyd gelégen :  
De stoute onwétendheyt, die nooyt Geleerden spaert,  
Hem staeg van stap tot stap dweersboomt in syne wégen,  
Den nyd, den leegen nyd, die schimp en laiter baert,  
Van d'éventydisse te dikwils ingespaenen,  
Dooft de verdiensten uyt der allersooftste Mannen.

Maer 't nae-geslacht vry van vooroordeel, nyd, eer-stélen,  
Ten ópsicht van de doon, d'insichten afgeleyd,  
Die baetsacht, afgunst, haet, en andre driften télen,  
Hersiet doorgaens de saek met min eenfydigheyd,  
En is hieróm gewón sich gunstiger te toonen,  
Om Konst en Wétenschap der doode te beloonen.

Homér ten hoogsten top van Pindus opgevaeren,  
 Der Sangren schets et stift, des Maet-gods koester-kind;  
 Homér in heiden-dicht van niemand r'evenaeren  
 Sterft, dit onaengesien, behoestig, oud, en blind;  
 Genoodsaekt selfs tot in het krankte syner dagen  
 Syn brood van stad tot stad, van huys tot huys te vraegen;

Maer nauw was syne schim in Charons boot getréden  
 Of 't Váderland erkent 's mans Gódentael en Konst.  
 Daer pronkt syn Prael-béld. En 'die, eene wyl geléden,  
 Onweirdig scheen te syn haers aendachts, haerer jonst,  
 Word nu soo hoog geacht, dat séven Grieksche stéden  
 Saem hebben lang om d'eer van syn begin getréden.

Sie Milton martelaer der selve omstandighéden,  
 Stief-soon, verworpeling van 't wispeluoerig lot,  
 Van d'éventydige schier met den voet getréden,  
 De Kling-mans van syne eew tot later en tot spot;  
 Is nu den toeverlaet van al die Verffen minnen,  
 Den Engelschen Homér, de telg der Sang-góddinnen.

Dus rent de waerheyd op des tyds begryade védren :  
 Dit troost u, Galilé, als u d'onkundigheyd  
 In trotschen hoogmoed wilt verderven en vernédren :  
 Dit troost \* Vesal, daer hy op 't áklig sterf-bed leyt;  
 Onmerkens syne Konst uyt 't Váderland gebannen :  
 Dit troost in tégenspoed der weireld grootste Mannen.

Wat kan'er in der daed meer tot vertroosting strekken  
 In onverdienden sinaed, als dat gy séker syt,  
 Het nae-gellacht wel eens u vrékers op sal wekken ?  
 Wat kan meer troostig syn, als peylen, dat den tyd  
 Gewón is recht te doen, verdiensten te beloonen,  
 En list, hoe seer vermomd, ontmomd en blood te toonen ?

---

\* ANDRÉAS VESALIUS, geboortig van Brussel, Genés-heer van Karel den V. en Philippus den II., was den grootsten Ontleekkundigen van synen tyd. Eenen Spaenschen Edelman behandeld hebbende in eene siekte, die hem ongemeen scheen. Opende hy den dooden romp, in hóp van der selver oorzaak te vinden. Sommige omstaenders ságen het hert sich nog introkken. en beschuldigden Vesal voor de Inquisitie, de welke onaengesien syne verdiensten uyt besondere genáde en kóninglyke voorspraek hem verwees tot eene reys naer het H. Land. Hy stierf op synen wedertkomst op het vlyand Kante nús schip-brack geléden te hebben.

Laet • Petit-Jean in schyn hier wonderen verrichten .

• Dat hy het boertig volk , de bulen hier vergaer ;

• Laet hem verminkte lén verslappen en ontvrichten ,

Verbaesen 't domme graew , als eenen tooveraer ;

Den tyd , een weynig tyds , sal list en beul ontvrómen ,

En uyt een lammers vel sal eenen tyger kómen.

‡ Dat dan den nyd op u syn bitse gal uytbraeke ,

Dat eene laster-tong uw spréken ; uwe lén ,

En Schriften , peyning-wys , selfs uwen Godsdiensl laeke ,

En dat u niets geschiede , als onrechtveirdighén ;

Gerust in uw gewis , verduldig in uw lyden ,

Veracht den nyd , en voords beklag , die u benyden.

Gelyk een steyle klip het slaegen , bruyffchen , woeden

Der golven niet én acht , maer onberoerd blyft staen ,

Terwyl sy 't schuymig nat van haer te rug doet spoeden ;

Soo moet uw kloeke siel ook schrikloos , onbelaen ,

Gerust in haer gedoen ; en innerlyk te vréden

Verachten , wéderstaen aen alle onstuymighéden.

Dat dan PALFYNS geval wat ooyt mag óverkómen ,

Volkómentlyk u steune ; en is't dat u den nyd

Van uwen roem ; verdienst , of luyfter héft ontnómen ,

In wisselvalligbeyd , in druk , in allen stryd ,

Kóm nae dit Prael-graf hén... Hier sult-ge in tégenwinden

De vraek , die u betaemt , en mé vertroosting vinden.

\* *Ontrent dien tyd had sich tot Gent vertoont een schrik-dier genpemd PETIT-JEAN, synde sekeren man sich waenende alle slacht van mismaektheden, tot de aengeboorene toe, te konnen herstellen. Hy pynigde en drukte de ellendige, die sich aen syne beuldaedige wankonst betrouwden, soo deirelyk, dat er seer vele de slacht-offers geworden syn van syne onbeschaemdheyd. Mundus vult decipi : de weireld sal altyd éven kindsch syn.*

‡ *Dit slaegt op eene Anecdote den vinder van dit Gedicht raekende. Monachus quidam non illæxæ famæ post repetitò vibratas inter temulentiam detractiones & calumnias Medicum DE BRABANDER pungentes, tandem vilem contra illum fatysam in publicum sparserat : hoc illi ex tempore factum fuit à Medico responsum. Dat is te seggen, dat men aen de volgende larynsche Verssen wel kan sien, dat den Arts De Brabander eenen grooten Dicht-konstender was.*

Qui Curios simulant & Bacchanalia vivunt.

*'Tis niet al Goud, dat blinkt.*

Munia si noscīs tu Relligionis, honesti

Debas famæ non noquissē viri.

Relligio tibi fictum aliquid, qua tutus in umbra

Tu nil illicitum, nil tibi turpe putas.

Hoc sub palliolo vetulas emunge; sed aures

Carminibus, Mævi, lædere parce meas.

Artis Apollinææ cultor, quem corripis audax,

Plus quàm tu, Mævi, Relligionis habet;

Quolibet in fibra superos veneratur, adorat

Artificem, ac ægros qua valet arte levat:

Utilis hinc Patriæ est, salvatis carus egenis,

Nec mugas spargit, femina diffidii.

Hos dum tu titulos poteris proferre, superbum

Tolle caput: sed jam vescere, reple, tace.

DE BRABANDER.

## TOEMAETJE OP DE VERS-VOETEN.

**U**yt al het gēne geseyd is van Helden-voeten en Klucht-voeten volgt, dat, soo wanneer eenen Schryver in een-vers van Helden-voeten eenen klucht-voet stelt in plaats van eenen helden-voet, in dat vers eene verfoeyelyke misse is. B. V. en buyten geeft van *critique* sie de VERWELKÓMING in den gedrukten Prys-stryd tot Hooghlede den 15. July 1804, daer vind gy voor tweede vers,

„ *Het veld/ der oud/hojd en/ haere/ verwon/derin/gen.*

Voor achtste vers,

„ *Onder/ aenley/ding van/ de Kunst/-maegd Po/ësy.*

Dése syn alle Verssen die enkelyk uyt helden-voeten mógen bestaen, in 't eerste der twee staet den klucht-voet *haere*, in 't ander den klucht-voet *onder*, daer het noodsaekelyk moeten helden-voeten syn; dus twee gróve missen.



In tégendeel, soo wanneer éenen Dichter in een vers van Klucht-voeten eenen helden-voet inlaet, hy begaet insgelyks eenen gróven misflag. B. V. sie het Gesáng vierde poos; van den génen sich onderteekent: **NON CUIVIS PLACET APOLLO**: dat scheyling van  $g\frac{1}{2}$  klucht-voeten begint met den helden-voet *Olyf*, 't géne leelyk misfit. Dat het eenen helden-voet is, bestaende uyt d'eerste flauw en de tweede sterk, blykt uyt het algemeyn gebruyk, ende uyt het sesde verske van het tweede schokske van 't selve Liedeke, luydende: „ *K vond den/ vyandt/ van d'O/lyf. Van d'o* is eenen klucht-voet, soo dan *o* in *Olyf* is flauw; vervolgens *lyf* van *Olyf* is sterk: dus *Olyf* is eenen helden-voet; en nogtans hy stelt het in 't vierde pooske van gesejde Liedeke voor klucht-voet: „ *d'Olyf/ is my/* „ *toege/daen*. Wie kan sulken misflag verschoonen?

Gelyken misflag vind sich in het Liedje van die voor Ken-spraak voert IK DING UYT LIEFDE, te wéten in het woord *ontfangt*, vyfde réke van het vyfde schey-ling, alwaer het gesejd woord eenen klucht-voet maekt: „ *Ontfangt ook myn offer méde*. Schoon *ontfangt* by al wie wel schryft éenen helden-voet is:

---

## HEKEL-DICHT.

---

Insequitur leviter filia Matris iter.

*Wel, Moeder, waer toe sulck gebaer?  
Wy syn toch bey van eener hayr.*

---

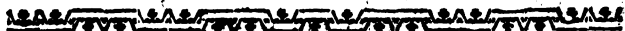
**G**ROOTE Ceres, Graen-gódinne,  
Die wel eer in Jupyns minne,  
Om dat gy wat wíerd gevleyd,  
Brandde, en stond ten dienst bereyd,  
En het u niet liet vervélen  
Met den Góden-baes te spélen,  
Tot gy moeste moeder syn  
Van de kleyne Proserpyn;

Hoe maekt gy nu sulke weede,  
 Van geklag noch kermen moede?  
 Waer toe óver berg en dal  
 Al dat jaemerlyk geschal?  
 Geene réden kan u troosten;  
 'K sie u loopen nae den oosten,  
 Wéderkeeren éven gauw  
 Nae de vlaemsche West-landauw;  
 'S morgens kan-me u reeds bespeuren,  
 'S àvonds loopt gy nog al treuren,  
 En dat is nog geene sier,  
 Gy ontsékt aen ~~Atnas~~ vier  
 Twee harst-volle pyn-hout-staeken,  
 Lichtbaer als twee tooren-baeken,  
 En gy snelt den ganschen nacht,  
 Waer u nimmer mensch verwacht:  
 Gy verschrikt geheele stéden;  
 'T Ryk der Persen en der Méden  
 Sidderen voor 't nayr gespook,  
 En de stad van Pópring ook:  
 Hier de kleyne kinders kryten;  
 Daer Beggynen sich beschyten;  
 Daer verschiet een jonge vrouw  
 Als van eenen bytebauw:  
 Koster Jan ruym half beschonken  
 Gaf pas syn twee eerste ronken,  
 Toen dat allerklaerste licht  
 Indruk maekte op syn gesicht;  
 Hy springt uyt syn wolle-schanffen,  
 Onraed! onraed! 't syn de Franffen,  
 Riep hy, en liep éven gauw  
 Nae de Kerk, en nam de tauw  
 Van de klok; met-éen aen 't kleppen;  
 Men sag heel het Dorp sich reppen,  
 Wel! wat is't? wat mag het syn?  
 Luberlu sey, 't was maer schyn:  
 'T is voorby; goen àvond tanne:  
 En kroop wér by syne Tjanne.  
 Maer den Koster bleef verdaef,  
 En geheel het Dorp verbaef.

'T was den Pastor, maer alleene  
 Met syn maertje Mad-leene,  
 Die benefens' kat en muys  
 Stille bleeven in hun huys,  
 En sich onder 't deklël dooken  
 Voor dat licht van hel of spooken;  
 Leentje, *Oremus!* riep den Man;  
*Amen!* sey Maleentje dan.  
 — Om alle ongeluk te stelpen  
 'T best is van malkaer te helpen,  
 Waer den nood ons dreygt of griest;  
 — Jae, sey Leentje, als 't u belieft.  
 Ceres, sie, wat gy kómt brauwen,  
 Gy stelt alles in benauwen  
 Tot de visschen in de see  
 En de schépen op de ree:  
 Seg, wat is u wédervaeren?  
 — Swyg! ik rukke mynē hayren  
 Uyt den kop van swaer verdriet!  
 Gy en wét het móglyks niet,  
 Dat myn Dochterke is gestólen,  
 En van gistren sit verholē,  
 Ik en wét noch hoe, noch waer:  
 Word ik haer hier niet gewaer,  
 'K sal-se gaen den hēmel vraegen,  
 Of geheel de hel uytdaegen;  
 Of sy waer in Plutos muyl,  
 'K haelde-se uyt den helchen kuyl.  
 — Wel, Baefinne, als ik mag sprēken,  
 Had-ge'er bēter nae gekēken,  
 Sy en waer u niet ontschaekt:  
 En is't daerom, dat gy maekt  
 Sulc getier en groot verfeeren,  
 Aerd en hēmel om wilt keeren?  
 • Kóm! 't is eene beufeling.  
 Misyks sit het jōnge ding  
 Aen het lacchen en her banken;  
 Of gebaerende te janken  
 Lang-nae d'uere in haer gemoed,  
 Dat men wér te bedde moet.

Gy wét, wát het is ván sinnen;  
 Staek het loopen, houd de sinnen,  
 En peys, dat de jonge pry  
 Van een deeg is, net als gy.  
 Kóm kóm! sy sal het wel meugen,  
 En nog meef. . . wacht . . . 't is geen leugen.  
 Jae . . . hoor . . . Vrouw, in désen tyd  
 Sulke saek geen woord meer tyd.  
 Als de menschen botter waeren,  
 Men sag Moeren, men sag Vaeren  
 Sich verhangen om de schand  
 Haerer Dochter logte dant  
 Men singt nu een andre leffe:  
 'K wét'er t'leper meer als sesse,  
 Onberoefd en kloek van geest;  
 Dése récht, die krom van leeft;  
 Schoone, leelyke, en verstrykte  
 Siet men nu al dik gebuykte,  
 En het staet aen véle fraey:  
 Siet het Dochterke van Claez,  
 Dat van Seppen, dat van Jooren,  
 Bult van achter en van vooren;  
 'T is als Vasten-avond-dag,  
 En dat dient voor jok en lach:  
 Neen! men smaelt niet meer daer tégen;  
 Dat word in den wind geslégen;  
 D'eené segt, 't is in het bloed;  
 D'andre segt, den slag is goed:  
 Strengé seggen, 't is geen wonder,  
 Wyl de leden gaen ten onder:  
 Andre wét, sy hebben dat  
 Heele mooytjes aen haer-gat.  
 Wilt de Moeder haer berispen,  
 Véle self de vrouw begispen;  
 Moeder, het gebeurt aen meer,  
 En 't gebeurde aen u wel eer.  
 Wát kan sulke Moeder seggen?  
 Swygen, 't hoofd in 't schootje leggen  
 En 't verbrodde kleeter-spaen  
 Vioren, en ten dienste staen,

Wilt gy't op de Moeder smyten,  
 Haere onwackfaemheyd verwyten,  
 'T wyf in beftigheyd opfchiet;  
 „ Hoór! well fy is d'eerfte niet;  
 „ Kóm kóm! moeyt met uwe faeken;  
 „ Héft men haer het willen maeken  
 „ 'T is een vast bewys, verfeird!  
 „ Dat fy is de moeyte weird . . .  
 Hoort gy dat, onnoosle hinne?  
 'K ben befchaemd voor u, Gódinne,  
 Dat gy niet galeerder fyt.  
 Ras! staek alle smert en fpyt,  
 Staek in al de weireld - hoeken.  
 Uwe Dochter op te foeken:  
 Héft het een kleyn feer gelén  
 'T kind is thans al lang te vrén,  
 Of foo niet, fy fal 't ontluchten  
 Huyswaert keeren: laet dat fuchten;  
 Kómt - fe wéder met een kleen,  
 Ba! dat is al feer gemeen.



*Vervolg der kleynigheden ofte, soo gy bet  
 beeten wilt, schoonigheden in de Tael.*

Den Grooten VONDEL hadde nog grooter gewéft,  
 had hy ó met oo, dat is, de geflótene o nooyt doen  
 rymen met d'opene o; noch é met ee.

- „ 'T gehoor moet voorgaen, en de réde hun den *fchróom*
- „ Benémen, om allengs wat naeder aan den boom
- „ Te tréden . . . . .

'T Klucht - fpeel door J. L. gedrukt t'Amfterd. 1663.

- „ Ik fiddet, daer ik gae, en durf niet fonder *fchrómen*;
- „ Nae foo lang uyt te fyn, by onse Juffer kómen.

HEYNS doet *onbefchroemd* met *roemt* rymen, groot  
 bewys dat het verre af is van *onbefchroomd* te luyden,  
 en dicht, by *onbefchrómd* ligt.

Volgt VONDEL in fyne fchoone uytdrukkingen en  
 bondige réden, maer niet in fyne gemifte rym - fagen.

Versterkinge dat den West-vlaemschen klank van den klinker y, de N.º 9.º 6. bladf., verste den voorleus verdient boven den dubbelen klank ey in plaats van y.

1.º *Vermeyden* voor *vermyden* deugt niet : want *vermeiden* is *vergeestigen*, en *vermyden* is *ontwyken*.  
 2.º *Wynig* voor *weyning* : want *wynig* is *vol wyn* of *wynachtig*, *weyning* is *luttel*. 3.º *De sinke zeyde* voor *de sinke zyde* : want *de sinke zeyde* is te seggen *de zwaawe par sinke hand zeyde*, in plaats van *de sinke zyde*. 4.º *Berykt* voor *bereykt* deugt ook niet : want *borykt* is *ryk gemaekt*, en *bereykt* is *bekómen*, *getroffen*.  
 Maer WÉTAL segt, dat dese Boekskes niet *citeren* : wie soud peylen, dat WÉTAL *Citatten* noodig héft, goed voor mynen broeder WÉTNIET : toch voor desen keer ik *citere* den Brusselschen DE LA FONTEYNE, die verwereld tusschen y en ey, de vier bybrenghels onder andere héft; het eerste in de Voor-réden 2. bladf.; het tweede op de 6. en 8. bladf.; het 3.º op de 30. bladf.; het vierde op de 34. bladf. : verders in plaats van met naemen, hoofstukken en bladfyden van Schryvers op alle kleynigheden het papier te vullen, ik sal Mynheer WÉTAL sènden nae N.º 5.º van dese bladjes op het eynde der 13. bladfyde, aen welke Waerschauwinge ik my honds, betrouwende dat hy, die ik den bekwaemsten ken, om eene Boek-catalogue voor eene verkoopinge óp te stellen, door syne uytgestrekte kennisse van boek-naemen en hoedanigheyd van drukken, sal voorsien in het gene waer in ik te kort gebléven ben.

Niet tégenstaende het gene ik aendringende geseyd heb in N.º 21. op 1. en 2. bladf. nópens de onrégelmaetige toenmaelsche tyden van sekere werk-woorden, ik wil nogtans niet volgen :

Caro 7. Sinnab. die segt <i>begin</i>	voor <i>begon</i> of <i>begode</i> .
Godd, wensh. 2. bl.	<i>win</i> won van winnen.
99. bl.	<i>vertrak</i> vertrok van verrokken
186. bl.	of af.
493. bl.	<i>schank</i> schonk van schonken
DE BUCK 126. bl.	<i>vande</i> vand van vinden

Huyss 38. bl. die segt <i>schank</i> voor	<i>schonk</i> van <i>schinken</i>
-1007 n.º 39. bl.	<i>trak</i> van <i>trekken</i> .
2051 q. 1227. bl.	<i>verdrank</i> van <i>verdrinken</i>
Ibid.	<i>swam</i> van <i>swemmen</i> .
	<i>klam</i> van <i>klammen</i> .

Men fiet wel, dat alle sulke by die en andere Schryvers enkelyk gebruykt syn gewest, om te rymen, welke reden niet voldoende is. Maer het gëft gemak : ja om véle, maer niet om goede rymen te maeken : sulke gemak is een bederf : *Difficilia quæ pulchra*. Eere voor gemak.

Eene dichtmaetige toelaetinge is voor *eirel*, *keirel*, *peirel*, *tooren*, *geiren* te mógen seggen *eirle*, *keirle*, *peirle*, *toorne*, *geirne*; ende alsdan mag de flauwe *e* van allen onmiddelyk volgenden klinker opgeeten worden : past dit ook aan *merle*, *storne*, enf. Maer die Dichters syn mis, ofte altoos sêker achter d'andere, de géne die flauwe *e* om 't gemak van 't dichten, afsnyden, schoon dat'er eenen médeklinker seffens op volgt. B. V. kwaelyk soud iemand seggen :

„ 'Tis u *geirn*, vriend, gedaen; gebied, als't u belieft.

„ Den mensch, die toorn toegëft, verhindert synen naem.

Segt liever :

„ 'Tis *geirne* u, vriend, gedaen; gebied: . . . .

„ Die loft in toorne opblaekt, verhindert . . . .

Soo héft gemist P. POORTERS in syne Rosalia bl. 95.

„ Wat sal plus outre nu bestaen ?

„ Siet *Karl* op *Karl* te velde gaen.

Wie kan de tweede mael *Karl* in eene syllabe uyt-spreken ? *Kern* staet bêter op de 149. bladf., vermids den volgenden vocael.

„ Nu wild ik wel . . . .

„ Dat iedere *kern* een herte was.

Ik geloof, dat POMEY sich misgaen héft, ofte op d'onachtsaemheyd der ménigte betrouwd héft, als hy voor SYNCIPUT (voorhoofd) *schédel*, en voor CRANIUM (herssen-bekken) *schéle* gesteld héft. *Schédel* is voor *schédele*, en *schéle* is de gewónelyke verkorting van *schédele*; dus een het selve.

## TWAELFLÉDIG RAEDSEL.

- (1) Niet eenen mensch kan, 't géne ik kan,  
Ik overwin den sterksten man ;
- (2) Ik slachte deels den Boet-gesant,  
Die voormaels léfde in 't Joden-land :
- (3) Een wakkren makker tréd my voor ;
- (4) Maer hy, die my volgt op het spoor,  
My overtrest : (5) hy légt vaek plat  
De manschap van een gansche stad :
- (6) En schoon hy altoos van médoogen is ontblood ,
- (7) 'T is selden, dat hy iemand dood ;
- (8) Selfs hy verlost van pyne en sorg ;
- (9) Myne eyge daed blyft daer voor borg :
- (10) Ik weire alres hét meeste deel ;  
En hy benémt-se dan geheel.
- (11) En let, schoon held voor held door onse krachten viel,
- (12) Wy hebben bey noch lyf, noch siel.

---

## ONTLEDING.

Omnia quæ sensu voluntur vota diurno  
Pectore sopito reddit amica quies.

*Al wat des daegs aen 't hert u deirt  
Word door den soeten Vaek geweird.*

### I.

**I**K kryge vaek, als ik dit hoor :

Is't ievers eene slechte floor ?

Soo eene Dalila, die Sampson óverwon ?

Is't Berry, Pompadour, of eene Maintenon ?

Maer neen ; 't waer immers mis ; die hadden siel en lyf :

Dus ook geen leew hoe sterk en vreed in syn bedryf :

Neen : 't is den vaek, waer voor al wat'er léft,

Ten eynde wyken moet, hoe seer men tégenstréft.

Dus Vaek is d'Antwoord : men vind nooyt soo sterken man,  
Die tégen 't vaek geweld altoos wéstréven kan ;



Al vecht hy eens soo straf, al drinkt hy koffe-fap,

Al nypt hy in syn vel, of géft sich lap op lap,

Al loopt hy door de nétels hén,

Al brand hy kneukels, knie of íchén,

Ten laetften afgemat en moe,

Hy géft sich óver aen de ftik,

En of hy wilt of niet en witt,

Den vaek duykt hem fyne wogen toe.

## 2.

Wie prak boetveirdigheyd aen d'oevers der Jordane?

Hoe was aen vaek gelyk den heid van Quarentane?

Sint Jan-Baptist met fyne Icer

Was den Voorlooper van den Heer :

Den vaek is een gelyken knaep,

Hy is voorlooper van den flaep :

## 3.

En voor den vaek 't is *Wakkerheyd*,

Een makker van den vaek gefeyd,

Wyl 't ook een lyfloos wéfen is.

## 4.

Niets is ter weireld soo gewis,

Als dat den *Slaep*, een andren maet

Den vaek in magt te bóven gaet.

Den vaek doet fuyfeten, belemmert het verftand,

'Tigén door den *flaep* word óvermand ;

En hy die met den vaek nog ftámeit, en nog ftáet,

Ligt ftom en roereeloos, als hem den *flaep* beflaet :

## 5.

Soo wét mèn, dat íchier nacht voor nacht

Óntrent de gansche ftad ligt in den *flaep* gefmacht.

## 6.

Médoogen is den *flaep* ontweird,

Mids het gevoelen hem ontbeird.

## 7.

Maer dood hy wel? Neen, hy maekt frísch ;

Vermaekt al wat verftépen is :

Hy die uyt fláepeloosheyd kwam,

Hy ook, die is van aerbeyd ftam,

Een paer gebleekt en afgesloofd

Door 't werk, dat allé werk verdooft,

Een íícken, vry te lang gekweld,

Syn heel verkwáht en heel purfteld.

Met versche kracht in elk gevrict,  
 En nieuwen luyfter in 't gesicht,  
 Soo saen elk maer eene uere of acht  
 In soeten *slaep* héft doorgebracht.

— Houd! 't is niet soo, het is niet waer;  
 Het schélt meer, als een katten-hayr,  
 Dat allen *slaep* altyd verkwikt.

Wanneer de veege dood steroogs op iemand mikt,  
 Met eenen *slaep*-schicht hem begroet,  
 Den aermen duts te kante moet;  
 Hy valt verdooft, en *slaep* soo vast,  
 Schoon selden maer, dat hem in *slaep* de dood verrast.

## 8.

Hoe seer men is in sorg gedompeld en in spyt,  
 Soo gauw men *slaep*t, men is van spyt en sorgen kwyt;  
 'T is wel een schoone saek die ons den hémel schenkt;  
 Ons léven anderfins waer nog véel eer gekrenkt.

## 9.

Jae seifs van toen den *vaek* tot in uw herte daelt,  
 Alree, 't sy pyne of sorg, die u het breyn doormaekt;  
 Wykt af, word half gedooft, als of en wee en sorg  
 Maer schaers te vinden waer: daer is *vaeks* trauwe borg!

## 10.

Daer is *vaeks* echte deel,  
 En *slaeps* genésing in 't geheel.

## 11.

Toen Alexander heel den Oosten óverwon,  
 Toen heel den Westen sag, wat Grooten Kàrel kon;  
 Toen Cæsar optrok tégen Gallen, Britten, Belgen,  
 En toen Antonjus moest Pompéus vrok verswelgen,  
 Toen Stouten Kàrel in syn reukeloos verstand  
 Den ondergank besloot van 't moedig Switserland,  
 Wat was by dies voor den bespieglaer t'óverwégen?  
 Dat geen verstand of magt of helden-selheyd, tégen  
 De krachten van Natuer of God kan wéderstaen;  
 Elk wierd op syne beurt met *vaek* en *slaep* belæen,  
 Die Stéden óverwint, die Reusen kan verslaegen,  
 Die wíldé Beíren temt, en Leewen op durst jaegen,  
 Die geenen sperre-stoot, noch slinger-steen ontstiet,  
 Flauw door den *vaek* ligt door den *slaep*, als dood, als niet.

Wat syn nu *Slaep* en *Vaet*? syn't planten of syn't dieren?  
 Wat varven hebbe-se? hoe deelt men hun? in vieren?  
 In *seffen*? syn-se dik? of dun? of breed? of smal?  
 Hoe gryp ik hun? by 't hoofd? of syn-se by geval,  
 Als nat, dat henen vloeyt? kan ik hun dan niet hooren  
 Of voelen als den wind? — Neen, neen; 't is moeyt verloopen;  
 De sinnen hebben niets, dat op die wesen past,  
 Indien het wesen syn: een ding houd ik voor vast,  
 Dat in 't begryp allech die wesen syn in wesen:  
 'T syn wesen-voegen uyt den eygendom gesescht  
 Die God aen dieren gaf; nu voegt het hun, in *waek*  
 En levendig te staen, dan voegt hun *slaep* en *vaet*.  
 Dus te verges foud men nae lyf of siele soeken  
 Van 't gen geen wesen heft 't en sy by naem in boeken,  
 Of by verstands begryp, en niet in daedlykheyd.

S L U Y T - R E D E N .

Myns oordeels heel het stuk is daer mede uytgeleyt.



Aerdig Stam-booms voorstel.

*Hoort, wat u segt een jonge Vrouw  
 Hier met den ouden Man in traww:  
 „ Den Vader myner Kindren:  
 „ Is Vader myner Ooms:  
 „ Dit was niet te verhindern  
 „ Door Borgersch recht of † Roomsch.  
 Segt, hoe 't kan syn: verdienden lof behoort  
 Aen hem, die 't raed, en nooyt heft van 't geval gehoord.*

† Geestelyk.

Men sal op 't naeste N.º den uytleg daer af in 't kort geven, voor die in verstandige Aerdigheden hun welgevallen stellen.

Men vind-se te koop by den uytgever LAURENS DE VARVEN in 't Kassel-straetje binnen Ieper.

# TYD-VERDRYF.

N.º 31.º

Est quoddam prodire tenus, si non datur ultra:

*Ik ken dien Man voor recht en goed,  
Die niet vël kan, toch weynig doet.*

---

**G**ROOTE verhandelingen syn van iedereen onder-  
nemen niet, daerom bevrédige ik my met kleyne.

Hier hebt gy den sleutel van het voorstel op voor-  
gaende N.º Het is eene kleyne aerdigheyd, die plagt  
te hangen op het Stadhuis te Nymége, voerende voor  
tyd-wyfer 1698, ende nu misschien geduerende alle  
dése Staets-omwentelingen vernietigd is. Dat seld-  
saem voorval bekómt een weynig verlank van léven.

*Huybert den ouden Man trauwt Anna, Weduwe,  
hebbende eenen Voor-soon Gysbert, télt by haer Adams  
en Arent : Anna sterft.*

*Huybert trauwt Beel, hebbende eene Voor-dochter  
Jacomyn, wint by haer twee Soonen Bartel en Barnd :  
Beel sterft.*

Ondertuffchen trauwt den Voor-soon Gysbert met  
de Voor-dochter Jacomyn, die te saemen verwekken  
eene Dochter, genaemd Charlotte.

Dése Charlotte word naederhand de derde Vrouw  
van den ouden Man Huybert, wáer by hy voordbrengt  
twee Soonen Kasper en Koenraed.

Bemerk nu, dat Kasper en Koenraed voor Broeders  
hebben de vier Oomen van haere Moeder, Adam en  
Arend van Moeders-Vaderlyke, en Bartel en Barnd  
van haere Moederlyke syde.

'T beste deel van KANON is KAN.

Door den Ieperschen Dichter D....

Arbitrio si forte tuo tibi numina mixtura

Subjiciant; pejus mitte, tene melius.

Gef u het lot van twee den keus,  
Verwerp het snor en houd den neus.

**K**ANON wat syt gy voor een kraem?

Sal ik het kunnen raen of rieken?

Gy syt de *Rys*, een stuk allaem

Van konst-werk by de Grieken:

Gy kwam voorséker wel te pas

Toen Archiméd bouw-schetsen maekte;

Op ry-maet syne teekning was,

Die niemand ooyt en laekte.

Gy ry, die men hier *régal* heet,

Gy hebt wel wonderbaere krachten;

Gy maekt, dat hy nooyt meer en sweert,

Die onlangs scheen in 't sweert te smachten:

Die met een glas goed bier voldoen,

Was taemlyk giffren te verblyden,

Némt by, als Baes, de maet-rye aen,

Hy kan schaers bier meer lyden;

In 't Stadhuys of in Sint-Lauris,

In Sint-Bastjaen of in 't *Kapitol*,

Volt hy met wyntje syne pens,

Hy is nu Baes, 't is eenen *titel*:

Ik seg u niet, dat hunne vrouw

Of kinderen ook wyntje schinken,

Het gaeter somtyds wel soo nauw,

Dat sy met moeyt kassutje drinken.

Keer ik my nae het Kerk-latyn,

KANON sal *Kerke-wes* bedieden,

Waer door de Geestelyke syn

Gesteld ver boven andre lieden.

'T is ook een staende *Levens-wet*,  
 In vël gelyk sen die der Monken,  
 Aen de Dombeeren vastgezet,  
 En daerom heeten sy *Kanonken*.

De Miise kent ook het KANON:  
 By Drukkers 't is een slach van *Letters*;  
 De Kwêsel licht, en segt: 't is *bon*  
 'T KANON van de *Clysteri*-letters.

In Orgel-spel en in *Musyk*  
 Men van KANON wêt te vertellen;  
 In ouden dragt ook van gelyk  
 Den snof het woord KANON doet stellen.

'T is een geluk, dat 't Vrouw-geslacht  
 Nog staeg 't woord *regels* wilt gehengen,  
 En sich nog niet en héft bedacht  
 KANON voor *regels* in te brengen.

Maer 't waer te dobbelsinnig hier  
 En 't soud'er véle 't hoofd doen draeyen,  
 En schuld syn dat het minne-vier  
 Nog d'eene en d'andre sou bewaeyen:

'T waer kluchtig, als vrouw-moeder Au  
 Van haere dochter Tryn soud seggen,  
 Soo sy 't KANON eens krygen kan,  
 Al haere kwelling sal afleggen;

Mén sag het wel aen Life en Lo  
 En andere die sukkelig waeren;  
 Soo sy eens kreegen het KANON,  
 Ten eynde was hun wedervaeren,  
 Sy wierden frisch, en kloek, en klaer.

Dat Tryn, die horkt met ópen monde,  
 En die word, 'k wêt niet seat; gewaer,  
 Haer moeders réden scheef verbonde,  
 En op die hóp en moeders woord

Alam socht een KANON te krygen,  
 En dik en vet wíerd van daer voord...  
 Maer 'k wil onnutte réden swygen;  
 Want sy is toch heel buyten íten;

Ver is 't gewag van léven géven,  
 'T is eer van door een belichen trek  
 Den mensch t'ontblooten van syn léven.

Foey! sulck een werk-tuyg haet ik ster!  
 Ban sulken naem uyt onse woorden!  
 En wilt gy spréken, sprék vél eer  
 Van vriendschap toonen, als vermoorden.

Ook by geluk in onse tael  
 KANON is niet, als echt, te vinden;  
 'T is een benaeming van den Wael;  
 Dat ook wel word gepast aen winden.  
 Geene ooster-winden of uyt west;  
 Maer die Beggynen laeten vliegen,  
 En rieken als een oude pest,  
 Met steirten, als sy haer bedriegen.

In 't Fransch, het is voorwaer ter moord  
 Een droevig werk-tuyg uytgevonden,  
 Dat maer te dikwils t'aller oord  
 Vél kostbre lévens héft verslonden.

Hoe ging het hier in ons beleg?  
 Hoe gaet het aen \* Carinthien heden?  
 Onnoodig is't, dat ik het seg,  
 Wy hebben het gesien, geleeden.

Dus weg verdbemlyk woord KANON  
 Uyt onse land-spraek en gedachten!  
 'K wensch, dat ik 't woord en 't werk-tuyg kon  
 In 't diep der roodé see versmachten:  
 Maer neen, als ik het wel beschauw,  
 En het wil schenden en ontvouden,  
 Ik ben geneygd, en 'k sprék ter trauw,  
 Een deel daer af nog te behouden.  
 Dat deel syn d'eerste letters dry,  
 De laatste twee laet ik verduystren:  
 Ha! makkers, gy slacht al van my,  
 En gy begint met vrengd te luyfren:  
 Hoe klinkt hier, Kóbeke, in uwe oor?  
 'T is eene KAN, om Bier te drinken.  
 'T is dat; op! grypse ras by d'oor,  
 En wil een glasje boord-voet schinken:

Een glaze leker, Hoppe - sap

Van Germonpre, van Kae, of Smaelen :

Wie twyfelt of er staeg en rap

By dat gefchut is vreugd te haelen ?

#### 41. TAEL - ÓVERWÉGING.

**L**eerfaemen Léser, yverigen Rym - keftenaer, vernuften Schól - meefter, gy fyt alle indachtig, dat de Néder - duytsche letter - grépen in sterke en flauwe verdeeld worden : nu moet gylieden bemerken, dat alle de Néder - daytsche *enkele woorden dusdaenig* fyn, dat fy alle beftaen uyt óverhandfche sterke en flauwe, ofte flauwe en sterke, ofte dat fy dien aerd aennemen ; dus, ofte daer fyn geene twee sterke achter - een, of eene van twee moet voor flauw dienen ; ofte daer fyn geene twee flauwe achter - een, of eene van twee moet voor sterk dienen.

*Vader* beftaet uyt eene sterke, eene flauwe,

*Gebod* beftaet uyt eene flauwe, eene sterke.

*Onderdrukking* uyt eene sterke, flauwe, sterke, flauwe.

In *doorschynende* fyn de twee laetste flauw ; maer om dat de tweede sterk is, is de derde noodfaekelyk flauw ; en by gevolg némt de vierde, die flauw is, den aerd van sterke aen ; altyd féker by de Dichters. Sie N.° 26.° bladfyde 2.

Maer daer fyn faemgelafchte zelfftandige naemwoorden, als *Narten - geraes*, *Morgend - gebed*, *Bevel - hebbet*, *Gerechts - amptenaer*, *Basuyn - blaefet*, *Ambachts - gebruyk*, en ménige andere, de welke die óverhandfcheyd niet konnen bekómen, ende vervolgens in de geméten Rym - werken nooyt konnen plaets hebben.

De réden is, dat'er in diergelyke woorden twee noodfaekelyk flauwe, ofte twee noodfaekelyk sterke onmiddelyk nae elkanderea volgen, het géne niet geoorlofd is.



Niet tegenstaende dese luttel voorgeselde vaste wet, ende overeenstemming met het vroeger gezeyde, daer syn gevallen, waer de hoedaenigheyd der letter grépen in 't selve woord verandert.

Ten 1. de woorden die uytgaen in eene flauwe grépe, als: *aem, aer, icht, minsaem, lichaem, dankbaer, Leeraer, opsicht*; is't dat sy verlangd worden soodanig, dat'er eene letter grépe volgt. Die sonder tegenseg flauw is, *aem, aer, icht* worden sterk. By voorbeld: *minsaeme, lichaemelyk, dankbaere, dankbaerigheyd, Leeraeren, opsichtelyk.*

Ten 2. is't dat een gelascht woord uytgaende met eenen congréper, die voor eene flauwe letter grépe staet, als *hof-bloem, loop-gracht, der-sucht, wys-geir*, eene flauwe grépe achter aen krygt, word de géne, die als flauw stond, eene sterke: B. V. *hof-bloemen, loop-grachten, ser-suchrig, wys-geirig*, enl.

Ten 3. de selfstandige naem-woorden in *heyd* (voor soo véel sy een meer-tal hebben) maeken *heden* in het meer-tal, soo dat het woords-lid dat'er voorgaet te vooren sterk synde, nu flauw word: B. V. *strafheyd, loosheyd, strafheden, loosheden*, enl.

Ten 4. de naem-woorden in *lyk*, als *schrikkelyk, schandelyk, moeyelyk, huwelyk*, als de selve een sterke grépe aennemen, schynen de sterke hoedanigheyd van *lyk* in een flauwe te veranderen, ende verliefen noodsaekelyk te: B. V. *schriklykheyd, schandlykheyd moeylykheyd, huwelyks-good.*

Ik segge *schynen te veranderen*, om dat *lyk* in die woorden eygentlyk maer flauw is, ende alleenelyk voor sterk dient. Sie N.º 26.º bladl. 2.

Ten 5. die uytgaen met eene sterke grépe, als *gesel*, verlangd synde met eene syllabe noodsaekelyk sterk, veranderen de sterke syllabe in eene flauwe; HERNES 240. bl. segt *gesellin*. Gy siet daerenboven, dat de flauwe syllabe *ge* gedwongen word sterk te syn om gelyke seden.

Vlaecht een woord van een lid, in de hoedanigheyd van eene flauwe grépe te gebruyken, nae twee flauwe grépen uyt'er aerd, waer af de tweede voor sterk dient,

als die twee woorden dicht aen malkaer kléven, als in *schandelyk werk; knaegonden worm.*

" 'Tis *schandelyk werk* soo te gabbren in de Kerk.

" Den *knaegonden worm* kómt bestryden myn gemoed.

Segt liever :

" 'Tis *schandelyk werk* alsoo te gabbren in de Kerk.

" Den *knaeger hert-worm* kómt bestryden myn gemoed.

De *gelaschte woorden* van dry ofte meer eengrépers, mógen gebruykt worden naer willekeur, als *Niew-jaer-wensch.*

" 'Tis *schoon met Niew-jaer-wensch* syne Ouders te begroeten.

Ook :

" *Niew-jaer-wensch* staet altyd godvruchtige Ouders aen.

Soo ook *Hoofd-mans-plicht; Méd-hoofd-mans-plicht* enz.; men kan seggen :

" 's *Méd-hoofd-mans-plicht* is swaer . . . . .

Ofte wel :

" De *Méd-hoofd-mans-plicht* segt, *bemin uwe onderfaeten.*

VOORDERE BEMERKING.

*Lévendige* uyt sich en in onrym, is eene sterke met dry flauwe; maer volgens het géne op N.º 26.º bl. 3. geseyt is, ende aldaer in eene bemerkinge naeder is uytgeleyt, de middenste van dry flauwe word voor sterk gebruykt, gelyk daer in een schets te sien is.

Maer *slang-bogtige* hebbende de tweede sterk, soo moet volgens het géne aldaer bl. 2. aangewesen is, de laetste sonder keus voor sterk dienen; ende het gehoor verfoekt het soo; soo dat ik my niet kan wérhouden hier óver VONDEL aen te spréken van al te buyten-spoorige vryheyd, daer hy segt : *door slang-bogtige pàden* : alsook daer hy segt : *dien seeghastigen hold*. Had Vondel daer af verwittigd gewést, hy soud die vlekke uytgeschrabt hebben : hy had te vél verstand ende te goed gehoor, om koppig te syn : want wie hoort niet, dat het d'ooore kwett ende stryd tégen de rechtmaetige uytpraek. Ik soud liever seggen : *door slang-gebogte, slange-wyse, slang-wys-kromme, slangs gekrolde* ofte *slang-wys kronkel-pàden*. Ook liever : *tégen-hastien* ofte *tégen-ryken held*.

# Œ D I P U S.

Fortuna fugacior undâ est.

*Syt wat gy wilt, en hoe beslêgen,  
'T mislukt al, hebt gy 't lot u sêgen.*

**A**MPHION, Jovis soon, uyt Antiop gebooren,  
Op koning snaer-spel en soetlydendheyd bekend,  
Bewoog de steenen, toen hy syne harp liet hooren,  
Soo ver, dat steen by steen besield wierd, en sich wendde  
Een voor een nae van selfs; die bóven, andere onder,  
En tot een schoone Stad, waet mé den Oosten praelt,  
Sich schikten, 't gén nog, als een tooverachtig wonder,  
Aen 't nae-geslacht eew in eew uyt word afgemaeld.  
Gy meynt, een heylryk volk, den trots der naegebueren,  
Of in koophandel rap, of wapenen mischlen,  
Beneffens 's Kónings hof beslaegt die sterke mueren;  
Neen, 't vlucht al óver-hoop, 'k sie heele benden vlien.  
Wat gaet u, Borgers aen? wat port u te verlaeten  
Soo prachtig slot, 't gén d'ooog met prael-gebauwen streelt,  
Met sêven poorten bralt, en pronkt met wyde straeten?  
Syt gy dien luyfter wars in ydelheyd \* vereeld?  
Neen, neen, de bleeke vrees jaegt ons uyt onse sâten,  
Alwaer wy, vergenoegd van tydelyk genot,  
Gewenschte rust en vreugd met hâve en erf besâten:  
Maer wie is onbewust van ons te droevig lot?  
Het haetlyk Typhons krooft, Echidmas vreed gebroedse,  
In Sphing-bergs onguer hol sit dicht aen onse poort:  
'T gedrocht, op onheyl tuk, kent wellust nochte voedsel,  
Dan 't gén het daglyks sich beschaert met menschen-moord.  
Vergêfs, Thébâners, heft gy hémelwaert de handen,  
Vergêfs slacht-offert gy het beste van uw vee;  
De Góden keeren af van uwe soen-offranden,  
Verwerpen uwe bé, misachten uwen wee:  
Noch moed, noch magthier baet; Held, Reus, het moet al béven  
Voor 's diers geweld, 't gén dat van leewen óvertreft;  
Nooyt sag geschâpen mensch sulck wan-stel in syn léven,  
Nooyt wierd in éinig oord sulck wonder-stuk beset:

\* Verbot, verhard.

Van boven wene Maegd met aengenaeme lokken  
 En ronde borsten tot bekoorlykheyd \* gereed :  
 Van onder eenen Hond met vleugelen betrokken,  
 Met drack-seirt, en ter moord met leewe-klawen † vreed.  
 Het schrik-dier vatte aen 'tlyf al wie syn hof kwam haedren,  
 En stelde een Raedfel voor : *Wat dier des morgens ging*  
*Op beenen tweemaal twee; en 's middags sich kon gaedren*  
*En rechten op een paer; op dry des avonds hing.*  
 En die 't niet raeden kon, wierd daedelyk verflonden.  
 Op 't taectst héft Oedipus, den onbekenden soon  
 Van Laius, sich, den knoop ontbinden, onderwonden,  
 Verslingerd op Jocaste alhier gesteld voor loon.  
 'T was redlyk, dat, wie dorf in sulck gevaer sich waegen,  
 Voor 's Lands geluk en heyl syn léven gaf te pand,  
 Met toejuyching des volks roemruchtig weg sou dragen  
 's Ryks Kroon en Staf, met de Vorstinnes rechtre hand.  
 'T was billyk, maer voor u, ó Oedipus, wat schandet  
 Wét gy niet, dat Jocaste uwe eyge moeder is?  
 En dat dit huwlyk strekt ten geessel voor den lande  
 Neen! geenen van hun bey kent dese afschuwbre mis.  
 Maer eer wy voorder trén en raeken aen het dwaelen,  
 Of door onkundigheyd malkandren niet verstaen,  
 'T sal nuttig syn de saek wat hooger op te haelen;  
 Myne oefening legt ook op nutbaerheden aen.  
 Den Vorst Polybius, den der Corinthren Kónig  
 Met hert-seer kinderloos voedde op in 't hof-gewelf.  
 Een vrémden jongeling, den luyster syner wóning,  
 'T was Oedipus, dien hy als kind opvoedde self.  
 'T was Laius édle telg gewonten by Jocaste,  
 Van wien Apollo had nood-lotlyk voorgespeeld,  
 Hy synen Vader soud ombrengen : dus belaste  
 Den Vorst 's kinds dood in see, of kuyl, of heymlyk veld.  
 'S gelastens teedre siel kon 't schelmstuk niet gehengen,  
 Verliet het in een waud, alwaer het Phorbas vond,  
 Aen syne Kónigin liet nae Corinthen brengen,  
 'T gén sy met vreugd aennam voor haeren soon terstónd.  
 Daer groeyde 't geestig kind gekoesterd en bevoordeeld,  
 'T wierd daer Op vorstlyk werk en konsten asgericht;  
 Door vroege blyken 't wierd op dapperheyd béoordeeld,  
 Bemind, gesien, om syn verstand en trouwe plicht.

\* *Uysgereed, toebereed, van reeden.*

† *Vreed, is dit niet een man groot? Neen: is niet geseyd van klawen, maer van hond.*

Toch **Œdips** helden-moed kon langer niet verduren,

Dat hy als vondeling, en balling wierd aensien,

Kon dien verworpen staet en smaect niet meer besuieren,

„ Was hem te leeg, te syn ten laste aen vrémde lien.

De Gods-spraak gaf hem raed: „ hy sou nae Phocis trekken,

„ Waer hy ontmoeten soude in aensien, hoog van stam

„ Den géneti, die hem kwam aen 't léven te verwekken;

Gehoorstem dése spraek hy haest in Phocis kwam.

Alwaer hy, het is waer, ontmoette synen Váder,

Die Kóning Lains was, makkaer beyde onbekend:

Maer, laes! 't volk was in rep, hy woed met hun te gader,

En, siet! syne eyge hand des Kónings léven schend.

De Gods-spraak was volbragt, maer niet naer syne wenschen;

Hy socht hem lévendig, en hy gaf hem de dood.

Soo eng syn en bepaeld beschik en breyn der menschen!

„ Den vréveligen gast van daer nae Thébén vlood.

Door Thébens lot, en door menschélievendheyd getroffen

Met deirnis, en niet min bestuwd op helden-bloed

En onverstaefdhéyd in den stryd, des hy moegt boffen,

Naer den in Phocis reeds gegéven blyk van moed,

Soo hy van 't spook vernam, en wat'er was te waegen

Voor Thébens heyl, en voor een onweirdérbren loon,

Hy snelde nae de Sphings, en liet sich ondervraegen

Van 't neus-wys Ongediert te midden duysend doon.

*Het dier, dat 's morgens, sey den Held, krypt op vier voeten,*

*Is 't 't jong gebooren kind, te slauw om recht te staen:*

*Des lévens middag is, wanneer wy ouder moeten*

*Staeg swoegen in die dal, en op twee voeten gaen:*

*Maer als by laetren dag de krachten ons begéven*

*En 't afgemathéyd ons te slappe leden kwelt,*

*By u seer wel genaemd den avond-stond van 't léven,*

*Men ons met eenen stok, als op dry beenen stelt.*

Het áklig Schrik-dier valt aen 't schuymen, swadder-bracken,

Tiert, brult als fier of leew, vringt, springt als eene ree;

Het stoot sich aen de rots, dat kop en léden kraeken,

En rolt in óverwoe voor eewig in de see.

Aenstonds een hel geschal door blydschap opgestéken

By Thébens Borgery, die van stads mueren sag,

Vervolde locht en stad en omgelége stréken:

Nooyt ongelukkig volk sag soo een-blyden dag.

Sy schreewden elk om 't meest: „ Aen **Œdip** allen ségen!

„ Lang léf Sphings winnaer, den verlosser onser Stad!

„ Hem sy de Kóningin, en Góden staeg genégen!

„ Nooyt weirdigeren Held des Kónings Troon besat!

De Weduw-vrouw van dien hy selve had gedood  
 Des hy ten schat haer strekte, en eer-en-lyfs-behoeder,  
 Als Heyland van den Staet, als Vorst, als Echt-gehoet.  
 Hy swaeyde voort met roem den Ryk-staf véle jaerén :  
 Toen viel een vrede pest 't rampspoedig Thében aen ;  
 Waer door Vorst Oedipus, gedompeld in anbaeren  
 Op Gods-spraak eyndeloos in ballingschap moest gaen.

## 42. T A E L - O V E R W E G I N G.

**U**yt lof-verdienende Schriften mbeten de ledige  
 woorden ( en nog meer de ledige sinnen ) verbanhen  
 worden : thsdaenige syn, de welke aen den sijn niets  
 byvoegen, dat is, noch kracht, noch beteekenisse,  
 noch schoonigheyd, noch aerdigheyd. *B. V. Den man  
 DIE gaet se Kerk. Nae dat het Vendel was geplants.  
 Hoe seer dat hy het kind bemint. Die en dat in die  
 sinnen doen in 't geheele niets ter saeke. Soo hebben  
 wy, by duyfend andere, een verske van den Heer  
 HARDOYN in de Goddelyke wenschen :*

*En liet, hoe dat wy schepsel gaet.*

Let, of het niet beter loyd sonder dat ledig inwerpse  
 dat; 't is 't laetste verske van 't volgende scheydeling.

- „ O God! die soo vernuftig syt,
- „ Dat gy koet myne stappen tellen,
- „ Sal ik den stonkelen altyd,
- „ Als ik den voet meyn vast te stellen?
- „ Owe ooge doch eens nederstaet,
- „ En liet, hoe droef wy schepsel gaet.

Vél erger is't waer onnuttige sinnen en slauwe lappen  
 den Rymelaer ter hulpe kómen. Ik kan niet genoeg  
 verwonderen, dat BALLÉE te Brugge, waer de Dicht-  
 konst altyd in grooten bloey gestaen héft, van op syne  
 tweede bladside soo vrémd gevrocht héft : hoe meynt  
 gy, dat hy sich ge-uyt héft, om te seggen : *sy bestbaeft*

*alle andere wijsenschap?* Hy némt synen grooten tuyt-  
hooren, en bromt aldus :

„ Sy doet  
„ De werkinge, dat sy al d'ander geleertheden  
„ Beschaeft . . . . .

Ho ho! *sy doet de werkinge!* is dat Poët syn, ik sal  
nooyt Poët worden : ik ben't niet; ik kan het niet  
syn; ik wil het niet syn; ik sal altoos seggen : *het mes  
snyd brood*, en ik soud moeten seggen : *het mes doet de  
werkinge, dat het brood snyd*. Dat gaet myne poogin-  
gen te boven, dat sal ik nooyt kunnen doen. De  
latynsche seg-wyse EFFICIT UT verſchoont hem niet;  
Vlaemſch is geen Latyn.

Men vind ook ſomwylen onnut in de woordekes  
*het is of het ſyn* : B. V. in plaets van te seggen : *het  
is de mayt, die de deur open doet; het ſyn de bloemen,  
de welke dien geur géven*; waer het niet bondiger : *de  
mayt doet de deur open; de bloemen géven dien geur?*

Ik seg niet, dat *het is* niet ſomtyds in beſondere  
omſtandigheden aennemelyk is : een vernuften Schryver  
ſal het maer gebruyken, waer het kracht ofte bevallig-  
heyd héft; ende allen ſnédigen Léſer ſal gemakkelyk  
oordeelen, of het wel ſit, ofte maer eenen lap maekt.



## K N É P - D I C H T.

*Wel! vraegt gy my, BELLO, waerom die jonge Heeren,  
Die buyten d'Eyer-poort ſtaeg onder hun verkeeren,  
Al ongetrauwd ſyn, daer ſy met een hupſché ſloor  
Nu eens, dat eens, den tyd in jok-ſpel brengen door,  
Ea dus onnutelyk verſlyten hunne dagen,*

*En onbeklaegd gaen nae het graf?*

*BELLO, 't is dat-ſe geene in trauw en durven vraegen.*

*Die bloodaerds! segt gy; wel! wat! ſchynen wy ſoo ſtraf?*

*En vreeft men dan ſoo ſeer de Wyven,*

*Dat ſy van ons uyt vrees van weygering afblyven?*

*'Kſweir, maer 't blyve onder ons, dat ik, en meer daer néven,  
Geen eenen een kwaed woord myn léven heb gegéven.*

*BELLO, gy vat het ſtuk verkeerd : geene ongené*

*Sy vreeſen of ontſeg; BELLO, ſy vreeſen ja.*

# DE HÓPE.

UYT HET LATYN.

„ Sed credula vitam  
„ Spes fovet, & melius cras fore semper ait.

*De fests Hóp verlegt de sorgén  
Straeg wysends op een bétran morgen.*

**D**E Hóp, dat heylsaem kruyd, den steun van 's mensches  
Genést een siek gestel en een doorwond gemoed, (léven,  
'T verdooft door syne kracht de laster-spraek, 't versoet  
Verdrukking, aermoe, rooy, geweld, en tégenstréven.

Het maekt dat ehen Bóef in 't Kasp-huys opgestóten  
Gewillig straffe draegt op hóp van los te gaen,  
Dat een Onnooselen, met valschen smaed gelaeft,  
Der waerheyds ségenprael vast afwagt onverdróten.

De Hóp beslaegt den Boer, en hy bestaet te saeyen;  
Den Koop-man hópt gewin, en werpt sich op den vloed:  
En, als een Anker 't Schip in storm stil liggen doet,  
Sod wét in allen noed de Hóp ons hert te pacyen.

Behoed, en kweek de Hóp, ó! gy, die, nauw gebooren,  
Tot u de dood weg-rukt, ellenden smaeken sult;  
Sy géft, en anders niets, tot in de dood geduld:  
De Hóp my sterkt, ik géf de hópe nooyt verlooren.

## K N É P - D I C H T.

*Als ik u op goe trauw, RYKARSSENS, Geld versoek,  
Gy sege, ik hebbe geen: maer kóme myn besten Akker  
Te pande voor beset, gy haelt er uyt den hoek:  
Ha! gy betrauwte myn Land, maer niet uw ouden Makker!  
Wel sie, men stelt u af; gy swabbelt in de stoot;  
Uw huys-slaes in den brand; gy roept om hulp in nood:  
Ik slaep: gae roep myn Veld ter hulp; 't is mislyk wakker.*



## H È K E L - L E E R.

*Waer niemand eens fael mag slaen,  
 De Werkskes sullen aermlyk gaen,  
 Soo smaekeloos als flauw en koud :  
 Goe Hèkel - Schriften syn het sout  
 'T gèns allès fuyvert en bewaert :  
 Hoort dan van welken fiv. en aerd  
 De goede syn ; hoe oer noard - aen  
 Sy noodig syn , en mógen gaen.*

---

Dabiturque licentia sumpta pudenter.

*Gy hebt de vryheyd , op gebrèken ,  
 Maer zereyker wys te sprèken.*

---

**W**A T grooten yver siet men hier  
 Opblaeken in het Dichters vier !  
 Myn hert verheugt om sulke saeken :  
 Verlaet Apol den berg Parnas ,  
 Om van den leegen Ieper plasch  
 Eene Aganip te maeken ?

Siet men sulc een geweld ontfaen ,  
 Het schynt , dat elk sich stoot daer aen ,  
 Elk segt in schimp : „ Ter goeder ueren ;  
 „ Maer 't valt logt , al dat logt opgroeit ,  
 „ Den óveraerbeyd haeft vermoeyt ,  
 „ Hoe lang sal 't hier gedueren ?

Vry lang , indien ik u mogt raen ,  
 Indien gy réden wilt verstaen ,  
**U** nédrig voegen wilt tot leeren :  
 'T hooveirdig bot - hoofd , altyd wys  
 In synen waen , wilt , dat den prys  
 Syn pop - werk sal vereeren.

Den Wyfen luyftert nae den boef,  
 Leert van een kind, van den en loes,  
 'T is éveneens; 't fyn hem al trappen,  
 Langs waer hy klimt in nédrigheyd,  
 In filte, in maet, met fékerheyd  
 Tot hoogre Wétenschappen.

Hy lyd zelfs geirne, dat men laekt,  
 Het gén hy forglyk héft gemaeckt,  
 Bedenkende allen mensch kan faelen:  
 Hy óverlegt in fyn gemoed  
 De hékling, waer hy lauter goed  
 En nut wét uyt te haelen.

Een leerfiek hert, een goeden geest,  
 Geflégen op een fchrandre leeft,  
 Mint nuttig jok en hékelingen,  
 En ook den fchrandren Hékelaeer,  
 Die fyne faelen fonne-klaer  
 Geweirdigt voor te fingen.

'T is eenen dienft, die hy hem doet;  
 Het waer min moeyt in fyn gemoed  
 En Schrift en Schryver te misachten,  
 En, fonder goed of flecht te raen,  
 Den botterik te laeten gaen  
 Met fyne waen-gedachten.

'T is dan georelófd en nut,  
 Dat-me in eens anders Schriften put,  
 Om groeve faelen op te haelen  
 Sachtfinnig, naer een ryp bevroen,  
 Niet om aen iemand leet te doen  
 Of wespewys te ftraelen.

Maer foo een ongeleerden vent,  
 Die nauwlyks rym of taele kent,  
 Ver van te kunnen Dichter haeten;

In plaets van leeren, sich bemoeyt,  
Het mes te handien, dat besnoeyt,  
Ha! Makkers, doet hem sweeten.

Maer handelt van syn Ambacht niet,  
Dat baert een al te bits verdriet,  
Daer uyt kan sellen twist ontféken,  
Dat minkt de winning van syn brood,  
En brengt wel vrouw en krooft in nood:  
Vlucht sulke hoofd-gebréken.

Hem in syne eet ook nooyt aenraekt;  
Segt, hoe hy Vlaensch, of Versien maekt;  
Maer tréd't geensins in syne séden:  
Scheldt niemand, doet ook geen verwyf,  
Soó blyft gy, Héklaers, wie gy syt,  
In 't schoon bestek der réden.

De goede réden is het al:  
Doet niets, dat gy in sulck geval  
Niet aen u selven soude wenschen;  
Maer wilt gy séden in 't gemeen  
Berispen? top! gy helpt hui tweén,  
Hier Schriften, en daer Menschen.

---

### *Vervolg der kleynigbeden in de Tael.*

Daer is een getuyg in-gebruyk, dat wy souden moeten *Trichter* heeten, om dat *Trachter* in Vlaenderen gebruykt eenen self-standigen manne-naém is, voordkoménde van *trachten*, waer méde het geen gemeens héft; en om dat de Brabanders sich aen *trostier* gewón gemaekt hebben, om te rymen met *refier*. Met eenen *Trachter* of *Trichter* ingieten, heet by de Hoog-duytschen *eintrichtern*.

---

Men vind-ſe te koop by den uytgéver LAURENS DE VAEVER  
in 't Kappel-ſtraetje binnen Lepe.

# TYD-VERDRYF.

N.º 32.º



Variam semper dant otia mentem.

*Altyd wat nieuws is, my gelooft,  
'Twerk van een ledig ydel-hoofd.*

---

De fuyverheyd beminnende Lésers worden gebéden op N.º 30.º  
1. en 5. bladf. den gemiften Naem van den Hr. *De Brubander*  
te herftellen in fynen waeren Naem, *P. C. DE BRABANT*  
*Med. Lic.*, alfo wy hem gevonden hebben in eenen Brief  
van hem eygenhandig onderteekend : als ook op N.º 31.º  
eerfte bladfyde *quoddam* te veranderen in *quoam*.

---

**W**ONDERLYKE omwentelingen onder d'aerdelingen ;  
ik laet alle andere daer ; maer die der dragt van klee-  
deren héft my meermaels vermaekt in myn léven. In  
den zehen tyd loopen de Vrouweliéden met hoepel-  
rokken wyder als het achterfte wiel van eenen voermans  
wágen ; in den anderen tyd met twee dikke opgespakte  
fyds-tefchen , gelyk aen de korven van eene éfelrydende  
Kaes-boerinne ; en dan met een Paryfch opgevold  
eirs-gat , gelyk aen den pak van eenen leurenden Smaus ;  
nu loopen -fe op houtje -fchoen foo hoog als ftelten ;  
dan met platte fchoen , bynae op haere bloote voet-  
fólen : in die jaeren fyn de hoofden der Vrouweliéden ,  
als hooy -wágens , foo aefchelyk hoog , wyd en breed  
in haere tuyterye ; in andere jaeren fyn aller Joffrauwen  
hoofden indervoegen van doods -hoofden in de Siele-  
capellekes met eene roode , géle ofte blaewe platte muts  
op.

Tot daer toe fy waeren nog foo kort van verftand ;

en soo onbedreven in de teeken-konst, dat sy aen alle dien belacchelyken snof eene régelmaetigheyd gaven, eene wéderlydsche gelykvormigheyd, soo als den Schepper ons selve gemaekt héft, stellende den neus in 't midden van 't aensicht, ende aen elke syde eene gelyke ooge, enl. Maer vind men dan geene schéle? geene met kromme neusen? geene met eene lange oore ende eene korte? sékerlyk jae: soo moest wel eens den tyd kómen, dat men daer ook *model* op nam: God lof! de verstanden syn soo ver gevoorderd, dat men nu alle het hoofd-huldsel der Vrouwelien scheef en ongelyk siet: is'er eenen strek, hy staet op syden; is'er eene opgesette tuyte, den eenen vlerk stékt ver vooten uyt, den anderen is kort ingetrokken: onverstandige schreewen, dat is sot! dat is belacchelyk! eene fottinne alleen kan dat begonnen hebben, en meerdere fottinnen volgen het. Maer het syn onverstandige schreewers, aengesien dat Vrouwen van veertig; vyftig jaeren oud, die wilien verstand hebben, sulks volgen: ha! niets voor scheef syn! de krépele beenen en gevrongene lenden syn nu naer den snof. *Vive la Mode!*

Het Mannevolk wilt niet wyken: nu syn't hoeden als vannén; dan platte léderen klakken; nu staen de hoeden recht, dan heel scheef: wel hoe schoon! wel hoe schoon!

- Wat den kleeder-dragt raekt, dien keur ik: de Vrouw Kunne ( ik spréke van de ryke en die-se naezepen ) gaet soo dunnekes en soo loffelyk gekleed, dat men alle de diepten en ondiepten, kerven en spléten, knóken en holligheden, bergen en dalen der lid-maeten, heel gerievig voor eenen leerling in d'Ontléd-konst, bemerken kan, ontrent gelyk of moeder Eva soud gewéft hebben, had sy in stéde van vyge-blaeren met eenen gázen-fluyer opgepronkt gewéft; immers een weynig meer, om dat het hier een kouder land is, als de Dames van Hispaniola gekleed waeren, toen den stouten en diepsinnigen Colombo aen die kust eerstmael aenlandde.

En 't Mannevolk? Ha! het Mannevolk! hoe sal ik het nydrucken? De Mannelien syn nu ... soo ...

gelyk... eveneens... als ongelekte beiten. Moest men wel niet soo schreeven tégen het mom - kleed der Capucynen, daer d'opgesmukte Jonkers nu in Capucynen - dōs gaen ? Dat men eenen van die Spaensche maet - roofers, béter wéte ik - se niet te naemen, op de markt sag wandelen syde aen syde met synen Groot - vader gelaeden aen de goude galonnen, die in groot gewigt de *casaque* met haere groote flankærds, alsmede veste en hoed op alle randen versierden, wat soud men daer af maeken ? wie soud dien raedsel - knoop ontbinden, dat het Vader en Kleyn - soon is ?

My dunkt, dat het niet buyten stek soud syn, aen myne lieve Vlamingen méde te deelen, het géne eenen Engelsman óver - lang in 't Latyn geschreven héft. Eylaes! de sottighéden en onheylen keeren altoos wéder op ons bedroefd aerd - balleke : béter mag het in d'andere gaen !

Deseret mores, si viveret *Heraclitus*,  
 Nostraque rideret tempora *Democritus* :  
 Quamquam, ad ridendum curas & inania mundi,  
 Splenis *Democritus* non fatis unus habet.  
 Ad casus hominum lacrymarum rōre rigandos  
*Heraclite*, oculi non fatis ambo tui.

*OWENUS Lib. 3. ° Ep. 1464*

**V E R T A E L I N G E .**

Sag *Heraclitus* onsen tyd,  
 Hy soud hem swaer beweenen :  
*Democritus* schomp, als verblyd,  
 Al soud hy het niet meenen :  
 En, wyl *Democritus* ze kort bolde in verstand,  
 Om 's weirelds sot en swaer in spot en schimp te keeren;  
 Gy, *Heraclite*, stende al 't onheyl van het land,  
 Soud nog uw treur - geklag vermeerren.

**K N É P - D I C H T .**

Gy slaegt my alles af, heel bot,  
 Tot achter uwe dood; soo lange?  
 Wel, Taey - vuyft, syt gy niet heel sot,  
 Gy wét, wat ik verlange.

*Ik heb ulieden den Duyvel belófd; belofte is schuld;  
en men vraegt my daer nae; daer is*

## DEN DUYVEL,

*AL IS HY NIET WÉL RAERS.*

*Ik vinde hem in 't doode líoen van den Wéderkeereeling  
PIERKE VAN CASSEL, die aen syn ménigouldig  
babbelen fchynt hem gefien te hebben.*

*Dabiturque uicent a sumpta pudenter.*

*Als 't word al fillekes gedaen,  
Men mag wel iet of wat beftaen.*

**D**UYVELS! dat fyn vrémde dingen!

Dat mag u den Duyvel fingen;

Gy wilt dat ik fal bedien,

Wie kan fonder oogen fien,

Hooren fonder ooren, fpréken

Sonder tong: en fulken Déken

Is een ongebooren Heer:

Heer? ik wét niet; min of meer.

Hoe dat wonder-ftuk ontléden?...

Ras, Lapop, fég my op héden,

Wie kan hooren fonder oor?

Ergens eene fofsche floor,

Die-fe om haer bevallighéden

Door den beul wierd afgefnéden?

— Neen Gebroer, foo niet geraen;

D'oor kan fonder oor-tromp ftaen.

Soud het eenen Engel wéfen?

— Neen; Gods Bóden fyn gepréfen,

En het wéfen hier verwagt

Word van menschen ftaeg veracht.

'K fie dat ik my fal ten enden

Moeten nae den Siel-trooft wenden,

Sien, wat Pierke fonder béld

Daer voor eene rolle fplét.

Jae, hy sprékt, liet, en kan hooren  
 Nu vél béter, als te vooren,  
 In syn léven was hy dom  
 En bynae van domheyd stom,  
 Nu sprékt hy als eenen Pàter :  
 Het Kaboutermans gesnàter  
 Kan alleen te bóven gaen  
 Pierkes klapper klóter - spaen.  
 Pierke wét u te vertellen  
 Van den Duyvel van der hellen,  
 En hy kent hem op den draed :  
 Hoor, sey Pierke, goeden maet,  
 Daer ik stond met hem te spréken,  
 In myn léven 'k hoorde préken  
 'T géne ik toen nog niet verstond,  
 Hoe den Engel Satan bond  
 In den afgrond voor duyft jaeren :  
 Hoe daer nae hy vry mogt vaeren  
 Door de locht, op see, en veld  
 Syner banden los gestelt,  
 Om wat menschen te verleyden :  
 Die duyft jaeren sonder beyden  
 Moesten volgens dat verhael  
 Ras verschynen. Wondre tael!  
 Duyvels, Satans moesten hénen,  
 En nooyt Duyvel is verdwénen,  
 'T aerderyk op syne bol,  
 Was altoos met Duyvels vol :  
 Duyvel Toone, Duyvel Taetje,  
 Duyvel Laemen, Duyvel Kaetje  
 En véle andre Duyvels meer  
 Déden my al dikwils d'eer  
 Van my déftig te doen raesen :  
 Maer 'k vergét die viesvaesen,  
 Seyde Pierke : *adieu Compér!*  
 Pierke liep dan op en nér  
 Onder een seer schoon wit laken  
 Volgens plicht het nacht - spook macken;  
 Nu miek hy van dég het swyn  
 By Marolle of by Beggyn;



Dan ging hy een kind verwaeren,  
 Dan een vrouwke suf van jaeren,  
 Ook wel sountyds oenen vent  
 Die niets als de bier-kan kent :  
 En dan wér met raffe schréden  
 Pier vlood plotslings nae benéden  
 'K meyne nae het Vaegevier ;  
 Pierke keek, en sag alhier  
 Nelle van de vuyle góte  
 Puyfte - vol op haere tóte,  
 Die met haer verfwóren gat  
 Op een fakkel - vlamme sat,  
 Die soo hévig brandde en véle  
 Dat den rook borst uyt de kéle.

Daer sag hy in nieuwen shof  
 Eenen uyt het fransche Hof,  
 Die soo voor 't gemeene beste  
 Sorgde, dat hy op het leste  
*Circà* dry millioenen ryk  
 Ging nae 't onderaerdsche ryk,  
 Waer hem Pierke sag door spooken  
 Eerst wat schoepren en berooken,  
 En daer nae recht in syn hol  
 Gieten eene panne vol  
 Van gesmolten goud en silver ;  
 Hy wierd in een oogwenk gilver  
 Als een gouden kandelaer.

Pier was elders wér gewaer  
 Eenen \* Sink - broer van de Fransén  
 Altyd bésig met te dansén  
 En te singen *ca ira*  
 Voor eene ydele schrapra  
 Met wat scheuren in de kloeren,  
 Martelaer van syndre Heeren ;  
 'K misse, *Citoyen*, seg ik,  
 Die van yver vol en dik,  
 Eene schryf - pen in de handen  
 Of een wild - brand voor de tanden,

---

\* *Dragonder.*

Schreewen, dat een ieder moet  
 Tot den laetsten druppel bloed  
 Voor syn Vaderland vergieten ;  
 Souden - se geen loon genieten,  
 En niet mogen achter - hand  
 Van het lieve Vaderland  
 Voor al hun manhaftig schreewen  
 Soo wat winnen en wat preewen  
 Draegende soo swaeren last ?  
 Dat den krielen Krygsman vast ?  
 Hy moet slechts wat *bivouaquères*,  
 Doble dag - reys op *marchéren*,  
 Slaepen onder 's hémels dak,  
 Slechts verstyven met gemak,  
 Slechts met eer hem dood doen smyten,  
 Jae, dat fulke kribbe - byten,  
 Wat verdienen sy vél meer ?

Den *Dragonder* met groote eest  
 Heel besoodeld van den bloede  
 Moeste danffen versch of mosde  
 Om een sondeke met Klaer  
 Dochter van Boer Kwispelaer :  
 Soo moest hy de leute boeten  
 Sonder schoenen aen de voeten  
 Op een \* gloenden ysen vloer :  
 Sabre - nom ! of hy ook swoer ! ...  
 Maer als hy den bonten mækte,  
 Paf ! dat hem het kaek - been kraekte  
 Kreeg hy op syn tanden - huys.

Pier sag elders eenen Ruys,  
 Sard, Hongaer, en Duytsch daer néven  
 Die daer sâten alle en béven  
 Siende desen *Carmagnol* :  
 Maer de kluchte van het hol  
 Van den boere - kél toeworger,  
 \*K meyne den Staets geld - besorger  
 Met de panne, niet wol smout,  
 Maer wel vol gesmolten goud,

---

\* Gloenden voor gloeyenden; in gebruik by de Dichters.

'T midden van hun fuchten, acchen,  
 Déde-se altemael nog lacchen :  
 Toch fy vloekten binnens monds,  
 Mids dien Franschman hun aenstonds  
 Had met ieder dry, vier wonden  
 Nae dit fuyvrings vier gefonden,  
 Remtemtem! had ik dien kwant  
 Nérgesábeld in het fand,  
 'K fat nu luftig nog aen 't soeffen,  
 Brendi smekken, tabak snoeffen,  
 Bassa! 't spyt my aen het hert!

Pier floeg dat aen fyne kert,  
 En sag Prékheers, Carmelieten,  
 Bier in hunne kappe gieten,  
 Het was d'oli hunner lamp :  
 Maer 't veranderde al in damp,  
 En fy stonden net als gekken  
 Aen de drooge kap te lekken,  
 Heet van lip tot aen de borst  
 Van den ongewónen dorst.

Hy sag eenen Ars daer néven,  
 Die te kakken fat al béven,  
 En hem vloogen in den mond  
 Kólen viers van stond tot stond,  
 Die hem achter fyne hielen  
 Met verdoemde smerten vielen,  
 En wér stooven 't kél-gat in.  
 Pier sag eynde noch begin  
 Aen dat schyten en dat flokken.  
 'T waeren sielen, al die brokken,  
 Die Mynheer door 't achter-gat  
 Voor den tyd versonden had.

Daer sat eenen *Apothéker*  
 Slokkende aen een vollen béker,  
 Op wiens rand stond *qui pro quo*;  
 ( Dese béker hiet alsoo. )

Welken Heer miek de *figure*  
 Van de grynsende *postuere*,  
 Die voor synen winkel staet :  
 In den schótel was verraed ;

*Coloquinten, Arseniquen,*  
*Gomme.gutta, en Emetiquen,*  
*Sublimaeten en Spaensch groen*  
 Mieken daer een *venaisoen,*  
 Die 's mans dermen openscheurde,  
 Dat hy wentelde en sich fleurde  
 Langs den vloer van brandend pek,  
 Als een dronken kermis-gek.  
 Dan d'ontsteking won de kéle,  
 Des hy schreewde straf en véle,  
 Om een kleyn gelaefd te syn.  
 Duyvel Bibus bragt hem — Wyn?  
 — Neen; want hy had in syn léven  
 Slechten wyn voor goen gegéven.  
 — Wel! wat bragt hy in dien nood?  
 — Olië van kópperrood.

Pier sag Rechters, die daer sáten  
 Op gegloeyde silvre plaeten  
 Bloods-gats sonder kouffe of schoe :  
 Duyvel Aurus goot staeg toe  
 Gloeyend goud in hunne handen :  
 Had gy hun sien knersel-tanden,  
 Pooten krinklen om ende om,  
 Gy loeg u voorséker krom.

Pier sag duysend andre dingen  
 Al te vél om hier te singen,  
 Als, in 't midden van het vier  
 Eenen vetten Bottelier  
 Tot den kin in 't brandend suyvel :  
 Wyl een ongebooren Duyvel  
 Sonder ooren, tong, of oog,  
 Daer geduerig krabben spoog,  
 Kreften, puyden, padden, slangen;  
 Pier sag hem met groote tangen  
 'T vier optéken : en 't *fournays*  
 Wolmde en kókte reys op reys;  
 Toeh het duerde weynige ueren :  
 Mids daer onder de gebueren  
 Toen, vaer wel! hy 't aerdryk sey,  
 Meer nyt dwank, als wensch en grey.

Was een roo-geneusde Sufter,  
 Die gestaedig riep, wie bluscht'er  
 Nu met my het Vaegevier  
 Van dien goeden Bottelier ?  
 Krelis socht nae syne tefliche,  
 Proone aen de jenéver flesliche  
 Seyde, eylaes! wat was dien bloed  
 Bóven maeten braef en goed,  
 God gedenke syne siele!  
 Daer mé plakten-se aen de hiele  
 Heel de sorg van syn geluk :  
 Maer Hortense némt vol druk  
 Eenen eèn-oor-pot die rond is,  
 Segt een diepen *de profundis*  
 In 't Latyn, die dobbel geld :  
 En dan met een soet geweld  
 Némende een matboomen meyke,  
 Ofte een takske van eene eyké  
 Sy besproeyt het droevig lyk ;  
 Spoey, seird, voord nae 't Hémelryk!  
 Reeds gaet eene venster ópen  
 Van den Hémel : de pyrópen  
 En smaragden flikkren daer ;  
 En of't al maer glas en waer,  
 Soo gemeyn syn diamanten :  
 Een der hémelsche Gefanten  
 Kykt alree ten venstren uyt :  
 De godvruchte Kwésel-bruyd  
 Niet geruft op *uyt den diepten*  
 Drukt de lippen, dat-se piepten :  
 Onverstrooyd sy léft bykans  
 Een geheelen Roosèn-krans :  
 Straks den Gods-bóde afgetógen  
 Kwam als eenen schicht gevlógen :  
 Dienaeressé, sey *Maséur* :  
 Uwen Dienaer, sey *Lafleur* ;  
 'T was den naem van désen Engle :  
 — *Permettoer* my, dat ik strengle  
 Den *profondis* met den krans : . . .  
 — *Excusez*, seyde hy ; 'k ben mans

Ruym, om fonder vél te klappen,  
 Uwen Roofen-hoed te lappen,  
 En vloog recht nae 't Vaegevier  
 By Mynheer den Bottelier,  
 Sloeg hem 't kranske rond de kélé,  
 'T ftrópte wat, maer niet heel véle,  
 En fy vloogen beyde snel  
 Sydens de berookte hel  
 Door het sterrevelds gewémel  
 Rechts wégs naer en in den Hémel  
 Voor de voeten van den Heet.  
 Pierke fag hun dan niet meer.

*T boorig een anderen keer.*

### 43. TAEL - ÓVERWÉGING.

**D**Aer fyn ettelyke woorden, die in de Vers-maekerye van een lid mógen verlangd worden naer 't voorbeld van groote Meesters, als : *hellem, errof, maegd, pallem, innestoomt, ommewend* enf., voor *helm, erf, maegd, palm, intoomt, omwend* enf. : en 't is in fulke gevallen, dat men groote Meesters eene stoutigheyd bestaende mag volgen; geenfins in waere faelen, misbruyken en flechtlydende uydrukkingen.

Daer fyn woorden, die verlangd worden verandrende van naem - woord - geflachte, felfs in onrym en by de Rédenaers. B. V. *van het veld, in het huys* enf., fegt men wel *van den velds, in den huysse*, enf.

In tégendeel daer fyn woorden die mógen verkort worden, als : *Kóningin, gebergt*, voor *Kóninginne, gebergte*, en alle die op N.<sup>o</sup> 18.<sup>o</sup> ftaen tweede blad. en volgende.

T en S met een snoey-teeken fyn ook verkortingen : dat snoey - teeken moet fomwylen voorgaen, en fomwylen achterftaen. Voor *het* fteft men *h*; voor *te* fteft men *t* : voor *des* fteft men *s*; voor *fy* fteft men *f*. 'T is voor *het is s-mans* aenfen, voor *des mans*

aensien. *Te* en *sy* worden maer de tweede letter afgesnoeyd, als'er eenen klinker volgt : hy docht daer mé *t'ontgaen*, voor *te ontgaen*; *s'is* vrédzaam, *s'is* gedweeg, voor *sy is* vrédzaam.

Véle nogtans durven *s'huys* schryven, al is't, dat *h* eenen médeklinker is. Toch ik houde dat *te huys* béter is.

Andere besnoeyen *is* en stellen *'s* : B. V. *dat's* voor *dat is*; *daer's* voor *daer is* : dat syn heel slechte uyt-drukkingen, en géven de mágerheyd van den Schryver te kennen. DE LA FONTAINE segt : *daer's een geluk'ge keur*... hoe aerm! FEITAMA : *dir's onzer eedlen aart*... Dése en honderd andere vuylighéden syn goed voor het *Tafereel van Penitentie* en diergelyke klodden, die maer dienen, om het gehoor in versien en tael te bederven : wonder dat Feitama dat doet.

*Het* is niet altyd VOORLID ( artikel ) het is somtyds eene CONJUNCTIE, en dan mag dat wordeke niet besnoeyd worden : B. V. *En onder welken boom 't was dat Latona baerde*. Om klaer te sien dat dése afsnoeyinge fondigt, vervolt den spraek-kundigen ( grammaticalen ) sin, gelyk den Auteur van dat geméte BALLÉE voorhét. *Onderzoek, onder welken boom DAT HET was dat Latona baerde*. Siet gy nu, dat *'t* in die réke mis-sittelyk voor de conjunctie *dat het* staet, en voelt gy die hardigheyd en duyfterheyd ?

Het selve dient in acht genómen, als *het* in sté van 't pronomen *dat* staet : by den selven : *Maer schoon véel 's lésen, het getal, dat is seer klein, die wel den sin verstaen*. Den spraek-kundigen sin is : *Maer schoon véel DAT lésen*... Soo dan niet te keuren.

Nog meer; selfs als wanneer *het* den artikel is, is het afsnoeyen onhebbelyk volgende middenloos achter *s* ofte *d*. Uyt dien hoofde is het volgende Vers te verwerpen :

„ 'T is als 't fenyn, dat 't bloed besmet, niet logtlyk 'theelen.

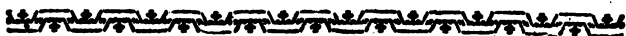
*Dat 't bloed* te duyfter en te hard. Gemeld Vers is nog berispelyk, mids *te* in *'heelen* afgesnoeyd word niet gevolgd synde van eenen klinker. Een luttel

aendachts kon dat Vers van die twee kwaelen gese-  
néén, seggende :

„ 'T is als 't fenyn, 't géén 't bloed besmet, niet logt te heelen.

Ik seg van die twee kwaelen; maer is het niet nog  
siek van wégens den óvervloed der harde boek - staef  
? sy staet'er achtmael bóven de *d* van bloed.

Eene andere geoorlófde verkortinge is 'er voor *daer*.  
Soo segt men : *hy gaet'er op los; daer syn'er velle,*  
*die...* in plaets van *hy gaet daer op los; daer syn daer*  
*velle, die...* Ik houd het niet éven goed in den aen-  
vang van eenen sin : B. V. *'Er syn'er velle.* 'T is te  
labbig, 't is flauw. Maer wat sal men seggen? onnoo-  
selaers meynen, dat het nieuw is, en vervolgens dat  
hunne Schriften noodsaekelyk schoon, ende sy buyten  
aenspraeke uytstékende syn.



## DE DOOD VAN SISARA.

Fallit portus & ipse fidem.

*Schoon u een goeden wind reeds in de haven leyd,  
Gy syt nog niet in sekerheyd.*

**V**ERGÉFS wierd Abrams kroost door den Syrier geslaegen,  
Vergéfs den Moabith hun trof met swaere plaegen,  
Vergéfs den Philistyn, een geessel-tuyg van God  
Toog tégen Israëel, verwon, en bragt tot spot  
Syn dappre Veld-heers, smeet in slaevelyke banden  
Dat roem-siek volk, en bragt de Bond-kist self ter schanden;  
Vergéfs der Sienren stem, geslégen in den wind,  
Hun af te leyden van het kwaed sich onderwind;  
Vergéfs Gods goedheyd, logt door traenen te bewégen,  
Verwekte Othoniël, gaf Aöd, Samgar ségen,  
Héft den Israëlit in hayren kleers gedoft  
Om synen herte-raw wýt smaed en druk verlost;  
Want Abrams kinderen nérslachtig in het lyden  
En konnen in geluk sich van het kwaed niet myden;  
Het was als geenen tyd, sy vielen méer en méer  
In Wet-vertréding en in boosheyd voor den Heer :



Des God dat wild geslacht van syn gesicht verworpen  
 Den Chananiter gaf met steden ende dorpen  
 Ten roof; het manschap wierd geheel schier weggevoerd  
 Ter slaevernye, en 't week geslacht in smaed verhoerd.  
 De schand van Israël was nu in top gestegen,  
 De groote ruym soo seer, als 't klein gesnor, verlégen,  
 Met sakken om het lyf, met aschen op den kop  
 Beproefden hunne borst met suchten en geklop,  
 Bestormden met gekerm den Vader aller menschen:  
 Hoe goed is God! hy liet hun leet, hoort hunne wenschen,  
 Doorstract hun hert, verhoort de smeekers in gena.  
 Send eenen Hémel-geest in 't lyf van Debhora  
 De vrouw van Lapidoth, reeds by Éphraïms wyken  
 In alle rechts-geschild bekend op vonnis-stryken,  
 Sy was het hoofd van 't volk, een vervoorliende Vrouw,  
 Den Godsdienst toegedaen, en 't recht altoos getrouw:  
 Door hémel-kraft genópt haer hert begint te blaeken  
 Om haere broeders van de dwinglandy t'ontmacken;  
 'T gedacht is niet genoeg, sy set de middlen by:  
 Sy send nae Barac toe in Kedes Nephtaly:  
 Hy komt, sy segt; den Heer witt u ten sryde senden;  
 Vergader tien duyst man geschaerd in oorloogs-benden  
 Uyt Nephtalys geslacht en stam van Zabulon;  
 Beslaeg den Thabor-berg; God sal u, by de bron  
 Van Kison, Sisaram den Veld-heer van den Koning  
 Der Chananieten, die, bekend by stam en wóning  
 In Afor, ons te vreed verdukt en onse Wet,  
 Dien Sisaram, den roem van 't heydensch Harofeth,  
 Dien Sisaram, die waent, dat hy met Jabins magten  
 Voor eenen vliegen-swerm aensiet de twaelf Geslachten,  
 Die spot met onsen God, en Kiste en Roede en Slang;  
 Dien Sisaram sal God u léveren eer lang  
 Gescheurd in syne magt, verydeld in syn waenen,  
 Op wapen-wagens en getal van oorloogs-vaenen  
 Verges geteund, als hem Gods kracht niet onderschraegt:  
 Op uwe uytrutting soo door woede als roem gedaegd,  
 Nu twintig jaer gewón 't geloovig Volk te platten,  
 Hy sal by Kisons bek syn léger nédersetten  
 Geruht op syne magt en ménigte; hy sal  
 Met laster schelden, en versmaen ons kleyn getal.  
 Daer sal ik hem, segt God, in uwe handen géven.  
 Maer Barac antwoord; stel gy uwe voeten néven  
 De myne, en tóg méde op, dan sal ik onverlaen  
 Dien trotschen dwingland en syn' heir-kracht tégen gaen.

Ik ben te vrén, segt sy, maer d'eer en 't ségenpraelen  
Des tochts, ó Barac! sult gy ditmael niet behaelen;  
Een sterkre vrouwe-hand sal Sisaram verdoen.

Aenitonds men sag-se saem nae Kédes hénen spoen,  
En hebben Nephtaly en Zabulon doorloopen  
Al wervende ten kryg voor Israël: de hoopen  
Van jonge en kloeke lien sien uyt van allen kant:  
Men roept om wapenen door heel de strék; heel 't land  
Door heymlyk vier geport wilt Debboram versellen:  
Sy kiesén uyt den hoop tien duysend spits-gesellen.  
En trekken daer méde op: soo haest dit Sisara  
Vernam, dat Barac sich bevond met Debbora  
Op Thabor, opgevolgd van tien duyst srydbre mannen,  
Hy déd syn négentig scheirs-wagens gauw bespannen,  
Trok met syn keurig heir van 't moedig Harofeth  
Tot aen de Kison-bék. Den Cananiter wet  
Syn stael en syn gemoed op roofsucht en op moorden.

Ras op! hier is den dag, ó Barac! ('t syn de woorden  
Der Voorseggers) daer God in uwe handen stelt  
Den vreedén Sisaram en heel syn krygs geweld.

Vluchts Baracs krygs-heir kómt van Thabor afgetógen,  
En is met breed geweld op Sisarams gevlógen;  
Het rand de voorhoede aen, en smyt-se hoop op hoop.  
Alsoo een sellen stróm in syn verwoeden loop  
Ten berg af bruyfchende nae storm en sellen régen.  
Slépt sand en steenen méde op synen weg gelégen.  
De wagens snel te rug, de vluchtelingen mé  
Verschrikken Chanaan; des Veld-heers vloek of bé  
Word niet ghoord; men wykt; de kloekste gilden scheuren  
En keeren las den rug; men fiet-se elkanderen sleuren  
En moorden om by tyds t'ontsnappen door de vlucht:  
Maer Israël schiet toe, en met een nayr gerucht  
Van winnaers krygs geroep en veld-geschrey sy wekken  
Malkandren op, daer sy het slag-veld heel bedekken  
Met doode krengen des verbaesden Cananiets:  
Maer Barac héft syn wit, hy rékent alles niets,  
Als by de kans mist den Aenleyder t'óverromplen:  
Toch 't is vergéfs; dien wist sich in den drom te domplen;  
Hy sprong den wagen af, en trachtte sich te voet  
Te redden. Onderwyl op rif en 's vyands bloed  
'T ontsféken Baracs heir sat dapper op de hielen  
Der vluchtelingen, die als offén nédervielen,  
En blaesden hunne siel met woe ten wonden uyt  
Tot aen den laetsten man: toen wierd den tocht gestuyt,

Edoch niet eer dan dicht by Harofeth. Daer waeren  
 Een ftam Kinéers, Habers faed, lang ingevaeren  
 Het Sennims dal niet ver van Kédes, in verbond  
 Met Jabin; Sifara vlucht derwaert; Jahel ftond  
 Voor haeren fchuyt; fy fiet dien bond-genoot aenkómen,  
 Sy loopt hem te gemoet: — Wés wellekom, ó vrómen  
 En dappren Overften! hoe fiet gy foo bedeeft?  
 Tréd in, 't fy wat het fy, nooyt vriend by vriend iet vreeft.  
 — ó Weirde Habers vrouw, om nu ik ben verlooren!  
 Myn krygs-heir is verplet, ik vluchte voor den tooren  
 Van Barac, die gy kent nooyt fat van vraek en bloed;  
 Ik ben een man der dood, foo gy my niet behoed. —  
 S'ontfangt den moeden held, 'bevlytigt hem te dekken,  
 Daer hy gaet op den vloer fyn matte léden ftrekken:  
 Hy vraegt haer wáter, en fy laeft fyn bange borit  
 Met melk, wyl-fe in 't gemoed nae 's mans vernieting dorft.  
 Hy bad haer, dat-se foud voor haere hut-deur waegen  
 Ganfch onberoerd te ftaan: en kwam'er iemand vraegen  
 Of nergens vluchteling en fchuytde in Habers hok,  
 Dat fy foud seggen, neen. Daer mé de Vrouwe trok  
 De dekfels óver hem, als kaks om hem te fchermen:  
 Hy viel in fleep, geruft op teeder vrouws erbermen:  
 Maer Jahel onverfaefd, indachtig, dat fy was  
 Van Israëls geflacht, floeg beyde handen, ras  
 Aen eenen hãmer d'eene, en greep verwoed met d'andere  
 Den nãvel-fpyker, die in buyen by malkandre  
 De tente-deelen houd: fy gaet ftit by den man,  
 Pãft op den fleep des hoofds het nãgel-fpits; en dan  
 Met opgehéven arm en felle hãmer-flãgen,  
 Om d'eer van Israël, fy durft den nãgel jaegen  
 Door 't hoofd tot in den grond, en fpykert haeren gãft  
 En fyn betrauwen, daer hy rulle, aen 't aerdryk vãft.  
 Soo héft dien trotschen en verméten Haroféther,  
 Soo lang hy winnaer was een halven menfche-fréter,  
 Maer wel een laffen Vorft foo faen hy kwam in nood,  
 Den nog te vroegen fleep verwiffeld met de dood.  
 Soo wierd dien dag gedempt Vorft Jabins hooveirdye,  
 En Gods geloovig Volk verloft uyt flaevernye;  
 Dat kan een fwakke hand, dat kan een vrouw-beleyd,  
 Als God maer fégen géft; en hand en geeft geleyd.

---

Men vind-fe te koop by den uytgéver LAURENS DE VARVER  
 in 't Kãffel-ftraetje binnen Ieper.

# TYD-VERDRYF.

N.º 33.º

Et ego, inquit, Poëta sum.

*Ha! gy syt ook Poët! proficiat!*

*Sua cuique pulchra.*

*Elk Sotje pryst syn Marotje.*

---

## 44. TAEL-ÓVERWÉGING.

**F**. DE LA FONTAINE van Brussel géft lessen, om goede Dichten te maeken; héft het hem selve gelukt?

Hi mihi Doctores semper placuere, docenda  
Qui faciunt, plus quàm qui facienda docent,

*'T is nog al goed Lesse géven,  
Als men nimmer héft geschreven;  
Maer wagt u, soo gy eens schryft,  
En selve in gebréke blyft.*

Hy had het wel voor, maer vrocht het kwaelyk uyt;  
soo begint hy syne óversettinge van de *Dicht-konst*  
van den Heer BOILEAU :

- „ Vergéefs klimt een verwaend Poët Parnassus op,
- „ En wilt der Vaerssen-konst bereyken self het top.
- „ Wilt hem den hémel met geen invloed óverstorten,
- „ Oft wierd hy geen Poët gemaect van syn geboorte,
- „ Syn eng verstand brengt syn gevangeniss te wéeg,
- „ Voor hem is Phebus doof en Pegasus heel stéeg.

Dit schynt nog al swier te hebben; niet waer? maer  
1.º In *verwaend Poët* het woord-geslacht is bedorven.

2.<sup>o</sup> *Vaers* stryd tegen het moeder-woord *Versus*.

3.<sup>o</sup> Men segt wel *het sop*; maer men moet seggen *den sop*.

4.<sup>o</sup> *Overstorten* kan geenffins rym-slaegen met *geboorte*; hy is al te aern in tael, ofte al te haestig om syne Dichten de *weirald acerte* bieden, die met sulke rym-klanken een goed werk bederft. Het deirt my, dat d' Hr. *De la Fontaine*, die seker heel loffelyk en met oordeel schryft, niet nauwkeuriger daer in is geweest.

Ten 1. de scherpe *o* en kan niet rymen met de lange *oo*.

Ten 2. *geborste* schryven, waer het profa bederven.

Ten 3. *oe* kan niet rymen met *o*.

Ten 4. *n* afbyten van *overstorten*, ofte eene *n* by plakken aen *geboorte*, syn alle beyde slecht en verweeten.

- Myns oordeels hy had dien misflag van *geboorte* met *overstorten* te laeten rymen, konnen ontvluchten, met het vierde vers aldus te veranderen :

„ Of kan den aerdt in hem den aerbeyd niet bekorten.

„ Ofte wel met het derde ende vierde te saemen aldus te draeyen :

„ Komt hem het hémels vier met invloed niet te vooren,

„ Oft is hy uyt'er aerd met Dicht-konst niet gebooren.

Want om de waerheyd recht uyt te spréken, *Poëts* *gemaakt worden van syne geboorte* is maer eene flauwe seg-wyse : wie sal een nieuw-gebooren kind Poët *maeken*? maer Poët gebooren worden, is iet anders; daer uyt word verstaen, dat het hémelsch saed der dichterye in synen geest schuykt, ten *bekwaemen tyde* sich sullende te voorschyn brengen.

*Syn eng verstand* ens. Dese twee Geméten schynen wel gelukt : doch wilt men het wel insien; wat is dat? *Syn eng verstand* *brenge syn gevangeniss to wéeg*; ik wil het verske wel verstaen; maer stelt het eens voor aen iemand wie het franisch verske, *Dans son génie étroit il est toujours captif*, in het hoofd niet spélt; ik vrees dat hy den sin daer af nooyt soude vatten : want *den sin* van het Franisch luyd aldus : *syn verstand is*

*alleffins bepaeld. Door syn onvruchtbaar verstand, hy vind sich' altyd verstrépt en te eynde.*

My dunkt insgelyks dat het woordeke *steeg* daer heel oneygen is : ik geloof wel als men *rétif* soekt in Halma ofte in andere goede Woorde-boeken, dat men onder andere *steeg* vind ; maer 't is vruchteloos een woord gevonden te hebben, als het goed oordeel met de kennisse der tael u niet seggen, dit is het eygen woord om dusdaenig uytheemsch woord IN DESE OMSTANDIGHEYD uyt te drukken : soo dan *steeg* gaet de sielloose saeken aen, ende is het tégenstrydig woord van *slibberachtig* : wak lynwaet is *steeg*, geschóten graenz is *steeg*, klytachtige aerde is *steeg* ens. ; maer de dieren die met den wille werken, ende voornaementlyk de Peirden, syn *ongewillig, wederstribblig* : wonder, dat Halma, soo goeden Schryver, daer in misgekófen héft, als hy *steeg Paard* segt. Soo dat het bynaer onmogelyk is die seg- wyse, & *Pégase est rétif*, hier in te brengen. Dus ik soude liever den sin van Boileau némen, ende op syne woorden niet lettende, seggen :

- „ Blind en bepaeld van geest hy gaet al taken voort,
- „ Hy roept den Sang-god aen, word echter niet verhoord.

Verliese ik het wégens het oorsprong- stuk, het syn maer woorden, den inhoud is behouden, en in goede tael uytgedrukt.

Het héugt - me de selve voortyds aldus óvergeset te hebben :

- „ Vergéfs een Schryver, om wat rym vry te verméten,
- „ Meynt sich by Phœbus op het sóp des bergs geséten.
- „ Woelt in syn binnenste het hémels sang- vier niet,
- „ Is hy niet uyt'er aerde gevormd tot spel en lied,
- „ Al wat hy doet is flauw, pit- loos en letter- kibblig,
- „ Voor hem is Phœbus doof, en Pégasus wérstribblig.

Het óverig is in de stoornis - volle - tyden verlooren gegaen : ik ben gekwollen met de ydelheyd van daer spyt in te hebben : ik had met min gevoelen myne vertaelinge in staende viervoetige verskes van Philotanus, door den Abbé GRÉCOURT, sien ter vernieting kómen als dese ; alhoewel Philotanus moeytelyker is, ende ik het selve enkelyk om de moeytelykheyd te doorbyten maer ondernómen had.

# Gevolg van het Deuntje op voorgaende N.°

*Saemen-spraak tusschen den Wederkeering ofte Nach-  
geest PIERKE en SNUFFELAER.*

Somnia fallaci ludunt temeraria nocte,  
Et pavidas mentes falsa timere jubent.

*Drom ofte inbeelding 't is gelyk ;  
De kinders schrikken niet voor blyk ,  
Blik is genoeg , of ydlen schyn  
Voor die kindsch of kinders syn.*

**P**IERKE, SNUFFELAER.  
 gy syt nu bedréven  
 In het stuk van 't ander léven,  
 En gy hebt het wel doorsien :  
 Wil rechtsinnig my bedien  
 ( Geesten, denk ik, niet bedriegen )  
 Sprék, en sêg my sonder liegen,  
 Wyl gy eens den Duyvel sâg,  
 Hoe dien vent toch wésen mag :  
 'K hoor soo véel van Duyvels praeten,  
 'K soud'er schier myn sinnen laeten :  
 Maer wyl ik nu d'eer geniet  
 U te sien, myn lieven Piet,  
 'K sou vooraf heel geirne wéten,  
 Wat men Geest noemt : wés geséten,  
 En ontbind my désen knoop ;  
 T'uwer eer een vollen stoop.

P I E R K E.

Jae, ik ken die vémde leesten  
 Soo van Duyvels als van Geesten,  
 Dank aen \* sînte Pieters Abt,  
 Die'er my héft bygelapt :

\* Abt van S. Pieters tot Gent, schryver van den ouden  
dobbelen Siclé-troost.

Sonder hem ik waer in ruste :  
 Maer wyl het den man soo luste,  
 'K moeste kruypen uyt myn graf,  
 Mids hy my die rolle gaf  
 Van hier 't Geest de kómen spélen.

SNUFFELAER.

Pier, waerom syn't altoos nélen,  
 Flauwe geesten, vrouwelien,  
 Die of Spook of Geesten sien ?

PIERKE.

Jae, wy souden ons wel wachten  
 Voor dat volk, kloek van gedachten,  
 Stoute keirels, knével-baerds,  
 Drink-broeders, dobbelaers,  
 En wysgeirtens viese bollen,  
 Die op al de spooken grollen;  
 Onder ons, myn goeden vriend,  
 Sulk geselschap ons niet dient.  
 D'eene souden ons vermoorden,  
 D'andre kétenen en koorden,  
 D'andre schonken ons soo wat  
 Vyftig schoppen in ons gat :  
 Die wy sterke geesten heeten,  
 Doen ons nog het meeste sweeten,  
 Schimpen ons maer vierkant uyt.  
 Om die réden is 't besluyt,  
 Ons aen niemand te vertoonen  
 Als aen kallen, slechte proonen;  
 En van die syn wy gevreesft.

SNUFFELAER.

Pier, waerom, myn braeven geest,  
 D'aerme flooren soo verschrikken,  
 Als gy kómt voor 't bedde blikken  
 Van een klopke, of van een wyf  
 Nu van jaeren suf en styf,  
 Daer gy syt soo flauwe gasten,  
 Die geen keirel aen durft tasten ?  
 Seg my die geheymenis ?

PIERKE.

Wét gy, wat inbédling is ?



## SNUFFELAER,

'T is genoeg, 'k verstaë die réden :  
 'K was eens in een huys getréden,  
 Waer baes Knok soo rood als vier  
 Brullende met vrémd getier  
 Door de koorste lag aen 't raesen :  
 Beiren brommen, sängen blaesen,  
 Duyvels grimmen, vier en vlam  
 Docht hem, dat hy al vernam ;  
 Beulen, galgen, en soldaeten  
 Scheenen op hem uytgelaeten ;  
 Hy hiet sels my moordenaer,  
 Siet! daer is hy! daer! daer! daer!  
 En hy wees my met de handen  
 Krerfelende op syne tanden :  
 Als hy uyt de koorste kwam,  
 Hy was tem gelyk een lam,  
 En hy wist niets, niets met allen  
 Van d'inbédings vree gevallen :  
 'T sal ook wésen op dien voet,  
 Dat men Geesten vreesen moet.

## PIERRE.

Vriend, gy hebt het heel wel vooren ;  
 Gek, heel gek syn, die sich stooren  
 Aen 't verschryn van ons gestel ;  
 Wy en syn noch vreed noch sel :  
 Wat men ook van ons mag swetsen,  
 Wy noch schenden nochte kwetsen,  
 Wy noch smyten nochte slaen :  
 Wierd ooyt iemand leet gedaen  
 Of van my of mé-gezellen ?  
 Jae naervolgens het vertellen ;  
 Maer in waerheyd nimmier ooyt ;  
 'T is den schrik, die 't al voltooyt ;  
 Missen, die het anders heeten :  
 Wy doen somtyds dechtig sweeten,  
 Onse magt is daer mede uyt.

## SNUFFELAER.

Pier, dat is heel mooy beduyd : ,

Maer als eenen van u alle  
 Onverwagts en by gevalle  
 Ergens eenen vent ontmoet,  
 Die, opkókende van bloed,  
 'S effens u staet aen te randen,  
 Wat gedaen?

PIERKE.

In die gestanden  
 Wy gebruyken konstnaery:  
 Is't op straet, en kómt hy by,  
 'K gae my aen de mueren plakken-  
 Plat en wit; wilt hy my pakken,  
 Hy voelt witsel en niets meer:  
 Is't in huys, den eenen keer  
 'K ben iet van de maen beschénen,  
 Hemde of wambays op trap-léngen,  
 Kleed aen eenen mantel-haek,  
 Eene tuyte op stoel of staek;  
 En soo kóme ik de gevaeren  
 Nettekés voorby te vaeren.

SNUFFELAER.

Pier, gy fyt een schalken man.  
 Weird, ras! tap nog eene kan,  
 'K wil wél het gelag vermeeren,  
 Om van Pier soo veel te leeren:  
 'K wét reeds wat de Geesten syn;  
 Maer beschilder nu in 't fyn  
 'T wésen van mynheer den Duyvel.  
 (... Hoe gerymd nu? snuffel? snuyvel?  
 'K sou my... goed! goed! by myne oor,  
 Wel of niet ik ben'er door.)

PIERKE.

Gy vraegt nae bekende wégen;  
 Hebt gy nooyt eene oog geslégen  
 Op dat helsch én duyvelsch spel  
 Vreed bestéken in de hel  
 Om Antóone te bekooren?  
 Daer vind ik'er met lange ooren,  
 Lange muylen, eenen steirt  
 Van de deur tot aen den heird;

Die syn peirden; dése vossen;  
 Andre 't grof gefchut gaen lossen;  
 'T was een droes der droesen baes,  
 Die met synen blooten maes  
 Op 't gestel om hoog gelégen  
 Was tot een *canon* bedégen,  
 Dik van kól en swàvel vol;  
 Men ontstak hem aen syn hol,  
 En hy spooog soo felle blikken,  
 Dat hy kon de hel verschrikken;  
 Maer Antonius stond vast:  
 Dat was een vermaerden gast,  
 Die in syn alweirdig léven  
 Door *Anonymus* beschréven  
 Véle vróme daeden dé  
 Nuttig aen het volk van sté,  
 Nuttig aen de boere-lieden,  
 Nuttig aen die 't land gebieden,  
 Nuttig aen het krygs-bewind,  
 En aen moeder, en aen kind,  
 En aen meester, vrouw en maerte,  
 Kort, aen hoog en leeg gevaerte,  
 'K seg aen borg en boeren-huys,  
 En aen kémel, en aen muys.

#### SNUFFELAER.

Wel! wat man! man van vyf vaemen!  
 Hoe nu syne titels naemen!  
 Seg, wat déd hy op dit dal?

#### PIERKE.

Wat hy déd?... wel niet met al.  
 Liever bédelen als werken,  
 'T léven slyten stil als serken  
 Staedig in bespiegeling,  
 Sonder forgen alle ding  
 Van d'onnoofselaers bekómen:  
 In de Kerken sitten drómen  
 Voor den meesten aerebeyd,  
 Schynt aen véle heyligheyd.

SNUFFELAER.

Soo dan Toone met Gods vrienden  
Was in alle Kerk te vinden  
In den Godsdienst?

PIERKE.

Godsdienst? hom!

Hy keek nooyt nae Kerken om:  
Nimmer hoorde 't ventje Misse,  
Wyl het in de Wildernisse  
Niemand sag, nochte ook gesien,  
Sat verschóven van de lien,  
Die tien stuyvers konnen tellen  
Voor de Mis: de Kruyn-gezellen,  
Die den steun der sielen syn,  
Heel in God en sint Crispyn  
Mógen nooyt, hoe seer geknésen,  
Min als voor tien stuyvers lésen,  
'T sou 't gewéte tégen gaen,  
'T waer hun recht te kort gedaen,  
En, al sou de vaeg-sael krielen  
Van ruym half-gebraede sielen,  
Geene Siel-mis néderdaeld,  
Als-é niet en is betaeld.

SNUFFELAER.

Voor een geest gy sprékt logtveirdig:  
Pierke, ben ik antwoord weirdig,  
Seg, hoe kon den Misse-prys  
Voor *six sols* syn te Parys  
By die *kleyne Carmers* hieten?

PIERKE.

Ho! die konden Missen gieten  
Tien en tien in eene vorm:  
'T was een dágelykschen storm  
In die heylbre tyds-gevrachten  
Van gewyde Misse-insichten  
Al van Carmelietschen geur  
Voor de hooge Hémel-deur

Al voor sielen, of meest alle.  
 't Opper-wésen by gevalle  
 Sich bereydende ter baen  
 Stond om vroeg poort-uyt te gaen;  
 Hy riep Pier uyt syne luymen :  
 Petrus kroop uyt syne pluymen,  
 Nam de sleutels van den boord,  
 Kwam al schudden nae de poort;  
 Momplende, wat viese kueren!  
 'T is ter nauwer nood ses ueren.  
 En daerby nog winter-dag!  
 Hy ontsluit, heft, wat hy mag,  
 Doet de swaere deuren draeyen  
 Op de gonsen, die vast kraeyen.  
 Nauwlyks gaf de deur-splét lucht,  
 Siet, een heele Misse-vlucht,  
 Al in pakken van dosynen,  
 Aenstonds voor de rét verschynen,  
 En vluchts stréven in de sael.  
 Van waer kómen-se altemael,  
 Sey den Heer : waerom gebonden  
 Twaelve en twaelve?... Dat syn vonden,  
 Sey sint Pieter, van Parys;  
 'T volk is daer verdoemlyk wys :  
 Dan die lien uyt médelyden,  
 Om bedrukte te verblyden  
 Doen de Missen goeden koop;  
 Maer sy binden eenen hoop  
 Van tien of van twaelf te gader :  
 'T is een wéldigen bron-áder  
 Van Aflaeten, sêdert dien  
 Wy nooyt anders meer en sien,  
 Als ontrent de deure krielen  
 Swermen van verlosté sielen.  
 Ha! gy troost my, sey den Heer;  
 Want ik heb verscheyden keer  
 Sitten dutten met berauwen  
 Over 't schrómelyk benauwen,  
 Over d'yfelyke pyn,  
 Waer in myne vrienden syn,



Maer, 't géne ik soud moeten swygen,  
 In het ademen en hygen  
 Sag men op en néder gaen  
 Het albastren boesem - kraem  
 Met twee tépelkes als frésen  
 Versch gerypt, pas om te léfen.  
 Hier stond Toone ganfch verfteld :  
 Hy die als een kloeken held  
 Met de duyvels had gefchompen,  
 Bot gefchoeyd met ysre klompen ;  
 En gehouden had den gek  
 Met die by een kraeye - bek  
 Pronkten met twee vlér - muys - vlerken ;  
 Hy die min als kerke - ferken  
 Roerde voor een swarten kop  
 Met swarte osse - hoorens op,  
 Wierd ontroerd tot knie en hiele :  
 Maer als die verdoemde siele  
 Den verstorven Kluyfenaer  
 Ging met minnelyk gebaer  
 En een lieve spraek bejégnen,  
 Hy versuymde sich te ségnen,  
 En niet denkende op 't gefpuys  
 Dat staeg snorde om syne kluyf,  
 Waer hy tégen had te vechten  
 ( Aert hernam syn oude rechten )  
 Toone opblaekende als een vier  
 Liep nae 't valsch bekoorlyk dier,  
 En hy meynde hand te slaegen . . .  
 . . . Maer, ó wonder van die dagen!  
 Nauwlyks raekte hy het vel,  
 Of den swàvel - smook der hel  
 Met de heyligheyd fyns waeffems  
 En gebéde - damp fyns aeffems  
 Strydig, als een Spaens en Frans,  
 Brand de vingeren des mans  
 En werpt smook soo swart als grimfel :  
 Heel 't gefpook viel in gebrimfel,  
 En Antoontje schaemte rood,  
 Als een diefke kluyfwaert vlood ;

„ Ay! hoe voel ik myne handen!  
 „ Nooyt sal ik my meer verbranden;  
 „ Foey! foey! duyvel, weireld, vleesch!  
 „ En 't oud ventje erbarmlyk kreefch:  
 Maer was in den geest verréfen;  
 Want wy sédert nooyt meer léfen,  
 Dat hy liet ten kluyfen in  
 Boere-meyffen of boerin,  
 Voord-aen schynende in syne oogen  
 Helsche spookten, kwae vertoogen.  
 Hy ontkómen défen dans  
 Liep wér nae den Roofen-krans,  
 Riep den schut-heer synen Engel.

. . . . .  
 . . . . .  
 . . . . .  
 Maer 'k heb vél daer af gehoord:  
 Goeden dag, vriend, ik moet voord;  
 'T is twee ueren reeds geslaegen,  
 Het begint voor goed te daegen;  
 En gy wét wel, dat ons slach  
 Tégen 't licht niet op en mag.

*Hier vinden sich twee hollen in dit Werkske; ik blyve de vervollinge den Léser schuldig, als ik-se sal ontdekken.*

## 45. TAEL-ÓVERWÉGING.

*Van U voor W, in de selve Letter-grépe.*

**H**ET mag óveral syn : *vrauw, gebauw, klaeuw, eeuw.*

Het moet nievers syn : *vrau, gebau, klaeu, eeu.*

Het is béter in de korte boek-staef-grépen : *vrauw, gebauw, de réden is 't verlangen van 't woord; vrawe, gebauwen* : want *vraue, gebauen* lyden tégen-seg.

Het is onnoodig in lange syllaben : *klaew, eew* : de réden is in de korthéyd ende genoegsaemhéyd van boek-staeven.



ZEEUS, is ekerlyk eenen van de gene hunne tael  
wel kennen : hy segt :

„ Men plengt'er 't laewe bloed van lammeten en schaepen.

„ Die sich nu laeten door een *niewer* leydsman leyden.

„ Ruym dry paer *gewen*.

„ Die u niet anders kán, dan *eewig* onheyl spellen. *Enf.*

Die *lauw* en *blauw* schryven voor *laew* en *blaew*,  
volgen hunne straet - spraek ; maer dat maekt de taele  
niet.



## Vyftiende Verdichtfel van het derde Boek van J. DE LA FONTAINE.

*'T is de siekte van ons Fraussen*

*Vél te géven in den schyn ;*

*Die gy meynt heel groote Hanssen*

*Dikwils kaele Tjappens syn.*

*Wy syn sterk in viefwaesen,*

*Wy syn heel van wind en vier ;*

*Syn de Spanjaerds opgeblaesen,*

*'T is op een heel andren swier.*

*Kgeloof, dat hunnen waen, geschilderd irek voor irek,*

*Vél fozter is, maer niet soo gek.*

*Némte dan een schets van onsen aen,*

*Die wel mag by den trots van andre Volkren staen.*

**E**EN Ratje van 't geringste slach

Den swaeriten Oliphant

Van Mogol-land.

In pronk spathieren sag,

En schomp met haeren tred

Belacchelyk traeg voordgeset.

Op 't gtof gediertes rug ten elpen-stoel verhéven

Sat de gelickte Sulranin

Met Aep, en Hond, en Kat, en Papegaey daer néven,

Haer oude Wacht-vrouw méde, en heel haer huys-gesin :

Sy trokken soo in bedevaerd

Nae Meccho, of wel elderswaert ;

"T gaet vast, sy waeren soo aen 't reysen ;

De Rat wist niet, wat peysen,

Dat groote en kleyne lijn

Uytkwamen, om een dier soo lomp en plomp te sien ;

" Soud men niet seggen, dat die meerdere plaets beslaegen

" Ook hebben meerdere weirde, of moeten meer behaegen ?

" Welk wonder siet gy aen die beest

" ó Menschen ! is't haer grove en dikke en botte leest ?

" Haer bytebauws gestel, om kindren te verschrikken ?

" Hoe kleyn wy syn, als wy het wikken,

" Wy achten ons in 's Oliphants gesicht

" Geen strooytje min, als een soo dom gewigt.

Daer lag nog meer op 't Ratjes tong,

Wanneer de Kat ten kôte uyt sprong

En op den stond déd blyken wel gewis,

Dat eene Rat, hoe groot, geen Oliphant en is.



### *Vervolg der kleynigheden in de Tael.*

Op N.º 16.º eerste blad. is betoond, dat *Chaos* by ons *Beyaerd* mag heeten : dat woord *Beyaerd* dient évangelyk voor het fransch *Carillon* : het geluyd van verscheyde klokskes en schellekes onder een, eer de Dok-konst in luyster was, hiet *Trebbelinge*; maer dok-kundig geworden synde, het heet *Beyaerd*, ofte gelyk HALMA segt, *Beysinge*.

Soud op den Graf-serk van eenen Christenen niet beter ten hoofde staen : *R. A. G. Resurgat ad gloriam*, als *R. I. P. Requiescat in pace*. Het eerste de Ver-rysenisse erkennende, ende het tweede met de sterf-lyk-heyd der Siele niet srydende.

Het Kerk-woord ENTONNER segt men in 't Néder-duytsch *aenstemmen*.

Hoe moet men spréken en schryven, *kómen* ofte *kommen* ? Soo het den Schryver wilt opnemen : Hollanders met hunne laewe spraek seggen, kómen : Vlámíngen en Hoog-duytschen seggen, kommen. Die schamhafftige kommen oft zu hurtz.

Seg my, welken van dese twee sinnen u best aenstaet, ende ik sal uyt uwe antwoorde oordeelen, of gy Tael-kenner syt. 1. *Denk-belden, die van 't volk gesmaekt worden.* 2. *Gedachten, die het volk wel bevallen.* Den eersten is Fransch, den tweeden Vlaemsch.

*Rechten en richten* schynen het selve te sijn. VONDEL segt: *richt-snoer*; hy segt ook: *berecht-me.* *Onder-richten* is ook heel gemeyn. SCHIPPER segt: *verhaelt, wat gy daer beyde uytgorecht hebt*; hy segt ook: *segen-sryden oprichten.*

*Den Al* die 't *Al* bestiert. *Het Al* is 't geschapen *Al*, de wyde weireld: *den Al* is God.

Moet men *Kreb* of *Krib* seggen?

VAN LEUVE: „Hoe in een *Kreb* of *Stal*.

HEYNS: „Syn *Kribben* sijn vol hooyts.

Ik geloof niet, dat men den óverfetter van Plinius Secundus volgen mag, die *gegēten* segt voor *ge-ēten*, schoon gesteund door 't Hoog-duytsch.

Het Hoog-duytsch héft ook HEYNS niet konnen bemagtigen, om *den die* voor *den génen die* te seggen.

*Ier* voor ZELUS deugt niet, aengesien onse naebuere *eyver* seggen; dus wy moeten *yver* schryven met *y*, soo wel als *ydel* met *y*.

## K N É P - D I C H T.

*SEIRDVOORD*, ligt gy te bed, of syt gy swaer van hoofd,  
Of kwelt de tand-pyn u, gy syt van moed beroofd,  
En roept, ik wensche, dat ik in den hémel waere!

*Betrauw, ó Vriend, dat het sal sijn;*

*Om u te helpen uyt de pyn*

*Uwe Esigenaemen ook dat wenschen allegaere.*

Den naesten keer een voorafgaende Blad, maekende  
het eerste van dit Werkske.

Men vind-se te koop by den uytgéver LAURENS DE VARVER  
in 't Kassel-stræetje binnen Ieper.

# TYD-VERDRYF.

N.º 34.º

Esto quod es, quod sunt alii sine quemlibet esse.

*Laet rust, maek vriendschap 't allen kant,  
Soo toont gy seden en verstand.*

*Door wylent PIETER LEROY, Knecht en Schol-meeſter  
in Stads Knechte-schóle t'leper.*

**D**E menschen sijn altoos uyt sich tot kwaed gedreven;  
Den eenen woeker plégt, den anderen sijn léven  
In dronkenschap verſlyt, den derden volgt den eesch  
Van kwae welluſtigheyd én ongebreydeld vleesch;  
Doch ſotter is de daed van die, als ſwarte padden,  
Al wat een ander doet met hun vergif bekladden;  
Den woekraer héft gewin, den dronkaerd smaekt den wyn,  
Den boel meynt op het ſop van alle vreugd te sijn:  
Maer het mis-keurders rot, die, schoon met ſlimme knépen,  
Van al dat iemand doet of ſchimp of ſmaeding ſpréken,  
Wat winnen ſy? eylaes! hert-knaeging, ſpyt en rauw;  
Want al die tégen-spraek stékt ieder in de mauw.  
Die doet, om wel te doen, en lyd geen tégenſtréven!  
Vandaag moet déſen vriend, dién morgen u begéven,  
Soo gy met loſſre tong beknabbelt allen man.

Is hier afjonſtigheyd het roer en oorſaek van,  
Gy ſyt voor God én menſch in haetlyk kwaed gevallen.  
Wie is'er die bekend, dat sijn ſchimpdaedig kallen  
Uyt afjonſt oirprong némt? Den nyd is dan een kwaed,  
Waer voor den nyder ſelf bedeeft en ſchaem-rood ſtaet.  
is't bóven uw verſtand 't géne iemand voor kómt wenden,  
Van wár kómt u het recht d'eer van het ſtuk te ſchenden?  
Sal dan uw kleyn begryp, ſal uwe onwétendheyd  
Der geeſten maet-ſtok sijn? ſal ieder sijn beleyd  
Op uw verſtand alleen beſchikken en bepaelen?  
Noch mógen rechts of links van uw gevoelen dwaelen?  
ó Dwael-geeſt, peys dat niet, den geeſt vliegt, waer 't hem luſt:  
Den eenen ſoekt gewoel; den anderen ſoekt ruſt;

Dien wilt een koop-mán fyn; dien spréket niets, als van krygen;  
 Dien kent het aard-gewas; dien wilt ten hémel stygen,  
 En mét der sterren-loop; een andren word gevierd,  
 Als men hem vooren-houd 't gestalte van 't gediert:  
 Ik, die noch dieren kan, noch sterren onderscheyden,  
 Niet wét, wat voor gewas in bémde groeyt, ofte aen heyden,  
 Verwerp ik daerom wel soo schoone wétenschap?  
 Moet ik daerom met smaect, met lógen, achterklap  
 Vervolgen, die daer in en lust scheidt en behaegen?  
 God hórde my daer voor! Kan ik maer boomen saegen,  
 Daer syn toch timmerlien: soo vél gést my den Héer,  
 Doch, wáer het hem belieft, een andren tienmael meer.

Maer gy, Archilochus, beroemd op vél te wéten,  
 Men hoort u bóven al, waer gy maer syt geséten,  
 Gy hékelt ieders rén: de bauw-konst kent gy best;  
 Sprékt iemand van syn land, gy leert hem syn gewest  
 Heel anders innesien, als hy sag voor syne ooghen;  
 Segt iemand, dat is goed, gy wilt het niet gedoogen;  
 Segt iemand, dat is slecht, gy keurt het voor heel goed,  
 En brengt'er rédens by, dat men 't gelooven moet:  
 En toch, Archilochus, met al uw gauwe slágen,  
 En waen van wétenschap, gy moet alom mishágen;  
 Wat mag de réden syn? Niet anders in der daed,  
 Als dat den Hékeláer en hékel-drift mislaet.  
 Wist hy nog alles wel gesteund op goede gronden;  
 Maer synen stouten kraey word dikwils valsch bevonden;  
 'T is eene klap-kunst, die doet schynen, dat hy wét  
 Het slot der saek; maer als-me eens op d'echte yk-el mét  
 De itof van syn geswets, men vind wat ydle krullen,  
 Die snég te saem vervoegd 't gestreeld gehoor vervullen;  
 Men vind of enklen schimp, of spitse spotterny  
 Verleydende 't verstand der hoorders; en daer by  
 Is niet-te merken, dat syn insicht strekt tot leeren,  
 Maer meermaels dient, om den gelasterden t'onteerén.  
 Een stouteren als ik tred in geschil met hem;  
 Sy twisten, dat men niets en hoort, als hunne stem;  
 Ik soek terwyl de deur; de maets niet lang en beyden;  
 'T vermaek is al gedaen, 't geselschap is gescheyden,  
 En hy, die d'oorlaek is, vervalt in ieders haet:  
 Dusdanig is de vrucht van ongetoomden praet.

ó Soonen! mag ik u thans eene les leeraeren,  
 Om met vermaek en lof de weireld te doorvaeren?  
 Raekt nooyt de séden aen van een besondren gast:  
 'T géne in een andren is, nooyt désen toe en past,

Al was 't bedektelyk : wilt niemands eere schenden,  
 Noch onbekwaemigheyd in syn beroep voorwenden :  
 Vooral in wétenschap het konst-geſchil bewaert,  
 Tot alswanneer gy ſyt ter oefning ſaem vergaerd,  
 Ofte, als een kenners mond, van wie gy ſyt berópen  
 Tot konst-verhandeling, u ſelf den mond doet ópen :  
 Sprékt dan, dán géft het pas : maer by Jan Alleman  
 By ſchimpers, vrouwevolk, het paſt niet ; ſwygt'er van.



## 46. T A E L - Ó V E R W É G I N G .

**D**E Fransche rym-wet, waer by een woord niet mag eyndigen met eenen klinker, die niet opgeſlokt word, als het volgende woord ook met eenen klinker begint, is in onſe Dichterye niet in ſwang : het is nogtans behoorelyk dusdaenige ontmoeting van twee ſelf-klinkers te ſchuwen, ſoo ver men kan, ſonder hinder aen ſyn werk te doen ; ende beſonderlyk de ſtuytinge ofte gaepinge ( ſoo gy het heeten wilt ) van den ſelven ſelf-klinker, dat is ; *a* voor *a*, *ee* voor *ee*, *oo* voor *oo* enſ. Ontelbaere ſchetſen by alle Schryvers, beveſtigen deſe vers-wet. **VONDEL** : *Toen hy op d'aerde blonk.*

Men kan nog ſeggen, dat men voornaementlyk moet ontvluchten, is het é niger wyſe mógelyk, deſe ontmoeting te midden in den ſelven voet te gebruyken ; toch het is geene ſtaele wet. **VONDEL** in ſynen Boetgeſant ſegt : *En gy, ó Anna ! ... ook : Die in de laeſte tyden ...* enſ.

Daer is geleerd in N.º 6.º bl. 3. dat de flauwe *e* van allen volgende klinker moet opgeëten worden ; men héft **VONDEL** ter hulp gerópen ; en nogtans **VONDEL** ſegt :

„ Te voorschyn kwam, als eer het Manne uyt de wolken,

En in de Maegden :

„ Invóeren onder ſyn verliesde onderſaeten.

*E* in *Manne* en is geene flauwe *e*, ſy ſtaet voor *a* ende móet *ei* luyden, dat is de wyd-ópeñe *e*, gelyk

fy waerelyk in 't Grieksch met η, dat is wyd - ópene e uytgedrukt word : dat wist Vondel wel.

*Verliefde* is eene onachtsaemheyd der nae-drukkers; het moet *verlievede* syn, volgens het gebruyk van Vondel, die somtyds het woord van een lid verlangt, als in *erref* voor *erf*, soo wy getoond hebben.

Gelyk Vondel *Manne* gebruykt, soo héft sich L. MEYER wel gewagt van de wyd - ópene e ofte grieksche η op te slokken van *Calliope* :

„ Al hielp Calliope, al hielp-me Apollo singen.

Uyt dit vers van Meyer kunnen onse al te gauw opgeleerde rymelaers némen, hoe hunne ooren rysen, als sy „ *de Nympe Calliope* ... doen rymen met *hópe*.

Allen goeden Schryver vlucht de lappen : B. V. *soo ons het schrift betuygt* : gelyk een ieder wét, en al dat in het verhandelde onnoodig en sonder uytwerksel is : máer daer syn kleyne sinnekes, de welke gediensig syn tot naedere uytlegging; verffiering; meerdere kracht; om des Lésers aendacht op te wekken, syn gemoed t'ontroeren, hem tot sékere herts - tochten te doen neygen enf. Alle dusdaenige vermeerderen de weirde van het werk, als : *God ter eer : de hel ten prys* enf. Hier is léfinge en oordeel noodig.

Lappen syn ook sonder nood, sonder ffieraed opgehoopte woorden het selve beteekenende, als : *baersler of bronne; stoel of troon; lichtende licht; sober maetigheyd; bevelende geboon; van de geseitenis, d'hoedaenigheyd en staete; een magtig Heer, een Prins of Vorst; door handel, ommegang, gemeenssaemheyd, verkeerung en saemenspraeken*; syn dat niet al sin - genooten en papier - vollers ? En héft BALLÉE dat altermael ? Jae, en nog vél meer.

Hadden CICERO en BALLÉE myne kleyne *Dicht-konst* op N.° 2.° van dése Bladjes gelésen, sy souden die vlekke ontvlucht hebben; want Cicero stápelt ook al dikmaels dry, vier sin - genoot - woorden op malkan - deren sonder nood of nieuwe kracht : EMISIT, EJECIT, ELIMINAVIT : ik laete Professoorkes wind maeken met die schoonigheyd, en segge dat EJECIT het al beteekent,

en dat ELIMINAVIT noch biewe noch meerdere kracht den sin toebrenge.

CATS is'er vol af :

» Sy vat en word gevat, sy vangt en word gevangen.

» Waer sal een vryer hén, waer sal een minnaer vaeren ?

Is dat anders als tweemaal 't selve ?

Eyndelings alle sinnekes, die niet te pas kómen, syn leelyke lappen.

Véle laeten sich vervoeren door eene al te onmaetige sucht van al het géne naer hun bedunken door hunne herffens spélt aen den dag te brengen : is het een schoon gepeys, het moet op het papier ; is het een schoon geméte, sy willen't niet verliefen ; is het een schoon woord, sy willen'er mede pronken ; ende nogtans, wanneer dat schoon gepeys, ofte dat schoon geméte, ofte al wat het wésen mag niet te pas kómt, het word leelyk, ende missit. BALLÉE doet de Maer-goddin, die met hondert monden, elken om 't seerft, klapt en blyde schàtert in d'ópane locht, *brommen* : VONDEL doet den wanschàpen Lucifer verwoed en dol in een doffen onderaerdschen kuyl *brommen* : kent daer aen de Meesters.

BALLÉE segt I: bl. : *De wétenschap, die is den schas van het gemoed, waer af bescheydentheyd den sleutel is. Waer af bescheydentheyd den sleutel is, is onwéderleggelyk eene goede seg-wyse ; maer wat baet het ? sy kómt hier niet te pas : dewyl hy hier het gemoed niet beschryft, schiet het óver uyt te leggen, wat den sleutel des gemoeds is, is't dat het gemoed eenen sleutel héft.*

Soo dan, als gy bemerkte dat den drift van schryven u buyten uw bestek vervoerd héft, ende dingen uyt uwe pen gejaegd héft, die tot uw voorwerp niet dienen, ende geenffins passen op de stoffe die gy verhandelt, al syn het twee, ofte vier, ofte tien schoone, jae heel schoone geméten, ende al smert het u de selve te moeten uyt-schrabben, schrabt-se nogtans uyt sonder genáde, verwerpt-se in dit geval, ende oordeelt gy de selve al te schoon om verlooren te gaen, gebruykt-se elders waer-se te pas kómen ; maer nog eens geseyt, en gebruykt-se liever nooyt, als ten onpas.



*Alles mislukte tógen de Feest hier achter beschreven ;  
ende nogtans héft den yver der Gebroeders in gereed-  
heyd gebragt al het volgende, door den Gilde-prins  
ter hand gesteld.*

## V O O R - R É D E N .

**S**YN wy nu niet wel gesteld,  
Daer wy moeten eenen Held  
Op verhéve toonen singen,  
En voor alle Konstelingen  
Hebben slechts in ons beweld  
Musen die op krukken springen!  
Syn wy nu niet wel gesteld!



Daer den Drukker van 't gedacht  
Eenen arm héft sonder magt,  
En syn werk niet af kan wéven  
Op den tyd aen hem gegéven  
Noch uyt yver, noch voor geld :  
Syn wy nu niet wel gesteld !  
Is't niet, om van spyt te béven ?



Daer ons niemand dienft wilt doen  
Met de vormen van Latoen  
Of in huer of leen te géven :  
Hoe gedrukt nu, of geschréven ?  
Syn wy niet te dég gekweld ?  
Syn wy nu niet wel gesteld ?  
Broederkes wy syn'er néven.



Toch het kwaed is niet soo grof ;  
Die Lof weird is, lacht met Lof :  
Wilt een bétre hulding waegen :  
Laet ons hem ons Hert opdraegen  
't Hert is stéds in ons geweld :  
Laet het, Méd-hoofd, u behaegen,  
En dan syn wy wel gesteld.

Prael-schriften ter intréde ende inhuldiging van Heer  
ende Mrē. CAR. IGN. DE VROE, vry in beyde  
Rechten, als Méde-hoofd man der Rédenryke Gilde  
van S. ANNA binnen Ieper, geseyd *Roosieren met  
Melodye*, op den 11. July, soo gelyk de selve in  
dien tyd gediend hebben : véle die het gesien hebben,  
léven nog.

*Bóven de Voordeur.*

WY WENSCHEN INNIG ELK ROOSIER  
DE VROE WELKOM ALHIER.

*Ter rechtere syde der Voordeur.*

Bloos op, ó Roos! gy hebt wér stof van bloosen;  
Dat door de blydschaps kracht op uwe wangen-prael  
De schoonste verf, de verf van versche Roosen;  
DE VROE als Méde-hoofd benaedert déte Sael.

*Ter linkere syde der Deur.*

Ons Schipke gaet voor wind, geruist in storm-gevaeren;  
Vergéfs sal Æolus met opgeruyde baeren  
En dollen dwarrel-wind ontroeren Thetis vloer,  
Een nieuwen Palinuer DE VROE slaegt hand aen 't roer.

*In de Voorsael aen den muer.*

Hoort! wat gespel, wat konstbre slagen!  
Wat heyl op onsen Helicon!  
My dunkt, dat ik een nieuwe son  
Op onsen kim-vloer op sie daegen:  
Wat is'er gaens aen 't Roosen-hof?  
Het gaet'er bont, het gaet'er grof,  
Apollo met de Sang-gódiinnen  
En Orphéus en Pan daer by  
Gepaerd in soete melody  
Syn héden al ten Hóve binnen;  
Pol met de harp, Pan met de fluyt,  
Den Thrácer met syn soete luyt  
Doorsfreelen 't hert, verrukken sinnen;  
De Musen op hun spaensche best  
Ook maeken een verduyveld nest,  
Daer is iet meer, als Frys te winnen;

'T is net als of het Bruyloft waer  
 Of eene feest van honderd Jaer ;  
 Ik sie Najaden en Dryaden  
 Te saemen danffen paer en paer ,  
 En sich in dertle vreugden baeden :  
 Daer is iet meer, ik ben't gewaer ,  
 Schoon ik het niet kan recht geraeden :  
 Jae vry het is een andre leus :  
 Sy vieren onsen lofbren keus,  
 Den Méde - hoofd - man ons gegéven ,  
 Den ingank van syn roembaer léven ,  
 Syn milde borst, syn ópen hert,  
 Syn hoog vernuft, dat Cujas tert  
 En Voet en Montesquieu daer néven :  
 Gemeensaemheyd, maer met gesag,  
 Goeddaedigheyd van alle slach,  
 Soo wel om Werk - volk te doen léven ,  
 Soo wel om Kruk en Stok te voen  
 En den Verdrukten dienst te doen,  
 Als om den boosen te doen béven :  
 Kort - om sy singen eenen Man  
 Soo goed, als iemand wésen kan,  
 By Grootte Groot en onverlégen,  
 By Kleyne Kleyne en toegenégen,  
 En weird van hun te syn bemind ;  
 Door hoogmoed noch door staet - sucht blind ;  
 In boesem - vriendschap wel beslégen ;  
 Ryk sonder pracht ; en sonder nood  
 Staeg werksaem ; immers altyd GROOT :  
 Sy singen... Maer, ó Nymf ! waer toë  
 Nog meer geseyd ? het is DE VROE.

*Aen den ingank der Bóven - sael.*

DE VROE MAGNO JURIS CONSULTO,  
 HUIJUSQUE CONSORTII FAUTORI.

Mars nukken syn gestut ; Bellone is uyt het land ;  
 Olympus Opperheer géft aen 's Jarids welvaerd stand ;  
 Minerve knikt, en vluchts vernuft schiet nieuwe takken ;  
 Men siet Aeneas van den hémelbóge afsakken ;

( 9 )

D'eerlyke Konsten, schier vergéten, vast misacht,  
 En als een tear gewas in onkruyds loof versmacht,  
 Herheffen 't hoofd, en doen den doffen geest herléven;  
 De Gilden 's lands wér blyk van 's lands genoegen géven;  
 Den schrik ruymt uyt de baen voor vréde en vreugde-vier;  
 Weg trommel! weg basuyn! wy hoeven luyt eh lier,  
 En die schalmeyen kan, en konstig harpe-slaegen;  
 Geen ander veld-getuyg kan MELODIERS behaegen,  
 Te meer als sy, vervoerd door yvers óvervloed,  
 Vermids hun Méde-hoofd syn blyden instap doet,  
 De locht doen dreunen door 't geroep: God wille géven  
 DE VROE gesondheyd, magt, verhéventheyd, lang léven!

*Bóven op de Sael.*

*Bóven den Sit-hémel.*

DE VROE NOVO CORREGENTI EXTRUCTA VOLUMUS.

*Binnen in den rug van den Sit-hémel.*

Wat soekt gy, om uw lot te helpen en verboten,  
 ó! Waere Roofse-broers, liefhebbers van de Konst,  
 Daer 't land nu rust geniet, of soud genieten moeten  
 Door den herstelden Troon en 's Keyfers goede jonst?  
 Wilt gy nog meer? ó jae! ik kan uw insicht merken;  
 Gy wilt den ouden Suyl van uw gebauw versterken;  
 Gy wilt een Méde-hoofd, die met VAN HOVES lof  
 Gepaerd sal gaen, en hoog den naem van 't Roolen-hof  
 Sal doen ophelderen door Famas duysend monden:  
 Dien wensch is goed; wel aen dien Man is u gevonden;  
 Wilt gy liefstalligheyd, wilt gy gesag en eer  
 En roem, soo kiest DE VROE; segt; wie besit'er meer?  
 Syt-ge op Geleerdheyd uyt, op Konsten, sulke dingen?  
 Soo kiest DE VROE het puyk van Phoebi gunstelingen:  
 Of vraegt gy kloeke deugd, en liefde tot den mensch  
 Naet God? kiest gauw DE VROE, en gy hebt uwen wensch.

*Ter rechters syde bóven S. Anna-béld.*

ó Heylig Jesse-saed! beschermster deser Sael!  
 ó! Liefdes voorwerp van eerbiedige Roofieren!  
 ó ANNA! kyk eens nér, daer wy u plechtig vieren  
 En stof bereyden, u ten dank, tot meerdren prael;  
 Een mewen offraer kómt uw Gilde-ryen sieren:  
 DE VROE nieuw Méde-hoofd kómt, onder uw beleyd,  
 De Roos bestieren, soo door deugd als schranderheyd.

*Ter linkers syde boven de Naem-tafel der Gilde-broeders.*

De Wysheyd huysveft hier

Wie durft'er tégenstréven ?

Ons is tot ons bestier

De Wysheyd self gegéven :

DE VROE beteekent Wys,

Wat dient'er verder raed ?

Syn Breyn is hoog in prys :

Den Naem slaegt met de daed.

*Aen wédersyden der Sael rechts en links in de spiegels  
des Behangs.*

1.

Geduchte Themis, die soo ménigmael moet lyden,  
Dat gunst verwinstèr word, en 't recht gesteld ter syden,  
Vertrooft u in DE VROE, en liefkoos défen soon;  
Hy siet alleen op 't Recht, gerust in dank of loon.

1.

Waerom, ó Rechts-geleerde! is 't Recht soo.vaek bekaeyd ?  
Verwagt gy meerdre bact, als gy het Recht verdraeyt ?  
ó Neen! siet op DE VROE, die niets dan Recht kan plégen,  
Hoe hoog reeds synen Naem word door de Faem gedrégen.

2.

Soo is het schoon in Rechts-kunde uyt te stéken,  
Gelyk het vaek is in DE VROE gebléken,  
Dat hy voor niets, voor 't recht, voor God beschryft,  
Ten eynde toe met vél genoegén dryft,  
'T géne andere voor te geringe lieden  
Uyt gierigheyd versteendelyk ontvlieden.

2.

Geluk! Gebroeders; ó! 't en syn geen ydle klanken :  
Gy den Alfégenaer nooyt kont genoeg bedanken  
Van 't heyl dat u geschied : gy hebt den Heer DE VROE,  
Die recht in 't Recht sal doen, en die met wyse raeden  
Sal ondersteunen de verswakte Roofse-bláden :  
Singt hem geluk, singt sége, en juycht hem immer toe.

3.

Ras! ontgint eens een nieuw vat  
Van het Hippocréne-nat,  
Heer DE VROE word hier ontfangen;  
Laet het vloeyen dat het spat,  
Want wy syn in groot verlangen,

Om te hooren synen Lof  
Op Parnas en Roosen-hof.

<sup>3.</sup>  
Vleugel-hengst syt gy nog vlug?  
— Jae ik, snel als eene mug:  
Waer toe komt-ge my ontruften,  
En besadlen mynen rug?  
Moet ik wér nae vrémde kusten?  
— Jae; gy moet den Heer **DE VROE**  
Draegen tot den Hémel toe.

<sup>4.</sup>  
EUGE! EUGE! LUX ACADEMIE EXPECTATUR.

<sup>4.</sup>  
EX ACADEMICO PLAUUSU OVAT NOVUS FAUTOR.

*Bboen aen het mond-fluk des Tooneels.*

OPTATUS PROREX SUBIT HANC NUNC VROEDUS AULAM.

*Aen de eerste Balke.*

Justitiæ cultor, rigidi servator honesti, in Commune bonus.

LUCAN. 2.

*Tweede Balke.*

Pulchrum est eminere inter illustres Viros, consulere Patriæ.

SENEC. OCTAV.

*Derde Balke.*

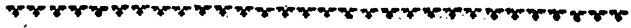
Il fera toujours beau de gouverner les Hommes en les rendant plus heureux.

MONTESQ. Espr. des Loix.

*Vierde en laeste Balke.*

Essuye les pleurs de l'Innocence opprimée, de la Vertu dans la détresse.

HELV. Syst. de la Nat.



### K N É P - D I C H T.

*Die liever héft de hêfte uryt syne gîft te géven  
Aen HOUDER, als wel hem te leenen heel de som;  
Hêft liever myns begryps de hêfte mooyt wéderom,  
Als kwyt te sijn by d'eene ook d'andre hêfte daer néven.*

# É V E E N O E

## *Brabbel-dicht*

Ter eer des Heers ende Meesters CAROLUS-IGNATIUS DE VROE, in syne inhuldig, als Méde-hoofdman, der Rédenryke Gilde schuyllende onder den scherm-schild der H. Gods Groot-moeder ANNA, geseyd *Roosieren met Melodye*, onderhouden binnen Ieper.

DOOR DEN GILDE-PRINS.

..... Non laudis amor, nec gloria cessit  
 Ignavo : sed enim gelidus, tardante senectâ,  
 Sanguis hebet, frigentque effœtæ in pectore Vires.

*VIRG. Ænead.*

'T gën luyd in 't Vlaemsch aldus :

*Dat ik geen Helden-dicht voor u, Mynheer, en maek,  
 Is dat ik niet en kan : daer hebje heel de sack.*

**W**EL wat bliksem! wat gedruys  
 Is'er hier vandaeg in huys?  
 Sag-me een duysend oude schimmen  
 Uyt des aerdryks navel klimmen,  
 Om te roepen OE, OE, OE?  
 Pestig! luykt de valdeur toe,  
 Stopt de gaten achter, vooren,  
 Of het gaet hier al verlooren;  
 Ô! Die spookten met den droes  
 Slaegen't al in appelmoes:  
 En wy moeten dobbel schrômen,  
 Dat'er mogten Heksen kómen:  
 Die dat goed kent, kan geraen,  
 Hoe den *Sabat* aen sou gaen:

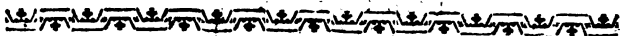
Heksen van verscheÿde verven;  
 Heksen van twee, vier, ses kerven;  
 Heksen van een Patacon;  
 Heksen van Larilaron  
 Met geslepe tong en lippen,  
 Die als schaere-tippen knippen;  
 Heksen met gestapeld hayr,  
 Of't een vlér-muys nestje waer :  
 Heksen met wat vliege-netten  
 Voor haere opgedwonge tetten,  
 Of met bogten groot en grof  
 Sonder tetten, naer den snof :  
 Heksen met geversde wangen,  
 Om onnoofelaers te vangen;  
 Heksen van gesang en dans,  
 Hekische Heksen voor de mans;  
 Heksen, die de koors aenjaegen,  
 En misschien nog ergre plaegen;  
 Kort, *falsoens* van alle slach  
 Voor den Son-en-wéke-dag.  
 Moest dien hoop nae hier sich spoeyen  
 Het geraes sou raesend groeyen,  
 En misschien door het gedruys  
 Viel geheel den bouw in gruyts :  
 Pol, ól wil daer voor bewaeren  
 Uwe Roose-rédenaeren;  
 Sy verdienen béter lot,  
 Sy die met den Védel-god  
 Vaek soo ménig deuntje kwélen;  
 Dáglyks met de Musen spélen,  
 Als de katte met den muys;  
 Die voor heylig en voor kuysch  
 By de Góden syn gehouden;  
 Die Minervas wíele vouden;  
 'T hemde warmen voor Diaen,  
 Als-se kómt uyt 't bad gegaen;  
 Sy die met Lucina wedden  
 Over 't lot der kinder-bedden;  
 Sy die Rheas rokske ontdoen;  
 En des winters Venus broen;



Sy die by de Bosch-góðinnen  
 Altoos loopen recht -uyt binnen,  
 Kókende allé in èenen pot;  
 Sy die by den Donder-god  
 En Vrouw Juno staeg verkeeren;  
 Die haer haere lesse keeren  
 Hoe sy een gordyn-sermoen  
 Aen haer lieven Man sal doen,  
 Toen hy, als nog andre guyten,  
 Sich héft laeten buyten fluyten...

Maer... 'k geloof ik ben daer mis...  
 Jae waerachtig... neen, het is  
 Heel onhooðig aen de Vrouwen  
 Les te géven, om te snauwen  
 Te begrommlen haere Mans,  
 Als het loopt op sulke kans:  
 Ó! Sy können schreewen, tieren,  
 Als Bacchanten 't huys doorfwieren,  
 Huylen, als ooyt bulle-bak,  
 Sonder hulp op hun gemak:  
 En Vrouw Juno op haer beste  
 En is geene van de leste;  
 Sy schreewt somtyds heel den dag,  
 Of-se op heete kólen lag.

*Het vervolg op naefte N.º*



### *Vervolg der kleynigheden in de Tael.*

Eenen wel geschrevenen ende wel óvergesetten Boek  
 is de fabel van VIRGINIA OFTE DE CHRISTELYKE MAEGD:  
 Boek nogtans voor flauwe hérsenen en teeder senuwe-  
 gestel, gelyk doorgaens het Vrouw-geslacht héft, niet  
 aen te raeden; want de nooyt voldoende deugdzaam-  
 heyd ende maeteloos mistrauwen van sich selyen, de  
 nooyt genoegsaeme verstervingen ende oefeningen, de  
 aengeraedene strévinge nae de volmaektheyd ver bóven  
 menschelyke magt, dienen meer om van het deugd-  
 saem léven te verschrikken, om kranke vaten sot en

wanhópig te maeken, als om - se in het deugde - perk te versterken : dan in die óversetting vinde ik *zedbaer* voor het géne wy *ségbaer* ( ofte *zeegbaer* ), seggen : het kan beter syn, als synen oirsprong haelende van *leden*.

Bóven dry of vier andere kleyne vlekskes, in dien goeden Overfetter te berispen, hebbe ik bemerk, dat hy, soo wel als ik, waggelde tusschen *vuur* en *viar* : want op de 233. blad. van den tweeden band vind men *vuur*, en op de 237. *vierigheyd*.

V. Moet het bandeke in de gelaschte woorden plaats hebben ?

A. Het mag óveral syn, als in *méde-gesel*, *doorn-haege*; het moet niet syn, waer geene dobbelfinnigheyd ofte misverstaen uyt kan volgen, als *Godsdienst*, *kerk-gewelf*; het moet syn in alle gelaschte woorden, wiens beteekenisse verkeerd kan genómen worden by gebrek van dat teeken, als *wange-siel*, *door-nachtig*, *mét-el*; want sonder geseyde schey-teeken men soud konnen léfen en verstaen, *wan-gesel*, *doorn-achtig*, *mé-tel* enf., welke ook gelaschte woorden syn van eene andere bediedenisse : soo ook *ver-smaekerye* en *vers-maekerye*, *lam-sal* en *lams-tal*, enf.

*Den Pynbank onderstaen is; lyden op den Pynbank : den Pynbank wystaen is; alle de folteringén verdraegen sonder misdaed te kennen. Den Pynbank ondergaen, al heb ik het gedrukt gesien, beteekent niets met al*

*Kerspel* is by HALMA, DE LA FONTAINE en véle andere, soo wel als by andere *Buerfchap* voor het géne wy hier *Prochie*, de Franschen *Paroisse* naemen : en nogtans VAN LEUVE segt :

„ Is sy in 't *Kerspel*, daer sy veel en geirne gaet,

„ Sy munt by andere uyt, en weet op maet en tóonen

„ Soo net te danssen, dat sy . . . .

'K wil *niets* voor loon; 'k wil *niet* beloond syn.

Ik begeirè *niets*, is; ik *versuek geen ding* : ik begeirè *niet*, is; ik wil *niet* : ik laet het *niet toe*. Soo verschilt *niets* van *niet*.

Doet J. J. SCHIPPER wel, die Woorden-boek-wys  
Edelheden voor gentilleses schryft? Neen: hy had  
konnen geestigheden stellen.

Het imperfectum *vraegde* van *vraegen* verdient den  
voorkeus boven *vraag*, om dat *vraag* nog eene andere  
beteekenisse héft.

Jamer is het, dat men voor een en 't selve woord  
*darren*, *derren*, *dervon*, *durvon* en *doeven* lést. *Darren*  
en *derren* syn straet-spraek. *Dervon* beteekent *oni-*  
*beisen*: „ Men moet wel *dervon* het géne men niet  
„ en héft: hier af is *dervon* den toenmaelschen tyd;  
en den volstrekten tyd is *gedorvon*. „ Wy hebben  
„ lang het bier *gedorvon*, wy *dervon* het nog giftet,  
„ en wy sullen het altyd moeten *dervon*.

*Durvon*, is, bestaen, stoutelyk ondernemen: „ wy  
„ *durfsden* of *dorfsden* voorléden jaer wel kómen, soo  
„ *durvon* wy wel dit jaer; jae, wy hebben *gedurfsd*  
„ van óver twee jaeren.

De *sége* door den Vorst behaeld  
Vervolt het land met *ségen*.

Laet *ségen-lot* voor *heyl* in uwe tael;  
Maer seg nooyt *ségen-prael*, seg altyd *sége-prael*.

Waer de *rédién* de *rédié* bestiert,  
Sy den Rédenaer gevierd.



### K N É P - D I C H T.

*Als nu FRIPON voorzag, dat hy soud moeten rymen,*  
*Déd hy den Winkel van syn beste Goed onpuyymen:*  
*'T was uyt voorsichtigheyd, en enkel tot gemak*  
*Der Schuld-berenners, om hun dankbaer t'onderschraegen,*  
*Op dat sy door den last van ménig swaeren pak*  
*Niet souden sikken, in de selve weg te draegen.*

---

Men vind-se te koop by den-uytgever LAURENS DE VARVER  
in 't Kassel-straetje binnen leper.

# TYD-VERDRYF.

N.° 35.°



Non Laurus vatem, sed sua Musa facit:

*Noch Lauwer-kroon, noch Sége-kret,  
Maer syne Konst maekt den Pöet.*

---

**I**K twyfele niet, of de Gedicht-rechters tot WACKEN op den 29. Sómer-maend van desen Jaere hebben een rechtveirdig vonnis geuyt : maer het is goed om sien, dat hun oordeel niet rechtmaetig is gewést : sy hebben Werkskes vol geest, vol nieuwe slagen, vol trotschen swier en rasse vlucht, daer by suyver in tael, goed in seg-wysen, suyver in verssen en rym-slagen, ryk in bedienisse, met alle woorden in hunnen eygendome en op hunne plaetse, met réde-bloemkes, nieuwe gedachten, nogtans uyt de saek genómen en ter saek dienende, ook met aengenaeme schilderyen pronkende, in eenen sterken en toch sachtvloeyenden trant geschréven, sy hebben, seg ik, sulke Werkskes óver 't hoofd gesien, ende gesteld achter verhaelskes gemaekt manneke voor manneke, gelyk seer véle onder die Rymeryen syn, sonder ander vier, anderen slinger, als enige keeren ó!... Ik wil met niemand in stryd treden; maer ik seg, dat het hoogdraevend (*le sublime*) van dit half Vers : " Scheyd Beyaerd, d'Almagt sprékt, " soo vél weird is, als een geheel gekroond Werk.

Wat rykdom is'er niet in den eersten sins omtrek ? den Beyaerd word beswóren uyt syne diepe kolken op te wellen dry gewigtige stukken, den oorsprong van alle volkeren, den oorsprong der rampen van alle volkeren, en d'algemeyne verbreydinge van het herstelde

gelak van alle volkeren door den Messias. Het verstand des Lésers voelt 's effens volle maet van stoffe en vergenoeging. Daer by word den Beyaerd aengemaend, niet alleen om die dry voornaeme stukken, maer om heel de Natuer uyt de duysternis des mengel-klomps aen den dag te brengen : kan'er korter en bediedvuldiger *Exordium* syn? kort, évenredig aen de bepaeling van 't werk; grootfch, om de grootheyd des voorwerps. Jamer, dat'er druk-faelen in syn.

Hoe foet, hoe vloeyende, hoe eenvoudig vangt hy dan aen! *Natura was nog dood* enf., en 's effens begint de schildery der Schepping enf., enf. Legt nu ieder Vers op den hékel; stelt elken sin in de wég-schael; wikt of gy ydele sinnen ontmoet; óverwégt of'er Poëtischen swier in is, en strykt dan oordeel.

Gy sult seggen : ha! 't is eenfydigheyd, 't is lands liefde : 't is waer, ik ben een weynig met die siekte bestmet; maer ik betrauwe, dat de Geleerde my in dit geval van dat verwyt sullen ontslaegen : ende geenen allerminsten intréde ofte hanfinge hebbende ofte willende hebben met het Konst-genootschap, aen welk dit stuk toebehoort, ik mistrauwe weynig van my selven en durve myn oordeel nyten.

Ik staeve nog meer myne onfydigheyd daer door, dat ik het Jaer-schrift van eenen myner Stad-genooten op 25. bladf. der versaemeling van Stryd-dichten voor heel aerm keure : MEN 's REDENS ACHTBRE SCHAEREN SCHOONE VEREENIGT. Niet régenstaende de Tel-letters ordenwys staen, het had béter in de pen gebléven.

Ik wil maer een woord meer seggen : de beoordeelaers hebben sékerlyk ook niet gelésen ofte niet verstaen den Dicht beginnende : *Op! vaarsen-drift!* op 75. bl. 'T is waer, het is geen rék-wys sermoen-vertelsfelke : daer is merg en kruym en sout in; daer is rassigheyd in den gang, nieuwe gedachten, sterke versien, en óveral goeden sin, als dat den Drukker het laetste Vers op twee nae bedorven héft met bóven véle andere druk-faelen *bevroze* voor *onbevroze* te stellen. Daer syn druk-faelen geheel het werk door.

Hebben gesfyde Scheydsmannen ook niets gevonden

in 't Werk op 133. bladfyde, ofte hebben sy'er meer gebréken in gevonden als in andere? Geduld! het sal béter gaen als *het groeyt onbesproeyd* sal veranderd syn *in het groeyt en bloeyt besnoeyd en besproeyd.*

## 47. TAEL - ÓVERWÉGING.

**D**E konst van véle dingen te doen behaegen bestaet in éene régelmaetige verscheydenheyt; soo ook de Rédenéringe ende Dicht - stukken vereyschen éene geduerige veranderinge in het draeyen en keeren der woorden ende sinnen; het moet als een gestaedig nieuws syn, dat men synen léser opdischt, door eenen gelukkigen keus van behaegelyke woorden, nu sus nu soo gebógen ende onophoudelyk veranderd, sonder buyten de Tael - wetten te gaen.

Jae soo seer héft men dése aengenaeme verwisseling van woorden geacht, dat het een missit is aen een Klink - gedicht, als het selve woord, 't sy wat woord het syn mag, daer tweemaal te voorschyn kómt.

BALLÉE hadde dit wel behooren te wéten; syn werk waere niet tot walgens toe opgepropt met het geduerig herhaelen der woordekes *die, dat, 't geen, 't gon, werk, werkinge, werksaem, bespoere*, ens.

Blad. 16. *lichtende licht*, bl. 17. *bevelende gebbon*, bl. 63. *voorsichtig met groote omsichtigheyt bewaeren* ens., syn ook in den grond lastige herhaelingen van 't selve woord.

Nog belacchelyker doen-se, die op dése wyse voordgaen; gelyk J. J. SCHIPPER: *ik sal u waerde, die ik niet ten vollen kan waerdéren, laeten blyven in haer waerde, die te waerdig is, dat ik bereyken sal de waerde van* ens.: dat is séker gek en walgelyk! ik had nog honderdmael liever den *ik en wét niet wat* van CATS te léser.

Bemerkt dat dit niets en besfluyt ten naedele van het Réden - bloemtje *herhaeling* geheeten; CATS héft in syn 13. Sinnébéld négenmael *rook* in ses versen, en dat misstaet niet.

Bemerkt insgelyks dat men niet alleen de selve woorden onbekwaemelyk by een vergaderd myden moet, maer nog den selven klank in verscheyde by een staende woorden : B. V. om den geduerigen klank van *at* is dit geméte gebrékelyk : *Men schat als dat dat wat twee potten nat bevat. Soo saen sy syn ter sy is onaengenaem, door syne sesmael f in een half geméte.*

Bedrógen syn sy, die meynen dat de Konst ingegóten is : daer toe word seer vél blokkens versocht, ende vél meer als men gelooven kan; om goede woorden te vinden, en die woorden niet als ten bekwaemen tyde te gebruyken, om goede seg-wyfen, goede rédenéringe, ende goed beleyd van syné stoffe in 't werk te stellen; jimmers om alles in goeden schik ende naer de wetten der Konst te voegen met oordeel en geest, ende met soo groote behendigheyd, dat men het gemaakt manneke niet en ontdekke, dat is, dat men niet en beseffe dat het met aerbeyd en geweld gemaakt is, maer dat alles schyne natuurelyk te wésen, ende met syne bekoorelykheden den Léser soo béfig houde, dat hy sonder merken ten eynde gekómen is, alle den tyd geheel noodig gehad hebbende, om de schoonigheden te verwonderen. En fulke tytstékendheyd brengt niemand met syn sterre-lot méde : het moet aerbeyd kosten aen die den gelukkigsten gebooren is. Ofte peysen wy misschien, dat Virgilius alleen soo bot gewést is van elf jaeren geséten te hebben óver eenen onvolmaekten Æneas? het staet ons vry te peysen wat wy willen; maer kunnen wy, sonder de gerechtigheyd te kwetsen, wel éniq volmaekt werk neffens syn onvolmaekt stellen? Daer syner die misschien in hunnen waen sich inbelden hem voorby gevaeren te syn, om dat-se éniq gebrekykheden in syn werk ontdekt, ende in het hunne gemyd hebben : maer kunnen sy aen syne schoonigheden?

Men vraegt niet hoe lang ofte hoe vél, maer hoe wel; ende het is sonder óverwéginge béter op twintig jaeren twintig goede geméten te maeken, als duyft slechte op eenen dag. Wat dan seggen van soo véle ongeleerde gauwaerts? Dat-se ongeleerde werken

maeken, die met hun sullen vergaen : ofte hun senden nae het Boekske de SORTE WEIRELD.

Het jaemerlykste is, dat selfs Geleerde, by gebrek van Virgilius nae te volgen, opgepropt syn van belacchelyke onverdraegelyke woorden, hals-gebrökene seg-wysen, verwerde sinnen, ende andere gebröken; die de waenwyse verblinden ende behaegen, de Tael tot in den grond bedervende. Wilt gy een kleyn schets? men seyde voortyds *een slim, doortrapt, behendig, loos, oolyk, syn man*, tégenwoordig segt men *een ingewikkeld man* : wilt gy nu wéten waerom? om dat de Franschen INTRIGUE seggen, van INTRIGUER, *verwarren, onder een wéven, overhoop wénselen, inwikelen*, en daer af kómt *ingewikkeld man*. Wel goede! de kleyne kinders syn ingewikkeld, te wéten in de bunfels en luyders : en meynt sulken botten Schryver wat schoons geseyd te hebben? *aermsalige Tael!*

Van 't selve gewigt is FAIRE JOUR AUX ENNEMIS, het géne men in verstandige tyden vertaelde B. V. met *de vyanden te lasten ontslippen*, ofte *ontsnappen* enl., dat word nu vertaeld *aen de vyanden dag maeken*.

Den Tooneel-springer NEYTS is hier in eenen överkyker, ik wil seggen, dat syne vertaelde Sang-stukken soo opgepropt syn van dusdanige mislågen ende spreuken die het Néder-duytsch onéygen syn, dat iemand, die geen Fransch wét, de selve niet kan verstaen : wat ontmoet men in het derde deel der Onverwagte Ontmoetinge? *aerbeyders béfig van pakken te bereyden* : dat is al van in de tweede réke eene onverwagte ontmoetinge; ik hadde verwagt te ontmoeten *béfig met pakken te bereyden*.

Wat voorder : *gy hebt maer bedacht gewést om weg te gaen. Bedacht gewést voor gy hebt maer gedocht, gepeyst... hoe bedroeft is dat!*

Wat leeger : *sy sullen wel ontfangen worden* : dit is goed op synen tyd, maer in d'omstandigheyd van Neyts deugt het woord *ontfangen* niet, het móet *bejégenem* syn, ofte *hand-hávenen*.

Wéderom : *wat is't dat ik u verschuldigt ben? Wat is't dat ik u ben, voor wat ben ik u*, is Fransch;



QU'EST - GE QUE JE VOUS SUIS REDEVABLE. *Verschuldigd* is hier een te groot woord, en beteekent *verbinde-nisse hebben* : hier moest hy seggen; *wat ben ik u schuldig*.

Dit hebbe ik al gevonden op d'eerste bladfyde, die ik ópen sloeg, bedenkt hoe het moet gaen door geheel het Werkje, en door alle syne Werken.

Daer waer geen eynd aen, wilde ik alle sulke leuren uyt den hoek haelen; dese weynige schetsen moeten ulieden dienen, om op plieden hoede te syn, ende niet alles aen te nemen, wat de druk-pers voorgéft.



*Vervolg van ÉVE en OE op voorgaende N.º*

Gy had 't spéltje moeten hooren,  
 Als-se kwam 't geheym doorbooren,  
 Hoe dat jonker Jupiter,  
 't Arendje aen syn beste ker.  
 Nae syn spél-hof was geréden;  
 En om dese of gindsche réden,  
 Of misschien op 't onverhoeds,  
 Of uyt insicht tot wat goeds,  
 Of om *appetyt* te winnen,  
 Ió had gebragt daer binnen,  
 En haer toonde hof en flot.

Hier was't een nieu duyve-kot;  
 Daer een brugge van plantsoenen;  
 En daer schuytjes van pampoenen;  
 Een prieel heel in 't Spaensc groen;  
 Elders was't een bed ajoen;  
 Een bed erwten; boereteenen;  
 Opgekant met kaeke-beenen;  
 Prachtiger, als't doorgaens gaet  
 By Jan Hågel en syn maet.

Ook had wel den baes der Góden  
 't Meysje een pronk-tuyltje aengebóden,  
 Of van tym of ros-maryn  
 Met wat bloemen, grof of fyn.

Had'er hy maer mögen planten;  
 Maer Vrouw Juno, by den fanten;  
 En gedoogde nimmermeer,  
 Dat haer seer geduchten Heer  
 Anders kweekte, als keuke-bloemen;  
 'S is misschien daerom te roemen;  
 Of misschien was't gierigheyd.

Iö wierd van daer geleyd  
 ( Iemand sal my mislyks seggen,  
 Waerom niet in 't kort uytleggen,  
 Wat *persoon* dese Iö was :

Dat is my juyft eenen bras;  
 Laet-se Tryne syn of Nelle,  
 Laet-se syn wit, graew van velle,  
 Laet-se syn gelint, gekraegd,

'T was altoos een jonge Maegd )

Dan hy leydde haer nae binnen:  
 Om den dorpel eerst te winnen,  
 En, als eenen hupschen kwant,  
 Haer te bieden syne hand,  
 Hy verkruyste syne beenen,  
 Viel met 't bakhuis op de steenen,  
 Dat hy plofte, als eenen balk.

't Meysje, alree geen kleyntje schalk,

Scheen in ernstig medelyden;  
 Maer meesmuyde van besyden;  
 Sy riep, Heere! . . . Hy riep na,  
 Aye Magd Barbara!

Mynen neus! ay myne knóken!  
 — Hoe gaet? is'er niets gebróken?

Is den hals wel? léft gy nog?

— Luyd: *'s is niets*; stil seyde hy: *och!*

Sy veranderden van réden  
 En syn bey vootd ingetréden,  
 Daer een schoonen diich sich vond,  
 Die op syn dry pikkels stond,  
 Met een bank, die van twee staeken  
 In dien tyd men wist te maeken,  
 En met groene werven-teen  
 Mooy te vlechten óver een;

Want met oorelof de stoelen  
 Voor gemaklyke achterdoelen  
 Noch in hémel, noch op aerd,  
 Noch voor meester, noch voor maert,  
 Waeren nog niet uytgevonden :  
 Brak den bank, de gasten stonden ;  
 Soo ging't in dien tyd te werk :  
 Sy sloeg dan haer oogmerk  
 Op een berd vol schoone lépels ;  
 Niet, gelyk by boere-klépels,  
 Ergens van een wilgen blok ;  
 Maer van schoonen mat-boom-stok ;  
 Die Saturnus lange jaeren  
 Had aen Tellus doen bewaeren ,  
 Tot hy eens op goed saysoen  
 Had een reysje kunnen doen  
 Nae Parys ; maer wilde beyden  
 Tot der *Assemblée's* scheyden ;  
 Want den vent was *Riflocraet* :  
 Schoon hy kloek was inderdaed ,  
 Hy en hadde toch niet geirne  
 Eenig maegschap met *Lantetrne* ;  
 Dus hy sich by moeder houd ,  
 Tot het béter maeken soud  
 Om te gaen , en sonder haeyen  
 Daer een fluyt af te doen draeyen :  
 En bydies had sich beraen ,  
 En daer-af geschenk gedaen ,  
 Als Jupyntje sou gaen trauwen .  
 Bóven dat was aen te schanwen  
 In dat *Góden-cabinet* ;  
 Eenen schótel of *lampet* :  
 Van Doolaeges *Pot-fabrique* ,  
 Net gedraeyd als op *Musique* ,  
 Sulks en was nog nooyt gesien .  
 Om u verders te bedien  
 Al de potten , al de pannen ,  
 Al de kroesen , al de kannen ;  
 Schup , en tang , en hangel-haek ,  
 'T waer een eynde sonder saek ;

( 9 )

Eene faek; tets! sonder eyndere:  
 'K sprak daer mis, schoon ik wel meynde,  
 Waey! vergéf my dése fael.  
 Wilde ik voords doen het verhael  
 Van de fruytpan, muysévalle,  
 En den andren huys-raet alle,  
 Nôte-kraekers, soutelaen,  
 T'avond had ik niet gedaen;  
 'T waeren uytgelése stukken!  
 Jupiter nam syne krukken,  
 Bragt op den gedekten disch,  
 By soo verre, dat ik mis,  
 Sal den disch ontdekt dan wesen;  
 'K heb het niet soo nauw gelésen;  
 'K wét wel dat in 't midden stond  
 Een kabbaes van séven pond  
 Van de schoonste Smyrna-vygen,  
 Waer voor édle soudén nygen;  
 En waer voor heel 't Góddendom  
 ( Dat eens liep, die recht, die krom,  
 Tot voorby de Nylsche stranden  
 Voor dien vent met honderd handen,  
 Die met beagen katsen wauw. )  
 Op soud staen voor dag en dauw  
 Om'er van te binnetóten:  
 Dan, Jupyn bragt Spaensche nóten;  
 Ierelandsche krop-sala,  
 Saed van Monomotapa;  
 Ramenatsen, rype krieken,  
 Bey seer goed, om aen te rieken,  
 Maer nog béter voor den smaek;  
 Mispels voor een lekkre kaek;  
 Géle wortelen in schellen;  
 Baefmis pruymen sonder vellen;  
 Belschen kaes van 't beste slach  
 Bragt hy ook al voor den dag  
 Met een diep geprinten wáfel;  
 Ó! 'T was eene kónings táfel;  
 Of nog best, 't was op syn Gódschak:  
 Dan kwam hónging op syn Jódsh,

Met een pot gebraede peiren ;  
 Dan volgde om den dorst te weiren ,  
 Keire - melk - wey ongesón ;  
 'T was den Nectar van de Gón.

Als men nu was nérgeséten,  
 Bélig met heel lustig t'éten,  
 En te vollen maeg en krop,  
 Ba! den drank rees in den kop :  
 Jupyns herffens gingen draeyen ;  
 Ió rocht ook aen 't kallewaeyen ;  
 Hy verfocht haer eenen soen ;  
 Sy sey, neen ; en liet hem doen :  
 Van daer voords 't was *Camerade*,  
*Accollade* en *Embrassade*,

'T was al vriend tot Romen toe.

( Wel! ik hoor hier dikwils oe! )

Stille syn begon vervélen ;  
 Dus sy gingen aen het spélen :  
 'T eerste was : *daer is een plak*,  
*Gaet'er méde nae de marks*,  
*Koopt een kos...* en sulke dingen.  
 By gebrek van teirelingen  
 En van kuerten , was 't gameen  
 Sulks te spélen onder een.

Jypyn seyde dan , myn ratje,  
~~Laet~~ ons nu eens loopen katje : —  
 — 'K ben te vren. — Fluks op de baen :  
 — 'K ben in 't vry. — Gy syt'er aen.  
 ó Het ging'er soo naer justen !  
 Synde moe sy gingen rusten,  
 En een teugske wey daer op.  
 Maer de vreugd was in den kop :  
 Ió self, die jonge pryé,  
 Was soo dertel en soo blye,  
 Dat geen spel haer tégen gink :  
 Jupiter, een loofe flink,  
 Wist het Meysje soo te leyden,  
 Dat het niet eens docht op scheyden.  
 Ió, by sint Magdaleen!  
 Sey Jupya, ik weet nog een;

Ô! Wy moeten dat nog spelen;  
 Dat sal 'geenffins u vervelen,  
 Dadaë was sotijk' bly  
 'T selve spelende met my.

Dus daer' aen : 't was *réve, réve,*  
*Duyk, sa duyk, dat ik u géve :*  
 Iô kwyldé van vermaek.

Maer, ey!... wat een wondre saek!  
 Daer, voor eenen oogwenk sâten  
 Die twee lieven vast te praeten,  
 Was niets anders meer, goe lien,  
 Dan een duyftre wolk te sien :  
 Met men hoorde deuren kraeken,  
 Een gesnor als van duyft snaeken,  
 Een gesnâter, schel gerucht  
 Was vervollende aerde en lucht ;  
 Duyfend eksters alsoo schettren,  
 Duyfend endten alsoo kwettren ;  
 Duyfend spreewen uyt op aes  
 Maeken nog geen sulc geraes :  
 'T was Mevrouw in haere woede,  
 Die met eene geessel-roede  
 Wel geweekt in fouten-plasch  
 In haer wyve-gramschap was :  
 Sy had ergens lont geróken,  
 Om dat iô sat gedóken...  
 Met een eerelyken man,  
 Eenen God, wie hoort daer van ?  
 Is daer tégen iet te seggen ?  
 Vrouw, wilt uwen toorne afleggen :  
 'T is soo dikwils *deugd en eer,*  
 'K vraeg u, is't hier min of meer ?  
 Sy en hoorde woord of reden,  
 Stapte toe met reuse-schréden,  
 Riep : ha! luyfer! deugeniet!  
 H....-jaeger! vrouw verdriet!  
 Daer betraep ik u, gy schoelje!  
 Gy vervlakte fyne poelje!  
 Gy bedrieger! luyt-capoent!  
 En gy ook, gy vuyt satsoent!

Snotte -belle! puyfte -noufe!  
 Kromme keute! fronffel -beufe!  
 Stink -hol! leep -oog! min als niet!  
 Katereffe! moet -je niet  
 Kómen -spélen; *rève, rève!*  
 Kyk -se staen die vuyle téve,  
 Die *canaille*, als haere moer!  
 H! h! h! h! h! h! h!  
 Kóm! 'k sal u gaen ráderbraeken,  
 D'oogen leggen op de kaeken,  
 'K sal u geesslen tot den bloe;  
 Naeyen uwe ... *ooren* toe,  
 Of met swarten pek toeplakken;  
 'K sal gaen volles uwe sakken,  
 Daer is drink -geld aen verdiend;  
 Jae voorféker uwe vriend -  
 Schap is weird te syn géprésen;  
 Ik wil niet ondankbaer wésen,  
 En daer op sy schoot haer toe.  
 Maer wat vind -se? Een jonge Koe  
 Of een Veirse, ik wil'er af syn.  
 Jupyn sprak; wil niet soo straf syn;  
 Gy vergift u, soo gy siet.

Wat'er verder is geschied,  
 Wil ik nu niet onderzoeken;  
 Lést maer vyf, ses honderd boeken,  
 En gy sult wel hier of daer  
 Worden dit geschicht gewaer:  
 Soud het u te lastig wésen  
 Sop vél boeken te doorlésen?  
 'K wét u nog een bétren raed;  
 Lést dien eenen, waer het staet.

'T is genoeg, ik heb doen blyken  
 By 't welsprékende doorstryken  
 Met syn sluyt -réde en begin  
 Van der Góden Kóningin,  
 Wat gemormel, wat gerommel,  
 Wat gekláter, wat gedommel,  
 Wat geraes, gestuys, gebrom  
 Hier soud maecken eenen drom

Van een honderd helsche dillen ;  
 Men soud het \* Tooneel sien trillen ;  
 En de huys-kap viel in tweek :  
 Daer stond † Roosaerd op een been ;  
 Heel den moed soud hem ontvallen :  
 Stopt de deuren, luykt de vallen,  
 Daer is al gedruys genoeg :  
 Het is hier geen vryen Kroeg,  
 Geene 1 Bok-sael, 2 Bal-noch- 3 Bael-huys  
 Voor mooy Tryntje, of jonker Kael-luys,  
 \*T is geen Vasten-avond-dag ;  
 Waer toe dan al dit gejag,  
 Dit gerucht, die schelle stemmen ?  
 Kóm! ik moet, ik wil-se stemmen...  
 Maer! maer! eer ik voorder gat,  
 Dat ik liever eerst verstaet,  
 Wat het syn voor ditten datten...  
 Wagt, ik hoor... ik sal het vatten...  
 Tets! den drommel! 't is verferd,  
 Al de stemmen syn verwerd :  
 Wagt, wagt... 't is al ÉVE : ey! ÉVE ?  
 Is't misschien ook réve, réve ?  
 Hoort wér ÉVE : hoort nu OE :  
 Is't van luykt de deure toe ?  
 Toch, 'k begin, als iet te vatten ;  
 'K hoor; LAET D'HIPPOCRENE SPATTEN ;  
 'K hoor de woorden LOF en ROEM,  
 'K hoor het woord van ROOSE-BLOEM...  
 Luystert toe ; 'k hoor wér de stemmen  
 Al te saem ten hémel klemmen  
 Met den klank van ÉV en OE ;  
 'T is waerachtig LÉV DE VROE!  
 Hoort, maer hoort! GOD WIL HEM GÉVEN  
 MÉNIG JAER GELUKKIG LÉVEN!  
 HY SY WELKÓM HIER TER SAEL!  
 Is het lied van altermael.

\* Tooneel op het Gild-hof.

† Gilde - broeder van de Roos.

1 *Vaux-hall*, 2 *Jeu de paume*, 3 *Nacht-dans*.



O! Dat syn heel andre dingen :-  
 Sulke dingen mag men fingen,  
 Sulk geroep is nooyt te vél;  
 Roept vry, Mannen, ny'er kél,  
 Doet maer vreugde-galm opschieten,  
 Sulk gerucht fal nooyt verdrieten :  
 Ha! om nu, 't is alles web ;  
 Nu en vrees ik geen gerel ;  
 Laet nu vry met groote stromen  
 Vrouwe-volk ten Hóve inkómen,  
 Laet-se roepen EV EN DE,  
 Als het is, LANG LÉV DE VROE!  
 Laet-se met de Broeder-schaeren  
 Haere Sufter-stemmen paeren  
 In soo wel verdienden lof  
 Tot verheffing van dit Hof :  
 Doet-se roepen ; LAET BLY LEYEN  
 DEN MÉD-HOOFD-MAN ONS GEGEVEN ;  
 EEN MÉD-HOOFD-MAN, DIE NIETS WILT,  
 ALS HET VOORDEEL VAN DE GILD.

Wat segt gy van my nu, Mannen ?  
 Daer was ik bynaer een hannen ?  
 'K had bynae het spel verbrod :  
 Gy my séker sag voor sot,  
 Met soo vél hier te kawauwen  
 Van 't geraes van Mans en Vrouwen,  
 En te wilken tégen sin  
 Al de tongen houden in ;  
 Daer ik hun tot Lof-xyttingen  
 Had behooren aen te dringen :  
 'K ben voorwaer gheheel *confus*,  
 Eh daer óver 'k vraeg; *excus* :  
 Om den misflag te herstellen,  
 'K fal door Schoonaert nyt doen bellen,  
 Dat een neuen Phaëton,  
 Niet een, die de heete son  
 Wilde draegen in een mande,  
 En met nek het hayr verbrandde ;  
 Maer een die in wys beleyd  
 Uytchynt, in voortlichtigheyd,

Mildheyd, Rechts-geleerdheyd méde,  
 En in liefde tot den vréde,  
 Weirdigen Apollos soon  
 Hier beklom den huldings Troon  
 't Hoofd gekroond met Lauwerieren,  
 Om de Gilde te bestieren;  
 Waer hy van elk-een ontving  
 Wellekom en Ségening,  
 En Geluk-wensch, en meer dingen,  
 Dat ik het niet al kan singen:  
 Als't sal wésen uytgebeld,  
 'K hóp myne eer sal syn hersteld.  
 Wil, Méd-hoofd-man my verschoonen  
 Over myn verbroddé toonen:  
 En op dat ik ook iets doe,  
 'K roepe mé, LANG LÉV DE VROE.

## 48. T A E L - Ó V E R W É G I N G .

*Nópens de Scheydelingen.*

**S**CHEYDELINGEN, die men in Liedjes poofen kan heeten, moeten meer als in twee réken bestaen: die men vind achter de Voor-réden van den Moeyal

„ Daer hebt gy, Léser, 't eerste stuk,

„ Daer hebt gy proef van mynen Druk,

—————

„ Daer speurt gy, hoe ik heb begonst

„ Het setten van de Letter-konst. *Enf.*

souden béter gevolgelyk sonder tusschen-scheyden gedrukt gewést hebben; want men moet-se soo lésen: ende om d'igt aen een te lésen, is't noodeloos Scheydelingen te drukken.

„ In 't maeken van goede Scheydelingen moet men in acht némen, ten eynde van ieder Scheydeling een séker slot van sin te stellen, 't sy hy heel eyndigt, 't sy hy ten minsten eenen merkelyken stilland verdraegt: het overhaspelen van 't een Scheydeling in 't ander is ongeoorlofd. Hiet af een staeltje.

- „ T' aertchyn, dat met swier van grootsheyd  
 „ Vaek heeft myne sel vervaert,  
 „ Héeft tot loon van myne blootheyd  
 „ Nu myn bange vrees bedaert,  
 „ T' hert van fuyvre min verwonnen  
 „ Kielt fyn woonplaets in het myn;  
 „ Soude ik in meer vreugde kunnen  
 „ Wenfchen op-gevoerd te fyn?



- „ Néen, de hem'len, kan ik fpeuren,  
 „ Stemmen toe, dat fy my fal  
 „ Vreugd op vreugden doen gebeten  
 „ In het aenfien van dit al:  
 „ Schoone olftrongen, groene béemden,  
 „ Lieve ftróomtjes, wier geluyd  
 „ Onfe finnen kan vervreemden,  
 „ Dat men fonder fchróomen uyt



- „ Ons gedachten, onfe daeden,  
 „ K wenfch u ewig welvaert toe:  
 „ K fie dat Phœbus fief wil baeden  
 „ In de fee door 't rennen moe:  
 „ Dagen ftrekt-ge my, ó ueren,  
 „ Schoon ik u tot fpoeden vley,  
 „ Dagen, jaeren in 't gedueren,  
 „ Géeft my 't luk, dat ik verbey.

J. J. SCHIEPER.

Den fin is ontrent volmaekt nae het eerfte Scheydeling, ende vervolgens wel: maer nae het tweede kan men geene de minfte rufte houden, fonder den fin te bederven, ende uyt dien hoofde gebrékelyk: want hoe wilt gy dat het Scheydelingen fyn die van een niet kunnen gefcheyden worden?

: Een régelmaetig werk mag uyt twee verfcheyde régelmaetige Scheydelingen door het heel ftuk óverhands gevlochten worden; meer niet.

Den fang-val der Liedekes altoos eene fêkere rufte médeffepende, fyn de felve aen defen régel hoogelyks verbonden.

---

Men vind-ſe te koop by den uytgéver HARRIS DE VARVER  
in 't Kaffel-ſtraetje binnen lept.

# TYD-VERDRYF.

N.º 36.º



Tonsa comam ferro succrescit latius Arbor:

*Als men den Boom besnoeyen mag,  
Hy komt te schooner aen den dag.*

---

**A**L is aenkondigen geheel buyten myn bestek, ik voldoe aen een vriendelyk verzoek van alle de Drukfaelen aen te teekenen op het Oirfuk gesien, de welke den Gentschen drukker, ofte den Wackenschen uyt-schryver der Prys-verssen in WACKEN in 1806. begaerz héft in het Schrift op de 37. bladfyde : voor-af in 't Opschrift *veranderings-haeven* moet hersteld worden in *veranderings halven*. Verders

Ten 1. alle *z* is druk-fael : in 't opstel des Schryvers moet die boek-staef ruymen voor *f*.

Ten 2. alle geslótene *e* en *o* héft in het Hand-schrift een galm-teeken op dese wyse *é*; *ó*.

Ten 3. waer de lange *a* eene lautere syllabe maekt, staet sy met een anders-loopende teeken; als in *gáde*.

Op de 38. bladf. in de 3. réke 't moet syn *Arschengel-rot*. In de 5. réke *slaegen* en niet *slagen*. In de 9. réke *krinkelen*; *krenkelen* is Gentsch. Op 't eynder der 10. réke is een schrabbekke in 't Oirfchrift. In de 15. réke héft het *niew*. In de 19. *nog*. In de 25. *glimp en list*. Hoe kan; hoe durft, hoe wilt men iemands werk alsoo bederven met *glim en list* te drukken? In de 34. réke *lés eewighèyd*.

Op de 39. bladf. in de 20. réke hoe belacchelyk is 't *pit syner sending*! hoe krachtig is, volgens 't ORIGINEL; 't *pit syner sending*, als de grond-leer, waer uyt

duylende leeringen gevolgd syn. In de 21. réke *in lessen* en niet *en lessen*. In de 27. réke *Arsch-priesters*. En in 't laetste vers is heel kwaelyk tusschen den imperativus *vreos* en den imper. *dien* het noodig schrabbeke uytgelaeten 't moet syn: *vreos, dien, bemin...*

Den vinder van het stuk op de 75. bladf. beklaegt sich van de volgende veranderingen in syn werk: in de 1. réke 't moet syn; *vaarsen*. In de 2. en 3. réke *streef* en *heeft* en óveral andere sulke. In de 3. réke *noch wat noch klem*. In de 7. réke *gedóken* en *rye*; *reye* is wat anders. In de 9. *kóms* en *gerózen*. In de 10. réke *wézen*. In de 11. *váder* en *elders* sulke. In de 18. *luislor*.

Op de 77. bladfyde in de 23. réke 't moet syn *bloed* met *snøey* - mark. In de 30. réke *doch*. In de 35. réke *onbevroze*.

Syn'er andere faelen in men sal-se de Girschryvers van dése Dichten wyten: B. V. op de 38. bl. staet'er: *Aerdsh, hémelsch paradys, Gods aenschyn, heerlykheyd, word u en aen uw saed in eeuwigheyd ontseyd*. Hem verschoont, dat ieder woord van beteekenisse verschélt, en dat'er nievers het bind-setsel en tusschen kómt; soo dat den grammaticálen sin kan syn *aerdsh paradys word u ontseyd, hémelsch paradys word u ontseyd* en; ik soude hem nogtans geraeden hebben te stellen, *worden en uw saed in eeuwigheyd ontseyd*.

Heel anders waer B. V. *heyl, voorspoed is gewéken*, óm dat, *heyl* en *voorspoed* het selve beteekenende, het te walgelyk waer aen 't verstand sich voor te stellen *heyl is gewéken, voorspoed is gewéken*, als geene nieuwe verbéldinge verwekkende. Ook te seggen *foldaet en óversten vlucht voor den vyand*; het bindsel en belet de scheydinge.

## K N E P - D I C H T .

*Vraege gy wat eene Maagd ik my tot Vranwe gis?*  
*Ik wil geene al te gereed, of die te weygrig is:*  
*Ik houd voor best de middelmaet,*  
*Noch die my pynt, noch die versard.*

Terwyl ik in de Huldig-dichten ben, ik moet hier nog een kleyntje by voegen.

*Pintinge van een gemeen huys 't Ieper op de Huldige van den Keyser LEOPOLDUS den II., als d'opstuyvers songen :*

..... Verùm inclementia Divùm

„ Has évertit opes.

„ De Góden vielen ons niet sacht ;

„ 'T viel anders uyt, als 't wierd verwage.

LEOPOLDUS SECUNDUS, AUSTER, APUD BELGAS  
INAUGURATUR.

*In dry Hoepels.*

LEOPOLDO JUSTO. LEOPOLDO PACIFICO. LEOPOLDO CLEMENTI.

*Van wédersyden.*

1.

Weg Mars! Erynnis weg, en alle twist-gespuys!  
Vtucht in het duyfter voor 't doortlichtig Oostryks Huys ;  
Verlaet het Néderland haet-stókers, heltsche schimmen ;  
Vlied, ramp-siek nacht-gebroed, de vré-son is aen 't klimmen.

2.

Kóm! soete Vré-gódin, dael af uyt 's hémels wolk,  
Kléf tot des waerólds eynd, kléf valt aen 't Néerlandisch volk ;  
'T geluk kómt van den Vré, 't is in de rust gelégen ;  
Ném rust en vréde weg, daer is geluk noch fégen.

Hier aen houd van verre eene Prys - kaert van  
't jaer 1784.

Quid non Argento, quid non corrumpitur Auro ?

*Voor Geld den Beir danst, en den Meester stuyt of singt ;  
'T is 't Geld dat alles dwingt.*

**H**OR slaefsch gaet 't volk te werk in 't vellen van syn oordeel ;  
Het kent geen andre wet, dan eyge baet en voordeel ;  
Vandaag haelt Justus eer ; maer draeyt den wind van baet ;  
'T verstand te schande, alle eer-bewys verkeert in smaed.

'T doortluchtig Kroon-hoofd, die, vol uytgestrekte insichten,  
 Soo ver van pracht, als digt gehecht aen heylge plichten,  
 Sich ten slaecht-offer géft van Volk en Ryk-bestier;  
 Die nu den vluggen Frans, en traegen Batavier  
 Benadert; dan de locht der Ruysen gaet verdueren;  
 Wien Romen 'r syner beurt thans binnen syne mueren  
 Siet en verwondert, heel verfeld door 't kleyn beslag;  
 Dien Vorst, die voor 't gemeen aen 't werk voor dauw en dag  
 Sich slaef maekt, om syn volk van slaeverny t'ontrukken;  
 Dien grooten JOSEPH, voor wien Turksche halven bukken,  
 Voor wien met eerbied wy syne onderdaenen staen,  
 Kan 't algemeyne lot der opspraak niet ontgaen.  
 Hy, die ten eersten jaer' fyns Ryks soo wierd gefégend,  
 Word nu van véle, ja! bynae met smaed bejégend,  
 Door dien elk stoutlyk en loshoofdig sich vermét  
 Te wéten, wat beschik hy in syn binnenst sméd.  
 'T is niemand eygen te doorsien, wat in de kolken  
 Der herten wónt, als hem, die bóven in de wolken  
 Het Al bestiert, naer synen wil de Vorsten leyd.  
 Hoe kan men óvergaen tot sulke fin-loosheyd!  
 Ó Gy! die d'eer des Vorsts verwaendlyk durft bespringen,  
 Leer uwe lossé tong bethyden en bedwingen;  
 Leer, nimmer ongegrond, boosaerdig, waer of mis,  
 Een insicht doemen, dat u gansch verborgen is:  
 Gy, die verduyken moet des évenmen'chs gebréken,  
 Gy durft van uwen Vorst dus onbeschaemdlyk spréken?  
 Dien Vorst, dien gy, niet lang, soo hoog in top verhieft,  
 Om dat hy tyd en rust betédde in 's Lands gerief?  
 Maer 'k wét van waer het kómt, ik sie de spille draeyen:  
 Elk dacht voor sich te sien den wind van voordeel waeyen:  
 'T is 't oude: al wie maer wint, schreewt; 't is 't gemeene best;  
 Verlieft hy, 't keert al om, hy schreewt; het is de peit!  
 Een Domheer, die den Vorst alreede spurde aen 't waeken,  
 Om den Koophandel in syn Ryk ten bloey te maeken,  
 En syne Tienden langs dien kant nog rysen sag,  
 Song wérgaloosen lof aen JOSEPH dag aen dag:  
 Maer fédert hy vernam, dat d'óvertollighéden  
 Hem souden syn geweird ten nut van aarme léden,  
 Dien grooten JOSEPH wierd in syn gesicht heel kleyn.  
 Divescens by gebrek van een geoeffend breyn,  
 Die door duyft bédén sich in d'Overheyd déd stéken,  
 Vernémt, dat men wel soud hem met syn Ampt af-bréken;  
 Hy valt dien JOSEPH af, die soo misbruyken weirt.  
 Justinianus die met Pleyten sich geneirt,

En hoort dat JOSEPH tracht dien middel in rechts taeken  
Te vinden, die 't geschil soud kort en kostloos maeken,  
Verwerpt een sulken Vort, die 't welsyn van den Staet  
Beoogt en meer behert, als van Mynheer den Raed.

Soo gaet de weireld, 't is al goed waer by wy winnen,  
Wy keuren alles af, 't sryd al, 't syn werrel-sinnen,  
Waer ons belang by lyd; de baetsucht port ons aen,  
Om tégen ons gemoed, en réden op te gaen;  
Wy sien geen onrecht in, maer woeden als beséten,  
En klappen onbesuyd van 't géne wy niet wéten:  
'T recht' lyd, als men voor waer syn gissen aen durft bien  
In volle onsekerheyd van 't géner sal géshien.

## 49. TAEL - ÓVERWÉGING.

**V**oortyds is het vél in gebruyk gewéft een enkel  
toevoegelyk naem - woord sonder meer achter syn self-  
standig te stellen: 't is het géne men spot-wys een  
man groot heet: soo singt YMMELOOT:

*Als eenen visscher stout, voor stouwen visscher.*

*En door hun daeden kloek, voor door hun kloeke daeden.*

Nu is dat geheel uytgebannen. Maer men stelt-se achter

Ten 1. als sy niet eenig syn, maer een éinig ander  
woord vast toebehooren: B. V. *de heiren vermaerd* is  
gebrékelyk; maer niet, *de heiren wyd vermaerd*.

*Op dieren vreed* is gebrékelyk; maer niet, *op dieren  
vreed van aerd, ofte op dieren sel en vreed, ofte op  
dieren syns tands weirdig.*

*Den adelaer hooveirdig* is gebrékelyk; maer niet,  
*den arend trotsch, hooveirdig.*

*Met honderd dochters schoon, en rykelyk gekleed* is  
gebrékelyk; maer niet, *met honderd dochters, schoon  
en rykelyk gekleed.*

Ten 2. als sy wel eenig syn, maer dat onmiddelyk  
in vervolg van sin een ander selfstandig naem - woord  
volgt, ook gevolgd van syn toevoegelyk; dan mógen  
sy beyde hun toevoegelyk achter stellen: soo héft  
YMMELOOT geseyd:

„ Indien Erynnis sel, indien Alecte onsochte

„ Staen onder myn gebied . . . . .



L. MEYER stelt nogtans een toevoegelyk naem-woord achter syn selfstandig :

\* Twiſt héft in ménig huys ſyn takken breed gefchóten.

Néen : *breed* is hier geen toevoegelyk naem woord , máer een onveranderlyk by - woord. ( ADVERBIUM. )

*Van de midden-ſcheydinge, ofte ruſte der Verſſen.*

Men verſtaet daer door eenen noodigen ofte lydelyken ſtilſtand des ſprék - tochts ; dat is , dusdaenige ſchikking der réde, dat men onderwége het geméte eenen kleynen ſtilſtand houd in 't léſen, welken ſtilſtand helpt de ſoetlaydinge van het geméte, en de klaerigheyd van den ſin maeken. B. V. in déſe geméten van DE BOCK den ſtilſtand ofte ruſte is óveral op 't half vers, op de ſeſde ſyllábe.

„ Des ouderdoms gewigt kómt 't lichaem t'onderrukken

„ Door ſorgen aengejaegd, verhaeft door ongelukken :

„ Daer droefheyd eens begint te timmeren haer kruys,

„ Kómt ouderdom terſtond voor médemaet in huys.

Op het ſeſde woord-lid van de tweede réke is alleen de ruſte noodig : in de dry andere is ſy wel niet noodig, máer op de ſeſde letter-grépe verdraegelyk ; dat is te ſeggen, dat het aen den ſin ende aen de goede wyſe van ſpréken niet deirt een weynig op de ſeſde grépe te ſteunen.

Alle die den trant van Cats volgen, houden de ruſte op de ſeſde ſyllábe in de lange maete ; ende op de vierde in de náe - lange maete.

De géne ſich aen dien trant niet hechten, némen de ruſte verſcheydentlyk : B. V. op de 2. VONDEL :

„ Verſchynt, op dat hy ſich aen al ſyn' haeters vreek . . .

Op de 3. VAN LEUVE :

„ Ik Herder, die myn wit-gevlakte ſchaepjes weyde.

Op de 4. in myne óverſetting van d'Ænéade :

„ . . . . . die, aen boord

„ Der Trooyſche vloot, 't geweld der Griekſche ſlege-knappen

„ Ontkómen waeren . . . . .

Op de 5. VAN LEUVE :

„ Sal Mars gevleugeld en geknéveld eyndlings bukken,

( Hoe dwaefelyk ſoud hy doen, die ſoud léſen :

„ Sal Mars gevleugeld en geknéveld eyndlings bukken. )

Slecht past de ruste op d'eerste syllabe, als sy digt aen de voorgaende reke toebehoort, en den sin sluyt.

**B. V. ASTERMAN :**

„ Soo ver hy d'aenspraek dreef, toen plotslings hy de woorden „ Brak.

Even slecht en ongeoorloofd soud sy passen op de 7. syllabe. **B. V. OGIERS :**

„ Den blyden haen te volgen, die 't goed weer aenkraeyde.

Den selven :

„ Schoon ik eens anders spot altyd sal moeten proeven,  
„ 'Tgemoed sal meerdre rust \* hen, als 't gemoed der boeven.

De ruste is ook niet te keuren op de laetste syllabe op eene nae. By voorbeeld :

„ . . . . . wellekom , . .  
„ Sey sy en neeg; maer nauwlyks gaepde ik, om  
„ Soo het behoort het soetertje aen te spraken . . .

Vind men ondertusichen iet sulks by groote Meesters, men moet hun dat toegéven en denken, dat het daerom niet is, dat sy groote Meesters syn : en al wie geen grooten Meester is, moet sulks verwonderen en niet naevolgen.

In de korte lange - maete mag de ruste ofte schynruste passen op de 3., 6., 7. en 8. letter - grepe; maer verre best op de 4. **VONDEL :**

- Op de 3. „ De Troonwagt selfs bedekt haer aengesicht  
„ En voeten, . . . . .
- Op de 6. „ Soo word het slot gekust, om d'ingelóten.
- Op de 7. „ Bestelt een visch ons purper : en bekleen . . .
- Op de 8. „ De waerheyd soekt en 't lichaem self. Hooft toe . . .
- Op de 4. „ De pyler béest : de mueren béven ook,  
„ Gelyk verbaest : 't gewelfsel hangt vol rook.

Allerslechtst op de 5. ofte naelaetste. **VONDEL :**

- Op de 5. „ Der wet, tot dat gy, in gelonder lucht . . .
- Op de 9. „ En voor een tyd, in grove harsens, merkt  
„ Een weldaed, . . . . .

De ruste moet altyd aen het eynde van een woord syn, waer sy valt ofte niet : dus is het onnoodig en buyten aenspraek, als de sesde syllabe van een heldenvers sich in 't midden van een woord vind, de ruste sich op eene andere der bekwaeme plaetsen ontmoetende :

---

\* Hen voor hebben is even ongeoorloofd.

jae, het is béter, dat een woord door de zesde syllabe loopt, als, om dat t'ontvluchten, vers, ofte sin te bederven. **B. V. ASTERMAN :**

- „ Soo word een logt-hoofd, onberaeden en verméten ,
- „ En wars van moeder eerlooselyk gesméten
- „ In wangedrag, van Haentje-roofen afgehoerd
- „ Alvroeg vermaed, beschimpt, ten tuchthuysse ingevoerd.

Ik wil daer door niet aenraeden, al te logtveirdig sich sulks toe te laeten; ik wil maer seggen, dat in den óverhaspelenden trant, als dien van Vondel, ettelyke dusdaenige verssen d'eere van het werk niet verkranken, als sy wel luyden, ende door de ménigvuldigheyd niet tégenstéken.

Nog een Rymtje, dat van ver aen Huldjng-vers gelykt,

## DE BEGGYNTJES.

Beggyntjes, naevolsters van S. BEGGA.

Beggyntjes, dragt van sprackloose kinders.

*Cornetten*, Vrouwe-dragt voor hoofd-kleedfel.

In 1797. wierd door het Fransch Bewind het gebruyk van wielen en doeken verboden aen de Joffrauwen Beggyntjes, de welke dan hun hoofd tooyden met *Cornetten*.

Hier op de volgende sin-spéling gemaekt door INDEWEIRELD, opgedrege aen Joff \* UYTDEWEIRELD, toegesonden met den Bode Aldeweireld.

- Dat Joff. UYTDEWEIRELD Joffrauw van 't Begghynhof was, is bewésen door dese voorloopende waere Geschiedenis, honderd jaeren te vooren beschreven door den Voorsegger van de Garonne.

*Voorloopende waere Geschiedenis.*

**A**CH ach! *Masaur!* wat sonde is dat!  
 Een stouten Boer toont daer syn gat  
 Hier op sint Beggas hof, *Masaur*,  
 Hy kakt daer achtet onse deur;

Ay my! dien mensch is te beklaegen;  
 Hy sal't nae d'andre weireld draegen;  
 En, ach! met wat vergoedsche pyn  
 Sal hy daer-voor geroosterd syn!  
*Mafœur*, 't is heylig-schendery.

— *Mafœur* Lamyn sey; gaet'er by  
 En tracht hem op de straet te jaegen :  
 Moet men die vuyligheyd verdraegen?

Bereyda liep'er soo nae toe :

— Gy stouten Boer, gy vuylaerd, hoe  
 Durst gy hier kakken op ons Hof?

— Joffrauw Beggyn, met oorelof,  
 Waer moet ik dan myn pakske draegen?

— Wel! in de weireld : dat syn vraegen!

Wét, dat het hier 't Beggyn-hof is,

En dat gy met verergernis

Doet... daer... *Mafœurkes* acht of tien

Door haere glâse-vensters sien;

Denk, wat bekooring haer sal plaegen :

Ik moet u hier ten Hóve af jaegen :

Voord! voord! hier uyt! de weireld in.

— Joffrauw, het werk, dat ik begin,

Sal, hópe ik, eerst voltrokken syn :

Dan rechte sich dat boere-swyn :

Van achter trok hy al vertraegen

Den broek op; maer, wat viese slagen!

Syn hemde strópte al voeren op.

Bereyde ontsteld aenriep sint Job

En liep, gelyk een doller koe,

Al schreewende met d'oogen toe

En beyde handen voor de sterne

Een andere Beggyn omverne.

Dan sey den Boer soo syn, als plat,

Schoon 't valsch was, Joffrauw 'k sie daer wat,

En roepende, hoe swart is dat!

Vertrok al kletsen op syn gat.

*Eynde van dit schoon ding.*



Disco pati, casusque graves devince ferendb.

*Leer lyden, leer uw leet verdraegen;*

*Geduld verwint de hardste slagen.*

**L**ANG sal het aerdryk van 't Jaer négentig gewaegen  
En séven nog daer by, vermaerd op groote slagen;  
Gy hebt het schier geboet, ó Beggas Suter-tal:  
Maer nu de schande wégt op die socht uwen val.

Het was nog niet genoeg, dat duyvels u benyden,  
'Sdaegs met de weireid, en 'snachts met het vleesch aen 'tstryden,  
Den Franschman moest u nog vervolgen om uw goed.  
Siet! wat een braeve siel op d'aerde al lyden moet.

Dan grooten Azaël, dien Engel van tien ellen,  
Die korts voor Adams tyd de heir-schaer der *rebellén*  
Opviel, en dapper sloeg 't verwaten satans rot,  
Het géne in hooveirdy stond nae den troon van God.  
Dien Engel was vry weird den veld-staf nooyt te laeten,  
Had satans aenthang maer bestaen in vuyt-soldaeten.  
Ba! schoop die vrede bende op hem verwoed kwam los  
Met slinger, spies en sweird, in 's oorloogs yfren dus;  
Schoon den reus satan, by den Kimmel-berg geléken,  
En hoofd en schouderen daer bóven uyt kon stéken,  
En aen den hengsel net syn séven duyft pond woeg,  
'T géne voor een suyvren geest heel vél is en genoeg,  
Schoon voorgegaen tot schrik door swarte koen met bellen,  
Nog trost hun Azaël met syne rot-gefallen.

Maer toen dat slim gespuys het grof geschut uytvond,  
Uyt 's afgronds navel op kwam dävren met de lont  
Van pek en spieg-harst, met *mortieren* en *canonnen*  
Gevold met swavel, kól, en muer-sout saem geronnen,  
En yfse klooten, en *carcassen* nog daer toe,  
Die d'Engels slingerden en kwetsten, 'k wét niet hoé,  
En dryvende op de vlucht heel in wan-orden bragten,  
Door satans niewen vond verbluft voor helsche magten  
En schelmsche konsten; stuttede Engel Michaël  
Met logte ruytery de magt niet van de hel;  
Besloot hy hun niet digt met dertig keurling-benden,  
Die hy op hun wist door den Beyaerd om te senden,  
De schutteryen vast beprongen sonder vaer,  
En vast bedierven voor ontrent ses duysend jaer;  
Daer moest Vorst Azaël den veld-staf óvergéven:  
Toch sal syn grooten Naem in 's lévens Boek geschréven,

( 22 )

Vermids syn dapperen moed, die hy reeds had getoont,  
 Alle eewen door berucht met eyk-groen jaen gekroond:  
 Dien grooten Azaël, dien Engel van tien ellen,  
 Soo Famas lof-basuyen niet eyndigt uyt te schellen  
 Door 't onbepaalde ruym van locht en licht te gaer,  
 Is Schut-heer van dit Hof en ségre Maegde-schaer.  
 Legt satan listen om u ergens te verstrikken,  
 Hy waekt voor u, en wét syne argheyd te verlikken,  
 Soo eene moeder waekt, toen haere dochter vryt,  
 Sy houd den gast in d'oog, die minne-lonken smyt;  
 Maer meynt hy reukloos syne plichten te vergéten,  
 Sy schiet'er toe, sy graewt, en géft hem dry, vier béten.  
 Soo eenen meester, die een aerdig schól-kind héft,  
 'T gén neirfzig leerende de schól-wet nauw beléft,  
 Word synen bóterham van hond of boef ontnómen,  
 Hy géft hem eene taert: sulc lot behoort den vromen,  
 Soo doet in dit geval den grooten Azaël:  
 Hy sag hoe 't boos gekrielt, het slangen-saed der hel  
 Wér uyt was om 's Hof's roem en huyster te verhincken,  
 En défer Sultren deugd en aensien te vermindren,  
 Hy héft het hellich gepoog verydeld en onteerd,  
 En 't is, God lof! het is tot satans schand gekeerd.  
 Den geest der duysternis, den haeter onser sielen  
 Sag lang met wangunst aen scheir-doecken, kwyl-kiecers, wielen;  
 De lange mantels, en hog meer de lange roks  
 Hem baerden óverlang ruym soo véel spyts als vrots;  
 Past op gelégentheyd, en pas hy fiet-se kómen,  
 Ook met den eersten keer hy héft-se waergenómen  
 En 's effens aengelegd om u al te verlinnen.  
 Ha ha! hy is den uyl, 't is hy, hy die moet staen  
 Paf met een langen new, en wér het hel-gat soeken.  
 Hy mogt wel vyand syn van wielen en van doeken,  
 Nu moet hy lyden, dat u een verbeterd loen  
 Door den Schut-engel staet beschèren, hem ten spot.  
 Terwyl ik, en met my véle eereleyke lieden  
 U ségen, toejuyging, en heyl-wensch aen kóm bieden,  
 Dat satans pooging tot uw voordeel héft gestrekt,  
 ( Aldus en Engel een verdoemden dryvel rekt )  
 Héft vregde-galmen aen, héft hémelwaert de handen,  
 Stort volle maeten uyt van reuk-eu-dank-offranden  
 Voor glansbren Azaël,  
 Vervólt dés blyde Sael  
 Met sang en spel  
 Van uwen sége-prael:

Aldus wét Azaël des afgronds magt te pletten,

En hêft u van een kinder-kraem,

Tot hoogere eer en lof bekwaem,

Met wîst gebragt

Tot betren draagt

Tot meerdere faam;

De hel mag sich of niet verlossen;

Waert gy **BEGOVEN** maer, gy syt nu al **CORNETTEN**.

---

*Nog schoone dingen van Ieperlingen.*

---

**HULDING IN 'T PLECHTIG HERÓPENEN VAN  
S. JACOBS PROCHIE - KERK ALHIER.**

*Boven 't Huys van eenen bekenden Dichter.*

**S I N N E - B É L D.**

*Eenen Warkman, die eene plâete Stael tot eenen-Spiegel slypt.*

Hy drukt en slypt liet Stael; 't lyd; maer 't word spiegel-klaer,  
En wat onessen was, word glad, geslecht en effen :

Des afgronds magten, uyt om Kerk en Wet te treffen

En 'door oneenigheyd te brengen in gevaer,

Syn op de vlucht; \* den vréde en soen-seeft van 't Altaer  
Moet alle vróme siel in óvermaet beseffen :

God drukt de Kerk, om haer te suyvren en verheffen.

*Boven de Prael-bóge.*

**CLERO, PAROCHO, TEMPLO REDINTEGRATIS.**

*Boven de groote Kerk-deur.*

Juych Kerkliever, Prochiaen,

Uw verlangen is voldaan :

Kóm, en slyp al wér den drempel

Van den lang ontroofden Tempel :

Die alleen Gods eer bestraelt,

Eyndelinge ségenpraelt.

---

\* Van de beéde en onbeéde Pricsters.

*Aen de groote Kerk-deur van binnen.*

Domus mea domus Orationis.

Gy fyt te Kerk; 't is wel, 't is loflyk, Christone siel;  
 Wat doet gy hier? — Ik stae, ik sit, ik buyg, ik knief.  
 — Is't al? my dunkt gy lést de half gesléte serken,  
 En kykt eens rondom u, wat andre lieden doen;  
 Gy luyftert nae 't gespel van geye, bas, klaroën,  
 En orgel-pypen; kont-ge eep vriend of kennis merken  
 Gy groet-se; 't is geen kwaed: maer seg eens, syn de Kerken  
 Daer toe gebauwd? sie toe! lés, let, wat men hier set:

**DIT HUYSDIENT TOT GEBED.**

Die hier anderffins verkeerem,  
 Kómen maer Gods huys onteeren.

*Aen de klayne Kerk-deur van binnen.*

Die Egipten volt met plaegen,  
 En Sennacherib kan slaegen,  
 Mardocheum onderschraegen,  
 Caleb vryden voor kwae laegen,  
 Joseph voor den haet van maegen,  
 Loop der Sonne kan vertraegen,  
 Sond-vloed senden en weg-vaegen,  
 Kan den Nével wel verjaegen.

Christenen met kleyn betrauwen  
 Waeren wonder in benauwen;  
 Hun docht, dat der menschen werk  
 Was voor Góde vél te sterk;  
 Wilden syne Kerk beschermen  
 Of met woorden of met ernen,  
 Als of, die in syn beleyd  
 Engel-beiren héft bereyd;  
 Als of, die op enkel wenken  
 Kan 't Geloof aen Ryken schenken;  
 Nu 't vermógen had bepaeld:  
 Menschen, 't is te grof gefaeld:  
 Heet alleene wel beraeden,  
 Die betrauwden en God bāden,  
 Niets begetrende voor borg  
 Dan Gods vāderlyke sorg.



Die nooyt héft of fal verlaeten.  
 De met godvrucht God-gelaeten ?  
 Alle spel is haest gespeld,  
 Als't den Hémel-heer vervélt.

*Aen de Dok-sael.*

MENTE DEO SANCTA ACCINITE.

*Was leger.*

Daelt tot ons, ó Engel-kooren!  
 Laet gespel en sangen hooren  
 In 't herworven Kerk-gebauw!  
 Kómt, ey! kómt uyt 's Hémls hóven  
 Om den AL des Als te lóven,  
 Helpt verlégene uyt het nauw!  
 Onsen wil wilt hoog opstygén;  
 Maer de krachten néderstygén,  
 Mensche-stemmen syn te flauw.

*Aen den ingank van het Sanctuarie op syden.*

Quoniam bonus, quoniam in aeternum misericordia ejus.

ESDR. I. C. 3. v. 11.

Wel, soón van Josedek, soón van Salathiél,  
 Gy soonen Henadad, gy stam van Kedmihel,  
 Gy loopt, gy slaeft, gy swoegt! waer toe dat angstig jaegen ?  
 — Syt gy een vrémdeling, en onbewust dér dagen,  
 Toen onsen Tempel wierd geschonden, ons Geslacht  
 In Babyloniën gevangen weg gebragt  
 Met Priesters, Kerk-gewaed, en goude en silvre Vaten ?  
 'Therstellen van Gods huys is ons nu vry-gelaeten;  
 Den grond-slag is gelegd; Kerk-dienaers staen gereed  
 Met musicael getuyg en plecht-wys aengekleed;  
 Tymbaelen syn ter hand, Levieters taek; Kerk-deunen,  
 Feeft-liedren, dank-gefang staen 't aerdryk te doen dreunen,  
 Gevoed door 't schel geluyd van al het Jódsehe volk  
 In eenen drom vergaerd gehoort hem aen Gods Toik.

Soo spráken ondereen de vry-gestelde schaeren,  
 Die in Jerusaleem versich aengekómen waeren  
 Uyt Babyloniën op Cyrus hoog bevel,  
 Door God genópt, geleyd door Vorst Zorobabel.

Hoe! spráken menschen soo gesmaecht in duysternissen,  
 Versichóven van het licht der Kerk-geheymenissen.

By wie Messias was gesien slechts in 't verschiet,  
 Wat staet een volk te doen, 't gèn voor syne oogen Bet;  
 Het LAM voor wie 't al knielt, het drymael Heylig wesen,  
 Voor wie den Seraph brand; den Cherub staet verweten;  
 De Throonen sidderen; de Magten staen versteld;  
 Aen wien Arsch-engelen, en d'Ouderen vermeld  
 In Pathmos blad, en al wat hémel, see en aerde  
 Bevatten, singen staeg verheerlyking, en waerde,  
 Gesag, en sége, en lof, en eer, in ewigheyd.

Nooyt wierd met meerder recht Dank-prael-feest aengeleyt  
 Dan nu, daer men Gods huys, nae suchten en verlangen,  
 Tot ópenbaeren dienst wér band-los hést ontfangen;  
 'T geld de herbauwing: 't geld? segt vry het óvertrest  
 De Jód'sche Tempel-feest. Op, Christenen! verheft,  
 Verheerlykt, en verfiert Kerk-mueren en Autaeren,  
 Doet jonsten, stort gebén, juycht, laet ten hémel vaeren  
 Al 't móglyk bly-geschal met aller blyde stem,  
 Singt: HEYLIG! lóft den Heer van 't hoog Jerusalem;  
 Lóft hem, door wiens genà dit heyl-lot is verkrégen,  
 Van wien, aen die betrauwte, den troost kómt toegeségen  
 Maer voor den meesten lof eerbiedigt syn Gebod;  
 Soo vind gy binnen u Geluk, Kerk, Hémel, God.

*Aen den Hoog-autaer.*

Quisquis ades credens, fuerant quæ abscondita dudum,  
 Jam veneranda tibi rursùm Mysteria pando.

*Aen 't sitten van den Heer Siel-herder.*

Tres mihi sint animæ, longæ tria tempora vitæ,  
 Tres animas ovibus voveo, tres dedico vitas.

*Aen 't sitten van d'andere gewyde Kerk-dienaers.*

Cunctorum posuit solus qui stamina rerum  
 Mortales solus noluit instruere:  
 In nobis falsus per nos quoque lumine minus  
 Impletur: redeunt Ethica, Dogma, Saisus

*Water meer was heb ik niet.*

**K N É P - D I C H T.**

*КРИСТОКЪКЪ, gy soekt Loos tén trauw; gy syt niet bot;  
 Maer Loos en wist u niet; wel! Loos is ook niet sot.*

*Vervolg der kleynigheden in de Tael.*

JUBILÉ is geen Vlaemsch : den Jubilé van Bonifacius den VIII. ingesteld, wierd maer gevierd alle honderd Jaeren eens : dien moet *Eew-viering*, *Eew-feest* heeten. Clemens den VII. héft hem gebragt op vyftig Jaeren : dien heet *Gulde-jaer*. Paulus den V. bragt hem op vyf-en-twingtig Jaeren : dien heet *Silve-jaer*.

Laeter de Paterkes en de Nonnekes hebben hem gesteld op eenen halven Jubilé van twaelf Jaeren en half; misschen moet dien *Kóper-jaer* genoemd worden. Eyndelings die tusschen-ruymte héft hun nog te lang geschénen, sy hebben begonnen een vierendeeltje van Jubilé vieren, waerschynelyk met den naem van *Yf-jaer*. Swicht u voor het achtendeeltje. — Waerom deden die menschen dat soo? — Ba! moet ik het al seggen? raed gy dat selve.

VAN LEUVE segt : „ ter silvre Bruyloft van den „ Heer \* \* \* Wat leeger : „ 't gén nu geléden is net „ vyf-en-twintig Jaeren. En nog wat leeger : „ en „ als het Goude-feest van vyftig Jaeren is gekómen. Daer hebt gy bewys van het géne ik hier aenhaele,

*Historie* geen Duytsch synde, men kan daer voor stellen *Gefchiedenis*, *Geschiedt*, *Voorval*, *Inhoud*, *Léven*, volgens de omstandigheden.

*Ménige* Boeren ságen eene *ménigte* van Krygslie doortógen, endé *énige* hebben hunne *eenige* Soonen sien méde optrekken.

De al te viese, die *styf* willen verwerpen voor *met geweld*, hebben ongelyk : FLORIMOND REMOND : „ hoe „ meer men hem gebood te swygen, hoe hy *styver* en „ yfelyker riep. VONDEL :

„ 'K sag d'Agrippiners blank óp straet in volle wapen,  
„ Getrooit het Hunsch geweld t'ontfangen sterk en *styf* :

---

Men vind-se te koop by den nytgéver LAURENS DE VARYER, in 't Kassel-straetje binnen leper.

# TYD-VERDRYF.

N.º 37.º



Non nulla prius, quam  
Etumpant tenebris & opaco carcere noctis  
Mille trahunt annos spatiosaque sæcula poscunt.

*Vele dingen in den nacht*

*Van onwétendheyd verjmacht.*

*Moeten ménige eewen wagten,*

*Eer 't verstand hun kan ontnachten.*

---

## 50. TAEL-OVERWEGING.

**A** LLE Dichters van alle volkeren sijn in gevaer van gróve faelen te begaen in 't inbrengen van uytneemsche Eygen naemen in hunne Versien.

Het is geraedsaem, de gelégendheyd sich aanbiedende, d'uytspraak van diere te vraegen aen lieden, die van die taele en stréke sijn, en dien klank moet men in alle taelen bewaeren.

Hier tégen mist eene schoone latynsche óversetting van een schoon fransk Graf-schrift, luydende :

*GIVRY est mort, las! quel dommage!*

*Mais non, cessons nos pleurs, & comptons desormais,*

*Qu'il a vecu assez long age :*

*Son Nom & sa Vertu ne vieilliront jamais.*

Men siet, dat d'eerste in *Givry* volgens den aerd van 't fransk slauw en de tweede sterk is : nochtans derf Overfetter héft d'eerste in *Givry* lank en sterk gemaakt, ende in tegendeel de tweede kort en slauw, het welk men nooyt behoorde te doen.

*GIVRIUS hic situs est longo dignissimus ævo,*

*et non ignobilis & nulli matte secundus eques :*

*Nomen at æternum est, nascitque senescere Virtus,*

*Mors contra ignavia non nisi tarda venit.*

12. In 't Nêderduytſch 't ſoud moeten ſyn :

- „ Hier ligt GIVRY, beklægelyk lot !
  - „ Maer nee : hooft t'eenen loop in ſlot :
  - „ Hy héft al jong door roem-ſyk léven
  - „ Voor eewig ſynen Naem in 's lévens Boek geſchréven.
- Kwaelyk ſoud men béginnen : )

„ Ach ! GIVRY ligt geveld . . . . .

Wonderlyk kómen my de Nêderlanders voor, die ſoo diep van de kindsheyd ingefógen hebben de flauwe en-sterke boek-ſtaef-grépen, dat ſy duýtend eygene naemen, wiens laetſte ofte laetſte en nae-laetſte grépe ſeer flauw is, in 't Latyn hals-ſtarig lang genómen hebben, ſtellende van *Meyer, geſner, glaubet, Kerkherdere* :

Glauberi ingenium gratis Meyerus adornat.

Kerkherderus idem ſcripſit in Hiſtoria.

Die het Graf-ſchrift van deſen Kerkherdere gemaekt héft, ſehynt van myn gevoelen gewéſt te hebben, als hy de laetſte op eene nae kort ſtelt in dit *pentamêtron*.

„ Quæ Kerk-herderi-um ſuſtulit atra Virum.

Een dingen wét ik niet, waerom hy eene *i* in dieſe naem brengt, 't en waer om ſynen *dactylus* te vinden.

Soo ook die ſchreef :

„ Prædoctè innocuum pinxit Gesnerus abelem,  
Konde éven logt en béter ſeggen :

„ Gesnerus innocuum prædoctè pinxit abelem.

Het noodigſte, waer-op onſe vlaemiſche Dichters zienen onderwéſen te worden, is wégens de latynſche woorden, waer-af ſy ſoo uyt de Geſchicht-boeken, als geheyligde Godſgeleerdheyd der Grieken en Latynen, nu te récht *Fabels* geheeten, gebruyk maeken.

1. Régel : het gebruyk is ten vollen ingedrongen alle de latynſche Naemen van twee ſteiffel-grépen ſoo te voegen, dat wy beſtendig d'eerſte voor ſterk en de tweede voor flauw houden, onaengeſien, of die grépen in 't Latyn lang of kort ſyn. B. V. d'eerſte in *Charon* is kort, de tweede lank : *VIRG*.

„ Præda Charontis, agor . . . . .

Nogtans ſegt L. *MAYER*, met d'eerſte ſterk en de tweede flauw :

„ Om daer in Charons boot de zonden af te ſpoelen.

2. Regel : wanneer een woord dry-lédig is, fiet men alleen op het middenste lid : is het middenste lank, het word noodsaekelyk in 't Vlaemsch gebruykt voor sterk, het eerste ende derde syn dan flauw : soo om dat het middenste in *Amphion* in 't Latyn lank is, moet het in 't Duytsch sterk syn, sonder ooyt anders te mógen syn : *Amphion, Fovis soon* enf. 'T is 't selve met *Ixion*, waer in eenen grooten Meester eens leelyk gemist héft, een loopende vers eyndigende met het dry-lédig woord *Ixion*; als of het soud gewéft hebben

„ . . . . 't rad stond van droeven Ixion ;  
het welk niet deugt; men héft het soo hersteld

„ . . . . 't rad stond, waer op Ixion won  
„ Gerechte straf.

Is het middenste lid kort in 't Latyn, 't moet in 't Duytsch flauw syn : siet *Scipio*, het middenste is kort :  
OVID. : „ Contiguus poni Scipio magne tibi.

STRUVANS : „ Dit tuygt ons Scipio . . . .

3. Regel : past nu dese wet op alle de géne meer als dry letter - grépen hebben, in der voegen dat men nauwe lette hoedaenig de laetste grépe op eene nae by de Latynen is, om de selve lang synde voor sterk te houden, ende kort synde voor flauw te houden, ende alle de voorgaende letter - grépen óverhands flauw en sterk of sterk en flauw, gelyk hier vooren gedaen is in die van dry letter - grépen, men sal het altyd goed keuren : soo dat het eenen latynschen Vers - kundigen logt valt hier in nooyt te missen : het is dan door het lésen van goede Boeken, ende met goede Latynisten te raede te gaen, dat eenen onlatynschen hier in kan gelukken : ende ik raede het hem soo véel te meer, om dat men op syn eygen voordgaende maer te dik wils dwaelt : soo segt BALLÉE by gebrek van dese lessé waergenómen te hebben 3. bl. *Hēstōdēs* voor *Hēstodus*; 7. bl. *Amphion* voor *Amphion*; 10 bl. *Socrātes* voor *Sōcratēs*; 16. bl. *Scipio* voor *Scipio*; 19. bl. *Pēnēropōlis* voor *Pēnēropōlis*; 97. bl. *Antipātā* voor *Antipātā* enf. : peyft nu hoe slecht sy doen, die *Cālliōpē* voor *Cālliōpē* seggen.

Dus hier diene voor bewys, dat de nae-laetste van

het vier-ledig woord *Alexander* lang synde :

HORAT. : „ Fortis Alexandri vultum simulantia . . . . .

d'eerste moet sterk syn, de tweede flauw, om de lange derde sterk te hebben :

MEYER : „ Maer Alexanders spies doorboorde sync leden.

In tégendeel is de nae-laetste kort in *Mercurius*, sy moet flauw syn by ons, d'andere óverhands :

VIRGIL. : „ Omnia Mercurio similis.

STEVENS : „ Battus om syn dobbel spréken.

„ En bedriegelyke tong

„ Tot Mercurius gebléken . . . . .

Let Vlámíngen, dat gy niet mist in de naemen van de Heyligen *Basilus* en *Lucia*, de nae-laetste van *dése* twee lang synde ( het grond-bewys daer af is in 't Grieksch ) moeten voor sterk gebruykt worden. Anders meynen is missen.

Toemaetje : „ Hesiodus segt klaer : . . . . .

„ De leer van Socrates . . . . .

„ Peneropólis weg ! stel Peneropolis.

„ Nooyt was Antipater van Syrien den Kóning.

„ Dael nér Calliope, versterk myn swakken geest.

„ Antigonus bekend op Ásias bestier.

„ Soon van Hypsipyle.

„ D'onnoosle Andromeda. *Enf.*

Dus heel kwaelyk déde sèkeren Poët stellende in rym slag *Melpomene* met *Hippocrene*, de réden is, dat de laetste op eene nae van *Melpomene* in 't Latyn kort is, dus flauw ; de laetste op eene nae van *Hippocrene* lank is, dus sterk, die vervolgens te saemen niet konnen rymen.

„ Doe nooyt Melpomene met Hippocrene rymen.

4. Régel : eyndelings is té bemerken, dat het gebruyk hier eene uytnéming gemaekt héft voor de latynsche woorden, die wy vervlaemschen met den latynschen uytgank te veranderen in *e* ofte *on* : alsdan schikken sy de óverhandsche kracht van hunne sylláben niet naer de nae-laetste, soo den vóorenstaenden derden Régel leert ; maer naer de laetste syllábe, die dan flauw is : B. V. al wie *Najades*, *Satyri*, *enf.* op syn latynsch steit, moet d'eerste sterk, de tweede flauw, en de derde sterk gebruyken :

„ De teedere Najades voor Satyri verscherikt.

„ Nam nooyt Antonius Cleopatra tot vrouw.

Werkt op de selve wyse met *Dryades*, *Antipodes*, *Hamadryades*, *Cleopatra* enz., de welke alle de naelaetste flauw hebben, als synde kort in 't Latyn.

Maer, de selve vervlaemscht synde met de laetste syllabe te veranderen in *e* ofte *en*, de laetste syllabe word flauw en de nae-laetste sterk. By voorbeeld :

„ Dryaden schrikken voor vermētele Satieren.

„ Wat bragt Antonius ter dood in spyt en rauw ?

„ Dat Cleopatre wierd spyt Cesar syne Vrouw.

Ik verstae dit nog niet wel : als ik mag *Cleopātre* en *Najade* seggen, waerom mag ik niet *Melpoméne* en *Cyane* seggen, dewyl -se alle eyndigen op *e* ?

Δ. Ik heb niet geseyd, dat de géne uytgaen in *e* de laetste flauw hebben; maer de géne wy vervlaemschen met de laetste te veranderen in *e*, de welke dan flauw is; als in *Cleopātre*, *Oreāde* : en de *e* maekende de laetste syllabe van *Calliōpe*, *Cyane*, *Mnemosyne*, *Terpsichore* en ménige andere, syn eene lange *e* in 't grondwoord voorgegaen van eene korte syllabe, die uyt dien hoofde flauw is; dus moet die eynd-*e*, lang synde, by ons sterk blyven.

„ Kwaelyk rymt de bron Cyane

„ Met den vloed genoemd Jordāne.

Maer wel staet en luyd het in dit gemēte :

„ Toen d'eerbre Cyane sag Ceres kroost ontschaeken,

Soo ook :

„ Hy mist, die Terpsichore

„ Doet rymen op ik hoore.

Goed is :

„ Hy, die Terpsichore doet de gemoedren roeren,

„ Wēt Réden-konst in tael en dichten in te voeren.

Men mag met oordeel en gespaersaemheyd Naemen verkorten, als : *Apol*, *Jupyn*, *Theodoor*, *Hippocrast*, *Antiōp*, *Calliōp*, enz.

*Cupido* met de midden - grēpe kort is soodaenig gemeen in ieders mond, dat ik verlēgen ben : sy is nogtans lank :

OVID. : „ *Otia si tollas periere Cupidinis arcus.*



P. POORTER : " Wel hoe , Cupido roornig kind ,  
" Wel sult gy slaen , die gy bemind ?

FOCKENBR. : " Jae Cupido , die de min  
" Eerst déle in uw borst ontvonken . . .

Ik raede - aen , die Meesters nae te volgen.

Wat sullen dan aenvangen , die geen Latyn , vél min de latynsche Vers - maekerye ( PROÖDIA ) besitten ? Van goede Schryvers , puyke Latinisten de werken lésen ; de lévende te raede gaen , die in het stuk der latynsche Syllábe - krachten bedréven syn , ende Apollo aenroepen , op dat hy eenen van syne vierders , die tyd in de kiste héft , soud opwekken , om een volkómen Woorde - boekske te laeten drukken van alle Latynsche en Grieksche Naemen , jae Fransche , Spaensche , Italiaensche en alle andere is't mógelyk , met een teeken op de nae - laetste grépe van iederen eygen Naem , om haere sterkte te kennen ; B. V. is sy sterk , met een boerke daer bóven , als : *Thalía* , *Lucía* . Is sy sáuw , met een half ringske . als : *Pollás* , *Cecilia* . Het woord alzó gevonden synde , 't is maer den gegéven Régel werksfelig te maeken : sonder dat men blyft verfeld en in gevaer van den naem te verbasteren : soo ben ik verlégen met den Venétiaenschen naem *Grimani* : ik heb geenen der dry middels ter hand , om te besluyten , of ik moet *Grimani* ofte *Grimáni* stellen : toch ik mag maer een van twee .

Denkt nu , leergierige Lésers , wat wy met die ménigte van Hebreewsche , Æthiopische , Ægyptische , Iersche , Bémsche , Pólsche , Turksche , immers Afrikaensche en Amerikaensche Naemen , die onder de Duytsche taele nochte onder de Latynsche *proödia* niet vallen , sullen doen , ende hoe die vrénde taelen met onse benaemingen sullen te werk gaen : \* hoe vermoorden de Fransóhen , die onse nabueren syn , die selve woorden niet : den hier voorentstaenden Régel wel vast gesteld en de weireld in bekend synde , niemand soud langer missen ; het welke sal gebeuren , naer alle volkeren der vier Weireld - deelen alle maeten en gewigten gelyk sullen hebben , ende onder de selve benaeminge .

\* Siet maer de Land - beschryvinge van BUSCHING .

( 1 )

A E N S P R A E K

Aen de Gebroeders van het oud-berucht  
Konst-genootschap van S. ANNA t'leper.

Door wylen L. BAKK, Schilder, aangevoegden als Gebroeder

TEN JAERE + + +

**W**EL Broeders, past het nu de Konst te doen herleven?  
Gy hebt, 't was mynen wensch, een ruymen tyd gegeven  
Om 't Hof te sieren voor den Redder-heer van 't Hof;  
'T was reden, want van hem komt 's Roofdes glans en lof  
De Konst voor synen tyd was ver van hier geweken,  
'T goed recht leed grooten nood, de sêde-licht beïwêken  
Stond achter dom gewoel, en goedwils stout gebaer:  
ô Heer! wat groot verschil in elken Redenaar!  
Die óver luttel tyds niet schreewden als van tappen,  
En t'elkens het verhoor verstoorden met hun klappen,  
'T opleggen braken om te spelen met de kaert,  
Staan nu voor het Tooneel met benden saem vergaernd  
Of sitten achter uyt mond toe, en ooren ópen:  
Al wat onhebbelyk ten Hóve, in was geslópén,  
Is dóór het Gild-hoofd reeds gebannen en verjaegd,  
Sod dat ons Broederschap van meer fot meer behaegt,  
Aen vroede borgers, en aen treffelyke lieden:  
Die voortyds, wat Vertoon of Feest hier moegt geschieden,  
Niet eens en dochten om te trappen désen vloer,  
Verschynen nu ter Sael, jaé liggen op den loer,  
Om by te wónen 't gén wy hier konstaerdig plégen:  
Die 't siet en kent, keert meer als eens tót selver wégen,  
Die plagt de deuntjes te beschimpen en versmaen,  
Besiet nu 't redén-werk, géén véle lóf Mer hen,  
En voor en achter rug verhest dés Reden-saele,  
Gebroeders, dat is véel, dat is het altembeel!  
Gy gaet den rechten weg byspoedig aangeleyd  
Door uwen Redder, wykt niet af; u is bereyd  
De Dáwer-kroon, soo gy volhérd: naer kúste jaeren  
Sult gy aen 't hoofd staén van de vlamme-schaeren;  
Te meer ont dat ge u niet vergaapt aen nieuwighén  
Op schyn gegroend, maar steunt op wel gegronde réén

Diep onderfocht en nauw bedongen, foo in 't fchryven  
 Als in het fpreken; wilt daerby kloekmoedig blyven,  
 Verandert niets, ten fy met reden in de Tael,

Die men daar aen door 't Land bekent de Roofe-mael,  
 Maer of er tuffchen-maels dwaëgeefften, deufe-koppen,  
 Die fich aen waen en wyls (Leyds, mans roger verkloppen,  
 U lasterden, of wel befaelden uwe daen,

Swygt. Wil; dy fyn bezeld, kont gy hun maer vermaen:  
 En, of 't gemeyne flach, het welk fich laet bekooren  
 Met ydele woorden fchoon in klank voor ydele ooren,  
 Met Gode-naemen, Schrift-byhaelfels, anderen bras  
 Mooy opgetooyd, en dik vergaerd, maer niet te pas;  
 Of zelfs die Mannen, die foo groot in kinder-oogen  
 Een-mael, of twee-mael 's jaers hun kinder-werken roogen,  
 Verftandloos overhoop gefaeyd, en fchoon in fchyn,  
 Uw werk min achteden als ydel woord-getwyn,  
 Bekrenst u daerom niet, foo kenners u maer keuren  
 En lien van oordeel; dan waert gy recht te betreuren,  
 Soo gy wierd groot-gaecht van ongeleerde lien,  
 En by geleerde waert misacht en ongefien.

Doch ik en seg dit niet, op dat-ge u foud verheffen.  
 Laet andere uwe konft, terwyl gy fwygt, befeffen;  
 En die gy meynt in konft ver achter u te ftanen,  
 En bot hooveirdig 't gen tot leering dient verftanen,  
 Bekiaegt-fe, en wilt-fe nooyt in 't aengeficht verachten,  
 Maer laet-fe loopen, en vry dwaelen foo fy plagten,  
 En leert-fe niets van 't gene u tot volmaektheyd tooyt;  
 'T is vruchtloos roofen voor een morfig fwyn geftrooyd.

Wel aen! fe! dit bericht ontfchen uw gemoedten?  
 Jae jae, gy tyd te werk, ik ken de Roofe-broedren,  
 Gy ded met vlyt ontrent den Konft-vogd uwe plicht,  
 Nu ftelt gy wér met vlyt de finnen op gedicht.

## K N E P - D I C H T .

Seg ik, dat het gekuk op dwaefe nederfchiet,  
 Lykanerber, gy geloofte my niet,  
 En feyt: al flechten praet!

Geloofte gy my niet, wel te geloofte u felfen, maet.

## A N D E R .

Gy foekt een Meysje gansch volmaecht  
 Dwarsvyr, fe, dat-ge er aen gerackte.

# SI. TAEL-ÓVERWEGING.

**E**TTELYKE woorden by goede Schryvers worden vericheydentlyk gebruykt, als sy, tégen den aerd der Tael, niet stryden, geene duyfterheyd nochte verringe boeren. B. V. *gewon* en *gewent*, befonderlyk sedert het bewésen is, dat *gewend* van *wonden* met *d* syndigt, en bekent is dat *gewent* van *gewonnen* komt. De beweg- redens om enige dusdaenige te aenveiden syn : den rykdom der Tael, het gemak voor de Dichters, ende de eerbiedinge voor goede Schryvers.

Hier volgen'er ettelyke, wanof d'eerste staende my de beste schynen : *aers* en *eirs* : *armen* en *ermen* : *bragt* en *bragt* : *bron* en *born* : *dwang* en *dwank* : *docht* en *dacht* : *doogeniet* en *deugeniet* : *eynde* en *end* : *eynden* en *enden* : *erbarmen* en *erhermen* : *faelen* en *faelen* : *geirne* en *geiren* : *gruw* en *gru* : *grauwsaem* en *gruwsaem* : *hurten* en *horten* : *huwelyk* en *hawwelyk* : *ingetroden* en *ingetroden* : *kakolen* en *keikolen* : *kónink*, *kóning*, *kounink* en *keuning* : *kons* en *kunst* : *konst* en *kunst* : *kar* en *kar* : *kermen* en *karmen* : *lang* en *lank* : *mugen* en *mugen* : *nevens*, *neffens* en *nepon* : *nietsgeirig* en *nietsgeirig* : *ontfermen* en *ontfermen* : *rotelen* en *rotelen* : *fluwen* en *flauwen* : *ster* en *star* : *stieren* en *stieren* : *teffens* voor *des effens*, en *tevens* voor *de evens* : *smalen* en *smalen* : *sem* en *sam* : *toorns* en *tooren* voor *grantschap* : *vertier* en *vertier* : *viertien* en *veertien* : *viertig* en *veertig* : *vrucht* en *vracht* : *vriend* en *vriend* : *viend*, *viend* en *viend*, 't laetste *vecht* : *oer*, *oer* en *oer*, *wigtig* en *wigtig*.  
**Droffel** en **druffel**.

» Sal op het veld een dauw van goede droffel vallen. ZIEKUS.

**Haar** en **haar** : den selven.

» 'T geboomte dat *haar* naem op syne schorsken draegt.

**Voeder**, **voeyeringe**, **voer**, **voedsel** : den selven.

» Sels 't drooge *voer* valt by syn bekken op den grond.

» Het vee van *voeder* en van strooffel te belegen.

*Nac. na en naer* : den selven,

„ *Na* 't goud de munt ontēng van koninklyke Stempels,  
 „ Wierd d'aerne trouw gevierd in stroove en Gode Tempels.

Ik vinde *na, nac* en *naer* by alle slach van Schryvers soo verwerd, dat voorbeelden aenhalen geen eynd soud hebben. *POMPEY* segt altyd *nac*. *WESTERHÖVE* in *Petriscus* altyd *na* : en toch segt hy onder 't woord *PONÈ naar achteren*; en onder *DUCERE UXOREM* . . . . *naar 't huys des Brud-goms*. *HALMA* gēft verscheydē verschillen; maer waer op gegrondest ? en hoe segt hy *visschen na aal*, en leeger *vraigen naar iemand* ! 't blyft duyfter en onbewisen, dus onbestit.

De werk-woorden schynen ook op twee wyzen te mögen geschreven worden, als : *kóms* en *kóme*, *sit* en *sittē*, *bespeurt* en *bespeure*, ens. In den dērden persoon singulari ? Jae, toch niet naer willekeur, maer volgens grond-wet, te wēten, als de werk-woorden voor een gebod ofte bekrachtinge buygen *seg*, dat *Petrus kóms*, dat is, gebied aen Petrus te kómen : *ik sal maeken*, dat mynen *Leerling het bespeure* : dat *bespeure* duygt onder de kracht van *ik sal maeken*. Maer als'er niets dan vertelling en enkele aenduydinge in den sijn is, dan moet het sijn *kóms*, *bespeurt* : segt, dat *Petrus kóms*, dat is : vertel, doe verslag, dat Petrus op wēge is om te kómen, ofte sich staet op wēge te begēven. *Ik wedde*, dat mynen *Leereeling het bespeurt* : daer is enkelyk verslag gedaen, dat ik voor sēker houde, dat hy het bespeurt. Voegt dat aen alle andere gevallen : 't is wel geseyd, *soo hy 't huys is*, 't is kwaelyk gesproken, zelfs in Poētie, *soo hy 't huys sy*.

## GRAF-SCHRIFT.

*KLOEP* ligt hier te kant gestēken  
 Sonder seggen, sonder sprēken;

'T had'er anders toegegaen,

*Glad* by konnen tegenstaen.

## POLYPHEMUS MINNE-MYMERING.

*In korte lange-maele.*

'K sing 't lied, 't gèn Polyphém aen Galathéa kwèlde,  
Wyl sy op Acis schoot in 't berg-hol minfiek spèlde.

Durius in terris nihil est quod vivat amante.

*Geen leet, of pyn nypt meer aen 't hert,  
Als een verfoeyde Minne-smert.*

**D**E Min maekt lot; sal ik de Min verſmaeden?  
De Min géft geest; sal ik de Min aenraeden?  
Volg uwen drift: maer, slaegt-g'er twyfel aen,  
Het sékerit is den Echt-staet aen te gaen:  
De Liefde is toch van d'Oppermagt gegeven  
Aen al wat léft tot onderitand van 't léven:  
Die Liefde volgt, volgt séker eene wet  
Door 't Albeſſier aen alle dier gefet.  
Hier is geen moeyt de ſaek te beſliſſen,  
Volg Gods beſchik, onmogelyk kont gy miſſen:  
Der dingen aerd uyt 's hémels Raed gevloeyd,  
Word door geen dwang of huychlaery geboeyd.  
Maer voelf-ge een vier krachtdadig uwe ſinnen  
Tot hoogren ernſt afleyden van het minnen,  
Is uwen geest in reynigheyd geſterkt;  
Loop in het ſpoor u door Natuer beperkt.  
Maer aen hoe vél kan recht den roem aenkléven  
Van vlekkeloos in echtloosheyd te léven?  
Wien onder duyſt paſt ſulk gefonderd lot?  
Het vreedſte dier ſwicht vóor den Liefde-god;  
Het domſte vee, ſelfs in de koudſte landen,  
Den lomſten viſch ſiet men van Liefde branden;  
De ſotten ſelve en ſyn niet altoes vry;  
Dien God ſiet ook de wyſe een' angel by.  
ó Nood-lots kracht! wie der gewaende Góden  
By 't heydendom héft Min-gods wet ontvóden?  
Kreeg Jupiter, wel eer een grooten Vorſt,  
Van 't Minne-wicht niet meermaels voor de borſt?

Héft Pæbus niet voor Daphnes béld beswéken?  
 En héft Diaen Eudymion niet verféken,  
 In een duwier van Kariën gebragt  
 Door minne-luft verslingerd, óvermagt?  
 De vrede sucht tot moord en menschen éten,  
 Schuýft voor de Liefde en word wel haest vergéten;  
 'T onmenshlyk hert van den ontaerd'ten stam,  
 Soo 't Liefde voelt, word schielyk sacht en tam.

• Den Eenooog-reus, schrik der Sicillische stranden,  
 Opréter van al wie daer aen kwam landen,  
 Verwate sel, die schomp met hel en God,  
 Gaet ook niet vry, hy dólt van Liefde sot.  
 Nu rispt eene eg door nooyt gekamde hayren;  
 De Ruyten moet den ruygen haerd invaeren;  
 Nu gaet hy eerst voor wáter-spiegels staen;  
 Nu set hy eerst een vriendlyk wésen aen;  
 Soo vriendlykheyd op Polyphém kan vesten;  
 Nu land een schip ramp-vry aen die gewesten,  
 Nu vaert het af geheel en ongeschend;  
 Den bloed-dorst schynt gebluscht en afgewend.  
 Met reu'e-schrén hy wandelt langs de kusten,  
 Of kómt vermoeyd in syn duwier-hol rusten.

Daer diep in see een scherpen uytham kykt,  
 Die hoog gebult wel eenen berg gelykt,  
 Van wéderly beslodderd door de baeren,  
 Daer klimt hy op; sit néder; en de schaeren  
 Van 't wollig vee hem volgen willig op.  
 Syn hand-stok ligt by hem, een pyn-boom-top,  
 Bekwaemen mast, om spriet en seyl te draegen.  
 Op syne stuyt hy gaet een deuntje waegen;  
 De riet-stuyt was een honderd-pypig werk.  
 Hy blies; 't geluyd drong immer wyd en sterk;  
 Door 't schél geklank de bergen gaen aen 't dreunen,  
 Den silten-plasch aen 't sidderen en kreunen;  
 Het schrik-gestel, 't gén thans een min-pyl treft,  
 In schyn bedaerd, dus syne grol-stem heft.  
 ó Galathé! ó See-nymph déser baeren!  
 Gy óvertreft 't wit der reynwilge blaeren,  
 Wyl gy met glans by dit soo suyver wit  
 Van 't bémde-groen de verschigheyd best;

---

• *Herschepinge door OVIDIUS, deriende Boek, los  
 uyt het Latyn.*

Recht als eene els gy fyt soo glad van velle;

Als eene schelp geslepen op de welle;

Vél aengenaemre, als winter-sonne-schyn,

Of als my kan de sómer-schaduw syn.

Wyk appel-oost, wyk plaen-booms itaetig wesen,

Wyk rype druys voor 't soet-dier uytgelésen;

S'is klaerder als 't glad ys, en eens soo facht,

Als vrongel-melk, of swaenen-dons ooyt plagt,

S'is vreeder ook; als ongetemde stieren,

Nooyt eyk soo hard; nooyt see, schyn-moe van gieren,

Soo trauwloos; s'is soo taey als eene wis

Van groene wilg, of wilde-wyn-rank is.

Versteender, als dese onbewégbare rotsen,

Sy tart den vloed, die durst syne oevers trotsen;

Hooveindiger, als een gevleyden pauw,

Sy byt als vier, en distelt krauw op krauw:

S'is felder, als een bosch-beirin met jongen,

Vol-doof voor al 't géne ik ooyt heb gesongen;

Vraek-dolle slang, getergd door 's reysers voet,

By Galathé, gy fyt nog mak en goed:

Haer snellen vlucht gaet dien des herts te bóven

Voor 't hond-geblas als eenen schicht geitóven;

De locht, den wind en vloogen ooyt soo ras,

Als haeren loop; toe sy my vluchtte, was.

Maer Galathé, verstond gy uw belangen,

Vél eer socht gy my in uw net te vangen;

Gy leydde self my minne-strik op strik,

Ver sulken held te vluchten, als wel ik.

Besit ik niet nyt lévend steen gemaelen

De schoonste kluis, waer sómer-sonne-straelen

Nooyt ongemak en baerden, waer de koud

Des winter-tyds ons nimmer kwellen soud?

Myn boom-gaerd is met ryken plak behangen,

De druys, goud-geel, sal u den wyn-berg langan,

De purple méde is daer tot uw geries;

'T word al bewaerd ter keus van u, myn Lief.

Verseh van den stél sult-ge in loof-lommer rukken

Aerd-bésien, en kornoeliën, reeds te plukken,

Ook pruymen, niet die maegre swarte alleen

Met haer vael sap; maer vróme, kleyn van steen

En ryk in wyn, kriek-rood, verseh als de vlieten

Kastaniën (taet het u niet verdrieten

Myn wyf te syn) staen mé voor u gereed;

'T werd t'uwem dienst wat boom of boom-yrucht heet.



Dit huppig vee, rond my nu hier aen 't springen,  
 En andre meer, die graelen aen de klingen,  
 Of in het wauwd nu weyden, of die syn  
 Ter ruif geteld in 't berg-hol; 't is al 't myn.  
 Wilt gy, dat ik u het getal sal seggen?  
 Onmóglyk kan ik u dat vooren leggen;  
 Sy syn te véel: 't is maer een aermom vent,  
 Die het getal van syne schaepen kent.  
 Van haeren prys steun niet op myne réden;  
 Kóm, sie-se self, sie d'achterbeenenche schréden  
 Wyd opgespalkt, sie, hoe in gank belae  
 De knien wérfyds den dikken uyer staen:  
 ik heb niet min van aenkweek volle stallen,  
 Hier lammekes, daer jonge bokskes brallen:  
 Sneew-witten melk heb ik in óvervloed,  
 Een deel tot kaes, een deel den melk-donst boet  
 Voor die het lust: daer mé nog niet te vréden.  
 'K vind al dien kost voor u te slecht op héden,  
 Vry te gemeyn voor uwen éden smack:  
 Een dass-balg moet hangen aen den haek,  
 Een jongen haes, of wel een teeder geytje,  
 Een dryve-jong, of een versich vógel-eytje  
 Op 't sop der rots door myne hand geroofd;  
 Daer mé moet syn myn Liefites lust gedooft.

De kans déd my te midden eyk en linden  
 In 't berg-wauwd pas twee beire-jongskes vinden,  
 Soo seer geeyk, dat het onmóglyk waer  
 In 't op sien hun te kennen nyt maekker:  
 Daer mé soud gy heel geestig konnen spélen,  
 Soo sou den tyd u immers min verpéten:  
 Toen ik-se vond die soete broerkes bey,  
 'K sey, die syn ook al tot myn Liefst gery.  
 Wel aen! sték nu op 't vlak der stille goiven  
 Uw praelryk hoofd, voor my te lank gedolven,  
 Toon uw gesicht ten minsten in 't verschiet;  
 Kóm, Galathé, verstoot myne offors niet,  
 Ik ken my nu, naer my de bék verbéide,  
 En myn gestalt in wérshyn voor my spéide;  
 Ik schiep vermaek, daer ik my selven sag.  
 Is Jupiter dán van een meeder sack?  
 Neen! al is hy den Hémel-god geheeten,  
 Soud myne grootte een sulken aep niet sweeten?  
 Of schoon aen nog, 'k wét niet wactom gewaegt,  
 Dat by 't groot al in syne wysen staegt.

Sie, hoe 't sterk hayr my krinkelt tot op d'ooogen!  
 Een langen bosch gaet op de schoudren woogen;  
 Bêld u niet in, dat het tot oneer strekt  
 Heel 't lyf te sien met borstien óverdekt;  
 Foey! sulken boom, die looverloos darft pryken!  
 Foey! foey! sulc ros, niet weird eens te bekyken,  
 Wiens lange maen den gladden hals niet sfiert!  
 De véders syn der vóglen roem; 't gediert,  
 Dat blaet, pocht op syn vlies; de huyd vol hayren  
 En baerd, das mans gesag en eer bewaeren.  
 'K heb maer eene oog, die op myn voorhoofd praelt,  
 Maer wat eene oog! een schild daer niets by haelt,  
 Is hy niet groot; wat? alle weireld-stréken  
 Syn sy niet staeg van 's hémels trans bekéken  
 Door Phoebus oog? is't meer dan eene son?  
 Voeg by dit al, dat, die my 't léven won,  
 Heerscht op den plaech, waer in gy syt gebooren;  
 Ném hem tot vaer. Wel dan! wil my verhooren!  
 Ontferm u myns! heb deirnis met dit hert,  
 'T gén bliktem min als uwen afkeer smert.  
 'K waer nog getroost, 'k soud-myne tochten smachten,  
 Déd gy nooyt gunst aen médedingers klachten:  
 Maer wyl gy los een Polyphém vermaed,  
 Gy hand en wang aen Acis lusten laet;  
 Aen eenen gek, die soo vél welgevallen  
 In sich vind, als in u: laet hem vry mallen;  
 Maer, Gaathé, betraep ik eens den kwant,  
 Hy sterft gewis geplet door dése hand,  
 Syn lillend hert sal ik hem 't lyf wythaelen,  
 Syn lendenen vermorselen en maelen,  
 Sya ris' verscheurd u smyten seewaert in,  
 Vermeng u soo met uwen boel in min.  
 't is vry te lang een trauwen minnac tergen  
 En solteren; ik voel de vraek my vergen;  
 Een vuerberg brand niet meer, dan dése smert  
 My snert en brand in myn onduldig hert.  
 Ik dwael by dag en klaeg aen al d'omstréken,  
 By nacht ik raes, uyt myne longen bréken  
 Gebrul, gevloek, en, wonder! heet gekrysch;  
 Gy, Gaathé, blyft évan houd als ys.  
 „ Soo klaegt den sellen Reus in heete min verflonden,  
 „ Doorinelt de velden, als één stal-os versch ontbonden,  
 „ In 't heide of vraek, als ooyt een bréd-leewin van dorst  
 „ Aen 't woent; 't selds stekt voor syn doorbrande borst.

### Vervolg der kleynigheden in de Tael.

Doet CATS wel met in syn Sijnre-béld " Een Aep  
„ broed eenen Aep " wronk te seggen voor *struyk* ?  
Het kan syn; en by soo verre moeten de Latynen hun  
woord TRUNCUS van ons geleend hebben.

Den overfetter van Virginia héft gefaeld *aensgelyks*  
fchryvende voor *insgelyks*, by gebrek van bemerkt te  
hebben, dat gefeyd woord eene in een fmiltinge is van  
*in des gelyks*. Soo segt men ook *vansgelyks* voor *van*  
*des gelyks*; 's mans voor *des mans*; enl.

*Ergeren, erinneren, erkennen, erlangen, erwaeren,*  
*erweten*, syn miffchien d'eenige woorden die met *er*  
beginnen; alle andere syn faemgesteld met *her*: als  
*herdoen, herfimmeren, herdoopen*. *Her* beteekent *nog*  
*aens, op nieuws*: „ Begint van her.

Stelt nooyt meer *waer aen, waer door* enf.; stelt;  
*waeraen, waerby, waerdoor, waerin, waerom, waerme,*  
*waernaes* enf.; ofte *waer-aen, waer-by, waer-op*, enf.

Onder de woorden die onse tael verkort is het woord  
deke *alle*, waer voor men dikwils *al* segt.

*Den last* verfehelt van *het last*: *den last* van de kin-  
ders wel op te voeden is aen d'ouders opgelegd: *het*  
*last* is eene lekere hoewelheid van gewigte ofte van  
stort-maeten, by Schip en-Koop-lieden bekend: *die*  
*waere geld soo véel het last*.

Hollanders miffen daer in, feggende: *het last is my*  
*bevolen daer voor te forgen*. Vlamingen haeften fich,  
om met Hollanders te miffen: en of het in Holland  
geene miffe en waer, het is eene by Vlamingen, die  
van ouds *den last* gefeyd hebben: syn wy dan min in  
recht het naem gefacht der felfftandige woorden vast  
te ftellen, als de Heeren Hollanders? *Lastertige!*

---

Men vind- te koop by den uitgever LAURENS DE VRIES  
in 't Kaffel-Gracje binnen Leger.

# TYD-VERDRYF.

N.º 38.º



Non ego Patronum desidero versibus ullum  
Nec Liber auxilio, Paule, nec autor eget.

*Wist ik aen Zoilus daer mede te bebaegen,  
'K soud hem dit Blad opdraegen.*

---

**M**AER neen; ik vraeg geen en pryser, en lach met den laeker; ik heb niets noodig voor my, ende myne Dichtjes moeten hun selven pryfen, of 't is mis: 't is by my vruchteloos, dat eenen uytgekochten schatter segt van slechten wyn, *'t is lacryma Christi.*

---

## 52. TAEL - ÓVERWÉGING.

**M**AER syn'er geene staende wetten, om sonder pluym-strykerye of nyd, van een Werk te konnen oordeelen? te konnen verstéken sonder schandé, ofte te mógen hoog opstellen sonder schaemte? Sékerlyk dit Werkske is'er vol af: het is onnoodig alles hier te herhaelen; die het maer logtjes óverloopen, bemerkten het mógelyks niet; maer die ieder voorstel wat beknabbelen en met aendacht doorgronden, sullen'er gepoegsaem vinden, om régen van hun oordeel te konnen géven. Dus

Die liever hebben siet werken vol missen te maeken, als keur-gode, mógen sich naer dese Boekske niet inrichten.

Intuffchen elk wapene ſich tégen een ſter gemeyn  
 miſdunkken : dat is : die hunnen afgod maeken van  
 Vondel, verſmaedep alles, wat niet vondelſch is : die,  
 maer tot de hoogte van Cats geklommen ſyn, verwer-  
 pen het vondelſch, als te hoog en te vrémd : die de  
 middenmaet houden, ſyn een beyde ongunſtig. Alle  
 dry wel, elk vóór ſich ſelven : alle dry kwaelyk ten  
 opſichte van andere.

Wat dan? Die ſich wilt moeyen met in 't ópenbaer,  
 vóór Gemeenten, vóór Konſt- genootſchappen, vóór  
 Leerelingen, door rechtveirdige aenwysingen van voor-  
 ſtap met afwys, een Schrift te beoordeelen, moet in  
 alle die tranten en ſwieren ervaren ſyn, ofte hy mag  
 ſich maer onderwinden óver die Schriften oordeel te  
 vellen, de welke in ſynen keur- trant ſpélen.

---

### 53. TAEL - ÓVERWÉGING.

*Het binnen-werk van myne Vers-konſt.*

**H**ET waer onbeléfd ende aen eene plicht te kort  
 gebleven, waer't dat ik nyt dit Werkske ſcheydde,  
 ſonder den Léſer te doen bemerkén, waer in myne  
 Verſen verſchillen van meest alle andere, 'en dat is in  
 het onderhouden der dry naem - geſlachten, ende de  
 toevoegelyke naem - woorden volgens die geſlachten,  
 ſóo volmaekt, als foetluydende en geestvoldoende te  
 ſtellen; ende in die ſchandélyke verménigvuldigde  
 valſche rym - ſlagen van *e* met *ee*, *ó* met *oo*, ende *y* met  
*oy*, ofte, ſóo men het ſchryven wilt, met *ei*, als *tyd*  
 met *beleyd* ofte *beleid*, *ſyt* met *dankbaerheyd* - ofte - *eid*  
 t'eenemaet den ſchop te géven, my de ſelve nooyt toe-  
 lætende.

Aen de ménige Verſen die ik voorſtelle, blykt, dat  
 men die miſſen ontwyken kan : kan men, ſóo moet men.

I.º B. V. in ſtéde van te ſeggen : *acht ieder in ſyn  
 ſtaet*, ik ſal ſeggen; *acht elk in ſynen ſtaet*. Voor : *ginds  
 in die groen warande* . . . *Uw moeyt vergolden werd* . . .

*En dreygen met syn vork... Geraekte met syn kerre ; ik sal seggen : ginds in die lust-warande... Wacht loom door uwe moeyt... Hy dreygt met syne vork... Gerocht met syne kerre.*

2.<sup>o</sup> Daer véle souden stellen ; *gelyk de purper roos ; ik op het voorbéd van véle goede Schryvers segge ; gelyk de purpre roos.*

3.<sup>o</sup> Ik snyde vél de flauwe e uyt de woorden, waer het georelofd is, als in *slingren, heblyk, deugdyk, spieglende* enf., om door 't winnen van die grépe te meer merg van stoffe in de schriften te vaesen.

4.<sup>o</sup> Gesterkt door goede Schryvers ik stelle *of, en, wóch, hén, al, vél* enf., in plaets van *ofte, ende, nochte, hénen, alle, véle* ; alsook *geschonden* voor *geschondenen*, gelyk geleerd is.

5.<sup>o</sup> *Baers* en *baeren* op 't eynde der byvoegelyke naem-woorden naervolgens de voorles van groote Meesters bekorte ik in *bre* en *bren*.

6.<sup>o</sup> In de sachtigheyd te soeken ; en schoon het moeytelyk is, sacht en beknoopt te schryven ,

7.<sup>o</sup> In kort te syn.

8.<sup>o</sup> Op dat den sin niet te slépende ende ontsénuwd soud worden door de lankheyd van twee byvoegelyke woorden voor een selfstandig, als het eerste een van die dikwils wéderkeerende woordekes is, als *eene eenen, geene geenon, véle, dese desen, uwe uwen, myne mynen, onse onsen, haere haeren, hunne hunnen* enf. : ik korte dese woordekes af op 't spoor van voorbédén by beste Schryvers te vinden. ende volgens de gegévene régels van afkortingé, stellende gelyk \* J. V. VONDELEN ; *in syn gewelfde wóning... Myn krommen wortel slaë... 'T en sy een dikke schaer ; ende niet in syne gewelfde wóning... Mynen krommen wortel... 'T en sy een dikke schaer* enf., het welke flauw en labbig soude worden, als het dikwils soud gebeuren : gelyk waer hy segt : *daer eenen graewen dog... Haer eenen hollens stonk... 'T is te lank.*

\* Nota, dat desen J. V. Vondelen geenssins den grooten Schryver J. Van Vondel is.

Niemand néme uyt dit gefegde, dat men het eerste van twee byvoeg - naem - woorden mag afkorten, zeggende : *een kwaed bisfen mensch* : neen; men moet seggen : *een kwaeden bisfen mensch*; maer doorgaens men ontwykt die koele flauwe sêping.

Boven dat de tael-gronden, ende naementlyk van het West-vlaemisch my porden, om de woorde-geflachten te onderhouden, ben ik nog aengespoord gewést door 't lezen : selfs hollandsche Schryvers doorbladerende ik vraegde aen my selven, hoe kómt dat die twee, dry versien een goeden sin bevattende my béter bevallen, als die andere twee, dry versien ook een goeden sin bevattende? ende ik heb dikmaels bemerk't, dat de régelmaetige onderhouding des woord-geflachts daer de réden af was. *Dees en dese* : J. V. VONDELEN :

„ Hofwachter oorloft doch *dees* Heeren en Jonkvrauwen

„ Dat sy de cierlykheyd van *dese* plaets aenschauwen.

Het tweede vers met *dese* plaets luyd vél schooner als het eerste met *dees* Heeren. Ook *synen* en *syn* :

„ En violetten blaest met *synen* adem uyt...

Béter als :

„ Hier héft *syn* sêtel-stoel gebauwd den blyden mey.

Daer is séker iet niet voldoende voot den geest in dit vers van FEITAMA in synen Henrik den Grooten :

„ (Hy) versoeyt den sryd, beklaagt en volgt zyn Opperheer.

Het is séker niet *versoeyt den sryd*; ook niet *beklaagt en volgt* dat misfit; wat dan? *Zyn Opperheer* : en nog héft Faitama wel gewéten dat het moest *zynen* syn, aengesien hy hier gelyk elders in sulc geval *zyn* met een snoey-teeken stelt. Ik soud het vers voot béter houden aldus :

„ (Hy) versoeyt den sryd, beklaagt, volgt zynen Opperheer.

Alsoo *syn* den grammaticalen sin ende de *versificatie* beyde in régel.

Ofte wel, voor die iet vinden in 't verlies van *en* tusschen *beklaagt en volgt* :

„ (Hy) Haat sryd, beklaagt en toch volgt zynen Opperheer.

Ofte is't eene ylekke de grammaticale faelen uyt te bannen? Wat sal ik seggen? OPINIONE REGIMUR, gelindheyd boven, waerheyd onder : maer, á stooft!

gefindheden syn onderworpen aen wisselvalligheyd ;  
waerheyd houd stand.

Gelyke rédeneringe soud ik konnen maeken over  
het derde daer op volgende vers :

„ Verdubben-ze om 't gevaer hunn' yver voor de Kroon.

Stel het soo :

„ Ze ontstecken door 't gevaer in yver voor de Kroon.

Doe my de gunst, Léser, van my t'óvertuygen, dat  
dése tweede réke in iet mis is, flauwer, duysterder,  
van mindere beteekenis, van mindere kracht, ofte min  
Poëtisch is.

Wéderom het derde vers daernae *hunn' vyand ;*  
waerom niet *den vyand ?*

En het onmiddentlyk daer op volgende :

„ En Henrik, met zyn schild en bloedig zwaard...

Stel

„ En Henrik, fel op schild en bloedig zwaard...

Is't slechter ?

Maer 't is te vél eenen grooten Meester ondernemen ;  
toch ik verlies daerom myne grootachtige voor hem  
niet ; want had hy óver dit stuk met my gerédenka-  
veld, eer hy begon te schryven, twyfele niet, of de  
waerheyd en tael-suyverheyd souden syn hert, sinnen  
en verstand doorstraeld hebben ; ende soo véle bekwaem-  
heyd, gelyk hy besat, konden niet missen, op eene  
uytmuntende wyse te gelukken.

Daer is, om réden-maetig voort te gaen, eene uyt-  
néminge te maeken, dat is, dat men geleyde woorde-  
kes *eene eenen, myne mynen*, enl. mag afkorten voor  
eén POLYSYLLABON, wiens eerste boek-staef-grep nood-  
saekelyk kort is. B. V. *wellustigheyd, goedjonstigheyd,*  
*verduldigheyd*, enl. 'T stryd tegen de Vers-voeten  
*haere wellustigheyd* te seggen, en daerom segt J. V. VON-  
DELEN *en haer wellustigheyd...* Van myn getrouwig-  
heyd... enl.

Een dingen heb ik niet onderhouden ; nochtans door  
den Duynkerkschen Heel-meester DE SWAEN in synen  
tyd by goede óverlévering hengeráeden, dat is, dat ik  
de ruischenwerpselkes ~~de~~ en te somwylen voor sterk  
doe dienen, de welke hy altoos *kort*, dat is by my *flauw*,



wilde hebben : dus hy soude berispt hebben B. V. het 16. vers op de 13. bladfyde van N.º 17.º, waer staet :  
 „ Voor de noodwendigheyd. ” Alsook het 4 helden-  
 vers op N.º 18.º eerste bladfyde, waer sich bevind :  
 „ Met de vrymoedigheyd, ” Elders : „ 'T is schan-  
 „ delyk sulks te gedoogen. ”

Had den lédigen tyd my toegelacchen, ik had besien of ik dat verwytfel had kunnen ontkómen, sonder te vél aen andere kanten te verliefen.

Soo leert den Bruffelschen DE LA FONTAINE het woordeke *en* ter loochening dienende uyt te bannen ; en toch ik heb het behouden, soo om dat andere taelen diergelyke verffierselkes hebben, als om dat het in mé-nige gevallen gediensfig is, om een vers te versachten, daer alle duytsche Taelen hard genoeg syn. B. V. in plaets van

„ Doch niet te min de vrees treft syn bang hette niet.

„ Doch niet te min de vrees en treft syn herte niet.

Wel, wéverkes en schoelappers, begint gy gevoelen, dat goede Verssen maeken knabbelens aen héft? denkt dan eens wat is goede Werken maeken, dan goede schoone Werken, en dan Meester - stukken maeken ; dat is wel een ander éten ! och my ! wy hebben'er soo weynig : en waerby kómt dat ? Lést en studéert dése Boekskes, gy sult de réden ontdekken.

Dan ik heb Ulieden getrauwelyk het gewéfsel van myne Spel - Tael - en \* Vers - konst, met ettelyke algemeyne bemerkingen. op de Dicht - konst médegedeeeld : niemand is gehouden my te volgen ; maer het waer voor Liefhebbers eene Konst - oefening te meer, mal-kanderen by wylen te beroepen, om eene bésigheyd te bevlytigen naervolgens de grond-régels van dit Tyd-verdryf : soo oefenen sich Schilders met eens wat te maeken in den trek van Breugel ; dan wat sen 't licht te géven in de wyse van Brauwer ; dan eens Ruben nae te volgen, als - se kunnen. Het soud hier ook soo gaen.

Verders ik heb, soo vél den nauwen tyd het my toeliet, getracht myne waerichauwingen en lessen te onderhouden, ende bekenne nogtans onachtsaemheden

( 4 )  
begaen te hebben, die den kleynen Léser niet bemerken  
sal, ende den grooten Léser sal gelieven te verschoonen  
ende verbéteren. Hier pleyt voor my Virgilius Maro :

*Omnia fert atas, animum quoque.*

---

## POLYPHÉMS MINNE-KLACHT

*In 't sotte.*

---

Divitiis alitur luxuriosus Amor.

*Woor die is vrelig van gemoed,*

*De welde onsteekt den Minne-gloed.*

---

*Polyphém in groot misbaeren  
Kómt hier syne min verklaeren  
Voor de schoone Galathé,  
En de Nymphé lacht'er mé.*

**G**ALATHÉA schoone Vrouwe,  
Witter, als vrouw-moeders schauwé,  
Geuriger, als turve-rook,  
Bloeyender, als biese-look,  
Langer, als d'Oostendsche baeké,  
Hupser, als een mólen-staeké,  
Rechter, als een swyne-steirt,  
Fyner, als een koetsé-peird,  
Sachter, als een nieuwen hékel,  
Smaekelyker, als kwae pékel,  
Effener, als padde-schild,  
Stilder, als 't gejaegde wild,  
Koeler, als de sómer-sonne,  
Heeter, als een winter-bronne,  
Schranderer, als een konyn,  
Soetes, als den alsem-wyn,

Edeler, als appel-schellen,  
 Staetiger, als kryck-kornellen,  
 Klaerder, als moete Annes lamp,  
 Aengenaemer, als de kramp;  
 Geene pluymen, geene wollen,  
 Waer ik liever op soud rollen,  
 Als het u maer kwam te pas,  
 Dan op u voor nacht-matras.

Maer gy syt ook, Galatheyde,  
 Vreeder, als een Paus-galeye,  
 Harder, als een ouden Turk,  
 Trauweloosser, als ooyt schurk,  
 Tæyer, als een ouden haene,  
 Lakker, als een ope kraene,  
 Scherper, als een fweirdig lisch,  
 Onvermorfder, als stok-visch;  
 Pratter ook, als eene katte,  
 Spitter ook, als eene ratte,  
 Sinnelyker, als ooyt aep,  
 Onversoender, als ooyt Paep,  
 Valscher, als de vischers snyken,  
 Scherper, als de doorne-struyken,  
 Gekker, als een fotte-kap,  
 Meer versteend, als dikke-pap.

Maer, dat gy my eenmael kende  
 Van 't een tot het ander ende,  
 Het waer u wel duyft-maelleet,  
 Tegen my te syn soo vreed:  
 Gy soud sekerlyk beklaegen  
 Alle de verboore dagen,  
 Wenschen, om te nuten vast  
 Aen den soeten liefde-bast.  
 'K heb een hol om in te schaylen  
 Beter, als de leewe-kuylen,  
 Vry voor koude en voor venyn,  
 Ook voor hesten sonne-schyn.  
 Gy en sult niet moeten kóken,  
 'K ete raewe beire-knóken  
 En een groot gemak voor 't wyf,  
 'K ben vol borstels over 't lyf.

( 9 )

Ergo geene broeks te lappen :  
 Gy sult ook niet moeten tappen,  
 Want de bek vloeyt stadig vol,  
 Geene schréde van myn hol.  
 Gy sult ook niet moeten klaegen,  
 Van der kindren gat te vaegen,  
 Vang de kak in uwe hand,  
 En begraef-se in 't duyne-sand;  
 Of smyt hun kleyne achter-doesen  
 In den grooten plasch te spoelen;  
 Jongens eener See-gódin  
 Konnen swemmen meer of min.  
 Nooyt en moet gy voorraet koopen,  
 'K hebbe schaepen, heele hoopen,  
 Melk en kaes in óvervloed,  
 Soo voor maeg als borstjes goed.  
 'K heb ook appels, en roo krieken,  
 Duyvers goed om aen te rieken,  
 Pruymen van een krachtig sap  
 Spyt Rhabarber en jalap;  
 Als gy niet sult kunnen kakken,  
 Sult daer eene taert af bakken,  
 Eten, loopen, her en der,  
 En dan sch.... perffe-ver.  
 'K heb ook kool, ajoen, en raepen,  
 Lisch voor u, om op te slaepen,  
 Maer, wat aengaet my alleen,  
 'K slaep vél liever op ruw steen,  
 'K sou geen sachter bedde wenschen :  
 Mans! ik ben niet van die menschen  
 Epklyk uyt, schaemtloos en koen,  
 Om hun balgske wei te doen,  
 Goed voor Keyser, of voor Kóning,  
 Heer of Non, Soldaet, of Mónging :  
 Om te léven hard en bont,  
 Ik ontsie noch beis, noch hond.  
 Als gy sult met my verkeerren,  
 'K sal u ook wel harder leeren,  
 Dan sult gy met vollen smack  
 Knaegh, aen eene esels kack,

En met beire-jongen spelen,  
 Hun op uwen schoot doen kwelen,  
 Leeren sitten op hun gat,  
 Liggen dood ter aerde plat,  
 En door 't hoepelke doen springen,  
 Ook als lyfters leeren singen,  
 Maeken eene dans-*pavaan*,  
 Of een *entrechaetje* slaen;  
 'T syn verdoemde gauwe beesten :  
 ô! Die beiren, dat syn geeften!  
 Sels tot in de dichtery  
 Wel soo wys, als ik en gy.

Vind-me in énige landsdauwe  
 Soo een treffelyke vrouwe,  
 Soo gelukkig, soo voldaan,  
 Als het hier by my soud gaen?  
 Als ik myn *postuer* bekyke,  
 'K wét geen eenen myns gelyke;  
 'K lacche wel met Jupiter;  
 'T is gelyk een Dénſche ſper;  
 Maer ik ben als eenen tooren:  
 Sie my achter, ſie my vooren,  
 Myne vingers, teen en neus  
 'T is al grootſch, het is al reus.  
 Dat ſyn vuyſten om te kloppen!  
 Dat ſyn voeten om te ſchoppen!  
 Kóm! hebt gy nog geen en ſin?  
 'T vrouw-volk héft den drommel in :  
 Hoe men haer meer dienſt wilt bieden,  
 Hoe ſy verder van u vlieden;  
 Is men recht, bekwaem, en kloek,  
 ô! Sy ſtéken u te hoek;  
 'T moeten jonge ſpringers wéſen.  
 Wagt, de Franſchen, als voor déſen,  
 Met by vley-tael hófſch-*faſſoen*,  
 Sullen wel de beſte opdoen.

„ *ô Pardy! Mademoiselle,*

„ *Vous êtes bien la plus-belle*

„ *Que je vis dans ce canton.*

En de Joffrauw, *tout de bon,*

- Reeds begint te glorioogen  
 En een paer roo kaeken toogen;  
 „ *Mais, Monsieur, vous badinez.*  
 „ — *Vraiment, non mon cœur; tenez!*  
 „ *Comme vous me troublez l'ame!*  
 „ *Je ne puis cacher ma flamme:*  
 „ *Ah! que vais-je te trésor*  
 „ *De mon Père Bridamor,*  
 „ *Et la terre de mon Oncle!*  
 't Meysje luyfert, peyst, den doncle!  
 Wat fortuyn! wat vriendlykheyd!  
 En sy toont genégendheyd.  
 „ — *Ah! que vous me rendez aise!*  
 „ *Permettez, que je vous baise,*  
 „ *Vous êtes de l'univers*  
 „ *La seule ame que je fers.*  
 „ *Répétons, ma belle Aurora;*  
 „ *Que je vous rebaise encore*  
 „ *Charmé de vôtre douceur.*  
 Joffrauw segt: „ *Mondieu! Monsieur,*  
 „ *Vous me causez des allarmes.*  
 „ — *Moi, mon cœur? ce sont vos charmes,*  
 „ *Peut-on vous voir un instant*  
 „ *Sans se déclarer amant,*  
 „ *Sans faire par tout vos vases?*  
 „ *Prenez vous donc à vos graces*  
 „ *À vôtre extrême beauté.*  
 „ *Si je perds ma liberté,*  
 „ *Auprès de votre personne*  
 „ *Toute aimable, toute bonne;*  
 „ *Ha! quel comble de bonheur!*  
 „ *Auge adieu! adieu mon cœur.*

Dat sbud Galathé ontséken:  
 Ik die durve mans-tael spréken  
 Word gesehöven op den kant:  
 Maer ik sweir by steirt en tand  
 Van de felle Python-dracke,  
 Galathea, is niet taeke  
 Dat gy my niet en voldoet  
 In myn herten minne-gloed,

Die als *Aëna* blaekt van binnen,  
 Doet opkóken myne sinnen,  
 'K seg het u, in 't liefgetal,  
 Dat ik u vermoorden sal.

## 54. T A E L - Ó V E R W É G I N G.

*Ettelyke staende Tael-gesetten.*

1.º **A** L L E Taelen tot hier toe hebben haere mis-  
 sitten.

2.º Men moet alles in wesen en gank laeten, 't géne  
 wy niet kunnen verbéteren; dus niemand héft recht  
 om de Tael te hervormen by opgenómen gesinte,  
 maer slechts by réden en bewys.

3.º Niemand vermag nieuwe woorden ofte seg-wysen  
 te versinnen, 't en sy wel in de Tael gegrond, ende  
 duydeleyke beteeckenisse ende kracht médebrengende.

4.º Iedere Tael héft besondere eygdommen, de  
 welke van alle andere Taelen verschillen.

5.º Iedere Tael héft eygdommen van sommige  
 Taelen verschillende, en met sommige overeenkomende.

6.º Het is niemand geoorlofd woorden van syne  
 Tael te bederven, met aen de selve den vrong eener  
 vrende Tael te géven: des is te twyfeleu, of *weirdé-  
 ren* ofte *waardéren* voor *schatten*, *hoog-achten* kan  
 gekeurd worden.

7.º Die Tael is de beste, die de minste mis sitten héft.

8.º Die Tael van twee gelyke in mis sitten is de beste,  
 de welke de minste verwerringen héft, 't sy in de selve  
 woorden met verscheyde beteeckenissen; 't sy in ver-  
 schillige woorden met gelyken klank; 't sy in seg-wysen  
 de géne dobbelsinnighéyd nae sich sloepen.

9.º Die Tael verdient den voorkeus, de welke van  
 alle andere kanten gelyk synde, het minste getal boek-  
 staeven gebruykt.

10.º Die Tael is vooren de welke alle dingen duy-  
 delyk kan úytdrukken:

Ik geloove niet, dat de Néder-duytche Tael hier

in d'eerste is. Een anderen mag alle d'eygene woorden rakkende Ambachten, Konsten, Wetenschappen, nieuwe uytvindingen, en nieuwen snof aen te toonen ondernemen, ik niet.

11.° Die Tael is te pryfen bóven andere in welke federe boek-staf haeren eygen, eekeren, onveranderlyken klank héft.

12.° Ook in welke federen galm, hoe kleyn ofte hoe kort hy syn mag, syne eygene letters héft, en die letters geenen anderen klank konnen voordbrengen.

13.° Ook die Tael is bóven, waer, het welk een gevolg is van 't voorgaende, alle letter-grépen, die gelyk geschreven staen, gelyk moeten luyden, en die gelyk luyden, gelyk moeten geschreven staen.

14.° Die Tael gaet voor andere, de géne het minste getal onnuttige woorden héft.

15.° De géne de minste onnuttige syllaben héft in de woorden.

16.° De géne de minste onnuttige letters héft in de syllaben.

17.° Doet eer aen die Tael, de welke sich ten kortsten uytdukt.

18.° Ook aen de géne de sachtste en vloeyendste is, sonder ontblood te syn van middels, om swaere vreesstoffen hard en dringende ayt te drukken.

19.° Stelt op 't sop van eere alsulke Tael, de welke praelt met de suyerste en standvastigste wetten, overeenstemmende met de natuere van het spraek-orgaen.

20.° Soo dan soo véle klanken men in eene Tael sprékt, soo véle wysen van schryven syn'er in die Tael noodig.

21.° Die Tael héft recht op de meeste achting, de welke de rykste is in woorden, seg-wysen, en verhevne uytdrukkingen.

22.° In alle Taelen en in alle Wyken vind men straet-spraek, geheel saelryk, en niet te volgen, 't en sy in hoogelyks boertige Deuntjes, ofte om op een Tooneel aerdigheys halven eenen Roile-speler met syne belacchelyke straet-spraek in te brengen.

23.° Bóven de straet-spraek vind men strék-spraeken;



die elk in haere stréke goede Tael maekten : de Grieken hadden'er vier besondere, de Doriksche, de Æoliksche, de Attiksche, en de Ióniksche ; by de Latynen ken ik geene ; de Duytsers hebben'er véls, de Saksensche, de Pommerische, de Swédensche, de Dénemarksche, de Switserische, de Westphalensche enz. : het Fransch soud wel mógen het Gasconsch voor eene strék-spraek houden ; ende in het Néderland syn'er twee, het Hollandsch en Brabandsch, dat ontrent 't selve is, ende het West-vlaemisch met het Maastrichts, dat ook seer naeby aenmalkanderen kómt.

24.° D'algemeyne Néder-duytsche spraek behelst-se alle beyde : dus het Néder-duyts word, ofte soud moeten worden óveral gelyk geschréven, schoon het verscheydentlyk uytgespróken word. Het aenveird ook verschillige wyse van schryven volgens de verscheyde strék-spraek in het selve woord ; besónderlyk in de versiere : B. V. schoon het recht woord *spoeden* is, ende het oprecht West-vlaemisch gebruyk *spoeden* is, nochtans een West-vlaemischen Dichter mag *spoeyen* schryven, als hy het noódig héft, gelyk de géne, de welke altyd *spoeyen* seggen, noodig synde sich mógen van *spoeden* bedienen. Soó ook : hier segt men *Dubbe*, in Braband *Kwéfel*, in Holland *Klopje* ; niets belet elk dier woorden onverschillig te gebruyken.

25.° In die geschillen alleen, die door geene grond-régels konnen gestift worden, eene vergádering van weynige, doch bekwaeme Mannen, bekrachtigd van hooger-hand, kan die geschillen effenen. B. V. men twyfelt, of *rdgel. paarie* genoegsaem Duytsch is ; of *by dien d' Arsch-vaders tyden* voor *ten tyde der Arsch-vaders* keursaem is ; hun vonnis kan ons geruust stellen : maer waer de réden sprékt, daer wykt gesag.

Dus dat wy West-vlámíngen getrouw waeren aen onse Tael, wy soudén noch voor Holland, noch voor Braband moeten wyken ; maer wy willen bastaerde Hollanders syn, in plaets van onse spraek soó op te helderen, en schoone stoffen soó konstvuldig te verhandelen, dat wy die vrémde pronk-lappen mogten verfoeyen, en dat niemand réden soud hebben van te

seggen, gelyk voortyds eenen Appollos vriend, dat by eenen Man was

„ Die niet kon lyden, dat de Vlaemsche Dichters spraeken

„ De Tael, die Holland sprékt, en Vlaender moest versaken.

Ik verwerp nochte misachte het Hollandsch nochte de Hollanders niet; ik beklaeg my maer, dat de Vlamingen van hunne Voorouders verbasterd de moeyte die sy aenwenden om bastaerde Hollanders te syn, niet hangen aen 't schaeven ende verdedigen van hunne eygene soo schoone spraek.

*Aen den ingank van eenen Hof ik lése :*

Gaude & Abstine.

*Slaeg d'oog naer lust en sin,*

*Geniet naer willekeur*

*Den waessem en den geur,*

*Maer houd de handen in.*

*Aen 't werk bôven eenen schoonen Wâter-pus :*

Subtus Aquae dulces tibi rident, Flora supernæ.

*Hier onder u 't soet Wâter vleyt,*

*Van bôven 't groen Gewas gereyt.*

*Op een slach van Prael-grafke van het overléden  
Téveke van een jong Jufferke.*

Bina Canis Dominae præbebat gaudia vivens,

Mortua bis decies plangitur à Domina.

*Hier ligt met hys en siel SORTOOGX in die kleyn putteke,  
Sy lekte tienmael daegs haer Vrouwkes mond en sijnzelke.*

Men segt, dat dese Verssen niet deugen; ik wét het niet; die-se lést, moet daeraf oordeelen.

## K N É P - D I C H T.

Wie vormde u, SWARTEPOT, soo gauw tot Schilderzer?

Gy schildert iedcreens gebréken sonne-klaer,

Van dengden geen gewag : ó braeven Man vol eeren!

Hebt gy in 't Klâyer-gat sieltosofie gaen leeren?

*Vervolg der kleynigheden in de Tael.*

De Griekſche Land-beſtielders hebben voortyds aen HOMERUS bevólen, de Taele te ſuyveren ende te verbeterén; de aengehaelde gevallen met véle andere ſouden het ook vereyſchen; ende inderdaed wat ſoud beletten *in den ſonne-ſchyn* te ſeggen? maer *maene-ſchyn* héft twee beteekeniffen: *den maene-ſchyn van deſen avond is het: het maene-ſchyn duert deſe maend 29. dāgen.* Sprékt, Land-beſtielders, doet ſpréken; maer doet éérſt wel onderſoeken.

Onſe Broeders de Hollanders, ſoo ik hoor, hebben dit gedacht ten uytvoer gebragt; maer wat hebben-ſe verricht? ik ben beniewd om dat te ſien: ik vrees, ſy hebben de Tael bedorven, ſoo ik uyt een ſtaeltje mag oordeelen: ſy hebben alle onnuttige letters uytgekapt: wel! óverwel! *onnuttige.* Maer als ſy het werk-woord *tonen* gelyk ſchryven met het ſelfſtandig *tonen* in *Muſic*, 't is de ſuyverheyd der Taele verminderen, 't is den oirſprong der woorden verduyſteren, 't is de verwerringen vermeerderen, de welke men in alle Taelen moet vluchten. Men ſal ſien.

B E M E R K I N G.

*Ik kan nog ſoo geen affcheyd némen van myne Lésers: daer ſullen nog twee Numéros bykómen bóven de belófde; ſoo dat men het Werkske in twee deelen ſal kunnen binden, het tweede deel beginnende met N.º 22.º, waer toe een Titel-bladje ſal gedrukt worden.*

*De RAUWE-KLEERS en d'INNÉMINGE VAN 't ACHTER-KASTEEL van den aenvang des Werks belófd, te wydloopig ſynde om hier te kunnen ingevoegd worden, die twee Strukskes met nog andere ſullen moeten helpen een tweede Werk vervullen, indien lot en tyd het toelaeten.*

Men vind-ſe te koop by den uytgéver LAURENS DE VARVER  
in 't Kaffel-ſtraetje binnen Ieper.

# TYD-VERDRYF.

N.º 39.º

Affectus fas est cedere justitiæ.

*Een andrens Werk op andre wys geschrévet*

*Waer bæst door my bereyd :*

*Maer 'k buyg voor de rechtveirdigheyd*

*En wil elk wat hem toekómt géven.*

---

## 55. TAEL-ÓVERWÉGING.

**V**AN de Verfferye en Dichterye is in dit Werk vél gefeyd, ik wil hier aenvoegen de stellingen, de welke het Boekske genaemd de SOTTE WEIRELD géft. Ik wil de Sotte Weireld niet berooven van d'eer, die sy verdient.

1.º Allen Poët moet véle oude en nieuwe Geschiedenissen wéten, en goede Poëten met aendacht gelésen hebben.

2.º Allen Poët moet meer de nettigheyd behertigen als de gauwigheyd; en het bybrengen van korten tyd gehad te hebben verschoont geene onachtsaemhédén.

3.º Belacchelyk syn-se, die heele Werken, ofte groote stukken Werks van een ander voor het hunne aendienén.

4.º Die wilt óversetten, moet eerst de régels daerof leeren, en beyde Taelen wel besitten.

5.º De Voor-rédens en Opdragten mógen nae geene vleyery ríeken.

6.º De Verffen moeten beschaefd syn.

7.º In Treuf-spélen geene maek-gekken of kluchten in te voeren.

8.º Elk wachte ſich met ſyne Dichten iemand te belédigen.

9.º Niemand mag om 't Verffen-maeken wille ſyne bediening vergéten.

10.º Uytheeſche woorden moeten verbannen ſyn uyt alle Werken van ernſt, en maer met oordeel in Kluchten gebruykt worden.

11.º Wagt u wel voor *een man groot*.

12.º Heer is ſomtyds geoorlófd uyt eenen goeden Poët een vers of vier in 't ſyne te mengen; maer ſy moeten óverwel te paſſe kómen, ende in een ander ſtempel-ſlach gedrukt ſtaen.

Ha! ſegt gemakkelijken Jan ( en Meester Engbreyn ſchreewt ook al mé ) men moet alle die wetten en opmerkingen ter volmaektheyd niet onderhouden; gy, geſtrengge Schryvers, kont ons daer toe niet bedwingen. Wel! dat wy den ſtok hadden *Compelle intrare*, ende den knaep geheeten *Brachium ſæculare*, miſſchien ſouden wy daer ook misbruyk af maeken, ende ſtraf doen boeten, die ſich naer ons gefinte niet ſouden willen voegen. 'T is béter niet ende elk ſyne vryheyd te heten, tot het God ſal believe de verſtanden te vermorven, om ſich aen de waerheyd ende óvertuyginge óver te géven. 'T is toch waer, dat elk behoorde betoonde wetten te volgen, tot dat iemand met ſterkere bewyſen het tégendeel ſal geſtaefd hebben.

Hoort eens onrégelmaetige en wetloofe Schryvers, hoe tot ulieden voordeel ſprékt den Geſchicht-ſchryver ALBINUS POSTHUMIUS, biddende ſyne Lésers hem de miſſen te verſchoonen de welke hy beging in de taele waerin hy ſchreef: maer hoort ook, hoe den ſtemmigen CATO daer uyt ſtoffe tot ſchimp haelde, ſeggende: *Albinus héft liever, dat wy lyden en ſyne miſſlagen verdraegen, als ſich te wagten van'er te begaen met nict te ſchryven.*

Hoort nog verder hoe den geleerden Heer D'ALEMBERT in den V. band van ſyne franſche Mengel-werken Bladſyde 440. de eygendommen ofte algemeyne grondſlagen der Dichterye uytgedrukt héft.

„ Onſe eew némt niets aen voor goed in rym-werk,

„ als het géne ook uytstékende schoon soud syn in  
 „ onrym : een goeden kenner liet vél nauwer op de  
 „ tael ende wyse van spréken in Dicht-konst, als in  
 „ onrym : hy is te vréden in onrym met eenen vloey-  
 „ enden ende eenvoudigen trant, die niet al te plomp  
 „ ofte onbesonnen is; maer in rym-werken wilt hy  
 „ dat men sich treffelyker wyse uyt drukke, ende met  
 „ uytgelésene woorden, sonder nogtans de selve al te  
 „ ver te zoeken; de schoonhédén mógen by 't hayr niet  
 „ gellépt syn, maer daer heel gemakkelyk en sonder  
 „ dwang als van selfs te pas kómen : verders wilt hy  
 „ dat den Dichter bondig sy, doch niet al te máger;  
 „ dat hy eenvoudig sy, sonder al te flauw te syn, ofte  
 „ tot loffighédén te vervallen; dat hy geeft-ryk ende  
 „ kort schryve, maer niet soo kort, dat hy duyfter  
 „ worde. Die dése bespréken by wylen onderhoud,  
 „ ende by wylen naelaet, ende meer naelaet als onder-  
 „ houd, en is den naem van Dichter niet weirdig. . . .  
 „ Vruchteloos héft eenen franschen Schryver voor-  
 „ gespeld, dat men in de Rym-werken op niet anders  
 „ moet letten, als op de schoonheyd van den inhoud,  
 „ op de klaerheyd ende bondigheyd van het geschrift,  
 „ sonder nauw te sien op de soetluydentheyd : hem  
 „ dieht geene andere antwoorde, als het voorbéd der  
 „ groote Meefters, die met dusdaene bespréken niet  
 „ te vréden, de soetluydentheyd seer sorgvuldig daer  
 „ hebben by gevoegd. Met een woord, als men so  
 „ vél doet geméten te léfen, men soekt ende men ver-  
 „ wagt eene voldoeninge meer, als in het léfen van  
 „ onrym : ende daer tégen harde ofte flauwe geméten,  
 „ in sté van eene voldoeninge ofte een vermaek meer  
 „ te baeren, doen de siel eene ongeneugte ende kwel-  
 „ ling aen. . . . Wy hebben ingesen, dat de Dicht-  
 „ kunde eene uytvinding ter behaegelykheyd synde,  
 „ vél soud verliesen met al te véle toelaetingen in te  
 „ voeren, dewyl de toelaetingen ende vryhédén de tael  
 „ verbasteren, als strydende tégen haere grond-wetten.  
 „ . . . Eyndelings wy gelooven de rym-slágen alsoo  
 „ noodig in onse Gemét-werken, als de geméten in  
 „ onse Treur-spélen. . . . Hoe nauwer wetten wy aen

„ de Dichters fetten, hoe meer roem de goede Dichters  
 „ sullen behaalen . . . Die de goede wetten der Dicht-  
 „ konst niet kunnen volgen, moeten sich óver die  
 „ wetten niet beklaegen; want al stelde men hun geene  
 „ wetten, sy souden daerom niets bétér ende aendachts  
 „ weirdiger aen den dag brengen. . . . .

Men peyft wel, dat in Kluchten, die *régels* soo  
 nauw niet genómen worden, toch hoe naeder de  
 Klucht-werkskes dése waerschuwingen by kómen, hoe  
 aengenaemer sy sullen bevallen.

---

## V O O R S T E L.

*Beschryf in Helden-dicht, hoe voormaels GÉDEON  
 Madians Liger-schaer kloekmoedig óverwon;  
 Hoe 't volk van Israël, van 's vyands jok ontslaegen,  
 Hem d'Opperheerschappy van Juda op wauw draegen;  
 Wat vraek hy nam nae syn beruchten Ségenprael:  
 Gêf t'effens een beknoopt, maer duydeelyk verhael  
 Van GÉDEONS verderf.*

## O P L O S S I N G.

*Bepaald op zestig Verssen. †*

**D**EN Jód was afgepynd door droeve séven jaeren  
 In bosch en berg-duwier te schuylen, toen de schaeren  
 Der woedende Ooster-lien tot Gaza voordgerukt,  
 Sprinkhaenen in getal, al 't voeder, reeds geplukt  
 En 't onryp mé, het veld ontnámen of verdierven.

God hoorde 't Jódsch gekerm, daer sy van honger stierven;  
 Verwekte Gédeon ter straf van Madian.

Reeds 't vyands heir won de Jordaene; dekte dan  
 Het dal van Jezraël: waer Gédeon, gedréven  
 Door Gódes Geest, hun bragt by duysenden om 't léven.  
 • Dry honderd mannen had hy in 't geheel voor heir;  
 Lamp-kruyken waeren en basuynen al 't geweir.

---

† Die in soo kleyn getal Verssen al het versochte sal behelsen,  
 en meer doen, als vertellen, ERIT MIHI MAGNUS APOLLO.

• Ségenprael door *l'ist*.

Den list was goed, den schrik beving de trotsche benden ;  
 Sy swermen óverhoop, men fiet-se elkandren schenden  
 En moorden in de vlucht.

Hun volgde Gédeon

Den land-vloed óver tot aen Socoth : daer, hy kon  
 Vermoeyd niet verder : des hy doet d'inwónren vraegen  
 Om nood-druft, 't géne hem wierd spottende afgeslaegen ;  
 Sy waeren meer in 't hert voor Madian geneygd,  
 Hy blaekt heel toornig op en vrémde straffen dreygt.  
 Te Phanuël moest hy gelyk onthael verdueren :

Wee Phanuël ! gy sult die losheyd hard besueren.  
 Zebec en Salmana, twee Vorsten Madians,  
 Gelégerd en verschanst met vyftien duysend mans,  
 By rust herschepten moed ; Bethbéra lag van vooren  
 Bethsetta achter hun.

Hier gaet den geest opglooren

\* Van Joas soon, die nae een schalken omweg-loop  
 Met syn kleyntallig heir des vyands magt bekroop  
 En kloek besprong, om hun, was't móglyk, weg te vannen.  
 Oost Nobe kwámen-se op al stil : den moed der mannen  
 En Veld-heer was soo groot, den aeval was soo fel,  
 Dat noch slag-orden, noch gelédcr, noch gestel  
 Te hópen óverbleef voor Madian, reeds in duchten ;  
 Krygs-knápén schrikken voor 't gevaer ; de Prinssen vluchten,  
 Maer worden achterhaeld en krygs gevangen ; 't heir  
 Is ganfch verstroyd. Zebec door 's Veld-heers slacht-geweig  
 En Salmana de straf des invals dier betaelen.  
 Soq moeste Gédeons manhaftheyd ségepraelen.

De Mannen Israëls verlost uyt slaeverny  
 Aanbieden hem uyt dank 's Lands Opperheerschappy :  
 God sal alleen, segt hy, de Stammen óverheeren.  
 Schoon woord !

Hoe sal hy nu het domme Socoth leeren,  
 Dat onbermhertig brood voor syn vermoeyde schaer  
 Geweygerd had ? Hy roept stads Overheyd te gaer,  
 En doet'er séventig en séven Ouderlingen  
 En eerste van het volk in doorne struyken vringen  
 En wentlen tot'er dood ; vernielt geheel de stad :  
 De Phanuëlers ook sien hunnen tooren plat  
 Gesloopt, daer sy door 't sweird genádloos moeten shéven,  
 Nae 't sége-lot den Held vraegt, dat men hem soud géven

---

\* *Behaelde Sége door kloekmoedigheyd.*



De goude oor-ringen der Ismaëlieten dragt,  
 Gewillig 't volk dien roof voor syne voeten bragt.  
 Ach! had hy dat geschenk vél liever nooyt verworven!  
 Het Éphod, 't welk in hem héft 's hémels gunst bedorven,  
 Wierd van dat goud gemaakt, schoon Priesterlyk gewaerd.  
 Met sulc op hédén nog in béld Aáron staet  
 By ons te pronken: maer, ó aerd-bais wissel-vallen!  
 'T volk voot dat Éphod is in afgódry gevallen,  
 Waer door Vorst Gédeon met heel syn nágeslacht  
 Verlaeten ván den Heer tot ontheyl is gebracht.

## 56. TAEL-ÓVERWÉGING.

**W**EL Jacob! gy beklaegt u, dat ik de réden niet géve, waerom ik *f* gebruyk in woorden, de welke andere met *v* stellen, als voor *ik slaeve*, ik seg, *ik slaef*, een anderen *ik slaev*: jacob, hoe soud ik réden géven, daer ik geene heb; het een is soo goed, als 't ander: al dat ik wét by te brengen, is het oud gebruyk: let, Man, dat sachte letters hard luyden door de verselling van harde. Alsoo syn *f* en *d* sacht, en by eenen harden médeklinker staende, deelen sy van syne hardigheyd: B. V. *den hooy-tas is twaelf voeten hoog*: *s* in *tas* luyd sacht, volgens synen aerd, ende in *is* waer op *twaelf* volgt, is sy hard. *Gy wed om een oordje, en ik verwed tien sluyvers*: *d* in *wed* is sacht, en in *verwed* hard. Soo ook: *den loo is wel verdient*, en, *den oorlov tracht hy te bekóman*: *v* in *loo* is sacht, om dat 'er geene harde letter op volgt; in *oorlov* sy klinkt hard, door d'opvolgende *t* van *tracht*.

Men mag dan schryven *loo* en *lof*, *gav* en *gaf*, *lévs* en *léft*, *beslaevden* en *beslaefden*, ens.

— Dit soo synde, wat kómt uwe *f* nog te pas? en wat wilt gy van oude gebruyken spréken, die tracht nieuwè in te brengen?

— Wel wel! jacob! gy syt soo stuer: jacob myne voorgestelde nieuwgheden, syn die der réden, ende ik houde my aen oude dingen CUM GRANO SALIS, en tot naeder bewys. Maer, jacob, als gy al geschreewd

hebt, syt gy niet eenen Z-schryver? schryft gy niet *lézen*, *bezéten*, *vaezen* enf.? en gy schryft nogtans: *léest*, *best*, *vaeft*, *raeft*, *verbaesd* enf.: wel! dit soe synde wat kómt uwe *f* nog te pas? Man Gods, om de selve réden dat gy uwe *f* behoud, behoude ik myne *f*. Wilt gy, dat ik myne *f* wegsmyte, gy moet schryven *verbaezd*, *haezt*, *knarzt* enf.: wy sullen allengskes Polakkers worden. Dag Jacob!



*Send-brief my vrecht-vry toegekómen van Brugge.*

**A**Chter éنية beléfdheids bewysingen, soe valt hy in: "Maer! maer! wat tael voer ik? wat! Vlaemsch van een iegelyk verstaenbaer schryven! en dat in onse verlichte eew! neen, Vriend; wy syn die verstandryke tyden ingetréden, in de welke men een nieuw Néder-duytsch moet invoeren, hoe onverstaenbaerder, hoe béter, geleend van botte ofte al te grétige óvertsetters van fransche of latynsche Werken, die, den Woord-boek onder den elle-boog, sonder keus aenstonds een woord in d'oog hebben; ofte die uyt de fransche of latynsche Woord-léden een nieuw woord sméden, waer óver sy in hunne logt-verheugde inbél-dinge sége-praelen, als wégens eene veróvering: waerom niet? een ongewón woord!

Het is wel waer, dat woord vloeyt niet uyt de moeder-bron; maer wilt gy, dat Mynheer den Overfetter dry dāgen vertoeve, tot dat sulck goed in de tael gegrondest Néderlandsch woord hem in de hersenen valle? Neen: hy word Schepper, hy maekt een nieuw woord, om het welke te verstaen, men een half twaelfeling taelen moet wéten, ofte eenen handvol uytleggers hebben, en dat woord behaegt nu... Ik mis, ik wil seggen: *het is naar den smaak van den dag van vandāge*. Ó! Hoe schoon! *naer den smaak! den dag van vandāge!* Ó weirdige Tael-oefenaers! ik voeg my met hun; Vlāmingen moeten toch altoos aepen van

andere volkeren syn , en Ieperlingen de aepen van dat niet Ieperfch is.

Vriendje , stel eens óver *JE SUIS AFFECTÉ DE PEINES, QUE VOUS RESSENTEZ.* — *Ik lyde in myne ziel, dat gy in fuk ongeluk gevallen fyt.* — Neen. — *Ik ben door medelyden getroffen wégens het onheyl, dat u weder-vaeren is.* — Ho! neen neen. — *Het fmert my bitterlyk, dat gy in fjo nypende droefhoeyd gedompeld blyft.* — *Ba! gy fyt'er niet, gy fyt'er niet.* Hoor; gy moet seggen : *ik ben hoofdzaakelyk aengedaen van de misdallighoyd, welkers hatoen gy werkelyk kómt fjo wéfenlyk gefóttard te fyn.* Ó! Ik bedank u; dat is mooy! dat is mooy! nae fulke Meesters moet men gaen om Néderduytsch te leeren : daer vind men opperolakkig voor ffordig, onnauwkeurig, onachtfaemelyk, logtelyk : voordoen voor aenbieden enf. Voor SUPERFICIALITER EXAMINATUS men mag niet meer seggen : *hy is maer zyt den logten, hy is maer onnauwkeurig ondervraegd gewéft;* men moet seggen : *hy is opperolakkig ondervraegd.* Is het verftand van den mensch niet een geméte lands, 't welk fyn oppervlakte héft? *Ik heb eenen knecht noodig, wie fal fich voordoen?* is dat niet béter, als : *wie fal fich aenbieden?* Hoofdzaakelyk; bis! dat woord is als eenen reus in myne ógen; wie kan daer tégen? *voornaemelyk en befonderlyk* moeten het veld ruymen. ADIEU PANIERS, VENDANGES SONT FAITES.

Het is al te óud deuntje, dat elke Tael haeren eygen-ghedom, uytdrukkingen en seg-wyfen aen haer eygen foud hebben : ba fy! de weireld moet veranderen, en de Tael ook : *mogt-fe maer verbéteren!* dat is wéderom fjo plat : *mogt-fe maer verbéteren!* daer behoorde jimmers wat hoogdraevens, dat is, wat hollandschen Galimathias, wat Phœbus, wat rim-ram, wat kêmelfch onder te loopen : kómt, herfinéders der Tael van onfe verlichte tyden, kómt, en segt gylieden gemelde seg-wyfe in 't Néder-duytsch. Sy antwoordea heel prat en bly : *was het mógelyk, dat fy tot een bevoorderden ftand mogt opgehyft worden.* Ó! PÓUR LE COUP ik moet bekennen, dat het fchooner, klaerder, korter, en béter op het gewigt der fack gepaft is. Uyt

soo een schets kan men nemen, wat deugd de vernieuwers aen de Tael doen; sy spaeren haer den kost van schoenen te doen maeken, naedemael sy haer doen op scaersēn loopen ofte op stelten springen.

Ik wét wel, dat het eene groote ondernéminge soud syn, alle Konst-benaemingen in goed, aengenaem en vast-staende Néder-duytsch te stellen: *NON FUIT IN UNÀ CONDITA ROMA DIE*. Men moet dat van den tyd verwagten, ende niet met geweld eene gekke opstapeling van wanstellige woorden maeken: liever voor alsnog het Fransch, Latynsch of Grieksch woord behouden, als de Tael met slechte leuren en vodden bekleeden.

Welbedachte Mannen syn, die voor een nieuw goed woord de andere goede vlaemsche uytdrukkingen niet vergéten, gelyk die ydele pronksoekers, die soo haest sy een nieuw woord ontmoeten, schynschoon in hunne oogen, terstond alle hunne Schriften daer méde opproppen, dat'er een rédelyk verstand van walgt: soo doen tégenwoordig ettelyke met het woordeke *albereyds*; ik seg niet, dat het te verwerpen is, als gegronsd op de moeder-tael; maer syn *reeds, alreede, van nu af, van sonden aen*, ens. niet soo goede uytdrukkingen, als *albereyds*? moet men voor een nieuw woord dijn andere verduyfteren? waer sal den rykdom der Tael, waer op wy durven roemen, hēnen vaeren? waer fullen-we de verwisselingen ter soetluydentheyd haelen?

Soo dan den maet-stok, waer op men sich moet africhten, is, *het een inlaeten en het ander niet uytfluyten*; en niet gelyk dien Nar, wiens werk ik besit, die door al te sinnelyken voor-keus, de óverstapfels *bydies, terwylen, ondertusschen, daer en tusschen, onderwylen, tusschendien, ten selven tyde* ens., altemael als in de Lethe versmoord héft, om altoos, als met een welbehaegen, *intusschen* te stellen.

Schrandere Mannen aensien met kwaede oogen *hauwelyks gāve*, daer *bruydschat* die beteekenisse toegewyd is; terwyl *hauwelyks gāve* eene andere beteekenisse héft. Sy aensien voor eene door haestigheyd ontsnapte, ende nogtans onvergēvelyke uytdrukkinge,

*geswinde spotterny, voor gauwe, gestépné, snédigé, oolyke, slimme, syne spotterny. Wat aermen duts die dat voordgebracht héft te midden in den rykdom!*

Treffelyke koppen verwerpen de sich stoutelyk uyt-spreydennde beteekenis van het woordeke *vleyen*, het welke in onse spraek alleenelyk *pluym-stryken* bedied, ende van domme Schryvers de kracht der *SYNONYMA* niet kennende, in onechten sin voor *roemen, troosten, sich belboven, streelen*, ens. gebruykt word.

Soo word onse goede oude Tael onteerd.

Ik bekenne wel, dat het voor véle lastig, en voor sommige onmógelyk soud wésen uytgelésen Duytsch te schryven met alle woorden in hunnen eygenen sin en beteeknisse, wáer de selve in volle kracht en luyfter verschynen : niet tégenstaende *OMNIA CONANDO DOCILIS SOLERTIA VINCIT* : *de eerste* syn gehouden noch last noch aerbeyd te ontsien, om alle woorden ter rechts plaets te bestellen, ende alsoo tot eene gewenschte wel-luydendheyd ende schoone treffelykheyd der Tael te geraeken, de selve tot stut dienende in den val, die haer dreygt : voor *de andere* wét ik eenen korteren raed; dien is van niet te schryven. Maer ach! wie sal den Ésel het bulken afleeren, en wie sal den Papegaey verbieden te kroonhalven, als hy wat gebróke sinnekes in manke woorden raetelt!

Maer terwyl ik andere leer wel schryven, bevroede ik myne eygene flauwigheyd, en genoegsaeme réden om den goedjonstigen Léser te bidden myne platte tael te verschoonen : jae, sy is plat; maer 't is leering en geene pronk-réde, ende ik heb niet vergéten, nochte schaeme my niet, dat ik Vláming ben. En óf het eene pronk-réde-voering waer, *GRANDIS ET PUDICA ORATIONON EST MACULOSA NECTURGIDA, SED NATURALI PULCHRITUDINE EXURGIT.* "

## K N É P - D I C H T.

*Myne A N N E is vél te loofe pry;  
Het géne ik peys, houd ik by my.*

- *Rède-voering van ſekeren Bernardyn met naeme KLAPAEN, in een gefelſchap, met de antwoorde van een welgetrouwd verliefd weireldſch Wyf, die in baere jonkheyd Beproeveling gewéſt had in d' Abdye van Wéwelghem.*

**N**OG al vryen! nog al trauwen!  
 Sal't de menſchen nooyt berauwen  
 Allen tyd ſoo ſot te ſyn?  
 Hoor KLAPAEN den Bernardyn,  
 Hy ſal ſeggen: dwaefe narren,  
 Die ſich in dat net verwarten!  
 Sien-ſe niet, dat laſt en raew  
 Het gevolg is van de trauw?  
 Wieſe grillen, duſte kueren  
 Moet den Man van 't Wyf verdueren;  
 Dikwils 't Wyf moet van den Man  
 Lyden, meer als ſy wel kan.  
 Men hoort Geor den opgeblaefen  
 Niet als van ſyn ſtam goed raefen,  
 En de Vrouw by ſolken ſot  
 Rékent slechts voor eene vod.  
 Gierig Néke fou wel willen  
 T'midden in ſyn albedillen,  
 Dat den diſch waer lekker goed  
 Sonder dat het koſten moet.  
 Waer't voor hem alleen Joos Loſten  
 Waer te vren, dat het ſoud koſten;  
 Maer, eylaes! by ſolken gek  
 Lyd een aerne Vrouw gebrek:  
 Terbut, tongen, lyſters, ſneppen  
 Doen hem ſyne tanden reppen;  
 En de Vrouw krygt by geene  
 Ramenats en krop-ſalae.

Dronken Klaes laet halve nachten  
 Syn Gefelſchap ſitten wagten,  
 Of ſy lacht, en of ſy treurt,  
 Het daerom niet min gebeurt.

Naer ik hoore, Seppen Dwerger  
 In dat ſlach doet nog vél erger;  
 Als hy t'huys kómt ſat en vol  
 Is den vent, als hoorne-dol;  
 Hy begint krakeel te ſoeken,  
 Potten bréken, 't Wyf vervloeken,  
 En te dreygen, jae te ſlaen,  
 Ongemerkt haer heet getraen,  
 Ongemerkt het bitter karmen  
 Van het kindeke op haere armen  
 En van heel het huys-geſin.  
 Seppen héft den duyvel in:  
 Is dat niet een lekker léven?

Teunes goed is opgeſchréven;  
 Lon, de lauter-goede Lon,  
 Die ſat vroeg en laet en ſpon,  
 Moet voor haer twee duyſend ponden  
 En een weynig kleyne ſonden  
 Door 't verkwiften van den kwaſt,  
 Die haer bragt aen 't huwlyk vaſt,  
 Voor het óvrig haerer dàgen  
 Nu den bédel-fak gaen draegen;  
 Is dat voor een eerlyk hert  
 Niet de ſmertelykſte ſmert?

Bloemen herten! wat al miſſen!  
 Wat verwerrelde gewiffen!  
 Ongelukkig Vrouwe-volk  
 Hoort nae my, nae uwen tolk.  
 Daer is een oprechten hannen,  
 'K wil wel ſynen naem verbannen,  
 Die beſit den élfte pand  
 Van geheel het Néderland,  
 'T is ſyne Éga, die ik meyne,  
 'T wéſen ſchoon, de ſiele reyne,  
 Braef van ſéden, kloek van geeſt,  
 Friſch van léden, net yan leeft,

Spiegel van bevalligheden,  
 Aengenaem in spraek en réden,  
 Weirdig van het beste lot :  
 Die héft eene beest en fot,  
 Die dat pronk-stuk van de **Vrouwen**  
 Laet in treuren en benauwen,  
 Om te loopen vroeg en laet  
 Nae de doorgesléte **Kaet**  
 Met haer opgespléten **bakhuys**,  
 Wyder als een **Smause-pakhuis**,  
 Met katt-oogen, en den **huyl**  
 Graewer als een droogen **puyd** :  
 Kaet de groeve, Kaet de **bitse**,  
 Wel de spitste van de **spitse**,  
 Kaet vol boosheyd en **bedrog**,  
 Kaet vol **slang-en-padde-sog**,  
 Kaet vol **Spaensche pokken méde**,  
 De verergering der **stéde**,  
 'T schande-stuk van heel 't **gemeen**,  
 Het verwyf van groot en **kleen**.  
 Daer héft **dwaesfaerd**, als **beséten**,  
**Frischeyd**, eer, **geld**, tyd **versléten**.  
 ô Wat droefheyd! ô wat **smert!**  
 Voor **Lievintjes** eerlyk **hert**,  
 Sich te sien **versmaeden**, **haeten**,  
 En soo **schandelyk verlaeten**  
 Voor soo eene **vuyle pry!**  
 En dat brengt het **Huwlyk by**.  
 Moet-ge **ulieden**, aarme **flooren**,  
 Niet soo **geirne sien bekooren?**  
 Want gy **syf** toch wel **gefind**,  
 Als gy hoort, dat-me u **bemint**.  
 Gaet nu **vry**, nae **dése staelen**,  
 Gaet maer **ras**, gaet **dólen**, **dwaelen**,  
 Maer laet nooyt uyt uw **gedacht**  
 Wat **Klapaen** te berde **bragt**.  
 'T is niet al; **gedenkt de sorgen**,  
 Die u van den **vroegen morgen**  
 Tot den **avond volgen naer**;  
 ô! Wat is de **huys-sorg swaer!**



Kinders, meyskens, loopers, knechten  
 Baeren lasten heele vrechten;  
 Bóter, brood, vleesch, eyers, visch,  
 Groensfels, kruyden voor den disch,  
 Kouffen, schoenen, lynwaed, kleeren  
 Kómen al den last vermeerren;  
 Duyfend dingen nog daer op  
 Vallen al op uwon kop;  
 Tuyte-schikfters, krolle-schikkers,  
 Reuk-verkoopers, duyvels, nikkers,  
 Ik en wét niet, welken bras.  
 Hier al niet en kómt te pas:  
 Maer het ernstigste van allen,  
 Waer niet méde en is te mallen,  
 Waer voor eenen Bernardyn  
 Tallen tyd bevyd sal syn,  
 Is het angstig kinder-draegen,  
 Wiegen, soogen, eirs-gat vaegen,  
 Singen, dansien sonder lust,  
 Wyl een Bernardyntje rust:  
 Jae, gy mógt u daer aen wagten  
 Van somwylen halve nachten  
 Met uw kleyn te *Choor* te gaen;  
 En den Man, van vaek belaeen,  
 Schreewt nog somtyds, wel wat drommel!  
 Is dat hier een hellich gedommel?  
 Wie kan rusten by sulck nest,  
 Kind en moere schreewt om best!  
 Gy verlamde tette-wette,  
 Gêf het schaep nog eene tette;  
 En het werd daer mé te vrén;  
 Swygt het niet, seird nae benén,  
 Dat ik het niet meer en hoore:  
 Sulken troost krygt d'aerme sloore:  
 Recht! ik waer sulck léven moe  
 Sonder rust en ondank toe.

*Hier ontbraken 1700. ríken, verhandelende hoe en  
 waer-in de lieve Vrouwkes haere lieve Mannekes: se  
 seirden némen, en hun duyvel masken; welke 1700.*

*reken eyndigen met dit twee - slag*

Eyl word liever Bernardyn,  
Dan alsoo gepruld te syn.

Is het al, myn weirden Päter?

Is't gedaen met uw getäter?

Dient'er nog wat uytgesift?

Hebt gy nog wat trauw - vergift,

Of is't nu al uytgegóten?

Uwe swadder - blaes gellóten?

Hebt gy 't soetste van 't heel - al

Nu genoeg besproeyd met gal?

Gae, Eerweirden, gae pagadder,

Wissel elders uwen swadder,

Maek soo wat de Kwéfels wys,

Daer héft uwen rantel prys

Voor dit léven; maer nae désen

'K vrees waerachtig, en 't sal wésen,

Dat gy voor dat schoon gesprek

Sult gehouden syn voor gek;

Dat den Engel onses Heeren

U sal uwe lessé leeren :

Op! bereyd u, houd u kloek,

Gy krygt séker voor den broek,

Of wel van uwe eyge koorde :

En voorwaer het wel behoorde,

Mids gy door logtveirdigheyd

Ménige ongerópne Meyd

Of door jonkheyd onbedréven

Bragt tot een wanhópig léven;

Oste op hópe van gemak

Van het Huwelyk verftak;

Of door slempe en drank verleydde

Tot verergernis bereyde;

Of haer door wat grootheyds schyn

Om te meer geacht te syn,

Of door baet - sucht, of door grillen

Met opftoken hebt doen willen

'T géne God van haer nooyt dacht,

En natuer nooyt had verwagt

Dat sy tégen Gods begeiren  
 Aen den Autaer soude sweiren,  
 Dat sy, syn gebod ontrauw,  
 Nooyt en soude worden Vrouw,  
 Jae, des Scheppers eewig schikken  
 Heel haer léven soud verklikken  
 En versmagten in den niet.  
 'T gén de schepping haer gebied,  
 En wat volgt'er ondertusschen?  
 Dat de Kwésels, als de musschen,  
 Spyt alle eereyke Vrouw,  
 Wel eens kweeken sonder trauw.  
 Al de Vrienden, die daer sàten  
 Loegen, om dat geestig praeten  
 Van die onbefonne Vrouw,  
 Die op haer klappey-getauw.  
 Wist soo gauw een stuk te wéven,  
 Om den Pàter te wérstréven,  
 Die bynaer in gramschap schoot:  
 Maer den snellen Huys-baes goot  
 Boorde-vol wyn in de glàsen:  
 Sfa! nu dat heel uytgeblaesen!  
 De gesondheyd van Klapaen!  
 Daer mé was het spel gedaen.

---

## WAERSCHAUWINGE.

*De Luk-vrouw is met my, dat ik voornemens geworden ben nog twee Boekskes by de vierdig te voegen; ik bekóme daer pas Néderlandsche Tael-wetten (misschien maer Hollandsche.) door 't Hollandsch Land-gesegbevoorrecht: ik kan'er maer al loopen eene oog op slaegen, en toch sal ik in myn naeste N<sup>o</sup> éinigstins myn gevoelen daer op te kennen géven, sullende bestaan, hópe ik, in die hollandsche Werkskes hoogelyks toe te juychen.*

---

Men vind-se te koop by den uytgéver J. LAURENS DE VARVER  
 in 't Kassei-stractje binnen Ieper.

# TYD-VERDRYF.

N.º 40.º



Neque id statim legenti persuasum sit, omnia quæ magni Autores dixerint, utique esse perfecta. QUINTIL.

*Niemand moet op 't lezen sich 's effens voor overtuygd houden, dat al wat groote Hoofd-schryvers seggen, voor vast volmaekt is.*

*Wat dan? Les, onderzoek, redenkavel.*

Rerum Regina est Ratio, Naturaque mater;  
Nam Natura parit res, Ratioque regit. AUDOËN:

*De Réden is van alles Koningin,  
Natura géft aen alles syn begin:  
Natura moet ten oirsprong strekken,  
De Réden moet het werk voltrekken.*

*Dus moet men de Tael, soo wel als andere dingen, eerst uyt de Natuer opvisschen. Sie Tyd-verd. N.º 4.º 1. bl.*

---

## 57. T A E L - Ó V E R W É G I N G .

*Daer toe dient den volgenden Send-brief.*

Aen den Hoog-leeraer in Leyden den Heer  
J. H. VANDER PALM, Lid van den  
Raed van binnenlandsche Saeken.

HOOG-GEACHTEN EN HOOG-GELEERDEN HEER,

**M**YNE vrees is vervold, myne hóp is verydeld;  
myne opgevatte blydschap is in treur-gesang verkeerd;

van over 50. en meer jaeren wenschte ik, dat iemand sich de moeyt soude geven de Nèderlandsche Tael op haere voeten en vaste gronden te stellen, de seg - wysen ofte sinnen naer spraekkundige wetten te schikken, de spelling tot gelyk vormigheyd te brengen, den oorsprong der woorden, den eygendom der strék - spraeken op te klaeren, alle de strék - spraeken ten naesten mogelijk tot malkanderen te doen overhellen, middels aen te dienen om tot de allerminste verwerring uyt het midden te ruymen, de eenvoudige klaerheyd boven hoogdraevende duyfterheyd te verheffen enz. : het is my niet gelukt een dusdaenig voldoende Werk t'ontmoeten, schoon ik'er in dien loop van tyd aen véle af gesproken heb : eyndelyk heb ik selve de hand aen den ploeg geslègen ende ontrent het begin van den jaere 1805. van tyd tot tyd laeten drukken, ende met schaede doen verkoopen, een stukske van 16. bladsydekes, die nu al tot het getal van 40. maekende 640. bladsyden voorgeset syn, om myne Tael - overwègingen, schoon kort en sonder schik, aen de Liefhebbers mede te deelen. Het 36. stukske op de persse liggende, 't was in 't begin van Junius dèses jaers, vond ik my te Kortryk op 't noenmael in 't Landshuys met sèkeren Bewind - man van eene Tooneel - spèlers Maetschappye, den welken my seyde, hoe sèkere *Professoors* in Holland het Nèderduyts tot vaste en onveranderlyke stellingen gebragt hadden : ik verheugde my grootelyks; maer eene wyle tyds daer nae, hoorde ik dat men volgens die *Professoorsche* besluyten het woord *tooneel* met eene enkele boek - staef *o toneel* moest schryven : daer ontfonk my den moed, en ik merkte wel aen dat staeltje, dat men de korté klink - letters met de lange vermèngeld had tot verlies der *ETYMOLOGIE*, tot verwerringe der uyt spraek en beteekenisse, en tot meerdere moeytelykheyd in 't leeren. Eenen Tael - ondersoeker *tonen* lèfende, sal hy *tonen* van de Dok - konst ofte het werk - woord *tonen* verstaen? sal dan de lange *oo* van *toon* in 't taal, dat in Braband *getuyge* beteekent, in eene korte veranderen in 't meertal om *tonèn* te seggen gelyk *bekèn*? Gy antwoordt heel wel, dat die enkele *o* daer lank is :

goed; maer wat nu gedaen met *kony*, *dofyn*, *boby*, *odief*, *olyf*, *opaelfteen*, *orakel*, *orinbaer*, *ovael*, *Rossolis*, *Colet* enf. ? Ik wete al, eer gy sprékt, Hoog-geleerden Heer, dat véle dier woorden tot andere Taelen behooren; maer goede hollandsche Schryvers hebben-se met het Borger-recht vereerd, soo moeten-se kunnen in goede spelling geset worden: dus al wie d'eerste letter-gép in *tōnen* lank lést, moet-se ook lank lésen in *kōny*, *bōby*, soo wel als de tweede in *Rossōlis* enf., het welk eenen groven mislag soud syn, bóven dat men niet kan sien, dat *toneel* en *tonen* vermaegdschapt syn met *toon*, *toont*, *vertoond*. D'ETIMOLOGIE is verlooren. Sy gelykt meer vermaegdschapt te syn met *ton*.

Het selve héft plaets in andere letters; met uw geset, Mynheer, waer sal ik my wenden om te leeren wel lésen *basen* en *basuyn*, *slager* en *slameur*, *Amel* ( *Amelberga* ) en *Ameel* ( *Amelia* ) enf.: soo dat ulieden spelling-wet gebréikig is. Némt my niet kwalyk, dat ik soo vrypostig spréke; ik meyne in de waerheyd te syn.

Seg niet men. sal daer wetten op géven, dien uytvlucht kan niet helpen: leer my het aen de letter self kōnen, het werd vél korter, en dan heb ik geene oeffeningen noodig: 't is eene slechte wet, die door voordere wetten moet gesteund worden, als men eene eenvoudige vinden kan. Leer my *a* is kort, maer *aa* of *aa* en *à* syn lank; *o* is kort, maer *oo* is lank; leer my *ee* en *é* niet, *oo* en *ó* niet; leer my vier verschillige borst-klanken *ei*, *ee*, *é*, *ey* verschillig uyt-drukken, en alles sal als van selfs gaen: de kinders die men met hun A B Boekske te schól send, sullen'er geen heele uer in 't leeren méde vertragen, ende in 't gevolg nochte moeyte nochte twyfel ontmoeten.

Seg ook niet: men moet onse lange Tael verkorten; dat mag maer geschieden, als'er geen missie uyt volgt; verders die wyse verlangt de spraek niet, maer enkelyk het schryven. Hoog-geleerden Heer, gy verlangt wel het schryven met *aa* en *kk* in te voeren, daer *aa* en *ck* sich vél gauwer schryven. Soo dan het kleyn belang moet voor het meesder wyken.

Nu heb ik bekómen *de Spraakkunst* door P. WEILAND, *de Nederduitſche Spelling* door M. SIEGENBEEK, en *de Naamwoorden - geſlachten* door W. BILDERDYK.

Tyd en bekwaemigheyd ontbréken my, om in een welgeſchikt werk met óvertuyging te betoonen, dat die Hoog-geleerde, het géne my ſmert, van den weg afgedwaeld ſyn, by gebrek van de Natuere ter hulp gerópen te hebben, van waer hun werk ſynen aenvang moeft némen. Dan was te ſien, of het gebruyk aen de Natuer getrouw of ontrouw was, om van daer tot voordere geſetten te gaen. Dan ſouden ſy hunnen grooten grondſteen *Schryft*, ſoo als gy ſpreekt niet ſelve om ver geworpen hebben, met eene korte klink-letter te ſtellen, waer men eene lange ſprékt. Dan ſouden ſy onmógelyk hebben kunnen ſeggen, dat vyf ofte ſes klink-letters genoegſaem ſyn, om de Tael te ſchryven, dewyl het ſoo gemakkelyk is te toonen, dat verlégendheyd en verwerring het noodſaekelyk gevolg ſyn van die ſtelling. Dan ſouden ſy het Amſteldamſch niet zienſien hebben als den hoek-ſteen van 't gebauw; maer als een treffelyk deel daer af.

Tot hier toe kan ik van geſeyde Werken niet volkómentlyk oordeelen: toch ſal ik my in deſen de vryheyd géven, Hoog-geleerden, ettelyke bemerkingen op eerſten oogſlag voor te draegen, ende aen uw verlicht ende onſydig oordeel en vonnis t'onderwerpen, gelyk ik wensche myn Werkske door UE. ofte eenen van UE. Geleerde beſchaefd ofte wéderlegd te ſien.

„ Nisi te totum inquisitioni tradideris; nisi artis tuæ, quam  
 „ tractas, causas rationesque probè fueris perſerutatus;  
 „ crede te alienis oculis videre, alienisque auribus audire.  
 SANCTIUS.

Ik vang aen met SIEGENBEEK op ſyn titel-blad: *bevoordering* en *eenparigheid* is niet geſchreven, gelyk men ſprékt, dewyl men *bevoordering* en *eenpaarigheid* ſegt, ofte ſoud moeten ſeggen; wat ſal daer uyt volgen? dat dien of deſen anderen Meester voor wet ſal uytgéven *Sprék, gelyk gy ſchryft*, en dat men in ſulke woorden *vor* en *par* kort ſal ſeggen: waer is *daer* de Tael, haere gelykvormigheyd, en oirſprong?

*Siegenboek* hoe sprék ik dat uyt? Met de geslótene *ee* ( É FERMÉ ) *Siegenbék*? Soo moet ik dan *Hoog-leeaer*, waer ik de selve figure *ee* vinde, ook *Hoog-leeaer* léfen : dat denk ik niet.

*Ei* en *ey* kómen daer ook wonderlyk voor in *conpaerigheid* en *Leyden* : lékerlyk is *Leyden* wel geschréven; dus moet *conpaerigheyd* gelykelyk geschréven worden.

In 't woord *uitgegeven* sijn wéderom twee verschil- lige klanken met den selyen stempel *e* uytgedrukt, te wéten de flauwe *e* en de *é*, ofté geslôte *é*. ( É FERMÉ. ) Waer't dat ik, volgens myn recht *uitgegeven*, dat is *uitgéveven* lase, wat soud men hier tégen in te brengen hebben? soo ook *genegene*. Leer my eerst alles verstaen, of ik sal *geene-geene* of *géne-géne* léfen; maer leer my *é* en de korte *e* kennen op sicht, en dan sal ik *gené-gave* léfen, en soo voords alle andere sulke woorden.

Men soud my seggen, dat ik geen Néder-duytsch ken: wel léker, soo verstaé ik het ook; ik béldé my krachtig in, dat ik geen een woord Néder-duyts besit, om my den weg tot vooroordeel af te sluyten. Moet ik aen den sin leeren wel léfen, soo moet men de jonk- heyd eerst taél, sinnen, wétenschappen leeren, eer men hun het A. B. Boekske in de hand stékt, en dan is'er geene spelling, geene eenvormigheyd noodig; dan is het al eens, of men *geeegeven*, *gegeven*, *geeegeven* of *geeegeven* schryft.

*Republiek* is uytheemsch, *Volksbestier* is Democratie, *Gemeene-best-bestier* is te lank, *Vry-bestier*, waer *Gemeene-best* niet wel staet, soud nog béter luyden. TRANSEAT.

In *Republiek* word *i* verlangd met eene *e*, waerom mogt dan *a* ook niet verlangd worden met *e*?

#### IN 'T VOORBERIGT.

Ik wil alles niet aenraeken; maer ik sucht als men worden anders gebruykt, als voor den toekógenden tyd; sie het Tyd-yerdryf N.º 17.º bl. 15. en N.º 27.º bl. 16. : den tégenwoordigen tyd héft *worden*, den toenmaelschen of half voorlédén tyd héft *wierden*; wat wilt men meer. Waerelyk het is de Taél veraermóden



en de Dichteren opwillen, van hun nae de lange wyse van *sullen* worden te senden; aermen Dichter, als gy seggen moet *sy sullen ingebragt* worden, daer men soud kunnen seggen *sy werden ingebragt*. Men sprékt soo 't Amsterdam; is'er dan geen Neder-duyts buyten Amsterdam? 'T is straet-spraak.

*Zagen* van sien: hoe stelt gy nu *hout zaegen*? Ook *zagen*. Onvolmaektheyd, verwerring, onsfuyverheyd.

*Zelfden*, ik ban uyt myn begryp (niet begrip) dat ik Vlaemsch of Hollansch wét; maer ik lése in 't Duyts *das selbige*; *b* verwisselt wel met *v*, maer niet met *d*. Ten tweeden *seloen* is sachter; APAGE *zelfden*.

*Inmiddels* is een slecht woord; het soud ten minsten *inmiddens* moeten syn: soo hebben de Franschen wyselyk MOYEN en MILIEU doen verschillen. Soud ik dan niet durven seggen: *den hulpmiddel is in 't midden des vloers gestort? houd den midden-weg, door dien middel kúnt gy recht op de hoeve?* Ik sal dan in recht syn te seggen: *inmiddels houd het middel, door dat middel valt gy te middel in uw geluk*.

De Heeren spréken *drie* gelyk wy West-vlámíngen en gelyk óver Maes: jae wy seggen *drie*, maer wy schryven *dry*, uyt réden, dat Braband en Oost-vlaender *drey* seggen. Maer wy spréken alle y bynae gelyk *ie*; soo dat onse spraek stand houd, ende d'Amsterdamsche eenen krók lyd, daer sy niet durst *dry* schryven.

Om hier af te bréken, want meerdere bésigheden roepen my, ik sie geene réden waerom in de laette rýke des Berichts meer *zich* met *ch* staet, als *besig*, dat voormaals ook wel *besich* geschreven wierd. Ik lése op een snuyf-fakske gedrukt in 1501. *machtig*, „ *ic weet wel, dat tu alles dingas machtig biste*. In Vincentius Lirinensis te Hantwerpen in 1566. vind men *gewich*, enf.

HONNI SOIT, QUI MAL Y PENSE: soo iemand myne oog-slagen voor hékeling aensiet, syn kwaed valle op hem: ik hékele niet, ik soeke klaerheyd en waerheyd; daerby bekeane ik, voor de weynige réken die ik in geseyd Werk gelésen heb, vél goods en schoons ontmoet te hebben.

De bladeren des Boeks doende óvervliegen op het

tegenhouden myns duyms, ik lie eene lange rye van woorden, en d'oog valt pas op *Lakkeyan het meervoud van Lakkei*. Dit werkt voor de eenvoudigheid van dit letterkundig Tyd-verdryf, het welk leert *Lakkey* schryven, en *Key* en *Koey*, enl. : welke woorden dan het meervoud maeken volgens den algemeynen regel, met *en* te voegen by het eenvoud : *Lakkey, Lakkeyen; Koey, Koeyen* : en de Heeren hebben in hunne spelling een geset meer noodig, om alfulke meertallen te vormen.

Nu gae ik een blad openlaegen van de *Nederduitsche Spraakkunst door den Hoog-lehraer P. WEILAND*. Syne *Inleiding* begint met *het middel*; wy seggen *den middel* ende *het midden* in verschillige betoekenisse. Vraegt gy waerom ik in myn letterkundig Tyd-verdryf *onmiddelyk* gesteld heb voor IMMEDIATE? ik antwoorde, om dat ik gemist heb; het moet *onmiddelyk, onmiddens, middenloos, effen* ofte *pas syn*. Om *anderen*; wy seggen *om andere*, daer op verstaende *menschen, liefhebbers, leerlingen*, enl. : *ander* niet konnende aensden, als selfstandig. *Gewaarwordingen* is soo kort, soo eenvoudig, soo duydvaldig niet, om daer voor *bemerkingen, opmerkingen, bevinden, ontdekkingen* en nog meer volgens den rede-schik te verwaereleosen.

§. 2.

*Er* schynt hier een voltroffen woordeke te syn : *mitschien* gëft den geleerden Heer WEILAND daer laeter in syn Werk oëvertuygende reden af : maer tot hier toe heb ik dat dingske aenschauwd, als de verkortinge van het bywoord *daer* in sekere te bepaelen omstandigheden. Dat mogen die Heeren, die van *de* tot *de* overgestapt syn, niet aennemen, het waer een bewys dat *de* ooder en algemeynor is. Nu *daer* *er* te saemen genomen, het moet hier de plaets bekleeden van *daer* *gesien daer, gemerkt daer, mids of vermits daer, wyl daer*, enl. ; beter om de sachtigheyd wille B. V. *om aengesien er, en mids er*; en den spraekkundigen sijn van *en daer er* is noodsaekelyk en nu *dat daer*, by verkortinge en nu *dat er*, nog korter en *nu er*, ende des de soeter luydinge en *daer dat er* verkort op *daer er*.

Het *nu* *namelyk* voor het oud *naemendlyk* steunt

feker op reden van kortheyd. Ik kan allesaengeaende niets beperken voor alear het Werk door en door gevlagen te hebben. Ik bemijn ook de kortheyd.

## §. 3.

*Zelfde* op de tweede réke, en *zeloe* op de vyfde réke komas my vrémd voor; ik erinnere, dat ik in 't overgaen nae des Schryvers *Inleiding* in 't *Voorberigt* de vi. bladfyde sag beginnen met *de zeloe*. Dat freelde myne eygen-liefde; nu wét ik niet wat den Heer WELAND voor best houd.

*Welke* voor *de welke*. TRANSEAT. Maer wat dan gedaen met *de géne*? ook *géne* alleen? *Volkeren*, *géne beschaefd syn*: het soud wat aerdig luyden.

*Hén* kan heel wel het meertal syn van *hen*; maer het KROM. SUBST. *hun*, is ruym soo wyd bekend, en maegschap met *hunne*; niet te min in sulke dingen wil my geirne vervoégen ende *hen* aenaémen.

## §. 4.

*Verloren* en *gesproken*: luyden die twee o by ul gelyk? Het kan syn: by ons sy luyden verschillig, en daerom schryf ik *verloren* en *gesproken*. *Schryf, soo gy sprékt*.

Om hier uyt te scheyden, óverrompeld van swaerdere béfgheden, my dunkt, dat den vierden sin-trek (PERIODES) beginnende: *van daar is het tank en duyster is*: 'k aenveirde sulc opstel op eene Prael-feest in éene Pronk-réde; hier soud ik maer STYLO DIDACTICO geleyd hebben: *dat énigé Taalen niévers méer de gemeene taal syn; en anders daer en tégen nog als gemeene taal een geheel Land door, onder 't volk, in den dagelykschen handel en omtegang gebruykt worden*.

Meynende den Boek toe te doen, ik sie tongvallen schémieren, woord voor my heel nieuw: ik herném en óverleg den inhoudén van geheel het sesde scheydeling, en denke de beteekenis daer af gevondan te hebben: maer nu, laet ons op den muur van eene sterk begaede stég in 't ópenbaer *tongval* schryven; wie den inwóneren, van U.E. Konst-woorden (VOCES TECHNICA) als ik nog niet onderricht, sal raeden wat het sy? Maer stel stelyke dagen daer nae op de selve plaats *stak-spréck*,

ofte volgens U. E. *frick* sprak, ik wed dat fiven tienden der lefers sullen seggen; ja, dat is de sprake, eygen aen dese of gindsche Land-streke.

Dit verwekt in my den drift, om nog met haesten enige reken te lofen van §. 5 en §. 7, welkers inhoud niet min, als ten vollen en algemeynlyk waer is. Toch ik moet afbreken.

Volgt de verhandeling over de geslachten der Naemwoorden door W. BILDERDYK.

Hier heb ik tot viermael op kanse een blad opengelegd, telkens eene halve fyde gelesen, ende besloten, dat ik, my daer aen niet verstaende, ook nopens dit Werk myn gevoelen niet konde uyten.

Om daer over enige uytpraek te geven, soud ik moeten den tyd vinden, om het gaanschelyk en ordenwys met studie te doorfoeken. Is het maer een uytgedacht SYSTEMA, daer is gevaer, dat het op eene hersenschim sal uytloopen; is het iet meer als gissingen, ik sal het met vreugd omhelsen, en of het maer gelukkige gissingen waeren, sy moeten aengenaem voorkómen aen allen Léser; echter kunnen niet verbinden.

Hoog-geleerden Heer, den yver, om het Néderduyts en voothop het West-vlaemisch tot sayverheyd en stand voord te stuwen; héft my dit Werk, geheeten TYD VERDRYF, uytgeperft; hier toe ben ik ook aengepord gewést; om den allerwaerachtigsten en onwykbaersten grondslag aller Taelen, de velvuldigheyd der klink-streken aen myne Land-genooten voor te houden. Haddeu uwe Hoog-geleerde medewerkers het sand opgedolven, ende op dien harden grond, die ik aenwyse, den eersten steen gelegd, hunne Werken souden in alle eeuwen de tanden des tyds ontglipst hebben; doch hunnen Naem en hunnen Roem van wégens hunne poogingen sollen dueren, soo lang men van Néderduytsche spelling hooren sal.

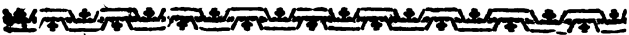
Ik rékente dan dat ik eene Land-ongte doorsnéden heb, om eene nieuwe ende geruste see in te vaeren; wie wilt met my te schép? Ik durf die hóp niet voeden; dat U. E. Hoog-geleerden Heer, van de uytreding sult syn, om in die nieuwe see perlen of kral-gewas

te zoeken; misschien sal ik van de waerheyd alleen ver-  
feld mynen togt moeten voordsetten: niets misdréven:  
ik ben mynen aerbeyd vergolden daer door alleen, dat  
myn Werkske by d'omstandigheden gevoegd my d'eer  
besorgd héft van my te mógen onderteekenen,

HOOG-GEACHTEN EN HOOG-GELEERDEN HEER,

U. altyd bereyden Dienaer; den op-  
steller van het Tyd-verdryf c'leper,  
by *Laurens de Varoer* in 't Kassel-  
straetje.

*Uyt 'leper den 20. Herft-maend 1806.*



Godvruchtigen Verjaerdag-wensch van  
Slot-hechting.

*Joff. BABILA aen Mafjeur EUPHROSYNE, Capucinerffe.*

**G**ELUK, ó Suster Euphrosyne!

Van wégens Babila Beggyne,

Op den verjaerdag van 't *Profes*,

Geléden jaeren elve en ses,

Gedaen in 't Seraphic gemeente,

Om sonder vleesch, maer met gebeente;

Om sonder weireld, maer heel net

En Nonne-poppig opgefet;

Om sonder duyvel, als dien lammen,

Die gy verwon en wist te tammen;

Om sonder sin en wil en gril

Te léven heel uw léven stil:

Maer het kon Góde niet behaegen,

Hy déde u alle buyten jaegen.

Gy moet nu, als voorhen aen 't werk

Op nieuws gesteld in 't wortel-perk.

De weireld bied u lekkernyen,

Die gy in 't Klooster niet kon lyen;

Sy bied u *chocolade* en wyn,

Die gy daar hield voor siel-venyn;

Sy set u ook, voor taert en wafel,  
 Aan d'earste plaetse van de tafel,  
 Waer voor gy vluchtte, als voor een spook,  
 U voedende met brood en look,  
 Getrouw aan de gefworene aermoe.  
 En dat is nog al wel tot daer toe;  
 Maer als nu eens den duyvel komt  
 Met synen rug hoog opgekromd,  
 Gelyk de kat den rug te bergen  
 Stelt tegen jongens die haer tergen,  
 Gelyk den aep ten sprong gereed  
 Grynst met een bakhuys wyd en breed,  
 ô! Waer gewéken of gelooopen?  
 Gy gaet het eens voor - al bekoopen,  
 Hy gaet u pakken. Nooyt dien vent  
 Kwam by, vél - min tot in 't Convent :  
 Daer sliep gy stil en onverdróten,  
 Gelyk een béd van wachs gegóten,  
 Met d'oogen toe, den neus om hoog,  
 De knien by een, het hemde droog,  
 De handen, als van Suster Lutje,  
 Nooyt leeger als het maege - putje,  
 Gekruyft, geruyst en heel van pas  
 Een strooy benéden berge - sas :  
 Daer léfde gy in liefde en vréde;  
 Nooyt ging het preutelen daer méde,  
 Nooyt wierd het allerminste woord  
 Van achterklap of nyd gehoord,  
 Nooyt ongeduld kwam u bestóken.  
 Al dat gemak is nu gebróken;  
 Gy moet nu, als voorhen aan 't werk  
 Op nieuws gesteld in 't worstel - perk :  
 Den Hémel wilde niet meer lyden,  
 Dat gy daer in kwam sonder stryden.  
 Geduld, geminde Klooster - bruyd!  
 Den mensch beschikt, en God befluyt.

### K N E P - D I C H T .

*Gy syt Soldaet en kwaed, KANXER, maer goen Soldaet;  
 Gy slacht de honden, Man; een goen Soldaet is kwaed.*

## 58. TAEL - ÓVERWÉGING.

**I**K meyn in den loop van dit Werk gewag gemaekt te hebben van het óverhaspelen der Versen, en twyfel, of het levers duydelyk aengediend is; om dit wel te verstaen, moet men sich maer erinnern, daer twee tranten van gemét-werk in de vlaemsche Tael in swank syn, waer af den eersten, gelyk aen dien der Franschen, soodaenig is, dat men in het lesen altyd eenen sekeren stilstand vind ten eynde van ieder geméte, ende ook op de ruste onderwége het geméte. Wat de ruste van een geméte is, siet N.º 36.º bladf. 6.

Daer en bóven in het werk van desen trant eyndigt den sin altyd met het eynde van een Koppel-vers: maer den anderen trant némt dat al niet in acht, ende dat heet men óverhaspelen: soo dan óverhaspelen is, de ruste van een geméte nu op de soovélste, dan op de soovélste grépe te brengen, ende niet altyd ten eynde het vers stilstand te houden, maer dikwils met den sin rasselyk voort te vaeren tot een, twee of meer woorden in het volgende vers: óverhaspelen is den sin niet altyd te eyndigen op het eynde een Koppel-gemétes, maer waer het den Dichter lust; en desen trant is den bekwaemsten, om groote en swaere saeken te verhandelen, als: grootheden Gods, wonderen van de Natuer, Oorloogen, Schip-braken, Aerd-beydingen, Pesten, Onwéders, uytgestrekte Sté-branden, en andere swaere ongelukken.

Dit óverhaspelen géft mannelyke sterkte aen het werk, ende is te saemen heel aengenaem, als het selve geene stuytinge baert, en den rym-slag niet wég némt: dat is, als wanneer niet tégenstande dat óverhaspelen, men eene staege op maet gemaekte soet-luydentheyd door geheel het werk beséft, met die behaegelyke óvereenkóminge van gelyke klank-ontmoetingen, ik meyne rym-slagen, die alteen den grond-steen der Duytsche, Néder-duytsche, Fransche, Engelsche en andere Dichtkonden is.

En laet u dan niet verleyden door die valsche waer-seggers, die, ik wét niet door wat tooverdrank verblind, voor eene lelse géven, dat rym geen rym mag gelyken, maer aen onrym heel gelyk moet syn : ja gy waenen dat dien een meester - stuk gedaen héft, byt wiens werk men eene geheele bladfyde hoort léfen, een men bevat, dat het rym-slaegt ofte maete kent. Moét men niet heel verdóld van sinnen syn, om dusdanig oordael te vellen? Waer toe rym soeken, als het niet is, om door het selve den léser ofte aenhoorder een besonder vermaek aen te doen? Waer toe op geméte réken aenleggen, als het niet geoorlófd is, synen léset door de soet-luydentheyd ende met maet begaefde stem-buyginge te bekooren? Ik wil niet seggen, eene stem-buyginge die met hooge en leege toonen ende stem-vallinge als een liedeké uytmaekt; maer ik sprék van de stem-buyginge die naer den, eysch der sacken soetelyk, hard of vreed sich uytdukkende, nogtans op wel gepaste ende nauwkeurige maet geleyd word, en daer in word sy met recht by maet-gefang vergelékend. Is't dat men eenen Schilder of Bélde-snyder laekt, die soude bélden maeken geensins aen bélden gelykonde, ten sy om dat-se eene sékere évenrédigheyd van langde ende dikte hebben, gelyk men wel in goede bélden viad; waerom sal men eenen Rym-schryver pryfen, die rym-werken maekt aen goede rym-werken soo ongelyk, dat men geenen rym daer in bemerkt; ten sy men met méten, gelyk in de voorgestelde bélden, de langde ontdekt, ende den rym-slag met de réde te bréken kan bespeuren? Is't dat men voor stom rékent; al wie maer salk geluyd uyten kan, dat het geene spraek gelykt ende onverstaenbaer is; waerom sal hy Rymer gerékend syn, die maer rym-werk maekt, waer in het géne men rym naemt niet bespenrelyk is, ende aen gedicht niet meer gelykt, als het ydel gerucht der stomme aen spraek? Immets iedet héft syn eygen gevoelen, maer het myne en sal nooyt houden niet de géne rym-werk maeken van onrym niet verfschillende; ik doe niet geirne verlooten aen beyd, ende daerom, liever als rym te maeken gelyk onrym;



Ik fal my niet onrym vergenoegen ; ende als myn onrym schooner soude syn als hun *gerymd onrym*, ofte *ongerymd rym* soo gy het heeten wilt, ik soude hun d'eere van belacchelyken aerbeyd niet benyden.

Ik geloof dat *BALLÉE* ook al van dien wind bewaeyd was : soo segt hy op de 5. bladzyde : *Sy geeft ons een bescheyden ord'ning der saemschikking, die men moet behouden, in het gon men neemt ter hand of doet . . .*

*Bladf. 203. : Men moet genieten 't gon dat men best; door vreesen of hopen sich gansch niet ontfellen; altyd wesen in een vernogden stand : 't genoegsaem dat leyd ons tot een stand, die vry is van gebrok'lykheyd . . . Die sich ontruft voor 't behoeft te wesen, doet sich self groot leet, en hy bedroeft sich meer als 't noodig is; soo als men door slaphertig te syn, de saak vervroagt, die ons misschien soud smertig of pyntyk konnan syn . . .*

Dat syn altemael *Verflen*; dat ik het niet seyde, gy soud het niet wéten; want wat middel om het te hooren? ô Schoone Góden-spraek! wie en is niet verrukt ende tot in de siel ontroerd door de soet-luydentheyd en lievelyke klanken, waer door dese rédenen, met de hulpe van rym-slag ende maete opgehelderd, alles óvertreffen, wat een verstand van *Dicht konst* onvoorsien te wég kan brengen? Dit geluk, dese bekoorende ende betooverende aenlokkelykheden syn van *Apollo* voor de *Dichters* alleen bewaerd. Wat my aenghaet, ik ben daer af soo geraekt, dat ik dusdaenige rymery schaers durf lesén, uyt vreesé dat haere raspénde soetigheyd my tot toorne soud verwekken. Want onder ons, *Vlaemsche Weireld*, is het anders als een mager, schrael, slecht, hard en duyster onrym?

Dat die onbedrévene óverhaspelaers sich aen groote *Meesters* vergaept hebben, als aen *Vondel*, dat geloof ik wel : ende in der daed *Vondel* springt ménigwerf met den sin het geméte voorby tot in een deel van een ander geméte; maer dat is soo met *konste* bedeed, dat echter den slag selden verlooren gaet, de maet soo wel tnytgedrukt word, dat de soet-luydentheyd het gehóór kétélt, ende dat het gemoed eene goede en aengenaeme wyse van seggen met smaek indrinkt. Soo sal eenen

konstigen Schilder met vélerhande lekken van varven een schoon afbéltsel trekken; ende eenen Aep met de selve borstels en varf-potten eenen doek ganfch belacchelyk bekladden.

Waer Vondel ook soo overhaspelt, dat het schynt alle aerdigheyd verlooren te hebben, wy moeten voor sulken Meester met eerbiedigheyd ston staende, het selve verwonderen, en niet naevolgen.

## DEN DRY-AENSICHTIGEN AEscULAPIUS.

Dry wéfens héft den ARTS : den Lyder vol verlangen

Siet hem als *Engel* aen; maer is *Koray* gewaet,

Dat hy gerukt is uyt gevaer,

Dien *Engel* min gevierd word slechts als *Mensch* ontfangen,

Dringt hy nu aen dat men hem loone,

Hy is den *Duyvel* in persoone.

### A N D E R S.

*Den Doctor is als God in nood,*

*Als Mensch nae siekte en nood van dood,*

*Maer is den Man om geld begaen,*

*Men siet hem als den Satan aen.*

## K N É P - D I C H T.

Dag Maet. — Dag Maet. — Wel! dat Bleek-blaew  
Van uwen kraeg staet kael en graew!

'T ligt op syn reew-strooy, of het is aen syn olyffel!

Het myne is nog soo dik, sacht, syn en bly van verf.

— Waer kocht gy het? — Alhier in Stad. — Ay my! ik sterf  
Van lacchen; hier in Stad? ba! 't myne kómt van Ryffel:

ó! Dit is wel een ander goed.

— Het is vél slechter, aermen bloed.

-- Ea aen hoe vél? -- Aen ses. -- Ba! 't myne kost my seven.

— Wat seven? 't is geen vyve weird.  
Gy hebt alwér uw geld verfeird

Om aen den Ryffelaer te géven:

Hoe dikwils kocht gy 't slecht daer dierder, als in Stad

Het goed? Den Ryffelaer, die u als fotten vleyt,

Strooft u heele eewen door, en lacchende achter 't gat

Verwóndert uwe dommigheyd.

## 59. TAEL - OVERWÉGING.

**N**AE rype óverwéging ik geloof, dat den trant van Cats, gevolgd van ménige naem-weirdige Schryvers, in aepgenaemigheyd niet moet wyken aen dien van Vondel: maer in dien van Vondel men kan meer inhouden met weynigere woorden uytdrukken: men fiet in Vondel's trant niet als krachtige, ende ter saek dienende woorden, korte maer sterke spreuken en seg-wyzen, soo dat luttele réken vél bediedenisse bevatten; daer Cats wydloopig in woorden, sich ménigmael met flauwe ende tweemaal herhaelde seg-wyzen behelpt.

Tot blyk dat de wyse van Vondel bondiger is, als die van Cats, fiet waer hy van Atalanta spreekt, *Eene réde aldaer 28. geméten beslaegende, ende hier met naer myn vermógen den trant van Vondel te volgen, nauwelyks tien.*

- „ Niewsgierig volk, kóm, sie dit loop-spel, straf, en loon.
- „ Hier is een Kónings kind, die met haer lyf en kroon.
- „ Ten pryse word gesteld voor die haer in het loopen.
- „ Sal voorgaen; maer dié talmt, sal't niet de dood bekopen.
- „ Soe syn de wetten, streng, maer recht; 't is willeken.
- „ Geen dwang: hun flauwt alleen der Vrysters schoonte, ongeur.
- „ Der Eerkróon, in 't gevaer met hoopen sich te geven.
- „ Ach jengd! u heericht den lust vry meer, als 't oete leven.
- „ 'T is deirnis aen te sien soo vél jong helden-bloed.
- „ Alree vergóten, om een grillig vluchtbaer goed.

Al wie het vernuft te eng ofte te laf hebben, om den geest van Vondel nae te spooren, denken, dat de duysterheyd, de vrémdheyd, de moeytelikheyd, welke sy in Vondel ontmoeten, in Vondel niet syn, maer in hun eygen selven, 't is dat-se in onse Tael te onervaren syn, om met sulke Meesters om te gaen.

*Overmagte omstandigheden van twee Brieven wisselchen nog een N.º 41.*

Men vindt se se koop by den wyrgéver **LAMBERTUS DE VRIES** in 't Kánt-stiaffe binnen Lepe.

# TYD-VERDRYF.

29 TABEL OVER HET EERSTE DEEL

N.º 41.

Anima est animis concordibus una,

*Kómt ons verstand wel óvereen,*

*Wy hebben eene siel getween;*

*Maer syn wy van verscheyden drift,*

*ó! 'T is nooyt effen uytgesift.*

**D**EN Eerw. Heer ANONYMUS, want men segt my, dat hy eenen Geestelyken is, welken den volgenden Brief geschréven héft, moet waerelyk eenen grooten minnaer van Tael en goed orden syn, wyl hy ongenópt uyt eygen yver sich die moeyte héft willen géven: syn voorbéd mogt'er wel meer opwekken, om, in tégendeel aen het géne sy doen, de Tael te beoefenen en te kennen, eer sy schryven: het eerste deel syns Briefs moet den Léser niet ophouden, 't is den gemeenen weg, 't syn plichts-bewyfsingen: een ander deel, waer hy my voorstelt eene Spræk-konst te maeken, het géne ik by vast besluyt van sin niet beh, is het vervolg daer af: maer al het óverig is aendacht wærdig. Lést en oordeelt.

**M Y N H E E R,**

**'K** Heb met zonderling genóegen gélezen uwe Letterkundige bemerkingsen aen de wængesfelds Dooer-deelers my sedert eenige dagen door eenen vriend behandigd. Niets héft my meer behaegd als de wyze op welke gy de Schryvers gespaerd hebt, alleencyk de

Beoordeelaers berispende : zy kunnen van onkundigheid niet verschoont worden, al is't dat zy den eernaem van *Tael-en-Digtkundig Genootschap* aennemem. Dog geene pen héft hunne dwaelingen durven aentoonen, men is die eer aan de uwe verschuldigd.

'T is met véel onzer Digtters gelyk gy aenmerkt hebt, Mynheer, 't schynt dat hun alles toegelaeten is : *dat men allen prop geblindoogd moet doorzwelgen, als by gevoerd word langs het spoor van Batos telgen : hoe duister en hoe swaer het vers zy, o 't bekoort, is het met gudste en hart en bonst en klai geschoord.*

Dog, Mynheer, véle moeten verschoond worden, gelyk gy die opregtelyk zagt behandeld hebt; want zy hebben eenige Werken gelezen zonder vasten regel, of regels met te véle uitnemingen, die zy vergeten hebben; dus is het niet te verwonderen dat zy verschelen in spelkonst, naem en woordenbuiging ( indien de naembuiging in onze Tael moet aengenomen worden ), wareld, waareld, wéreld, weéreld, hart, bonst, klael vaak schynen hun verlokkende woorden, en elk beweêrd zig met te zeggen : ik heb het zoo gelezen.

'T is uyt geene enkele beléfdheid, Mynheer, dat ik onderném deze haestige reken te schryven : want wat hulde kan den wierook van eenen onbekenden aanbieden ? 'T is besonderlyk om U. E. te verzoeken, ja te smeken op dat gy dit kwaed uit deze Landen verbanne, door het maeken van eene nieuwe *Spraak-konst*. Ik erhael déze béde in het betrouwen dat uwen iver en uwe kundigheyd dit weldaed aan het Vaderland niet zal weigeren op dat een ider vaste regels hebbe en de Franschen, die onze Tael willen leeren ons niet verwyten dat wy geene vaste regels hebben.

Zegt niet, Mynheer, ik bid'er u om, dat d'eigenzinnigheyd uwen arbeid zoude verwerpen, *INGRATIS PURUS LABOR*; want het werk zal voor uwe bekwaamheyd gemaklyk wezen, en daer is middel om de regels te doen aennemem.

Voor eerst het zal u gemaklyk wezen. Gy wét, gy hebt het zelfs bemerkd dat de hollandsche en vlaemsche Tael de zelve is in den grond, dat men dan eenen

midden 't w<sup>e</sup>g Intrede, en van beide zyden aen de ver-  
 eening iet opdraege. B. V. laet ons gelyk zy schryven :  
*leiden, zeiden, weiden, schoonheid, geleerdheid* enz.;  
*uit, bruid, geluid* enz., wy zullen de schryf-wyze  
 verkorten, den zelven klank hebben en den wensch van  
 vele onzer Land-genooten voldoen. Dat de Hollan-  
 ders of holland-gezinde afzien van de twee *aa* in eene  
 gr<sup>e</sup>p als in *daar, klaar, haan* enz., schryvende gelyk  
 wy *daer, klaer, haen, aen*, 't welk zagter luid, zy  
 zullen zig schikken na het oordeel van eenen Hoog-  
 leeraer van Leiden, die over 10. of 12. jaeren aldus  
 schreef in zeker werk 't welk ik alsdan gelezen heb :  
 of laet ons schryven *klar, dar, han*, met een scherp  
 geluidteeken gelyk in *léft, héft, géft*, het zal wederom  
 eene verkorting zyn. Men kan het ook doen in *kól*  
 in plaets van *kóbl* (CARBO) *dór* voor *doór*, de twee *oo*  
 laetende voor den vermengden klank als in *booren*,  
*flooren, kool* (CAULIS) enz.

Ten 2. om den arbeid te verminderen, gy kont,  
 Mynheer, geleerde medehelpers aennemem; gy hebt tot  
 Ypren den geleerden Doctor Mr. VAN DAELB, Mynheer  
 VAN DAMME Controleur, Mr. LAMBIN Vertálder, en  
 andere by UE. beter gekent als by my. Dat elk zyn  
 deel neme, en zyn werk aen het Genootschap zende  
 om hunne aenmerkingen aen te teekenen. En einde-  
 ling alles by meerderheid van stemmen te besliffen, het  
 werk te laeten drukken op den naem van een letter-  
 kundig Genootschap, en dus om het zelve meerder  
 gezag te geven en minder tegenkating te ontmoeten,  
 het zelve aen den Heer Onder-prefect opdraegen en  
 hem verzoeken dat hy gelieve dat het in de primaire  
 Schólen geleerd worde. Indien gy tot Ypren eenen  
 goeden Schólmeester hebt het waer goed zynen raed  
 te vraegen al was het maer om welstaens wille.

Als elk zyn deel schikt, B. V. den eenen de Naem-  
 woorden, den anderen de Werkwoorden, enz., het  
 zal voor ider ligt, kort en gemaklyk wezen.

Van den anderen kant onze Tael is zoo moeylyk  
 niet als er vele zig inbeelden. Wy hebben de naem-  
 bulging niet noodig; het gené de Latynen door gevallen

beduiden doen wy door voorzetsels (PRÆPOSITIONES) *aen, van*: de beste fransche Spraek-kundige hebben dit in hunne Tael bemerk't, gelyk te zien is onder ander by WAILLY bladz. 57. Zy hebben den bepaelden voornaem, den welken zommige articie noemen, *le* voor 't m. g. *la* voor 't vr. g., gelyk wy *den, de, het* hebben voor onze dry geslagten. 'T is belacchelyk *den* voor den zoo gezeiden *Accusativus* te doen dienen. Want men kan de Hollanders vraegen hoe zy dezen *Acc.* uitdrukken in v. g. een onzydig geslagt. Ook heb ik onthouden dat dien Hoog-leeraer van Leiden dezen *den* gebruikte gelyk wy Vlamingen.

De tydschikking onzer Werkwoorden zyn ook onverlykelyk gemaklyker als de latynsche en fransche Conjugatien. Ider wét dat het PRÆSENS INDICAT. gemaekt word van den INFINIT. met of wel de laetste lettergreep af te snyden als de laetste lettergreep op een naer eindigd met eene klinkletter de laetste met de begint. B. V. *beminnen, bokken, klimmen*. En met alleenlyk de *en* af te snyden als de klinkletter door geene klinkletter onmiddelyk voorgegaen is. Als men het *Imperfectum* wét en het PART. PASS. onze behulpzaeme Werkwoorden toonen gelykvormig de tydschikking aller Werkwoorden. Tien of twaelf regels konnen alle de Imperfecta en Part. passiva doen kennen.

Men kan de regels der Spelkonst véel minder maeken als zy van zommige gegeven zyn. In plaets van te zeggen gelyk zommige dat PART. PASS. *eene* *d* op het eind moet hebben als adjective genomen zyn in neutro genere, en eene *t* als zy verbum zyn. B. V. *het is geleerd, het is bemind; ik heb geleert, ik heb bemint*. Waerom dit verschil in de spelling, geen verschil zynde in het gehoor? Meest altyd word het PART. PASS. gemaekt van het Imperfectum met de *e* van den eersten persoon te verwerpen. *Ik beminde, ik bekoorde, ik mengelde, ik strengelde*. Dat men dan den 2. en 3. persoon Presentis indicat. met eene *d* laet eindigen als het Imperfectum daer gemaekt word met eene *e* daer by te voegen; dat men schryv hy bemind, hy bekoord, gy strengeld, gy mengeld. Het *Imperfectum* en PART.

PERF. zullen van selfs daer uit volgen. Als men denkt dat de letters aen onze oogen moeten spreken gelyk het geluid aen onze ooren om onze gedagten elkanderen mede te deelen, hoe veel moeilykheden zullen'er uit den weg geruimd worden? Het pronomen *zyn* en het verbum *zyn* (wezen) zullen door den zin in het lézen verstaen worden gelyk zy door het gehoor begrepen worden. Elk wét dat de *s* veel harder is als de *z* en wie laet'er deze hardheid hooren in synen, syne, fyn? Allen Vlaming sprekt deze uit al of'er geschreven frond *zynen, zyne, zyn.*

Ver zy van my, Mynheer, aen iemant die aen myne zorg niet bevolen is te willen leffen voorspellen. Uwe bekwaemheid en uwen iver uit uw werk kennende, ik wil alleenelyk u bidden u wat meer moeite te geven om eene vlaemsche Spraek-konst te maeken, als gy u gegeven hebt om de Beoordeelaers van Wakken en de Digtters van ons Land te onderrigten. Gy hebt hun getoont waer in zy gefaeld hebben, maer zy zyn buiten hun latyn, als uwe opmerkingen zwygen. Voltrekt, Mynheer, het gene gy begonst hebt, en gelooft dat ik van spelkonst wil veranderen, zoo haest my vaste regels voorgeschreven zyn. Ik wil d'offerande doen van myne bezondere gevoelens voor d'eendragtigheid, ik wensche u personeel te kennen gelyk ik d'eer heb my met alle opregtigheid te teeken

**M Y N H E E R,**

**U E. ootmoedigsten D.<sup>r</sup>**

*Hooghlede den 10. 8bre. 1806.*

**P. S.** Ik stel mynen Naem niet om dat den uwen my onbekend is.

**60. TAEL-OVERWÉGING.**

**M Y N H E E R,**

**U**WEN geerden van den 10. Wyn-maend laeft, schoon Naemloos, is te schoon, te geleerd en te beléfd, om door d'achteloosheyd in den verget-hoek geschóven



te worden : wat vlaemſchen Land -taet ; is by niet ſelloos, ſal uwè bekwaemheyd tot meerdere ſaeken, ende uwen yver tot bevoordering onſer dwaelende Tael tyt uwen gemelden niet putten, hoogſchatten en roemen? Maer ook, Heer Tael - en - Land - minnaer ( ik heb altoos bemerk, dat dèſe twee dingen te ſaem gaen ) wie ſal, ſelfs met geringe kundigheyd begunſtigd, uwen leerſaemen Brief doorknabbelen, en niet beſluyten, dat de kennis der Tael in u tot ſoo hoogen trap geſtègen is, dat gy den eerſten en naeſten kont ſyn, om eene algemeyne Néder-duytsche Spraek - konſt onvrikbaer te grondveſten; waer toe ik u, Mynheer, ernſtelyk ende in alle opréchtigheyd bidde en wensche te konnen óverhaelen : nochtans, Mynheer, ſoud ik u niet afraeden met Tael - beſitters, ſoo wel van Brugge, Kortryk als andere plaetſen daer óver te raedplègen; ende niet min de Spraek - kunſt van den Heer P. WELAND, gedrukt te Amſterdam in 1805, in óverwèging te nemen, maer niet in alles te volgen.

Ik voor myn deel kan noch durf my die taek op den hals niet leggen : ſomtyds énige vluchtige reken op gelègendheyd te waegen is al myn vermógen.

Konde gy daer in gelukken, Mynheer, ( waer aen ik geenſfins twyfel ſlaeg, wilde gy eens ) men ſoud moeten den Praefect tot Brugge winnen, om dusdaenige wet, als gy vooren houd, door geheel het Département te doen gelden.

Ken ding ligt dweirs; hoe ſullen wy tot eene gelyk - vormige - Tael geraeken met die heden van andere ſtrèken, welke eene andere uytſpraek hebben? Sullen wy tot hunne uytſpraek óvergaende onſe ſchoone korte y, onſe ſchoone ou veranderen in die mondvolle diphthongen ey en au, tégen alle goed onderzoek? Sullen ſy hunne ſtrèk - ſpraek te kant ſtellende tot ons gebruyk óverkómen? Ach - neen! het ſal ſyn gelyk nu; eene wankelbaere ſpel kundè, ende eene baſtardè uytſpraek ſal alles bederven : myn oor - vlies word aen ſtrukken geſaegd, als ik hier van ſommige het Vlaemſch hoor verſcheuren, ende het Hollandſch belacchelyk vermartelen; en nog meynen ſy...

Maer laet ons de Hollanders, Brabanders en Oost-  
vlamingen hunnen gahr toestaan, laet se ons swaer  
Duyts beswaeren met voor swaere *diphthongen* logte  
*vocalen* te verstooten; laet se ons seggen, en maer af-  
schryven; laet LAGRUS en makkers den *diphthong*-klank  
ey géven aen y, en hem voor eene sesde *vocal* opdie-  
men, hoe mis en belacchelyk het sy, twee klanken in  
een gesmolten voor eenen enkel-klinker by de kinderen  
voor te houden; sie Tyd-verdryf N.º 9.º bladf. 3.  
laet ons dat alles óver 't hoofd siende naespeuren, of  
men ten minsten met de spelling soud weg wéren; maer  
op gronden er waerheyd timmerende, ende niets aan  
bedunkens toegévende 't en sy AD INTERIM, waer  
gronden en waerheyd nog niet genoeg ontdekt syn.

Het Ieperisch Werk genaemd TYD - VERDRYF  
schynt al ver op dien weg gevoorderd te syn; gedooft  
dan, Mynheer, dat ik om kortheyd wille daer nae sal  
senden, waer het van pas kan geschieden.

Eene eerste moeytelykheyd is, of de wyd-ópenē *ē*  
( ik naem se so, om te béter verstaen te worden )  
door *ē* moet uytgedrukt worden, sie Tyd-verd. N.º  
14.º 6. bladf., daer soud ik gemakkelyk in toppen; het  
sy ons genoeg, dat dit gedaentje *ē* aen dien klank soud  
toegéygend syn, sonder ény ander gebruik; maer

Eene tweede moeytelykheyd sal syn, of den dobbel-  
galmer (*diphthong*) *ei* genoegsaem en éven bekwaam-  
melyk uytgedrukt word door *ei*.

Soo lang ik *ei* voor de wyd-ópenē *ē*, als meer op-  
tael réden steunende aensie, kan ik *ei* nooyt voor  
*diphthong* aenveirden, Tyd-verdryf N.º 14.º bladf.  
6. am 7.º ende N.º 30.º bladf. 11.

Die van dese waernémingen willen afwyken, moeten  
eenen régel met eenen régel daer aen maeken. Boven  
dat men hun honderd *Auteurs* kan voor den neus  
leggen: sie eenen voor alle, HERNS in 1691. segt hy  
niet 69. bladf.; 't geweyt? 74. bl. begeiren? 95. bl.  
vergeiren, dweirs en? ?

Derde moeytelykheyd, of onse *ē*, die de gelóste  
( *E FRASE* ) der Franschen is, nu enkelyk met *ē* in  
de lautere lettergrépen; en den met *ē*, te wéren, is

d'onlautere dient gefchreven te worden? B. V. *federt hy héft*. Schaedelyke waggelingen: zeg en fchryf altyd *é*, en alle moeytelykheyd is wég genómen. Tyd-verd. N.° 7.° bladf. 8.

Wat *aa* voor *ei* ( ofte, foo gy wilt, *é* ) raekt, fie Tyd-verdryf N.° 5.° bladf. 13.

Vierde moeytelykheyd, of men *uyt* of *mit* fchryft is heel onverschillig, fie Tyd-verdryf N.° 13.° bladf. 12. Meer tot dat het genoegsaem fal bewezen fyn, dat het vergenoegt *ei* voor *ey*, *drasi* voor *drasy* te stellen, fchryf ik *uyt*, om de gelykvormigheyd wille. Sie Tyd-verdryf N.° 14.° bladf. 6. en 7.

Soo dan het géne gy voorhoud, Mynhter, wégens de vereeniging met *leiden* en *bruid* te fchryven, by middel van de wyd-ópen *e* ( die nooyt eens *e* was ) met een kapke *é* te fchryven, fchynt aanémelyk: toehier toe het is meer SYSTEMATIC als DEMONSTRATIE; dat het foo fyn moet; ik foud wel wenschen eerst omverworpen te sien, het weynig, dat den opsteller van het TYD-VERDRYF daer op segt; het welk niet gemakelyk fal fyn, tot wanneer men foo véle ftempels fal uytvinden, als het getal der *vocaelen* in de natuer groot is.

Wat de geluyd-teekens, by den uwen gemeld zengaet, wy hebben die niet, fie Tyd-verd. N.° 5.° bladf. 2. en N.° 11.° bladf. 3., de *accenten* ofte geluyd-teekens fyn by de Grieken gebleven, waer sy húnne oifprong gehad hebben: het Latyn selvs, om foo ten seggen nyt het Grieks gebooren, hélder weynig gebruyk af gemaeke, ende nog sonder nood: als sy *PROBE* doen verschillen van *PROBE*, dat teeken duyd dat lange aen van de laetste syllabe in tegenstand van d'andere laetste, die kort is; welke lange in myne kennisse gesproken wierd, gelyk de griekse, weest welk van onse latynsche Schól-meesters wel moegt in acht genómen worden. Uw voorstel, Mynhter, van *dar, hálen, ábr, bhan*, en te fchryven, foud dat druk onfer Tael vél verkorten; maer om gelyke reden foud men ook moeten *fár, wárméderan, káren* fchryven; en dan vallen wy in verwerrings met de foo gefeyde



meer uytwyden: echter die gevallen syn niet ver-  
dig.

Vél flechter is het in 1722. 1723. te stellen B. V. 22.  
sped, by hōrd, hārd, gyliden; dese gevallen ganck ver-  
schillig synde van de gene, wār het werkwoord in  
uytwyden is den. Sie hīr over Tyd, verdryf N.º 11.º  
bladf. 12. §. V. en bladf. 13. §. VI.

Maer segt gy, Mynheer, van die spelling met a, f, s, z.  
Eū my dunkt, dat sy kan aengenomen worden, tot  
het sal lukken, dat'er voor elken besonderen para-  
graaf als lange eene letter sal in swang gesteld worden,  
bestaende in eenea trek der penne, om aan die ver-  
drietige schréfkes bóven de letters niet onderworpen  
te syn.

Maer wilt men dat inbrengen, daer is te bidden  
dat sommige aepen van Schól-meesters, 't sy uyt on-  
kundigheyd, 't sy uyt nyd of kinderachtigen schimp,  
dan niet schreewen, dat men nu *daer, mer, dar, en*  
schryft, in sté van *daer, meer, door.*

Mynheer, by de moeyte, die gy u gegeven hebt,  
gy had my eenen waeren dienst konnen doen, *gy segt*  
*elk wét dat de s vél harder is als de z.* Vele meynen  
vele gelooven dat op hooren seggen, misdien om dat  
se het tegenstrydig, nooyt gehoord hebben; maer ik  
twyfele, of sy het wéten: en hoe véle wisten dat over  
eene eew en half, toen *f*, als sacht, door geheel den  
uytstrek van 't Néderland meer in gebruyk was als *a*?  
Kan den tyd *f* veranderen van nature? Dóljgen ver-  
spreyden sich met tyd, nature en waarheyd blyven;  
is *f* hard in 't Fransch in *choise, troisieme, misere* en 10.  
of 12. duysend andere? Is *f* hard in 't Duytsch in  
blasen / hasen / ein Jahr und andere en 10. of twelf  
duysend meer? en? Sie Tyd, verdryf N.º 11.º bladf. 2.  
en N.º 23.º bladf. 9. Dat kleyn staeltje van verdedi-  
ging der sachte *f* in overwéging genomen hebbende,  
gelief my den gewenschten dienst te doen van de har-  
digheyd der *f* met voldoende redén te beuysen, op dat  
ik uyt myne dóling mag geseken.

Mynheer, ik schryf u en niet *see*, want dat groete  
Land-stréken aynr seggen, dat ik in onse Tyd, niet

( 11 )  
daer een Frydig winds, en dat het Hoog-dagts self  
voor hun is; maer ik strek dat niet uyt gelyk sommige  
tot yder, yoers, nyoers, want in die anders Brek-  
spraken is het ieder, ieoers, nieners, en ik vinde geene  
beweg-reden, om daer in te verschillen.

OMNIA HEC EXERCITII ET URBANITATI TUE RESPON-  
DENDI CAUSA. Ik stelle geene wetten, wil vel mit  
berispen; ik seg myn gevoelen, en eerbiedige dat van  
andere. Bereyd haer te volgen, ik wensche eene eent-  
vormige spelling gebauwd op den grond-steen van de  
Nature, Waerheyd en Goede Reden; maer hope niet  
haer eens te sien.

M Y N H E E R,

U. oodmoedigsten en toegenegenen D.  
den. Opsteller van de Letterkundige  
Bemerkingen.

Ieper den 14. Wyn-maend 1806.

---

*Antwoorde op eenen Brief een Liedek-  
kwaelyk aen iemand toevoegende.*

**G**OEDEN Vriend, gy antwoordt wel  
Op dit voorgestelde spel;  
Om ons Liedje te doorgronden,  
Gy hebt meesterlyk gevonden  
Meer, als hy ooyt had gedacht,  
Die het op de weireld bracht.  
'T Lied behaft geen sulke knepen,  
'T Lied is recht en ongeslepen,  
'T is een vindsel in den wind  
Soo, als men'er vele viand.  
Hier uyt is voor ons te leeren,  
Soo in 't schryven als verkeeren,  
'T gens onnooflyk is gedaen  
Niet logtveirdig te doen slaen

Of op gindchen of op desen,  
 Die wel kan onpflichtig wesen;  
 Dus in meer als dit geval  
 De Voorfichtigheyd is't al;  
 Gy wét, wat gebreyde uytlichten  
 Men handhavent in het dichten;  
 Dichters schryven dikwils iet  
 Om den tyd en het verdriet  
 Soo wat van de hand te wyfen,  
 Of met aerdighén te spyfen  
 Vriend of Léfer tot vermack :  
 En of wy dan eene saek  
 Om onvrienden toe te baffen  
 Konden rechts of links toepaffen,  
 'T bleef vél, béter ongedaen,  
 Béter sulks niet te beftaen;  
 'T is hem, die gy 't pak doet draegen,  
 En den Schryver saem mishagen;  
 Keer dan alles in het goed,  
 Wat men segt en wat men doet.

### Vervolg der kleynigheden in de Taal.

Het is heel onféker, of het woordeke *paos*, 't selve van 't latyns PAUSA waer Néder-duytsch is : nogtans vermids het by goede Schryvers gevonden word, ende sels onder 't néerlandsch Schipsvolk (wang heft) mag men het voor echt aensien, *paose* en *paos* voor PAUSE, en *berpaosen* voor PAUSARE gebruyken; alsook *verpaosing*, *een - twee - dry - paosig* enl. : waerelyk om de scheidelingen der Liedekes aen te duyden, het schynt my het gerieflicke woord te syn. *Een vierpaosig Lied* luyd wel : *in d'eerste of te vóerde paose van uw Liedekes* soo wel niet : *in d'eerste scheideling van uw drypaosig Liedje* heel wel : soo dat *scheideling* de woorden van 't Lied, ende *paos* de ruste achter ieder scheideling beteekenen.

*Woord- of Woorde-boek* schynt my béter als *Woorden-boek*, om eenen algemeynen regel te hebben : want

kwaelyk soud men *Sieken-meester*, *Heyligen-schryver* enſ. ſeggen : *ſieken Meester* beteekent eenen Meester, die ſiek is; *heyiligen Schryver* eenen Schryver den welken Heylig is; maer *Siek-of-Sieke-meester* beteekent den génen ſorgt voor, en orden houd onder de Sieken; *Heylig-schryver* den génen lévens der Heyligen verhandelt : ſegt het gelyke van *Sat-meester en ſotten Meester*. Het bind-schréſke soud iet konnen doen voor 't geſicht in 't léſen, maer het is krachteloos voor 't gehoor.

Ik lyde, als ik in groote Meesters faelen ontdek; maer ook ik verſchoon-se: het is al moeytelyk vél te ſchryven, de ſtoffe wel te behertigen, ende niet een nayr in 't ſtellen te miſſen: ik kan dat ook niet; maer wensche, dat niemand ſich misgae; ende op dat het te min gebeure, moet ik eene onachtsaemheyd van *VONDEL* in ſyne *Altaer-geheymenissen* ophaelen en doen vluchten, waer hy de ſyllabe-kracht van *waerſchauwen* bedorven héft, ſtellende d'eerſte en laetſte ſterk, daer ſy in goede overlegging ſlauw ſyn :

*En peylende, al de gronden deſor ſep  
U waerſchauwen van d'een aen d'ander zee.*

Men ſegt :

*Van die bende van rabauwen*

*K ſat den Rechter gaen waerſchauwen.*

Hoe berispelyk ſegt HEYNS : *ond'r al, iemmer in hand, ſond'r eenigſſins, lek'rhoed!*

*Brabanders* hooren liever *ſyne ker, haere ſiel*, als *ſyn kerre, haere ſiele*, en ſy hebben grootelyks gelyk maer *ſyn kerre, haer ſiele*, enſ. is onverdraegelyk.

De toevoegelyke naem-woorden némen ſomwyle ſachtigheyd's halven eens aen. *LACRUS* bl. 306 ſegt voor *het overige des jaers*, in plaats van *overig*. Soe ſegt *POMPEY* *het verlorenes hervinnen*, voor *verlooren*. Sels in *'t wyde meir, op 't platte land* enſ. *lyden bet*, als in *'t wyd meir, op 't plat land*. Stelt ſe met oordeel, en verwacht ſe met oordeel: en ſegt niet met *BALLEE* op de 56. blad, *een goedaerdige betyden*.



'T is geestig met de Z-schryvers : volgens hunne  
 facht en de hard; foo moeten se den felling  
 kust en wys daer is 't kind Elz gebed of ontsield. Ocker  
 wel, die schryfel-letter loyd daer overal hard : maar  
 sy fullen moeten stellen : op dez wyz iz Elz op noeds  
 bezielt met medoogendhuyd.

Ik segge, / is sacht, maer klinkt hard, als waer'er  
 eenen medeklinker op volgt, uytgenomen, of 2, ofte  
 eenen harden medeklinker voor gaet. Sal gy ook daer  
 op uytvlucht nemen, en seggen : z is sacht, uytgenom-  
 men als'er eenen medeklinker op volgt, ofte eenen  
 harden medeklinker voor gaet? waer syt gy nu? gy  
 schryft : 't is, goestig, schryft, stellen en ten onysend  
 andere : dan werkt gy frydig aen uwe eygene felling :  
 begint dan schryven : zchryft, 't iz, geestig, stellen,  
 Auguzyns enl, 't sal mooy syn.

De gepyndheyd der Dichters heft 't voor 't latynsch  
 woord ALTARE den *Ausaer*, den *Auter*, het *Austr* als  
 klucht-voet gebruykt; ende den *Autaar*, het *Autab*,  
 het *Altaer* als helden-voet. ALTARE in 't latyn komt  
 van ALTUS ( hoog ) souden wy ook niet kunnen  
 Hoogaerd seggen, als synde eene verhoogde plaets? ofte  
 Heuveling van heuvel ( bergske ), als heuvel  
 eenen meer vlaemschen aerd? Dus souden wy twee  
 laschloose woorden voor *Ausaer* hebben.

Ofte kunnen behaegen Offer-myte, Offer-  
 stapel, Offer-stapel, Offer-bank, Offer-heuvel, Offer-  
 disch, Schenk-disch, Slacht-heuvel, 't syn  
 voorstellen.

My dunkt, dat reke selfstandig van 2. sacht het reeks  
 woord is : HALMA segt : *come reeks om de reeks* :  
 FEITAMA segt : *wisch uyt dien reeks van de reeks*  
*dagen. Dien reeks is by hem van 't malkanderen geslacht* :  
 soo verstaen sy malkanderen niet. *Wat is*  
*dólinge; wat eygendom van nederlandschen eygendom*  
*vind men in dat woord? Segt men malkanden*  
*reeks, reeks, reeks enl; voor week, week, week*  
 het Nederlandsch lyd wel *reke, reke, reke*  
 ook *rék, of réke*.

*Stuyt-fang van het Spel van FLORIAN,*  
*genaemd den goeden Vader.*

**CLÉANTE, den Bruydgom.**

**B**EMINNAERS van de Spel-tooneelen,

Die ons vereert op dése Sacl,

Ons oog-wit was u mé te deelen

Een stukke in fuyvre moeder-tael :

Een stuk, 't gen vreugd,, Hier paert met deugd :

De Jonkheyd kan'er leeren

In eerbaerheyd faem te verkeerem,

En hunne Min, door Trauw geloond,

Te sien met goeden Naem gekroond.

**LISIDA, de Bruyd.**

2.

Door Liefde was ik ingenómen

Bewégd door imborst en gedrag

Van den deugdfaemen, van den vrómen

CLÉANTE, dien ik daglyks sag

Beléfd en goed,, In syn gemoed

By my en ook by Váder;

Daer-by kwam ook verstand te gáder :

Des, schoon dien Vriend geen goed besat,

Ik minde hem, geruft in fchat.

*Den Váder.*

3.

Gelukkig is een goeden Váder,

Wanneer fyn Kind is méde goed;

Maer héft het Kind een boosten áder,

'T is mis al wat den goen Man doet;

Syn soet gelaet,, Keert men in smaed,

Men smaelt op ydle glimpen,

Men durft de goedheyd self beschimpen :

Maer 't kinder-hert door deugd geraekt

De vreugd eens goeden Vaders maekt.

( 16 )  
NERINE, de Kamer-maegd van LISIDA.

Ik danke God voor sulke sinnen :

'K heb Meester, Minnaer, Lief bemind,

Niet om een deug-niet-geld te winnen;

Maer om de goedheyd van het Kind,

Om 's Vaders vreugd, En 's Vryers deugd,

Door geen gebrek verduyfterd,

Gy ook, die met geduld hier luystert,

Syt goed met ons, konst-weirde Schaer,

Die u bedanken voor en naer.

K W I K.

De Taal, die myne Voester-moer

Al baken song, al spinnen voer,

En 's stamsien van Koster Jan,

Die 't Kerk-layn-vermoorden kan,

Met eenen Almanak vyf, se,

Gevaesd met ménig schoone les,

Maer lessen van den Almanak!

My stellen heel op myn gemak,

Met weynig lésens en klayn geld.

Ik heet ook eenen Letter-held.

K N É P - D I C H T.

Ik minne u niet, Lamyn, toch weeg my geen bedied,

Al dat ik seggen kan, is, ik bemanne u niet.

A N D E R.

Seaen dese Knépen aen; wés dan daer mit versned;

Wilt gy meer sulks, gy syt uw leuen roep van knéped.

Het volgende en laetste Stukske, sal gelyk het eerste  
sonder Numéro sijn.

Men vindt se te koop by den uitgever LAURENS DE VAALEN  
in 't Kassel-straetje binnen Loper

# TYD-VERDRYF.

## N A E - R É D E.

Exegi Monumentum.

*Kan dit kleyn Werk de botheyd niet genesen;  
'T sal een Gedenk-stuk wesen.*

---

**W**ÉT gylieden, vernufte Lésers, geene béternis toe te brengen aen hulploosé saeken? Men schryft Boeken, men drukt Boeken, men koopt Boeken: men schryft Boeken op hóp van eenen naem te maeken, en men maekt sich belacchelyk: men drukt Boeken, om schatten te winnen, en men verspélt-se: men koopt Boeken, om béter onderricht te worden, en men walgt altyd éven verre te syn: een, twee, dry, vier, vyf, ses. Woordboeken; elk héft vél, en vél te kort: een, twee, dry, vier, vyf, ses Spelkunden; elk héft vél goeds, en vél mis: een, twee, dry, vier, vyf, ses van alle slach van Kennissen en Wétenshappen, en geene volmaekt: is daer geenen hulp-middel voor? Ha! segt gy my, gy mist: tégewoordig wy hebben alles gelautord en tot een hoogen trap van volmaektheyd gevoerd; wy syn nu Baesen. Vél geluks, Baesen! ik ben blyde, dat-gesoo diep in trw geheugen en eygen-liefde staet: inderdaed, waer het niet slecht; dat men syns selfs bekelaar waer? gehékeld van sich-selven, gehékeld van andere (want niemand gaet vry in dese weireld) is, altyd gehékeld syn: laet ons dan in ons selven welbehagen scheppen, en meynen dat wy het pit der wysheyd behtten. Maer laet ons, op dat het geene lautere inbédling sy, ons poogen, om die meyning steun te géven; laet ons serbeyd aenwenden, om iet te wége te brengen, dat al't ende óvertrest, ende ons by laetere Volkeren roemvryndig maekt.

Dat oogwit kont gylieden berayken, geleerde ende  
 yverige Lésers, met menschlievende daeden te verrich-  
 ten; het gemeynē-best voor eygen belang te stellen;  
 gemeyne penningen te bespaeren, en over uwe eygene  
 mild te syn; den aermen voor niets gewilligen en aen-  
 houdenden dienst te doen; ampten en giften sonder oog-  
 luyking aen de weirdigste uyt te deelen; sonder voor-  
 kus den kleynen te handelen gelyk den grooten naer  
 het richtsnoer van recht en réden; met de kibbelling en  
 twist uyt de wétenschappen te bannen; d'oodmoedig-  
 heyd en eenvoudighéyd te herstellen onder alle die sich  
 roemen naeyolgers van eenen oodmoedigen Meester te  
 syn; met de dwinglandye en onbermhertigheyd uyt den  
 geest der groote, en de eerbiedigheyd in den geest der  
 mindere te prédiken; d'onderdaenigheyd in alle onder-  
 saeten volkómentlyk te grondvesten; den goeden schik  
 in alle stach van gemeenten in te voeren; de rechtveir-  
 digheyd geblind-doekt onverminkt te doen heerschen;  
 d'afjonstighéyd onder neiringen en gebueren weg te  
 riemen; met de bedaerdheyd in den Krygsman te plan-  
 ten; de neistigheyd en voorsichtigheyd aen de jonk-  
 heyd in te boesemen; soo véle groote Mannen in de  
 weireld te maeken, als'er sich inbelden groot te syn;  
 deftige Mannen, kopstukken van Mannen te bevryden  
 voor vyanden, en voor den val, die hun den haet  
 bereyd; met het Vrouwe-volk... Halt da! slot voor  
 den mond! gy kont wel by die lieve kunne het eerste  
 woord hebben, maer nooyt het laetste; de Vrouwen  
 syn met de wel-oste-velsprékendheyd gebooren: dus  
 slot aen den mond.

Ofte wel, Roem-lievers, vind eene nieuwe Scheppings-  
 Kunde, de welke die van NEWTON verduyftert; draegt  
 de Ster-kunde soo ver door, dat gy LALANDE over-  
 treft; dryft de Wis-kunde verder, als LEIBNITZ; maekt  
 den Bauw-kundigen PALLADIO beschaemd met bétér  
 te doen, ofte, dat nog meer is, voegt nog wat schoons  
 by de Werken van BLONDEL; immers vliegt over  
 COLOMBO en AMÉRICUS naer een vyfde Aerdryks deel;  
 maer sonder pokken, beliest het u: ofte némt uwe  
 vlucht met BLANCHARD voorby de wolken, het is den

rechten weg nae d'andere weireld ; wy fullen uwe  
niew - maeren van aldaer verwagten.

Voegt hier enige honderden ETCERAES aen, en ge-  
looft, dat'er ruyme stof is, om tot de vermaerdheyd te  
geraeken : SCILICET IN MAGNIS QUERENDA EST GLORIA  
REBUS. Voor my ik trekke de feylen in, legge myn  
schip op anker, en vlotte met een kleyn schuytje. Ik  
heb maer gehandeld van Boek - staeven, Woorden,  
Sinnen, Verssen en Dichtjes, en nog peys ik eene  
goede taeke afgelegd te hebben : is het waer het gene  
SCALIGER segt van Woorde - boeken tot schik te bren-  
gen, een gerédenérd werk op de Spraek - konst slépt  
ook syne verdiensten méde : soo drukt hy sich uyt :

Si quem dira manet sententia judicis olim,

Lexica contextat ; nam caetera quid moror ? omnes

Poenarum facies hic labor unus habet.

*Is iemand om misdryf tot bitter straf gedoemd,*

*Doet hem een Woord-boek of volkóme Spraek-konst maeken ;*

*Nooyt kont gy hem tot boet een ergre straf doen smaeken.*

Dus die een béter ende volmaekter Werk ontwerpen  
wilt, ofte sich albereyds daer af gekwéten héft, dat hy  
daerom myne dienstwilligheyd niet doeme : immers  
hoe het uytvalle ofte niet, het sal altoos waer blyven,  
dat ik voorgehad heb myne Tael-en-Land -genooten  
genégendheyd te betoonen, ten 1. met aen te toonen,  
hoe het met de West - vlaemsche Tael geschapen stond  
ontrent het eynde der 18. en in 't begin der 19. eew.  
Ten 2. met stoffe van Rédenkavelinge aen Tael-lievers  
beforgd te hebben. Ten 3. met een Gedenk - stuk achter  
te laeten, hoe het soud mógelyk syn, Spel - konst ende  
uytspraek onyrikbaer vast te stellen in alle Taelen by  
middel van de meertalligheyd der Klinsk - letters naer  
eysch van iedere Tael, ende van aen elke besondere  
Boek - staef haeren enkelen, echten en onveranderlyken  
klank vast te hechten. EXEGI MONUMENTUM.

Tot dat eynde strekt dit Werkske, 't gene mógelyks  
van niemand sal gevolgd worden ; mógelyks verfwégen

worden van de géne'er meest dienst uytgehaeld sullen hebben; daer in ben ik heel wel te vréden: „ maer „ dat *verzoek ik ernstelyk*, dat men myne spel-kunde „ ongeschonden laete, op dat de Tael-belusters in alle „ tyden souden sien, dat eene dusdaenige spel-kunde „ voorgesteld gewéft is, ende op dat alsulken Meester, „ die myne spel-wyse, ofte énige deelen daer af soud „ willen volgen, altyd een voorschrift daer toe be- „ kwaem ter hand soud hebben.

Siet dese réden aen gelyk ik-se voorhoude, geensins als eene uytfluytinge van alle andere gevoelens; maer dat wil ik'er wel byvoegen, dat men altoos ongelyk sal hebben daer af te wyken, 't en sy onder den schild van sterkere bewysen: dan van Hollanders, Brabanders, en Vrieslanders óvernemen het géne sy béter hebben, als wy, is wysheyd: ook het géne sy goed hebben, en wy niet hebben, is verstand: het géne sy goed hebben, en wy ook, by een voegen, is onsydigheyd: maer aenveirden het géne ongegrond, slecht en verkeerd by hun swang héft, is groote bottigheyd. Het eerste en het tweede slach verryken de Tael; maer het derde bederft-se.

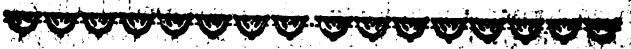
Vrienden Lésers, ik ben myn eerste beschik al ver voorby gevlógen, nu door d'eene dan door d'andere réden aengespoord: eyndelings het gaet vast; hier brék ik af: siet, of myne korte en weynige Régels niet klaerder, en meer op waerheyd steunende syn, als die van alle andere Spraek-konsten; siet, of sy ulieden keurzaam voorkómen; soo niet, verstoot-se, vergét-se: en gy Berispers, springt nu uyt; maer rédenkavelt: immers hoe gy toegesteld mógt syn, uwe poogingen sullen my tot vermaek strekken, ende aen de Liefhebbers tot leering ofte tyd-verdryf.

### Toemaetje op de Tael-óverwégingen.

Ik heb vél in 't kort gehandeld van de Vers-maekerye; maer vergéten iet te seggen opsichtelyk tot de Liedekes en andere Maet-sangen. Daer syn'er die soo slecht werk maeken, dat hunne versen in sich niet

deugen, en dan nog de sylläben kwaelyk slaegen op de nótén, eene sterke sylläbe voegende op eene korte nôte tusschen twee langere; ofte eene flauwe sylläbe op eene lange nôte tusschen twee kortere: andere meynen, dat het vergenoegt ( ofte en syn niet wyser ) dat hunne versien goed syn, en laeten ook de sylläben stooten tégen de nótén, alsoo de woorden misvringende.

Wie doet het wel dan? Daer gelaeten, dat de *Music* sacht, hard, laew, rap moet syn volgens de stoffe in de versien verhandeld, die fulke doen het wel, de welke den sang van buyten wétende, de sterke en flauwe sylläben soodaenig op de nótén passen, dat sy haeren aerd niet verliezen; ofte die de Dok-konst besittende, hunne sylläben voegen naer de nótén, ofte de nótén naer de nature der sylläben, gelyk myne Médeborgers hebben konnen bemerken in alle de Sang-spélen, welke door myne handen geschóven hebben.



### *Een uytgenaeyden Lap.*

Moeder lief,

Waerom heet gy my klappeye?

— Syt gy geene labbereye?

Gy vertelt, ik wét niet wat,

Al de maeren van de Stad.

— Ik? wat hoort gy my dan spréken?

Schaers dry woorden in ses wéken?

Jae maer, Moeder, wét gy wel,

Dat gebuer-vrouw Ilabel

Défen nacht den rug geméten

Deirlyk is op straet gesméten

Naekt gelyk een oude rat

Met wat schoppen in haer gat?

Dat Hoornaerd van dég beschonken:

In den kroeg had hooren ronken

Dat Mechline syn soet wyf

Met Anselmus Bouteltyf



Wyd bekend voor eene **stiele** **doer**  
Had gesnoken in de leude  
Waer by by was noch **oarsen**  
Wat een minnenydicheit  
Mag een vrouw sich niet **verhoeden**  
— Lon, wilt ge uwe **praetles** **maken**  
— Moeder hiet, het is toch **was**  
Ik wét wie hún bey te **gaet**  
Héft betraept, en, wie **ging** **klappen**  
Vast op hóp te sien gaen **tappen**  
’T was Kaloen den **drinke** **broer**  
’S morgens sat als eene **hoer**  
’S avonds dronk, als een **dronk** **veken**  
Vél te luy, om wat te **werken**  
Maer gereed, als buerman **Jan**  
Om te stelen, waer hy **kan**  
Buerman Jan, gewon te **stelen**  
Ging nae Nooyens lóto **spelen**  
Voor een halve fransche **kroon**  
Maer gelyk hy fyn en **schoon**  
Kent des aes-saks **slimme** **treken**  
By dat d’eenie aen d’andere **sprecken**  
Roef! den geld-pot word **geschuymd**  
Een half kroontje **weggennymd**  
Alle dage dry, vier **keeren**  
— Lonne, swyg! of **k sal u leeren**  
Te beklappen sulken **Heer**  
— Moeder, hy stélt nog al **meer**  
’T is met stelen, en met **liegen**  
En met listig te **bedriegen**  
Dat hy nog den Heere **maekt**  
— Lon, ’t is tyd, dat gy het **staekt**  
Of **k sal u de muyle breken**  
— Daer! **k sal liever nooyt meer spreken**  
Moederke, maer hoor nog **dat**  
’T is bekend door heel de **Stad**  
Anne moet een kleynje **kroon**  
’t Kloentje sey my dat op **my**  
’t is maer een oprechte **man**  
Moerke, dat is onder **ons**

( 7 )

'K heb het maer verteld aen seven  
 Hebbende alle 't woord gegeven  
 Van te swygen kort als kaf;  
 Nog aen twee, en 'k swyger af,  
 Aen vrouwe Oor en vrouw Dejonge.  
 — Ha! gy vuyle lange tonge!  
 'K segge, dat gy swygen sult.  
 — Moeder, Klaeske met de bult  
 Annes vader, t'huys gekómen,  
 Had soo iet of wat vernómeen;  
 Hy riep 't meysje wat te kant:  
 En hy sprak: „ Wel! logte dant!  
 „ Wat is't dat de menschen seggen?  
 „ U en ons ten laste leggen?  
 „ Is'er daer van iet of wat?  
 — 'K wét niet Váder; wat is dat?  
 „ Dat gy moet een kindje koopen.  
 Anne meynde weg te loopen;  
 Maer de bulte hield haer vast;  
 En hy buldert, tiert en bast,  
 Houd niet op haer te verwyten.  
 'T jonge ding gebaert te kryten  
 En ségt: — Váder, wilt niet slaen,  
 Men héft my geweld gedaen.  
 „ Wel gy sellermentsche fofse  
 „ Erger als een fransche smotfel  
 „ Gy moest schreewen hémelyk.  
 — Vaerke, 't was onmógelyk:  
 'K moeste lacchen om te bersten ...

~~~~~

### *Vervolg der kleynigheden in de Taal.*

Van in 't jaer 1621. by HEYNS 161. blad. pronkt de  
 é ( geslótene e ) in *gehémelt* en *geschémelt*; soo dat  
 Heyns óvertuygd was, dat é iet anders was als e en  
 ee, ende gemakkelyk met my soud gestemd hebben.  
 Siet dit dieper ondersocht en sterker bewésen in N.<sup>o</sup>  
 6.<sup>o</sup> en 7.<sup>o</sup> van dit Tyd-verdryf.

Waerom seggen sommige Hollanders *spanzoren* voor wandelen, kuyeren? Om dat de Hoog-duyfters *spatziëren* seggen. Siet men niet dat de Hoog-duyfters dat gestolen hebben van de Latynen, waer men SPATIARI, SPATIOSUS, SPATIUM, SPATIOSITAS, SPATIATOR, SPATIOIUM enz. vind. Dien Schryver, die van *spatziëren* *spanzoren* gemaakt héft, moet wel de boek-staef z voor hard gehouden hebben.

„ *Hat hert* des mensch durft in het waud *den hert*, opjaegen. Waerom, goede Vlamingen, dwaelt gyl. af van het goed tot het slecht, en begint gy ook *het hert* voor *den hert* te seggen? Segt men niet *’t gewyd van EENEN hert*? Ten jaere 1641. is by Isaak van Waesberge tot Rotterdam verbeterd en herdrukt *den schat der Duytsche Tale* van Edouard Leon Mellema, elwaer in de woorden ter jacht dienende staet: *den hert loopende met gevougen halse door eenen dikken bosch*. Ook: *den hert seer naejaegen*; en meer sulke.

Kómt'er niet eenen met *doodingen* voor MORTIFICATIONS! leer dan *versfervingen* seggen.

Hoor dan gy, den selven, leer ook *Krygs-gevangens* stellen voor PRISONNIERS DE GUERRE, en niet, gelyk gy doet, *gevangens van Ooreloog*.

*Weireld-winder* is séker, die de weireld op een kluwen ofte rond syne vingers wind? segt dan *Weireld-winnaer*.



**Facit indignatio Versum. JUVENAL.**

*Spyt sal u doen Verssen maeken,  
Daer Natuer niet toe kan raeken.*

- Geen wysre Dichter-schaer, als die van Wakkre-stad.
- Hoe sou? is 't Schrift soo schoon van die men met Laurieren
- En met het Eer-metael sag rond de Sang-sael swieren?
- Schoon? schoon is vél geseyd: maer hoort een kleyn bericht,
- Misschien het vrendste van uw léven,
- Dat die den Prys aenwyft het hadde self gedicht:
- Soud hy de Kroon een andren géven?

**STOFFE EN-BLAD WYSER VAN HET  
WERKSKE GEHEETEN  
T Y D V E R D R Y F.**

**Eersten Blad wyser, van de Letteringe.**

|                                                                                    |    |
|------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>D</b> Onnutteghyde van den consonant <b>Z.</b>                                  | 16 |
| <b>C</b> is de <b>T</b> oel ondygen; want <b>C</b> is <b>K</b> .                   | 16 |
| Wanneer <b>g</b> , sek wanneer <b>ch</b> te gebruiken.                             | 16 |
| <b>X</b> en <b>Q</b> in de Neder-duytsch onnoedig.                                 | 16 |
| Het getal der consonanten op 16. gebracht.                                         | 16 |
| Wat lange vocaalen geene diphthongen syn.                                          | 16 |
| Wat diphthongen syn.                                                               | 16 |
| Uy ofte ui langen vocael in sommige streken,<br>ende diphthong in andere.          | 16 |
| Dry verscheyde cransen in Neder-duytsche<br>Dichte-werken.                         | 3. |
| Van <b>f</b> en <b>ph</b> .                                                        | 15 |
| Die aen <b>y</b> den galm van <b>ex</b> geven, missen.                             | 15 |
| Wat eenen Vocael ofte alleenklinker is.                                            | 15 |
| Inleyding om tot het vast getal der Vocaalen<br>te geraken.                        | 12 |
| Sy sijn by ons elve tot naeder ondersoek.                                          | 12 |
| Van <b>ae</b> en <b>a</b> . — Van de korte <b>a</b> die scherp is.                 | 12 |
| Toemaetje van <b>ae</b> en <b>a</b> .                                              | 5. |
| Wat oase <b>T</b> oel geene accenten kent.                                         | 12 |
| Van <b>ei</b> synde de wyd-opene <b>e</b> der Franschen.                           | 12 |
| Van de scherpe <b>e</b> door <b>ey</b> gedrukt.                                    | 12 |
| Van den voorkeus tusschen <b>ei</b> en <b>ae</b> ofte <b>aa</b> .                  | 13 |
| Wat eene lautere en een onlautere syllabe is.                                      | 6. |
| Van <b>ec</b> . — De scherpe <b>e</b> is geene <b>c</b> .                          | 16 |
| Van de duytere <b>e</b> , <b>le</b> muet der Franschen.                            | 16 |
| Hoe dese duytere <b>e</b> opgestoekt word.                                         | 16 |
| Voorbeeld van de duytere <b>e</b> voor <b>kerk</b> dienende.                       | 16 |
| Van <b>i</b> synde de korte <b>ee</b> .                                            | 16 |
| Het meest mogelyk verschil onder alle <b>W</b> oor-<br>den aangepresen en bewesen. | 16 |
| Van de <b>i</b> in <b>bélie</b> , <b>kevis</b> , en.                               | 16 |
| De selve woorden nu met <b>i</b> , dan met <b>e</b> .                              | 16 |

# BLAD WYSER.

|                                                                                                                            |    |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|-----|
| Probleme of men Yper of Ieper moet schryven.                                                                               | 7. | 62. |
| Van licht, kuyt, ligt, legt, enſ.                                                                                          |    |     |
| Van eſ — Ee met e gemiffen rymflag.                                                                                        |    |     |
| Men mag de vlekken van gaede Schryvers niet volgen.                                                                        |    |     |
| Is voor de geflötene lange e van over lang by sommige in gebryk. Hier 7. bl. en Voorbeeld van ongelyk gefchrevene woorden. |    | ib. |
| Van o, oo, en b.                                                                                                           |    |     |
| Probleme van sommige woorden in on, die wy hier uytſpreken oon.                                                            |    |     |
| Van de Weſt-vlaemiſche u, luydende gelyk ſ. by de Franſchen e in den artikel le.                                           |    |     |
| De Vocaelen op 12. gebragt.                                                                                                |    |     |
| Van sommige woorden gelyk aen de u in 't Franſch.                                                                          |    |     |
| Overwägging, de welke dit Werkske aen het licht heft gebragt.                                                              |    |     |
| Van eu. — Eu met andere Letters verwiffeld.                                                                                |    |     |
| Van y, y kwaelyk ey geheeten, verflag van eene ſaemensp. met eenen Antwerpenaer.                                           |    |     |
| Blechten rym van yd met eyd by ons.                                                                                        |    |     |
| Nof ſterker ey voor y te ſchryven                                                                                          |    |     |
| Van ie.                                                                                                                    |    |     |
| Van oo, en o kort en ſcherp, en o kort en niet ſcherp.                                                                     |    |     |
| Hernokkinge van de accenten.                                                                                               |    |     |
| De Toeſe. is krank en heft hulp-noodig.                                                                                    |    |     |
| Van kôſen en koſyn.                                                                                                        |    |     |
| Van b, vele ſtaeltjes daar af.                                                                                             |    |     |
| Van tógen en toogen.                                                                                                       |    |     |
| Van de korte o en a, die niet ſcherp ſyn.                                                                                  |    |     |
| Van ou en oe.                                                                                                              |    |     |
| Van ou en au.                                                                                                              |    |     |
| Van ue ofte uu.                                                                                                            |    |     |
| Van ve en eu.                                                                                                              |    |     |
| Van uy ofte ui.                                                                                                            |    |     |
| Van uy ofte ui en ue ofte uu by een vergelêken.                                                                            |    |     |
| Van de lange u.                                                                                                            |    |     |
| Beſtuyt wégens de meermaligheyd der Vocaelen.                                                                              |    |     |
| Van é voor ei.                                                                                                             |    |     |
| Nieuwe wyſe van Spalten.                                                                                                   |    |     |
| Van h, en van oo.                                                                                                          |    |     |
| De praeterita participii met de ee cyndigen, waerin Des Boebes gemiff heft.                                                |    |     |

# PLAAT W O O R D E N

|                                                   |    |
|---------------------------------------------------|----|
| Van enne- spuygers en enne- cross, de van         | 10 |
| den Dichter Cammaert.                             | 11 |
| Van het genus van de substantiva.                 | 12 |
| Van het missen tegen het genus of dech-           | 13 |
| natie van den artikel, en.                        | 14 |
| Toemacrije op de selve stoffe.                    | 15 |
| Van werd roekómdenden tyd.                        | 16 |
| Van verkorting van woorden.                       | 17 |
| Van de numeri.                                    | 18 |
| Van het prasens imperativi. [Gebiedende wyse.]    | 19 |
| Van sy en sy personalia.                          | 20 |
| Van de nomina collectiva.                         | 21 |
| Van thans,                                        | 22 |
| Enige belacchelyke seg-wysen.                     | 23 |
| Van ie voor ye. Van genitivus absolutus.          | 24 |
| Herders-kout met bemerkingsen.                    | 25 |
| Van de imperf. anomala, als miek en maekte.       | 26 |
| Gelegd beter als geleyd.                          | 27 |
| Sevens hefte kwaelyk de z voor s gesteld.         | 28 |
| Jan Bellet Ieperschen Dichter.                    | 29 |
| Verpoort anderen Ieperschen Dichter.              | 30 |
| Vraege van de Gilde des H. Geest tot Brugge.      | 31 |
| Gewag van het vervallen der Konst in Ieper.       | 32 |
| Van Gallicismen.                                  | 33 |
| Of man in christene Dichten asgódissche God-      | 34 |
| heden mag mengen.                                 | 35 |
| Bewysen dat s sachte is en z hard.                | 36 |
| Van c voor e en i.                                | 37 |
| Eetelyke onachtesaemheden hersteld.               | 38 |
| Van de syllaben opsichtelyk tot de Vers-maekerye. | 39 |
| Van de voeten der Verssen.                        | 40 |
| Van Verssen en hunne verdeelingsen.               | 41 |
| Van t schryven van Faelen.                        | 42 |
| Vlekken in de Trel te myden.                      | 43 |
| Van Réde-konst en Réde-voering.                   | 44 |
| Van de hoedanigheyd der woorden van twee          | 45 |
| monosyllaba.                                      | 46 |
| Van véllédige woorden eyndigende met twee         | 47 |
| stauwe, ende eén misse datus diegetelyke          | 48 |
| woorden te myden.                                 | 49 |
| Van de woorden eyndigende met dry stauwe          | 50 |
| syllaben.                                         | 51 |
| Van Verssen nye klucht-voeten.                    | 52 |
| Van zweeling, dryling, vierling, versen, en.      | 53 |

# B. L. A. D. - W. Y. S. E. R.

|                                                                                                                                                         |                     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| Van scheidelingen; van koppel-ers, krys-<br>-en- hœk- vers.                                                                                             | N. 9. 27. 0. bl. 13 |
| Van los- vers; van verkleyn- woorden niet in<br>en, mæer in e te eyndigen.                                                                              | 28. 0. 13           |
| Van de woorden eyndigende d' eene in d'<br>d' andere in t.                                                                                              | 29. 0. 13           |
| Van de goede rymen mæt ongelyke letters.<br>Doemastje op de Vers-voeten.                                                                                | 30. 0. 13           |
| Van gemiste rymen door b' en é met oo en ee.<br>West- vlaemschen y- klank boven ey- klank.                                                              | 31. 0. 13           |
| Sker slach van onregelmaetige toenmaelsche<br>werk- woorde- tyden niet te volgen.                                                                       | 32. 0. 13           |
| Wegens eirel, keirel, en eirle, keirle, enf.<br>Van sterke en flauwe grèpen in alle enkete<br>woorden ovrhands.                                         | 33. 0. 13           |
| Nem uyt de saem- gelaschte woorden.<br>Van flauwe die in sterke en sterke in flauwe<br>veranderen.                                                      | 34. 0. 13           |
| Slanghogrige en seghaftige gemist in Vondel.<br>Lédige woorden te verbanen.                                                                             | 35. 0. 13           |
| Van tverlangen en tverkorten van een woord.<br>Den aenwyng der oersetting van de Dicht-<br>korst van Boileau door De la Fontaine<br>van Brussel besift. | 36. 0. 13           |
| Van u voor w in de selve letter- grèpe.<br>Van de holle klanken. (Hiatus.)                                                                              | 37. 0. 13           |
| Van é flauw in schyn, niet opgestokt.<br>Van Lappen.                                                                                                    | 38. 0. 13           |
| Van d'aengenaemigheyd der verandering in<br>t schryven, en van gemiste herkaeting.<br>Van onaengenaeme klank- ontmoetinge.                              | 39. 0. 13           |
| Van slechte rytdrukkingen van Schryvers.<br>Van Scheydelingen ofte Poesen.                                                                              | 40. 0. 13           |
| Druk- saelen begaen in twee Schriften te<br>Wacker ingedieud ten jaere 1806.                                                                            | 41. 0. 13           |
| Hoe men in Verssen de toevoegelyke naem-<br>woorden moet schikken by de selfstandige.                                                                   | 42. 0. 13           |
| Van de ruste in Verssen.<br>Van de uytheemsche eygene Naemen in de<br>Vers- künde.                                                                      | 43. 0. 13           |
| Men gest éénan middel voor, om een Werkste-<br>te ontwerpen, waerby de Dichters nimmer<br>souden missen in onbekende Naemen.                            | 44. 0. 13           |
| Van woorden op twee vylsen geschreven                                                                                                                   | 45. 0. 13           |

# BLAD - W Y S E R.

|                                                        |        |        |
|--------------------------------------------------------|--------|--------|
| <i>Wanneer men bespeurt en wanneer bespeure</i>        | N. 37. | bl. 10 |
| <i>moet seggen in den derden persoon singul.</i>       |        |        |
| <i>Middel om anderen werken wel te beoordeelen.</i>    | 38.    |        |
| <i>Bemerkingen op de wyse van Verssen maken</i>        |        |        |
| <i>van den Opsteller deser Bladjes.</i>                |        |        |
| <i>Ver. - wet van den Heer De Swaen.</i>               |        |        |
| <i>Wyn het schyn-ledig wordeke en in loochening.</i>   |        |        |
| 25. <i>Tael-gronden.</i>                               |        |        |
| 22. <i>Dicht-wetten uyt de Sotte Weireld.</i>          | 39.    |        |
| <i>Algemeyne Dicht-regels door d' Alembert.</i>        |        |        |
| <i>Van 8 en 9.</i>                                     |        |        |
| <i>Brief tegen 't bedorven Vlaemsch.</i>               |        |        |
| <i>Bemerkingen op de Hollandsche Tael-werken</i>       |        |        |
| <i>aengedomen door 't Land-beslier.</i>                |        |        |
| <i>Naeder berispt van 't overhaspeten der Verssen.</i> |        |        |
| <i>Den trant van Vondel bondiger als dien van</i>      |        |        |
| <i>Cats.</i>                                           |        |        |
| <i>Brief van eenen Onder-pastor behelsende</i>         |        |        |
| <i>ettelyke bemerkingen op de Tael.</i>                |        |        |
| <i>Antwoorde op geseyden Brief insgelyks met</i>       |        |        |
| <i>Tael-bemerkingen.</i>                               |        |        |
| <i>Nae-rede.</i>                                       |        | Hier   |

## 2. en Blad - wyser, aenspraekskes in Prosa.

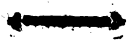
|                                                   |       |        |
|---------------------------------------------------|-------|--------|
| <i>Geheel het voorafgaende Blad.</i>              |       | bl.    |
| <i>Inhoud van 't Werk.</i>                        | N. 1. | 1 en 2 |
| <i>Brief op dese Boekskes.</i>                    | 2.    | 3      |
| <i>Van Glaude de Clerck.</i>                      | 3.    | 11     |
| <i>Van de menigvuldigheyd der Vocaeten.</i>       | 4.    | 14     |
| <i>Van de wisselvalligheyd deses Aerdkloots.</i>  | 7.    | 17     |
| <i>Den Schryver geeft reden van syn doen.</i>     | 8.    | 17     |
| <i>Nopende den Dicht de Wysheyd.</i>              |       | 17     |
| <i>Van de nieuwigheden in dese Bladjes bevat.</i> | 9.    | 18     |
| <i>Woordwisseling met eenen Antwerpnaer.</i>      |       | 18     |
| <i>Troostelyke woorden tegen te grooten</i>       |       |        |
| <i>Gewete-schrik.</i>                             |       | 11     |
| <i>Van Eyer-raeping-dag.</i>                      | 10.   | 11     |
| <i>Wegens den prys deser Bladjes.</i>             | 12.   | 11     |
| <i>Tegen de gene onse Strék-spraak bedarven.</i>  |       | 11     |
| <i>Wisjewasjes op ons Aerdsballoke.</i>           | 12.   | 11     |
| <i>Van die tegen dit Werkke willen schryven.</i>  |       | 18     |



**BLAD - WYSER**

|                                                                          |                    |     |
|--------------------------------------------------------------------------|--------------------|-----|
| <i>Hoop op vruchten van dit Werk.</i>                                    | N. <sup>o</sup> 14 | 1   |
| <i>Wegens de klopnigheden in Konst.</i>                                  | 15                 | 15  |
| <i>Hier is wat van alles.</i>                                            | 15                 | I   |
| <i>Dat men vooral verstandige Liepen vind.</i>                           | 17                 | I   |
| <i>D'eere van Pöpering herfeld.</i>                                      | 18                 | I   |
| <i>Paradox uyt den vlaemschen Indicator.</i>                             | 19                 | I   |
| <i>Brief tegen Taal-bedervers.</i>                                       | 20                 | ib. |
| <i>Van 't Tyd-verdryf.</i>                                               | 20                 | I   |
| <i>Herders-kout met bemerkingsen.</i>                                    | 21                 | ib. |
| <i>Van 't bedrog der Piskykers.</i>                                      | 21                 | 16  |
| <i>Van 't op-en-afgaen der Konst.</i>                                    | 22                 | 3   |
| <i>Van 't Huwelyk.</i>                                                   | 23                 | I   |
| <i>Van missen in dit Werkske.</i>                                        | 24                 | I   |
| <i>Van Faelen vooren te staen.</i>                                       | 25                 | I   |
| <i>Nismands Faelen verschoonen anders.</i>                               | 26                 | 4   |
| <i>Van Rhetorica.</i>                                                    | 26                 | I   |
| <i>Van de vermaakelyke geselschaps Loten.</i>                            | 27                 | 3   |
| <i>Den Grönadier der Grönadieren.</i>                                    | 28                 | 10  |
| <i>Gröote Meesters niet gemakkelyk om volg.</i>                          | 29                 | I   |
| <i>Van Huybert Vader van de Ooms van</i><br><i>syne Kinderen.</i>        | 31                 | I   |
| <i>Van den Snof ofte Moden.</i>                                          | 32                 | I   |
| <i>Van haestigen Schryvens drift.</i>                                    | 34                 | 5   |
| <i>Van de Gedicht-rechters tot Wacken.</i>                               | 35                 | I   |
| <i>Om Dichter te syn d'ar te studeren is.</i>                            | 36                 | 4   |
| <i>Druk-faelen begaen door de Dichters</i><br><i>van Wacken.</i>         | 36                 | I   |
| <i>Om vromde Naemen in vers wel te stellen.</i>                          | 37                 | 6   |
| <i>Over myne wyse van Vers-waekery.</i>                                  | 38                 | I   |
| <i>Tot de regel-loose Dichters.</i>                                      | 39                 | 22  |
| <i>Niet gemakkelyk suyvere Taal te</i><br><i>schryven.</i>               | 40                 | 10  |
| <i>Brief aen den Hoog-leeraer in Leyden</i><br><i>J. H. vander Palm.</i> | 40                 | V   |
| <i>Van den anonymen Brief-schryver.</i>                                  | 41                 | I   |
| <i>Nae-rtdg.</i>                                                         | Hier               | I   |

X  
X



3. en. Blad - wyser, kleynigheden ofte eer  
 e bemerkingen ter fuyverheyd in de Tael.

|      |       |        |    |    |      |       |        |    |
|------|-------|--------|----|----|------|-------|--------|----|
| N. ° | 14. ° | bladf. | 14 | ** | N. ° | 29. ° | bladf. | 6  |
|      | 16. ° |        | 1  | ⚡  |      | 30. ° |        | 10 |
|      |       |        | 4  | ⚡  |      | 33. ° |        | 15 |
|      | 17. ° |        | 14 | ⚡  |      | 34. ° |        | 14 |
|      | 18. ° |        | 14 | ** |      | 36. ° |        | 16 |
|      | 19. ° |        | 15 | ⚡  |      | 37. ° |        | 16 |
|      | 20. ° |        | 8  | ⚡  |      | 38. ° |        | 16 |
|      | 22. ° |        | 10 | ⚡  |      | 41. ° |        | 12 |
|      | 25. ° |        | 16 | ⚡  |      | Hier  |        | 7  |
|      | 27. ° |        | 15 | ** |      |       |        |    |

4. en Blad - wyser, ernstige Dichtjes.

|                                                 |                               |             |
|-------------------------------------------------|-------------------------------|-------------|
| <i>Opdeel boer dit Werk.</i>                    | <i>Voorafgaende Blad. bl.</i> | <i>xi.</i>  |
| <i>Klink - dicht.</i>                           |                               | <i>xii.</i> |
| <i>Geboortelied van Cecilia.</i>                |                               | <i>xiv.</i> |
| <i>Brand tot Capueynen.</i>                     | N. °                          | 1. ° bl. 10 |
| <i>Dicht - konst en Hekel - dicht.</i>          |                               | 2. ° 4      |
| <i>Graf - schrift van Glaude de Clerck.</i>     |                               | 3. ° 11     |
| <i>De Broeder - moord van Cain.</i>             |                               | 13          |
| <i>Graf - schrift van Bruno du Beaurepaire.</i> |                               | 4. ° 3      |
| <i>Koning - lieden.</i>                         |                               | 4 en 8      |
| <i>Oog - slag op den tyd.</i>                   |                               | 5. ° 14     |
| <i>Kaers - spels misbruyk en goed gebruyk.</i>  |                               | 7. ° 4 en 5 |
| <i>Men word geëerd naer men verkeert.</i>       |                               | 6           |
| <i>De Wysheyd.</i>                              |                               | 10          |
| <i>Aermen Tjaeke, Liedeke.</i>                  |                               | 15          |
| <i>Silver - jaer - feest van den Bisschop</i>   |                               |             |
| <i>Guilielmus Desvaux.</i>                      | 8. °                          | 12          |
| <i>Lyk - dicht van Meester Goossens.</i>        |                               | 8           |
| <i>Van d' Ewigheyd.</i>                         |                               | 12          |
| <i>XIV. Harp - gesang.</i>                      |                               | 14          |
| <i>Geluk wytdruk.</i>                           |                               | 15          |
| <i>Den oeffen Konst - werker.</i>               | 9. °                          | 3           |
| <i>Jonas.</i>                                   |                               | 6           |
| <i>Den lof der Ponna.</i>                       |                               | 10          |
| <i>Libera nos Domine.</i>                       |                               | 17.         |
| <i>Jephse.</i>                                  |                               | 14          |

# BLAD - W Y S E R.

|                                                 |      |       |  |
|-------------------------------------------------|------|-------|--|
| <b>Baltassar.</b>                               | N. ° | 10. ° |  |
| <b>Twee verschillende dobbel Klink-dichten.</b> |      |       |  |
| <b>De Gevoelzadheyd.</b>                        |      |       |  |
| <b>S. Jan van Nicopolen.</b>                    |      | 11. ° |  |
| <b>Dre vertaelingen uyt het Italiaensch,</b>    |      |       |  |
| <b>Fransch en Engelsch.</b>                     |      |       |  |
| <b>D'ongeschapene Stomheyd.</b>                 |      | 12. ° |  |
| <b>Explorant adversa Viroa.</b>                 |      |       |  |
| <b>Herders - kout.</b>                          |      |       |  |
| <b>De Roos van Anacreon.</b>                    |      | 13. ° |  |
| <b>Icarus.</b>                                  |      | 14. ° |  |
| <b>D'Ondankbaerheyd.</b>                        |      |       |  |
| <b>Den bog' maes somwylen ontspannen syn.</b>   |      | 15. ° |  |
| <b>Onderwoys der Jeugd.</b>                     |      |       |  |
| <b>Grond-spreuken tot geluk.</b>                |      |       |  |
| <b>De Vlieg.</b>                                |      |       |  |
| <b>Grond-spreuken om sich wyselyk te</b>        |      |       |  |
| <b>draegen.</b>                                 |      | 16. ° |  |
| <b>De Neckers aen De Patin.</b>                 |      | 17. ° |  |
| <b>Midas.</b>                                   |      |       |  |
| <b>Vaer-wel-lied aen Isperen.</b>               |      |       |  |
| <b>Mymering van Rabbi Moses.</b>                |      |       |  |
| <b>Aenspraak aen d'inwóners van Pöpering.</b>   |      | 18. ° |  |
| <b>Den Tempel der Geleerdheyd.</b>              |      | 19. ° |  |
| <b>Orpheus.</b>                                 |      | 20. ° |  |
| <b>Leerbwoys op den herdrakten Stevens.</b>     |      | 21. ° |  |
| <b>Alle menschen syn vry en gelyk, als't</b>    |      |       |  |
| <b>God belieft.</b>                             |      | 22. ° |  |
| <b>Anne-belden ter inhaeling van eenen</b>      |      |       |  |
| <b>Hoofd-man.</b>                               |      |       |  |
| <b>Minne-brief.</b>                             |      | 23. ° |  |
| <b>Lesse aen eenen Vryer.</b>                   |      |       |  |
| <b>Den jongeling Hoen.</b>                      |      | 24. ° |  |
| <b>Balaäm.</b>                                  |      |       |  |
| <b>Den Sonno-bogel.</b>                         |      | 25. ° |  |
| <b>Brief aen de Gilde van Kortryk.</b>          |      |       |  |
| <b>Den Bat.</b>                                 |      |       |  |
| <b>Prael-dicht aen Palsyn door De Brabant.</b>  |      | 30. ° |  |
| <b>Tamels-keelig Raedsel.</b>                   |      |       |  |
| <b>Oedipus.</b>                                 |      | 31. ° |  |

# B L A D - W Y S E R

|                                                                      |     |      |    |
|----------------------------------------------------------------------|-----|------|----|
| De Hbf                                                               | N.º | 31.º |    |
| Hekelings leering                                                    |     |      |    |
| De dood van Sifara.                                                  |     | 32.º |    |
| Tegen de booze Hekelaers.                                            |     | 34.º |    |
| Prael-dichten ter hulding van Mr. C. I. de Vroe, als Méde-hoofd-man. |     |      | 6  |
| Ter hulding van Keyser Leopoldus.                                    |     | 36.º |    |
| Tegen al te vroeg-tydig oordeel.                                     |     |      |    |
| Prael-dichten in 's heropenen van S. Jacobs. Kerk.                   |     |      | 12 |
| L. Béke aan de Gilde van S. Anna.                                    |     | 37.º |    |
| Polyphéms minne-klagt naer Ovidius.                                  |     |      | 12 |
| Gédeon.                                                              |     | 39.º |    |
| Tegen het kwaalyk toepassen van erg-loose Schriften.                 |     | 41.º |    |
| Liedeke : den lof van goede Ouders en Kinders.                       |     |      | 15 |

## 5.en Blad-wyser, Kluchtjes in Dicht.

|                                  |                |      |    |
|----------------------------------|----------------|------|----|
| Den Schryver tot syn Boekke.     | Voorafg. Blad. | bl.  |    |
| J. D. G. tot den Schryver.       |                |      |    |
| De Burger-wacht.                 | N.º            | 1.º  |    |
| Adam en Eva.                     |                | 2.º  |    |
| Dry-Koningen-feeft.              |                | 4.º  |    |
| Lied voor de Dry-Koningen-feeft. |                |      |    |
| Agrippaiffen.                    |                |      | 14 |
| Den Moermer.                     |                | 6.º  |    |
| Het Kakhuis.                     |                | 10.º |    |
| Dan te Gemoet-gang.              |                |      | 10 |
| Het Scherf-pat.                  |                | 12.º |    |
| Den Graf-pui-masker.             |                | 14.º |    |
| De leenspreukige Dbos            |                |      | 16 |
| Minne-brief.                     |                |      | 14 |
| 'T is Tyd-verdryf.               |                | 15.º |    |
| Bierpleginge.                    |                |      | 15 |
| De Schild-pad.                   |                | 16.º |    |
| Eenvoudighyde der Landlieden.    |                |      | 16 |
| Liedeke.                         |                | 17.º |    |
| Syndag-Strabbelingen.            |                | 18.º |    |

# BLAD-WYSER.

|                                                                                                 |     |      |      |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|------|------|----|
| Hans-worff, ofte Phanix-eyers.                                                                  | N.º | 19.º | bl.  | 10 |
| Teun, Boera-gaß.                                                                                |     | 20.º |      | 4  |
| Bourgondiffchen Wyn.                                                                            |     |      |      | 12 |
| De Herbetg.                                                                                     |     | 22.º |      | 5  |
| Fryheyd en Gelykheyd                                                                            |     |      |      | 11 |
| Opschrifs van Thomas à Kempis.                                                                  |     |      |      | 15 |
| Minnings en Huwelyk.                                                                            |     | 23.º |      | 1  |
| Trauw-dicht.                                                                                    |     |      |      | 6  |
| Bruyloft-dicht.                                                                                 |     |      |      | 23 |
| Aerm-voet.                                                                                      |     | 24.º |      | 15 |
| Gefelchaps-vermaek-laten.                                                                       |     | 26.º |      | 3  |
| Ceres, Hékel-dicht.                                                                             |     | 30.º |      | 6  |
| Kanon ofte Canon,                                                                               |     | 31.º |      | 2  |
| Den Duyvel.                                                                                     |     | 32.º |      | 4  |
| Verfolg, ofte Pierke dan Snuffelaer.                                                            |     | 33.º |      | 4  |
| Eve en Oe, Brabbet-dicht.                                                                       |     | 34.º |      | 12 |
| De Beggynjes met eene voorloopende<br>gefhiedenis van een. Beggynje en<br>eenen kakkenden Boer. |     | 35.º |      | 8  |
| Polyphéms minne-klagt in 't fette.                                                              |     | 38.º |      | 7  |
| Dry Opschriften.                                                                                |     |      |      | 15 |
| Réde-voering van Páter Klapaen,<br>met tegenfeg.                                                |     | 39.º |      | 11 |
| Verjaerdag-wenfch van Joff. Babila.                                                             |     | 40.º |      | 16 |
| Kwik.                                                                                           |     | 41.º |      | 16 |
| Fragment.                                                                                       |     |      | Hier | 5  |

## 6.en Blad-wyfer, Verdichtfels of Versierfels. ( FABELS. )

|              |           |  |              |          |
|--------------|-----------|--|--------------|----------|
| N.º 14.º bl. | 2. en 15. |  | N.º 23.º bl. | 14       |
| 14.º         | 12.       |  | 29.º         | 2. en 5. |
| 21.º         | 16.       |  | 33.º         | 14       |

## 7.en Blad-wyfer, Knép-dichtjes.

|             |    |  |             |    |  |              |    |
|-------------|----|--|-------------|----|--|--------------|----|
| N.º 1.º bl. | 9  |  | N.º 6.º bl. | 5  |  | N.º 12.º bl. | 7  |
| 3.º         | 1  |  | 8.º         | 16 |  | 12.º         | 10 |
|             | 16 |  | 9.º         | 13 |  | 13.º         | 11 |
| 5.º         | 16 |  | 11.º        | 14 |  | 14.º         | 11 |
| 6.º         | 3  |  | 12.º        | 5  |  |              | 11 |

**BLAD - W Y S E R.**

|                 |                 |                 |
|-----------------|-----------------|-----------------|
| N.° 15.° bl. 10 | N.° 23.° bl. 16 | N.° 33.° bl. 16 |
| 12              | 24.° 11         | 34.° 11         |
| 15              | 25.° 15         | 16              |
| 16.° 16         | 26.° 16         | 36.° 2          |
| 17.° 5          | 27.° 16         | 15              |
| 7               | 28.° 16         | 37.° 8          |
| 13              | 29.° 4          | 10              |
| 19.° 4          | 8               | 38.° 15         |
| 16              | 14              | 39.° 10         |
| 20.° 11         | 31.° 12         | 40.° 11         |
| 22.° 10         | 13              | 15              |
| 23.° 11         | 32.° 3          | 41.° 16         |
| 13              |                 | Hier 8          |

Sit Lufum fatis & fatis Jocatum, & finem Lepidi-  
fales requirunt.

PONT. BAÏAR. L. 2.

*T Papier is vol, eer ik het meynde,  
Jok, Spel, Klucht nemen hier een:*

**E T N D E.**

**DRUK - F A E L E N.**

*Boven de gene in N.° 24.° in 1. en 2. blad. van deze  
Boekkes, aengetoond syn, heb ik hier nog oortelyke  
aengeteekend, sonder te bevestigen, dat'er gaene open-  
blyven.*

In 't voorafgaende Bladje,

iv. blad. 30. vers Loop, plompaerd, wilt les wil

v. blad. 7. vers nego . . . . . nemo

xiv. blad. 14. vers stelt op . . . . . stelt-op

|                                       |                 |
|---------------------------------------|-----------------|
| N.° 1.° 5. bl. 28. reke de geheel     | les déden heel  |
| 6. bl. 27. reke ópe-velden.           | ópe velden ?    |
| 11. bl. 24. reke seewaert             | seewaert        |
| 12. bl. 12. reke jongeren, en         | jongens met een |
| 13. bl. 2. reke haer eer              | haere eer       |
| N.° 2.° 6. bl. 30. reke wien          | wie             |
| N.° 3.° 15. bl. 20. reke eeuwen       | eeuwen          |
| N.° 5.° 16. bl. 22. reke en hún       | húnne           |
| N.° 7.° 9. bl. 12. reke roede-voering | roede-voering   |

|          |         |          |               |                                    |
|----------|---------|----------|---------------|------------------------------------|
| N.° 8.°  | 16. bl. | 10. reke | haer eer      | les. haere eer                     |
| N.° 11.° | 7. bl.  | 14. reke | geleyde       | geleydde                           |
|          | 14. bl. | 8. reke  | meerder       | meer der                           |
| N.° 14.° | 3. bl.  | 5. reke  | iri           | iri.                               |
|          | 5. bl.  | 27. reke | ae ofte aa    | a, ae, ofte aa                     |
|          | 6. bl.  | 2. reke  | ie            | y. ende fe                         |
|          | 7. bl.  | 28. reke | moeyelyk      | moeylyk                            |
| N.° 16.° | 3. bl.  | 6. reke  | geheym        | geheym                             |
|          |         | 14. reke | geen ander    | geen andere                        |
|          | 5. bl.  | 33. reke | schanken van  | schanken, elders<br>schranken, van |
| N.° 17.° | 1. bl.  | 14. reke | De Necker     | De Neckers                         |
|          |         |          | De Pattryn    | De Patin                           |
|          | 10. bl. | 18. reke | niet          | niets                              |
| N.° 18.° | 4. bl.  | 19. reke | redenvoer...  | rede-voeringen                     |
| N.° 19.° | 9. bl.  | 10. reke | Wy fy         | Wy syn                             |
|          | 10. bl. | 15. reke | en Doug...    | Douguet ...                        |
| N.° 20.° | 6. bl.  | 1. reke  | les vooraf    | ORPHEUS                            |
|          |         | 7. reke  | al wat naer   | al wat maer                        |
|          | 7. bl.  | 9. reke  | Orphëus       | Orphjus                            |
|          | 11. bl. | 9. reke  | maet die      | maer die                           |
| N.° 22.° | 3. bl.  | 18. reke | ontkroont     | ontkroont                          |
|          | 15. bl. | 19. reke | seg fy        | segt fy                            |
| N.° 23.° | 16. bl. | 23. reke | is achter de  | 23. reke is achtergel. dit verske  |
|          |         | 24. reke | " Met syne    | vergelochte Tacl,                  |
| N.° 24.° | 3. bl.  | 29. reke | leer my ;     | leert my ;                         |
|          | 9. bl.  | 14. reke | vocht         | togt                               |
| N.° 25.° | 2. bl.  | 26. reke | redens-chik   | rede-schik                         |
| N.° 26.° | 1. bl.  | 1. reke  | redens        | rede (sesmael)                     |
|          | 11. bl. | 5. reke  | westen        | westen,                            |
| N.° 30.° | 12. bl. | 2. reke  | 6. blad.      | 8. blad.                           |
| N.° 33.° | 16. bl. | 9. reke  | segen-sryden  | sege-sryden                        |
| N.° 35.° | 5. bl.  | 3. reke  | jaemerlykite  | jaemerlykite                       |
| N.° 37.° | 1. bl.  | 4. reke  | noctis        | noctis,                            |
|          | 3. bl.  | 9. reke  | loopende      | staende                            |
|          | 7. bl.  | 26. reke | den loer      | de loer                            |
| N.° 38.° | 7. bl.  | 5. reke  | klacht        | klagt                              |
| N.° 39.° | 1. bl.  | 25. reke | voor-redens   | voor-reden                         |
|          | 8. bl.  | 21. reke | syn opperv... | syne oppervlakte                   |
| N.° 40.° | 16. bl. | 7. reke  | niet als      | niets als                          |
| N.° 41.° | 8. bl.  | 15. reke | wyd-öpen      | wyd-öpene                          |

Men vind-ic te koop by den uytgêver LAURENS DE VAREM  
in 't Koffel-straetje binnen Ieper,









